ION RAŢIU
În fine, acasă
Note zilnice. Decembrie 1989 – Decembrie 1990

De acelaşi autor:
Teoria generală a obligaţiunilor în Codul Civil Român, Cluj, 1936;
Succesiunea legală – ab Intestat – în Codul Civil Român (în colaborare cu Aurel Chira), Cluj, 1937;
Policy for the West, London, Harvill, 1957;
Politică pentru Occident, Bucureşti, Editura Progresul Românesc, 1992;
Bassarabia – a Romanian Land, London, Arcada, 1968;
Contemporary România, London, Foreign Affairs, 1975;
La Roumanie d'aujourd'hui, Paris, Grassin, 1975;
Rumunia wspolezesna, London, 1975;
România de astăzi, Londra, 1977;
România de astăzi, Bucureşti, Condor, 1990;
Cartea Memorandului, Londra, ARCADA, 1979;
Moscow Challenges the World, London, Sherwood, 1986;
Moscova sfidează lumea, Londra, „Românul Liber", 1990 şi Timişoara, Signata, 1990;
Cine mă cunoaşte în ţară aşa cum sunt? Bucureşti, Progresul Românesc, 1991;
Efortul ce faci e răsplata, Bucureşti, Progresul Românesc, 1991;
Templeton, piesă de teatru (în colaborare cu Jane Cobb), London, Arts Theater Club, 1958;
dive şi Anna, piesă în două acte, traducere din limba engleză de Mihai Popescu. Adaptare şi Cuvânt înainte de Dan C. Mihăilescu, Bucureşti, Progresul Românesc, 1995.

ION RAŢIU
În fine, acasă
Note zilnice. Decembrie 1989 – Decembrie 1990
EDÂTURA UNIVERS

Cuvânt înainte

Cine a cunoscut experienţa exilului, ştie la fel ca mine, că nimic nu preţuieşte mai mult decât întoarcerea acasă. Timp de 50 de ani, pentru că nu am vrut să cer o altă cetăţenie, statutul meu a fost desemnat cu acest cuvânt de ocară: „apatrid”. Iar principalul meu act de identitate, care ţinea loc de paşaport şi de orice altceva, era aşa-zisul *travel document*, *titre de voyage*, pe care era specificat între paranteze Convenţia din 28 iulie 1951. Ceva asemănător plăcuţei matricole pe care o au asupra lor soldaţii în război, deţinuţii şi prizonierii. Eram, eu şi asemenea mie, toţi cei aflaţi în aceeaşi situaţie, soldaţii întârziaţi ai unui război pierdut, prizonieri în lumea liberă, deţinuţii propriei noastre conştiinţe, care se încăpăţânează să creadă că Istoria mai putea fi revizuită şi omul poate ieşi de sub vremuri. Acest document, paradoxal şi providenţial în acelaşi timp, îmi dădea dreptul să călătoresc oriunde în lume, mai puţin acasă. Aşa încât, timp de 50 de ani, acasă a însemnat la Londra sau la Paris, la Zermatt sau la Savannah, dar niciodată la Turda, la Bucureşti sau la Cluj.

Strămoşilor mei le datorez probabil această dârzenie înceată a ardelenilor, atât de des subiect de ironie în ochii iuţilor valahi. Şi, dacă mă gândesc bine, tot ei mi-au trasat, într-o măsură importantă, calea de urmat în viaţă: aceea de a sluji România. Traseul lor este exemplar, întrucât este acela al multor familii de români ardeleni, care pe timpul a două generaţii trec de la meseria de preot la aceea de avocat, către o mai decisă implicare în viaţa civică. Datoria mea era să le urmez exemplul. Pentru că, de fapt, diferitele ocupaţii pe care le-am avut de la terminarea studiilor, gazetar în presa scrisă sau la Radio, agent în diferite societăţi, om de afaceri sau patron, au însemnat pentru mine un mijloc, şi nu un scop: un mijloc de cucerire a unei anume independenţe economice şi, eventual, al unei poziţii de pe care să mă fac ascultat. Scopul a fost întotdeauna acela de a contribui la scoaterea ţării din fundătura în care o aruncase Istoria şi în care o menţineau profitorii ei de o

clipă. O clipă cât o jumătate de secol. Cărţile pe care le-am publicat, conferinţele pe care le-am dat, asociaţiile la care am fost fondator sau cofondator, contactele cu şefi de state sau oameni politici care aveau un cuvânt de spus în treburile lumii erau menite să servească acest scop.

În toamna anului 1989, lucrurile au început să se precipite, un vânt de dezgheţ a început să bată şi în direcţia ţărilor din Estul Europei, care hibernau, rupte de lume, şi nu mai păreau să iasă vreodată din lunga noapte comunistă. Regimurile din aceste ţări au început să cadă, unul câte unul, frontierele, etanşe, până atunci, să se fisureze, Zidul Berlinului să se clatine şi în cele din urmă să se prăbuşească literalmente.

România era şi de această dată în întârziere, încremenită cum era în nemişcare părea hotărâtă să „boicoteze istoria”. Şi apoi au venit zilele din decembrie, Timişoara, Bucureşti, şi apoi toată ţara. Am început atunci o intensă, febrilă activitate de sensibilizare a opiniei publice şi politice din Occident. Pariul cel mai important era atunci, în opinia mea şi a celor care au fost alături de mine, majoritatea membri ai Uniunii Mondiale a Românilor Liberi, despre care va fi vorba în paginile ce urmează, pariul era, aşadar, ca întorsătura pe care o lua Istoria – de fapt, revenirea ei la matca părăsită cu o jumătate de secol în urmă – să fie *ireversibilă*. Apartamentul meu din Paris a devenit un fel de cartier general de unde plecau şi spre care soseau mesaje din şi către lume, din şi către, în sfârşit, România. Zi şi noapte am organizat sau provocat sau cerut întâlniri cu ziarişti, oameni politici, am dat zeci de interviuri pentru ziare, radiouri, televiziuni din Franţa, Marea Britanie, Statele Unite, am organizat conferinţe de presă, am dat comunicate, am scris sau inspirat articole. Era vital în acele zile să se vorbească despre România, pentru a elimina orice pericol de „restauraţie4. Monstrul avea, ca balaurul din poveste, mai multe capete – şi nu puteai fi sigur că ultima suflare era cu adevărat ultima.

Momentul întoarcerii acasă era mai aproape şi mai posibil ca oricând, dar mai trebuia încă amânat. Voiam să

mă asigur, la Paris şi la Londra, dar mai ales la Washington, că marile democraţii occidentale sunt favorabile democratizării României şi nu-i vor mai indica, aşa cum se întâmplase la sfârşitul războiului, drept unic partener de dialog, vecinul din Răsărit. Bineînţeles, în limitele permise de postura mea modestă de avocat pe cont propriu al democraţiei în România.

M-am întors acasă în ziua de 24 ianuarie 1990. Primul drum l-am făcut la Turda. Am revăzut casa părintească, am regăsit oameni şi locuri. Şi, într-adevăr, nimic nu a fost în zadar: printre aceşti oameni şi în aceste locuri sunt acasă. Chiar dacă locurile s-au mai schimbat, casa părintească aparţine altora, oamenii cunoscuţi, câţi mai sunt în viaţă, sunt mai bătrâni, ca şi mine, iar cei noi mă descumpănesc, uneori. Ciclul exilului a luat sfârşit pentru mine, lucrurile au intrat în făgaşul normal. Căci exilul, fie el şi de 50 de ani, este temporar, iar întoarcerea acasă, definitivă. Fericit ca Ulise… Da, cred că pot să spun cu toată tăria că mă consider un om fericit: pentru că am avut norocul să trăiesc destul pentru a vedea istoria reintrând în matca şi că mi s-a acordat cea mai mare demnitate, aceea de a-mi sluji ţara. Pe lângă asta, toate celelalte neplăceri, înfrângeri, dezamăgiri le consider bâlbâieli ale unei lumi pe cale de primenire. O lume pe cale să-şi vindece rănile şi să-şi construiască sau reconstruiască o morală. Optimismul meu robust mă face să cred astfel.

Şi acum, o lămurire pentru cititori. Din 1940, fără întrerupere, am ţinut un jurnal. Am notat zi de zi, cu rare absenţe, întâmplările de peste zi, oamenii întâlniţi, lucrurile mărunte din care este făcută o viaţă. La început, pentru că aşa am promis bunicii mele, fiica lui Ion Codru Drăguşanu – „Peregrinul Transilvan”, care mi-o ceruse în mod expres. Apoi, pentru că a devenit un exerciţiu şi o necesitate: aceea de a rămâne o clipă cu mine însumi. Acasă sau aiurea, în avion, mai ales, în tren, seara înainte de culcare, dimineaţa devreme, oricând şi oricum, aceste caiete sunt condica mea de prezenţă. Scriind, avem iluzia

că putem întoarce timpul sau că trăim o dată.

Mă grăbesc însă să precizez că „ideile” şi analizele politice, dacă se poate spune astfel, le-am lăsat pentru cărţile şi articolele publicate. Nici lucruri secrete, de interes strict personal, nu sunt de găsit aici, pentru că am căutat să dau acestor note un stil cât mai impersonal. Obiectiv, cu alte cuvinte. Nu m-am gândit niciodată că ele ar putea face obiectul publicării. Din când în când îmi place să deschid marele *sale* în care le păstrez şi să iau un carnet la întâmplare. Un notar anonim vorbeşte de cutare eveniment din cutare an. Numai într-un târziu îmi dau seama că e vorba de mine. Aşa încât îmi spun că publicarea lor ar putea constitui o mărturie despre timpul şi lumea în care am trăit. Volumul de faţă, primul, conţine notele mele zilnice cuprinse între decembrie 1989 – decembrie 1990. Încep cu el pentru că are această semnificaţie specială: evenimentele pe care la relatează au schimbat faţa lumii şi mi-au schimbat viaţa. Este felul meu de a marca zece ani de la Revoluţia din Decembrie 1989 şi zece ani de când m-am întors acasă.

I.R.

Sâmbătă şi Duminică 9 – 10 Decembrie 1989

La Peter şi Jennifer Blaker (Lordul şi Lady Blaker, fost ministru al Apărării în guvernul Margaret Thatcher), la ţară, împreună cu Piers Dixon, fost deputat, şi Ann cu care trăieşte. Conversaţie susţinută, întotdeauna interesantă. Despre Toby Lowe (Lordul Aldington) şi masacrarea repatriaţilor iugoslavi şi sovietici, imediat după război. Piers a avut două scrisori publicate în *Sunday Telegraph* şi în *Observer*.

De fapt, Peter a fost cel care a dat publicităţii această ruşinoasă pagină a istoriei. Era ministrul Apărării la ora aceea. Băiatul lui Peter, Adam, şi prietenul lui, Charles, care lucrează la N.M. Rothschild, ambii mi-au declarat că ar vrea să meargă în România şi să ne ajute în lupta noastră. Să tot aibă 30 de ani, nu mai mult.

Sâmbătă seara la cină, şi soţii Fairbaim.

Luni, 11 Decembrie 1989

Scriu lui Ianacopulos, un apropiat al Regelui. Îi trimit fotocopii din jurnalul meu de zi şi câte o copie după scrisoarea trimisă de Sugăr András (de la televiziunea maghiară) Regelui împreună cu scrisoarea de acoperire ce mi-a trimis mie. În ea îmi mulţumeşte pentru ajutorul ce i-am dat ca să realizeze interviul cu Regele. I-am comunicat la telefon că-i expediez acest material ca să fie trecut mai departe.

Mă întreb dacă o să mai îndrăznească cineva să conteste faptul că eu am fost cel care a sugerat ungurilor să-l ia un interviu Regelui.

Marţi, 12 Decembrie 1989

Scriu articolul de fond pentru *Românul Liber*. Iau masa cu Steffi. (Baronul Bentinck, fiul Baronesei Gabriela Bentinck.) E în formă.

Miercuri, 13 Decembrie 1989

Danny Florea, fotbalist român în Belgia, îmi telefonează. Prietenul lui s-a întors din România. Mi-a adus o scrisoare. Acum vrea 15.000 de dolari. Zice că i-a cheltuit în drumurile lui în România. Întrebarea e cum? Şi de ce să am încredere în el?

Joi, 14 Decembrie 1989

Mulţumesc Preşedintelui Carter (Jimmy Carter, Preşedintele SUA – 1974 – 1978) şi Lordului Callaghan pentru mesajele lor către români. Trimit copii, cu o scrisoare de acoperire lui Chuck Percy (Senatorul Charles H. Percy, R. Ohio) şi Bernard Braine (Lordul Braine of Wheatley).

Scriu articolul de Anul Nou pentru *Românul Liber*, bazat pe experienţa unui evreu român plecat din ţară, cu părinţii lui, la vârsta de 11 ani.

Dau un interviu gazetarului John Flint de la „Gloucester Echo”.

Un sat de lângă Cheltenham a adoptat comuna Pestra de lângă Slatina, judeţul Olt.

Cina cu Lorri West, venită de la Oxford, unde face cercetări în problema imunologiei transplantelor de inimă la copii. E o femeie interesantă.

Vineri, 15 Decembrie 1989

Ziarele (*Românul Liber* şi *The Free Romanian*) au plecat azi dimineaţă la tipografie. Cred că or să fie interesante. Ele sunt expresia luptei noastre pentru idealul enunţat în titlu.

După masă, la noi la birou. Toată lumea. Să sărbătorim venirea Crăciunului. Mergem, apoi, aproape toţi la „EI Vino". Vorbă multă, animaţie, foarte plăcut. Rămânem apoi la cină, numai noi trei: Susan Bond, Mihai Leu şi cu mine.

Sâmbătă, 16 Decembrie 1989

Plec la Paris.

Prind avionul la ora 9.00 dimineaţa, deşi n-am prea dormit noaptea asta. Radu Roşeanu vine devreme la apartamentul meu din Paris. La 2.30 p.m. toţi erau prezenţi: Dr. Munteanu, Novacovici, Sandu Pobereznic, Damian Vasile, membrii Comitetului director al U.M.R.L., plus Herlea şi Varlam. Ghika vine târziu, căci a avut şedinţă de Comitet a Filialei UMRL Franţa.

Ca de obicei mici ciocniri, dar nu grave. Ghika, când a venit, s-a dat la Varlam şi Herlea; de mai multe ori şi la mine! Am să trec cu vederea.

Interesant că toată lumea vrea să întreprindem ceva în România. Clar. E absolut necesar.

Novacovici ne-a adus copii după un „comunicat41 UMRL, sub semnătura mea şi a lui, care circulă printre români. „Comunicatul 14 declară că, în urma întrevederii avute la Frankfurt, la 11 Noiembrie, a.c., cu Dl. Dr. Tibor Hodicska, secretar de stat la Ministerul de Externe de la Budapesta, UMRL susţine ideea unei Transilvanii independente „ca o variantă tactică de moment, vizând scoaterea de sub influenţa comunismului, într-o primă fază, a unei părţi din România şi integrarea ei în Europa Unită".

E un fals, bineînţeles. Dar e inteligent compus acest „comunicat44, pentru că e credibil, justificând inteligent „defalcarea temporară a unei părţi din România. Mulţi ar putea să fie induşi în eroare, mai ales răuvoitorii şi cei ce

mi se opun în exil. Şi nu m-ar mira dacă acest comunicat ar fi distribuit şi în ţară, pentru a mă defăima. În tot cazul, eu sunt convins că trebuie să pornească de la Serviciul de Dezinformaţii al Securităţii.

Am uitat să notez. *Joi, 14 Dececembrie* Cal McCrystal, de la *Independent on Sunday*, mi-a luat un interviu la telefon. Îmi închipui că nu e pentru săptămâna asta. Timpul e prea scurt.

Duminică, 17 Decembrie 1989

Vine Jean Bernard primul. Punctual la 3 p.m., cum convenisem. Îmi vorbeşte de Ion Ghika. Dumneata ai nevoie de el. E un om foarte activ şi capabil. El e pentru Dumneata cum e Pasqua pentru Chirac. Etc… etc… Voia chiar să intru într-o înţelegere secretă cu Ion Ghika, că vom lucra împreună. Am tăiat-o scurt. îl apreciez foarte mult pe Ghika. Doresc să lucrez cu el. îl voi susţine ori de câte ori face lucruri bune, dar eu nu intru în înţelegeri secrete. Să nu uităm că toţi oamenii politici au ambiţiile lor. Altfel n-ar intra în politică Apoi sunt permutaţii continue, de prietenie, alianţe, ciocniri de personalitate, etc. Piesele se schimbă pe tabla de şah după criterii de poziţie şi de utilitate, i-am spus.

A venit, apoi, şi Ghika. Ieri a jucat teatru la şedinţa de Comitet, mi-a spus. M-a atacat ca să-şi stabilească poziţia. Vrea să organizeze Congresul, dar vrea delegaţie în scris. Ai fost rugat de Comitet să accepţi acest lucru, i-am spus. Vorbeşte imediat cu ceilalţi membri din Comitetul Filialei şi comunică-mi acceptarea voastră. Îţi dăm, apoi, imediat în scris, mandatul de care ai nevoie.

Îmi va da şi un buget şi va trebui să vedem cum îl vom acoperi.

Mi-a vorbit mult de tineretul care vine la UMRL. Nu se mai vorbeşte de legionari, Liga pentru Drepturile Omului, Kome. Toată lumea vorbeşte de UMRL. Trebuie să-i solidificăm. Am vreo câţiva tineri care vor să lupte. Trebuie să-i antrenăm. Joseph Amsalem va face-o. Dar ne trebuie bani. Avem toate legăturile necesare ca să pătrundem în România, din Iugoslavia. Ar trebui să

obţinem asentimentul guvernului iugoslav. Odată în România, ei să obţină armele româneşti şi să înceapă revolta, îmi zice Ghika.

L-am ascultat. E prea exaltat. Doar guvernul iugoslav tot comunist rămâne. Dar am acceptat că e mai bine să încercăm destabilizarea regimului Ceauşescu din Iugoslavia şi nu din Ungaria. Din nou e o chestiune de finanţe. Să-mi facă un buget!! Am căzut de acord însă ca din banii care se vor realiza din vinderea discului lui Zamfir, o bună parte să fie alocată Filialei Franţa.

Bernard vrea ca eu să-i invit, împreună cu deputatul Godfrain (Jaquer G., deputat RPR), la cină, pe ziua de 9 Ianuarie 1990. De acord. Aşa îl vom obţine pe Chirac pentru Congres.

Mi-a confirmat, de asemenea, că programul înregistrat de mine, la TF1, a fost transmis la orele 13.00, Joi 14 Decembrie iar aseară, Regele Mihai a apărut la *Antenne 3*. A fost cam „molâu”. Dar nu rău.

La telefon, Herlea vine cu o idee, care nu mi se pare total deplasată. Dacă dumneavoastră sunteţi absolut hotărât să nu mai candidaţi la Preşedinţie la viitorul Congres, UMRL se destramă. Singura şansă ar fi să pregătim pe cineva să ia conducerea.

L-am asigurat că eu voi continua să susţin organizaţia, dar trebuie să-şi dea seama, cu toţii, că voi avea 73 de ani în Iunie. Deci voi avea 76 de ani, dacă rămân în viaţă, la următorul Congres. De aceea ar fi mai bine ca toată lumea să se gândească la acest aspect al problemei. Dar la cine v-aţi gândit? l-am întrebat. La Radu Câmpeanu. Da, nu e rea alegerea. Dar ar trebui să se înscrie în UMRL de pe acuma. Să candideze şi să accepte votul Congresului. E imposibil ca el să vină aşa, din afară, să intre direct la vârf.

Am mai continuat şi am mai repetat, ceea ce i-am spus şi lui Radu, de altfel, că între poziţia lui politică şi a mea, nu e nicio deosebire fundamentală, sau de principiu. De exemplu, aşa cum nu pot să fiu de acord cu Kome şi ideile lui republicane, cu dezmembrarea ţării în unităţi

culturale şi politice autonome, Europa de la Urali la Atlantic etc...

Dacă Radu Câmpeanu intră în UMRL, eu sunt fericit să-l accept în orice poziţie i se încredinţează la viitorul Congres.

S-a dat ştirea, astă seară, la BBC World Service, că peste 10.000 de oameni au demonstrat la Timişoara. Au fost imediat dispersaţi cu furtunul. Se pare că şi la Braşov s-a demonstrat. Lipsesc amănuntele.

Luni, 18 Decembrie 1989

Jean Bernard îmi telefonează să mă anunţe că mi se va lua un interviu, aici la mine, pentru Radio Luxembourg (RTI), la orele 13.00. Voia, de asemenea, să vorbesc cu Regele, ca să acorde un interviu la *Antenne 2*.

Regele e de acord. Transmit acest lucru lui François Poncelet, prin domnişoara Moll. îl informez pe Rege că şi BBC World Service îmi va lua un interviu azi dimineaţă, la ora 9.00.

Interviul a fost organizat de Marc Gay şi mi-a fost luat de Peter Hobday. Am dat toate informaţiile pe care le obţinusem de la Stoian, Mititelu (BBC) şi Stroescu (Radio Europa Liberă). Am respins ideea că ar fi o demonstraţie etnică. E o demonstraţie a populaţiei întregi, a românilor în special, împotriva lui Ceauşescu. M-am referit şi la demonstraţia pentru „hrană, căldură şi libertate14, care a avut loc în faţa uzinelor „Steagul Roşu44 din Braşov, la 8 Decembrie crt.

Toată ziua interviuri. Antenne 2 (Jérôme Bony) în primul rând. Andrew McEwan de la *Times*, Patrick Worsnip de la Reuters. Andrew Roy de la BBC, Martin MacColl, tot de la BBC, dar alt serviciu, şi de la BBC din Scoţia, dar nu-mi mai aduc aminte de numele gazetarului.

Mi-a telefonat apoi Viorel urmă din Viena (de la Associated Press). La fel Peter Michalski care reprezintă mai multe ziare germane la Londra.

Între timp îmi telefonează fiul meu, Nicolae. M-a auzit la Radio 4, azi dimineaţă. După el am fost excelent. Cum l-am căutat pe Nicklin, de la Lupus Estates, mi-a

confirmat că şi el m-a auzit. „Omul ăsta ştie să vorbească44, ar fi zis colegului cu care era în maşină în drum spre birou. Nicklin mi-a sugerat Harrods, ca să trimit nişte trandafiri de acolo. Ceea ce am făcut, căci voiam să-mi exprim admiraţia în urma excepţionalei seri petrecute Vineri, înainte de a veni la Paris.

Gh. Zamfir a venit şi el. Michel, asistentul lui Jean Bernard, a stat aici tot timpul interviului meu la *Antenne 2* (organizator François Merlino). Philippe Ingram îmi telefonează. Pot să scriu un articol de 950 de cuvinte pentru ziarul Times? mă întreabă. Dar trebuie să ajungă la Londra nu mai târziu de orele 5.00 ora Londrei. Era deja ora 1.30, ora Parisului. Zic, da, deşi aveam o serie de interviuri deja programate. Parrott de la RFE Londra îmi cere să-i dau Declaraţia UMRL. Nici no făcusem încă!

Am stat de vorbă cu Zamfir. El voia să fie făcut Preşedinte al unui Comitet Cultural UMRL. Degeaba i-am atras atenţia că aşa ceva e imposibil de realizat înainte de Congresul viitor. E contra Statutului nostru. Să se înscrie acum în UMRL. Facem un anunţ special presei şi-l cooptăm în Comitetul Coordonator. Apoi, la Congresul din Mai 1990, propunem o rezoluţie pentru înfiinţarea postului de Preşedinte Cultural etc. Mi-a lăsat impresia că e de acord, deşi era foarte reţinut. Mai târziu, Michel mi-a spus că Zamfir s-a răzgândit. E mai bine să rămână în afară de UMRL, dar să acţioneze în strânsă colaborare cu noi, şi cu mine în special.

M-am închis apoi, la mine în birou, dându-i instrucţiuni precise lui Jean Bernard să răspundă tuturor telefoanelor şi să nu mă mai întrerupă.

Tocmai sosise Izzambert, de la *V.S.D. Magazine*, să-mi ia un nou interviu. L-am rugat să aştepte.

Am scris articolul pentru *Times*. L-am dictat ziarului pe la 4.30, ora Parisului. Fără ca eu să fi numărat, fata de la *TIMES* care mânuia ordinatorul, m-a informat că are 975 de cuvinte. Adică, aproape exact ceea ce mi se propusese.

Izzambert intenţionează să publice două articole, faţă

în faţă, pe două pagini. Unul cu Regele Mihai, şi celălalt cu mine. Mi-a cerut să-i vorbesc Regelui. Am refuzat, socotind că Regele, sau cei din jurul lui vor trage concluzia că a fost ideea mea, ca să mă înalţ şi mai tare pe mine însumi.

Vorbisem însă mai înainte Casei Regale, ca să-l întreb pe Rege dacă e de acord ca UMRL să facă o Declaraţie. Era în baie. Am vorbit cu Prinţesa Mărgărita. Foarte prietenoasă mi-a spus că toată familia a ascultat, la orele 9.00 dimineaţa ca să înregistreze interviul meu la World Service. De fapt, a fost la BBC Radio 4.

Telefoane de la ABC News Londra (Bogdanovic) şi Paris (Mrs. Behrstock). Rezultatul: Vin aici la 7.00 p.m. să-mi ia un interviu ca să fie transmis prin Londra (Peter Kent) la New York.

Tocmai terminasem o scurtă *Declaraţie UMRL* pentru presă. După ce am dictat-o lui Mollie, la Londra, ca să fie imediat transmisă prin FAX tuturor agenţiilor de presă, am făcut interviul. Dau, apoi, un interviu, prin telefon, lui Brezianu la VOA – Washington. De fapt, eu îl căutam pe Nicolae Dima ca lui să i se ia un interviu de către NBC, care m-au căutat, dar n-au birou aici. Dima era în concediu şi Brezianu mi-a declarat că el poate să vorbească, dar nu în numele UMRL. (De fapt, el nici nu e membru.) Plecăm cu Joseph şi cu Jean Bernard la M6 şi RTI (Luxembourg). Au studiourile împreună. Primul îmi ia interviul la Radio RTI, şi, apoi, la televiziunea M6, care dau ştiri foarte scurte, oră de oră.

Se făcuse ora 9.10 p.m. Încă tot nu mâncasem absolut nimic de la micul dejun care a constat dintr-un ceai simplu, fără lapte, şi o jumătate de grape-fruit Am sugerat să luăm masa împreună. Ar fi acceptat ei invitaţia, dar trebuia în orice caz să ne întoarcem la apartamentul meu, căci Bernard lăsase acolo codul ca să putem intra, la 11.20 p.m., în studiourile BBC. în cazul ăsta, prefer să mă întind puţin şi veniţi să mă luaţi pe la 10.45, ca să ne întoarcem în centru, la studiourile BBC, le-am spus. Ceea ce am făcut. Tot acest vârtej mediatic este o extraordinară oportunitate pentru România. Cu cât se vorbeşte mai mult

în Occident, cu atât e mai bine pentru cei de acolo.

Am sosit la timp, adică la 11.15 p.m. Programul la BBC-TV2 a început la 11.30. Dessa Trevisan a relatat, de la Belgrad, că s-a tras la Timişoara şi că sunt mulţi morţi.

Manifestările au început din cauza Pastorului Tökes, dar după aceea au fost generale, mai ales ale românilor. Este ce am subliniat, după aceea, arătând că revolta nu are niciun conţinut etnic. Dimpotrivă, toţi manifestanţii, indiferent de naţionalitatea lor, au demonstrat sub lozinca „Jos Ceauşescu".

A vorbit apoi Frank Stern, cu care am comentat asupra evenimentelor. Am fost în total dezacord cu el. A debitat teoria că românii sunt ortodocşi, obişnuiţi să accepte autoritatea, n-au tradiţie de luptă şi de revoluţie şi au un trecut „semifascist, de altfel". Din păcate, nu mi s-a dat nicio şansă să resping, în amănunt, analiza şi modelul construit de el. Parcă vorbeam de două ţări diferite.

Obosit, am ajuns acasă, în pat, târziu după miezul nopţii. Era aproape 1.00 dimineaţa. Dar am fost mulţumit că am dat tot ce mi-a stat în puteri. Zi memorabilă.

Marţi, 19 Decembrie 1989

M-am sculat de mai multe ori în timpul nopţii, şi apoi iar m-am culcat. La 6.15 însă, am început să-mi scriu aceste note de jurnal.

Mi-a făcut mare plăcere ieri, când, în vâltoarea interviurilor, mi-a telefonat un domn Weston, de la *Times*, să-mi spună că ziarul va publica articolul meu şi că voi fi identificat ca „Preşedintele UMRL".

La 6.30 ieri seară a avut loc demonstraţia în faţa Ambasadei RSR din Paris. Ion Ghika îmi relatează: Am spus: domnilor Bush şi Mittenând, aţi vrut came de român. Acum o aveţi.

Abia aştept să vină să-mi dea amănuntele.

Îmi telefonează Ana-Maria Tuduri. Să ştii că Regele vă apreciază foarte mult. Am vorbit cu el chiar acum. Apreciază, de asemenea Uniunea. Acum se mai termină cu „Preşedinţia" asta. Românii recunosc că Uniunea e o organizaţie reprezentativă.

Aproape imediat după aceea, mi-a telefonat Principesa Mărgărita. Regele vrea să-mi vorbească azi la prânz. El a avut foarte multe interviuri, toată ziua. De aceea nu mi-a telefonat. De fapt, eu trebuia să-l telefonez, dar, pur şksimplu, n-am avut răgazul, i-am spus. Majestatea Sa n-are o răspundere pentru poziţia pe care UMRL o ia. Aş fi vrut însă, să-L informez despre Declaraţia ce am făcut-o. E foarte important să fie o coordonare, a fost reacţia ei. Eu sunt foarte mulţumit că am stabilit ieri, în toate interviurile, că nu e vorba de o acţiune etnică. Românii au manifestat. Românii s-au sacrificat.

Nicolae mi-a telefonat şi el. A auzit şi văzut discuţia mea de aseară cu Frank Stern. Şi-a dat seama cât m-a înfuriat. Mihai Leu şi el a văzut şi înregistrat interviul. Toţi l-am văzut şi suntem încântaţi. Acum ne simţim şi noi mai mândri.

Nicky Stoian mi-a luat un interviu pentru BBC, în legătură cu propunerea UMRL, ca Occidentul şi Orientul (adică lumea liberă şi Uniunea Sovietică) să se unească, ca să-l înlăture pe Ceauşescu. Îmi confirmă, de asemenea, că *Times* a publicat articolul meu în loc de frunte, pe pagina articolelor de fond.

Michel, asistentul lui Jean Bernard, vine la 9 dimineaţa, dar Ghika nu soseşte înainte de 10.30. Intrăm în subiect imediat. Au nevoie de

500. O de franci francezi pentru promovarea vânzării discului *Sept Coeurs pour la Roumanie*. Cu alte cuvinte, n-au făcut nimic. Doar vorbe şi promisiuni. N-au găsit susţinători şi n-au obţinut aprobarea firmei Phillips ca imprimarea să se facă în numele lor. Se vor face, deci, pe cont propriu, 2000 de exemplare. Atât. Am rămas consternat, înţelegerea mea a fost cu totul alta. Ei să facă totul. Imprimarea.

Phillips, obţinerea de susţinători pentru operaţia de promovare, distribuirea şi vânzarea. Am fost de acord să se plătească o sumă importantă lui Jean Bernard şi organizaţiei lui şi ca o bună parte din profitul net să fie alocată Filialei UMRL Franţa.

Peter Johnson îmi telefonează să-mi confirme că s-a scris mult în *Times* de astăzi despre România şi despre mine. Într-un articol de fond şi într-un mare reportaj semnat, printre alţii, de Andrew McEwan. Pe pagina 14, a aceluiaşi ziar, a apărut şi un interviu al Regelui.

Telefonez Regelui, aşa cum mi-a sugerat Prinţesa Mărgărita, la

12.15. Foarte prietenos, s-a scuzat că nu mi-a telefonat ieri. I s-au luat şi lui nenumărate interviuri. I-am spus că voisem, doar, să-i citesc Declaraţia ce UMRL dorea să facă şi pe urmă a şi făcut-o. I-am citit-o. Să rămânem în legătură, mi-a zis.

O tânără de la NBC a venit să mă ia cu maşina la Studio, la 12.45. La 1.30 a început *To-day show*, cu Brian Gumble. După ştiri, cu amănunte despre tragedia din Timişoara, mi-a zis: Timişoara e un oraş unguresc… L-am întrerupt: Iartă-mă domnule, dar nu e un oraş unguresc. E românesc. Dar e un oraş cu o puternică minoritate maghiară. Nicidecum. Minoritatea maghiarilor e mică… cea germană e ceva mai mare. Dar vasta majoritate sunt români. Ungurii sunt importanţi numeric în sud-estul Transilvaniei şi în Cluj, pe ungureşte Kolozsvâr. Manifestanţii au fost la început unguri, care l-au apărat pe Pastorul Tökes. Românii au ieşit să-i susţină, iar a doua zi, Duminică, ei, românii, au demonstrat. Toate lozincile au fost româneşti, victimele au fost români.

A trecut la alt subiect.

După interviu, cei care m-au ascultat s-au minunat: Nu se întâmplă ca cineva să-l contrazică aşa de ferm pe Brian Gumble, mi-au zis.

Am rămas în studio pe acelaşi scaun. Aceeaşi echipă mi-a pregătit al doilea interviu, cu *ITV News at One*, din Londra. A mers bine. Mai întâi, au dat imagini din Redacţia ziarului nostru. I-au luat un scurt interviu lui Dinu Mussulis, redactorul-şef al *Românului Liber*. A fost bine. Apoi mi-a venit rândul. De data asta întrebările au fost corecte şi am putut să fiu răspicat şi ferm. După înregistrare m-a dus acasă, cu maşina ei, Barbara Gray. Ea

e căsătorită cu un francez. Are doi copii şi-i place Parisul.

Peter Stevens de la *Daily Miror* mi-a luat un lung interviu. Mi-a plăcut omul.

La orele 5.00 dau un interviu doamnei Mutei, de la *France Soir*. Ioana (Raţiu, nora mea) i-a dat numărul meu de telefon.

La 5.30 soseşte Patrick Bourrat de la TV1, cu echipa lui. Printre ei un macedonean, crescut la Bucureşti, Mihail Narti. La sfârşitul interviului m-a întrebat ce aş face, dacă aş vedea România liberă? Aş accepta un post de conducere? Nu mai sunt om tânăr. Dar, dacă Bunul Dumnezeu îmi dă sănătate, voi face tot ce-mi va sta în puteri ca să-mi servesc naţiunea. Am stat mult de vorbă, după înregistrarea programului. La plecare mi-a spus: Sunteţi un mare patriot. Cum era, evident, o afirmaţie venită din inimă, mi-a făcut o mare plăcere.

Jean Bernard şi Jean-François Coulomb mi-au telefonat să-mi confirme că filmul nostru, al Uniunii, va fi transmis, Vinerea asta, la orele

22.15, la Londra, Frankfurt şi Paris, şi repetat, Duminică, între 12.00 şi 13.00. Jean Bernard vrea să-i facilitez intrarea clandestină în România. Vrea să meargă acolo, fără întârziere, cu un tehnician. Acelaşi lucru mi-l propune şi Dominique Aubert, de la agenţia Sygma. Îmi cere fotografii despre tragedia din Timişoara. El vrea să plece într-o echipă de 4 persoane. Probabil va trebui să-i finanţez.

Maria Socol îmi mulţumeşte că i-am mărit salariul. Emil (Ghilezan) i-a dat nişte amănunte despre cele întâmplate în Timişoara. Deşi e bănăţean, informaţiile lui nu sunt prea bune: 600 morţi, 110 copii ucişi, 2500 răniţi şi revoltă plănuită în multe alte părţi ale Moldovei. Mai ales la graniţa cu Rusia.

Mă întreb!!

Nicole (Mussulis, secretara mea din Londra) îmi spune: Au fost 7 echipe de televiziune să filmeze aici la noi. Am fost ca nişte vedete.

*

Miercuri, 20 Decembrie 1989

M-am instalat în trenul de mare viteză, Paris-Lausanne. Azi e Joi, 21 Decembrie, dar vreau să-mi însemnez cele trăite ieri. E ora 7.00 dar ziua n-a început bine. Mă culcasem, devreme, Marţi seara, după oboseala zilei mă odihnesc puţin. Urma ca Monique Behmstock, de la televiziunea americană ABC, să mă ridice cu maşina la 4.45, ieri dimineaţă, ca să iau parte în programul lui Ted Copple, „Nightline”. Tot aranjamentul mi-a fost minuţios confirmat de Tracy Day, direct din New York.

Ca să nu fiu întrerupt din somn, căci telefonul nu înceta să sune, am pus receptorul deoparte, pe la 10.00 seara. Pe la 2.30 a.m. m-am trezit.

Nimeni n-o să-mi telefoneze, de-acum în colo, mi-am zis, punând receptorul la locul lui. N-au trecut 10 minute şi-mi telefonează Tracy Day. Ai auzit ştirea. N-o auzisem. Trupele noastre au invadat Panamá. Regretăm foarte mult, dar Nightline trebuie să se ocupe de această problemă şi nu de România, cum fusese programat. Am înţeles. Dar ghinionul e, cu adevărat mare. Problema românească este foarte puţin înţeleasă în America. E văzută, mai ales, prin ochii ungurilor, care au o mare priză în mass-media. Programul lui Copple are mare prestigiu, întotdeauna tratează o singură problemă. În profunzime. De obicei invita mai mulţi comentatori, dar eu fusesem programat să fiu principalul.

Dezamăgit, mi-am închis *wăck*erul, dar a trecut vreo oră până am adormit.

Eram deja sculat când mi-au telefonat irlandezii din Belfast. Programul BBC, la care am comentat situaţia din România, după ştiri, a mers foarte bine. Asta a fost impresia mea, în tot cazul, căci ei nici nu mi-au mulţumit. Era programul lor de dimineaţă, după ştirile de la

7. O a.m. Mi-a luat interviul un domn Ben Geoghan.

Toată ziua multă agitaţie. Ioana Brătianu mă sună: Ţi-a telefonat Radu Câmpeanu? Ne întâlnim Vineri seara. Vrem ca şi Uniunea să fie reprezentată. Să facem o Declaraţie, împreună, asupra evenimentelor.

Îi spun că noi am făcut deja şi vom mai face. Ştii foarte bine că eu am făcut tot posibilul ca să fim uniţi şi să activăm împreună. Voi n-aţi vrut. Acum să facem o nouă organizaţie? Noi suntem deja recunoscuţi în toată lumea. Nu văd unde şi cum ar folosi o nouă organizaţie, care n-are nicio priză. Nu e vorba de o nouă organizaţie. Vrem să facem o Declaraţie în jurul Regelui, mi-a precizat Ioana. Asta-i altceva. Din păcate eu nu voi fi aici, căci trebuie să plec în Elveţia. Dar îl voi trimite pe Novacovici să reprezinte Uniunea.

Am primit telefoane de la Herlea şi Ana-Maria Tuduri. Şi ei vor da curs invitaţiei lui Câmpeanu. Cu titlu personal, le-am precizat. Novacovici va vorbi în numele Uniunii.

Ion Ghika îmi cere, în repetate rânduri, şi foarte insistent, cum e firea lui, să finanţez o expediţie în România. El ar avea o echipă „gata să se sacrifice, dar ne trebuie bani grei, Domnule Raţiu”. Nu reuşesc să-l calmez. Spune-mi, exact, cine şi cum va acţiona. Şi dă-mi un buget. Eu nu sunt aventurier. Dacă planurile sunt sănătoase, DA. Altfel nu. N-a vrut să-mi dea un răspuns precis. Face pe misteriosul. Dacă nu-i văd eu, personal, pe oamenii dumitale, nu mă interesează, i-am zis, fără înconjur. M-a plictisit, de-a binelea, şi în chestiunea discului lui Zamfir. Trebuie să-l finanţez. Zamfir nu vrea s-o facă. Dna Ursulescu, care a făcut toată grafica, atât pentru coperta discului, cât şi pentru ediţia specială a *Românului Liberia* limba franceză, trebuie plătită. Nu le-am lăsat nicio îndoială. Cântecul de jale al lui Zamfir e foarte frumos şi ar merge perfect în momentele acestea tragice, dar eu nu-l pot finanţa. N-a fost niciodată vorba s-o fac!

Discut problema şi cu Jean Bernard. Nici lui nu-i dau nicio speranţă. Dar nici el n-a îndrăznit să-mi ceară bani. Totul e absurd. Planul a fost făcut astă vară. Discul etc… trebuia să fie de mult pus la punct. Nici astăzi problema cu Phillips nu e rezolvată. Şi-apoi, Zamfir vrea să fie Preşedinte al unui Comitet Cultural, care să fie paralel, dar egal cu Uniunea. I-am explicat lui Bernard că va trebui să

schimbăm Statutul pentru a-i face pe plac. Numai Congresul din Mai poate să ia o decizie în chestiunea asta.

Ştefan Issărescu din Providence Rhode Island, SUA, ne telefonează la Londra. Îl chem eu. Să facem declaraţii la toate posturile de radio care transmit în România. Să cerem soldaţilor şi securiştilor să nu mai tragă. Principesa Ileana va face asta la VOA. Mă surprinde că VOA permite aşa ceva. Încerc de nenumărate ori să vorbesc cu Stroescu la München. Imposibil.

La 6.00 ne întâlnim la Assemblee Naţionale: Jacqueline Danno, Jean Bernard, Ion Ghika şi cu mine. Ca să-i vorbim deputatului RPR, Jacques GODFRAIN, un prieten al lui Jacqueline.

Discuţie bună şi fructuoasă.

Douglas Hurd şi Rocard au condamnat cele ce se întâmplă la Timişoara – acum se vorbeşte de 3 – 4.000 de morţi. Nu e destul, i-am spus, toţi liderii lumii trebuie să denunţe regimul lui Ceauşescu, aşa cum am scris în articolul meu din *Times*. Cum Rocard nu l-a văzut şi din moment ce el vorbeşte bine engleza, am cerut la telefon să mi-l trimită prin FAX imediat, de la Londra. Ceea ce s-a făcut. După ce l-a parcurs, „a scris el lui Gorbaciov, să-i ceară intervenţia. Textul e bun. L-am tradus pe loc în englezeşte. Godfrain l-a expediat, tot prin FAX, la Londra, ca să fie dat presei, ca venind din partea UMRL.

Bernard Braine îmi lasă un mesaj. Ce să scrie în legătură cu „excelentul" meu articol din *Times*? Să aplaude declaraţiile lui Douglas Hurd, i-am spus secretarei lui Bernard, dar să arate că nu-i destul. Şefii statelor – din Est şi din Apus – ei trebuie s-o facă.

Întors acasă, telefoane peste telefoane. Mai ales pentru a aranja intrarea în România, clandestin, pentru Jean-François Coulomb, de la TV5, care a făcut filmul despre mine ca Preşedinte UMRL, şi pentru Dominique Aubert, de la Agenţia SIGMA. (Mai ales fotografii de la Timişoara. Asta vor.) Ion Ghika, el poate s-o facă, îmi spune. Dar costă bani, mulţi bani, Domnule Raţiu, îmi spune pe un ton sever. N-am reacţionat, dar îmi dau seama

de ce Varlam, Herlea etc. nu-l pot înghiţi.

Am aranjat totul prin Sandu. îl vom utiliza pe omul căruia i-am trimis nota ca să meargă la Taici Mezei, la Turda, să-mi aducă *MS*-ul lui despre istoria familiei Raţiu. Coulomb ar pleca după Crăciun, dar Aubert vrea să meargă imediat. După multe telefoane confirmăm totul. Poate să meargă îndată ce are o viză pentru Ungaria.

Novacovici, agitat, îmi cere să facem o nouă declaraţie UMRL, să cerem ruperea relaţiilor cu România şi înlăturarea lui Ceauşescu. La cererea mea, mi-a dictat sugestiile lui.

După ce am mâncat ceva în fugă, întrerupt fiind de telefoane tot timpul, încerc să-l găsesc pe Chuck Percy. Toată familia e plecată în Hawaii. Telefonez la C.I.A. îl cer pe Kerr, Vicepreşedintele organizaţiei sub Webster. Mi se răspunde că e plecat din Washington.

M-am identificat. Nu e nimeni căruia aş putea să-i vorbesc? Aşteptaţi un moment, mi se răspunde. După un timp destul de lung, o voce calmă îmi spune că ştie de legătura mea cu cei doi de la CIA cu care am vorbit în toamnă şi că urmăresc situaţia din România cu mult interes. I-am vorbit cu urgenţă în voce. I-am arătat tragedia din Timişoara care poate să devină mult mai dezastruoasă decât Budapesta în 1956 sau Polonia în 1980 – 81. Şi mult mai gravă decât Praga. Ştiu că aveţi mâinile ocupate, acum, în Panamá. Dar poporul român e în pericol de moarte. Nu pot să vorbesc cu Preşedintele Americii? El ar trebui să-l denunţe pe Ceauşescu şi să-i ceară lui Gorbaciov să facă acelaşi lucru. E ceea ce i-am indicat lui Ray Seitz, când s-a dus cu Preşedintele american la Conferinţa din Malta. I-am vorbit de pericolul unei băi de sânge. Durere, profeţia s-a împlinit.

I-am atras atenţia asupra articolului meu din *Times*. îl va citi, mi-a spus, fără greş. Şi m-a asigurat că apelul meu şi mesajul vor fi prezentate Preşedintelui Bush. Noi nu determinăm politica Statelor Unite. Noi informăm guvernul, pe Preşedinte, îmi spune. Dar, în executarea unei decizii şi în formularea politicii, sunteţi consultaţi. Şi i-am

reamintit: Dacă omul ăsta nu e oprit, el e în stare să distrugă naţiunea. E un nebun. (*He is crazy*). De bunăvoie Ceauşescu nu va abandona puterea. El, personal, a împuşcat, cu mitraliera, ţăranii care se împotriveau naţionalizării pământurilor, când era General de Securitate, în 1951 – 52.

Am mai vorbit despre urgenţa mesajului către Preşedinte, ceea ce el a acceptat, şi l-am întrebat:

Cu cine am onoarea? *Please give me an indication who am I speaking to. Call me Joe. Well, thank you, Joe. 1 rely on your passing my appeal to the President. You can rest assured, I will do it.*

Impresia mea e că am vorbit chiar cu WEBSTER, Directorul CIA. Dacă-i aşa, şansele sunt bune. Preşedintele Bush ar putea să treacă la acţiune. Să facă Declaraţia lui de condamnare a lui Ceauşescu, şi să-i ceară lui Gorbaciov să facă acelaşi lucru.

Lionel Bloch mi-a transmis felicitări pentru articolul meu din *Times*. *Bang on*, i-a spus lui Mollie.

Ileana Cotrubaş mi-a telefonat şi ea. De la casa ei din sudul Franţei să-mi spună, doar, că ea e gata să se alăture câtorva personalităţi de renume mondial în sprijinul cauzei româneşti. Dar nu individual. Acum, de exemplu, a fost invitată să dea un concert la Bochum; operă de caritate pentru români. N-o s-o facă. N-am prea apreciat atitudinea ei. M-a lăsat baltă la concertul ce organizasem, în Wigmore Hall, în jurul ei. În ultimul moment n-a venit. A trebuit să găsim o înlocuitoare. Rezultatul, n-am avut nicio cronică muzicală în ziarele din Londra.

După mine, fiecare român patriot trebuie să facă ce poate, acolo unde e, şi în domeniul ce-şi alege, când i se oferă ocazia. Nu e patriotic să spui că dai mâna cu alţi români importanţi etc. pentru a servi cauza. Faci ce poţi tu, dacă eşti, într-adevăr bun român, îţi aduci aportul, oricât de mic ar fi el, în fiecare zi. Am ascultat-o. N-am apostrofat-o, deşi merita. Dar n-am zis nimic.

În tren, astăzi, între Lausanne şi Brig, am fost martorul unui episod foarte interesant. M-am urcat în tren,

în ultimul moment. TGV-ul a sosit pe linia 5 şi trenul expres spre Milano era gata să plece, de pe acelaşi chei, linia 4. M-am urcat direct în vagonul restaurant, căci îmi era foame. Abia aşezat, îl întreb pe chelner dacă pot să deschid sticluţa de vin ce era deja pe masă. Răspunsul a fost, da. Am deschis-o etc. Am mâncat un singur fel căci nu mă interesa meniul. M-am uitat la lista preţurilor şi am constatat că vinul consumat de mine era extrem de scump. L-am întrebat dacă găseşte că e onest să pună numai o singură sticlă pe masă, pe cea mai scumpă? Arogant, mi-a răspuns că el nu e responsabil pentru decizia călătorului. De ce nu v-aţi uitat la preţ? Masa n-a fost fantastică. Înainte de Lyon un tânăr de la altă masă a luat-o repede să coboare. Nu vă grăbiţi. Mai întâi vă rog să plătiţi pentru masă, i-a zis chelnerul. Discuţie, acuzaţii reciproce. Nu vrea să rămână în tren, căci e gara lui. Dar eu am anunţat că vine Lyon. Scandal. Sunteţi necinstit, Domnule! a afirmat, în cele din urmă chelnerul, şi l-a forţat să plătească.

Târziu, când a venit să-mi dea şi mie nota de plată, l-am întrebat:

Fără supărare. M-ar interesa foarte mult să vă întreb ceva. Aţi avut perfectă dreptate, în incidentul cu neplatnicul. Dar, pe o scară, de la 1 la 10, unde vă plasaţi dumneavoastră?

M-a privit aproape jignit, dar jenat. A scăldat-o. Eu îmi fac datoria, mi-a răspuns, în cele din urmă. Dar şi-a dat seama că mă referam la sticla de vin scumpă, de pe masă.

Vineri, 22 Decembrie 1989

Dimineaţa o petrec dând interviuri şi organizând plecarea lui Dominique Aubert în România. El e de la SYGMA, agenţia care mi-a luat fotografiile utilizate în presa franceză, *VSD* etc.

M-am înţeles, în cele din urmă, direct cu „Sani” (Alexandru Dull) din Budapesta. îl va primi pe Aubert la Aeroportul din Budapesta, cu un placat. Se vor duce de acolo cu maşina şi vor trece graniţa, pe jos, lângă Satu Mare. (El e din regiune.) Aubert va avea bani la el ca să

poată plăti pentru închirierea unei maşini, etc. Şi să călătorească peste tot în România. Mai ales la Timişoara şi la Turda, să aducă MS-ul lui Taici.

Scriu apoi o declaraţie pe care o dau presei, în numele UMRL.

Cerem suspendarea relaţiilor diplomatice şi culturale cu România. Şi o cerem tuturor ţărilor din lume: occidentale, din „lagărul socialist41 şi din lumea a treia. E scrisă în termeni aspri şi mă refer la Ceauşescu dându-i calificativul de „animal sălbatic44 şi „câine turbat44.

Primul interviu la BBC. Apoi la Agence Centrale de Presse (Ahkim), Honor Wilson de la Radio 4.

Evenimentele se precipită. împuşcături în Bucureşti. Ceauşescu iese pe balcon şi începe să atace „huliganii şi fasciştii44 care au cauzat tulburări. Mulţimea a început să strige „Jos Ceauşescu44 etc. Şi un grup de manifestanţi, împreună cu mulţi soldaţi înarmaţi, au intrat în Piaţa

Palatului. Elena l-a tras pe Nicolae de mânecă şi au dispărut. Pe urmă s-a anunţat dispariţia lor cu elicopterul. Prinderea lor la aeroport. Nouă dispariţie. Recapturarea lor la Târgovişte şi, iarăşi dispariţia cuplului Ceauşescu. Între timp se anunţase căderea lui Ceauşescu şi formarea unui nou guvern, sub Corneliu Mănescu.

Interviuri cu duiumul: Richard Kay de la *Daily Mail*, Vincent Perrault de la Agence France Presse, Brezianu de la Vocea Americii, care o pune pe Elena Lazăr Valizan să-mi înregistreze reacţiile. Mike Kerr, de la *Sunday Times*, cineva de la RTI, dar în grabă n-am reţinut numele lui, Pat Prentice de la *Sunday Telegraph*, care a pus-o pe Wendy Holden să-mi ia un interviu în profunzime, Mike Earley de la Unistar Radio NetWork, James Carr de la BBC-Belfast, Juliet Stone de la *Sunday Mirror*, Larry Harres de la BBC World Tonight, Eve-Ann Prentice de la *Sunday Telegraph*.

De asemenea, Mark Dulmage, de la CNN, m-a ţinut la telefon ca să mi se ia un interviu, dar, în timp ce auzeam comentariul lor asupra situaţiei din Panamá şi a Zidului de la Berlin, n-au reuşit să mă introducă în program.

Tracy Day îmi telefonează din New York. Ea e în

echipa lui Ted Copple, „Nightline”, a postului ABC. Îi pare rău că n-au posibilitatea de a transmite din Elveţia. Ce cred de Corneliu Bogdan, fostul ambasador RSR la Washington? Un dezastru. Nici nu e adevărat român. Are nume de împrumut. Mare comunist până mai alaltăieri.

I-am recomandat pe Ştefan Issărescu, Andrei Brezianu, dar în primul rând pe Nicolae Dima.

Mai mulţi prieteni mi-au telefonat să mă felicite şi să-şi ofere *serviciile*. Marc Burcă, directorul revistei *Boardroom*, mi-a spus printre altele, că şi Prinţul Paul Lambrino a fost la demonstraţia românilor în faţa Ambasadei de la Paris, Jackie Rolo, Douglas şi Rosemary Law, prieteni de acum 40 de ani, când şi noi şi ei eram proaspăt căsătoriţi. Ei locuiesc în Scoţia unde au o mare moşie.

Mi-au telefonat şi diverşi cunoscuţi ca să-şi ofere *serviciile*. Dr. Victor Dimitriu, fostul ambasador RSR la Paris, care a ales libertatea acum 20 şi ceva de ani, Alexandru Vladimir Mănăila (Vlad M.), din Statele Unite şi Constantin Câmpeanu din Canada şi mulţi alţii. Godfrey şi David, cumnaţii mei de la Londra, din Paris etc.

Telefonul n-a încetat să sune toată ziua. Peter şi Paula Beckwith mi-au trimis o telegramă. La fel Peter şi Ann Johnson. Arthur Butler mi-a telefonat de mai multe ori.

Sâmbătă, 23 Decembrie 1989

Securiştii s-au regrupat şi luptă împotriva populaţiei şi armatei, deşi Generalul care-i comandă le-a cerut să se predea. Îşi dau seama de ce-i aşteaptă. Ceauşescu a dispărut. Nu se ştie dacă e în ţară sau nu. Nicu a fost prins la Sibiu.

S-au anunţat câţiva din membrii guvernului: Corneliu Mănescu, Ion Iliescu, Dumitru Mazilu, toţi foşti comunişti, Mircea Dinescu, Doina Cornea şi László Tökes, pastorul care, indirect, a declanşat revolta populaţiei împotriva regimului Ceauşescu. Noua formaţie îşi spune „Frontul Salvării Naţionale”. Au anunţat că luptă să introducă democraţia şi vor ţine alegeri libere în Aprilie.

Problema se pune ce facem cu UMRL în noua situaţie

creată. Doina Cornea e membră UMRL. Ce rol mai are UMRL, în forma actuală? Trebuie desfiinţat? Nu e cazul să merg în ţară, să pregătim alegerile?

Prof. Stoica a anunţat un „Front Democrat Român”. Deci, până acum, avem două formaţiuni politice. Partidele? Se reorganizează, sau nu?

Ion Iliescu a definit patru, puncte din programul noului guvern: 1) Numele ţării e ROMÂNIA. Cade „Republica Socialistă R”. 2) Se va promulga o nouă Constituţie. 3) PCR nu mai are locul unic şi nici precumpănitor în societate. 4) Alegeri libere în Aprilie.

I-am telefonat lui Liţi Faina. Voiam să-i vorbesc despre UMRL şi ce rost ar putea să aibă acum. N-a fost chip. Mi-a vorbit cu atâta ură, şi m-a insultat atât de tare, încât l-am ascultat şi am terminat conversaţia urându-i mult succes. Am rămas tare amărât.

Rând pe rând, iarăşi telefoane şi interviuri. Bob Seely şi Juliet Stone de la *Sunday Mirror*, Carole Dawson de la *Sunday Telegraph*, Ariana Melamed de la Tel Aviv, Cari McCrystal de la *Sunday Correspondent*, Tony Halpin de la Associated Press.

Lungă conversaţie cu Dinu Daponte. Acum redevine român. Examinăm, pe îndelete, alternativele ce se deschid pentru UMRL. El nu găseşte că ar fi bine să ne desfiinţăm. Să mai aşteptăm.

Bill McKee ne telefonează felicitări din St. Louis, Prof. Alexandru Rădulescu, care a fost la mine împreună cu Horaţiu Comaniciu mă imploră să nu accept intrarea ruşilor (Efectele falsei declaraţii) în ţară. L-am asigurat că nu e niciun pericol. De la 1711 încoace, moscoviţii au invadat România, sau, mai bine zis, teritoriul locuit de români, de 13 ori. De fiecare dată, au adus mizerie, suferinţă şi lacrimi. Multe lacrimi.

Aseară, la demonstraţiile de la Paris, Ion Ghika „a sărit peste cal”. Au venit oamenii lui Le Pen să demonstreze. El s-a opus. Ciocnire între ei. Teatral, s-a întins pe jos şi le-a spus să treacă peste el, cum au trecut tancurile peste români, la Timişoara. Poliţia a intervenit,

televiziunea a filmat etc... Astfel de gesturi nu ne aduc niciun serviciu.

Separat, Novacovici, Varlam şi Herlea îmi dau aceeaşi informaţie.

Novacovici a fost, aseară, la adunarea convocată de Câmpeanu. La fel şi Ana Maria Tuduri. Mare treabă n-au făcut. Nici nu puteau să facă. Pentru reuşită, toată lumea a fost de acord că ne trebuie o personalitate reprezentativă. Nimeni n-a zis-o, dar toată lumea s-a gândit la dumneata, mi-a comunicat Ana-Maria Tuduri.

Varlam şi Herlea au o idee care mi se pare bună. Vor să se adreseze Ambasadei din Paris, pentru că Ambasadorul Gigea a anunţat că întreg personalul Ambasadei s-a pus la dispoziţia guvernului Mănescu. Dacă e aşa, să ne dea Ambasada posibilitatea să comunicăm cu ţara prin curierul diplomatic. E adevărat că, la ambasade, 80% din personal sunt securişti. Se poate avea încredere în ei? Sigur că nu. Dar să încercăm să obţinem aceleaşi facilităţi şi noi la Londra. Ambasadorul Soare a încercat deja, să se distanţeze de Ceauşescu.

În fine, Herlea îmi mai spune că Ceauşescu a depus sume enorme de bani în Elveţia, prin lt. col. Constantin Anghelache. Contul ar avea numărul 47 – 21 427 – 300 – 2. Nu se ştie dacă acest număr e cel de la Banca de Comerţ Exterior din Bucureşti sau al Băncii elveţiene care trebuie identificată. Freddy Bourquin îmi spune şi el că, atunci când cade un dictator, toate fondurile sunt blocate automat. M-a sfătuit să scriu la Ministerul de Externe şi la Association des Banquiers în Basel.

La orele 17.51, ora României, soţii Ceauşescu au fost arestaţi şi se găsesc sub paza armatei. Aşa, cel puţin, a anunţat Ion Iliescu.

Jimmy Crăciun mă informează din Cleveland că se formează un Comitet de ajutor pentru România (International Romanian Relief Committee). Cei doi episcopi români, şeful Bisericii Baptiste, Părintele Calciu-Dumitreasa şi cu mine, dacă accept. Plus Bompa.

I-am dat acordul meu.

Trebuie să intrăm în legătură cu un oarecare Livianu, care pretinde că este susţinut de State Departament pentru o operă similară. I s-ar pune la dispoziţie un birou chiar la Ambasada SUA din Bucureşti.

Jacqueline Danno vrea să invităm pe toţi gazetarii, care au scris despre UMRL şi despre mine, la cina pe care vreau s-o dau lui Jacques Godfrain pe ziua de 9 Ianuarie. Sunt de acord. Va avea loc la hotelul Warwick, la Paris.

Duminică, 24 Decembrie 1989

Trimit Regelui o telegramă cu urări de Sf. Sărbători. Yanacopulos şi Pari Troianos îmi confirmă că Regele aşteaptă să vorbească cu mine. După multe încercări, sistematic ratate, reuşesc. Răspunde Regina:

V-am căutat peste tot, după ce aţi vorbit cu Mărgărita, Miercuri dimineaţa.

Eu îi lăsasem Regelui un mesaj să mă sune când îi convine. Şi Regele, când a venit la telefon, a început conversaţia scuzându-se. Foarte prietenos. I-am spus că am declarat presei că mă întorc în ţară şi că *Daily Telegraph* a publicat informaţia, pe ziua de ieri. (Trebuie să spun că Wendy Holden m-a prezentat în articolul ei foarte favorabil.) M-am referit la *presiunile la care sunt supus să declar în numele UMRL*, că vrem intervenţia Sovietelor pentru a înfrânge Securitatea. N-am pomenit interviul lui la TV. 1 Franţa, în care şi el a afirmat acest lucru. După mine, i-am spus, ar fi o mare greşeală. Românii au dat dovadă de atâta curaj şi armata s-a alăturat poporului, în întregimea ei. Cu siguranţă că vor reuşi să-i dezarmeze pe securişti în cele din urmă. În niciun caz, noi nu putem să fim pentru intrarea ruşilor în România. Vin repede şi pleacă încet. Şi întotdeauna aduc mizerie şi lacrimi.

A părut să fie de acord cu mine. Dar, aşa cum e el. Cam incoerent.

Jean Bernard şi Joseph Amsalem mi-au trimis tot felul de sugestii de Declaraţie ce ar trebui să facă Regele „în complet acord cu Ion Raţiu”. Să cerem ajutor Franţei şi Franţa să intervină pe lângă Gorbaciov, ca intervenţia în

România să fie făcută de ambele ţări. M-am opus şi acestei idei. Altă idee a fost să se constituie un corp expediţionar, de 600 de oameni, români şi francezi, care să intre în România imediat. Armaţi, gata să lupte cu rămăşiţele Securităţii. Am avea bună publicitate, pentru că s-ar face sub egida UMRL, dar am rezistat tentaţiei. Ei au suferit acolo. Ei s-au sacrificat, cu un eroism neegalat. Tot meritul trebuie să rămână al lor. Neştirbit şi neîmpărtăşit cu nimeni.

Am vorbit şi cu Bompa, în Canada. I-am exprimat bucuria mea pentru înfiinţarea International Romanian Relief Fund. La Londra, noi am făcut, tot sub egida UMRL, asociaţia „Medical Aici for Free România".

Eve-Ann Prentice mă pune să vorbesc cu tatăl ei, Lordul Whaddon. El e Preşedintele Consiliului de Administraţie al firmei „RINDAL-BOURNE". Au mari interese în România. Afaceri de textile. Mi-a oferit ajutor financiar pentru români.

Sanda Budiş şi fata ei, Sandra PRALONG, de la *Newsweek*, mi-au telefonat din New York, ca să-şi exprime solidaritatea cu noi.

Îmi telefonează Wade Davies din Hawaii. Sunt acolo cu toată familia lui Chuck Percy. Între timp se transmite la Radio (BBC World Service), că James Baker a declarat că Preşedintele Bush va susţine intervenţia Sovietelor în România. Guvernul Mănescu a cerut deja ajutor Sovietelor. Din fericire, armata a declarat că nu au nevoie de ajutor armat. Gorbaciov a indicat că nu va interveni. Îmi exprim totalul dezacord cu declaraţia lui James Baker. Cred că Chuck a înţeles. Îi trimit prin FAX articolul din *Daily Telegraph* şi-i spun că voi veni la Washington înainte de a mă întoarce în România.

Îmi soseşte de la Londra şi comunicatul Ambasadei RSR. Conţine formarea noului guvern Mănescu, programul politic pentru viitorul apropiat, adeziunea întregului personal diplomatic din Anglia şi un apel pentru ajutoare. Majoritatea celor numiţi în guvern sunt comunişti.

Novacovici vine cu ideea să apelăm la Naţiunile Unite

să trimită trupele lor. O altă greşeală. Mă opun.

Printre cei care au ţinut să-şi exprime solidaritatea a fost şi Dinu (Gustav Heinrich) Ghezzo. El e şeful Bisericii Ortodoxe din OFFEN-BACH, controlată de Patriarhia din Bucureşti. O să-l surprindă pe Roşeanu. (Radu Roşeanu, vicepreşedinte UMRL.)

„Danny" (Dan Mihai Florea) îmi telefonează din Belgia. Am vorbit cu Comandorul? mă întreabă. Nu, i-am răspuns. Mi-a dat numărul lui la Bucureşti. îl cheamă Radu Nicolae. (Este cel care mi-a scris în Aprilie, în numele organizaţiei „O". Mi-au cerut sprijin logistic şi de arme pentru incapacitarea celor vizaţi, nu uciderea lor. Se avea în vedere o lovitură de Palat. Am temporizat.)

Luni, 25 Decembrie 1989

Pe la 4.45 sună telefonul. E Radu Nicolae. Încântat să-mi vorbească.

Sunt mulţumiţi. Întreaga armată a fost solidară cu poporul. M-a întrebat dacă am citit scrisorile lui. Cele pe care mi le adusese prietenul Danny, curier special trimis de mine în ţară să le aducă. Cum nu le citisem, n-am putut comenta. Le voi citi, i-am răspuns. După ce-mi deschid curierul, care, cu evenimentele în curs, aşteaptă. Danny nu trebuia să trimită scrisorile prin poştă. Trebuia să le predea personal. Sunteţi mulţumiţi cu situaţia actuală? Da. E bine. Să rămânem în legătură.

Mare emoţie după convorbire. Nu găseam scrisorile. Le-am căutat peste tot. În fine, le-a găsit Elizabeth, căci fata de casă le-a pus în holul chalet-ului.

FMR (Frontul Militar Român, cu ramificaţii până la nivelul companiilor) are următoarele scopuri (mi se scrie): (a) anularea actului de abdicare a Regelui, (b) legalizarea partidelor politice (c) relegalizarea Bisericii Unite, (d) alegeri libere. Examinează, apoi, cum se poate face acţiunea, mijloacele necesare lor şi stabilirea unui contact sigur, încheie, cerându-mi să transmit MS Regelui „asigurarea stimei şi devotamentului nostru". Radu Nicolae îmi trimite, de asemenea, „Scrisoarea *CMR* adresată opiniei publice româneşti şi internaţionale".

Pe la 10.30 telefonez la Versoix. Îmi vorbeşte Regina. Excitată. Se trimit camioane de ajutoare în ţară. Să punem mesagii în ele – bilete – din partea Regelui. N-am reacţionat, căci mi se pare puerilă ideea. Dar nici n-am contrazis-o. Regele e încântat să audă că armata e cu el. Din scrisoarea comandorului Radu Nicolae rezultă că ei ar fi putut face o lovitură de stat, cu ajutorul nostru. Revoluţia, însă, a fost declanşată de incidentul cu Preotul Tökes la Timişoara. Păcat, căci, îmi închipui, Ceauşescu ar fi fost răsturnat cu mai puţină vărsare de sânge. Aşa cum s-a întâmplat, a adus glorie nemuritoare poporului român. Curajul tinerilor care au manifestat pentru libertate şi au înfruntat mitralierele, tancurile şi elicopterele cu mâinile goale, e greu de întrecut.

Menţionez Regelui că nu e bine să cerem ajutor Sovietelor şi nici altora. Am cerut lui Gorbaciov, dar şi Doamnei Thatcher, Mittenând şi Bush, mi-a răspun Bush. N-am insistat, dar şi-a dat seama că nu e bine să-i aducem pe ruşi în ţară. Am repetat ceea ce i-am spus, deja, ieri.

Îmi telefonează Jacques Godfrain. Merge în România cu un convoi de camioane. Se va duce cu avionul la Budapesta (stă la Soţi), ca să ajungă Sâmbătă la Bucureşti. Ne înţelegem ca el să-l contacteze pe Comandorul Radu Nicolae şi să-i ceară să-mi trimită un reprezentant al lor (F.M.R.). Să-i avanseze banii necesari călătoriei. S-o contacteze, apoi, pe Doina Cornea şi să-i ceară să intre imediat în contact cu mine.

Aseară, Doctorul Florescu, nou ales în Comitetul UMRL Franţa, mi-a recomandat-o pe avocata Păun Amelia. Îmi telefonează azi dimineaţă. Atât ea, cât şi soţul ei, elveţian, sunt avocaţi cu specialitatea problemelor bancare şi de blocare a fondurilor. Fondurile lui Ceauşescu au fost imediat blocate de guvernul federal. Dar e greu să fie identificate şi, până ce se găseşte evidenţa, la Bucureşti, cei care le-au deschis etc. pot să sustragă sume importante. Ea ar vrea să obţină un mandat din partea Doinei Cornea. Deci, din partea noului guvern de la Bucureşti. Altfel, va pleca în Yemen, unde are altă treabă.

O asigur că eu nu pot să-i dau mandat decât din partea UMRL. Doinea Cornea e membră a noastră, dar… membră a guvernului mulţumită nouă şi nu ca reprezentantă a noastră. Şi o informez că încă n-am reuşit să intru în legătură cu Doina. A renunţat la ideea ei. Pentru moment, în tot cazul.

Sani (Alexandru Dull) mă cheamă din Budapesta. Au fost 4 în total: Dominique Aubert şi alţi 3 gazetari. I-a dus până la Seghedin şi, de acolo, au mers ei singuri în România. Sani îmi propune acum să meargă cu un convoi de camioane. Să se oprească la Turda. Să împartă acolo ajutoare, chiar în faţa Statuii Dr. Ion Raţiu. Să-mi aducă MS-ul de la Taici Mezei. Sunt de acord cu toate. Convoiul e format din 26 de camioane, îmi spune. Mi-a vorbit de zvonurile care circulă: holeră la Timişoara; Securiştii care s-au retras în munţi, la Miercurea Ciuc, ca să organizeze un contraatac; Zoe Ceauşescu avea, în apartamentul ei, tablouri de Grigorescu, obiecte de aur şi lingouri de aur; peste 2000 de unguri au trecut frontiera în Ungaria, de când a început Revoluţia românească. Sani va trece în România, de data asta, prin PETEA, un punct nou pe frontieră.

Lorri. West şi-a oferit serviciile de medic. La fel, Michou Daponte va ajuta prin contactele ei de la Crucea Roşie.

Novacovici a stat 3 ore de vorbă cu Gigea la Ambasadă. A cerut 3 camere pentru activitatea UMRL. Găseşte că ar fi bine să facem o conferinţă de presă la care să explicăm poziţia noastră. Cădem de acord pentru ziua de 4 Ianuarie.

Vasile Damian vrea să meargă în România şi să citească la radio Bucureşti o Proclamaţie din partea UMRL. Nu sunt încântat. Personalitatea lui jenează. Vine cu alte două idei, Novacovici. Să-l utilizăm pe Alexandru Bârlădeanu, fiul lui Bârlădeanu. Să-l trimitem pe el. Şi să-l trimitem pe fiul meu, Indrei. M-am tot gândit. În cele din urmă am decis că nu e bine. Indrei, din păcate, e bolnav. Deşi e fiul meu şi vorbeşte bine românește, n-ar fi în stare

să facă serviciile de care avem nevoie.

Marţi, 26 Decembrie 1989

Fac legătura telefonică cu Comandorul Radu Nicolae imediat. Păcat că nu ne-aţi trimis materialul de care aveam nevoie atunci când vi l-am cerut. Se puteau evita multe lucruri. Trimiteţi-mi originalele scrisorilor ca să rămână la arhivă. Prin Danny. Ne-am înţeles să-i trimit copii după originale; certificate de mine. Dar să le trimit tot prin Danny.

Peter Blaker îmi telefonează din Recife, Brazilia. Mă susţine din plin, şi-mi recomandă să intru în legătură direct cu Ministrul de Externe, Sir Douglas Hurd. Eu protestez împotriva faptului că circa 80% din personalul ambasadelor, în Anglia în special, sunt securişti. Lor n-ar trebui să li se acorde azil politic şi nici să fie acceptaţi de Guvernul actual, care tocmai a fost anunţat sub conducerea lui Ion Iliescu. Doina Cornea face parte din acest guvern. S-au anunţat şi nişte partide: Democrat şi Naţional Ţărănist Creştin. Din acesta ar face parte şi Doina.

Mari presiuni din partea lui Jean Bernard să merg, mâine, la Paris. Seara, la 6.30 p.m., va avea loc serviciul de comemorare a celor sacrificaţi pentru libertate în România.

Cornel Velţian, şi el, ţine foarte mult să ne vedem, m-am decis să mă duc eu la Paris, imediat. Îi confirm lui Cornel şi, apoi lui Liţi, că voi dedica toată ziua, Joi 28 Decembrie, planurilor ce trebuie să facem. Cornel, mai ales, voia să ştie ce voi face eu, acum. Răspunsul a fost clar. Eu sunt Naţional-Ţărănist şi mă voi afirma ca atare.

Îmi telefonează John Kampsner, de la *Daily Telegraph*. Am criticat justiţia sumară şi execuţia soţilor Ceauşescu. Mi-am exprimat nemulţumirea că puterea a rămas în mâinile comuniştilor, şi am subliniat necesitatea introducerii de reforme reale. În primul rând, libertatea presei şi dreptul de liberă asociere. Altfel nu mergem spre democraţie. Am criticat, de asemenea, pripa cu care se merge la alegeri. Mi-a spus că vrea să vină cu mine în

România, când mă decid să merg.

Miercuri, 27 Decembrie 1989

Sunt în trenul TGV de la Lausanne la Paris. Azi dimineaţă m-am sculat la orele 4.00 plin de idei, cum ar trebui să mergem în România şi cum să procedăm.

E frig astăzi. Ceaţă. Deci umezeală în aer. Toţi arborii, toate crenguţele, firele de telegraf şi de telefon etc. sunt albe. Feeric. Tot ieri:

Nicolae, al doilea fiu al meu, şi el e decis să meargă cu mine în România. Intenţionează să înveţe intensiv limba română, imediat. Mi-ar fi de mare folos. Mi-a spus, printre altele, că Sandu Pobereznic *Worships the ground you tread on*. Mă bucură faptul, dar, un astfel de devotament e periculos. Dacă-l dezamăgesc în ambiţiile lui, această „adoraţie" riscă să se transforme în ură.

Titus Doctor şi fetele lui îmi telefonează din Atlanta. El e de părere că trebuie să dăm pământ ţăranilor şi acţiuni muncitorilor. Parte din acţiuni în toate întreprinderile să rămână în mâna statului şi restul să fie oferite publicului; străinilor, mai ales, pentru că românii nu prea o să aibă capital de investit.

N-a pus problema în aceşti termeni, dar astea sunt concluziile la care am ajuns eu. Conversaţia m-a ajutat să-mi clarific ideile.

Trimit copiile scrisorilor de la Frontul Militar Român Regelui şi lui „Danny", ca să le ducă în ţară, lui Radu Nicolae.

Stinghe îmi telefonează. La fel Ivor Porter şi Dorn Braia. Se pare că la Bonn suntem acuzaţi de un domn, Liviu Tolfan, că ne-am dat cu comuniştii. Asta, pentru că Braia a cerut ca Ambasada să ne pună la dispoziţie facilităţi de comunicare.

Ana Maria Tuduri, care pleacă acum în Germania să stea cu Lia Constantinescu (secretara Regelui), mă informează că putem comunica la Bucureşti prin francezi. Ei au acolo un „poşte d'expansion économique", şi sunt gata să ne pună FAX-ul lor la dispoziţie.

Sunt informat că s-a alcătuit şi un Partid al

Tineretului Liber, căci „ei au murit pentru libertate”. Au dreptate, dar îi califică sacrificiul lor să guverneze ţara? Ar trebui să intre în toate formaţiunile de partid ce se vor ivi acum. Nu să acţioneze, independent, ca partid al tineretului. Va trece cam multă apă pe Dâmboviţa până să învăţăm şi noi, românii, ce înseamnă democraţia.

Nicolae Lupan îmi telefonează. Îi spun că voi activa ca PNŢ-ist în ţară. Vin şi eu. Mergem împreună. Sunt atâtea probleme de rezolvat, îmi zice.

Seara îmi telefonează şi Stoian. Îi dau un interviu exact în acest sens. UMRL organizează, acum, convoaie cu ajutoare pentru România.

Dar, ajuns acolo, voi milita în Partidul în care m-am născut. Partidul strămoşilor mei, al Memorandistului şi al lui Maniu. Partid cu mare tradiţie în serviciul neamului.

Stoian pleacă mâine în România.

Abia sosesc în apartamentul meu din Paris şi mă sună BBC-ul Home Service, la telefon. Îmi ia un interviu. Mă pronunţ împotriva guvernului actual Ion Iliescu – Roman. (Fiul lui Walter Roman, mare comunist în ilegalitate, voluntar în Spania în timpul războiului civil.) Poporul român nu vrea comunism. Nici măcar un comunism cu faţă umană. Poporul român vrea democraţie. Şi, când mi-a sugerat că românii n-au o tradiţie de democraţie în viaţa lor politică, i-am răspuns: Cunosc şi eu puţin istoria Angliei şi nici democraţia Angliei, la începutul secolului trecut, n-a fost tocmai perfectă. Dar românii luptă pentru, şi vor să aibă o democraţie aşa cum e practicată în Occident.

Seara, cu Novacovici în faţa Bisericii Ortodoxe din rue Jean de Beauvais. Multă lume. Foarte multă lume, deja, când am sosit noi, la 6.45. Mi-au fost prezentaţi notabilii francezi, primarii, consilieri municipali, cu eşarfe şi insigne. Şi mulţi români au venit să-mi strângă mâna. Toate posturile de televiziune prezente. Mi-a luat un interviu „Antenne 2”. Am lăudat curajul celor care s-au sacrificat pentru libertate şi am mulţumit poporului francez pentru solidaritatea lor cu cauza românească. Când mi s-a sugerat că rostul UMRL s-a terminat, am

răspuns: Nu tocmai. Ceea ce se petrece în România e foarte îngrijorător. Şi am tras concluzia: Noi vom continua să luptăm pentru libertate şi democraţie în România până când vor fi devenit un fapt acolo. Şi vom continua să trimitem în ţară convoaie de ajutor material.

La 7.15 a început procesiunea, toţi cu lumânări aprinse. Ajunşi în Bulevard, ne-am întors la dreapta, blocând toată circulaţia. Trebuie că am fost peste o mie de oameni. De pe Bulevardul St. Germain ne-am întors la stânga pe o străduţă îngustă, până am ajuns pe cheiul stâng al Senei. Am trecut Pont au Double ca să ajungem în faţa Catedralei Notre Dame. Câţiva tineri cercetaşi francezi ne-au întâmpinat, cu steagul lor, la intrarea pe pod, după care s-au alăturat cortegiului care avea în cap 6 drapele mari în tricolorul românesc.

Demni, încet, cu scurte opriri de reculegere, intrăm în Catedrală, până în faţa altarului. Novacovici m-a ţinut tot timpul de braţ. Aşa n-au putut să ne despartă, deşi presiunea şi îmbulzeala, de altfel foarte demnă, a fost enormă. Ne-am plasat în faţă, la mijlocul navei. Preotul – le cure – a fost puţin contrariat când am refuzat sugestia lui să ne aşezăm pe scaune. Cei din jurul meu au rămas tot timpul în picioare, ca mine. Obositor, e adevărat, dar era un gest pentru eroii din România. Slujba, impresionantă, m-a mişcat profund.

Ne-am regăsit, cu toţii, într-o braserie, lângă Catedrală. Ion Ghika ne-a explicat planurile lui. Pleacă în România mâine, la 7.00. Cu avionul. Va sta în apartamentul lui din Bucureşti. Ion Iliescu a declarat că vrea pluralitate, nu partide. Noi suntem pluralitatea. Noi suntem o organizaţie care luptă pentru democraţie. E ceea ce au declarat că vor şi ei, guvernanţii de astăzi.

Va crea o Filială UMRL la Bucureşti. Va avea nevoie de dotări moderne ca să poată comunica instantaneu cu noi.

Ceilalţi prezenţi: Novacovici, Herlea, Varlam, Ricci (care mi-a făcut o bună impresie – nu-l cunoscusem mai înainte), Dr. Florescu şi alţii. La o masă vecină Jean

Bernard, Joseph şi Michel („garde de corp44), Jacqueline Danno şi Gh. Zamfir (care a cântat cu naiul lui fermecat la slujbă – inclusiv „O ce veste minunată14 şi „Domn, Domn sănătţăm44).

A fost momentul să definitivăm lucrurile. Noi nu suntem partid. Când vom candida la alegeri, vom candida în culorile partidului ce fiecare din noi îşi alege. Eu voi candida ca Naţional Ţărănist. Până atunci însă, UMRL va rămâne în viaţă şi va fi cât mai activ posibil. Toată lumea e de acord.

Ion Ghika va comunica acestea Doinei Cornea şi lui Comei Coposu. Eu vreau să candidez la Turda.

Coposu tocmai a anunţat, astăzi, existenţa PNŢ-ului. (încă nu ştim lista aderenţilor.)

Joi, 28 Decembrie 1989

În timpul nopţii mi-a telefonat Ghika. Să-şi ia rămas bun. Ai toată dragostea mea, i-am spus, urându-i drum bun şi succes. Ceea ce face e într-adevăr curajos, pentru că nu le va conveni guvernanţilor să aibă o Opoziţie astăzi, chiar acolo în România. Până când se introduc reformele necesare pentru ţinerea de alegeri cu adevărat libere, noi, UMRL, suntem chemaţi să forţăm guvernul actual să se ţină de cuvânt şi să adopte democraţia în ţară. Noi, şi nimeni altcineva, avem o audienţă în exil, în Occident. Deci noi trebuie să continuăm lupta. Altfel, sacrificiul miilor de tineri care au făcut Revoluţia va fi în zadar.

Jean Bernard îmi telefonează, din nou, îngrijorat. Nu vreau să vă lăsaţi cenuşa aici. Avem informaţii precise că s-a trimis o echipă să vă asasineze.

De unde?

Chiar de la Serviciile Secrete franceze. Le-am cerut să vă acorde protecţie. Evident, nu pot s-o facă. Eu nu sunt şef de stat.

Trebuie să vă daţi seama că, *nu au fost o „armată întreagă" cei care v-au asigurat protecţia*. Toţi cei care mergeam înaintea Dumneavoastră, după şi pe lângă stegari, erau oamenii noştri. Trebuie să aveţi grijă foarte mare. Ei pe Ion Raţiu vor să-l elimine. Am căutat să-i arăt

că exagerează şi l-am asigurat că n-am nicio intenţie să mă sinucid!! Voi avea grijă. Dar să păstrăm proporţiile.

Dau un interviu lui Jan Riebesehl, de la *Die Welt*, care acum e publicat la Bonn. El locuieşte la Endingen. Vorbeşte o englezească excelentă.

Stroescu mă asigură că Radio Europa Liberă a dat pe post toate comunicatele noastre şi e gata să transmită orice îi dau. I-am spus că am anunţat deja, la BBC, că voi candida pe lista PNŢ la Turda. Voi face o declaraţie în acest sens, poate chiar astăzi.

Charlotte Eager de la *Evening Standard* îmi cere un interviu. I-l dau pe loc.

Pe la 11.00 a.m. vin Liţi Faina şi Cornel Velţian. Pierdem mult timp cu recriminări. Nu eu; Faina. Am fost însă foarte reţinut şi, cred că, în cele din urmă, am reuşit să-l liniştesc. Am stat împreună până la 5.00 p.m., când a venit Herlea să-i ia cu maşina. Ne-am înţeles să mergem în ţară, Liţi şi cu mine, şi să candidăm la alegeri. Eu mă angajez să duc o tipografie modernă în ţară. Velţian se ocupă de schimbarea banilor acolo. El zice că e prea bătrân. Nu se mai întoarce în ţară.

Liţi a fost primit de Rege. A stat cu el timp de 2 ore. S-au înţeles de minune.

Examinăm lista anunţată de Cornel Coposu, pe care îl consideră „ambiţios”, iubitor de viaţă uşoară şi bănoasă; bun ca executant, talentat gazetar.

Alătur lista, cu notele scrise de mână, chiar de Cornel Velţian. (*Vezi pagina 36.*)

Roşeanu îmi spune că Aurel Gulan din România (Bucureşti) are un important grup în jurul lui. Vrea să-mi audă vocea la telefon. La fel.

Xlfk-l. Cr
— J §Y\r L/
VW> *cu*:
3 & *5* & *U* (Uw, Pat.
— *P*
JfyuX/Vn

y
v-v
J} e (/<, f<W
jL
XStr jL fbi)
— Vvi
— U
c. Xa e>qvo

Cornel Coposu – ultimul secretar al lui Maniu, ambiţios, iubitor de viaţă uşoară şi bănoasă, Bun ca executant, talentat gazetar;

&
fier.
Şerban Ghica

Ion Puiu – fost legionar, ambiţios, entuziast, devotat;

Ion Diaconescu – distins inginer, nepot al lui Mihalache. eminent politician, gânditor;

Ion Bărbuş – ginerele lui Anca, fost între noi cei izolaţi la Râmnicul Sărat. PNŢ lot pentru exterminare;

Ion Lup – avocat, judeţul Năsăud;

Sergiu Macarie – om al lui Mihalache, fricos;

Nicolae Ionescu-Galbeni – turnător?

Ion Sima – un om de perfectă încredere;

Maria Achim – tânăr care n-a făcut studii;

Costel Conatantinescu-Klaps – fiul generalului, ambiţios;

Inginer Secară

Aurel Mărdărescu – om foarte onorabil, fost secretar al lui Maniu. La moşia lui s-au trimis de Maniu documente importante;

Paul Lăzărescu – redactor *Dreptatea*.

Lista liderilor PNŢ întocmită de Cornel Veţian, comentată de Liţi Faina pe 28 Decembrie 1989, la Paris

Jean Dinu îmi telefonează din Dallas, Texas. El a reuşit bine în viaţă. Vrea să se alăture acţiunii mele şi să contribuie financiar. Avem mare nevoie de aşa ceva. Manea de la Budapesta are mulţi care vor să meargă în ţară, îndată ce le dau eu indicaţia s-o facă. Să aştepte puţin, i-

am spus.

Sani (Alexandru Dull) merge mâine în ţară cu camioanele. Se va opri la Turda.

Tim Barlass, de la *Evening Standard*, vrea să publice articolul despre Sandu Grigore pe care l-am publicat în *The Free Romanian* pe luna Ianuarie 1990, sub titlul „33 lonely years”. De acord.

Seara, târziu, vorbesc cu Tracy Day, de la *Nightline* din New York. Îi expun situaţia gravă din România şi de ce este un risc ca glorioasa Revoluţie din 17 – 22 Decembrie să fie utilizată de comunişti ca să-şi consolideze puterea prin Ion Iliescu, deci pe linia Gorbaciov, România rămânând în sfera de influenţă moscovită.

Va căuta să programeze o seară pentru România.

Vineri, 29 Decembrie 1989

Cicerone Ioniţoiu pleacă în România. Îi dau un „Xerox” (multiplicator). Costă 16.635 franci francezi. Îi dau un cec făcut direct firmei care livrează aparatul, împreună cu 20 de pachete de hârtie. Adică

 de exemplare. Numele firmei: SODIME, 35, rue du Cardinal Lemoine.

Abia pleacă Cicerone Ioniţoiu şi vine Ilie Ion Brie. El lucrează la Radio Solidamosc. Prieten de-al Corneliei Bodea, era la Boston când mi-a vorbit la telefon în Washington. Pe el îl interesează acţiunea culturală. Ministrul de Cultură, în acest guvern provizoriu, este Andrei Pleşu, discipol al lui Dinu Noica şi, bineînţeles, prieten cu Gabriel Liiceanu. Ar fi cazul să înfiinţăm o „bursă Constantin Noica”. Apoi, să aducem cât mai mulţi preoţi clandestini greco-catolici la studii, în Occident. La Roma, în special. El, Brie, înfiinţează o societate S.A.R.L., adică o „Limited Company” în englezeşte. Pentru activitate culturală, poate cu ajutorul noului guvern de la Bucureşti. Mi-a luat, apoi, un lung interviu asupra situaţiei actuale. Îmi va trimite şi mie o bandă.

În timp ce eram cu el, Velţian îmi telefonează să mă informeze că Ionel Stârcea i-a cerut, din partea Regelui, să meargă în ţară. Vrea s-o facă. N-au bani. Îi trebuie 1.000

de lei pe zi. E mult, căci vrea să meargă pentru 3 luni. N-am discutat. Nu m-am târguit. Îi dau 100.000 de lei, în valută, acum. După ceva calculaţii, mi-a indicat 1.200 dolari. De acord, am zis.

Pe măsură ce se precipită evenimentele, vor în primul rând banii mei, mi-am zis. N-are importanţă. Poate vor recunoaşte şi meritele mele „ne-financiare".

Varlam şi Herlea au venit la mine după ce am vorbit la TV5 în numele Partidelor Creştin-Democrat şi Naţional-Ţărănesc. Varlam a lansat o invitaţie Primului Ministru Petre Roman, să ia parte la o masă rotundă tot la Televiziunea franceză TV5. Ceilalţi participanţi ar fi Radu Câmpeanu, pentru Partidul Liberal, Ştefan Catona-Niculescu, pentru Partidul Social-Democrat şi Alexandru-Ion Herlea, pentru PNŢ. în afară de Ion Varlam, bineînţeles.

Scriu şi înregistrez pe bandă, la RFE München, declaraţia mea, că doresc să candidez la alegerile din Aprilie 1990, pe lista PNŢ.

Iată textul:

Salut, cu bucurie, declaraţia guvernului provizoriu că toate partidele politice au dreptul să participe la viitoarele alegeri programate să aibă loc în Aprilie 1990.

În calitatea mea de membru al Partidului Naţional-Ţărănesc, prin convingere şi tradiţie de familie, doresc să anunţ candidatura mea la aceste alegeri. Cu condiţia, bineînţeles, ca ea să fie acceptată de conducerea Partidului.

UMRL, organizaţie care a militat intensiv în lumea liberă, pentru Libertate şi Democraţie în România, se va autodizolva, în mod automat, în momentul în care se va constata că alegerile cu adevărat libere pot să aibă loc în România.

În acest caz, este important de menţionat că, momentan, condiţiile, sine qua non, *ale unor alegeri libere, nu sunt încă îndeplinite în România. O presă liberă şi o aprovizionare cu hârtie, pentru ziare, broşuri şi foi volante* etc., *adecvată şi în măsură egală tuturor formaţiunilor ce*

contestă alegerile, trebuie asigurată.

Afişarea pancartelor cu lozinci, şi cu prezentarea candidaţilor, trebuie îndrituită. Accesul egal, la televiziune şi radio, trebuie garantat tuturor formaţiunilor. Dreptul de asociere şi liberă întrunire, în case particulare, sau săli, sau locuri publice, trebuie garantat.

UMRL, în numele membrilor ei, români democraţi, răspândiţi în 24 de ţări şi toate continentele, exprimă dorinţa fermă ca guvernul provizor în să realizeze aceste deziderate imperative şi să faciliteze, astfel, alegeri cu adevărat libere.

Numai astfel vom afla noi, românii, adevărata voinţă naţională.

Numai astfel vom merita noi, românii, respectul lumii civilizate.

Trăiască România eliberată! Glorie martirilor care s-au jertfit pentru libertatea neamului!

ION RAŢIU

Am trimis, apoi, textul şi la BBC şi am încercat să-l trec Ambasadei franceze din Bucureşti prin FAX-ul ce mi-a dat Ana-Maria Tuduri. Dar n-am reuşit. Probabil numărul e greşit. În acest FAX, îl rugasem pe Cornel Coposu să anunţe el primirea adeziunii mele.

Convorbire cu John Moldovan, din Oakland, California. Vrea să vină să mă vadă. Din moment ce eu mă duc în România, vrea să vină cu mine.

Dominique Aubert, de la Sygma, s-a întors din România. E încântat de ce a făcut acolo. Fotografiile lui au apărut în toată presa franceză şi în cea mondială, în mare parte. Acum vrea să i se faciliteze inspectarea lagărelor de concentrare din Dobrogea. Îmi spune că i-a dat lui Sani 150 de dolari americani, şi Sani s-a declarat mulţumit.

Sunt informat că ambasadorul RSR în Franţa, Gigea, a fost înlocuit cu Alecu Paleologu, prieten de-al lui Paul Dumitriu.

Seara, mare teatru, Jean Bernard, Joseph Amsalem, şi cu prietenul lor fotograf au venit să mă ia din apartamentul meu. Acum mă găsesc în Hotelul

„PARROTEL”, 3, Place de la Porte de Champeret, 75017, Paris (tel: 45.72.56.03). Poate nu trebuia să accept. Insistenţele lor, însă, au fost aşa de mari, şi atât de precise, încât am cedat. Fără exagerare, nu simt nicio frică. Ei, însă, afirmă categoric că nu mai puţin de 4 oameni au venit să mă ucidă. Ar fi înarmaţi cu mitraliere UZI.

De unde ştiţi? i-am întrebat. De la serviciile de resort franceze, a fost răspunsul. Am acceptat. Dar numai pentru o singură noapte.

Sâmbătă, 30 Decembrie 1989

Am dormit bine. La 10.30, azi dimineaţă, l-am chemat pe Joseph Amsalem să vină să mă aducă la apartamentul meu.

Ideile mi se clarifică.

Constat că mesajul meu, înregistrat pe bandă ieri, n-a fost transmis. Nici la Radio Europa Liberă şi nici la BBC. Ruxandra Obreja mi-a promis că va transmite măcar extrase din el. Şi m-a informat că Iuliu Boilă a telefonat din Cluj să-şi exprime respectul şi admiraţia pentru mine. Trebuie să fie băiatul lui Puiu.

Am reînregistrat la Radio Europa Liberă. Sper că l-au transmis acum. Doamna Elise Zwolfter a făcut înregistrarea.

Îi telefonez şi lui Brezianu de la Radio Vocea Americii. El îmi corijează, pe bună dreptate, două inadvertenţe gramaticale. Le accept imediat. Dar voia, apoi, să specific la ce alegeri mă refer. În mod intenţionat am lăsat-o vag. Guvernul provizoriu pregăteşte o nouă Constituţie. Au promis alegeri. Orice formă vor lua aceste alegeri, eu voi candida. Discuţii, căci el întotdeauna vrea să aibă dreptate. Am găsit totuşi o formulă. Înregistrez mesajul aşa cum e, dar VOA va transmite un comentariu şi va intercala pasagii cu vocea mea. Aşa vor putea să explice la ce fel de alegeri mă refer.

Telefonez lui Chuck Percy. Îi spun că mă întorc în România, să iau parte la alegeri. I-am explicat, puţin, ce înseamnă PNŢ, căci habar n-avea. A înţeles că vreau să discut situaţia din România, cu ei, înainte de a mă întoarce

acolo.

La mai puţin de două ore îmi telefonează Miss Green de la State Departament. Marţea viitoare îmi va da de ştire cine mă va primi şi când. Eu le-am oferit oricând, între 9 – 14 Ianuarie 1990. E foarte probabil că Ray Seitz mă va primi. E cel cu care am vorbit înainte de Conferinţa la Vârf de lângă Malta. Am vorbit cu Dinu, cu Sandu şi cu Mihai. Nicolae, băiatul meu, m-a chemat şi el de mai multe ori la telefon. Toată lumea este încântată de ce facem. Năstase (Ilie) şi Ileana Cotrubaş şi-au oferit serviciile. Ilie a fost la birou, şi a ajutat toată ziua ieri. Astăzi a fost şi „Prinţul Carol" (Mircea Lambrino). Mi-a fost frică, mi-a spus Nicolae, ca nu cumva să se ofere să intre în comitetul de onoare pentru „Ajutor Medical României".

Bernard Braine mi-a dat nişte sugestii. Să-i invităm pe Lordul Shackleton (Eddi, pe care-l cunosc bine), pe Lordul Ennals şi pe Baronesa Phillips. De asemenea, pe Sir Russel Johnston şi pe David Steel, chiar acum creat cavaler. În fine, pe David Owen, ca şef al micului Partid Social-Democrat. Sunt tot atât de „excitat", cât trebuie să fii Dumneata, mi-a zis, când i-am dat ştirea că voi candida la alegerile din Aprilie, 1990.

Mâine, la miezul nopţii, se transmit mesajele de Anul Nou, la Radio Europa Liberă. Am scris şi eu ceva şi am făcut înregistrarea pe banda automată. Trebuie să verific că a fost primită. Să nu mi se întâmple ca şi cu cealaltă.

Duminică, 31 Decembrie 1989

Vorbesc cu Ioana la Zermatt. Ar fi bine să recuperăm casa lui Buşilă în care a crescut Tutu. El a avut şi o a doua casă, cu trei etaje, poate chiar mai potrivită pentru activitatea mea în România. Rămâne de văzut cum putem s-o obţinem. Fie una, fie alta. Tutu e plină de informaţii.

Herlea îşi ia în serios calitatea de purtător de cuvânt PNŢ în Franţa. L-a numit Liţi, probabil. Mie nu mi-a spus nimic de acest lucru.

Vorbesc cu Lemonidis şi-i explic situaţia cu cele două mesagii pentru ţară. Ceva mai târziu îmi telefonează Stroescu. N-au trimis primul mesaj încă. Îl programaseră

să meargă, în noaptea asta după mesajul Regelui, al postului de Radio Europa Liberă etc. Al doilea mesaj al meu, înregistrat pe automat abia aseară, încă nu l-a ascultat. Cred că e important ca ambele să fie transmise, dacă e posibil, am zis. Am discutat alternativele. Ne-am înţeles ca mesajul meu expres pentru Anul Nou să fie dat mai la urmă, ca un fel de informaţie. Nu e rău nici aşa. Aş fi preferat ca cel cu alegerilesă fi fost dat alaltăieri, când am reacţionat imediat la anunţul că partidele politice vor putea lua parte la alegeri.

Stroescu m-a informat, de asemenea, că Regele îi trimisese un mesaj în care cerea armatei să se răscoale. Nu l-au transmis. Trebuia să obţină aprobarea din partea americanilor etc. Bine că n-au făcut-o. Putea să fie *counter-productive*, îmi spune Stroescu. Şi sunt şi eu de acord.

Dna Zwolfter (Elise) îmi înregistrează, din nou, mesajul meu de Crăciun.

George Lecca îmi spune că Costel Constantinescu-Klaps mă caută de urgenţă. Reuşesc să obţin numărul imediat, dar n-am răspuns. Vorbesc cu Jovin însă. Coposu face nişte greşeli foarte grave. Ne-a făcut o încurcătură din care nu ştim cum să scăpăm. A făcut o fuziune cu un oarecare Alexandrescu – „Pocăiţii14, mă informează. I-am spus că va veni Liţi Faina să facă ordine. Nici Velţian şi nici Faina n-au încredere în Coposu.

— Julian Amery mi-a telefonat, lung. Voia să ştie cum stau lucrurile. Şi-a oferit serviciile. El poate să-mi fie de ajutor.

Mi-a telefonat Ion Troacă din Stockholm. Se raliază partidului. Rodica Creasey din Anglia îmi cere să vorbesc cu vărul ei din Bucureşti, Victor Hazan. Şi el vine cu PNŢ.

Ştiri bune. Am reuşit să transmitem mesajul meu lui Coposu prin Ambasada franceză, îmi spune Mihai Leu. Iar Novacovici tocmai a auzit că „Securitatea” a fost formal desfiinţată.

Când îl găsesc, Constantinescu-Klaps îmi explică situaţia. Coposu e cel care a făcut „fuziunea” cu baptiştii

şi-i spune partidului Naţional Ţărănesc Creştin şi Democrat. Mi-a vorbit de Valuşescu şi de Costel Dumitrescu care a venit de pe Bărăgan, unde a stat de când l-au *bătut securiştii cu domiciliu obligatoriu*.

Gh. Bratu din New York s-a oferit să se întoarcă la fel şi Horezu din Los Angeles, fost secretar al lui Mihalache.

Cei din ţară mă aşteaptă. Veniţi măcar pentru câteva zile. Le explic tuturor intenţiile mele. Încerc întâi să întâlnesc cât mai mulţi lideri occidentali, pentru a-i câştiga de partea trecerii ireversibile a României la democraţie pluralistă. Apoi vin. În ţară. Dar vine Faina acum imediat, săptămâna viitoare. Mi-a cerut ca Europa Liberă şi BBC-ul să le ia interviuri şi lor, nu numai lui Coposu. Trebuie să rămânem uniţi, i-am spus. Liţi poate să stea chiar la el acasă, sau la Ionel Jovin.

Luni, 1 Ianuarie 1990

Am început Anul Nou cu bine. Singur. Mi-a telefonat Elizabeth din Zermatt şi Ileana de la Londra. Ea auzise de la Pari Troianos că eu mă duc în America să găsesc fonduri pentru a scoate *Dreptatea*. De unde a aflat acest lucru, Pari?

Azi dimineaţă m-am trezit la orele 4.00, mi-am adus aminte, cu plăcere, că Elizabeth, când mi-a urat An Nou Fericit, s-a declarat împăcată cu ideea că mergem în România.

Am vorbit cu Lalescu în California. El n-ar putea veni imediat în ţară. Dar fraţii lui sunt acolo şi se poate conta pe ei. Influenţa lor e în regiunea Orşova-Caransebeş. Vasile Moldovan va veni. El poate s-o facă. Elsa, soţia lua, se va ocupa de interesele şi proprietăţile lor.

Ion Troacă din Stockholm e inginer constructor, originar din Iaşi. Are 44 de ani. El vine cu mine, când merg spre sfârşitul lunii Ianuarie. Fratele lui e cel care a organizat asociaţia „Dacia Românească” în Suedia, în 1979.

I-am cerut lui Ion Rusu să pregătească un plan şi un deviz pentru a face postul nostru de televiziune în România. De asemenea, un post emiţător de radio. Din

punct de vedere tehnic, îmi spune, nu este niciun impediment insurmontabil.

Vorbesc cu Regina şi cu Regele Mihai. Când i-am spus Reginei că am petrecut revelionul de unul singur, mi-a zis: „Trebuia să vii la noi, am fost numai noi, în familie”.

I-am expus Regelui situaţia. Aşa cum e. Fără înfrumuseţări. I-am descris mai ales, dezorientarea şi lipsa totală de organizare. I-am descris, apoi, planurile mele. Faina pleacă acum. Eu trebuie să mă duc la Washington, de îndată ce mi se dă o întrevedere. Apoi la Bonn şi Londra. După aceea vreau să mergem în România toţi, cu utilaj cu tot, şi cu gazetari occidentali. Ca să vadă ce se întâmplă acolo.

La Washington va trebui să stabilesc că nu există o înţelegere secretă între Bush şi Gorbaciov, prin care să se lase România în sfera de influenţă a Moscovei. Ăsta e marele pericol, Majestate, i-am spus. A înţeles. Ar trebui să vă întoarceţi cât mai mulţi. Oameni care aveţi experienţă, mi-a spus. Cum v-am indicat deja, guvernul ăsta provizoriu a declarat România republică. Noi nu putem face nimic, până nu suntem aleşi. Atunci abia vom putea să facem o nouă Constituţie, sau să revenim la Constituţia din 1923. Poziţia noastră rămâne aceeaşi. Vrem restaurarea monarhiei ca să realizăm stabilitate şi continuitate. Cred că s-a bucurat să mă audă vorbind aşa. Lia Constantinescu, cu care vorbisem câteva minute mai înainte, îmi spusese că Regele era foarte deprimat, pentru că n-au fost manifestări pentru readucerea lui pe tron.

Îi comunic toate astea lui Liţi. El nu vrea să stea la Klaps. Şi nici la Jovin. Vrea să-şi ia un apartament ca să primească lume. Va trimite telegrame tuturor, telefoane etc. Să avem legături în toată ţara.

Pamela Nusseley, acum Mrs. Cooper, văduvă, mi-a telefonat la Zermatt, îmi spune Elizabeth. *A very la-di-da voice. I asked her ifher name was Mrs... or Lady Cooper. She saw your name in the paper & remembered youfrom your CESYS days, during the war.* (E vorba de „Centrul European Student & Youth Society”, organizaţie pe care eu

am creat-o, cu sprijin polonez.)

I-am telefonat. Interesant, mi-am adus perfect de bine aminte de ea, deşi au trecut aproape 50 de ani! Locuieşte acum la ţară, lângă Cambridge. Când era tânără, a lucrat în Foreign Office şi era în Bulgaria, când au luat comuniştii puterea.

Am vorbit şi cu Ioniţoiu. I-am spus, fără înconjur, că xeroxul pe care-l trimit nu este pentru un Partid Naţional Ţărănesc Creştin Democratic, sau ori cum şi-ar spune. Este exclusiv pentru uzul PNŢ. Adică vechiul nostru partid din Ardeal, şi Naţional Ţărănist, cum a fost sub Maniu. Ioniţoiu crede că Ion Puiu merge cu Coposu. Deci ei sunt pentru noua formulă, în fuziune cu „creştinii", baptişti, penticostali, adventişti ş.a.m.d.

Zbiszek Racieski (redactor la RFE, secţia poloneză, Secretar General al Fundaţiei Internaţionale a Jurnalişilor Liberi) îmi telefonează din Londra. A văzut articolul lui Andrew McEwn din *Times* în care scrie clar că mă întorc în ţară ca să iau parte la alegeri pe listă PNŢ. Nimeni nu a fost atât de consistent, în acest exil, decât ai fost tu. Şi eu te cunosc mai bine decât oricine altul. Guvernul nostru din exil nu se poate compara cu tine. Ei au avantaje şi onoruri. Tu ai numai muncă şi sacrificii. Şi finanţezi singur munca ta în slujba patriei. Eu nu vreau să mă amestec în treburile voastre româneşti. Dar tu ştii că eu sunt monarhist. Dacă tu îl convingi pe Regele Mihai să mergeţi acum în România, El va fi Rege şi tu Prim-Ministru, şi-a terminat Zbiszek lunga lui peroraţie.

Nu e aşa de simplu, a fost reacţia mea, şi i-am explicat temerile mele că Ion Iliescu îşi consolidează regimul. Pentru că el e acceptabil lui Gorbaciov. Aici e tăria lui adevărată.

Arthur Butler, care a citit articolul, a avut impresia că toate partidele trebuie să-şi prezinte programul în următoarele 5 zile. Aşa ceva e imposibil. Trebuie să protestezi. M-am gândit să-mi schimb planurile şi să merg imediat la Londra. Să dau o conferinţă de presă. Dinu Mussulis însă, care a fost de serviciu la BBC astă noapte,

nu e de acord. Nu este un termen fatidic. Înregistrarea partidelor şi programelor poate fi făcută, de acum încolo. Nu e specificat până când. Dar tribunalul trebuie să decidă asupra datei în 5 zile. Şi apoi, există un drept de apel în 3 zile, după aceea.

Marţi, 2 Ianuarie 1990

Mă înţeleg cu Liţi, la telefon. Îi termin cartea şi o paginez. Pe urmă i-o trimit în ţară, urgent. Va găsi el, acolo, o tiparniţă ca s-o scoată.

Doru Novacovici îmi aduce ciorna Declaraţiei UMRL. El voia să afirm în ea că *Românul Liber* va continua să apară la Bucureşti. L-am lămurit. Eu voi scoate un ziar dar nu ştiu dacă i se va spune *Românul*

Liber. Depinde de noi, PNŢ-iştii, ce decidem. Probabil se va chema *DREPTATEA*, numele tradiţional al organului PNŢ. Lansăm de la Londra invitaţiile pentru Conferinţa de Presă de Joi, aici. Pentru a nu crea confuzii, am scos acest paragraf din „Declaraţie”.

Pe scurt, anunţăm că UMRL se va autodesfiinţa de îndată ce se vor ţine alegeri libere în România. Dar, până atunci vom continua să luptăm pentru libertate şi democraţie în România.

Tutu Georgescu îmi lasă o scrisoare pentru vărul ei, Prof. În Drept Mihai Oroveanu. El ştie unde să găsească toate documentele relativ la casele lui Buşilă. Îi cere să facă tot ce e necesar ca să mi se pună una din ele la dispoziţie. Oroveanu e solicitat pentru elaborarea unei Constituţii.

Pe la 7.00 seara vine Dan Dima cu Vintilă Corbul, care mi-a fost camarad la Şcoala de Artilerie din Craiova, în 1938/9. Şi-a adus aminte că am fost şef de promoţie. „Erai inteligent şi aveai un aer nonşalant. Parcă nu-ţi păsa de ce se întâmplă. Erai, aşa, deasupra tuturor. Eu eram dintr-o familie de militari. Tatăl meu era general. Aveam un mare respect pentru Gradele înalte. Tu îi tratai pe toţi, elegant, dar ca egali. Maiorul Voripale, cu biciuşca lui, Colonelul Lucescu şi ceilalţi

Am depănat amintirile. Am vorbit şi de manevrele din

Banat, lângă Caransebeş. Ne-am dus la 12 km pe jos etc… Le-am povestit şi eu, cum, în toamna anului 1939 eram concentrat cu Regimentul meu, 31 Artilerie din Cluj, pe zonă, la Săcăşeni.

Toate regimentele de artilerie au luat parte la un concurs de tragere, pe baterii. Se introdusese o nouă metodă. I se spunea „furcuţa”. Nu era complicată, dar era nouă şi cerea puţină concentrare ca s-o stăpâneşti. Eu devenisem un fel de expert. La concurs, i-am sugerat Căpitanului meu Vacila. I-am sugerat să facă tragerea „cu furcuţa”. După o mică ezitare, m-a lăsat să conduc eu tragerea. Complet. Am câştigat concursul. Am fost primii care am lovit obiectivul cu cel mai mic număr de ghiulele.

Seara, cină pe Regiment şi, ca de obicei la aceste mese, toţi ofiţerii şi elevii plutonieri au cam băut. Spre sfârşit Colonelul, comandant al Regimentului, a ridicat un pahar, mai în glumă, mai în serios „Căpitanului Raţiu şi pluto ni eralui – elev… (nu-mi mai aduc aminte de numele lui, dar, după seara aceea, nu mă mai putea suferi!) pentru onoarea ce a adus Regimentului”.

Vintilă Corbul e de statură mijlocie. Zvelt. Voce vioaie. Evident, foarte inteligent. E cu un an mai tânăr ca mine. A fost magistrat. A studiat şi istoria. În cele din urmă a devenit scriitor. În felul meu am reuşit în viaţă. Cărţile mele se vând în ediţii de 100.000, sau chiar mai mult, mi-a zis. Sunt publicate şi în Franţa. Mi-a dedicat şi mie două exemplare din ele: *Le Conquerant* şi *Roxelane et Soliman*. Prima a fost aleasă *Le Prix du Figaro*. Mi-a făcut plăcere dedicaţia lui: „Prietenului preţios şi fost coleg de şcoală militară Ion Raţiu, căruia i se poate atribui laconica expresie «Iată un om», în toată splendoarea ei”.

Am vorbit de prietenii comuni. Mihnea Romalo a fost în aceeaşi Baterie la Şcoala din Craiova. Apoi Limbăşeanu, Bote, Mircea Ciulei, Gologan etc. Corbul s-a exilat acum 10 ani. Pentru moment nu se întoarce în ţară. Din toată protipendada comunistă numai Ştefan Andrei şi Cornel Burtică sunt, după părerea lui, oameni cu adevărat culţi. Şi se poate avea încredere în ei.

Te rog să spui tuturor ci că sunt cu tine. Voi scrie despre tine. Poate chiar în *Le Figaro*. Am nevoie de aşa ceva. Ca să se schimbe imaginea pe care unii au căutat să mi-o creeze: că aş vrea să mă impun cu orice preţ ca şef al exilului. M-ai cunoscut în tinereţe. Ştii bine cum eram. Să sperăm că o va face. I-am dat şi eu cartea mea *Moscow Challange the World* (*Moscova sfidează lumea*).

Corbul m-a avertizat să n-am absolut nicio încredere în guvernul provizoriu. Ei vor să păstreze comunismul la putere. Ion Iliescu e omul lui Gorbaciov.

Miercuri, 3 Ianuarie 1990

Vorbesc cu Bărbuş la Bucureşti.

Joi, 4 Ianuarie 1990

Sunt în avion spre Londra. E ora 4.30 după-amiază. Ieri şi astăzi n-am avut un moment liber. Am dat mai multe interviuri, ieri, la telefon. Mi-l reamintesc doar pe cel dat lui Duval, de la FM3, 93.3 m. Se pare că e un post de radio foarte ascultat. Fotograful de la Les *Dinasteurs* a luat poze timp de o oră la mine în apartament.

De la State Departament, Becker, de la Desk-ul românesc mă informează că Ray Seitz mi-a fixat o întrevedere la 3.30 p.m. Marţea viitoare.

Cina cu Ioana. Dar, înainte de a pleca la restaurant, am stat la mine în apartament cu Ion Rusu. El mi-a făcut un deviz de 2 milioane lire sterline pentru un post de televiziune complet. Am găsit o soluţie fezabilă. Să cumpărăm un „car", cu toată aparatura necesară şi să-l ducem în România. Să cerem, apoi, autorităţilor, adică guvernului provizoriu, să ne dea voie să transmitem, pe reţeaua televiziunii române, în orele în care ei nu transmit. Dacă ne refuză, facem un scandal imens în presa occidentală.

N-am soluţionat, încă, problema ziarului. Cei din ţară vor să scoată *DREPTATEA* peste vreo câteva zile. Dar nu prea au hârtie. Soluţia care mi se pare cea mai potrivită: Cumpărăm aparatele necesare, telefon etc., ca să putem transmite, instantaneu, şpaltul făcut la Bucureşti. Îl tipărim, apoi, în străinătate şi-l trimitem la Bucureşti şi

Cluj cu avionul. Iarăşi trebuie să obţinem aprobare din partea guvernului provizoriu. Dar să le sugerăm că noi plătim cu valută forte, dacă ei tipăresc ziarul la tipografia *Scânteii*. Iarăşi facem scandal, dacă nu acceptă niciuna, nici alta din aceste alternative.

Ioana e foarte îngrijorată. Eşti obişnuit să trăieşti într-o ţară civilizată. Acolo, pot să te împuşte şi să spună că a făcut-o un nebun. I-am mulţumit. Dar n-aş mai avea respect faţă de mine însumi dacă nu m-aş duce acum în ţară să candidez la alegerile din Aprilie. Orice s-ar întâmpla. Şi, adevărul este că nu mi-e frică de moarte, pe cât îmi pot da eu, acum, seama.

Căsătoria lor nu merge deloc. Indrei s-a dus în Munţii Himalaya. Poate-şi găseşte acolo busola pierdută. E tragic pentru ei toţi. Dar, mai ales, pentru Alexandru.

Astăzi m-am sculat înainte de 3.00 dimineaţa. Mi s-au limpezit ideile. Mi-am făcut note pentru Conferinţa de presă.

Joseph Amsalem vine cu maşina la 6.45 a.m. Greşeşte drumul, se încurcă etc. Sosim, totuşi, la studioul din 15, rue Cognac Jay, la 7.15. Pustiu. Ajung în cele din urmă în studio, ca să aflu că era 7.15 ora Londrei. Deci sosisem cu o oră întreagă prea devreme. Am citit ziarele, am ascultat programul de televiziune etc.

Interviul a fost *live* în canalul 4, de la Londra. Mi-a făcut mare plăcere. Mergem, apoi, cu toţii, la restaurantul Le Fouguet's, de pe Champs Élysées. Alt interviu, de data asta mult mai amplu şi deconectat. Pretindeam că stăm de vorbă la micul dejun.

La Conferinţa de Presă, 45 de persoane. Cred că toate posturile de televiziune au fost prezente.

Dorn citeşte Declaraţia noastră şi eu o comentez. Amplu. Pe urmă nenumărate întrebări. Atac guvernul provizoriu. Resping teoria că revoluţia a fost organizată, sau orchestrată. A fost spontană, am declarat. Lui Ion Iliescu i se spune, deja, Ceauşescu al II-lea. Şi gluma circulă. Au ucis câinele, dar au păstrat lanţul, am declarat. UMRL are mai multă legitimitate decât guvernul

provizoriu. Dar şi ei, şi noi declarăm că vrem democraţie în România. Semnele nu sunt bune, însă. Le-am dat exemple pentru a dovedi că ei nu oferă şanse egale tuturor formaţiunilor politice.

Am cerut ca Frontul Salvării Naţionale şi Guvernul Provizoriu să declare, răspicat, că nu se vor prezenta la alegeri. Să o facă în numele unui partid. Să-şi spună comunişti, ex-comunişti, neo-comunişti, socialişti, sau ce vor ei. Dar să se prezinte ca partid. Nu ca Front. Fronturile sunt totalitare. Partidele sunt democratice.

Multe, foarte multe întrebări. După aceea am dat interviuri separat mai multor canale de TV franceze şi, apoi, într-o altă încăpere, la World Service, News at 1.00, şi Reuters.

Masa am luat-o cu Cornel Velţian, cumnatul lui Alexandru Herlea, şi Liţi Faina. I-am dat lui Liţi 1.200 de dolari. El pleacă Sâmbătă în România. Cornel pleacă Miercurea viitoare. Liţi va încerca *să pună ordine în Partid*. El n-are încredere în Coposu. I-am cerut să meargă la Iliescu să obţină autorizaţie pentru postul nostru de televiziune şi pentru ziar.

Paul Târ (coleg în Comisia Est-Europeană a Mişcării Europene. Mai târziu, ambasadorul Ungarei la Vatican) a fost la Conferinţa de Presă. La întrebarea lui am declarat că într-o Românie democrată toţi cetăţenii români, indiferent de originea lor etnică sau de apartenenţă religioasă, vor avea aceleaşi drepturi. În toate aceste interviuri mi-am exprimat convingerea mea profundă că, în alegeri libere, PNŢ va câştiga. Am cerut ca guvernul să garanteze ieşirea din ţară a exilaţilor reîntorşi acasă şi supravegherea alegerilor de o Comisie Internaţională, sau de o instituţie respectabilă, ca „Hansard Society”. Franţuzeasca mea n-a fost fantastică, dar, mi s-a spus, perfect inteligibilă.

Sosit la Londra, mă culc pe la ora 7.00 p.m., BBC-TV2 vrea să-mi ia un interviu mâine dimineaţă, iar Canadian Broadcasting Corp vrea să facă acelaşi lucru astă seară, înainte de a mă duce la L.B.C. (London Broadcasting

Corp), la orele 10.30 p.m.

Eram obosit. Ca să nu fiu sculat din somn, am ridicat receptorul, aşa că nimeni nu mai putea să-mi telefoneze. Cum m-am sculat, astăzi, la ora 2.00 a.m., ora Londrei, am dormit tun. Portarul m-a trezit la 10.30, când a venit maşina să mă ducă la studioul L.B.C. Deci n-am mai putut fi contactat nici de BBC 2 şi nici de CBC. Păcat, dar inevitabil în circumstanţele date.

Discuţia la L.B.C. Nightline a fost condusă de Roby Vincent. Foarte bine. Celălalt participant a fost Preşedintele „Asociaţiei de Prietenie Româno-Britanică", J.G. Ballantyne. Vorbeşte bine româneşte căci e căsătorit cu o româncă şi merge des în România. În general, am fost de acord. Mai ales când am avut ocazia să răspund afirmaţiei aberante că în România se practică genocid împotriva ungurilor. Programul a durat vreo 50 de minute. A constat dintr-o scurtă discuţie asupra situaţiei actuale în care am arătat că Guvernul Provizoriu caută să fure Revoluţia. Restul a constat din întrebări prin telefon, din partea publicului şi răspunsurile noastre.

Am învăţat multe astă seară. A fost ca o lecţie, ne-a declarat Robby Vincent, la sfârşitul programului. Ballantyne vrea să rămânem în legătură. Are textul comunicatului guvernului provizoriu şi al ultimei cuvântări rostite de Ceauşescu.

Vineri, 5 Ianuarie 1990

Un tânăr gazetar, de la *Boardroom Magazine*, a venit să-mi ia un interviu. Vor să-mi pună fotografia mea pe copertă în numărul pe luna viitoare.

Le Quoaidien de Paris a publicat pe larg conferinţa noastră de presă. Varlam spune că am fost foarte bine. Mă bucură, pentru că el e un spirit foarte critic şi eu n-am fost deloc mulţumit de calitatea francezei mele! Se pare, însă, că acest lucru a fost trecut cu vederea. Conţinutul a contat şi le-a plăcut alegoria cu câinele şi lanţul. La fel şi *Le Figaro*.

Daily Telegraph a publicat de asemenea temerile noastre şi fabula. Sandu citea ziarul în metroul ticsit de

lume. Când a izbucnit în râs, a creat senzaţie.

Dau un scurt interviu la BBC pentru România (Doamna Lungescu). Repet afirmaţiile făcute la Conferinţa de Presă din Paris. Mă refer şi la transmisiunea L.B.C. de ieri seara. Am fost de acord cu Preşedintele Asociaţiei de Prietenie Româno-Britanică că nu există genocid în Transilvania şi că n-a existat niciodată. Am dat cazul tatii, bătut de Colonelul Hegediis şi cel al lui Mircea, înlocuit la Politehnică de un comunist ungur. Ce discriminare a fost asta? am întrebat retoric.

Conferinţă la Iain McIntyre în birou, Gerry Burton fiind de faţă.

Mi-am pus la punct afacerile în aşa fel încât să pot lipsi mai mult din Londra.

Întors la birou cu Gerry, finalizăm structura societăţii Blenheim Estates cu Susan şi Helen. Primesc 1/3 din acţiuni în numele societăţii Bellerive, Ltd. Le împrumut 40.000 fără dobânzi şi le dau biroul pe 2 ani, fără chirie.

Sâmbătă, 6 Ianuarie 1990

Varlam şi Herlea, apoi Michaloux, îmi confirmă că Ion Ghika a primit două telefoane pentru apartamentul lui. Vrea un FAX. Michaloux i-l va trimite.

Primii doi afirmă că Ghika ar fi declarat că UMRL sprijină guvernul provizoriu. Mai mult, că el vrea să fie numit ambasador la Paris, Michaloux însă e de altă părere. Ghika a reuşit să convingă guvernul provizoriu să recunoască UMRL ca observator la alegeri şi să-şi organizeze filiala în România. Dacă asta a făcut e foarte bine. Dacă s-a unit cu Brucan – Iliescu – Roman, trebuie să-l scoatem din UMRL.

Vorbesc cu cumnatul lui Velţian şi cu Liţi Faina. Călătoria lui a fost amânată pe Luni dimineaţa. I-am comunicat că sora lui Coposu mi-a vorbit cu câteva minute mai-nainte, că tinerii se îmbulzesc să se înscrie în Partidul Naţional Ţărănesc Creştin Democrat. Liţi are aceeaşi reacţie ca şi mine. Noi nu putem să acceptăm denumirea de Creştin, îmi spune chiar că Jovin şi alţii au înfiinţat, acum, un alt Partid Naţional-Ţărănesc-Maniu. Noi să-i

spunem simplu PNŢ. Fără nicio codiţă, am zis. Liţi n-are încredere în Coposu. Face jocul comuniştilor. Al lui Brucan, care vorbeşte de pluralitate, dar numai în cadrul Frontului Salvării Naţionale. Ne vom opune. Poziţia noastră a fost clar definită la Conferinţa de Presă de la Paris.

John Scott vine să mă vadă. E prieten cu Grindea (Miron Grindea, redactorul revistei *ADAM*, de mare prestigiu), care l-a trimis la mine. Vrea să scrie o carte despre revoluţia românilor. Îi dau tot ce am. Nu mi-a făcut o impresie deosebită. Dar cine ştie?

Răspuns la mesajul meu, Peter Blaker îmi sugerează să-i scriu şi să cer să fiu primit, oficial, de Margaret Thatcher şi de Douglas Hurd.

La Fundaţie, adunare mare a organizaţiei „Relief Fund for România". Marc Burcă prezidează. Foarte multă lume în jurul mesei. Fotograful Ledoux, care a venit special de la Paris, începe să-şi facă datoria. Trebuie să ia poze pentru „marele" articol ce vor să publice despre mine în revista *Les Dinasteurs*. Burcă îi spune că şi el ar vrea o poză de-a mea – un fel de bust – pentru articolul despre mine ce vor publica luna viitoare în *Boardroom Magazine*. Ledoux acceptă să ia el mai multe poze ca, apoi, Burcă să decidă ce vrea să utilizeze pentru coperta magazinului *Boardroom*.

Discuţii şi planuri, cu Dinu în primul rând. El vrea să scoatem un număr special al *Românului Liber*, pentru România. Sunt de acord. Trebuie ca el să-l compună. Eu îmi voi exprima doar punctul de vedere şi îi voi scrie opinia, când mă voi întoarce la Londra pe ziua de 17 Ianuarie, după voiajul la Washington.

Mihai Leu îmi prezintă propunerea obţinută de el pentru montarea unei tipografii în Bucureşti, care să producă ziarul nostru. Fie *Dreptatea*, fie *Românul Liber*.

Toţi, inclusiv Anca Panter, vor să meargă cu mine în România. Nicolae ţine să-mi vorbească „serios". Au fost perioade în viaţa noastră în care ne-am suspectat reciproc, mi-a zis, referindu-se, pe bună dreptate, la anumite situaţii traumatice din viaţa noastră. Eu vreau să te acompaniez în

România. Dar trebuie să avem încredere totală unul în celălalt şi trebuie să mi se asigure existenţa, mi-a spus. Am fost de acord. Aş fi foarte fericit dacă ar veni cu mine. S-ar putea ocupa de „Baierele pungii”. Mari sume se vor cheltui. Cineva trebuie să ţină cont de ce se întâmplă, cum le-am explicat, lui Iain McIntyre şi lui Gerry Burton. Va trebui să cheltuiesc sume de ordinul unui milion de lire sterline pe an ca să am adevărată eficacitate. Voi căuta, bineînţeles, să găsesc şi sprijin occidental, dar, în ultima analiză eu va trebui să găsesc banii de care vom avea nevoie, chiar dacă toţi ies din punga mea.

Nicolae învaţă româneşte de zor. Îmi face o bucurie nemaipomenită. Ne-am înţeles. Mergem în România pentru a servi cauza naţională. Vom respecta integritatea noastră, a fiecăruia dintre noi, fără niciun semn de întrebare.

Dau o masă lui Ledoux, la Manzis. Patroana vine să mă sărute şi ne oferă un cognac. Ledoux obţine instantanee despre viaţa mea în Londra.

Mergem, apoi, la Arlington House. E impresionat de atmosferă şi de tablourile româneşti. Face multe fotografii pentru *Les Dinasteurs* şi, apoi, două filme întregi, special expuse, pentru *Boardroom Magazine*.

După plecarea lui, vine Sandu Pobereznic. Aceeaşi poveste. Iolanda

Strănescu se îmbulzeşte peste tot. E ahtiată după putere, îmi spune. Şi e interesant că şi Nicolae mi-a spus că nu e pentru tine; să n-ai încredere în ea.

Sandu trebuie şi el să-şi aibă existenţa asigurată. La fel cu Gigi Tecuceanu, care şi el vrea să vină cu mine în România. Trebuie să găsesc soluţia pentru întreaga echipă.

Duminică, 7 Ianuarie 1990

Telefoane. Multe telefoane. Cu sora lui Cornel Coposu. Cu Liţi Faina, Velţian, Doru Novacovici, Varlam, Herlea, Dinu Daponte, şi nu mai ştiu câţi alţii.

La birou facem ultimele pregătiri pentru avionul ce am obţinut de la „Air Europe” pentru transportul ajutorului pentru România. Va pleca Miercuri. Să punem la bord aparatele de care are nevoie Ion Ghika, pachetele pentru

populaţie, exemplarele mai vechi din *Românul Liber*, din broşurile şi cărţile mele şi materialul de bază, pentru a stabili un centru UMRL (Filială) în România: hârtie, pixuri, agrafe etc. etc. Toate pachetele să fie pavoazate şi identificate ca venind din partea UMRL. Din nou se iveşte problema Iolanda. Ea ţine ca totul să fie şi din partea ACARDA. Deşi efortul ei e minim, am acceptat, dar i-am telefonat Iolandei, de faţă fiind şi Sandu, că e o greşeală din partea ei să insiste aşa de mult. Să facă treabă bună. Meritele i se vor recunoaşte. Mare speranţă nu-mi fac. Ea e cum e. Are această nevoie, cum îmi afirmă Sandu, să demonstreze că ea poate să facă tot ce pot eu, sau chiar mai bine decât mine. Personal, sunt încântat. Dar s-o facă.

Masă la Arthur şi Evelyn Butler. Cu Peter şi Anne Johnson. Caroline a fost şi ea la un pahar de şampanie, dar nu la prânz. Discuţia foarte interesantă. Acceptă că eu am avut dreptate de-a lungul anilor. Chiar şi atunci când – Peter mai ales – nu erau deloc convinşi, pentru că întreaga presă occidentală îl găsea „independent” şi „liberal” pe Ceauşescu şi susţinea că el ar fi lansat sistematizarea satelor în România pentru a distruge minoritatea maghiară.

Facem planuri de viitor. E un fel de Comitet de Redacţie pentru *The Free Romanian*. Scoatem numărul din Februarie, centrat pe Declaraţia UMRL la Conferinţa de Presă de la Paris. Eu voi scrie „OPINIA”, ca de obicei. Cu alte cuvinte, noi respingem „Frontul Salvării Naţionale” şi cerem ca el să nu candideze la viitoarele alegeri. Nici el, şi nici guvernul provizoriu.

Arthur va merge în România, Miercurea viitoare. La fel şi Anne Johnson. Nu însă Evelyn şi nici Peter.

N-am luat nicio decizie finală în ce priveşte continuarea publicării *The Free Romanian* în viitor. *Românul Liber* îşi va înceta publicarea de îndată ce ne întoarcem în România. Dar, poate, ar fi bine să continuăm să publicăm varianta engleză (*The Free Romanian*) câteva luni, încă, în tot cazul.

După prânz mă întorc la birou. Rezolv mormanul de

scrisori adunat pe masa mea. Sunt tare deprimat. Foarte multe scrisori, deşi merită un răspuns din partea mea, trebuie lăsate, cu o mică notă indicativă, Nicoletei. Ea să scrie răspunsul. Ştiu că lumea mă va critica şi pentru asta. Dar n-am ce face. E, pur şi simplu, imposibil să răspund tuturor, eu personal.

I-am răspuns, însă lui Emil Ghilezan, care iar mi-a trimis o scrisoare plină de vitriol. Iarăşi plină de invective, neadevăruri şi de obişnuita lui declaraţie, de sus în jos, că „trebuie să mă tragă de urechi”. I-am trimis doar câteva recente articole despre mine, cu o foarte scurtă notă de acoperire, în care l-am felicitat ce bine scrie, chiar dacă e cu vitriol!

Scriu, apoi, cu multă grijă, lui Peter Blaker. Îi dau un rezumat, pe o pagină, a situaţiei actuale. Îi cer să facă tot posibilul ca Margaret Thatcher şi Douglas Hurd să mă primească.

Pun eu, atât scrisoarea, cât şi „resume”-ul, pe ordinator. Nu strică să învăţ şi eu cum să mânuiesc aparatele astea ultramoderne. Eficacitatea lor e extraordinară. Dacă mai repet experienţa, nu m-aş mira să cad şi eu pradă tentaţiei de a scrie direct pe ordinator. E extrem de simplu, rapid şi eficace.

Luni, 8 Ianuarie 1990

Sunt în avion spre Washington. Dinu Daponte mi-a confirmat, azi dimineaţă, că suedezii sunt gata să semneze un contract pentru producerea unui ziar în România. La început se va tipări în Ungaria. Mai târziu, după instalarea tiparniţelor rotative, la Bucureşti. Costul tipăririi la Budapesta e foarte favorabil. Ei au tipografia lor acolo.

Articole bune în presa de astăzi. Se semnalează protestul public al studenţilor din Bucureşti împotriva guvernului provizoriu. Ei nu mai vor comunişti, de niciun fel, la conducerea statului românesc. Ei vor democraţie. Se semnalează şi protestul Partidului Naţional Ţărănesc şi unul din ziare vorbeşte de Partidul Liberal care s-a pronunţat pentru restaurarea monarhiei.

Prof. Norman Stone scrie un mare articol în *Daily*

Telegraph. Concluzia lui e bună. El vrea o reconciliere româno-maghiară. Dar toată argumentarea e complet eronată. Fac imediat o ciornă de răspuns. Din păcate nu prea văd cum pot să fiu succint. Adică publicabil. Dacă refuză ziarul să publice scrisoarea mea, trebuie s-o publicăm noi, în *The Free Romanian*, pentru a nu lăsa argumentele lui fără răspuns.

Am vorbit şi cu Babsi Pop la telefon. Gicu e în România. Situaţia lui e chiar mai bună, acum, mi-a spus, decât era înainte. Dar ăştia n-au nicio intenţie să introducă o democraţie adevărată. Trebuie susţinut Frontul Salvării Naţionale, a fost concluzia ei. N-am insistat şi nici argumentat. Sunt curios să văd reacţia lui Gicu. Ar trebui să-mi dea o importantă contribuţie bănească. Nu s-a ţinut de promisiunea lui să mă ajute sistematic cu publicarea *Românului Liber*. Ce mi-a dat, a fost doar o fracţiune din ce îmi promisese. A sosit timpul s-o facă acum. El a făcut avere de pe urma legăturilor comerciale cu regimul comunist.

Vinerea trecută, după-amiază, a fost şi Harry Phibbs la mine să-mi ia un interviu „în adâncime14. El e cel care va scrie articolul cu fotografia mea pe copertă. Sper că va fi pentru luna Februarie. Dar nu se ştie niciodată, ceva nou, mai interesant se iveşte şi articolul despre mine va fi abandonat, fără nicio ezitare. Har Domnului, nu mă afectează aşa ceva. Cum nu m-a afectat abandonarea de ABC Nightline a programului cu mine, în ultimul moment, pentru că americanii au invadat Panamá! Evident, mult mai interesant pentru publicul din Statele Unite decât situaţia din România. Dar tocmai acesta e scopul tuturor acestor apariţii în presă, radio, televiziune etc.: să se vorbească despre România. Cât mai mult. Aşa fel încât o întoarcere la ce a fost să nu mai fie posibilă.

Îndată ce am sosit la Chuck şi la Loraine Percy am făcut un interviu, la telefon, cu Dale Goldhawk pentru Canadian Broadcasting Corporation, în cadrul unui program ce poartă titlul „As it happens”, organizat de Mechthild Furlani. Am vorbit despre alegerile care vor

avea loc în Aprilie „dacă nu se amână. I-am dat şi numele lui Ion Ghika, să intre în legătură cu el, la Bucureşti. C.B.C. ar vrea să ia interviuri direct studenţilor care se opun guvernului provizoriu.

Nicolae mi-a telefonat din Londra să-mi vorbească de Jack Lunzer, care vrea să mă ajute „să scăpăm de comunişti”. Lunzer ar fi a doua societate de diamante ca mărime, din lumea întreagă. E un om de 65

de ani, enorm de bogat. Lunzer îmi spune că e englez, deşi are un accent curios. A fost consul General la Londra al Statului Guineea (Sékou Touré). Are, evident, strânse legături cu România. Ştefan Andrei voia să-l ajut să scape de dumneata, de publicaţia dumitale, de opoziţia dumitale... Gliga mă pisa atât că nu mai puteam suporta. Merg acum la Bucureşti. Mă întorc Marţi 17 Decembrie. Să stăm de vorbă. Vreau să ajut să scăpaţi de comunişti o dată pentru totdeauna.

Curioasă convorbire. De unde l-a găsit pe Nicolae? De ce n-a venit direct la mine? Ce vrea acum, căci doar el singur indică legăturile lui strânse cu guvernanţii de ieri sub Ceauşescu?! Trebuie să verific. Telefonul lui la Londra: 458 – 1230.

Cina cu Chuck, Loraine, Wade, Gail, Daniel şi Judith Terra. Daniel a fost ambasadorul pentru Arte al Preşedintelui Reagan. A ctitorit un muzeu la Chicago, „The Terra Museum of American Art” şi face, acum, acelaşi lucru şi în Franţa la Givemy. E undeva, lângă Muzeul Monet, la vreo 50 km de Paris. Colecţia lui e de tablouri pictate de artişti americani care au fost foarte influenţaţi de impresionişti. Mulţi din ei au trăit şi murit în Franţa.

S-a vorbit mult despre România, bineînţeles. Mare entuziasm şi căldură pentru mine. Vor să mă vadă Preşedinte sau Prim-Ministru. I-am asigurat că tot ce vreau e să candidez la Turda, sediul familiei. La cererea lor le-am explicat puţin din istoria PNŢ, şi rolul familiei noastre. E

O cină istorică, a tras concluzia Daniel Terra. Auzindu-mă vorbind, Terra a devenit insistent. Trebuie, neapărat, să scriu o carte despre Revoluţie. Aşa cum ai

văzut-o dta, fiind angajaţi în ea. De acord, trebuie. Dar când? Mi-a vorbit şi de necesitatea unei edituri pentru România. Mă ajuţi să facem una în România? Da, categoric.

Marţi, 9 Ianuarie 1990

Micul dejun cu Chuck şi Brian DUFF. Vechi prieteni din Chicago şi-au depănat amintirile din luptele lor politice. I-am vorbit lui Brian şi despre situaţia în România. El e „Judge of the Federal District Court".

Dinu Mussulis, la telefon, mi-a citit un mesaj pentru cetăţenii români, ce exprimă în esenţă neîncrederea în guvernul provizoriu. Punctul meu de vedere, în întregime. Cam prea lung, pentru gustul meu, dar just. Autorizez tipărirea unei foi volante care să meargă mâine, cu avionul, 10.000 de exemplare. Mai târziu, revine Dinu la telefon. Novacovici e de părere să nu atacăm guvernul, deocamdată.

Novacovici are dreptate: Să trimitem deci foaia volantă, dar să-i dăm latitudinea lui Ion Ghika să decidă dacă şi când să distribuie mesajul.

La Wade şi Gail Davis. Wade tot ar vrea să scrie o carte despre România. Îşi dă seama că e prea târziu. Ar fi trebuit s-o fi scris după ce văzuse filmul lui Sue Lloyd Roberts cu comentariul meu despre distrugerea satelor. Wade vorbeşte acum de o biografie a mea. S-o facă. Va trebui să vină în România, după sosirea mea acolo, şi la Londra, să vadă materialul meu documentar. Dacă mă omoară în România, spun eu în glumă, dar cu un sâmbure de adevăr, ar deveni un mare succes de librărie. Nu e ce doresc, dar aşa ar fi, a remarcat Wade, cu pragmatismul tipic american.

Mi-am împachetat hainele ce voi lua cu mine. Am lăsat multe altele acolo. La fel, cărţi, dosare şi Dumnezeu mai ştie ce. La National Endowment for Democracy o aşteptam pe Nadia Duik. Vine Tale Richmond. Dar trece pe lângă mine, fără să mă recunoască. Eu l-am recunoscut, deşi barba lui devenise mai încrustată cu alb. Dar n-am zis nimic. După vreo două minute, nu mai mult, se întoarce şi

mă opreşte: „Eu vă cunosc de undeva”. I-am explicat, şi-a adus aminte, imediat. Am vorbit de ce facem, de situaţia din România etc. Omul e bine intenţionat, dar nu cunoaşte problemele româneşti. Nadia, ca de obicei, simpatică, prietenoasă. Cred că are autentică simpatie pentru cauza românească. Ea fiind ucraineană, la origine.

Nu mai intru în amănuntele discuţiei noastre. N.E.D. n-are fonduri, decât atunci când le primeşte. În consecinţă, e o mare luptă, întotdeauna, înainte de a se decide cine primeşte fonduri. I-am vorbit de un minimum de un milion de dolari. Categoric, nu. N-am astfel de bani la îndemână. E esenţial, am zis, să se prezinte românilor alternativa democratică. A fost de acord, dar trebuie să vorbească peste tot. La State Departament, la Congres, şi, dacă pot, la National Security Council. În tot cazul, ea va face un raport favorabil, asupra întrevederii noastre.

De acolo, de la restaurantul unde am luat masa, am plecat pe jos către Departamentul de Stat. Vreo 14 minute, ca să fiu exact. Cum încă nu reuşisem să parcurg distanţa, până la State Departament, am luat un taxi. Oameni de treabă. Gata să se sacrifice pentru un ţel de bună credinţă, şi care va rămâne istoria mea, aşa cum e. Pentru mine e o mare plăcere că putem să lucrăm împreună.

La Departamentul de Stat, absolut punctual, vine să mă ia din hol

Rick Becker, şeful secţiei româneşti, însoţit de Dennis L. Curry.

 Secretar al 2-lea şi Viceconsul la Ambasada SUA din Bucureşti (Strada; Tudor Arghezi 7 – 9, tel: 10.40.40.) Rick a rămas la fel, cum mi-l aminteam de când a luat masa cu mine anul trecut în Georgetown. Uscăţiv, mustaţă neagră „pe oală”, şi neprietenos. Curry, în schimb, cu barbă mare, neagră, zâmbitor, faţă deschisă.

Ray Seitz vine de la o conferinţă departamentală câteva minute mai târziu. Îşi cere scuze etc. Şi începem. Prezint argumentarea mea.

Revoluţia e pe cale de a fi „furată”. Sovieticii susţin guvernul provizoriu din plin. Ca să menţină comunismul.

Acum şi SUA fac acelaşi lucru. Vreau să pun şi eu o întrebare. A fost România abandonată Sovietelor la Malta? Nu înţeleg cum lumea trage astfel de concluzii, mi-a răspuns Seitz. Mai ales în Europa. Politica americană e una şi: aceeaşi. Susţinem înaintarea spre democraţie şi o economie de schimb liber (*market economy*). Atunci, de ce Secretarul de Stat (Jim Baker) a

 făcut extraordinara declaraţie că Statele Unite aprobă o intervenţie armată sovietică în România. Da, e adevărat. Dar a retractat-o imediat, mi-a zis. În orice caz, am remarcat că nu mi-a dat o dezminţire cate

gorică. Nu mi-a spus: N-a fost nicio abandonare a României în mâinile

 Moscovei.

Le-am cerut ajutor practic. Trebuie să contestăm alegerile. Avem: nevoie de ziar, acces la TV şi Radio etc. Să ne dea sprijin financiar.

Cel puţin 1 milion de dolari. Noi câştigăm alegerile. Dacă sunt într-adevăr libere. Vrem sprijinul lor pentru supravegherea alegerilor. Ţara

 nu mai vrea să audă de comunism. Vrea democraţie. Guvernul provizoriu e respins de populaţie. Brucan şi Roman nu sunt acceptaţi de [români.

Pentru că sunt evrei? m-a întrebat Rick Becker. Pentru că sunt

— Comunişti; mari comunişti. Chiar dacă acuma o neagă. Şi comunismul: a fost dominaţia străinului. Toţi şefii comunişti până la Ceauşescu, în afară de Cristescu, au fost străini. Roman e fiul marelui comunist ne român, Walter Roman, erou al Internaţionalei în războiul civil din Spania. Niciun român nu uită acest lucru.

Le-am atras atenţia că ar fi un dezastru ca, acum, SUA să susţină guvernul provizoriu – pe comuniştii ăştia camuflaţi – după ce l-au susţinut pe Ceauşescu ani de zile. Dacă profesează democraţia să ne susţină pe noi.

La despărţire l-am invitat pe Seitz să ne revedem la Bucureşti.

Becker şi Curry m-au condus până jos, în hol. Am

vorbit tot timpul. La despărţire iarăşi am avut sentimentul că Becker e pentru susţinerea guvernului provizoriu, deci a Frontului.

Dacă am necazuri cu autorităţile, sper că o să mă ajutaţi, am zis. Am primit asigurări că voi putea să mă refugiez la ambasada lor.

M-am culcat puţin, la înapoiere, acasă. Cam o jumătate de oră, în camera de la etajul al 3-lea al casei lui Chuck.

Lynda J. Kastle, de la C.I.A., a venit, de data asta cu un tânăr. Mi s-a prezentat sub numele de Paul. Lynda mi-a dat şi un număr de telefon. Şi-a cerut scuze că nu m-au contactat după întrevederea noastră din 6 Octombrie. (Când am mers să examinăm propunerea organizaţiei „O" – Radu Nicolae.) Dacă aţi fi făcut-o, multă vărsare de sânge ar fi fost evitată, le-am spus. Le-am explicat şi lor situaţia şi am tras concluzia. Nu sprijiniţi acest regim. Românii nu mai vor comunism. Sub nicio formă. Guvernul actual e considerat tot comunist şi aliat Moscovei. Dacă nu va fi înlăturat şi nu va da drum democraţiei adevărate, se va ajunge la o nouă revoluţie. Alţi morţi, alte sacrificii.

Discuţia a fost lungă şi amănunţită. Voiam să ştie totul. Nenumărate întrebări. M-am asigurat că raportul lor va ajunge sus de tot.

La despărţire, Paul mi-a adresat câteva fraze în româneşte. Destul de corect pronunţate. Cu un accent cam evreiesc. Am tras concluzia că trebuie să fie român din Israel, sau că a învăţat româneşte acolo, mai ales când şi-a luat rămas bun cu cuvintele: Hai să ne revedem!

De la Damelle McPheron (Mason) o scrisoare foarte caldă, expres, cu o copie după un articol al ei apărut la 1 Ianuarie 1990, în ziarul *The Sun* din San Bernardino. E un „salut Românilor Liberi", *Salute to Free Romanian*, Scrie Damelle, adresându-mi-se, printre alţii:

To you, Ion Raţiu, your ceaseless pursuit în uniting Romanians world wide în an active resistance movement.

Vorbesc cu Dima (Nicolae) la telefon. El nu merge încă în ţară. Va deveni mai activ. Mă va sprijini. Vrea să

unească exilul, după întoarcerea mea în România. Am ceva împotrivă? Dimpotrivă, am zis. Sunt pentru. El îşi dă seama, mi-a zis, că Părintele Calciu nu e pentru mine. Că e chiar contra mea.

Mainlant, şeful la VOA, a lipsit tot timpul revoluţiei din România. Probabil că a fost şi el acolo.

Brezianu, plin de teorii. Nu e pentru regimul actual din ţară, dar nu

1. există nicio „alternativă11. Americanii tind să-l susţină. Nicaragua e susţinută, în definitiv. Ziarul din Madrid, *El País* (9.1.90), a publicat un

 articol extrem de semnificativ, sub titlul *Tentaţia sandinistă*. Guvernul provizoriu întrebuinţează numai retorică totalitară. Guvernează prin: decrete-legi etc. Şi mi-a dat un amănunt interesant: Dumitru Mazilu.

Vice-premierul de la Bucureşti, a fost Directorul Institutului Superior al Şcolii de Pregătire a Securităţii, de la Băneasa. Deci mare comunist. Asta, prin 1970 – 75.

Brezianu e de părerea că ar fi bine să se facă un Bloc al Partidelor Democrate. Altfel, Frontul va câştiga alegerile. Cum a fost un Bloc la alegerile din 1946, dar pe dos. Atunci Blocul Partidului Democrat a [fost format din Partidului Maghiar, Frontul Plugarilor, cel Ţărănist al lui Anton Alexandrescu etc. Deci un pluralism interior. Frontul de! astăzi vrea acelaşi lucru. Un Bloc al Partidului Democrat, acum, ar putea, teoretic, să câştige la alegeri. Individual, niciunul din partide nu va putea s-o facă.

Mihai Speriosu, prof. la Universitatea Statului Georgia, din Athens, îmi telefonează. Îmi solicită semnătura pentru o declaraţie comună româno-maghiară. E făcută la iniţiativa lui George Soros, ungurul milionar foarte activ. Mi-o citeşte. Sunt de acord, căci nu văd nimic rău în a declara că luptăm pentru drepturi egale şi reconciliere româno-maghiară.

Traian Lalescu crede că poate să ne obţină FAX-uri de la o fabrică; taiwaneză. Foarte bine. Avem nevoie de ele. Obosit, mă duc să mă culc, deşi am fost invitat la o cină foarte interesantă.

Miercuri, 10 Ianuarie 1990

Micul dejun cu Chuck şi Loraine Percy. Le povestesc cum au mers: interviurile mele la Departamentul de Stat şi cu reprezentanţii CIA.: Trebuie să vorbeşti şi la National Security Council. Webster nu e în Washington. Dar, să vedem. A luat telefonul şi mi-a aranjat o [întrevedere peste 20 de minute. M-a condus chiar el până la *Executive*

1. *Building*, Casa Albă.

M-a primit Adrian A. Basora. El e Directorul „European Economic Affairs". Om tânăr. Vreo 40 de ani. Vorbeşte puţin şi româneşte, căci a trecut prin Ambasada de la Bucureşti pentru o perioadă. Mi-a plăcut. I-am explicat lucrurile. De data asta am fost foarte clar. Avem nevoie de sprijin moral şi material. Altfel sacrificiul miilor de vieţi tinere în

România va fi fost în van.

Cred că m-a înţeles. La plecare mi-a spus: Eşti un om foarte curajos. Îţi doresc tot succesul. Şeful lui Basora e Robert Hutchings.

Acasă, la Chuck Percy, telefonez la Londra. Aflu de povestea cu avionul. Cum Marc Burcă a insistat să-l trimită pe Paul Lambrino în avionul pentru Bucureşti. Degeaba ai noştri, Leu etc. s-au opus. Marc i-a oferit lui Paul biletul lui. În zbor, gazetarii toţi să vorbească cu Paul.

Îi cer lui Nicolae să expedieze, atât lui Seitz, cât şi lui Basora câteva reproduceri din ziare. Articolul meu din *Telegraph* şi celelalte despre întoarcerea mea în România, din *Sunday Times*, *Observer* etc. Şi să adauge mesajul:

„Thank you for seing me and look forward în having your answer soouest. I trust you agree that the matter is of the utmost urgency".

Sper că, în felul acesta, nu le mai dau şansa să tacă, cum au făcut cei de la C.I.A., după întrevederea noastră din 6 Octombrie anul trecut.

Norman Siderow, din Los Angeles, îmi telefonează. Vrea să facă un film ca să dramatizeze situaţia din România. Întoarcerea fraţilor Ion şi Constantin Cantemir în ţară să fie punctul central, căci unul din ei a fost împuşcat

în spate. îl voi ajuta.

Joi, 11 Ianuarie 1990, Bruxelles

Călătoria a fost fără evenimente. Foarte confortabilă. Cu Pan Am la aeroportul Kennedy şi cu Sabena de acolo aici, la Bruxelles.

Am sosit la Dinu Daponte, acasă, pe la 9 dimineaţa, am stat de vorbă puţin şi m-am culcat.

Curând după 12.00 vine gazetarul Michel ROSTEN, de la *Libre Belgique*. Îmi ia un interviu, care continuă, apoi, tot timpul mesei, la care au luat parte şi Elizabeth (Betty) Le Hodet şi fiul ei, Patrice Le Hodet, directorul ziarului. Le-am explicat şi lor situaţia din România. Le-am cerut şi lor ajutor. Familia Coppee deţine un control asupra ziarului. (Betty e născută Coppee, fabrici de ciment etc.) *Le Soir*, controlul căruia e în mâna lui Hersant, e mai mare, ca circulaţie. La *Libre Belgique* însă, are o mare influenţă în ţara asta. Patrice Le Hodet mi-a dat nişte sfaturi practice foarte bune. El are experienţa necesară căci tocmai instalează tehnologia modernă pentru publicarea ziarului.

După-amiază vin reprezentanţii grupului suedez „Industrial Developments AB", Lars Kesthely şi Ulf Winkler. Primul e la Budapesta unde am instalat o tipografie pentru publicarea unui ziar. Al doilea e din Spanga, în Suedia. Cu ei a venit şi Herbert Vystavel, directorul societăţii Stockinova SIB, de aici. Ei lucrează împreună.

Le spun de ce am nevoie. Cădem de acord că formularul cel mai bun ar fi cel mic de „tabloid11. Mi-au descris diversele aparate de care am avea nevoie. Îmi vor da un deviz foarte curând. Le-am cerut să-mi dea şi nişte cifre ca să pot face o comparaţie, dacă ne-am decide să tipărim ziarul la Budapesta, sau la Bucureşti şi Budapesta. De acolo s-ar putea uşor răspândi în România; în Transilvania, în special.

Vineri, 12 Ianuarie 1990

Încep să telefonez pe la 5 dimineaţa. Reuşesc să-l găsesc pe Ion Ghika. Chiar astăzi va înfiinţa, formal, filiala

România a UMRL. Discuţie mare cu el. În mare parte suntem de acord. UMRL luptă pentru democraţie, dar nu va intra în alegeri. Suntem respectaţi de guvern, îmi spune. Nu trebuie să-i atacăm. Ei ne ajută. Mazilu, în special, care ţine foarte mult ca eu să mă întorc în ţară cât mai curând. Ei, guvernul, ne-au facilitat importul materialului ce i-am trimis, Miercuri. Să nu atacăm guvernul, care, în orice caz, se va destrăma foarte curând. Doina Cornea nu s-a retras încă din Frontul Salvării Naţionale.

Noi nu putem, ca indivizi, să nu candidăm la alegeri. Eu voi candida pe listele PNŢ Noi trebuie să căutăm să-i scoatem pe „Frontiştii" de astăzi de la guvern. Altfel nu e democraţie. Trebuie să o facem pe bază de partide.

Da, ştim. Dumneavoastră veţi candida la Turda. Toată lumea e informată şi acceptă acest lucru. Dar UMRL are un mare rol de jucat. Opoziţia faţă de Front e foarte slabă. Neorganizată. Nu va putea câştiga alegerile. Noi însă câştigăm în prestigiu tot timpul, pentru că noi ajutăm pe toţi cei care vor ca democraţia să izbândească în România. Lumea vine la noi. Să lăsăm Frontul să conducă pentru moment. Ei tot controlează mediile de masă şi funcţionarii de stat. Nimeni nu şi-a pierdut încă postul. Deci să nu atacăm Frontul. Să lucrăm cu el. De atacat trebuie să-i atacăm. Nu UMRL-ul. Partidele de opoziţie s-o facă. Eu în calitatea mea de candidat PNŢ.

Ghika nu crede că „Frontul" ar putea să piardă alegerile. S-a gândit ca UMRL-ul să i se opună. Cum eu nu sunt de acord, să constituim un Bloc al partidelor de opoziţie, îmi propune Ghika. Nu sunt de acord nici cu aşa ceva. Fronturi şi Blocuri, nu merge. Astea sunt formule totalitare. Noi trebuie să ne opunem guvernului provizoriu ca partide.

În cazul meu, în numele PNŢ. Dacă contestăm alegerile ca partide şi niciun partid nu obţine o majoritate absolută, atunci, da. Atunci putem să constituim un guvern de coaliţie. Dar nu înainte. O colaborare poate fi necesară şi bună, însă numai după, nu înainte de alegeri.

I-am cerut să aibă grijă de maşinile ce i-am trimis. Sunt scumpe. Să nu le stricaţi. Vom veni noi curând şi vom avea nevoie de ele. A trebuit să-i cer acest lucru căci Mihai Leu era foarte îngrijorat.

L-am blocat pe Paul de Hohenzollern, îmi mai spune. L-am împiedicat să dea interviu la TV etc. Declaraţia mea a fost în numele UMRL şi a familiei Ghika. Încântat n-am fost. Declaraţie în numele UMRL e bine că s-a făcut. Dar în numele Familiei G!? Nu înţeleg de ce?

Principesele ar trebui să vină în România. Să le vadă lumea. Să sară în ajutor, în aceste momente grele, mi-a zis.

Constantinescu-Klaps din nou mă cheamă să vin „de urgenţă41 în ţară. Faina va merge astăzi la Coposu. S-ar putea ca el să formeze un alt partid Naţional Ţărănesc. I-am cerut lui Klaps să vorbească cu amândoi. E enorm de important să ne înţeleagă. Să nu rupă partidul. Să găsească un compromis. Oamenii cei noi, care sunt foşti comunişti, să rămână în partid, de acord, dar numele să revină la forma originală. Adică, simplu PNŢ. Să cadă „Creştin şi Democrat44. Klaps vrea să-i aduc ceva de la fratele lui din Londra când mă întorc. Lecca de la Paris mă va ţine la curent.

Danny Florea îmi comunică ultimele noutăţi. Comandorul vine astăzi să-l vadă. Să aducă ceva pentru mine. Vrea să mi se predea totul mie, personal. I-am promis că-l aştept. El soseşte mâine.

La micul dejun vine Manfred Womer, Secretarul General NATO. De aceeaşi statură ca mine. Spătos. I-am explicat situaţia. Avem nevoie de ajutor, i-am spus şi i-am cerut sfatul. A înţeles că e o problemă urgentă. Dacă guvernul provizoriu câştigă alegerile, va fi foarte greu să-i dislocăm pe urmă. Trebuie să câştigăm noi alegerile. A venit imediat cu sugestii. În Germania au trei fundaţii: Ebert Stifftung, Adenauer Foundation şi Naumann Stifftung. Respectiv socialiştii, creştin-democraţii şi liberalii. El merge acum la înmormântarea lui Schröder. Va vorbi de această problemă lui Stoltenberg, Vicepreşedinte CDU. Mi-a sugerat, de asemenea, să cer acelaşi lucru

partidelor din Anglia şi America. Nu guvernelor, ci partidelor. De aceea a vrut să ştie dacă PNŢ e un partid conservator sau nu. Am răspuns că da, într-un anumit sens. Ceea ce e adevărat. Dar e şi radical, în alte sensuri. Un partid din fami

lia creştin-emocrată.

t Toată dimineaţa şi, apoi, prânzul, cu Dinu. Discutăm pe îndelete

[problema. Trebuie să ne asigurăm o comunicaţie uşoară şi sigură cu

1. Occidentul, prin satelit. Restul timpului îl petrecem studiind problema

[difuzării mesajului PNŢ în ţară. Adică să lămurim publicul că PNŢ

poate să ia puterea şi să guverneze ţara. Să o ducă la prosperitate.

Atunci vom câştiga, t Ce se va întâmpla dacă pierdem alegerile? mă întreabă Dinu. În

— Primul rând nu cred că le vom pierde. Poate va trebui să intrăm într-o coaliţie. De ce nu? Dar, dacă le pierdem, eu nu cred că eu personal nu

voi reuşi să fiu ales deputat, la Turda. Campania mea va fi simplă.

Vreau să-mi servesc naţiunea cum au servit-o toţi înaintaşii mei.

Oriunde te uiţi, ori unde te întorci în Turda, vezi dovezi de acest lucru.

Biserica Unită din Turda Veche, şcolile – primele şcoli româneşti, casa.

strada şi statuia lui Ioan Raţiu, căminul de meseriaşi şi popicăria lui.

— Construite de tatăl meu etc. etc. Dacă sunt cu adevărat alegeri libere, cine mă va învinge?

Dar, indiferent dacă eu voi fi sau nu voi fi ales, dacă PNŢ pierde, voi

— Potenţa activitatea UMRL. Ca să educăm populaţia României în ce

priveşte funcţionarea unei democraţii. Prestigiul

nostru e bun şi în

[creştere. Putem face multe.

Duminică, 14 Ianuarie 1990

Am sosit, aici la Paris, aseară, cu trenul. Ieri dimineaţă am avut o şedinţă de lucru cu Herbert Vystavel, la Dinu acasă. El e cel care, împreună cu Dinu, se va ocupa de organizarea publicării ziarului şi înfiinţarea unui Post de Radio şi un altul de Televiziune. Dacă primim permisul necesar, bineînţeles. Rămâne ca ei să pună la punct o societate comercială prin care toate astea să fie realizate. Îi fac să înţeleagă că eu nu pot să particip în niciun fel la beneficii.

Conversaţie lungă cu Ion Ghika. Eu îi trimisesem o foaie volantă, miercurea trecută, cu avionul nostru, pentru a fi distribuită. Defineam poziţia UMRL şi atacam „Frontul" şi guvernul provizoriu. Aseară au avut loc, din nou mari demonstraţii. Mai ales la Bucureşti, unde Ion Iliescu şi Petre Roman au trebuit să facă mari concesii. Inclusiv să desfiinţeze Partidul Comunist. Ar fi fost foarte bine ca noi să fi anticipat acest lucru prin distribuirea foii volante, mi-a spus Dinu Mussulis. Numele Uniunii ar fi fost în gura tuturor acum. Nici Ion Ghika şi nici

Novacovici n-au demonstrat flair-ul politic potrivit pentru situaţia de astăzi, a continuat Dinu.

În lumina celor întâmplate aseară, i-am spus lui Ghika la telefon: Nu crezi că ar fi fost bine dacă ai fi distribuit totuşi foile ce ţi-am trimis (10.000 exemplare)? S-a supărat teribil. Mi-a vorbit aproape o oră întreagă. N-a fost mare lucru, aseară. Ceva peste o mie de oameni şi mulţi beţivi printre ei. El trebuie să lucreze cu Frontul Salvării Naţionale. Numai astfel poate obţine ce ne trebuie: permisiuni, concesii, import de utilaj din străinătate etc. Va trebui să ia parte la consfătuirile Frontului etc. L-am oprit. Nu se poate să iei parte la consfătuirile Frontului. Noi nu facem parte şi nu vrem să facem parte din Front. Mare opoziţie. Iritat peste măsură, îmi spune că ăsta a fost mandatul ce i-am dat. Resping interpretarea. Îmi citeşte scrisoarea semnată de mine şi de

Novacovici, ca să dovedească că el are dreptate. Scrisoarea confirmă poziţia mea. El ne reprezintă în România, poate să vorbească în numele nostru şi să negocieze cu Frontul Salvării Naţionale, dar nu să participe în Front, sau cu Frontul la acţiunea acestuia.

Dezacord util, căci acum nu mai poate să interpreteze greşit mandatul ce are. Rămâne pe poziţia că nu e momentul să atacăm Frontul care e pe cale să se desfiinţeze. Pentru moment trebuie să obţinem toate avantajele de pe urma lor, crede el.

În timp ce vorbeam cu Ghika soseşte danny Florea de la Bucureşti, îmi aduce o scrisoare de la Nicolae Radu. Ne cere broşuri, bani etc. Dar să nu ne întoarcern în ţară. Nici Regele şi nici eu.

Îl caut la telefon, dar nu răspunde. îl găsesc pe Contraamiralul Bogdan Victor. Îi spun acestuia că dorim să ştim ce, cum şi când vor să acţioneze. L-am lăsat, apoi, şi pe Danny să-i vorbească la telefon. Îi dau o masă bună lui Dinu, la un mic restaurant din apropiere şi discutăm. Are idei interesante. Socoteşte că e absolut necesar să-i vorbesc Regelui. Să-i explic, mai ales, situaţia creată de Paul Lambrino, miercurea trecută. Să-i comunic ceea ce am primit din România şi să comentez asupra intervenţiei armatei, Vineri seara, la Timişoara, Iaşi şi, se pare, şi în alte oraşe.

Aleg altă cale. Fac o fotocopie după scrisoarea primită de la Radu Nicoale şi i-o trimit Regelui pin poştă. Cu o scrisoare din partea mea în care-i dau câteva explicaţii şi despre incidentul cu Paul lambrino şi-i minimalizez importanţa. îl voi chema la telefon pe Rege abia după ce va fi avut răgazul să citească tot ce i-am trimis.

Velţian îmi confirmă că Liţi Faina s-a înţeles cu Cornel Coposu. L-au făcut imediat Vicepreşedintele Partidului. Am un sentiment neplăcut. Faina va fi împotriva mea în sânul PNŢ. Pentru că nu i-am dat tot ce voia el.

Am rămas deprimat toată ziua. Aşa e politica. Planurile cele mai bune se încurcă. Cum a ieşit prost

transportul în România miercurea trecută. Sunt deprimat însă, în special, pentru că nu văd, încă, exact care trebuie să fie rolul meu în partid. Va trebui să merg la Bucureşti, cu ochii închişi. Vom vedea pe urmă.

Jean Bernard vine aici la orele 5.00 p.m. Vorbim de toate, dar mai ales de programul la radio de astă seară. Voi sta de vorbă, timp de o oră întreagă, cu Jean-Noël şi Mirende la postul de radio „Solidaritatea11 care aparţine Grupului Chirac din RPR. Îmi vorbeşte, apoi, de impresia foarte negativă pe care a dat-o Regele şi Principesa Mărgărita la Antenne 2 (TV). Tânărul Mittenând le-a luat interviul. Un gazetar excelent, îmi spune Bernard. Dar Regele a dat impresia unui om bolnav, bătrân, care se exprima foarte greu şi care nu-şi putea mişca bine mâna dreaptă. Iar pe Mărgărita au dat-o şezând pe sofa cu picioarele crăcănate. De ce au făcut lucrul ăsta, dacă nu, expres, ca să le strice? întreabă retoric Bernard. Interviul la radio, cu Jean-Noël, Mirende, Radio „Solidaritatea11 (Chirac RPR) merge foarte bine. Franţuzeasca mea e departe de a fi perfectă. Bernard îmi spune însă că tocmai accentul meu englez face bună impresie. De când cu evenimentele din România, toţi românii s-au repezit la radio şi televiziune. Toţi vorbesc foarte repede ca să spună cât mai mult. Felul cum spun eu lucrurile, răspicat, mai încet, după reflecţie, atrage atenţia, crede el.

L-am atacat pe Roland Dumas (Ministrul de Externe) pentru că n-a văzut pe nici un singur membru al Opoziţiei, când a fost, recent, în România şi am menţionat nedumerirea mea pentru ce Societatea Thompson, parţial controlată de Statul francez, a livrat un post de radio FM guvernului provizoriu de la Bucureşti...!? Doar ei au radioul românesc la dispoziţia lor şi Opoziţia n-are nimic, şi nici acces egal la microfon!!! antenă! Am fost însă foarte pozitiv în ce priveşte importanţa legăturilor franco-române şi ce mult contăm noi, românii democraţi, pe sprijinul Franţei.

Luni, 15 Ianuarie 1990

Îl scol pe Cornel Coposu la 5.00 dimineaţa. Deci la

6.00 a.m., ora

Bucureştiului. Stăm de vorbă pe îndelete. Discutăm amănunte. Formatul „tabloid” pentru ziar merge. *Dreptatea* veche n-a fost mult mai mare. A fost exact cum e *Stindardul* lui Pantazi. Nu vrea camioane pentru distribuirea ziarului. Maşini mici, cu 3 roţi. Pentru restul ţării nu trebuie să ajungă ziarul în aceeaşi zi. Nu e urgent. Important e să ajungă. Au nevoie de tot felul de maşini şi aparate „mici” de birou. N-au nimic. Ioniţoiu n-a spus nimănui că eu le-am trimis aparatul de copiat XEROX. Extraordinar ce necinstiţi pot să fie oamenii ăştia. A pretins chiar că el l-a obţinut „prin colectă”. Fără comentarii. Pot trimite hârtie pentru gazetă. Au unde s-o înmagazineze. Toate importurile sunt acum scutite de vamă.

Îl va vedea pe Ion Iliescu astăzi. Îi va cere local pentru tipografie. De asemenea, pentru un post al nostru de radio. Post de televiziune e mai greu. Armata ar putea ridica obiecţiuni. Se va interesa totuşi. I-am sugerat ca postul nostru să fie pus la dispoziţia şi celorlalte partide, ca să se conformeze cerinţei de acces egal tuturora. Va ridica şi această problemă.

Liberalii au scos deja ziarul lor pentru că Lăzărescu e, chiar el, tipograf.

Mi-am exprimat bucuria că s-a înţeles cu Liţi Faina. De ce nu? Doar am fost chiar colegi la Blaj. N-am insistat.

Mi-a sugerat să-i spun lui Emil Ghilezan să trimită aparate. Nu e nevoie de prezenţa lui, căci „e beteag” şi nu poate lucra efectiv. El, Coposu, e la sediu de la 8 a.m. până la 12 p.m. Se înscriu cca. 1.000 pe zi. Mai toţi tineri. Dacă eşti în legătură cu Ghilezan, bineînţeles.

Sigur că sunt în legătură cu el. Mă critică întotdeauna, dar sfârşeşte scrisorile, transmiţându-mi îmbrăţişări, am adăugat râzând. Mi-a cerut să-i spun lui Ghika să pună şi la dispoziţia PNŢ-ului aparatele ce i-am trimis.

Toată ziua, adevărat pelerinaj la mine. Novacovici şi Damian Vasile. Ultimul a fost la Bacău. A făcut excelente

contacte acolo. Cu reprezentanţa locală a „Frontului Salvării Naţionale14. Ni s-a oferit să tipărim *Românul Liber* pe tiparniţa lor antică. Nu mă tentează câtuşi de puţin.

Ion Brătianu a venit şi el. S-a văzut cu ceilalţi Brătieni şi liberali. Nu prea îl vor. El ar vrea să-l susţinem ca el să candideze la alegeri în circumscripţia 23 August din Bucureşti, unde a funcţionat ca muncitor necalificat în 1964. Mi-a dat o copie după Carnetul lui de Muncă. L-am

Bucureştiului. Stăm de vorbă pe îndelete. Discutăm amănunte. Formatul „tabloid" pentru ziar merge. *Dreptatea* veche n-a fost mult mai mare. A fost exact cum e *Stindardul* lui Pantazi. Nu vrea camioane pentru distribuirea ziarului. Maşini mici, cu 3 roţi. Pentru restul ţării nu trebuie să ajungă ziarul în aceeaşi zi. Nu e urgent. Important e să ajungă. Au nevoie de tot felul de maşini şi aparate „mici" de birou. N-au nimic. Ioniţoiu n-a spus nimănui că eu le-am trimis aparatul de copiat XEROX. Extraordinar ce necinstiţi pot să fie oamenii ăştia. A pretins chiar că el l-a obţinut „prin colectă41. Fără comentarii. Pot trimite hârtie pentru gazetă. Au unde s-o înmagazineze. Toate importurile sunt acum scutite de vamă.

Îl va vedea pe Ion Iliescu astăzi. Îi va cere local pentru tipografie. De asemenea, pentru un post al nostru de radio. Post de televiziune e mai greu. Armata ar putea ridica obiecţiuni. Se va interesa totuşi. I-am sugerat ca postul nostru să fie pus la dispoziţia şi celorlalte partide, ca să se conformeze cerinţei de acces egal tuturora. Va ridica şi această problemă.

Liberalii au scos deja ziarul lor pentru că Lăzărescu e, chiar el, tipograf.

Mi-am exprimat bucuria că s-a înţeles cu Liţi Faina. De ce nu? Doar am fost chiar colegi la Blaj. N-am insistat.

Mi-a sugerat să-i spun lui Emil Ghilezan să trimită aparate. Nu e nevoie de prezenţa lui, căci „e beteag44 şi nu poate lucra efectiv. El, Coposu, e la sediu de la 8 a.m. până la 12 p.m. Se înscriu cca. 1.000 pe zi. Mai toţi tineri.

Dacă eşti în legătură cu Ghilezan, bineînţeles.

Sigur că sunt în legătură cu el. Mă critică întotdeauna, dar sfârşeşte scrisorile, transmiţându-mi îmbrăţişări, am adăugat râzând. Mi-a cerut să-i spun lui Ghika să pună şi la dispoziţia PNŢ-ului aparatele ce i-am trimis.

Toată ziua, adevărat pelerinaj la mine. Novacovici şi Damian Vasile. Ultimul a fost la Bacău. A făcut excelente contacte acolo. Cu reprezentanţa locală a „Frontului Salvării Naţionale44. Ni s-a oferit să tipărim *Românul Liber* pe tiparniţa lor antică. Nu mă tentează câtuşi de puţin.

Ion Brătianu a venit şi el. S-a văzut cu ceilalţi Brătieni şi liberali. Nu prea îl vor. El ar vrea să-l susţinem ca el să candideze la alegeri în circumscripţia 23 August din Bucureşti, unde a funcţionat ca muncitor necalificat în 1964. Mi-a dat o copie după Carnetul lui de Muncă. L-am asigurat că voi face ce voi putea dar că nu depinde de mine.

Herlea şi Varlam vor să le dau un certificat că sunt corespondenţi ai *Românului Liber*. Ei merg în ţară şi le va fi de folos.

Seara la Warwick Hotel. Dau o recepţie pentru Jacques Godfrain şi vreo 10 gazetari. Toţi au scris despre UMRL sau despre mine. Godfrain a venit special din sudul Franţei cu avionul. Mi-a confirmat că ei donează o ambulanţă spitalului indicat de mine. De ce nu TURDA? am întrebat. Foarte bine, a fost răspunsul.

La sfârşitul cinei le-am adresat câteva cuvinte, cred, simţite şi le-am cerut sprijin şi ajutor ca să pot realiza ceea ce mi-am propus să fac în România. Reacţia a fost neaşteptat de favorabilă.

Vineri, 19 Ianuarie 1990

Ultimele 3 zile la Londra, adevărat coşmar. Niciun moment liber. Dar am luat masa cu Steffie, care mi-a spus la telefon după aceea că mă admiră foarte mult.

Am luat cina şi cu Dinu Daponte. El e convins că voi reuşi în ţară. Să dea Dumnezeu! dar eu am rezervele mele.

Am luat prânzul alaltăieri cu David Walsh şi Graham Bowes, şi ieri, cu ei doi, plus John şi Heather Beckwith. Am rezolvat diverse probleme legate de AVON şi de Matt Lowe.

Am vorbit pe lung cu Regele azi dimineaţă, la telefon. Foarte afabil. Prinţesele sunt la Bucureşti (Mărgărita şi Sofia).

Pregătim gazeta pe Februarie, Nicolae a făcut eforturi foarte mari pentru pregătirea avionului cu care mergem în România, miercurea viitoare.

Mi se ia un interviu pentru *Evening Standard*. Vor să publice un mare „profile". Un alt mare articol despre mine se va publica în *Boardroom Magazine*. Portretul meu va apărea pe copertă.

La Libre Belgique a publicat, pe ziua de 15 Ianuarie, interviul meu cu Michel Rosten, sunt foarte mulţumit pentru că mi-a prezentat just opiniile. A făcut doar o singură gafă, confundându-l pe Corneliu Mănescu, cu Manea Mănescu. Grav nu e!

Semnez, astăzi, contractul pentru livrarea unei tipografii la Bucureşti. Să fie într-un ceas bun. Dar îmi dau seama că sunt multe probleme la orizont.

Mama lui Judith Pali, spastica pe care am ajutat-o, e la Cambridge cu fata ei. A ţinut să-mi mulţumească şi vrea să scrie la *România*

Liberă, ca ţara să audă de gestul meu. Frumos din partea ei, chiar dacă *România Liberă* nu publică scrisoarea. I-am cerut să-mi trimită şi mie o copie.

Sâmbătă, 20 Ianuarie, Londra

Miron Grindea a ţinut să vină să mă vadă. Pentru mine numele de Raţiu are rezonanţă. Vreau să scriu. Dă-mi amănunte. Arborele genealogic. Material şi de la Viorel Tilea. Ştii cât m-a apreciat. Am un nepot, pe David Lasserson. Foarte deştept, şi el vrea să scrie. Am acceptat complimentele etc... dar mare încredere în el n-am. E poate un semn că lucrurile iau o întorsătură favorabilă mie.

Indrei s-a întors de la Katmandu. A făcut o expediţie

în Himalaya. Şi-a lăsat barbă şi pare mai liniştit. M-am bucurat mult că şi el vrea să vină în România.

Dinu Daponte mă duce la un specialist care fabrică haine de protecţie împotriva armelor de foc. Am acceptat o vestă pentru tors. Celelalte sunt mult prea grele şi se poate ghici ce sunt. Ceea ce nu-mi place. Mi-am cumpărat şi un palton din piele cu blană înăuntru.

La birou cu Marc Yadin. Vrea să ajute să strângem bani. Partidele, potrivit legii din 1923, nu pot să primească ajutoare financiare din străinătate. Guvernul provizoriu va reveni la această lege. Dar UMRL poate s-o facă. Crearea UMRL-ului a fost o idee minunată, mi-a spus.

Am redactat un APEL, pentru a fi distribuit astă seară. ACARDA sărbătoreşte Ziua Unirii. Foarte multă lume. Mai mult decât niciodată. Vorbesc Iolanda, George Ross şi Dan Străinescu. Toţi destul de bine, Ross mai ales! Dan face un mic istoric ACARDA şi se referă la organizarea femeilor ortodoxe române şi la mine ca întemeietorul ACARDA. Ceea ce nu e strict adevărat. Am fost o mână de oameni care am făcut-o împreună. Eu am fost doar primul preşedinte.

M-a invitat apoi Iolanda să vorbesc şi eu. Am făcut-o cu entuziasm şi le-am cerut să se angajeze în lupta pentru democraţie în România „care abia acuma începe cu adevărat”, să vină cu noi în ţară, sau să răspundă apelului pe care-l au în faţa ochilor. Să doneze cât mai mult ca să ne cumpărăm aparatele, tipografia şi în general utilajul de care avem nevoie, ca să lămurim poporul întreg de cum stau lucrurile.

Titinica, în mare parte refăcută, a ţinut să-mi aducă mari laude: ai acum o voce care pătrunde şi o cadenţă impresionantă. Tu, Iancule, ai devenit un adevărat lider. Mi-a făcut plăcere, bineînţeles, dar ea n-a fost întotdeauna sută-în-sută pentru mine. Prea mult, poate, n-a exagerat, căci şi Elizabeth – criticul meu cel mai aspru şi mai obiectiv – s-a declarat foarte mulţumită: Ai spus ceea ce toată lumea aştepta de la tine. Toţi te-au ascultat cu multă atenţie.

Duminică, 21 Ianuarie 1990

Multe telefoane. Ana-Maria Tuduri mă informează că vizita Principeselor în România a fost un dezastru. Nu vorbesc româneşte, nu cunosc situaţia şi nu ştiu cum să mânuiască o conferinţă de presă. Ioana Brătianu a fost instigatoarea şi organizatoarea vizitei. Păcat că s-a făcut. Îmi spune însă că Partidul Liberal e cel mai bine organizat. Şi mulţi Naţional-Ţărănişti se înscriu în el (?!).

Manuela Tilea vrea să mă interesez de casele lui Viorel. Susţine că Viorel n-a vândut casa lui din Bucureşti guvernului britanic. A primit de la ei doar o compensaţie (Pentru ce?) şi Ambasada britanică a plătit chirie guvernului RSR tot timpul. Chiar dacă e adevărat ce spune Manuela, asta nu înseamnă că proprietăţile lui Viorel pot fi restituite.

Ileana e una caldă, una rece. La început mi-a spus că vine cu noi la Bucureşti. Ieri mi-a comunicat, prin Elizabeth, că nu poate să vină. Scuză caraghioasă. E ziua de naştere a băiatului ei, Ion Alexandru, ca şi cum nu-l vede tot timpul!!? Astăzi însă, după ce am criticat atitudinea ei, a revenit. Merge cu noi. Sunt bucuros că o face, doar tatăl ei m-a adus la Londra. Aş vrea să fie cu mine când mă întorc în ţară, după 50 de ani.

David Hart vrea să mă ajute. *I could not help you şi six months ego. But you did it by yourself. But I want to help you now*. I-am mulţumit şi i-am cerut aparate de birou, tipografie şi bani.

Discuţie mare între noi. El zice că sovieticii au jucat un rol important în revoluţie. I-am cerut argumente, dovezi. Nu poate să-mi dea. Îmi zice: Cu ce ne-au ajutat sovietele? Au putut ei face pe români să înfrunte tancurile şi mitralierele, cu mâna goală? Absurd! am zis. Mi-a vorbit de Lallay Weymonth, fiica Katherinei Graham, proprietara ziarului *Washington Post*. I-am spus că am cerut D-nei Thatcher să mă primească, ca să-i mulţumesc pentru ospitalitatea ce am primit în toţi aceşti ani în Marea Britanie şi să-mi iau rămas bun. Va interveni, mi-a zis.

Dinu Daponte îmi relatează că Ianis Tunis, deputatul

grec din Parlamentul Pieţei Comune, născut în România, a fost la Bucureşti. L-a însoţit pe Primul Ministru Mitsotăkis şi i-a văzut pe Mazilu şi pe Celac. Aceştia ar afirma că Frontul nu va candida la alegeri, dar că tot felul de partide se înscriu, pe rupte. Numai Joi, săptămâna care a trecut, s-au înscris nu mai puţin de 7. îl găsesc pe Cornel Coposu. Ne înţelegem că eu vin ca „fruntaş PNŢ", nu ca Preşedinte UMRL şi că le voi aduce lor aparatură de birou. Mă informează că Liţi e grav bolnav. Poate nici nu mai scapă. În tot cazul nu va putea funcţiona luni de zile.

David Selboune a scris trei mari articole despre România în *Sunday Times* (astăzi). îl felicit la telefon. E încântat să vină şi el la Bucureşti, miercurea viitoare.

Bernard Braine a menţionat doamnei Thatcher că merge cu mine în România. De asemenea liderului Partidului Conservator în parlament (Chief Whip). Nu numai că n-au nimic împotrivă, i-au urat bun voiaj.

I-am vorbit lui Anthony Pilkington de plecarea mea în România. I-am cerut ajutor şi am vorbit despre posibilitatea unei colaborări cu industria sticlei din România.

Luni, 22 Ianuarie 1990

Lungă conversaţie la telefon cu Ion Ghika. Îmi spune că Prinţesele au făcut o impresie excepţională, peste tot. Interesant că relatarea lui contrazice total ce mi-a spus Ana Maria Tuduri. Eu pe ea o cred mai mult. Ion n-a avut niciodată prea multă judecată şi nici obiectivitate.

I-am cerut ca transportul actual să fie împărţit între UMRL şi PNŢ. Nici vorbă. Aşa ceva nu acceptă. Tot trebuie să fie pentru UMRL. Şi-mi face, apoi, teoria că există o incompatibilitate între Preşidenţia mea la UMRL şi candidatura la alegeri pe lista PNŢ. Ca să văd ce gândeşte, i-am spus: Eu am anunţat deja că voi candida ca PNŢ. Dacă e vorba de o incompatibilitate, voi înainta demisia mea de la Prezidenţia UMRL. Da, asta trebuie să faceţi! Discutăm noi totul, la Bucureşti, am închis eu discuţia.

E clar: el se vede deja şeful UMRL. Poate e bine să-mi dau demisia, ca imaginea mea să fie ne-echivocă în

ţară, ca să nu seiste confuzie în mintea oamenilor. Dar nu Ghika trebuie să fie numit provizoriu ca Preşedinte-delegat UMRL. Cel mai potrivit va fi Novacovici, nu Ghika. Şi, apoi, Preşedintele va fi ales la Congresul viitor UMRL, dacă Congresul nu va decide ca organizaţia să se autodizolve.

Masa cu Lucky Horowitz şi Lionel Bloch, la Connaught Hotel. Foarte bună. Vrea să ajute. Cum? îl întreb. Prin legăturile lui internaţionale etc. El e „commodity dealer". Se pare că a făcut foarte mulţi bani.

Nu e destul să stimulezi organizaţiile internaţionale etc. Trebuie să facem noi ceva. Să găsim o bancă comercială care să ne dea un credit de 5 milioane lire sterline, să zicem. Această bancă să aibă prioritate, apoi, în a aranja finanţele externe ale României, şi să recupereze aşa „investiţia". Deci va câştiga comisioane, legitim în concurenţă cu alte bănci, dar având o prioritate. Pentru ca să facem această operaţie, avem nevoie de oameni gata să garanteze băncii că banii nu vor fi pierduţi. Eu, de exemplu, sunt gata să garantez cu un milion de lire sterline. Cât poţi dumneata garanta?

Sunt încântat să am de-a face cu un om care înţelege finanţele. Trebuie să ne gândim la astfel de soluţie. Să intre în legătură cu Dinu Daponte. El a început deja să negocieze aşa ceva cu o bancă engleză. I-am dat toate coordonatele lui Dinu. Să vedem ce vor face împreună.

Lionel i-a vorbit de Comemorarea ce am făcut în Ianuarie 1971 pentru victimele fascismului în România. La anul se împlinesc 50 de ani de la măcelul de la Jilava şi răscoala legionară. Ar trebui s-o comemorăm la Ierusalim, a zis Lionel. Ideea nu e rea. Pentru mine, toţi românii sunt buni români sau răi români, indiferent ce religie au. Şi eu fac parte, doar, dintr-o religie minoritară.

Seară foarte plăcută cu Susan Bond. Societatea ei, Blenheim Estates, în care am luat 30% din acţiuni, se va ocupa de proprietăţile noastre, Regent House, Cranegrove şi Strikeways. Îmi place femeia. Am încredere în ea.

23 Ianuarie 1990

Mesajul de la Margaret THATcHER

— Am sorry m-ai my very full diary makes me impossible to see Mr. Raţiu. But I should be grateful if you would tell him that I share his concern that România should develop into a genuinely free & democratic society. With this în mind the government are monitoring the action of the National Salvation Front very closely.

Primit prin PETER BLAKER

Vineri, 26 Ianuarie 1990

De când m-am urcat în avion, alaltăieri dimineaţă, la Gatwick, n-am avut un moment liber. În timpul zborului la Paris şi de la Paris la Bucureşti, nenumărate interviuri. Emoţii. Mai ales când am ajuns deasupra ţării mele.

La Otopeni m-au aşteptat toată conducerea partidului şi nenumăraţi prieteni şi tineri naţional-ţărănişti. Am dat o conferinţă de presă la care au participat şi Sir Bernard Braine şi Paul Flynn, deputaţi, conservator şi laburist, care mi-au făcut onoarea să mă însoţească.

Prima oprire la sediul PNŢ, după ce am depus 3 coroane de flori în trei diferite locuri unde mulţi eroi şi-au dat viaţa în timpul revoluţiei. Prima la Televiziune. Ultimele două – Piaţa Romană şi în faţa Universităţii – deosebit de impresionante. Cu multe coroane de flori şi sute de lumânări aprinse.

Telegrama primită de la Mircea Sabău di Orlando, Florida ROMÂNIA Otopeni – Bucureşti

Miercuri 24 Ianuarie 1990 – orele 15.30

Domnului Iancu

Iancului mare, *Iancului tare*...!

Doamne ajută!

SABĂU

La sediul PNŢ, Cornel Coposu mi-a făcut o excelentă recepţie. A vorbit atât el, cât şi încă cineva. Extrem de elogios la adresa familiei Raţiu şi a mea personală. Am luat şi eu cuvântul, şi deputaţii britanici (Bernard e englez, Paul e din Ţara Galilor).

Stopul următor la sediul UMRL. E casa lui Ion Ghika care i-a fost pusă la dispoziţie. A vorbit, pe lângă Ghika, Preşedintele Filialei, Enescu, şi Doru Braia, care se cam

vâră peste tot. De asemenea, foarte bine şi sobru, Sandu Pobereznic, în numele Filialei Anglia.

Din nou, primire entuziastă.

Ajunşi, în sfârşit, la hotel, conferinţe de presă, interviuri, fără încetare.

Ceilalţi au mers la cină. Am sosit pe urmă şi eu. La masa noastră: Elizabeth, Indrei, Nicolae şi soţia lui, Fifi, Dinu Daponte, nepoata mea Pusă şi fiul ei Dănuţ Dan, şi prietenul lui Nicolae, Eric Politzer, Ileana (Tilea) la o altă masă cu verişoarele ei Myra şi Poruţiu, care au venit special de la Cluj şi, la a 3-a masă, Sandu Pobereznic, Gigi Tecuceanu, Mihai Leu cu un mai ştiu cine. La o masă vecină, Gicu Pop cu Ministrul de Finanţe, Stănculescu, soţia lui, şi un alt cuplu. I-am salutat când Gicu m-a agrăit şi prezentat, dar n-am acceptat să mă aşez. Nu era momentul.

Toată ziua, ieri, interviuri. Au dat buzna peste mine, fără ca să mă întrebe, mulţi prieteni vechi. Miron Ioanid a venit să mă vadă şi să-mi ofere serviciile. Truţia, care arăta foarte bine, mi-a oferit şi bani. Drăghicescu mi-a adus fotografia absolvenţilor Liceului Regele Ferdinand, în 1934, şi a comitetului de redacţie al *Revistei Literare* ce scoteam atunci. Şi uitasem că eu am fost secretar de redacţie.

Constantinescu-Klaps mi-a explicat situaţia din Partid. Pe Faina nu l-au primit cum m-au primit pe mine. Faina-l critica aspru pe Coposu.

— Considera chiar agent. S-au întâlnit în cele din urmă. Nu pe teren neutru, cum voia Faina, ci la sediul Partidului, clădire frumoasă, fost sediu PCR, aşa cum a insistat Coposu. Totuşi Faina a acceptat să fie Vicepreşedinte. Klaps şi Jovin nu-l stimează. Drept să spun, nici eu, după experienţa ce am avut cu el. Klaps ştia de eforturile ce am făcut eu pentru Faina şi de felul cum m-a răsplătit, pierzându-şi vremea cu o acţiune paralelă, cu încercările lui sortite eseului, de a crea adevărata reprezentanţă românească în exil, bazată de Consiliul Partidelor. PNŢ, PNL şi PSD. Klaps îmi sugerează să accept

să fac parte din conducere. Eu mă bucur de mare prestigiu în ţară şi în Partid. Să se facă un Consiliu Director, format din 3 oameni: Coposu, Doina Cornea şi eu.

Accept să servesc, indiferent de poziţia din partid. Formula ce sugeraţi e bună, mai ales că trebuie să fim prezentaţi în ordine alfabetică. Astfel eu voi fi ultimul şi nu se vor isca animozităţi. Să ştii că Coposu e foarte sensibil la avantaje financiare. Vezi ce poţi să faci, mi-a zis surâzător.

Eu nu vreau să fac machiavellisme. Mi-am examinat conştiinţa. Doresc să servesc. În orice post sau rang. Atât.

Prinţesele Mărgărita şi Sofia tronau la o masă mare într-unul din marile apartamente ale hotelului. Când i-am agrăit, toţi s-au declarat membri UMRL.

Mărgărita şi Sofia au ţinut să-mi vorbească separat. Nu mare lucru. Sunt foarte mulţumite. Ion Ghika mi s-a alăturat şi el. Pare foarte obosit. Mărgărita i-a cerut în faţa mea să se îngrijească, să se menajeze, dându-mi impresia că Ghika e un fel de servitor, iubit, al Coroanei. Dar servitor. Nu mi-a lăsat bună impresie. Ea e simpatică, inteligentă. Evident, are mare respect pentru mine şi mă tratează cu totul altfel. La plecare, m-a însoţit Ghika până la ascensor. Am împlinit primul punct din programul nostru UMRL, mi-a spus. Care e?! Restabilirea monarhiei, mi-a răspuns.

Cu trenul de noapte am ajuns la Cluj, la 5.47 dimineaţa.

Ne-au aşteptat mulţi: Puiu Boilă, înalt, distins, Alexandru Gherman, Emil Maior, Paulian Tiberiu Marinescu, nepoatele lui Emil Sabău, Silvia şi Dana, şi alţii. Ne-au dus la hotelul Transilvania, pe Cetăţuie. Ne-am odihnit puţin. Mi-am pus cămaşa de protecţie, am luat micul dejun şi am pornit-o la drum cu autobuzul procurat de Dana Sabău, căci ea lucrează acolo. Printre cei care au venit a fost Prof. Mircea Mihăilescu şi Nicolae Barbul (bolnav, a ţinut să iasă din clinică ca să ne primească). Apoi, presa şi televiziunea locală.

Drumul spre Turda mi-a răscolit amintirile, deşi

Gherman a ţinut să-mi vorbească aproape tot timpul, căci el are divergenţe de opinie cu ceilalţi conducători PNŢ de aici.

La biserica familiei ne-au aşteptat Preotul şi mai mulţi membri ai familiei „din Românime”, şi diverşi prieteni. Biserica e nou decorată în interior. Portretele lui Basil Raţiu, Dr. Ioan Raţiu, şi „Moşul” meu, Nicolae P. Raţiu, sunt în cămăruţă la dreapta altarului. Cu o mulţime de alte obiecte, icoane pe lemn etc. din biserică, aşa cum erau înainte de re-decorare. Toate prăfuite, dar au fost măcar păstrate. Am aprins lumânări la pietrele mortuare din spatele bisericii. Singurele care au mai rămas. Celelalte, la dreapta şi la stânga bisericii, au dispărut. Mya a refuzat să intre în casa Preotului, nou construită pe pământul „ţintirimului”. Casa lui „Moşu” (Părintele Nicolae P. Raţiu) a fost înlocuită. Cea a Cantorului e tot acolo. Probabil renovată.

Cu autobuzul la mormintele familiei, sus pe deal. Dar ne-am coborât de sus în jos. Nu invers, cum mergeam pe vremuri. Pe jos, bineînţeles. Printre morminte, căci tot dealul e acum un cimitir. Când eram copil, mormintele noastre erau chiar pe drumul nepietruit din vârful dealului. Am aprins lumânări. La mormântul tatălui şi bunicului meu şi le-am spus alor mei că şi eu aş vrea să fiu înmormântat cu ei. Apoi, la cel al mamei mele şi a lui Pica; la cel al bunicii mele, Ludovica, şi la cel al lui Gligor şi copilul de 4 ani, Ioan, tatăl şi fiul Memorandistului.

De acolo, l-am ridicat pe Taici Mezei, de la casa lui. împreună ne-am dus la grădiniţa de copii din casa Tăicuţului. Am împărţit cadouri copiilor şi m-am fotografiat cu Dica, venită special să ne vadă.

Atmosferă mişcătoare.

La casa de lângă pod, unde am copilărit, au venit mulţi prieteni şi cunoscuţi. Am vizitat camerele casei noastre, acum împărţite în multe încăperi minuscule. Patru familii locuiesc acolo. Plus o a cincea, în camerele de la parter, unde era camera mea de burlac.

Printre prieteni a fost şi Niţu Rusu, prietenul meu cel

mai bun, alături de Daghi Mureşan, acum decedat.

Pe jos, la statuie. S-au strâns foarte mulţi oameni. Spontan. Le-am vorbit. Nicolae a înregistrat totul pe „video”.

Iarăşi pe jos până la sediul Partidului Naţional Ţărănesc. Aproape de Biserica Catolică, de lângă cinematograful-teatru ce aveam pe vremea aceea. A fost un alai. Lumea ne privea cu mult interes. Abia aştept să mă întorc să le vorbesc acestor oameni.

După atâţia ani, o viaţă, s-ar putea spune, trăiţi în lume, locurile acestea sunt ale mele, iar oamenii de aici sunt de-ai mei. Timpul ne poate schimba, la fel, traiul într-o altă geografie sau altă cultură, dar ceva rămâne în noi neschimbat. Şi acest ceva iese cu putere la iveală când ne gândim sau când revenim în locurile natale.

Şi atunci vedem că noi, cei de acum, suntem legaţi cu un fir subţire dar tenace de noi, cei de la început şi dintotdeauna. Ceva care rămâne poate o vreme ascuns, invizibil, subteran, dar care nu dispare. Niciodată.

La întoarcere, la Cluj, ne-am oprit la Doina Cornea. Simpatică. Aş spune naivă. Vrea ca toate partidele să facem bloc împotriva Frontului. Imposibil, după mine. În felul acesta legitimăm Frontul. Lupta trebuie să fie condusă pe partide.

Seara, la sediul PNŢ. Le vorbesc. Mă urmăresc cu atenţie. Puiu Boilă mă prezintă.

Sâmbătă dimineaţa, la Biblioteca Universităţii. Mă prezintă Prof. Mircea Mihăilescu. Sala arhiplină. Atmosferă ca la biserică, mi-am zis.

La Tanti Renée, la Cimica Sabău, fotografii pentru *Figaro Magazine*, cu François, care mi-a devenit adevărat prieten, după toate zilele astea.

Interviuri etc… Mi se dă o cină la hotelul Transilvania, pe Cetăţue, unde stăm. Sunt multe probleme PNŢ la Cluj. Descendenţii Vardiştilor, şi ei au probleme. Îi sfătuiesc pe toţi să fie înţelepţi şi să se unească. Mircea Varda, pe care Virgil Stelea îl lăuda aşa de mult, îmi ia un interviu. De asemenea diverşi tineri şi bătrâni. Apoi

norvegienii şi alţii. Nici nu mai ştiu cine.

Duminică, 28 Ianuarie 1990. Cluj-Bucureşti.

Ziua marii manifestaţii

Sosim cu trenul de noapte. N-am niciun moment de răgaz căci sunt asaltat de presă. Mergem cu toţii până la sediul PNŢ. Pornim de acolo pe la 12.00. Încet, încet, ajungem în capul coloanei. Coposu, eu, Petrina şi alţi câţiva.

La Palatul prezidenţial, fostul Minister de Externe, mulţime enormă. Demonstraţia noastră paşnică e contracarată de un mic grup FSN, dar înfipt în faţa Palatului. Mare îmbulzeală, cordon de soldaţi. În fine, după lungi negocieri, o delegaţie suntem acceptaţi în sala lungă. Aşteptăm aproape o oră. În cele din urmă, 12 reprezentanţi PNŢ, PNL şi PSD intrăm într-o sală cu o mare masă rotundă. Stau între Coposu şi Petrina.

Discuţia s-a învârtit în jurul „trădării" din partea manifestanţilor, adică a partidelor tradiţionale. Abil, Iliescu, asistat de Roman, a pus vina pe Coposu, mai ales. Cu o zi înainte s-a căzut de acord să se negocieze. Acum, sub presiunea masei de demonstranţi, guvernul nu acceptă să negocieze. Acuzaţii şi contraacuzaţii. Am intervenit şi eu o singură dată. Am zis: Am venit în ţară ca să aduc obolul meu la crearea democraţiei. Prin anunţul că Frontul Salvării Naţionale s-a transformat în Partid şi contestă alegerile, s-a ajuns la o situaţie imposibilă. Nu poţi să fii arbitru şi, în acelaşi timp, jucător. În accepţiunea occidentală a cuvântului, un „front" este un concept totalitar. E de la extrema stângă, la extrema dreaptă. E un evantai politic complet. În cazul nostru nu e nici corect şi nici înţelept. Frontul Salvării Naţionale nu include pe toţi românii care vor să salveze naţiunea. Dacă-mi permiteţi să vă sugerez, ar fi bine ca Frontul să se transforme în Partid şi să-şi ia un nume oarecare. Dar să nu candideze la alegeri ca „Front". Şi, în tot cazul, nu poţi să fii şi arbitru şi jucător.

Iliescu a argumentat imediat. Nu avem nevoie de sfaturi din străinătate... Şi în Occident se intră în alegeri

sub diferite nomenclaturi etc. La rândul meu, l-am întrerupt ca să zic că eu sunt român, că întotdeauna am fost român… A explicat, Iliescu, că se referea nu la mine ca străin, ci la exemplul instituţiilor din Occident. Ne-am dus pe balcon. Mare vacarm. Au vorbit cu toţi. Iliescu, Coposu, Petrina, Roman. Aşteptaţi liniştiţi, a zis Coposu. Extraordinar…! Vacarm în mulţime, confuzie pe balcon. La un moment dat Iliescu şi Roman s-au dus în cealaltă parte a balconului ca să se adreseze „trupelor" FSN.

Înapoi în clădire. De data asta, în sala cu o foarte lunga masă. Ore întregi, discuţii. Nenumăraţi au luat cuvântul în numele unor partidefantomă: Liberal Socialist, Grupul Democraţilor şi Noua Democraţie. Partidul Ecologic şi fel de fel de altele. Toate, însă, susţinătoare ale Frontului.

Nu s-a ajuns la o soluţie. Iliescu n-a cedat. Singura concesie: să se reînceapă negocierile joia viitoare, la orele 10.00 a.m.

Luni, 29 Ianuarie 1990

Demonstraţii continue. Grupuri, grupuri. Toate contra noastră. Toate, FSN, venite din fabrici şi provincie. Lozinci şablon. Printre ele: „Coposu la azil", „Nu ne vindem ţara", „Noi suntem muncitori şi nu vrem s-avem patroni".

Sediul PNL a fost invadat. Sediul PNŢ încercuit de oameni înarmaţi cu răngi şi târnăcoape.

Telefonez la Preşedinţie la ora 11, 15 a.m. Fusese convenit ca Iliescu să mă primească la 12.00 a.m. Vreau reconfirmare. Mi se promite un răspuns. Cum n-am auzit nimic până la 11.55 a.m., dau un nou telefon. De ce nu veniţi? Dl Preşedinte vă aşteaptă. Au pretins că mi-au lăsat mesaj cu Petrina, la sediul PNŢ. La ce bun? A fost imposibil pentru mine să intru în legătură cu sediul încercuit al PNŢ-ului. Legătura telefonică, evident, a fost tăiată.

La cererea mea m-au dus la întrevedere cu o maşină militară, însoţit de doi soldaţi cu puşcă mitralieră şi de un ofiţer. Sandu şi François, fotograful, ne urmează într-un taxi. Pe ei nu-i lasă să intre pe uşa laterală pe care am fost

introdus.

Discuţia cu Iliescu, bună. I-am mulţumit că a recunoscut UMRL-ul. Cum să ieşim din impas? Asta a fost tema principală. Am apelat la el să facă concesiile necesare ca să se evite vărsare de sânge, poate chiar un război civil. I-am vorbit de momentul istoric, de răspunderea ce are. Puteţi să rămâneţi un om mare în istoria neamului, dacă daţi posibilitate poporului român să-şi exprime liber voinţa. Şi, cu emfază, să nu lase România să lâncezească în obscurantismul din Răsărit. Să o lase să reintre în Europa unde i-e locul. Celelalte ţări, Polonia, Ungaria, Cehoslovacia, toate se îndreaptă spre Occident. Noi riscăm să rămânem sub dominaţia Moscovei. Forţe mari militează chiar pentru dezmembrarea României. Transilvania să fie desprinsă etc. Şi am conchis: Să nu provocăm Sovietele, dar să ne asigurăm un viitor în cadrul

Europei civilizate…

M-a ascultat cu atenţie. El, probabil, e un pion al Moscovei, dar am ţinut să-i prezint alternativele. Mi-a explicat cum vede el separarea de puteri. Consiliul FSN să înglobeze reprezentanţii partidelor. Guvern de tehnocraţi. FSN să fie Partid, cu totul aparte. De ce aşa mulţi comunişti? Roman e om inteligent, bărbat frumos. Nimic împotriva lui, dar ar fi bine să fie înlocuit de un necomunist.

Am vorbit şi de obţinerea unei case şi de banii ce mi-au fost confiscaţi în Dec. 1987 (Radu Ferdinand, Ion Puiu, Florin Rusu). I-am propus tipografie modernă, Post de Radio şi de TV. N-a acceptat nimic, dar va studia problema.

Seara, dau mare conferinţă de presă. Camera de la hotel (Intercontinental) arhiplină. Explic situaţia.

Marţi, 30 Ianuarie 1990

La sediul PNŢ şi UMRL. Peste tot sunt primit cu mare entuziasm. Interviuri (*Le Figaro* etc.) Nicolae, Elizabeth, Gigi Tecuceanu, Fifi, Indrei, Sandu Pobereznic şi, mai târziu Ion Ghika. Toţi vor să mă afirm ca Preşedinte UMRL. Am mult mai mare prestigiu în felul acesta.

Delegaţii din Iaşi şi Constanţa. N.S. Dumitru, secretar

sau şef de cabinet la Preşedinţie, îmi trimite fotografia în care apar strângând mâna lui Ion Iliescu, după întrevederea noastră.

Miercuri, 3 l Ianuarie 1990

Nepoata mea Sanda Turcu vine să mă vadă de la Sibiu. Ea e fata lui Titică. Are 19 ani. Are şi o soră, Diana, de 15 ani. Ioana Niţescu îmi ia un interviu pentru *Glasul Patriei*. Văd că interviul ce mi-a luat ieri, Brudariu pentru *România Liberă*, n-a apărut. Preşedintele Liberalilor, Dan Lăzărescu, vine aici.

Joi, 1 Februarie 1990

Mihai Oroveanu îmi dă proiectul de Constituţie. Va face demersurile ca să obţin una din casele lui Tutu.

Masă cu Truţia. Interviuri cu Karen Breslau de la *Newsweek*.

Nu sunt inclus în delegaţia PNŢ la continuarea negocierilor. Merg Coposu, Petrina şi Rădoiu. Sunt încântat.

Se ajunge la un acord. 50% din Consiliul Unităţii Naţionale este numit de FSN şi 50% de cele 30 de partide. Schimbare cosmetică, dar e o concesie. Depinde de buna credinţă a lui Iliescu, în care nu cred, şi de cât de independente vor fi partidele minore.

Vineri, 2 Februarie 1990

Mă iau cu maşina Comandorul Radu Nicolae, Gaşpar şi Amiralul Bogdan la ultimul acasă. Vor să răspândească material explicativ incriminatoriu la adresa guvernului provizoriu. Vor să începem de asemenea, o revistă cu Ana Blandiana, Octavian Paler, Liiceanu. Mircea Sântimbreanu. Au puncte de sprijin în Constanţa, Bacău, Iaşi, Timişoara, Sibiu, Craiova şi mai ales Deva. Ion Iliescu a făcut parte din „O”. Mă informează că la 26 Ianuarie, Militam s-a întâlnit cu doi generali KGB pentru a reactiva Securitatea, iar Miercuri, 31 Ianuarie toţi şefii de Securitate au fost convocaţi ca să reactiveze supravegherea populaţiei.

La Ambasadorul britanic Atkinson. M-a primit foarte bine. I-am explicat situaţia şi i-am cerut ajutor să aducem tipografia în ţară. S-o aduc şi, dacă Iliescu n-o lasă să intre

în ţară, va fi mare scandal. M-a sfătuit să vorbesc cu ceilalţi ambasadori ai Comunităţii Europene.

La Cimitirul eroilor. Scenă sfâşietoare. Mare mulţime, nenumăraţi preoţi. Depunem şi noi o frumoasă coroană de flori. Vine o delegaţie a televiziunii clandestine din Timişoara. Îmi iau un interviu. Dovedesc iniţiativă. Braia, lăudăros, îmi spune că i-a organizat pe cei de la TV într-un sindicat liber.

Cornel Coposu îmi aduce pe soţii George şi Rodica Ionescu, care vor să scrie repede o broşură despre Revoluţie. De acord s-o finanţez, dar trebuie să se grăbească. S-o distribuim cel puţin cu patru săptămâni înainte de alegeri.

De asemenea, pe Lucian Stanciu, care a obţinut o serie de scrisori inedite din arhiva Tăicuţului. Cred că sunt cele vândute sau împrumutate de Viorel comuniştilor. Parte din ele, în tot cazul. Accept să finanţez şi publicarea acestora.

La Televiziunea Română Liberă. Fac prima mea cuvântare către întreg poporul român. Am fost emoţionat, dar stăpân pe mine. Am vorbit pe şleau, fără ca să atac, însă. Reacţia tinerilor din jurul meu – Gigi, Dragoş şi Dan Stoica – admirabilă. Părinţii lui Gigi ţin să-mi telefoneze din Galaţi, să mă felicite. Cea mai bună cuvântare politică din câte am auzit vreodată, mi-a spus Tecucianu. Lumea mă recunoaşte. Pe stradă, la restaurant.

Sâmbătă, 3 Februarie 1990

Mihai Cârciog, nepotul lui Mişu Cârciog de la Londra, vine să mă vadă. Scoate săptămâna viitoare publicaţia lui, *EXPRES*. La început, săptămânal. Apoi cotidian. Vrea şi un ziar, *SEARA* şi un magazin. Are deja aprobare de la Ministerul Educaţiei, Sora.

Coposu stă vreo 2 ore şi jumătate cu mine. Îmi aduce nişte medalii cu chipul lui Maniu. De la o doamnă din buna familie Cantacuzino. I-am dat $100. Mi-a explicat compromisul la care s-a ajuns ieri. El e oarecum mulţumit. 19 din cele 30 de partide s-au declarat, în general, independente de FRONT.

M-am dus la Ion Puiu, la Spitalul Carol Davilla. Mi-a explicat cum s-au petrecut lucrurile cu Florian Rusu. El a fost agentul Securităţii. (I-am dat circa 1 milion de lei pentru Partid, sumă fabuloasă în 1986. Rusu i-a predat lui Puiu în toaleta din Parcul Cişmigiu, ca, la ieşire, Puiu să fie arestat de Securitate.) Şi-a arătat mâhnirea că nu l-am ajutat în ultimii doi ani. Că l-am abandonat.

De fapt, eu nu l-am abandonat niciodată, dar nu mai primisem nimic de la el şi n-a fost chip să-l contactez.

Văluşeanu a venit şi el acolo. Mi-a plăcut omul. Toţi, inclusiv soţia lui Puiu, mi-au vorbit foarte elogios despre cuvântarea mea la televiziune, aseară. Am vorbit în programul „Actualităţi41, între 7.30 şi 8.30. După ştiri a vorbit Ion Iliescu. Am urmat eu şi, ceva mai târziu, Doina Cornea. Studioul a fost acelaşi unde s-a declarat răsturnarea lui Ceauşescu.

Interviuri, mulţi vizitatori, seara la Karen Breslau în Cameră la un pahar de vin, cu Elizabeth. Karen e corespondenta revistei *Newsweek*. Avea pe un tânăr român la ea, pe un nepot al poetului Minulescu.

Duminică, 4 Februarie 1990

Ilie Bumbac îmi aduce mai multe fotografii luate de el, Duminică 28 Ianuarie, în marea sală unde am avut şedinţa cu Ion Iliescu şi Petre Roman. Îi dau 1.000 de lei.

Sperasem să am linişte azi dimineaţă. N-a fost chip. Adevărată presiune aici. Din Iaşi (Ioan Guţu), din Timişoara (Lupşan), din Cluj (Ciprian Banciu) şi seara târziu, iar din Cluj (tinerii care au scos primul număr din revista *NU*, în care au publicat interviul ce le-am dat Sâmbăta trecută când am fost la Cluj).

După masa, însă, am petrecut-o la Pitu Pop. Scene emoţionante, căci îi dau uşor lacrimile.

Au venit colegi de la Universitate: Aurel Chira, Râul Petrescu, Florian Rădulescu, Ştefi Popa, Stelică Cristescu, Traian Ianculescu şi Gaby Teodorescu, M. Catona. Am fost în total nouă. Florian, diligent ca întotdeauna, a venit cu teza lui de doctorat, cu fotografii de la reuniunile clasei noastre de-a lungul anilor şi cu un panegiric, scris de el, la

adresa Profesorului nostru George Strat. Ni l-a citit, foarte bun. Mi-a dat şi copia unei scrisori adresate de el lui Ion Iliescu.

Am depănat amintiri. Florian a adus câteva sticle din vinul făcut de el. (Cum?) Ne-au servit şi de-ale mâncării, dar mie mi-a fost imposibil să mănânc. Am stat până la 6.45 când Gaby m-a dus, cu maşina condusă de fiul ei, inginer, înapoi la Hotel.

Înainte de a merge la Pitu, am mers la amiralul Bogdan. Am pus la cale publicarea unei reviste, tip *Paris Match*. Comandorul Radu, împreună cu Gaspar ne-au dus, apoi, la casa soţilor Ştefan şi Angela Toncescu (lucrează la Navlomar). Ni s-a servit o masă românească excepţional de bună. Am vorbit şi ceva politică.

Peste tot, mi s-au adus adevărate elogii pentru intervenţia mea, de vineri seara, la televiziune. Îmi face mult bine. Am nevoie să mi se confirme că eforturile şi patriotismul meu sunt apreciate. Am fost 10 la masă.

De-acolo, înapoi la hotel ca să merg cu Elizabeth şi Sandu să văd casa care aparţinuse mamei lui Tutu, în strada Rozelor, Nr. 7, şi o casă mare, frumoasă în strada Mantuleasa, nr. 10. Pe asta aş vrea-o.

De la Pitu am vorbit cu prof. Amelian Ionaşcu la Cluj, unul după altul. E în pat săracul, că şi-a fracturat şira spinării. Are 88 de ani, dar are o minte perfect lucidă. I-a făcut mare plăcere.

Pitu mi-a dat o medalie Maniu de bronz. Acum am 3. Două – una aurită, cealaltă de argint de la Smaranda Cantacuzino, mi-au fost aduse de Coposu. Mi-a dat şi o fotografie veche, din Viena. Numai Iuliu Maniu şi Vaida-Voevod. Amândoi, probabil studenţi, arată foarte bine. Maniu mai interesant decât Vaida. Ceea ce mă surprinde. Vaida, mai târziu, cu mustaţa lui, ochelarii etc. era, fizic mai impresionant.

Luni, 5 Februarie 1990

Iarăşi presiune azi dimineaţă. Deşi dădusem indicaţii să nu fie primiţi decât cei absolut inevitabili! Sunt în avion spre Viena. Am zburat peste Sibiu. Am avut sentimentul că

mi-am împlinit soarta. De la miliţianul, care inspecta maşinile la intrarea în aeroport, până la ultimul funcţionar, toţi m-au făcut să înţeleg că mă recunoşteau. La ieşire, la controlul paşapoartelor, ofiţerul de serviciu mi-a completat el formularul, fără să-i spun un cuvânt. Eu uitasem să-l fac. Îl fac eu, mi-a zis.

Doar bunul Dumnezeu ştie ce va urma. Sunt hotărât însă. Mă întorc cât mai curând posibil, să lupt în alegeri.

I-am trimis, apoi dimineaţă, 200$ lui Coposu. Prin cel de la Liga pentru apărarea Drepturilor Omului în România. Am vorbit cu Nicolae Radu şi cu Nistorescu. Ultimul e deja în ligă cu Mihai Cârciog. E vorba de scoaterea unei reviste, tip *Paris-Match*.

Aurel Lepădatu mi-a telefonat de la sediul PNŢ. Sunt cu Coposu, pregătim venirea delegaţiei guvernului de la Bonn. Ar trebui să ne vedem înainte ca dumneata să mergi la Bonn. Sincer, n-am un moment liber. În orice caz, nu e nevoie să încurcăm borcanele. Dumneata lucrezi cu ai dumitale. Eu cu ai mei.

O să fii propus pentru Presidenţia României. Aşa scrie *Die Welî*. Accepţi? Problema nu se pune. Eu nu pot să fac altceva decât ceea ce mi se propune de alţii. Eu nu candidez.

Dar dacă eşti propus, cum scrie *Die Welî*, accepţi? Toate astea sunt speculaţii. Am venit în ţară să-mi servesc naţiunea. Atât. Ce va surveni, e voia Domnului.

Mi-a ridicat osanale. Va vorbi cu Coposu şi cu Iliescu. Poate ar fi bine să candidez. Etc. etc. N-am marşat. Ar fi adevărată ironie ca el, Lepădatu, om atât de nestabil, să fie cel care să genereze un curent în favoarea mea. Mie nici prin minte nu mi-a trecut să candidez la Preşedinţie. Eu vreau să candidez la Turda. Vreau să fiu deputat de Turda. Şi-apoi, o candidatură se aranjează aşa la telefon? Şi asta, pentru că scrie în *Die Weltl*

Ne apropiem de Bruxelles. Mi-a făcut bine să fiu singur câteva ore şi să pot citi ziare occidentale. E prima oară că o fac de zece zile!!

Dinu Mussulis mă primeşte acasă surprins că n-am

luat maşina ce-mi trimisese la aeroport. De unde să ştiu eu c-a făcut-o.

Un sfert de oră mai târziu vine şi Michael Leigh (Member of Cabinet, spune cartea lui de vizită). E mâna dreaptă a lui Andriessen, înalt Comisar al Pieţei Comune pentru Europa Răsăriteană. Am stat de vorbă, intrând direct în subiect şi am luat cina împreună. În total 2 ore şi jumătate. Har Domnului că am venit! Erau deja decişi să satisfacă toate cerinţele României pentru că avansează spre democraţie. Iliescu a cerut 3 lucruri:

— Stabilirea de relaţii diplomatice între Uniunea Europeană şi România.

— Extension of G.24" ca să se reactive acordul din 1980 care prevede sporirea importurilor României din Uniunea Europeană. Aici intră ajutorul pentru România.

— Instituirea unui comitet mixt Româno-European pentru îmbunătăţirea relaţiilor.

I-am explicat situaţia şi l-am convins că Iliescu nu urmăreşte democraţia în România, ci menţinerea puterii în mâna lui cu orice preţ.

Rezultatul obţinut de mine:

— Schimbul de ambasadori trebuie să aibă loc, Uniunea Europeană a cerut acest lucru de multă vreme. Acum nu poate să-i refuze când ei sunt de acord s-o facă. Mi-a promis că-mi va da numele ambasadorului indicat, chiar mâine. Eu i-am sugerat să insiste ca ambasadorul să fie un om al Opoziţiei. Cred că va fi greu.

— Să nu se acorde niciun ajutor înainte de alegeri. Dacă ar fi posibil să se distribuie ajutorul direct populaţiei, atunci da. Altfel nu, căci ar funcţiona ca argument electoral pentru Front.

Ei au ajuns la o concluzie favorabilă asupra caracterului regimului Iliescu după discuţiile avute la Bucureşti de Andriessen, acum 3 săptămâni. Au văzut pe Roman, Iliescu, Nicolae Nicolae, Celac, Ştefan Nicolae şi pe câţiva lideri ai Opoziţiei la Ambasada italiană. Aceasta, pentru că Irlanda, care deţine Preşedinţia Uniunii Europene, nu are ambasadă în România. Evident, Opoziţia

nu a reuşit să-i convingă.

Sugestiile lui Michael Leigh:

— Să facem presiuni („lobby”) în Parlamentul European. (Durează mult, şi avem legătura bine stabilită, rezultatele vor veni, dacă vin, numai după alegeri.)

— Să dăm exemple concrete că Opoziţia nu-şi poate prezenta ideile şi programul. Aici am discutat în amănunt problema tipografiei pe care vreau să o instalez la Bucureşti.

— Să utilizăm the „Brussels network of the 24”. Adică ţările care vor să ajute la dezvoltarea democraţiei în Europa Răsăriteană.

Marţi, 6 Februarie 1990

Michael Leigh mă informează că ambasadorul numit la Uniunea Europeană este Constantin Pârvuţoiu, născut la 31.10.1921, economist cu diverse misiuni diplomatice. Ultima, la Haga, 1980 – 1990.

Împreună cu Dinu mergem la Sieghurg lângă Bonn, la Konrad Adenauer Stiztung. Ne primeşte, cu întârziere, Josef Thesing, şeful Institutul Internaţional. Recepţie complet negativă, deşi civilizată. Prioritatea lor e unificarea Germaniei. Apoi Polonia şi Ungaria. Degeaba i-am indicat că din punct de vedere economic, România a fost întotdeauna şi este, potenţial şi acum, mult mai interesantă pentru Germania. Da, dar Polonia e mai interesantă politic.

N-au bani, acum, mi-a adăugat. Şi ei nu se ocupă decât de proiecte educative. Degeaba i-am indicat că e vorba de a educa şi asigura democraţia în România. Discurs interminabil. Rezultat, în aparenţă, nul. Mi-a făcut plăcere, însă, un indian (sik). Turban şi barbă, arătos, m-a auzit cerând informaţii la ghişeul staţiei din Sieghurg, cum ajung la Fundaţia Adenauer. Vă duc eu, mi-a zis. Maşină elegantă. E în textile. Evident, foarte prosper. îl cheamă Baljit Walia. Credeam că e semn bun, dând peste el. Dar n-a fost!

Seara vorbesc Regelui Mihai la telefon. Ca de obicei nu zice mai nimic. Ea mi-a spus însă, că m-a văzut la

televiziune la Bucureşti, şi mi-a vorbit de întrevederea mea acolo cu Prinţesele Mărgărita şi Sofia.

Mircea Cocorăscu îmi telefonează din New York. Îmi oferă un Xerox şi o maşină de scris. Să le trimită pe adresa mea, îi spun.

Maximilian Rusescu îmi lăsase un mesaj. Când îl sun, îmi vorbeşte de soţia lui, Marlene Vermorken, care e sus de tot în Uniunea Europeană, în problema unificării monetare în 1992.

Rusescu ne ia, pe mine şi Dinu, la ei acasă, după cină. Ea e olandeză, dar vorbeşte foarte bine româneşte. A scris mai multe rapoarte despre România. Toate excelente. Ei au aflat de prezenţa mea la Bruxelles de la Michael Leigh cu care sunt foarte buni prieteni.

Miercuri, 7 Februarie 1990

Toată dimineaţa lucrez la „un raport asupra situaţiei din România41 sub formă de scrisoare adresată lui Frans Andriessen, Vicepreşedinte al Comunităţii Europene. Dacă ajutorul economic de care România are mare nevoie e trimis guvernului, victoria Frontului e asigurată, spun în esenţă. Şi ofer ca UMRL să asigure distribuirea ajutorului sub supraveghere internaţională. îl bat la maşină eu însumi, deşi claviatura nu e cea englezească, ceea ce m-a încetinit enorm de mult. Prin FAX lui Michael Leigh, care-i comunică lui Dinu că a fost foarte apreciat de

Andriessen şi că va fi transmis la nivelul cel mai înalt tuturor guvernelor Comunităţii. Sunt autorizat, de asemenea, să-l dau presei.

Mergem, apoi, la Parlamentul European. Steven Billor, de la Secretariatul Grupului Democrat, ne aşteaptă deja. După formalităţile de securitate, care sunt foarte stringente, stăm de vorbă într-un fel de cantină-bar. Vine şi deputatul W. Newton-Dunn.

Mare lucru n-am realizat. Să scriu lui Keneth Baker, cu o copie lui Sir James Spicer, MP, ca să ne consoleze în problema alegerilor. Şi să indicăm că suntem gata să plătim pentru aceste servicii. De unde? N-avem niciun ban. Eu sper ca dumneavoastră să ne ajutaţi cu finanţarea.

Răspunsul a fost categoric. Partidul Conservator nu va acorda niciun ban, pentru că se finanţează din contribuţii voluntare.

Un alt sfat mai bun de astă dată e să cerem observatori la alegeri. Să adresăm scrisoarea Preşedintelui Parlamentului care la ora aceasta este Enrique Baron Cresps.

Joi, 8 Februarie 1990, Londra

Dau un interviu mare ziarului *Sunday Telegraph* (Christopher Booker).

Cu Nicolae şi Rupert Allason, deputat conservator, la William Waldegrave. Explic situaţia din ţară. Waldegrave era anturat de şeful *desk-ului* românesc, de un alt funcţionar şi de secretara lui. Am vorbit numai noi doi, Walldegrave şi eu. I-am explicat poziţia UMRL şi am cerut ca să se facă distribuţia ajutoarelor prin noi, sau cu ajutorul nostru. Fiind personalitate juridică recunoscută în România, avem calitatea oficială să o facem. Noi putem să asigurăm o distribuţie echitabilă tuturor, guvernul, NU. Dacă se lasă distribuţia în mâna guvernului, ea se va face prin FSN şi FSN va culege roadele generozităţii occidentale, acordate pentru realizarea democraţiei. ŞI FSN nu va duce la democraţie ci la o dictatură Iliescu, bazată pe PCR, acum transformat în „Frontul Salvării Naţionale”.

Întrevederea a fost extrem de cordială. La despărţire i-am spus: *If anything happens to me, I Trust you’ll help me out*, jumătate în glumă, jumătate în serios. A înţeles partea serioasă foarte bine. I-am dat scrisoarea mea către Andriessen etc.

Îmi telefonează seara, acasă, Alvar Alsterdal, diplomat suedez. E în post aici în Londra, dar va merge în România. Avea numărul meu de telefon de la Miron Grindea. Alvar are o afecţiune adevărată pentru poporul român. S-a oferit să mă ajute. Mi-a vorbit de ambasadorul Suediei la Bucureşti, Niels Rosenberg, care mi-ar putea fi de folos.

Vineri, 9 Februarie 1990

Probleme cu alocarea celor 1.000 tone de hârtie. Jessica Douglas-Home s-a băgat pe fir şi a făcut un aranjament cu Brucan la Bucureşti.

N-am înţeles de ce a intervenit?! Noi – UMRL – am obţinut hârtia. Noi o distribuim.

Discuţie cu Jessica la telefon. Ea e de părerea că nu e bine ca eu să fac distribuirea, pentru că sunt fruntaş PNŢ. Mi-a subliniat cât de mult admiră ceea ce fac etc., dar se menţine pe poziţie. Din păcate încurcă iţele şi îmi strică strategia. Eu vreau să dau dovadă că pot şi vreau să fiu adevărat democrat imparţial. Să dau hârtie – care e destinată exclusiv pentru campania electorală – tuturor partidelor. Este o acţiune la care ţin foarte mult. Păcat că se amestecă unde nu-i fierbe oala. E ca Iolanda Străinescu, mi-a zis Nicolae, vrea să fie peste tot.

Dinu îmi dă toate amănuntele primei faze a ajutorului Uniunii Europene sau al Comunităţii Europene pentru România.

Soseşte Elizabeth, seara, de la Zermatt. E îngrijorată de soarta ce mă aşteaptă. Acceptă însă, că asta e viaţa mea. Trebuie să lupt pentru democraţie în România.

Sâmbătă, 10 Februarie 1990

Sunt, pentru prima dată, într-un avion TAROM. E un Tupolev.

În timpul nopţii Elizabeth a început să plângă. Nu vrea să mă piardă, mi-a zis. Am mângâiat-o pe cât am putut. E adevărat însă că, dacă articolul apare mâine în *Sunday Telegraph*, intru în gura lupului. Bineînţeles, nu i-am zis nimic din toate astea. „Am trecut Rubiconul”!

Nicolae mă duce la aeroport în maşina lui. Constatăm că mi-am uitat sacoşa din piele, în care de obicei ţin hârtii, cărţi ziare. etc. După câteva telefoane, descopăr că am lăsat-o la birou. Jamie (nepotul lui Fifi) e rugat să mi-o aducă la aeroport. Aştept până în ultimul moment. Degeaba. Ştiam că aveam nişte note acolo, dar nu-mi mai aminteam ce. Mă resemnez.

La intrarea în avion, însă, mă aşteaptă Radu Grigoriu, reprezentantul TAROM la Londra. Cu sacoşa mea

în mână. Am fost încântat. Radu e un tip bine, înalt, cu mustaţă neagră, pe oală. El s-a ocupat, de altfel, şi de cartonul nostru mare cu aparate Walkie-talkie, şi altele pentru birourile noastre UMRL şi PNŢ. Altfel ar fi trebuit să plătim în plus din cauza greutăţii. Foarte prietenos.

Încă tot n-am decis ce strategie trebuie să urmez. Să-i cer lui Iliescu să mă primească, sau să aduc, pur şi simplu, tipografia fără ca să zic ceva.

Christopher Booker mi-a telefonat, azi dimineaţă, să mă informeze că articolul e lung şi că va fi publicat. E inevitabil. Iliescu, şi mai ales Brucan, vor reacţiona. Brucan răspândeşte ideea că numai Frontul poate să guverneze România. Altă alternativă nu există. Partidele sunt fără nicio importanţă. Este, deci, un vid politic în România.

Resping ideea. Noi, PNŢ, putem forma un guvern. N-o să fie uşor, totuşi, chiar dacă ni s-ar da ocazia.

La Otopeni mi se spune că n-am viza de intrare. Cea cu care am intrat la 24 Ianuarie nu mai e valabilă pentru că am epuizat-o. A fost pentru o singură intrare. Puţină discuţie. Ofiţerul comandant, chemat în grabă, i-a dat instrucţiuni subalternului – toţi sunt în uniformă şi nu cunosc gradele – să-mi dea o viză de şedere de 30 de zile. Atâta pot, Domnule Raţiu. Toţi mă cunosc. Când aşteptam bagajele, mulţi au venit să-mi vorbească. Să-şi exprime bucuria că m-am întors.

Sandu, Gigi şi Mihai mă aşteptau.

La vamă mi-au deschis un geamantan. Aveam multe cocarde UMRL. Toţi vameşii din jur – şi ei în uniformă – interesaţi. Le-am dat câte una fiecăruia. N-am făcut-o intenţionat, dar, în felul acesta atenţia lor s-a îndepărtat de la marele carton, plin de walkie-talkies. Se pare că aşa ceva nu e acceptabil. Numai securiştii aveau astfel de aparate.

Cina cu băieţii mei. Dan Stoica şi Dragoş Şerban printre ei. Vine apoi, şi Aurel Lepădatu. Ca de obicei, a vorbit tot timpul. E evident pentru mine că încă n-a obţinut niciun ajutor financiar de la germani.

Duminică, 11 Februarie 1990

Iarăşi multă lume, cum se poate vedea din condica mea de zi, ce intenţionez să ţin de-acum încolo. Reţin vizita soţilor Crăciun Pantiş, veniţi din Adelaide. Vor să ajute la organizarea alegerilor.

Masa cu Ioan de Hondol. Are mine de cărbuni în West Virginia. Vrea să facă afaceri aici în România. Şi să mă ajute.

Aseară, Gicu Pop era la o masă în celălalt colţ al restaurantului. A pus-o pe cântăreaţă să intoneze balada noastră ardelenească „Iancule". Acum vine să mă vadă. Păcat că n-ai venit la noi la masă. Eram cu

Generalul Stănculescu, Ministrul Economiei. Îmi spune apoi, că se zvoneşte: (a) că am plecat din ţară pentru că sunt dezamăgit; (b) că m-am certat cu conducerea PNŢ.

De Hondol vine cu soţia lui Victor Crăciun să mă ia la ei. Acolo, vreo zece persoane. Printre ele Florenţa Scaleţchi, soţia lui Ştefan Andrei, basarabeanul Emil Loteanu care a făcut multe filme la Moscova, o nepoată a lui Ţuculescu, un Dr. Moruzan, Dr. Tuţă-Popescu Florin etc… Interesant. Ei abia se aşezau la masă. A trebuit să mănânc şi eu ceva, din nou. Am fost primit şi adulat, cam exagerat. Ei sunt „politicienii", cum se autointitulează, de la Liga Culturală a Românilor de Pretutindeni. Când a fost Victor Crăciun la mine, acum vreo săptămână, i-am dat 100 de dolari. Văzând opulenţa locuinţei şi a belşugului mesei, nu trebuia s-o fac. La negru, i-am dat 10.000 de lei, adică plata unui muncitor necalificat pe 4 luni!!

Coposu îmi telefonează. Să dau $100 lui Negară şi Rădoi, cei doi emisari la Roma. M-am executat. Pe la 6.00 seara, multă lume în salonul „Intim" din hotelul nostru. Deputaţii din delegaţia franceză şi reprezentanţi ai partidelor. A fost un fel de *briefing*. Le-am descris şi eu cum Iliescu mi-a refuzat ziarul sau montarea unui post de Radio şi Televiziune. De asemenea, povestea celor 1.000 tone de hârtie. Şeful delegaţiei, un deputat MYON. Alţi doi care mi-au lăsat cărţile lor de vizită: Dr. Denis JACQUAT şi

Maurice DOUSSET.

Ion Puiu vrea să-mi vorbească „5 minute11. Să-mi spui, da sau nu! A stat o oră şi mai bine. Din fericire au fost şi 3 din băieţii mei aici în apartament: Gigi, Sandu şi Dragoş. Toţi mai cred că eu aş fi venit pentru afaceri. „Propunerea mea e *a compte pierdu*", îmi zice Puiu. Îţi cer să dai o sumă de bani ca să publicăm manifeste. Noi avem şi imprimerie, tot. Doar ne lipsesc banii. Eu tot o fac. Dar vreau să-ţi propun ţie, să faci acest lucru. Vreo sută de mii de lei ar ajunge. Poate ceva mai mult, dar mult mai puţin decât eşti gata să cheltuieşti. Voi, cei veniţi din afară, aveţi planuri grandioase. Noi facem altfel. Noi ştim cum stau lucrurile aici. L-am liniştit puţin, dar el e un exaltat.

Nu m-am dus la cina dată de francezi.

Luni, 12 Februarie 1990

Zi imposibilă, aş spune. Reţin vizita, cu Cornel Coposu, la văduva lui Visa. Masa cu Truţia care e Vicepreşedinte al Partidului Ţărănesc, Preşedinte fiind Pantea.

Radu Nicolae mă aşteaptă cu nişte tineri să scoatem o revistă bilunară. Ei voiau să-i spună *IMPERIU*. Eu am fost pentru *PERISCOP*, din lunga listă de alternative propusă de ei (vezi condica).

Marţi, 13 Februarie 1990

Presiunea se repetă. N-am o secundă liberă. Dau două interviuri. Lui Teodor Bucure, pentru *Alba Iulia* (îi dau şi o maşină de scris) şi lui Alexandru Lăzescu, pentru *Opinia Studenţilor* de la Iaşi.

Şedinţă UMRL, cu Ion Ghika, sosit ieri dimineaţă de la Paris, George Costaforu, Sandu şi Gigi. Mare presiune din partea lui Ghika să cerem demisia lui Iliescu. Deschis. Oricare ar fi consecinţele. Frontul pierde teren, spune Enescu, dar nu partidele „geriatrice" ci cele de centru câştigă. Îşi spun democrate cu ceva calificativ. Nu cele socialiste căci aşa ceva nu merge.

Mă culc, obosit, pe la 6 seara. Pe la 9 seara vine Vulpoi cu nişte gazetari. Vulpoi a fost Ministrul Turismului până acum 3 zile. Ne-a povestit cum a fost numit şi cum a

părăsit guvernul. Sunt alarmaţi. Paraşutiştii au fost înlocuiţi la Televiziune de Securişti, îmi spune, şi adaugă prăpăstios că Petre Roman îşi pregăteşte o armată specială în munţi. Soluţia e o coaliţie a tuturor partidelor. Resping ideea, căci ea ar opune o concepţie totalitară Frontului totalitar.

— Aduc pe Christopher Walker de la *Times*. Ia nota şi pleacă apoi cu un taxi să vadă el cum stau lucrurile. Târziu îmi confirmă înlocuirea paraşutiştilor şi manifestaţia din Piaţa Victoriei.

Nicolae îmi telefonează alarmat, Valentin Gabrielescu a făcut tot felul de declaraţii antisemite lui Peter Willmore, de la *Observer*. Articolul arată mai ales că Petre Roman e neacceptabil pentru că e evreu. În *Financial Times*, Judy Dempsey zice că PNŢ e de acord cu Frontul să nu li se dea ungurilor şcoli de-ale lor în limba maghiară!!?

Miercuri, 14 Februarie 1990

Dau interviuri (*Libertatea*) lui Sorin Roşca-Stănescu (fotograf, Lucian Simion şi (*24 ore* din Iaşi), soţilor Julian şi Liliana Ciomagă (ambii avocaţi). Apoi, lui Christopher Walker de la *Times*.

Tony Con, de la Ambasada SUA, vine. Îi dau tot felul de informaţii despre diaspora românească.

Constantin Dumitrescu, prieten de-al lui Ion Puiu, şi tinerii Dragoş Popescu (strănepotul lui Mihalache) şi Gabriella Ruseu, îmi descriu situaţia extrem de nesatisfăcătoare a tineretului PNŢ. Sunt împotriva lui Rădoi, actualul preşedinte şi-l vor pe nepotul lui Ilie Lazăr, fiul lui Lia Gherasim.

Principesa Sofia e aici. Drăguţă, dar tare bondoacă, picioare groase de tot, grasă, mică de statură. Faţă rotundă, ca Mihai, altfel toate caracteristicele atavice negative, săraca de ea. Picioarele străbunicii Maria, statura lui Ferdinand, grăsimea lui Mignon (Marioara a Iugoslaviei). Ca om însă mi-a plăcut. Am băut un pahar de vin în apartamentul meu, cu Ion Ghika şi cu un tânăr care-i serveşte de „aide-de-camp”. Îl cheamă Romulus Corveanu.

Scriu un text ca să repar gafele lui Valentin

Gabrielescu. Îl trimit direct lui Dinu ca să-l predea lui Andriessen înainte de dezbaterea din Parlamentul European asupra ajutorului pentru România. I-am comunicat alarma mea lui Cornel Coposu şi i-am sugerat ca şi el să facă o declaraţie. Mi-a promis că va face-o, dar n-a revenit.

Joi, 15 Februarie 1990

E prima zi, de când m-am întors în România, că pulsul mi-a revenit la normal. Sunt plin de idei. Încep să văd cum trebuie să procedez.

O altă zi arhiplină. Har Domnului că ţin acum o condică în care-mi fac note chiar în timpul întrevederilor mele. Astfel rămâne ceva în scris. Aici notez doar ce mi se pare deosebit de important.

Cu Sandu Pobereznic la Ambasada Americană. Discuţie de o oră cu Howard Steers. Cred că acceptă analiza mea. Apelez la ajutorul Americii. Ţara noastră vrea democraţie. Să ne sprijine efortul acum. Cheltuiala e minimă în comparaţie cu ce cheltuiesc în Nicaragua, de exemplu. Şi, aici, vor avea victorie sigură. Ei n-au putere la State Departament. N-au bani, totul depinde de Congres. E un proces lung etc. Argumentele obişnuite. N-au bani de cheltuit!! Să obţinem fonduri de la diversele instituţii NED, AFL-CIO, Ford Foundation etc.

Faceţi un raport asupra situaţiei. Explicaţi ce vă spun acum. Recomandaţi ca Preşedintele Bush să mă primească. Eu sunt gata să mă urc în primul avion direct la Washington. Fără ajutor, acum, şansele noastre de reuşită sunt foarte slabe. Şi am adăugat: Eu cred că voi fi ales în circumscripţia mea, la Turda. Voi rămâne, chiar dacă voi face parte dintr-o mică Opoziţie numai.

Libertatea a publicat un foarte bun interviu cu mine, semnat de Sorin Roşca-Stănescu. Îi mulţumesc la telefon.

Masa cu Truţia. Trebuie să-l aduc pe Dinu Daponte, să discute ei aşaczeri. Eu nu trebuie să mă amestec, chiar dacă de afacere beneficiază ţara.

Lupoi vede o influenţă a Masoneriei la conducerea statului. Câmpeanu a acceptat să fie Vicepreşedinte, al

Consiliului Unităţii Naţionale (CPUN), alături de Cristian Ionescu, Karol Kiraly. Mânzatu. Corneliu Mănescu şi Bârlădeanu. Loja Masonică din Armată e puternică. Tot masoni sunt şi Silviu Brucan, Mihai Bujor şi Petre Roman. Ei trebuie că-l au la mână cu ceva pe Ion Iliescu. Trebuie să aflăm cu ce! Omul ăsta e tare prăpăstios, vede numai comploturi peste tot. Acum Masoneria, mai zilele trecute armata în munţi a lui Petre Roman.

Seara, la Televiziune. Uşor peste o mie de oameni. Când m-au recunoscut, au început să scandeze Raţiu, Raţiu. Le-am mulţumit de pe treptele de la intrare. Să nu cedaţi! Să nu vă lăsaţi păcăliţi de Iliescu etc. Mare entuziasm. Nenumăraţi au venit să-mi strângă mâna. Tecuceanu era cu mine. Şi el foarte impresionat.

Răzvan Theodorescu a început menţionând că o cunoaşte pe Doamna Raţiu (Ioana) de când era copil şi tânăr. Are vreo 8 ani mai mult ca ea. M-a întrebat şi de Tutu etc. Vorbeşte mult. E profesor la Academia de Arte Frumoase. Cam unsuros, dar nu neplăcut. Are capul complet ras. Chilug. Să le vorbesc despre exil. Şi s-o fac răspunzând la întrebările ce-mi vor pune doi corespondenţi ai postului de TV. De acord, dar numai dacă mi se dă posibilitatea să vorbesc puţin la început de problemele care preocupă pe români astăzi. Da, dar nu prelungire.

Am rămas înţeleşi. Voi aduce eu vorba în discuţie şi de astfel de probleme. Nu puteau să refuze să vorbiţi la Televiziune. Dar nu vor să vă lase să spuneţi românilor ce-i doare. Să nu acceptaţi dacă nu se transmite direct, a comentat Tecuceanu. Are dreptate.

La ieşire, iarăşi primire frumoasă deşi lumea începuse să se împrăştie. Cum n-aveam maşină, un tânăr ne-a oferit să ne ducă la Intercontinental. Mare încurajare pentru mine, reacţia aceasta spontană, în timpul cinei o altă bucurie. Vine un domn să-mi spună cât m-a admirat când l-am corectat, politicos dar ferm, pe Brian Gumble în programul *Today Show* a postului N.B.C., când i-am spus că Timişoara nu e oraş unguresc şi că nu sunt mulţi unguri acolo.

Vineri, 16 Februarie 1990

Aceeaşi îmbulzeală la mine. Unul după altul. Mă obosesc.

Reuşesc să ajung la timp, la Atkinson, Ambasadorul Marii Britanii, îi spun că Jessica Douglas Home nu trebuia să se amestece în chestiunea distribuirii hârtiei ce am obţinut în Anglia. Mă refer la cele 1.000 de tone. Noi, UMRL, trebuie să le distribuim. Nimeni altul. Doar guvernul Angliei poate să intervină, ca să se asigure o distribuire echitabilă, pentru că ei plătesc cheltuielile de transport. A înţeles. îl va vedea pe Corneliu Mănescu, şi vrea să-i menţioneze problema. De acord, i-am zis. Dar să nu ascundă faptul că UMRL a obţinut hârtia. Dacă asiguraţi prezenţa UMRL la distribuirea hârtiei, ideea democraţiei va repurta o victorie. Noi vom fi absolut corecţi. Şi vom distribui această hârtie în mod echitabil, deşi eu sunt PNŢ".

După masă a venit Dinu Daponte de la Bruxelles şi, curând după aceea, Principesele Mărgărita şi Sofia. Ambele foarte prietenoase.

Cina cu Bubi Truţia şi Dinu Daponte. Sper că vom putea pune la punct operaţia sugerată de Bubi, cu Israelul. Eu nu vreau să mă amestec, decât să facilitez lucrurile. Bubi ne-a dat o cină la Restaurantul „Ambasador14. Nu e rău. Mult tineret. Au dansat. Totul la un nivel mult sub ceea ce există în Occident. Dar tineretul e tineret. Au dansat. S-au amuzat. Muzica mult prea tare. Ceea ce mi-a dat răgazul să observ atmosfera, în timp ce Dinu şi Bubi discutau afaceri. Imposibil, pentru mine, să aud ce-au discutat.

Ion Geamănu mi-a adus adeziunea a 6.000 de persoane, plus mineri din Rovinari/Gorj.

Sâmbătă, 17 Februarie 1990

Voisem să am o zi liberă. Mare glumă.

Dau două interviuri. Lui Nestorescu-Bălceşti (Horia) pentru *Universul*. Şi lui Florin Negulescu, secondat de Medelina Mincu, de la *Dreptatea*, organul nostru PNŢ.

La prânz, Dinu e absolut sigur. Trebuie să candidezi

la Preşedinţie. Nimic altceva. Şansele tale sunt bune, mi-a spus.

După-amiaza mai puţin încărcată, pentru că secretarii noi au început să înţeleagă că trebuie să am şi puţină linişte şi refuză multitudinea de oameni care-mi cer doar ajutor şi bani!!

Sorin Roşca-Stănescu îmi ia un nou interviu. Despre privatizare.

Lupoi vine cu Mânzatu şi cu încă vreo câţiva acoliţi. Mânzatu mi-a explicat cum stau lucrurile. El ştie. Noi, habar n-avem. Dialogul e extrem de interesant şi de util. Atâta timp cât nu devine monolog. A

Înţeles oare ce-am zis? Nu prea. Nu mi-a plăcut omul. Prea ritos. Prea sentenţios. Prea sigur de sine. Ceea ce denotă o îngustime de minte.

La cină, tot cu Dinu. A repetat ideea lui. De data asta cu multe amănunte. După masă, astăzi, şi-a petrecut ziua cu doi prieteni de-ai lui din copilărie: Filoti şi nu mai ştiu cine.

Nepoatele mele Sabău au venit la masa noastră, cu „primaşul”. să ne cânte „Iancule, Iancule!”. Evident, mi-au făcut plăcere.

Duminică, 18 Februarie 1990

După ce-l depunem pe Dinu la Otopeni, Dan mă duce la Sinaia. Toată călătoria m-a încântat. Pământul negru, mănos, salcâmii şi plopii ce lanchează şoselele, dealurile subcarpatice şi, apoi. munţii. Indiscutabil, România e o ţară frumoasă. La Sinaia am luat funicularul la cota 1400 de unde am admirat crucea de pe Omul. Caraimanul nu se vedea din cauza ceţii. Doar poluarea enormului combinat de lângă Ploieşti m-a zguduit şi întristat.

La întoarcere, înaintarea ne-a fost încetinită de un convoi de nenumărate tractoare, toate împodobite cu brazi. Iar în direcţia contrarie, şi aproape neîntrerupt, de maşini din Bucureşti.

Am sosit cu 15 minute întârziere la hotel. Principesa Mărgărita nu s-a supărat. A venit din nou, imediat. Ne-am instalat pe balcon, ca să fim siguri că nimeni nu ne

înregistrează. A început, transmiţându-mi un mesaj din partea Regelui şi a Reginei. Dificultăţile dintre noi au fost cauzate de intriganţi. Ei n-au decât admiraţie şi apreciere pentru mine. Cine au fost intriganţii? am întrebat. Nicolette Frank e unul; dar nu mai face parte din anturajul familiei. Apoi voia să ştie dacă ar fi bine sau nu ca să vină Ei în ţară. Regele, da, dar această posibilitate nu există acum, în circumstanţele de azi. Ca particular? Trebuie să ne gândim cu multă grijă. În momentul de faţă, n-aş îndrăzni să dau un sfat.

Am examinat, apoi, scenariile posibile. Se merge înainte pe drumul actual. Uiescu are majoritate automată în Consiliul Unităţii Naţionale. Dar a făcut anumite concesii. Dacă alegerile sunt cât de cât „libere”, vom avea membri în Parlament. Alegerea Preşedintelui e prin vot direct al populaţiei, nemijlocit. S-a propus ca eu să candidez împotriva lui. Dacă partidul meu adoptă aceste sugestii, dacă mi se face oferta, dacă o accept şi candidez, e aproape sigur că voi fi învins de Iliescu. Totuşi voi face un efort suprem ca să mă prezint bine. Presupunând însă că aş fi ales, atunci aş convoca o Adunare Constituantă, precedată de un plebiscit. Vreau, sau nu vreau, restaurarea Monarhiei? Eu întotdeauna răspund la o astfel de întrebare că sunt pentru, ca să asigurăm continuitatea şi stabilitatea statului. Şi referindu-mă la ea, zâmbind, i-am spus: Ai fi o foarte prezentabilă Regină.

Alternativa a 2-a. Iliescu reuşeşte să se instaleze solid şi să fie ales la alegeri, ce vor face militarii? m-a întrebat. Care este perspectiva unei lovituri de stat militare? Nu e în tradiţia noastră. „O”, de care l-am informat pe Rege, nu e suficient de tare, îmi dau aici seama, în orice caz. Pentru moment nu văd soluţia aici.

Ne-am dus împreună la casa ce ne-a fost oferită de Liberali (Dan Lăzărescu). Pe drum, i-am spus că eu prefer să candidez la Turda, unde sunt convins că voi câştiga. Îl voi ţine informat pe Rege de tot ce se petrece, de-acum încolo.

La masă la Vasile Gionea. Cu adevărat o adunare de

gerontocraţi! Toţi peste 70 de ani. Am sărbătorit aniversarea naşterii lui Gionea. A câta? n-am aflat. Prezenţi: Ioan Lup, Barbu Piţigoi, Ion Diaconescu, Paul Lăzărescu, Ioan Barbuş, Gabriel Ţepelea, şi şeful PNŢ de la Ploieşti, soţii Gionea, Cornel şi eu.

Coposu ne-a povestit cum a decurs conversaţia de 3 ore ce a avut cu Iliescu. „Mi-a propus un pact de neagresiune. L-am respins". Restul, amănunte neinteresante politic. S-au depănat amintiri. Multe din război. Lup, mai ales, este foarte volubil. Deşi e mai bătrân ca mine, el a terminat Dreptul cu un an în urma mea, la Cluj. Mi-a plăcut nepotul lui Mihai Popovici.

M-au pus la dreapta lui Coposu, care era în capul mesei. Lângă mine, Ţepelea. Îmi place omul ăsta. Şi el a fost la căminul Avram Iancu, pe vremea mea. Schimb de informaţii util. Începem să ne cunoaştem puţin mai bine. Le-am atras atenţia asupra articolelor în care PNŢ e descris ca antisemit şi antimaghiar (Gabrielescu). Explicaţii nesatisfăcătoare. A fost o mare gafă!

Am acceptat invitaţia să mergem la Teatrul Naţional din partea lui Dărău. Se joacă piesa lui Goldoni „Bădăranii". M-am dus cu echipa noastră – 5 la număr. Ne-a primit regizorul Victor Moldovan, şi, după spectacol, am mulţumit şi felicitat pe actori în cabinele lor. Am vorbit cu Mihai Fotino, Marian Hudac şi Simona Bondoc. Era şi Florin Piersic într-una din camere. S-a arătat foarte entuziast pentru revenirea mea în ţară.

Seara reuşesc să-l găsesc pe Chuck Percy la Washington. Îi spun că situaţia, aici, e *touch and go*. Îi cer sprijinul ca Bush să mă primească. Cu toată francheţea îmi indică: Nu cred că pot să te ajut. Sunt 160 de ambasadori în Washington şi toţi vor să fie primiţi. Voi face ce voi putea.

Luni, 19 Februarie 1990

Ion Puiu vine foarte devreme şi vorbeşte cam o jumătate de oră la telefon cu Victor Gaetan din New York. Îi spun că-şi pierde vremea căci Gaetan nu e serios. Se ceartă cu toată lumea. În măsura în care poate trimite

ajutoare din SUA, foarte bine. Tănăsescu N.Y. S-a făcut o organizaţie în acest scop sub preşedinţia lui Valmy. De la Washington sub Petre Nicolae. Nu ştiu cine e.

Domnii Pană, Cristea şi Hărădău, fost campion de tenis al României, au venit să-mi ofere Preşedinţia de Onoare a „Asociaţiei Campionilor de Tenis Români". Mi-au confirmat că nu intră în concurenţă cu Federaţia Română de Tenis, după care am acceptat.

Masa cu Alee Mally şi Booth de la Secţia economică a Ambasadei SUA. Cred că i-am convins să intervină pentru obţinerea de sprijin financiar canalizat prin UMRL. De asemenea, să se acorde burse românilor.

Ambasadorul britanic Atkinson e gata să susţină cererea noastră ca să se dea vize gratuite ansamblului care merge la Londra. E vorba de orchestra RTV, Rapsodia Română şi Doina Bucureşti. În total, 45 de persoane. În mod normal viza costă 800 de lei. E un adevărat test al dorinţei britanicilor de a mă ajuta.

Spectacolul va avea loc la London Palladium, sub titlul: „Gala Festival for România". Gigi Tecuceanu a organizat totul. Va trebui să merg şi eu la Londra, să ţin un discurs. Petula Clark, *The Drifters* etc. vor contribui şi ei. Totul sub egida „UMRL – ajutor pentru România". Mally şi Booth vor căuta să ajute prin N.E.D. şi C.I.P.E. (Council for International Private Enterprise.)

La cină, la Petrina. Cu Bărbuş, Coposu, Diaconescu, poetul „creştin democrat" Ioan Alexandru şi un tânăr, Marius Lupuţiu. Ultimii doi mi-au făcut o foarte bună impresie. Lupuţiu a pledat pentru organizarea eficace a Partidului şi Alexandru a citit poezii de-ale lui. Patriotice, dar subtile.

Mare agitaţie. Minerii au demonstrat toată ziua împotriva intrării cu forţa, ieri, în palatul prezidenţial. Telefoane peste telefoane ca să-l înduplece pe Coposu să meargă la o şedinţă extraordinară a Consiliului Unităţii Naţionale, convocată de Ion Iliescu. Petrina i-a informat că nu-l pot găsi. Har Domnului că a refuzat să meargă. La şedinţă, la televizor, am văzut ce abil a fost Iliescu. I-a

asociat pe toţi la denunţarea celor care au demonstrat şi manifestat împotriva lui, împotriva guvernului provizoriu, împotriva Securităţii. Toate cauze bune pe care şi noi, partidele istorice, le împărtăşim. Adevărată mascaradă, Ioan Lup, Secretar General PNŢ, s-a dus şi a vorbit. Nu rău, dar nu trebuia să se ducă la şedinţă.

Marţi, 20 Februarie 1990

Bubu Cutuş, cu care am copilărit, a venit să mă vadă, cu fata lui, Corina. I-am dat o recomandaţie ca să obţină o viză de intrare în Anglia. Şi-a reamintit de petrecerea noastră, a colegilor de la Liceul Regele Ferdinand, cred că în 1933, de ziua mea de naştere. Mulţi dintre ei au ţinut cuvântări. Pista Szent-Kirâly a zis: „Io nu vorbesc bine româneşte: Da, să ajute Iancu pe Dumnezeu!”

Grigore Rada, tânăr PNŢ-ist, îmi vorbeşte, lung, despre nevoia de a-i înlocui pe bătrânii din Partid. A revenit, ceva mai târziu, împreună cu Vasile Rus, electronist, şi Constantin Arambaşa, profesor uniersitar, ambii în jur de 40 de ani. De ăştia avem nevoie.

Enescu e de altă părere: Domnule Raţiu, Dumneavoastră sunteţi un simbol al democraţiei pentru care aţi luptat 50 de ani. Staţi aşa! El vrea ca UMRL să se dezvolte. Vrea chiar să renunţ la calitatea de membru PNŢ.

La cină, Ionel şi Lia Jovin. Ei sunt de părere că eu ar trebui să fiu Preşedintele PNŢ. I-am asigurat că nu urmăresc aşa ceva, dar mă voi supune deciziei colegilor mei de partid.

La 11, 30, azi dimineaţă, am fost la Păţan, Ministrul de Finanţe. Discuţie utilă. Să dea drumul la bănci şi să mă lase să obţin o casă şi să public un ziar. Dinu Daponte i-a făcut o bună impresie.

Miercuri, 21 Februarie 1990

Ziua începe prost. BBC-ul nu reuşeşte să-mi ia un interviu, cum fusese programat.

Directorul Combinatului de Fibre din Iaşi (8.000 de muncitori) vrea să-i ajut să obţină credite în Occident ca să-şi modernizeze utilajele. Mi-a fost trimis de Ţepelea. Era cu un alt delegat. Le-am spus că e o problemă politică, nu

economică. Atâta timp cât guvernul provizoriu nu merge spre democraţie, occidentalii nu vor avea încredere în România şi nu vor investi şi nici susţine cu împrumuturi economia română.

Cornel Coposu vine cu soţii Popescu. Ea are un post important în serviciul de informaţii al guvernului. Vor să scrie un studiu independent despre actuala situaţie din ţară. Îmi dau sumarul, care e bun. Când va apărea studiul, ea îşi va pierde postul, cu siguranţă, pentru că Frontul va fi denunţat în cartea ei. Să-i caut eu un post de reprezentantă a unei societăţi străine. Ea e economist calificat. Accept principiul. Să-mi dea indicaţii la ce firme occidentale ar trebui să intervin.

Iau masa cu Cornel. Îmi povesteşte cum Maniu a insistat ca el să-l acompanieze la Felicia Raţiu (fiica memorandistului), prin anii treizeci. Eu nu voiam să merg pentru că urma să joc bridge în seara aceea, dar Maniu a insistat. „Nu pot să mă duc singur la o domnişoară nemăritată”, i-a declarat Maniu. S-au dus şi, continuă să-mi relateze Coposu, am asistat la o conversaţie extraordinară. „Cum se simte Domnişoara Felicia?”, a întrebat-o Maniu. După răspunsul de rigoare, Felicia i-a zis: „Văd că dl Maniu a avut probleme politice în ultimul timp, dar sper că o duce bine cu sănătatea etc.”

Conversaţia a continuat aşa, la persoana 3-a tot timpul. Extrem de afectuoasă.

Îmi dă Cornel explicaţia. Sora lui Maniu era măritată cu preotul Pop, care a murit când avea doar vreo 34 de ani. Văduva a rămas cu patru copii. Maniu fusese numit, după un concurs riguros, avocat al Mitropoliei din Blaj. Avea casă mare. Era burlac. Îi făcea curte Feliciei Raţiu, dar nu asiduă. Ea era însă probabil cea mai bună partidă în Ardeal la ora aceea. Când i-a murit cumnatul, însă, a socotit de datoria lui s-o ia la el pe soră-sa, cu copiii: Ionel Pop, tatăl lui Pitu, şi Clara, mama lui Puiu (Iuliu) Boilă, doi din ei. Concluzia lui Coposu e că nici Maniu şi nici Felicia nu s-au căsătorit niciodată. O fi fost adevărată dragoste între ei, nimeni nu poate să ştie.

Am vorbit politică. El se teme de o victorie a noastră la alegeri. Eu nu. Facem un guvern fără nicio dificultate. Şi sunt sigur că voi obţine sprijin masiv în Occident. Dar eu aş prefera să fim aleşi vreo 60 – 70 deputaţi în Parlament. Frontul să câştige. Vor duce ţara de râpă şi guvernul va cădea. Atunci ne va veni rândul.

Mi-a indicat că eu aş putea fi cap de listă la Cluj, deşi Turda e circumscripţia mea electorală. Dar listele vor fi pe judeţe. PNŢ nu vrea să conteste alegerea de Preşedinte. Vrea însă următorul scenariu: alegeri parlamentare, consultarea naţiunii prin plebiscit: monarhie sau republică, adoptarea unei Constituţii moderne. Alegere prezidenţială abia atunci, dacă poporul alege forma de republică.

Îmi exprim credinţa că ar trebui să-i opunem un contracandidat lui Iliescu, la Preşedinţie, chiar dacă ştim bine că va pierde. Asta, în cazul că CPUN reuşeşte să-şi impună punctul de vedere şi să facă alegerile prezidenţiale în acelaşi timp cu cele parlamentare.

Am aflat că ultimul transport de *Românul liber* venit din Anglia a fost oprit la Otopeni de Generalul Rozloveanu. Şeful Serviciului de Paşapoarte, Director Mihai Ştefan.

Joi, 22 Februarie 1990

Dau interviuri la BBC, VOA şi ziarelor II *Messagero* şi *Uunita*. Mai ales despre demonstraţia şi intrarea cu forţa în palatul prezidenţial de Duminică şi demonstraţia minerilor de Luni. Totul bine regizat de „Front", Iliescu apare „huliganilor14 benevolent şi împăciuitor.

După masă vine Elizabeth, în acelaşi avion cu Gicu Pop.

Suntem invitaţi la cină, la Casa Lido, de Alee Mally, cu Steven B. Rogers, Directorul „Grants Administraţion11 şi cu Donald R. Norland, „Program Enterprise11 (CIPE). Don a fost ambasador în vreo două ţări din Africa. Discutăm pe larg situaţia din România. Sunt gata să facă raport favorabil, ca fonduri americane să ne fie puse la dispoziţie ca să încurajăm antrepriza privată în România. Mi-au plăcut oamenii. În special Don Norland, care a acceptat că UMRL poate să devină instrumentul ideal prin

care „dimensiunea economică a libertăţii11 să fie sprijinită şi încurajată în România.

În timpul mesei un mic incident, care mi-a făcut mare plăcere. Fără îndoială americanii au rămas foarte impresionaţi. Un domn vine la mine, îşi cere scuze că mă deranjează, şi-mi oferă o sticlă de şampanie frumos învelită într-un şerveţel. „În semn de admiraţie pentru tot ce faceţi11, îmi spune. Şi, ca să sublinieze autenticitatea sentimentelor lui, elegant refuză să-mi spună cine e. Îi strâng mâna, bineînţeles, şi-i mulţumesc. Înainte de plecare, totuşi, îl rog pe ospătar să afle cine e. În cele din urmă, vine domnul şi mă informează că e economist de profesie şi lucrează la ROMEXPORT. O mai bună recomandaţie faţă de americani nici nu se putea. Le-am atras atenţia chiar că nu eram vinovat de aranjarea incidentului!

Vineri, 23 Februarie 1990

Altă zi extrem de grea. Începe cu Petrina care vine, neanunţat, ca să-mi ceară $700, pentru bilete de avion de la Frankfurt la Paris, pentru reprezentanţii PNŢ la o Conferinţă acolo. Merg Coposu şi alţi doi al căror nume îmi scapă. Îi dau banii, dar numai după ce-i spun lui Cornel, la telefon, că eu nu vreau să devin bancherul Partidului. Nu pentru asta am venit în ţară! i-am spus.

Ioan de Hondol şi Victor Crăciun vin să-mi vorbească de 4 publicaţii ce vor să scoată. În primul rând, *Neamul Românesc*, *România Viticolă* şi *Hercules*, o revistă de turism şi sănătate. Trebuie să le dau un mesaj pentru prima publicaţie.

Rada, Cărbunaru, Rus, Arambaşa şi Dobrin vin să-mi ceară să intru în noul „Partid Naţional Român", ce vor să înfiinţeze. Le spun că eu sunt pentru găsirea unei soluţii pentru împăcare. De altfel, devotamentul meu pentru PNŢ este profund. Ei argumentează că Partidul Naţional Român e partidul căruia îi aparţin prin tradiţie de familie. Oamenii sunt în plină vigoare, iritaţi că locurile de conducere le sunt blocate de bătrâni în PNŢ. De aceea vor să plece.

Diana Setlacec îmi ia un lung interviu pentru

Phoenix. Ea vrea să prezinte, împreună, interviuri cu mine şi cu Ion Iliescu. „Sunteţi de acelaşi calibru şi aveţi amândoi o priză în imaginaţia populaţiei14. Mă întreb în ce măsură are dreptate!? Apoi, în alt număr, vrea să facă, tot împreună, interviuri cu Coposu şi Brucan. Ideea nu e rea. I-am cerut să-mi arate textul înainte de a-l publica.

De la Iaşi, o delegaţie, de la *Convorbiri Literare*. Ei ar vrea o tipografie. Mi-a plăcut Directorul revistei, Alexandru Dobrescu. Mă invită să le vorbesc la Iaşi, la Universitate.

Vin, apoi, nişte tineri, care vor să meargă la Paris, pe jos. Vor avea un camion în care să doarmă şi să-şi ducă merindele. Vor bani.

Puiu Boilă, aici pentru şedinţa şefilor organizaţiilor judeţene PNŢ, vine cu prietenii lui. Toţi îmi vorbesc de nevoia ca eu să candidez la Preşedinţie, împotriva lui Iliescu. Traian Cărbunaru îmi face o bună impresie. Le spun că eu nu caut aşa ceva. Eu vreau să candidez la Turda, deci la Cluj, de care Turda aparţine astăzi. Voi accepta însă *onoarea* de a candida la Preşedinţie, chiar dacă prea bune şanse nu am să câştig contra lui Iliescu. Dar numai dacă sunt solicitat insistent de

Partidul nostru să fac acest lucru, şi de majoritatea celorlalte partide în afară de Front. De Partidul Liberal, în primul rând. Îi dau o maşină de scris modernă, care tocmai mi-a sosit de la Cocorăscu din New York. (Mi-a trimis 7.) Puiu Boilă vrea să organizeze o mare adunare la Blaj, la 6 Mai. Ţine neapărat ca eu să fac o cuvântare acolo. Tot în Ardeal e tăria noastră, mi-a zis. Şi are dreptate.

Dau încă un interviu, la *Flacăra* (Constantinescu Dumitru). Revistă mult timp sub direcţia poetului Adrian Păunescu, notoriu prin amoralitatea lui politică. Când ditirambic sicofant al lui Ceauşescu, când, alungat în dizgraţie, subtil critic al „geniului carpatin”.

Părintele Calciu Dumitreasa a făcut o slujbă, azi după-amiază, la crucile din Piaţa Universităţii. Foarte multă lume. A venit, apoi, să mă vadă la mine la hotel. Enescu era şi el aici. Printre cei din garda lui, era şi un

teolog care m-a invitat să mă adresez preoţilor ortodocşi. Ei vor avea o mare întrunire, veniţi din toată ţara, între 4 – 7 Martie. Fixăm, în principiu, să le vorbesc la 6 Martie „Despre Democraţie”.

Ziua se termină cu o insistentă pledoarie din partea tânărului Gabriel Bugnar-Andrei, să începem un post de televiziune. Prieteni de-ai lui au deja permisiune s-o facă. De unde acoperirea cheltuielilor? îl întreb. Din reclamele firmelor occidentale. Nicio şansă, atâta timp cât instabilitatea continuă sub regimul actual. Ne trebuie 6 milioane DIN.

Calciu voia să confirm că UMRL va susţine ROMFEST-ul lor la Washington. Sigur că da, i-am zis. Dacă UMRL apare printre organizatori şi nu i se mai spune ROMFEST. „Festival Românesc”, sau orice alt nume vor ei, e acceptabil.

Sâmbătă, 24 Februarie 1990

Scriu un mesaj pentru *Neamul Românesc*, pe care „Societatea Culturală a Românilor de Pretutindeni” îl vor scoate peste câteva zile. E vorba de renaşterea Ligii Culturale şi a ziarului lui Nicolae Iorga. Corectez apoi, interviul ce soţii Ciomagă au scris pentru *Convorbiri Literare* din Iaşi.

Ei sosesc punctual, la ora 10.00 dimineaţa, dar îi ţin până aproape la 11.00, căci era mult de corectat. Iulian e bărbat frumos şi ea, Liliana, e bine. Ambii, tineri avocaţi, dar cu aspiraţii de scriitori. Ei vor să-mi scrie o biografie. Îmi plac oamenii, dar – ea în special – prea mă ridică în slavă. Ceea ce mă jenează. Pe de altă parte, nu văd de ce ai vrea să scrii biografia unui om încă în viaţă, dacă nu-l admiri!

La ora 1.00 p.m. precis vine Patrick Leigh Fermour. Luăm masa împreună, cu el şi cu Elizabeth. Remarcabil om. Are o memorie extraordinară. Ne-a citat mai multe versuri româneşti la perfecţie şi cu un accent foarte bun. Arată foarte bine, deşi are, deja 75 de ani.

În timp ce beam un pahar de pălincă, în apartamentul meu, vine şi Bubi Truţia. Dinu mi se plângea,

la telefon, că n-a primit nimic de la el. Bubi e cam nepunctual.

Patrick a venit să scrie două articole despre situaţia din România pentru *Daily Telegraph*. Are toată libertatea. Mâine pleacă în Transilvania să se informeze, să simtă atmosfera la faţa locului. Vorbim de toate. Explic situaţia. Îi dau şi scrisoarea ce Elizabeth a trimis-o prietenilor ei. Îi va da impresiile ei de felul cum am fost primit în România după un exil de 50 de ani.

M-am culcat puţin şi sunt întrerupt, imediat de Ion Ghika. Îmi aduce mesajul Regelui adresat membrilor „Consiliului Provizoriu de Uniune Naţională”. (N.B. Ar fi fost bine să-i spună pe nume, corect, adică „Consiliul Unităţii Naţionale”). E, evident, scris de Ionel Stârcea. Nu e rău, deşi vorbeşte numai de Constituţia comunistă din 1948, fără ca s-o menţioneze pe cea din 1965. Probabil că Stârcea a uitat de ea. Punctul principal e just. Numai reprezentanţii aleşi ai naţiunii pot să hotărască asupra Constituţiei. Asta zice în esenţă. Îi atrag atenţia lui Ghika că nu e înţelept ca el să înceapă să mă atace în faţa altora, cum a făcut-o când era sub impresia că m-am dus să-l văd pe Ambasadorul sovietic. A scăldat-o. A sugerat chiar că Dan Stoica ar putea fi un agent. Ceea ce eu nu cred. Ghika zice că Dan i-a dat informaţia!? De fapt, e imposibil. Dan ne-a dus, pe mine şi pe Tecuceanu, la Atkinson, Ambasadorul britanic. Pe urmă mi-a explicat că ieşirea lui împotriva mea, în faţa tuturor la sediul UMRL, a fost o stratagemă ca să vadă reacţia celorlalţi. Mi se pare cusută cu aţă albă toată povestea.

La orele 5.00 vine Dragoş Popescu să ne ia cu maşina la unul din sediile PNŢ, la o întrunire.

Nu mă prezintă nimeni. Vreo 40 de persoane. Începem cam la 5.30 şi terminăm după 8.00 Le-am vorbit despre democraţie, cu trimiteri şi ilustrări din situaţia noastră actuală. N-am atacat însă, aspectul economic al democraţiei. Mulţi tineri au luat cuvântul.

Roman Lucian a filmat adunarea.

Trebuie să văd ce a realizat, pentru că va fi imperios

necesar să fac o casetă pentru campania electorală. Roman vrea să lucreze cu mine dacă reuşim să începem un post de TV al meu.

Duminică, 25 Februarie 1990

Ne-am dus, cu Dan Stoica şi soţia lui, la Snagov şi Căldăruşani. Zi frumoasă, senină. E mult, foarte mult soare. Ne-am oprit la vila 23, care acum e restaurant, dar pe vremuri era doar pentru uzul lui Ceauşescu şi al ortacilor lui. Am ajuns şi la ferma din Ghermăneşti. O ţărancă de-acolo, din spatele porţii, ne-a informat că de la această fermă era aprovizionat Ceauşescu cu came, ouă, lapte etc. Pe drum, oamenii m-au recunoscut ori de câte ori am întrebat cum să mergem mai departe. De-asemenea, când am ieşit din frumoasa biserică a mănăstirii. Am stat la slujbă până după citirea evangheliei.

Gaspar ne-a dus cu maşina la familia Toncescu. Nicolae Radu era acolo. De asemenea Ministrul Transporturilor. La despărţire ne-a dat două sticle de vin. Eu i-am dat bătrânului Toncescu cartea mea, *Policy for the West*.

Discuţia n-a fost suficient de interesantă. Doar că ministrul şi-a exprimat dispreţul pentru Petre Roman. Nimeni n-a fost impresionat de felul cum s-a comportat în Franţa. Mi-au dat toţi sfaturi. Am nevoie de ele pentru transmisiunea la televiziune, mâine seară. N. Radu e sigur că Frontul va avea în curând mari dificultăţi. Vor avea loc demonstraţii din partea familiilor victimelor revoluţiei. Ca să nu fie sacrificiul lor în van.

Luni, 26 Februarie 1990

Ziua începe bine. Patrick Leigh-Fermor vine cu un tânăr gazetar de la *Daily Telegraph*, Alee Russell, şi cu o tânără fotografă, care-şi face pozele pe balcon. Patrick pleacă, dar eu mă folosesc de ocazie ca să-l înduplec pe Alee să scrie despre ceea ce ne preocupă. Într-adevăr, suntem alarmaţi că se răspândeşte zvonul că PNŢ ar fi antisemit şi antimaghiar. Cred că l-am convins. Voia, însă, să vorbească el cu vreun membru evreu PNŢ şi cu lideri ai partidului maghiar.

După multe încercări, am reuşit să-l găsesc pe Ion Rus. Am avea noi un membru evreu, pe un oarecare Kuhn, dar n-a fost chip să dăm de el. Apoi, mi l-a pomenit pe Paul Steinberg, redactor la *Vocea Huşiului*. Reuşesc să vorbesc cu sediul PNŢ de-acolo, îl căutăm pe Steinberg, dar nici pe el nu-l găsim. Intru însă în legătură, tot după multe încercări, cu Andor Horváth. I l-am trecut la telefon lui Alee Russell, dar limbă comună n-au avut. L-am localizat şi pe Domokos, şeful partidului maghiar, dar nici pe el nu l-am putut contacta. Cu toate acestea, cred că l-am convins că atacurile contra noastră constituie pură dezinformare. Şi l-am numit pe Sergiu Brucan drept iniţiatorul ei.

Vine Dumitru Giuglea, Preşedintele PNŢ din Turda. Mi-i numeşte şi pe ceilalţi membri ai comitetului de-acolo. Îmi spune că se caută intimidarea lor. Se lipesc afişe cu zvastici pe sediul din Piaţa Mihai Viteazul şi o bandă de ţigani îi ameninţă cu cuţite. „Eu, seara, nu îndrăznesc niciodată să ies în stradă”, îmi spune.

Doru Novacovici s-a întors din Buzău, unde a întemeiat o filială. E furios că nu-l ţinem informat de tot ce facem şi e mai ales contra lui Ion Ghika, cu care s-a ciocnit. Ghika vrea ca toate filialele din România să depindă de Bucureşti, adică de el, pentru că noi i-am dat împuternicire scrisă să ne reprezinte în România. Trebuie să anulăm împuternicirea. Acum că Preşedintele UMRL e în România, nu mai avem nevoie să fim reprezentaţi, îmi zice Novacovici. Are dreptate, dar, trebuie, mai întâi, să avem un sediu al nostru, unde să instalăm Centrala România, după cum avem Centrala Londra şi Centrala Paris. Enescu să conducă Filiala Bucureşti, Mihăilescu pe cea din Cluj etc. Pe la orele 12.00 vine Radu Petrescu. Are legături strânse cu Ion Iliescu. Îmi spune că Iliescu nu poate să ia masa cu mine mâine, pentru că pleacă la Ploieşti. Dar va fi încântat să iau micul dejun cu el, la orele 9.00 dimineaţa. Prânzul cu Bubi Truţia. Se va pune pe treabă să aducă ziarele străine la Bucureşti. Va trebui să finanţez, cred, această iniţiativă. Vrea un land rover cu care să străbată Transilvania. Va face propagandă printre

unguri pentru mine. Trebuie să te cunoască. Eu le vorbesc în ungureşte.

Interviul meu urma să aibă loc la programul „Actualităţi”, după ştirile de la 7.00. Au dat însă dezbaterile mini-Parlamentului.

La 9.30 a venit Emanuel Valeriu să mă ia. Sandu Pobereznic vine cu mine. La Televiziune fac cunoştinţa celuilalt gazetar programat pentru interviul meu. îl cheamă Vartan Arachelian. E armean, născut în România.

După ştirile de la 10.00 ne vine nouă rândul. Citesc textul meu. Aşa, pe jumătate liber. N-au fost încântaţi ce doi reporteri. Au făcut ceva comentarii cam aspre: că nu mai e nevoie de ei căci am vorbit deja despre punctele principale etc. Emanuel, apoi, mi-a adresat prima întrebare. Veţi candida la alegeri? Da, la Turda. Vorbesc de Preşedinţie:

Veţi candida la Preşedinţia României? A urmat un joc de-a ascunselea, el revenind la întrebare, eu declinând să răspund. În cele din urmă am zis: E o mare onoare să candidezi la Preşedinţie, dar pentru asta trebuie să fiu ales. Nu numai de partidul meu, ci de mai multe alte partide. Cuvintele nu sunt exact redate, dar ăsta a fost sensul. Am însă filmul întreg.

Nu mă aşteptasem la întrebarea asta. Acasă, Elizabeth, Dănuţ şi soţia lui, Oprea cu un prieten (de la ansamblul care merge la Londra) şi Dragoş, toţi încântaţi de cum a mers interviul.

Iau cina în restaurantul hotelului. La o masă vecină patrona Gicu Pop. Am strâns mâna tuturor deputaţilor britanici invitaţi la Bucureşti. Mâine seară vor fi invitaţii mei.

Marţi, 27 Februarie 1990

Mă scol pe la 5 dimineaţa. Scriu. Anulez programul până la 10.30. La 8.40 soseşte Radu Petrescu cu Măgureanu, Consilierul lui Iliescu. El e din Cehu Silvaniei, de lângă Zalău. Conduce el maşina. îl iau pe Sandu cu mine. Sunt invitat, cum am spus, pentru micul dejun la Iliescu.

Sosim la timp, dar Iliescu îşi cere iertare. O să întârzie cam o jumătate de oră, căci s-a culcat după ora 1.00 azi dimineaţă. Ne servesc nişte virşli, cum le spunem noi în Ardeal. Şi beau o ceaşcă de ceai.

Zâmbitor, afabil, Iliescu, foarte prietenos. Îi ofer un exemplar din *Policy for îne West* (Politică pentru Occident) şi-i dau o dedicaţie. Sper că n-o consideraţi impertinentă, i-am zis. „Domnului Ion Iliescu, Preşedintele României, în dorinţa fierbinte că-şi va îndeplini rolul istoric ce-i revine”. Şi pun data. A citit-o şi ochii ni s-au întâlnit, o clipă.

Pentru mine, întoarcerea în ţară este urmarea unui profund devotament. Voi face tot ce-mi stă în puteri pentru a aduce democraţia în România. I-am atras atenţia că-mi lipsesc mijloacele. N-am casă, UMRL n-avem sediu, vrem să publicăm un ziar şi să înfiinţăm un post de televiziune. Le-a acceptat pe toate. Tacit. Cu excepţia televiziunii, unde a fost de acord să avem noi canalul nostru, în cadrul Televiziunii Române Libere. Dar să fie sub administraţia noastră integral.

Petrescu a făcut o lungă peroraţie. Trebuie să păstrăm o legătură pentru binele ţării. Eu am atâtea calităţi, atâtea legături în Occident. El, Iliescu, are nevoie de competenţele mele. Mai ales în problema iredentismului maghiar, care-şi ridică ameninţător capul.

Iliescu a vorbit mai ales de schimbările care trebuie să aibă loc. Privatizarea e greu de realizat. Va dura foarte mulţi ani. L-am contrazis. Sunt convins că se va putea face remarcabil de iute. „Eu sunt un om practic. Nu aplic nicio doctrină. Ţin seama de realităţi”, mi-a zis. Mă bucur să aud astfel de sentimente din partea unui fost comunist, i-am spus, râzând. A râs şi el şi Sandu era cât pe ce să izbucnească în hohot.

Eram pe dealul Patriarhiei. Acolo locuieşte. Ne-am dus să vedem Camera unde au loc dezbaterile CPUN şi în Catedrala Patriarhiei. Era multă lume la rugăciune şi vreo două slujbe erau în curs. Măgureanu mi-a promis să-mi trimită extrase dintr-o nouă carte iredentistă maghiară despre Ardeal. I-am cerat s-o facă în traducere

englezească. Voi interveni. M-a invitat, apoi, să-mi arate ce a construit Ceauşescu. Palatul Republicii şi clădirile bulevardului „Victoria Socialismului”.

Omul ăsta a suferit de gigantism, i-am zis. A suferit de multe. Ne-am gândit de multe ori să apelăm la dumneavoastră să ne scăpaţi de el. De ce n-aţi făcut-o? l-am întrebat. Ne-am despărţit, Măgureanu referindu-se la lealitatea ardelenească etc.

L-am asigurat că eu voi continua să lupt pentru democraţie, cu orice preţ şi că voi fi fericit dacă şi ei, adică Iliescu, vor face acelaşi lucru.

Revenit la hotel, iarăşi un du-te-vino neîncetat. (Vezi condica)

Cină cu delegaţia parlamentară britanică în restaurantul „Balada” al hotelului. Atmosferă bună. Cred că le-am schimbat puţin ideile preconcepute. Mi-a plăcut Paul Chanon în special, cu care am stat mai mult de vorbă şi după cină, în barul hotelului. Cu el şi cu gazetarul Bruce Anderson. Ultimul, cam plictisit.

Toate discuţiile m-au lăsat, însă, foarte îngrijorat. Imaginea noastră, a PNŢ, este foarte slabă. Bătrâni, incapabili, numai Frontul poate guverna. Ceea ce e mai grav e că toţi îmi afirmă că această concluzie e împărtăşită de toate ambasadele occidentale, de englezi şi de americani în special.

Miercuri, 28 Februarie 1990

Grupul Rada-Cărbunaru etc. (vezi 23 Februarie) vin să-mi vorbească. Ei ar vrea să formeze un nou partid cu mine în fruntea lor. Refuz categoric. Accept însă sugestia lor, să facem un film care să schimbe imaginea PNŢ de babalâci. Interviuri etc. Din nou niciun moment liber.

La orele 11.00 plec la sediul partidului. Sunt primit din nou excepţional de prietenos de toţi tinerii şi bătrânii care nu sunt la conducere – căci ăştia nu prea mă au drag.

La 12.00 sosesc parlamentarii englezi: le fac eu o mică dizertaţie. Explic situaţia actuală: lipsa de acces la Radio şi TV în egală măsură, şicanele, intimidarea, brutalitatea, cele două omoruri împotriva unor membri ai

partidului nostru la Bacău şi dezinformarea. Insist mai ales asupra acestui aspect şi resping acuzaţiile că PNŢ ar fi antimaghiar şi antisemit. Cred că am reuşit să-i conving.

Vine Ion Puiu. Ia comanda şedinţei. Anunţă că este numărul 2 în partid. Îşi cere iertare că a venit cu întârziere, care se datorează unei situaţii extrem de serioase şi grave. Aseară, statuia lui Avram Iancu, eroul nostru naţional, din Târgu Mureş, a fost acoperită de vopsea şi i s-a pus un placard, în ungureşte, cu vorbele: Luaţi-v-o, şi căraţi-vă cu ea. Peroraţia nu s-a mai oprit, după asta. Atât Winston Churchill, cât şi Julian Amery şi Paul Channon, au încercat, în diverse feluri, să schimbe subiectul, să sugereze că trebuie să uităm trecutul, să avem o reconciliere ca cea franco-germană. N-a fost chip. Puiu s-a întors la aceeaşi temă, de fiecare dată. În cele din urmă, Amery ne-a mulţumit pentru primire. Aveau un angajament la prânz! Şi au plecat. I-am condus la automobilele în care au venit şi pe drum, am explicat că Puiu a suferit 18 ani de închisoare şi mulţi ani de arest la domiciliu. *But he is your leader*, mi-a spus Winston. Adevărat dezastru. Eram la stânga lui Puiu şi i-am tot făcut semn cu piciorul să-l fac să înceteze. Imposibil. Am fost aşa de amărât că e greu să o pun în cuvinte.

A fost un dezastru, i-am spus lui Bani Ghica, căci am luat masa cu el şi cu soţia lui. Adevărată plăcere pentru Elizabeth căci amândoi vorbesc foarte bine englezeşte. Bani a fost educat la Universitatea din Birmingham, a jucat rugby şi a ajuns să fie căpitan al echipei României. E foarte trist. Omul ăsta, cu care am suferit atât în închisori şi la munca silnică, e depăşit. Nu poate să facă faţă situaţiei. Se referea la *Puiu Coposu*. Şi el, ca şi Jovin, vede necesitatea unei schimbări la şefia partidului. Găseşte că numai eu am calităţile şi prestigiul necesar pentru o asemenea responsabilitate. Sincer, eu n-o vreau. Situaţia e prea fluidă. Intrarea mea în conducerea PNŢ, în orice funcţie, nu e dorită, pentru că cineva se va simţi lezat şi micşorat în importanţa lui.

Seara, la recepţia dată de ambasadorul britanic,

Michael Atkinson, pentru J.A. Redwood, „Minister for Corporate Affairs” în

Departamentul Comerţului şi Industriei (D.T.I.). Multă lume, în afară de delegaţia britanică. Ministrul de Externe Adjunct Mitran, Aurel Ion, Subsecretar de Stat la Ministerul Comerţului Exterior, Ghica, fost ambasador la Londra etc. Mulţi mi-au vorbit şi toţi s-au referit la interviul meu de luni, la TV.

La cină, Atkinson m-a plasat la o masă cu Redwood, Amery şi Sir Mark Russell. Deci, la masa principală. Şi Radu Câmpeanu, Ion Puiu, Cunoscu şi încă vreo câţiva lideri ai Opoziţiei au fost prezenţi. Am vorbit cu ei, dar prea puţin. Gicu Pop e, evident, foarte influent. Toată lumea vorbeşte despre posibila mea candidatură la Preşedinţia României.

Joi, 1 Martie 1990

Ziua începe cu mărţişoare. De la Dragoş Şerban, Dana Sabău-Boroş etc… Frumos obicei.

Prima şedinţă cu „echipa” mea. Fifi a venit aseară cu maşina şi cu cele două camionete, aduse din Germania. Are idei foarte precise, de cum ar trebui să acţionăm de-acum încolo. Urmează ca ea să mânuiască toate fondurile. Sunt încântat. Toţi să ştim, unii de alţii şi ce face fiecare. Din păcate, acest plan de lucru, care e excelent, nu poate fi pus în aplicare înainte de a avea locuinţa noastră particulară şi sediul UMRL.

Dau un interviu televiziunii scandinave, pe balconul apartamentului nostru din hotel. Interviul începe: Se afirmă că veţi candida la Preşedinţia ţării… etc. Apoi, impresiile mele după 50 de ani, PNŢ, planuri concrete pentru ţară ş.a.m.d.

Gaşpar vine să mă ia la ora 11.00 a.m. Mă duce la amiralul Bogdan acasă. Comandorul Nicolae Radu e, evident, omul de rigoare. Îi asigur că acum şansele par bune pentru publicarea revistei *Periscop*. Imediat ce instalăm tipografia îi dăm drumul.

Amiralul ţine foarte mult să scoată şi o revistă a Ligii Navale. Mi-a arătat cum arăta revista înainte de război.

Absolut de acord, i-am zis, dar trebuie să ţinem seama de enorm de multe probleme ce-şi aşteaptă soluţia care au o mai mare prioritate. A înţeles, dar…

Voi face tot posibilul ca să le satisfac şi această dorinţă. Mai degrabă sentimentală.

Amiralul şi Gaşpar se retrag apoi. Rămaşi singuri, Radu intră direct în subiect. „O” este în măsură să schimbe situaţia. Tot printr-o mişcare de masă. Situaţia actuală nu este acceptabilă. Nici ţării şi nici Armatei. Guvernul provizoriu va fi înlocuit. Avem nevoie de un Preşedinte. Dumneavoastră aţi câştigat enorm în prestanţă şi popularitate, prin felul cum v-aţi prezentat la televizor. Să vă spun drept, ezitam între Radu Câmpeanu şi dumneavoastră. Acum l-aţi depăşit covârşitor în opinia noastră. Acceptaţi să jucaţi acest rol?!!

I-am explicat şi lui că nu vreau să mă impun etc… Dar, dacă PNŢ şi alte partide se declară pentru mine voi candida, am zis.

Nu e vorba de alegeri. Acceptaţi Preşedinţia, dacă vi se oferă?

Cu aceleaşi rezerve, da, i-am răspuns, mai mut din curiozitate. Ei au nevoie de devize, pentru a-şi procura materialele electronice, mai ales, ce au indicat în lista pe care mi-au trimis-o prin Dan Florea, toamna trecută. Le trebuie 3.000 de dolari. Am acceptat să le dau suma. Noi avem bani. N-avem devize. Ne-am înţeles să le dau devizele la întoarcerea mea de la Londra, unde plec astăzi.

La aeroport Doina Moga Belmore vine să-mi vorbească. E cea care a lucrat pentru mine, dar a trebuit să o concediez pentru că avea legături continue cu Ambasada RSR şi făcea naveta Bucureşti-Londra. „Special Branch”, din Scotland Yard, mi-a indicat că nu se poate avea încredere în ea. Mi-a vorbit de impresia excelentă ce am făcut la televizor luni seara etc. de şansele mele de a deveni Preşedinte, şi şi-a oferit serviciile, căci ea e critic de artă.

Ştii că mi-ai luat un interviu ca să scrii despre mine. M-ai întrebat şi despre legătura ce aş fi avut cu o doamnă

care ar fi dat naştere unui copil, al meu. Eu aveam un dosar „BENTINCK”, care a dispărut. Dumneata l-ai luat?”, am întrebat-o direct, fără niciun înconjur. A protestat. Categoric, nu. De fapt, dosarul conţinea doar o corespondenţă cu doamna în cauză. Legătura dintre noi a fost deschisă, de notorietate publică, acceptată pe faţă, de toţi.

Când ne-am îmbarcat în autobuzul care ne-a dus la avion, o doamnă Raţiu mă invită să stau pe scaunul de lângă şofer. Lucrează pentru aeroport. Conversaţie foarte plăcută cu amândoi. Nu ne-am găsit rude.

Abia aşezat în locul meu în avionul Swissair, către Zürich, o tânără îmi cere un autograf. Imediat după aceea o româncă, Domide, care e angajată la Swissair, îmi aduce un articol vechi despre înaintaşul ei, memorandist, colaborator al lui Ioan Raţiu. Evident, ştiuse că iau acest zbor şi-şi pregătise totul.

După decolare, experienţă semnificativă. Eu eram la fereastră.

Lângă mine Sandu Pobereznic. În locul din centru vine Florentin Scaleţchi. El e din Front, dar şi important membru PNŢ. Acum merge, cu delegaţie scrisă din partea lui Ion Puiu, să prezinte situaţia noastră în Elveţia, Firanţa, Germania şi Italia. A făcut 5 ani de puşcărie. Condamnat la moarte pentru că şi-a dus vaporul la Istanbul să denunţe pe Ceauşescu. Pedeapsa i-a fost schimbată în 20 de ani temniţă grea mulţumită intervenţiei „Amnesty International”. Scaleţchi, şi el mi-a vorbit tot timpul despre candidatura mea la Preşedinţia ţării. Ion Iliescu o doreşte. El nu poate să candideze pentru că e şef de Partid. O spune cu atâta convingere, că sunt gata să-l iau în serios. Ce să mai crezi de aceşti oameni.

L-am descusut pe Scaleţchi. Evident, îl cunoaşte bine pe Iliescu. Mi s-a oferit, chiar, ca el, Scaleţchi, să-mi rezolve problema locuinţei, a sediului UMRL etc. la întoarcerea lui România peste două săptămâni.

E greu să desluşesc ce se petrece. Încerc să recapitulez: Radu Petrescu îi dă să înţeleagă lui Sandu

Pobereznic că Iliescu doreşte o legătură cu mine. Îi comunic lui Petrescu că şi eu doresc să-l văd ca să-i cer rezolvarea problemelor care mă împiedică în activitatea mea şi în realizarea opţiunii pentru care am venit în România. La câteva ore după aceea, vine răspunsul. Iliescu nu poate să ia masa cu mine, a doua zi, pentru că trebuie să plece la Ploieşti. Dar să vin la micul dejun. Totul e înscris în acest jurnal de zi, după aceea.

Comandorul Radu îmi dezvăluie, implicit, că era la curent cu cele întâmplate şi discutate la întrevederea mea cu Iliescu. Dar el nu-l vrea Preşedinte pe Iliescu, ci pe mine! Scaleţchi îmi afirmă categoric, că Iliescu mă vrea pe mine Preşedinte! Scaleţchi însă, sunt sigur, nu era la curent cu întrevederea mea cu Iliescu.

Intrigă bizantină, sau plan bine chibzuit pentru compromiterea mea. E posibil, însă, ca să fie o încercare autentică de a rezolva problema naţională în momentele acestea. Natura mea mă îndeamnă să cred că şi ceilalţi gândesc ca mine. Oare nu mă las înşelat de disimularea valahă? Prestigiul şi legăturile mele în Occident să fie utilizate pentru a se asigura o credibilitate rezultatului alegerilor din 20 Mai, la care, cu siguranţă, Frontul va ieşi victorios? Dacă acest scenariu e just, eu sunt de acord să-mi îndeplinesc rolul, cu condiţia ca Frontul, ieşit victorios la alegeri, să meargă rapid şi fără nicio întrerupere la democratizarea ţării. Altfel, nu.

Scaleţchi iar ne-a găsit. Noi trei, Sandu, Doina şi cu mine, aşteptam să ne îmbarcăm pe aeroportul Kloten (Zürich) spre Londra. A venit să-mi ceară să predăm o scrisoare de mulţumire organizaţiei „Amnesty International”. Cum era într-o englezească deprimantă, pe alocuri imposibil de înţeles, i-am rescris-o. A însemnat ce i-am pregătit eu şi iarăşi s-a oferit să-mi rezolve problemele în România. Chiar, poate, tot ce pretinde că poate?

Vineri, 2 Martie 1990.

Dau două interviuri. Primul la L.B.C. Al doilea la BBC – Scotland. Explic situaţia din România. Revoluţia continuă. „Sinuciderea” judecătorului care a prezidat la

procesul sumar al lui Ceauşescu n-a fost după mine, sinucidere. El trebuia eliminat ca să nu fie martor mai apoi împotriva lui Iliescu şi ortacii lui.

Richard Bassett scrie un lung articol ca „să dovedească" că revoluţia se datorează unui grup de „turişti sovietici" etc. etc. Pură speculaţie, care face, însă, mult rău imaginii românilor în Occident.

Masa cu Robert Temple, Jessica Douglas-Home şi Nicolae, la Manzi's. Le explic şi lor cum stau lucrurile la Bucureşti şi mă revolt împotriva articolului lui Bassett din *Times* de astăzi. Cum poate el să afirme că mii de oameni au înfruntat gloanţele şi tancurile, cu mâna goală, pentru că un grup de turişti sovietici i-au instigat? E cu adevărat absurd. Bassett afirmă că Grigore Corpăcescu, care încearcă să facă un film al Revoluţiei, a descoperit cheia începutului ei. Pentru că o pagină din condica oaspeţilor hotelului Athénée Palace lipseşte. Adică cea în care „turiştii sovietici" se înregistraseră la hotel. Se pune întrebarea: câţi „turişti" pot fi înscrişi pe o pagină, sau, hai să zicem, pe două pagini, pe o foaie întreagă? 50? 60? Ăştia au declanşat sacrificiul de sânge al miilor de tineri? Puteau ei, cât or fi fost ei de specialişti, să facă aşa ceva? Să-i determine pe tineri să-şi ridice copiii în braţe şi să-i invite pe soldaţi să tragă în ei? Bassett scrie foarte bine, interesant. Dar inventează. Are imaginaţie fertilă.

Jessica pleacă devreme. Robert Temple e sută la sută cu noi. E sigur că poate să ne obţină hârtie pentru publicarea ziarului la Bucureşti.

Am început ziua, de fapt, cu nişte telefoane. Mai întâi lui Peter Blaker şi, apoi lui David Hart. Le-am explicat care e situaţia în România şi le-am cerut să intervină ca Margaret Thatcher să mă primească şi, dacă se poate, să fiu fotografiat cu ea. Îmi promit că vor face totul, dar sunt sceptici. Mai ales David. *She will not do it*, mi-a zis, şi mi-a explicat că i-a cerut să facă acelaşi lucru pentru Gaspar Miklós Tamás, şi n-a vrut. Ca să nu intervină în afacerile interne într-o ţară străină.

Telefonez secretarului Primului Ministru, Charles

Powell. Şi-a adus perfect de bine aminte de cine sunt. Şi i-am subliniat că am venit pentru „spectacolul de gală” care va avea loc la *Londra Palladium* şi că aş vrea să mulţumesc Doamnei Thatcher pentru ajutorul ce publicul britanic acordă poporului român. Deci să mă primească în calitatea mea de Preşedinte al UMRL. Şansele sunt foarte mici, aproape nule, dar va comunica totul Doamnei Thatcher.

Cină cu Susan Bond. Societatea noastră, Blenheim Estates, merge foarte bine. Are mari calităţi tânăra asta.

Sâmbătă, 3 Martie 1990

Dau un interviu la BBC în programul lor de dimineaţă, *Today*.

Întors acasă îmi telefonează Bernard Braine. M-a auzit la radio. Discutăm situaţia. *Your time has come*. *You must gofor the Presidency*. Mi-a povestit, apoi, cum l-a scos din închisoare pe Václav Havel, care acum e Preşedintele Cehoslovaciei. I-am pomenit că am cerut Primului Ministru să mă primească şi de ce e atât de important pentru şansa noastră la alegeri. Legăturile mele cu Margaret Thatcher sunt foarte bune. Am să vorbesc şi eu cu Charles Powell, mi-a zis.

O jumătate de oră după aceea îmi telefonează din nou. De fapt, e o dificultate tehnică pentru că Doamna Thatcher e foarte ocupată. Dar asta s-ar putea rezolva, căci şi 5 minute ar fi de ajuns. Foreign Office însă, a luat o poziţie foarte fermă, ca să nu se demonstreze nicio favorizare între candidaţii la alegeri, sau între partide. Eu cred că e o atitudine greşită şi i-am spus acest lucru lui Charles Powell. E foarte important ca să se trimită un mesaj de simpatie şi de încurajare poporului român care suferă atât, în aceste grele momente. Powell mi-a promis că-i va comunica acest lucru şi i-a confirmat că şi alţi deputaţi au intervenit deja ca să mă primească.

Bernard îmi sugerează să-i trimit Doamnei Thatcher o scrisoare în care să-i arăt situaţia din România şi să sugerez că voi reveni la Londra, data fiind flexibilă pentru a fi aici când poate să mă primească.

Înainte de a mă duce la BBC, pe la 7.00 dimineaţa, i-

am telefonat lui Mihai Botez, aşa cum mi-a sugerat Comandorul Nicolae Radu. Botez n-a fost invitat să se întoarcă în ţară de nimeni din Front, în mod oficial. „Ca să vin, aşa, să cerşesc un post, e total greşit pentru mine. Pe Roman îl cunosc bine. Iliescu nu e inteligent, cum crezi Dumneata", mi-a zis. I-am discutat pe toţi ceilalţi, din toate partidele. Nu vrea să se înscrie în niciunul. Are păreri foarte proaste despre ei, deşi pe Puiu l-a admirat pentru curajul lui. Cum, de altfel, o admiră şi pe Doina Cornea. Dar anii de închisoare nu te califică ca om politic, a adăugat. Merge acum la Washington la Congres, să vorbească la subiectul dacă Revoluţia Română înseamnă sfârşitul independenţei României. Extraordinar. Cât de neinformaţi sunt oamenii ăştia, din State Departament. Ştii că au fost alte două poziţii adoptate de State Departament, pe care, din fericire, am putut să le opresc. Prima era pentru Ceauşescu în timpul revoluţiei „ca să facă ordine!" A doua a fost o grijă exagerată pentru soarta familiei Ceauşescu!? De ce?

Botez mi-a spus că se întoarce în România dacă e invitat de guvernul ales, nu de cel provizoriu. În orice caz, mi-a confirmat că vrea să lucreze cu mine.

E ceea ce mi-a indicat Radu Nicolae, care mă vrea pe mine Preşedinte şi pe Botez prim-ministru. Radu mi-a pomenit, de asemenea, de Costin Murgescu guvern adus la putere acum, înainte de alegeri, prin voinţa poporului şi sprijininul armatei.

Înlăturarea guvernului provizoriu este un lucru bun. Dar eu nu sunt pentru un regim militar, chiar dacă ar fi numai paternalist, nu dictatură. Mă voi opune categoric unei astfel de soluţii pentru România. Aş colabora însă la instituirea unui regim, tot provizoriu, care să pregătească alegerile în mod imparţial. În ultima analiză eu vreau să fiu ales, nu numit, şi nu autoimpus, cu, sau fără ajutorul armatei. N-am luptat pentru democraţie o viaţă întreagă ca, acum, să fac un compromis, să-mi abandonez principiile, pentru a ajunge să fiu Preşedintele României! În această chestiune nu încape nicio târguială, nicio

raţionalizare şi nicio justificare. Rămân autentic democrat până la sfârşitul vieţii mele.

Susan Câine îmi telefonează. Şi ea m-a auzit azi dimineaţă la Radio. La fel Evelyn Butler. Evident, am făcut impresie bună.

Duminică, 4 Martie 1990

Lidl Johnson vine la mine, la Arlington. Vrea să mă ajute. Da, zic eu. Mai ales în legăturile mele cu minorităţile maghiară, germană şi minuscula comunitate evreiască. De asemenea, în legătură cu turismul.

Sugerez acelaşi lucru lui John Beckwith. Va veni, împreună cu Peter, să vadă ce se poate întreprinde în „the leisure industry" în România. Adică hoteluri, curse de golf, chalet-uri, resorturi balneare şi de schi etc…

Seara spectacolul de la *Londra Palladium*. Vreo 8 – 900 spectatori. Urma ca, la sfârşit, să fiu invitat pe scenă să rostesc câteva cuvinte. David Stone, fără ca să se consulte cu cineva, a respins ideea. Programul a fost bun. Prea lung în prima parte, în care au apărut diverşi şi buni artişti britanici. În a doua au fost numai ansamblul românesc sub direcţia lui Paraschiv Oprea şi Viorel Cioacă.

Am dat o cină pentru 11 persoane după spectacol, la restaurantul „Caprice".

Nicolae şi ceilalţi organizatori sunt furioşi pe David Stone, pentru că nu m-a invitat pe scenă. În definitiv, eu am avansat toţi banii, fără de care spectacolul n-ar fi fost posibil. Şi n-a reuşit să umple teatrul. Publicitatea lui, deci, a lăsat mult de dorit.

Ieri şi azi am dat diverse interviuri la BBC, LBC, în englezeşte şi la BBC în româneşte.

Luni, 5 Martie 1990

Înregistrez o prezentare a mea pentru a fi transmisă la televiziune.

La birou mă aşteaptă Tim Bell cu un asistent al lui şi cu Nicolae. Tim e cel care a pregătit campania electorală care a adus prima victorie a Margaretei Thatcher. După o amplă discuţie, în care reiese că el a organizat alegeri prezidenţiale în 8 state diferite, declară că ar vrea să se

ocupe de a noastră. *You are peifect Presidential material*, au fost vorbele lui. Urmează să-mi conceapă un plan de acţiune şi un deviz. Nu va fi ieftin, mă avertizează.

Marţi, 6 Martie 1990

La 9.40 a.m. exact sosesc la Downing Street. Charles Howell mă duce într-o mică sală de aşteptare, împodobită cu portretele lui Baldwin, al Baronului Kelvin, Isaac Newton, Rudyard Kipling şi Johannes Casparus (Lord Bothmen), consilier al „Sacri Rom. Imp" etc. De asemenea, cu o placă oferită Primului Ministru britanic de N.A.S.A., care încorporează minusculul steag britanic (*Union Jack*) care a împodobit misiunea spaţială „Skylab", în 1973 – 74.

Abia am terminat de notat toate astea şi a venit Powell să mă ducă la Margaret Thatcher. M-a primit foarte cordial. Mi-a indicat că mi se vor face nişte fotografii, executate pe loc. Ne-am aşezat, apoi, pe nişte sofale în sala ei de recepţie. Nu mare, dar plăcută. Am început mulţumindu-i pentru sprijinul dat nouă, UMRL-ului, când ne-am înfiinţat la Geneva, în 1984, şi României acum din partea ţării sale. Ea a trecut, apoi, la situaţia de la noi. Mi-am exprimat îngrijorarea şi i-am explicat că informaţiile ce-i vin de la Ambasada din Bucureşti, care susţine Frontul, nu sunt juste. Ţara nu-i vrea. Sunt comunişti, convertiţi, în cel mai bun caz. Dar tot comunişti. Ţara vrea să meargă spre democraţie. Partidele de centru să rămână împreună, mi-a zis. I-am vorbit de suprema noastră nevoie. De privatizare. Ea are multă experienţă în acest domeniu.

Să ne utilizeze pe noi, UMRL, în tot ce se face. Noi avem legitimitate şi suntem democraţii autentici.

M-a ţinut mult mai mult decât cele 10 minute alocate iniţial, cu stricteţe. La ieşire, tot Cabinetul era în hol. Douglas Hurd, Ministrul de Externe, a venit să mă agrăiască foarte cordial. Trebuie să notez, de asemenea, că Primul Ministru mi-a cerut *Please keep me informând how things progress*. I-am sărutat mâna la plecare. Am avut impresia că i-a făcut plăcere.

De altfel trebuie să notez că e foarte machiată. Aşa i se ascund toate ridurile, e clar! Dar arată foarte bine.

Masa cu Nicolae. Voisem să mă odihnesc puţin după aceea. Imposibil. Telefoane, interviuri cu Simpson de la *Guardian*. Apropo, la ieşirea din Downing Street m-a aşteptat Andrew McEwen, de la *Times*. I-am dat un interviu.

La 5 după-amiază, la Hulse de la F.C.O. Şi el cu aceeaşi impresie. Frontul trebuie susţinut. Resping aprecierea. De-acolo la Camera Comunelor. Mai multă lume în sala de comitet No. 11. Explic situaţia la acest *all party comettee on România*. Paul Flynn, deputatul laburist care a fost cu mine în România la 24 – 25 Ianuarie, m-a prezentat. Răspund întrebărilor diverşilor deputaţi prezenţi şi celor puse de Lady Ellis. Patrick Cormack, deputat conservator, ne invită la un pahar de vin în barul Parlamentului. El merge în România. Vinerea aceasta, invitat de Fundaţia Eminescu, organizată de Jessica Douglas-Home.

Printre gazetarii prezenţi: Edith Lederer de la A.P., şi Anton Guardia de la *Daily Telegraph*.

Zoe Storm mă pune în legătură cu László Moră şi cu Constantin

Jâsek. Ambii unguri. Sunt gazetari în Budapesta, dar vorbesc bine româneşte. Jâsek e la München acum. Mi-ar putea aduce mari servicii în legăturile mele cu partidele minoritare.

Miercuri, 7 Martie 1990

Ziarele *Times*, *Daily Telegraph* şi *Guardian*, toate scriu despre vizita mea în Anglia şi de faptul că am fost primit de Margaret Thatcher. Articolul din *Times*, mai ales, scris de Andrew McEwen, e foarte favorabil.

Sunt foarte mulţumit.

Julian Amery îmi telefonează să-mi spună că a văzut-o pe Doamna Thatcher ieri după-masă, când i-a spus că vizita mea i-a făcut plăcere. Julian mi-a confirmat că la Timişoara nici n-au găsit măcar un sediu al Frontului.

Bernard Brain şi Peter Blaker mi-au telefonat şi ei. Bernard i-ar fi spus Primului Ministru că trebuie să mă vadă. Fără îndoială eu voi juca un rol important în situaţia

politică din România. Le-am mulţumit, şi unuia şi celuilalt, pentru intervenţia lor în favoarea primirii mele la 10, Downing Street. În fine, David Hart îmi telefonează din Budapesta. E şi el încântat că am fost primit.

Horowitz mă găseşte câteva minute înainte de a-mi părăsi biroul. Îi spun că-l socotesc foarte potrivit pentru un post reprezentativ, chiar la Londra. Dacă voi avea o influenţă după alegeri voi recomanda numirea dumitale. De garantat însă, bineînţeles, nu pot garanta nimic. Noi, însă, avem nevoie de ajutor acum. Urgent. Gândeşte-te cum poţi s-o faci şi înţelege-te cu Daponte. Dar trebuie să fie un ajutor substanţial. Pe de altă parte, nu e nevoie să vorbeşti de plătirea tuturor cheltuielilor ambasadei la care vei fi numit. Statul va plăti, ceea ce plăteşte în mod normal. A înţeles. Să vedem acum ce va face.

Sunt în avionul TAROM, un Iliuşin. A avut o avarie care a trebuit pusă la punct. Încă n-am pornit. Tocmai încarcă ultimele bagaje. E clar, însă, că vom avea o întârziere de cel puţin 3 ore. Plictiseală, dar nu mare. Tot ansamblul se întoarce acum. Deci mergem împreună, ceea ce-mi place.

Ieri dimineaţă, după ce m-am întors de la 10, Downing Street, a venit o delegaţie la mine la birou: două fete drăguţe în costum, stilizat din păcate, din Sălişte, cu un mare buchet de flori. Mi-au mulţumit, etc. Şi mi s-a luat un interviu pentru Televiziunea Română de un domn

Moroşan. Şi azi, când aşteptam la aeroport, Televiziunea Română a continuat să filmeze. Mi-au promis şi mie o casetă când va fi gata pentru transmisiune, probabil marţea viitoare.

Tot ieri am primit ştirea bună de la Fifi, din Bucureşti, că mi s-a oferit o casă foarte potrivită. Mare, cu multe băi, 3 camere de recepţie şi vreo 8 de dormit. Cu piscină şi sală de cinematograf!? Nu arată grozav pe dinafară, dar în interior, e foarte potrivită şi gata mobilată.

Confirmarea a venit, de asemenea, că în ziarul *Universul*, al cărui prim număr tocmai a apărut, se publică un mare interviu cu mine. Ediţia a 2-a a *României de*

Astăzi a apărut. O ducem la Bucureşti. Revista *Dynasteurs* din Paris publică un mare articol, al lui Michel Derenbourg, sub titlul *Un Roumain sur le Retour*. Foarte interesant, dar nu în întregime favorabil mie.

La aeroport, la Otopeni, ne aşteaptă Dan Stoica, Dănuţ, băiatul lui Pusă şi Fifi, care-mi dă vestea proastă că Primul Ministru Roman s-a opus alocării casei. Ni s-a oferit o altă casă, tot mare, dar era o cursă. Casa aparţinea lui Valentin Ceauşescu. Ar fi o mare greşeală s-o luăm noi. Sosiţi la hotel, ne aşteaptă Dragoş. Ne dă vestea că, în ciuda opoziţiei lui Roman, casa tot ne va fi dată. Nicolae Radu ar fi omul influent în această problemă.

Joi, 8 Martie 1990

Un nou sondaj al opiniei publice mă pune al 4-lea în lista popularităţii în România. După Iliescu, Radu Câmpeanu şi Petre Roman.

Vizităm Ministerul Sănătăţii pe care am vrea să-l luăm pentru UMRL. Ministrul, Dan Enăchescu, ne primeşte foarte cordial. Pe Radu Nicolae, Fifi şi pe mine. Peste tot sunt recunoscut. Oferte de servicii şi tot felul de cereri.

Masa cu Ion Ghika.

La 3.00 p.m. dau o Conferinţă de Presă aici, la hotelul Intercontinental. Multă lume, inclusiv Asociated Press şi Reuters. Mai ales gazetari români. După mine, totul a mers foarte bine. Am discutat situaţia actuală din România şi le-am relatat întrevederea mea cu doamna Thatcher. Am respins, de asemenea, afirmaţia lui Mânzatu, că ar vrea să vând televiziunea ce voi aduce în România!? Nu m-am referit la el pe nume, bineînţeles. Am declarat, chiar, că probabil e vorba nu de rea-credinţă, ci de o neînţelegere.

Spre seară iarăşi ne vine o veste proastă. Nu, nu putem s-o avem.

Roman e hotărât contra. Casa nu e de vânzare. Dezamăgire generală.

Vineri, 9 Martie 1990

O delegaţie de la Nautic Club Român vine să-mi ofere

Preşedinţia de Onoare. Preşedinte e Gheorghe Olărescu. Ceilalţi: Daniel Serghi. Dr. George Rareş şi ing. Ovidiu Blăjan. Am acceptat cu plăcere.

Cu Radu Nicolae şi Dumitru Beşchea mergem din nou să vedem nişte case. Una din ele e enormă, cu alte edificii în grădină. E frumoasă, într-un stil clasic românesc, dar ca locuinţă, imposibilă. Ne-ar trebui un personal de cel puţin 10 oameni. Plus şofer etc. Radu tot mai speră să obţinem casa pe care Roman ne-o refuză.

Iliescu mă va primi luni, fără greş, mi se spune.

Necazuri cu nepoata mea Dana Sabău Bors. Vin toţi să mă vadă. Adică soţul ei István (toată lumea-i spune Boris) şi Silvia. Îi liniştesc, cred, şi o sfătuiesc pe Dana să se întoarcă la Cluj, să activeze acolo pentru UMRL. Câteva ore mai târziu vin şi delegaţii din Constanţa, unde încearcă Dana să se stabilească. Ţin mult să merg la ei, să le fac o expunere. Teoretic am căzut de acord pentru 19 crt.

Ion Ghika mi-l aduce pe Dr. Simionică. El afirmă că poate să denunţe Securitatea astăzi. Unde sunt, cine sunt etc.

Niciunul din ziarele reprezentate ieri la conferinţa de presă n-a publicat fotografia mea cu Margaret Thatcher, cu excepţia ziarului nostru al PNŢ, *Dreptatea*.

Sâmbătă, 10 Martie 1990

După o noapte cam nedormită mă scol foarte deprimat.

Vine Ciomagă de la Iaşi să continuăm interviul. Nu pot. Stau puţin de vorbă cu el şi-l amân până Sâmbăta viitoare. Îmi lasă o poezie tristă pentru că m-a văzut atât de îngrijorat. Am să le păstrez pe amândouă. Prima, atât de optimistă. Adevărat suflet de poet, Ciomagă. A detectat, fără greş, starea mea sufletească în cursul întâlnirilor noastre.

Au venit, în delegaţie, Profesorii Vasile Grosu şi Constantin Cruceanu de la Galaţi. Le-am dat un pachet cu ziare şi câteva exemplare din *România de Astăzi*.

Prânzul cu Nicolae, Gigi, Dragoş şi Sandu, care tocmai a sosit de la el de acasă din, Bacău, căci acolo s-a

dus direct, când a venit cu camionul din ţară. Mă folosesc de ocazie, când am putut vorbi numai noi doi, să-i explic lui Nicolae că nu-mi pot lua riscul s-o iau pe Fifi în echipa noastră. Dacă spune o singură dată, în gura mare, cum a făcut-o aseară, dar numai între noi, campania mea electorală va fi în ruină. Mă refer la ieşirea ei, când, furioasă, nu s-a mai contenit: *Whai the hell am doing în îhis bloody country*? a exclamat. Ea are destule alte preocupări. Să se ocupe de ele. Să vină aici, din când în când, ca oaspete binevenit. Dar permanent? NU. Cred că a înţeles. Trebuie să rezolv problema asta, în primul rând.

Iarăşi mi se oferă case. Alte case. Nici nu vreau să le mai văd.

După plecarea celorlalţi vine Mihai Cârciog. Vrea să colaborăm! Sunt de acord, în principiu. Îmi exprim nedumerirea de ce *Expres*-ul lui a publicat declaraţiile în care m-a atacat Mânzatu? M-a asigurat că Nistorescu, redactorul lui şef, a avut semnătura lui Mânzatu, pe şpalt. Deci Mânzatu a voit să mă atace. Se pare că e un fel de triumvirat. Iliescu, Câmpeanu şi Mânzatu. Preşedinte şi doi Vicepreşedinţi, CPUN. Mihai Cârciog are planuri mari. Editură, ziar etc. Mişu îl va ajuta cu finanţe, vrea să particip şi eu. Dar societatea se va numi „Mihai Cârciog”. I-am spus că accept finanţă din partea lui Mişu şi colaborare, dar trebuie să spunem întreprinderii altfel. Eu nu vreau numele de Raţiu, dar nici Cârciog nu e acceptabil. Să-mi facă o propunere scrisă. La plecare îi dau un exemplar din ediţia nouă din *România de Astăzi*. Ar putea-o trage într-o ediţie de 100.000 de exemplare în timp de două săptămâni!

Înainte de masă am dat o fugă până la Hotelul Bucureşti la Conferinţa organizată de Jessica Douglas Home (Fundaţia Mihai Eminescu) despre democraţie. Deputatul Patrick Cormack îmi dă cuvântul. Vorbesc în englezeşte. Le strâng mâna, lui Patrick şi lui Gerald Frost, Directorul Institute for European Defence & Strategic Studies. Televiziunea mi-a dat multă atenţie.

Seara mă invită tineretul PNŢ la ei la sediu. Sala

plină. Le vorbesc răspicat. Mi se acordă aplauze furtunoase. Plecăm apoi, să-l primim pe Coposu la aeroport. Cum mă vede, îmi spune că a văzut fotografia mea cu Margaret Thatcher în *Dreptatea*, la Roma!

Am stat la sediu, mai întâi cu 13 studenţi elveţieni, cărora le-a vorbit indiferent, sau chiar prost, Ion Puiu. Apoi, după venirea lui Coposu, i-am ascultat raportul peregrinărilor lui la Paris, Berna şi Roma. Totul a mers bine.

E plin de optimism. Noi suntem partidul care va ieşi victorios la alegeri.

Duminică, 11 Martie 1990 *

La sediul PNŢ. Aceeaşi primire exuberantă. Dau un interviu unei gazetăriţe din Cluj. Timişorenii vor să mă duc la ei. Alee Russell de la *Daily Telegraph* şi el îmi prezintă pe larg subiectele unui interviu pentru mâine sau poimâine.

Între timp am pus *România de Astăzi* în vânzare în Pasajul Universităţii. Nenumăraţi au venit să-mi ceară autografe. (De unde au aflat că eram la PNŢ?). De altfel, e remarcabil. Tot stocul de 2.500 de cărţi s-au vândut în mai puţin de 3 ore.

Masa la Ionel şi Lia Jovin, cu băiatul şi nora lor. Foarte plăcut, foarte măgulitor pentru mine. Au toată încrederea că eu pot să reprezint aspiraţiile naţiunii cel mai bine astăzi. Comparaţii cu Maniu etc.

Ieri dimineaţă m-am dus cu Ioan Corneliu Popa, din Săcalul de Câmpie de lângă Tăul Luduş (Turda) să o vizităm pe sora Ionela Maria. Ea are stigmatele Domnului şi sângerează în fiecare Vineri. Nu era acasă. Ne-a primit Episcopul Iustin Ştefan Paven de Baia Mare. Mi-a plăcut omul, dar el nu e recunoscut de Todea. Maica Constantina a fost şi ea prezentă. Am îngenuncheat într-o capelă mică, o cămăruţă. Episcopul a rostit nişte rugăciuni. Apoi, mişcat până la lacrimi, le-am cerut să mă lase singur. Am rostit şi eu un *Tatăl nostru*.

Seara a venit la mine o delegaţie americană, reprezentând „National Democratic Institute (NDI) for

International Affairs”; Walter Mondale e „Chairman”, Madeleine Albright, Vice-Chairman, Brian Atwood, Preşedinte şi Kenneth Wollack, Executive Vice-President, adică el e şeful activ. El conduce delegaţia care a venit să mă vadă şi care e compusă din Karen Clark, Tim King, Charles Baker, Christopher Clark, Dalena Wright (asistenta deputatului Chester Atkins) şi Mark Siegel. Wollack a condus discuţia. Am căutat să-i conving că România poate să meargă spre democraţie mult mai repede decât celelalte ţări din Europa Răsăriteană. Pentru că noi nu am avut niciodată comunişti autentici indigeni.

Ei au căutat să mă convingă să facem toţi din opoziţie o coaliţie antifront. Cred că nu ne-am lăsat convinşi, nici ei şi nici eu. Am atacat însă rapoartele diplomaţilor occidentali care afirmă că nu există alternativă la Front. Am cerut ajutor şi observatori la alegeri. Mai ales gazetari. Am evitat să răspund întrebării dacă, sau nu candidez la Preşedinţie.

Cum a remarcat Elizabeth după întrevedere: „ceva n-a mers”. Ei voiau neapărat să facem o coaliţie. Eu le-am răspuns: Da, dar după alegeri, în caz de pluralitate, pentru a guverna. Am socotit însă că opoziţia faţă de Front s-ar putea manifesta căzând de acord asupra unui singur candidat contra lui Iliescu.

Luni, 12 Martie 1990

Zi imposibil de grea. Nu-l găsesc acasă pe Virgil Măgureanu, consilierul lui Iliescu. Radu Petrică însă afirmă sus şi tare că el soluţionează problema casei. Îi dau scrisoarea de care are nevoie, adresată lui Iliescu.

Mergem – Elizabeth, Fifi şi eu – cu Oroveanu – la casa în care a crescut Tutu, construită prin 1934 de Buşilă. E la numărul 1, Strada Rabat, fostă Modrogan. Foarte frumoasă. Acum e sediul unei agenţii maritime sovietice.

Interviuri, japonezi (N.H.K.), englezi (WTN) etc. Sunt chemat insistent la sediul PNŢ. Să fiu prezent căci vin deputaţi italieni, apoi francezi să ne viziteze.

Mă izolez în biroul lui Coposu. Vin unul după altul. Ţepelea îmi dă un text care ar vrea să fie politica

economică a PNŢ, ca să-l comentez. Truţia are nevoie de traducerea textului FAX de la Daponte. Tineri din Timişoara îmi iau un interviu.

Pe la orele 2.00 p.m. Întreb ce e cu deputaţii. „Au fost şi au plecat”. Sandu Pobereznic, care era şi el în anticameră, a auzit când Petrina n-a vrut să mă cheme să fiu şi eu prezent la discuţiile cu deputaţii. Las că-i vedem noi. E ceea ce s-a întâmplat cu o seară două mai înainte, când studenţii elveţieni au vrut să mă vadă. Ion Puiu a insistat ca el să le vorbească.

Ai mei – Nicolae, Gigi, Sandu şi Dragoş – sunt convinşi că sunt boicotat de şefii PNŢ. Toţi se tem de mine. Sondajul din *România Liberă*, publicat astăzi, mă pune al 3-lea, după Iliescu şi Radu Câmpeanu.

Dr. Pompei Groza (Pupi), care se trage din familia Coroianu, mi-a fost prieten la Cluj, dar nu prea apropiat. Îmi spune că i-au dat lacrimile când am repetat că m-am întors – „acasă” – în prima mea apariţie la televiziune. Are un fotoliu, moştenit de la Dumitru Coroianu, fratele lui Iuliu, în care a şezut Dr. Ioan Raţiu, când a semnat Memorandul. Vrea să mi-l dea mie. Mi-a vorbit mult de popularitatea mea crescândă. Dar nu poţi câştiga Preşedinţia. Are dreptate, cred. Eu n-o caut asiduu. Dar dacă sunt ales, voi accepta să lupt pentru ea. Să fiu mielul sacrificat. Nu mă deranjează. Voi putea însă, să caut să definesc românismul şi aspiraţiile noastre ca popor.

Cina cu Mihai Cârciog. Ne înţelegem. El se gândeşte să publicăm *România de Astăzi* în 200.000 de exemplare. Mi-a oferit 80.000 de lei drept de autor. Mi-o finanţez eu. Nu e o problemă pentru mine. Dar prefer s-o faci, dacă împărţim profitul după acoperirea cheltuielilor, i-am spus. A acceptat.

Editura lui poartă numele fetei lui, „Editura Ioana”.

Vorbim şi de planurile lui. Vrea să înfiinţeze un trust. Ziarul lui, *Expres*, să fie separat, dar să achiziţioneze terenuri, imobile, să construiască case moderne, societate export-import etc.

De ce ai nevoie de mine? l-am întrebat. Pentru că îţi

vine tipografia, a fost răspunsul lui. Mă informează că aseară tineretul a scandat Ion Raţiu-Preşedinte în Piaţa Victoriei.

Gicu Pop s-a oprit la masa noastră. Era nemulţumit că Stănculescu e atacat în *Expres*. Discuţie. Urmează să aranjăm o masă cu noii patroni.

Marţi, 13 Martie 1990

Îmi telefonează, la 6.30 dimineaţa, Gorun din Israel. Am încercat de nenumărate ori, se scuză, dar n-am putut pătrunde. De aceea îndrăznesc să vă chem aşa de dimineaţă. Şi-a oferit serviciile. Le accept, cu dragă inimă, i-am spus, dar numai ca voluntar, fără plată. Va veni.

Iarăşi interviuri etc.

La 10.00 merg cu Gaspar şi Grigore Iorgu, la Doctorul Toncescu. Frumoasă bibliotecă. Nenumărate cărţi elegant legate.

Seara, cina cu Ion Ghika şi Gheorghe Simionică. El vrea să scrie o carte „senzaţională" despre conducătorii actuali ai Frontului. Dar vrea s-o facă la Paris. Să-i finanţez drumul, şederea etc. Şi să finanţez şi deplasarea acolo a martorilor principali de care are nevoie. Nemaipomenit. Nu văd de ce n-o face aici? E prea periculos. Totul trebuie să fie foarte secret etc. I-am cerut să-mi pregătească un proiect, nu pot lua o hotărâre cu ochii închişi.

Miercuri, 14 Martie 1990

Cu camionul – Ion Mircea Enescu şi Sandu Pobereznic – dis-de-dimineaţă. Trecem Carpaţii pe la Pârâul Rece, Ţara Bârsei, Oltul, dacă sunt ales, voi accepta să lupt pentru ea. Să fiu mielul sacrificat. Nu mă deranjează. Voi putea însă, să caut să definesc românismul şi aspiraţiile noastre ca popor.

Cina cu Mihai Cârciog. Ne înţelegem. El se gândeşte să publicăm *România de Astăzi* în 200.000 de exemplare. Mi-a oferit 80.000 de lei drept de autor. Mi-o finanţez eu. Nu e o problemă pentru mine. Dar prefer s-o faci, dacă împărţim profitul după acoperirea cheltuielilor, i-am spus. A acceptat.

Editura lui poartă numele fetei lui, „Editura Ioana".

Vorbim şi de planurile lui. Vrea să înfiinţeze un trust. Ziarul lui, *Expres*, să fie separat, dar să achiziţioneze terenuri, imobile, să construiască case moderne, societate export-import etc.

De ce ai nevoie de mine? l-am întrebat. Pentru că îţi vine tipografia, a fost răspunsul lui. Mă informează că aseară tineretul a scandat Ion Raţiu-Preşedinte în Piaţa Victoriei.

Gicu Pop s-a oprit la masa noastră. Era nemulţumit că Stănculescu e atacat în *Expres*. Discuţie. Urmează să aranjăm o masă cu noii patroni.

Marţi, 13 Martie 1990

Îmi telefonează, la 6.30 dimineaţa, Gorun din Israel. Am încercat de nenumărate ori, se scuză, dar n-am putut pătrunde. De aceea îndrăznesc să vă chem aşa de dimineaţă. Şi-a oferit serviciile. Le accept, cu dragă inimă, i-am spus, dar numai ca voluntar, fără plată. Va veni.

Iarăşi interviuri etc.

La 10.00 merg cu Gaspar şi Grigore Iorgu, la Doctorul Toncescu. Frumoasă bibliotecă. Nenumărate cărţi elegant legate.

Seara, cina cu Ion Ghika şi Gheorghe Simionică. El vrea să scrie o carte „senzaţională" despre conducătorii actuali ai Frontului. Dar vrea s-o facă la Paris. Să-i finanţez drumul, şederea etc. Şi să finanţez şi deplasarea acolo a martorilor principali de care are nevoie. Nemaipomenit. Nu văd de ce n-o face aici? E prea periculos. Totul trebuie să fie foarte secret etc. I-am cerut să-mi pregătească un proiect, nu pot lua o hotărâre cu ochii închişi.

Miercuri, 14 Martie 1990

Cu camionul – Ion Mircea Enescu şi Sandu Pobereznic – dis-de-dimineaţă. Trecem Carpaţii pe la Pârâul Rece, Ţara Bârsei, Oltul.

Făgăraş, Agnita (de unde-i trimit o ilustrată lui George Serdici), Mediaş, Târnăveni. Greşim puţin drumul şi o luăm spre Blaj. Ceea ce ne duce pe lângă Cetatea de Baltă, ce aparţinuse, din timp în timp Domnilor Români, cu sau împreună cu Ţara Almaşului şi Făgăraşului. Apoi mult

schimbată Câmpia Turzii, Turda.

Am sosit foarte târziu. Mă aşteptau la sediu. Mi-au dat amănunte de ce aveam nevoie. Le-am lăsat 10.300 lei. Atât aveam. Aud povestea cu ambulanţa. S-a dat la ziar că a fost adusă de nişte francezi şi dată Spitalului de către Front. Ba s-a răspândit zvonul că vreau să cumpăr nu numai un spital, dar şi fabricile de ciment şi sticlă! îl căutăm pe Doctorul Costin, Directorul spitalului, dar nu-l găsim.

La Cluj, şedinţa de constituire UMRL. Iarăşi multă lume în Aula Bibliotecii Universităţii. Lia Gherasim îmi trimite vorbă că e bolnavă, dar aflu că, întrebându-l, Cornel Coposu i-a spus să nu vină. Nu mai înţeleg nimic. Le vorbesc. Multe şi pregnante întrebări. Suntem mulţumiţi. Interviuri cu Stefano Mensurati, de la *Secolo d'Italia*, în franţuzeşte.

Gheorghe Aştileanu e paralizat. E pictor. Trebuie să-l ajut.

De acolo la sediul PNŢ. Tot Comitetul prezent. Mă numesc în unanimitate cap de listă la alegerile parlamentare. Îmi dau o listă de ce au nevoie. Dotarea şi aici e în mare suferinţă. Am acceptat să le dau $2.500. Pot să schimbe dolarul chiar la 120 lei. Să-şi cumpere o rotativă. De asemenea, le dau unul din camioanele mele să-şi aducă o tipografie din Ungaria.

Joi, 15 Martie 1990

Interviu cu TV locală. Mulţi vin să mă vadă. Vizităm şi sediul UMRL, chiar în mijlocul Pieţei Unirii. A fost, evident, casa unui nobil ungur, judecând după tablouri, armuri, mobilă etc. Totul de cea mai bună calitate.

Scriu în „Cartea de Aur" ce UMRL a inaugurat cu inscripţia mea: *Sunt fericit că lupta pentru instaurarea democraţiei în România a luat un nou şi impresionant avânt prin înfiinţarea, astăzi, a Filialei UMRL Cluj.*

Pentru mine Clujul are o deosebită semnificaţie. Alături de urbea mea natală, Turda, Clujul e adânc înscris în sufletul meu. Aici mi-am petrecut ani de liceu şi universitate şi aici a rostit străbunul meu, memorandistul

Dr. Ioan Raţiu, nemuritoarele cuvinte: *Existenţa unui popor nu se discută, ci se afirmă. Urez Filialei UMRL-Cluj, viaţă lungă şi realizări depline spre propăşirea neamului românesc*.

Plecăm la drum curând după ora 1.00 p.m. Prin Uioara, Aiud, Alba Iulia. Ne oprim la Lancrăm, să aducem prinos la mormântul lui Lucian Blaga. E frumos, înconjurat de iederă, ca să fie întotdeauna verde, aşa cum şi-a dorit el. Un simplu basorelief îl înfăţişează pe un bloc, cred, de granit. Am descoperit şi mormântul tatălui său, preotul Izidor Blagă, mort în vârstă de 57 ani, la 1908. Lucian avea doar 13 ani atunci. A murit în 1961.

Ajungem la Sibiu exact la ora 4.00 p.m., cum fusese programat. La 5.15 şedinţă de reconstituire a ASTRA-ei, desfiinţată prin decret în 1948. Mă fac primul membru de onoare, după ce le-am vorbit despre spiritul de sacrificiu al strămoşilor noştri.

Şedinţa de constituire provizorie a Filialei UMRL a mers foarte bine. Binişor, peste 100 de persoane. Aceeaşi formulă. Cuvânt de deschidere al preşedintelui *ad-hoc* localnic, cuvântări din partea mea şi a lui Enescu şi întrebări adresate mie.

Vărul meu, Titi Turcu, vine cu fata lui, Doina, de 16 ani. E foarte emoţionat. Ea e frumoasă, înaltă. Apoi cina cu organizatorii de aici. Stau lângă o doamnă Bampu, nepoată de-a Eleonorei Bampu-Roth, care mi-a fost colegă la Universitate.

Vineri, 16 Martie 1990

Cu 3 maşini la Păltiniş. Peisajul feeric. Şoseaua de la Sibiu mică, mică, printre brazi stufoşi, cu o panoramă de dealuri şi coline în vale. Ca nişte valuri. Toate împădurite. Staţiune de schi. Puţine piste, dar mari posibilităţi. Vor începe o nouă pârtie cu sistem de gondole, care promite mult, chiar anul acesta. Coborâşul, în slalom, e deja defrişat. Abia aştept să mă încumet şi eu.

Cabana în care Dinu Noica îşi petrecea o mare parte a anului e modestă. Camera lui, de sihastru. Două paturi. Unul lângă perete, cu cărţi pe el. Celălalt cam la mijloc,

unde dormea. În faţa ferestrei – unica, şi mică, un mic brăduleţ, cu lumânări pe el. Altceva nimic. Absolut nimic. El nu păstra nicio scrisoare. Discuta, doar. Explica. Lui Adrian Păunescu i-a atras atenţia că ar dăinui mai mult poeziile lui dacă ar fi dedicate brazilor şi luncilor, spiritului românesc, aşa cum Blaga l-a înţeles, mi-a povestit o doamnă de vreo 50 de ani, care, se pare, a fost prietena lui în ultimii săi ani. Cel mai mare filosof al românilor a trăit aşa, mi-a zis. Şi m-am gândit la Diogene care trăia într-un butoi.

Ne-am dus la schit. Frumoasă biserică din bârne de lemn. Alături, mormântul lui Noica. Sufla vântul. Ca să pot aprinde lumânarea şi să feresc flacăra, a trebuit să îngenunchez cu ambele picioare. Şi să mă aplec, adânc, la căpătâiul prietenului înglodit acolo pe veşnicie. Dar spiritul lui va rămâne, luminos, etern, mi-am zis.

Maica stareţă (îmi închipui) ne-a arătat noile construcţii, elegante şi de bun gust, ale „Prea înaltului11. Mi-a trebuit puţin timp să-mi dau seama că se refereau la Mitropolitul Plămădeală. Pot să adăpostească 60 de persoane. Sunt proiectate mai ales pentru feţe bisericeşti din Consiliul Ecumenic. N-o duc rău ierarhii ortodocşi, mi-am zis. Atmosfera, şi mai ales aerul curat, de munte, curat şi învigorător, e ca o gură de şampanie pentru omul însetat.

Am făcut marea greşeală să accept invitaţia la masă. Dezastru. Ne-au ţinut interminabil, deşi era vorba doar de „o gustare”. Rezultatul: am pierdut şansa ca Titică Turcu să ne ducă la mormintele lui Ion Codru Drăguşanu şi a fiicei lui, Eugenia Turcu, bunica mea. E cea care m-a făcut să scriu acest jurnal de zi toţi aceşti ani. Dar e vina mea. Trebuia să fiu ferm şi să refuz. Le-am dat un interviu la ziarul local, dar am insistat să merg la mormântul memorandistului. Părintele a venit afară, cu toţi enoriaşii, mai ales femei bătrâne, şi a făcut o slujbă pentru cei răposaţi întru Domnul. Foarte frumoasă. Înălţătoare. I-a pomenit pe toţi, la rând: Ioan, Dorina, Emilia şi Felicia. Le-am strâns mâna şi le-am mulţumit fiecăruia în parte.

Preotului i-am dat 100 de dolari. Sper că se va îngriji de mormânt, care de altfel, arăta foarte frumos acolo lângă cel unde doarme Gheorghe Bariţiu. E pe partea dreaptă a bisericii „dintre brazi”. Tot acolo e înmormântat şi Şterca şi alţi mari români din secolul trecut.

Sâmbătă, 17 Martie 1990

Cred că am rupt cercul vicios. Am acceptat o casă ce mi s-a oferit în Strada Armindenului, No. 4. Trebuie renovată, dar merge. Şi are o mică şi frumoasă grădină. Mergem şi la Ministerul de Externe ca să-mi depun cererea de restaurare a naţionalităţii mele române. Nicolae, fiul meu, face acelaşi lucru. Sunt încântat.

Petrec restul zilei în compania soţilor Ciomagă din Iaşi. Completăm interviul ce-mi iau, ca să fie publicat în *Convorbiri Literare* şi, apoi, ca broşură pentru alegeri. E un fel de *curriculum vitae* prezentat în formă de întrebări şi răspunsuri. Când am terminat, le-am dat o cină, aici la Hotelul Intercontinental. Toţi chelnerii şi şefii mi-au cerut cartea *România de Astăzi*. Toţi văzuseră coada imensă în faţa hotelului, când am pus-o în vânzare azi după-amiază. S-a vândut imediat.

Timişorenii au fost să mă vadă şi să mă invite la ei. În forţă. Mai întâi tinerii de la *Gazeta de Vest* (Talpoş şi Ferchiu). Apoi bătrânii de la *Vestul* vor să facă o mare adunare publică de „cel puţin 20.000 de oameni”!?

I-am dat lui Coposu 4.000 DIN la un schimb favorabil lui. Dar o să am nevoie de bani româneşti pentru amenajarea şi mobilarea casei.

Printre altele, soţii Ciomagă mi-au confirmat ceea ce auzisem şi de la alţii: Ion Iliescu s-a referit la averea mea care mă situează avantajos în alegeri. Au un tupeu oamenii ăştia!

Duminică, 18 Martie 1990

Oltea Lupu îmi propune publicarea cărţii *România de Astăzi*. Accept, dar îi spun că nu i-o dau în exclusivitate. 100.000 de exemplare la 25 de lei.

Cu Nicolae Radu, Iorgu Grigore şi Sandu Pobereznic în Cişmigiu, la plimbare. Îmi vorbesc de KGB, GRU,

Mossad şi Deuxième Bureau. Vor să ţină România sub Front. CIA nu e eficace. Ml6 e discret. Nu se ştie ce carte joacă. Radu e de părere că ar trebui deschis un club de noapte, care să aibă misiunea unui birou de informaţii. Atât timp cât nu sunt personal implicat accept. Atât Radu, cât şi Grigore, sunt siguri că dificultăţile mele cu casa etc. au fost intenţionat create pentru a mă descalifica la alegeri. Radu îmi spune că grupul lui doreşte revenirea lui Botez din California. Botez e cumnatul lui Celac, Ministrul de Externe care vrea să mă vadă. Grigore mi-a aranjat o întrevedere cu el pentru Joia viitoare. Nu înţeleg, exact, cum intenţionează oamenii ăştia

— Grupul „O" – să acţioneze. Un lucru e sigur. Nu mă voi abate de la regulile şi procedeele democratice. Maşinaţiile şi complotul bizantin nu-mi sunt accesibile. Şi nu le vreau.

Mihai Cârciog vrea două exemplare în plus din *România de Astăzi*, ca să le trimită simultan la cules. Îi spun că nu-i pot da exclusivitate. Cine va fi primul pe piaţă, va câştiga mai mult. Acceptă. Va publica

— De exemplare.

Radu Petrescu vine cu Directorul Stanciu de la TV. Îmi citeşte proiectul pentru un post independent TV. Va costa foarte mult şi vor trece câţiva ani ca să fie pus la punct. Să-l facem împreună! Statul român şi cu mine. Fără străini. Fără Rupert Murdoch. Da, dar ăsta să fie planul de lungă durată. Ce ne facem însă până la alegeri Trebuie să obţinem posibilitatea de a transmite programe obiective, în care să vorbim despre democraţie, şi să explicăm situaţia reală din ţară, acum. Altfel, Frontul are un avantaj colosal, ceea ce este negarea democraţiei. Rămâne să încercăm obţinerea unei ore, sau o oră şi jumătate, pe Canalul 1, care transmite, deja, pe ţara întreagă. Stanciu e din Alba Iulia.

Luni, 19 Martie 1990. Astăzi în program Constanţa

Pornim imediat după ora 7.00 dimineaţa. Bărăganul e imens, pământul nou arat şi grăpat, gras şi negru. Semănătura de astă toamnă deja verde. Mergem pe

drumul Urziceni, Slobozia, Tăureni, trecem Dunărea înainte de Hârşova. E lată aici. Cele două braţe, ca nişte verigi lunguleţe, atât la sud, cât şi spre nord, se unesc, chiar aici, sub pod. Imagine unică. De pe vârful podului vezi clar, cum apele sunt strânse laolaltă, ca într-o chingă, ca să se împartă din nou spre miazănoapte. Greşim drumul la intrarea în Constanţa. Ar fi trebuit să intrăm prin comuna Ovidiu. Am luat-o pe drumul camioanelor. Eram aşteptaţi la intrarea normală. Ne întoarcem şi iar ne încurcăm. Iritat, ies din maşină şi mă plimb pe stradă. Un domn de la Comandatura Portului opreşte maşina. Mă recunoaşte. Ne ducem la Poşta centrală şi ne descurcăm în cele din urmă, mergând chiar pe strada Ion Raţiu (nu Ioan!!), ca să ajungem la sediul UMRL din str. Ion Adam.

Primarul Rădulescu, geolog de meserie şi Preşedintele CPUN – Constanţa, Barbu Dănescu, ne primesc. Primul afabil, vorbăreţ. Al doilea, nu prea. Cu siguranţă „frontist”. Masă prea copioasă. La Căpitănia Portului ne primeşte Căpitanul Gafencu, bucovinean de origine, din familia lui Grigore, îmi spune.

La Clubul marinarilor, vreo 60 – 70 de oameni. Le răspund la întrebări. Îi preocupă efectul privatizării în industria transporturilor maritime. Vor definirea obligaţiilor lor fiscale dacă se angajează pe vase sub pavilion străin. Aflu că pescajul Constanţei a ajuns la 36 de picioare. Marina comercială română consistă, astăzi, din 274 de vase, cu un GÂT (*gross register tonnage*) de 5 milioane de tone. Cum nu mai exportă îngrăşăminte artificiale, n-au de lucru în port. Totul din cauza megalomaniei lui Ceauşescu, care voia o marină comercială.

La 5.30 la Casa de Cultură. Sala de 1.000 de persoane complet plină. Vreo 200 de persoane n-au putut intra căci nu mai era loc, mi se spune. Un fel de masă rotundă. Moderatorul foarte bun. Întrebările interesante, unele impertinente. („Se spune că sunteţi zgârcit”. Cât de bogat sunteţi?” etc…) Şi iarăşi dacă sau nu voi candida la Preşedinţie. După câte ştiu, niciunul din cei ce şi-au

anunţat candidatura timpuriu, n-a ajuns să fie Preşedinte al Statelor Unite. Cel puţin în secolul ăsta. Tot ce ştiu e că am fost adoptat în unanimitate să fiu cap de listă la Cluj, le-am spus. Le-a plăcut răspunsul meu, după cum le-am declarat „Sigur că sunt”, când m-au întrebat de zgârcenie.

Atmosfera a fost extraordinar de caldă şi de prietenoasă.

Când am vorbit de importanţa respingerii Frontului ca să putem să ne instaurăm democraţia şi să nu fim abandonaţi, poate încă 50 ani Răsăritului, m-au aplaudat furtunos, în picioare. A urmat, după o scurtă pauză, un program artistic. Un sextet a cântat o compoziţie omagiu Revoluţiei. Premieră. Corpul de balet a interpretat coregrafia lui Oleg Danovschi. Foarte interesant. De mare calitate. Îi vizitez în culise şi-i felicit pe fiecare în parte.

Cină somptuoasă. Mult prea mult. Dar m-am simţit bine. Mai ales discuţia cu chirurgul, vecin cu mine. Mi-a plăcut enorm. Are multe idei bune. De exemplu, comasarea proprietăţii agricole în loturi de 100 ha deservite de nu SUNT, care să fie şi el părtaş.

Mai toţi erau PNŢ-işti. Liberalii sunt mai bine organizaţi, îmi spun. De ce creştin şi democrat? Sunt vreo 70.000 de turci în Dobrogea. Tradiţional ei votau PNŢ. Acum se întreabă de ce sunt excluşi!? Vor schimbarea conducerii Partidului. Nimeni nu-l agreează pe Pelxina.

Nu mi-am dat seama cum a trecut timpul. Când ne-am ridicat să plecăm era ora 1.00 noaptea. Habar n-aveam că se făcuse aşa de târziu. Pe moderator îl cheamă Nicolae Spirescu. E membru UMRL. Critic de artă. Căpitanul portului Constanţa e (CPT II Port) Ioan Mihăilescu. Constanţa e al doilea oraş din România cu 450.000 de locuitori!

Marţi, 20 Martie 1990

Conferinţă de presă la Constanţa. Foarte reuşită. I-am rugat pe toţi să-mi trimită ce vor scrie.

Aud ştiri proaste din Transilvania. La Tg. Mureş, Miercurea Ciuc şi Sf. Gheorghe, ciocniri între unguri şi români. Au fost mai mulţi morţi.

Vizităm Mamaia. Complet schimbată de când am petrecut eu acolo o vară, prin 1935. Masă excelentă cu ciorbă de peşte, cum mi-am dorit. Ne oprim la Murfatlar. Cea mai mare întreprindere din ţară şi a treia din Europa, mi se spune. Inginerul Prelipcianu ne explică „totul" şi ne arată butoaiele enorme etc. Directorul Ionescu, foarte afabil, ne organizează o degustare. Vinuri foarte bune. Majoritatea dulcegi. Mie mi-a plăcut „Premiat"-ul lor. E aproape sec şi uşor. La plecare mi-a dat un carton cu 12 sticle.

Miercuri, 21 Martie 1990

Numai necazuri. Complicaţii pentru că „nu sunt cetăţean român". Aşa, cel puţin, mi se spune. Ceea ce eu resping. Pentru că nu sunt cetăţean român nu mi s-a dat casa. Ajung, în cele din urmă, să-l contactez pe Bălcescu, Consilierul lui Ion Iliescu, care se va ocupa de problema mea. Aşa-mi spune Radu Petrescu. Dar acum sunt foarte sceptic. Nu mai pot să cred nimic. Dacă nu se rezolvă chestiunea, îi declar lui Petrescu, voi face un scandal imens în presa mondială. Evident, e o maşinaţie ca să mă împiedice să particip la alegeri. Pentru „a deveni" cetăţean român mi se cere un certificat de naştere. Silvia Sabău s-a dus de la Cluj la Turda, dar acolo funcţionarul i-a spus să nu se bage în treburile astea că o s-o păţească! În fine, seara târziu, Puiu Boilă îmi confirmă că-l va trimite pe Marinescu, Preşedintele CPUN, să meargă el la Turda să rezolve problema.

Bălcescu îmi promite rezolvarea şi el. Îi spun că aş prefera casa din str. Armindenului, 4, sau pe amândouă. Numai să nu mă mai încurce.

Oltea Lupu, de la Editura „Citadela", finalizează ediţia lor a cărţii *România de Astăzi*. Se duc la Letea să obţină hârtie.

Dau două interviuri lui Jansen Radu Constantin, venit din Germania. Unul pentru Germania şi altul, în franţuzeşte, pentru Antenne 2.

Pe la 4.30 vine Cornel Coposu. Îmi dă diverse comisioane, cereri de ajutor etc. Mă întreabă, apoi, dacă

accept să candidez la Preşedinţie. Eu nu pentru asta am venit în ţară. Dar dacă tu mi-o ceri, în numele partidului, atunci da. Va trebui să ridic problema la următoarea şedinţă a Delegaţiei Permanente, şi sigur te vom susţine. Dar nu poţi să fii PNŢ ist. Aşa-i regula acceptată. Trebuie să fii independent. Eu nu mă pot dezice de apartenenţa mea la PNŢ. Dar am calitatea de independent, fiind Preşedinte UMRL.

Am lăsat totul în suspensie, până îmi confirmă el că PNŢ e de acord să mă susţină. Îmi afirmă că ei au o influenţă asupra 14 partide. Radu Câmpeanu va putea să candideze şi el. El lucrează cu Iliescu. E, oare, o înţelegere între ei? S-a scris deja aşa în America. Nici Radu nu-l atacă pe Iliescu şi nici Iliescu nu-l atacă niciodată pe Radu.

Pe la 10.10 p.m., îmi telefonează Marius Lupuţiu, din partea lui Coposu. Ciuglea din Târgu Mureş ţine neapărat să-mi vorbească oricât de târziu. Când reuşesc să pătrund la numărul indicat (954) 14234 mi se răspunde că e casa familiei Kässony!?

Joi, 22 Martie 1990

Iarăşi interviuri. Cu *Vestul* din Timişoara, cu *zigzag* şi, acasă la Ionel Jovin, cu Petre Mihai Băcanu. M-am înţeles cu ultimul. E autentic pentru democraţie.

Ziarele *Adevărul* şi *Libertatea* au început să mă atace. Reproduc articole din *Stindardul* lui Pantazi şi din *N.Y. Spectator* al lui Andronescu. E greu să rezist tentaţiei de a răspunde.

Novacovici îmi citeşte, la telefon, declaraţia noastră în legătură cu tulburările de la Târgu Mureş. O accept. Cer lui Răzvan Theodorescu să-mi dea posibilitatea să vorbesc la televiziune.

Braia vrea să facem „o echipă" împreună, „noi doi". Îi mulţumesc, dar sunt contra oricărei alianţe formale „secrete11. Vom lucra împreună pentru că vrem acelaşi lucru şi suntem amândoi membri UMRL. Constantin Pană, de la Asociaţia Campionilor de Tenis, vrea să fiu prezent la *match*-ul cu Anglia, în Cupa Davis. Să fac un *speech*. Va avea loc la începutul lunii Aprilie.

Ploieştenii şi timişorenii ţin neapărat să-i vizitez. Ultimii vor o adunare de masă în aer liber, cu ocazia vizitei unor somităţi occidentale.

Seara sosesc camioanele cu ajutoare din Anglia. Încercăm să le găsim un hotel însoţitorilor căci erau obosiţi morţi şi constănţenii plecaseră deja. Trebuia să fac ceva. I-am găzduit aici, la Intercontinental. Mă costă peste o mie de dolari. Ce să-i fac. Sunt 12 persoane dar mulţi împart camera. Vor pleca mâine dimineaţă la Constanţa, cu Mihai Leu. John Russell e şeful lor.

Vineri, 23 Martie 1990

Foarte deprimant toată ziua. Bălcescu, consilierul lui Iliescu, nu mai telefonează. Adunarea cu muncitorii de la „Optica Română" n-are loc pentru că Ministrul de resort i-a vizitat tocmai când trebuia să vin şi eu. Grigore Rada, care a pregătit adunarea, îmi declară că muncitorii vor intra în grevă.

Doi PNŢ-işti vin să mă vadă. Primul, Popovici, nepotul lui Mihai, vrea să-l văd pe Ministrul Electrotehnicii şi să ajut la producerea unui film despre Revoluţie. Constantin Ardeleanu din Şimleu Silvaniei vrea să merg la Zalău şi Bădăcin.

În fine, Mirel Iavorschi mă duce la Primărie unde mă aşteaptă tot CPUN-ul Capitalei. Discutăm problema cetăţeniei şi a domiciliului meu. De asemenea, locuinţa mea. Preşedintele CPUN, sociologul Sorin Botnaru, vorbeşte mult. Primarul Dan Predescu mai puţin. Social-Democratul Dincă mă susţine. Destulă discuţie. În cele din urmă Rodica Minodora Ilie îmi vorbeşte între patru ochi. Ea organizase întrunirea, îmi spune cum Consiliul vrea ca eu să candidez la Preşedinţie. Formal nu mi-au cerut-o. Totul se face pe culoar şi între patru ochi?

Nicolae îmi trimite raportul favorabil Frontului, pregătit pentru Andriessen de o delegată a Consiliului Europei, care a vizitat România la 16 – 17 Martie. Trebuie să-l contracarez.

Am dat 60.000 de lei Grupului Independent care publică o nouă revistă, al cărei Director-Fondator sunt eu.

E pentru ARTA. Sper s-o scoată. I se spune *ARTE 26* Petru Comarnescu. Promotorii sunt Nicolae Godonshi-Ţepeş şi Ioan Rodean.

Sâmbătă, 24 Martie 1990

Cu Rodica Minodora Ilie şi Social-Democratul Dincă la Frăsinaru, la Ministerul des Externe. Ne spune că totul a fost aprobat, că mi s-a recunoscut cetăţenia. Trebuie să aştept până Marţi. Rodica a insistat: Vin Luni s-o iau.

Prânzul cu Radu Bogdan, redactorul-şef de la *Dimineaţa*. Mi l-a adus Gabriela Stanciu de la *Libertatea*. El e evident pentru Front. Şi tot atât de evident că e îndrăgostit de Gabriela. Să vedem dacă de dragul ei îşi va schimba convingerile politice! Nicolae Costel, preşedintele Partidului Radical Democrat, a venit să mă vadă. Om tânăr, inteligent, îmi poate pune elicoptere la dispoziţie. Cum?! Mister.

Duminică, 25 Martie 1990

La Cimitirul Bellu pentru Iuliu Hossu. Ajung târziu pentru că am uitat că s-a schimbat ora. Mă dirijează lumea lângă Coposu. Nu stau mult căci trebuie să mă pregătesc pentru cuvântarea ce urmează să o adresez Adunării din Piaţa Unirii. E organizată de Grupul Independent pentru Democraţie. Pe la 12.30 vine o echipă întreagă să mă ia. Mergem pe jos. Vreo 300 de metri. Toată lumea mă recunoaşte pe traseu şi mulţi mă agrăiau. Îndată după sosire m-am adresat mulţimii. Eu am estimat-o cam la 8.000 de persoane. Mi s-a spus că au fost cel puţin 10.000. M-am simţit bine. Atmosferă caldă. Scandau Ra-ţiu. Le-am vorbit de atacurile din *Adevărul* şi din *Libertatea* şi le-am explicat cum stau lucrurile. Reacţia mulţimii a fost excelentă. Mi s-au dat multe, multe flori. Şi am sărutat primul „meu” copilaş al campaniei electorale. Tactică americană.

Masa cu Ianacopulos. Nici el nu vede bine revenirea Regelui imediat. N-a găsit suficient sprijin pentru monarhie. Se gândea să organizeze ceva la 10 Mai, de ziua naţională de altă dată. Cred că Ianacopulos înţelege că pe mine mă interesează numai continuitatea şi stabilitatea

statului român.

Cina cu Răzvan Theodorescu şi Radu Petrescu. Trei alternative, îmi propune primul:

Să-mi cedeze partidele parte din timpul alocat lor la TV. (Nerealist. De ce s-o facă?) – Să fac eu un târg cu televiziunea. Să le dau ceva utilaj modern şi să-mi dea, în schimb, o oră, în afara celor alocate partidelor (120 minute pe zi). Trebuie să vină de la Iliescu personal, dar cu aprobarea CPUN.

La despărţire cade de acord să mi se ia un interviu pe baza „top”-ului de popularitate. Eu fiind al 3-lea pe listă. Acceptă, de asemenea, transmiterea Declaraţiei noastre în problema Târgu Mureş.

Lung interviu cu *Sygma* din Paris. Lia Trandafir lucrează cu ei.

Luni, 26 Martie 1990

Iarăşi mari probleme. PNŢ-iştii din Mehedinţi mă solicită să vin urgent la ei. Interviuri (Dan Brudaşcu din Cluj), Florian, Ilie Puia (*Semnal*). Iar seara, prin telefon direct de la Paris, cu *Figaro Magazine* etc.

Mă ia Rodica Minodora Ilie, împreună cu senatorul democrat Dincă (Vicepreşedinte CPUN, Bucureşti) la Viceprimarul Zmeu? Nu se poate face nimic fără adeverinţa că sunt cetăţean român. Mergem la Ministerul de Externe, Serviciul Consular. Frăsinaru ne primeşte. Totul s-a aprobat, dar să venim mâine. Rodica e hotărâtă: Nu plec de aici fără hârtie. Telefoane, discuţii etc. Celac nu e disponibil. Trebuie să plec la

Ministerul Tehnologiei-Electronica. Mă duce Popovici. Întrevedere interesantă, discuţie bună. Conducea masa rotundă de vreo 10 oameni, bărbaţi şi femei, un inginer Isac, din Turda. Cornel Moldovan, unu Dumitrescu etc. Toţi foarte bine informaţi. Voiau să ştie ideile mele şi, mai ales, cum să intre în circuitul mondial de producţie.

De-acolo val-vârtej, înapoi la Ministerul de Externe. Minodora (Rodica) Ilie ne aştepta afară, fluturând atestaţia că mi-am redobândit cetăţenia. Ne-am fotografiat cu toţii, împreună cu certificatul la mijloc.

Înapoi la Primărie să-mi iau contractul pentru casă, Armindenului 4. Dan Predescu plecat la Chişinău. Rodica ne duce la Viceprimarul Zmeu. Iarăşi discuţii. Cheamă un funcţionar, nu prea săritor. Rămâne să ne întoarcem mâine.

Mergem, apoi, la Poliţia Sectorului 1, unde aparţine casa mea. Să-mi iau un buletin de populaţie. Iarăşi probleme. Să-mi aduc un certificat de naştere etc. Dincă intervine. Se legitimează că este Vicepreşedinte al CPUN pe Bucureşti, şi-i zice: Invitaţi-ne măcar în birou – eram aşa într-un mic hol ce mirosea a closet. Am venit cu misiunea să rezolvăm acest caz. S-a schimbat atmosfera. Ne-a trimis la Bulevardul Ana Ipătescu. O doamnă ne primeşte. „Da, dar fotografiile nu sunt bune. Prea mari”.

Am plecat hotărâţi să ne întoarcem mâine, cu actele în regulă! Doamne, Doamne, de aceea nu merg lucrurile în ţara asta!! De fapt, este ceva extraordinar ce mi se întâmplă. Timp de 50 de ani nu am vrut să cer cetăţenia britanică pentru că mi se părea – just sau greşit, asta e o altă chestiune – că aş fi trădat calitatea mea de român. Timp de 50 de ani, aşadar, am fost în actele cancelariilor britanice şi occidentale şi în propriul meu „titlu de călătorie” ce ţine loc de paşaport, „apatrid”. După 50 de ani mă întorc în patrie, şi, ceea ce ar fi trebuit să fie poate un act simbolic şi chiar solemn, pe măsura a ceea ce trăiam eu însumi, a luat forma vodevilului pe care l-am descris în câteva linii. Oameni politici, înalţi funcţionari şi mici funcţionari, mediatori şi mediatori ai mediatorilor sunt, cu sau fără voia lor, autori într-o comedie de prost gust, cu răsturnări de situaţii la tot pasul. Ce e trist e că în această comedie se joacă viaţa oamenilor şi ea exprimă tipul de relaţii din societate. Câtă energie consumată pentru a produce ceva derizoriu. Oare Iliescu s-a confruntat vreodată cu o asemenea realitate, ca să ştie cât de adânc trebuie să fie reformată România? Am văzut că foarte puţini mai percep anomaliile şi mai puţini pot să le şi numească. Cu toate că toţi suferă din cauza lor. Nu vor să renunţe la suferinţe? Au omorât câinele dar au păstrat

lanţul. Eu am venit în România ca să ajut la instalarea democraţiei. Îmi dau seama însă că trebuie început mult mai de jos. Adversarii mei se bucură de confuzia care domneşte, în timp ce eu vreau s-o demasc şi s-o lichidez. Ei au şanse în imediat, eu am dreptate. Îmi trebuie rezistenţă la uzură. N-am de gând să mă dau bătut.

Ne oprim şi la Constantinescu-Klaps. îl liniştesc puţin. Dar el tot vorbeşte de Doina Cornea. Dacă ea nu vrea să candideze la Preşedinţie, eu aş fi favoritul.

Dau un interviu amplu lui Dan Brudaşcu de la Cluj. În scris, la o seamă de întrebări şi oral, pentru Radio Cluj, înregistrat pe bandă. El îmi spune că e oarecum înrudit cu mine prin Mariana Popa, născută Raţiu. Habar n-aveam. Cum?!

Seara la UMRL. Mă întâlnesc cu Mazilu, care-mi mulţumeşte pentru tot ce am făcut de 50 de ani. După el, e esenţial ca principalele partide să ceară amânarea alegerilor şi, dacă nu se poate, să le boicoteze. Altfel alegerile vor fi furate.

Ion Ghika a făcut o conferinţă de presă la Paris. Prin telefon răspund direct întrebărilor gazetarilor francezi. Sper că n-a fost rău. Am fost ferm. Am denunţat obstrucţia de care mă lovesc la tot pasul.

Marţi, 27 Martie 1990

Tot mulţumită tenacităţii Rodicăi Minodora Ilie am reuşit să obţin, azi dimineaţă „Buletinul de Identitate”, cu adresa Strada Armindenului, No. 4, Sectorul 1, Bucureşti, Circumscripţia 1. N-am putut să intru în posesie şi nici să semnez contractul de închiriere. Dar sunt mulţumit. Am acum cetăţenia română şi domiciliul la Bucureşti, adică în România. Deci nimic nu mă mai împiedică să candidez la alegeri.

Am dat un interviu lui Gyârmâth János, care a venit aici cu Román Gyozo pentru ziarul lor, *Magyar Szo*, sau o fi *Szabad Szo*, nici nu mai ştiu! Le-am vorbit deschis despre activitatea mea pentru o federaţie est-europeană (CESYS) din timpul războiului şi despre apelul meu la raţiune, la o reconciliere istorică româno-maghiară. Care nu se poate

realiza decât într-o democraţie adevărată. Le-am dat extrase din *Românul Liber* şi le-am vorbit de cum i-am apărat pe toţi cei persecutaţi în România, indiferent de naţionalitatea sau apartenenţa lor etnică. Le-am atras atenţia că ar fi o tragedie dacă ungurii ar susţine o formă nouă de comunism, astăzi, cum a susţinut Guvernul Groza în 1945, organizaţi în MADOSZ.

Am dat un lung interviu Gabrielei Ionescu, fosta soţie a lui Paul Barbăneagră pentru Studioul Alexandru Sahia. În fine, am dat un interviu lui Tipuriţă Liviu de la ziarul *Dimineaţa* din Sibiu. Am respins falsul comunicat UMRL în care au aş fi făcut un acord secret cu un ministru ungur pentru o Transilvanie independentă. Aşa cum prevăzusem, ideea şi-a făcut drum.

Adevărat tur de forţă. Numai adrenalina mă mai ţine în picioare.

La cină i-am avut pe toţi: Ilie, Dincă Social-Democratul, Mircea Stănescu şi Gigi Tecuceanu, aici la hotel. M-am înţeles foarte bine cu ei. Cred că Dincă şi Minodora ar fi extrem de utili într-o echipă pentru campania electorală.

Mircea Stănescu îmi spune că există deja un acord între PNŢ şi PSD. Au înregistrat astăzi semnul electoral comun. De liberali încă nu se ştie. Radu Câmpeanu, probabil, va candida la Preşedinţie. Toţi vor ca eu să candidez ca independent. Eu mă menţin pe poziţie. Vreau ca PNŢ şi sper ca şi PSD, cel puţin, să mă numească pe mine candidatul lor. Şi, apoi, cât mai multe din celelalte partide. Atmosferă foarte plăcută. Mircea mi se ataşează mult. Vrea să mă ducă la şeful lor spiritual, Adrian Dimitriu. Deşi are 84 de ani şi a suferit enorm în închisoare, e complet lucid, are mare prestigiu şi a fost bun prieten cu Cornel Coposu.

I-am primit pe minerii din Rovinari – pe Geamănu şi pe secretarul lor – în cursul dimineţii. Ei vor să înceapă o listă în favoarea mea.

Miercuri, 28 Martie 1990

Crezusem că totul era aranjat. O luăm pe Rodica

Minodora la 8.15 cum convenisem şi mergem la biroul lui Sandu, să ne dea cheia casei, sau să luăm noi lăcătuşul. Cheia se găsise însă şi mergem la casa din Str. Armindenului 4. Apropo, Armindenul e o expresie veche românească care înseamnă începerea primăverii. E de bun-augur, abia a început primăvara.

Intrăm în casă, vine un reprezentant al ICRAL-ului de la Herăstrău şi hai să facem contractul de închiriere. Trebuie însă să avem avizul primarului Sectorului 1, căruia îi aparţineam. Ajungem acolo. Primarul, un om foarte tânăr. Un alt reprezentant al DEGEDAL-ului (?) se opune total. Nu poate să se dea avizul pentru că autorizaţia e pentru a se da o casă, or No.4, str. Armindenului, e o casă, dar sunt două apartamente. Degeaba argumentăm că vom locui acolo două familii, a mea şi a lui Nicolae, secretara mea. Imposibil să curmăm argumentarea acrimonioasă. Neînduplecaţi, ne asigură că totul e o chestiune tehnică care se va rezolva în câteva zile. Deci suntem din nou blocaţi.

Rodica însă, determinată să reuşească. Ne întoarcem la Zmeu, la Primăria Bucureştiului. Ne primeşte afabil şi înscrie cu mâna lui că ambele apartamente trebuie să mi se dea mie. Iarăşi la Primăria Sectorului 1. Iritat, primarul, în picioare, tot întoarce hârtia. N-avea încotro. Îşi dă şi el avizul dar subliniază de două ori „potrivit dispoziţiilor legii” şi semnează. Cu alte cuvinte, dacă un altul tot vrea să ne blocheze, să invoce el legea.

Dar n-a mai mers. Am ajuns la casă, am văzut că se făceau măsurătorile ca să mi se fixeze chiria şi ne-am dus la ICRAL. De data asta am fost primiţi curtenitor Ni s-au oferit scaune. Am semnat tot felul de hârtii şi am obţinut contractul de închiriere pe 5 ani. Chiria e mare pentru România. Puţin sub 4.000 de lei pe lună. Între timp ţeava spartă fusese reparată, dar robinetul din grădină ne-a fost furat. Ce să spun? De necrezut. Dar acum nu mă mai pot împiedica. Am cetăţenia şi am domiciliul aici.

La 6.00 seara vine Gaspar, trimisul Comerţului Maritim, sau aşa ceva. Ne plimbăm în Herăstrău. Parcăm

maşina lângă restaurantul „Pescăruş”. Plimbarea e o adevărată plăcere. Arborii încep să înflorească, flori cam peste tot.

Ei vor să-i ajut:

— Să recondiţioneze vasele lor avariate la nişte şantiere occidentale şi să acopere costul cu contracte *time charter*.

— Să le găsesc vase *container* cu o capacitate de 1.000 de unităţi pentru transportul lor transatlantic (pentru America).

Cred că pot să fac şi una şi alta. Le-am declarat că eu am venit în România nu pentru afaceri, ci pentru politică. Dar îi voi pune în legătură cu oameni care pot să realizeze aceste afaceri. Le-am povestit cum, cu ani în urmă, consilierul Vasilică (?) din Londra, originar din Turda, a încercat să mă convingă să construiesc vase în România, dându-mi-se credit 100 la 100. Dacă atunci am refuzat, le-am spus, acum nu pot să accept niciun beneficiu pentru mine.

Seara vine Nicolae din Londra. Îmi aduce *Românul Liber* din Aprilie. Excelent, cu o fotografie în culori, a mea cu Margaret Thatcher la 10, Downing Street.

Joi, 29 Martie 1990

Fac cererea de paşaport, cumpăr mobilă şi descopăr că în timpul nopţii cineva (cine?) a încercat să scoată mobilierul din casa ce mi-a fost dată, str. Armindenului nr. 4. Noroc că Minodora a avut inspiraţia să inspecteze casă, seara târziu. A găsit toate uşile deschise, inclusiv uşa garajului şi cineva a tulit-o pe uşa din dos, când a intrat ea. îl suspectează pe un oarecare Tocaciu, rudă de-a Doinei Cornea.

Dau interviu la TVRL ca să răspund la acuzaţia că am avut o înţelegere secretă cu Ministrul ungur Hodicska, la 11 Noiembrie 1989, ca să facem Ardealul ţară independentă. Demonstrez că scrisoarea e un montaj şi-i fac ridicoli pe cei care au interesul să mă facă trădător de ţară. Exact cum a făcut şi prietenul lui Ceauşescu, Iosif Constantin Drăgan, când mi-a apărut versiunea în limba

franceză a cărţii mele *România de Astăzi*, care va apărea în curând, într-o nouă ediţie aici, în România.

Întâlnire cu marinarii din Constanţa şi cu un delegat din Piteşti.

Cu Mircea Stănescu la Adrian Dimitriu acasă. Sergiu Cunoscu şi el prezent. Ne-am înţeles bine. Dimitriu e un om foarte distins, absolut *compos menti* la 84 de ani! Doar picioarele l-au părăsit – o artroză gravă. Urmează să lucrăm împreună PNŢ şi PSD. Poate şi liberalii, dar nu e clar ce vrea Radu Câmpeanu.

La Pitu cu colegii mei. Le-am cerut să mă ajute. Dau un interviu de acolo unui post de radio canadian.

Michlaoux şi Herlea mă aşteaptă la întoarcerea mea acasă. Ghika îi atacă, Novacovici, prieten cu Paleologu, noul ambasador la Paris, nu e de acord cu Ghika etc. Dezastru în toate părţile, îmi spun ăştia. Ca Napoleon, zic şi eu: Nu-i nimic, mergem înainte. E păcat totuşi, că nu e o mai mare unitate între noi.

Vineri, 30 Martie 1990

Primesc primul sprijin oficial pentru candidatură din partea unui partid. Marinescu vine în numele Partidului Ţărănesc, partidul lui Bubi Truţia. Petre Georgescu din Focşani vrea să înfiinţeze o filială UMRL acolo.

Sculptorul Felix Pe truse din Turda îmi aduce o statuie a lui Avram Iancu. O machetă, dar nu e rea. Cam prea tradiţională pentru gustul meu.

La 3.00 p.m. la Politehnică. Adunare mare. Le vorbesc serios despre democraţie. Interesant. Nicolae şi Gigi cred că am fost prea didactic, prea academic. De fapt, am făcut-o intenţionat, pentru că voiam să încrustez prima mea cuvântare serioasă în această campanie electorală. Eu am cam fost de acord cu ei. N-am stârnit mare entuziasm. Ion Ghika însă, care a luat şi el cuvântul ca să mă laude, a găsit că a fost exact ce trebuia spus la o întrunire de studenţi şi profesori la o universitate.

Gabriela Stanciu, care mi l-a adus pe Radu Bogdan, de la *Dimineaţa*, la cină, vine să-şi ofere serviciile. E foarte jenată pentru că *Dimineaţa*, ziar al Frontului, m-a atacat

feroce două zile la rând.

Sâmbătă, 31 Martie 1990

Mai rău ca oricând. Manea din Budapesta mă asigură că el poate să aducă „tot Ardealul şi alte părţi ale ţării”, pentru mine.

Rada şi sindicatul I.O.R. la mine. Îmi explică cum întrunirea noastră, deunăzi, a fost zădărnicită de vizita unui ministru din actualul guvern provizoriu. Nimeni nu pretinde că a fost un accident. Rămânem de acord să facem întrunirea într-o altă zi. Au 7500 de angajaţi.

Alte multe întrevederi. Apoi cu Lia Lazăr Gherasim şi cu Minodora Ilie la înmormântarea Doinei Coposu. Ceremonie afară, impresionantă. Vorbesc cu Lup, care îmi spune că turdenii nu mă vor candidat la ei. Sunt sigur că e o dezinformare. Dar de ce o răspândeşte Lup? Trebuie să iau mai multă notă de manipulările astea din culise.

Dau interviu lui Nicolae Rotaru pentru revista lui, *Pentru Patrie*. E o publicaţie militară. De asemenea, lui Tim Judah de la *Times*.

Braia vrea să intre în echipa noastră. Accept în principiu. Vorbeşte bine. Radu Câmpeanu dă o conferinţă de presă. Caută să minimalizeze UMRL-ul, dar nu reuşeşte. Nicolae a fost prezent. Accept să fiu membru fondator al renăscutului Atheneu Român.

Cu Michaloux, Ricci şi Ion Ghika. Primii vor să rezolve conflictul dintre Ghika şi Novacovici. Nu e prea greu. Ghika anunţă că Principesele vor sosi aici pe ziua de 9 Aprilie şi Regele, la 12 Aprilie, îmi cere sprijinul.

Românul Liber pe Aprilie a ieşit deja. Nu-l putem schimba. Dar, cu titlu personal, eşti perfect liber să faci ce vrei, i-am spus. Ceilalţi au fost de acord.

Copil Gavrilă îmi cere să caut eliberarea unui prizonier din Afghanistan. El a fost soldat sovietic acolo, dar e moldovean get-beget.

E în mâna rebelilor acum. Deci, americanii ar putea să-l salveze. Ţurcanu mi-a cerut să intervin.

Dau un interviu lui Tim Judah de la *Times*. Cina cu Nicolae. Foarte utilă. I-am indicat cum vreau eu să conduc

campania electorală.

După prohodul, concelebrat de 6 preoţi, al Doinei Coposu, Ion Puiu m-a luat la o parte. Ne-am plimbat pe o alee a cimitirului vreo 15 minute. Vrea neapărat să ne vedem. Mi-am exprimat nedumerirea că sunt atacat chiar în sânul conducerii PNŢ. Eu, care i-am susţinut întotdeauna şi care, când m-am întors în ţară, n-am cerut nimic.

Duminică, 1 Aprilie 1990

Zi neagră. Ion Puiu vine peste mine să mă asigure că partidul nu mă vrea candidat. Vine şi Coposu. Sunt 6 candidaţi: Lupan, Lup, Varlam, Ioan Alexandru, Diaconescu şi cu mine. Puiu i-a afirmat că eu nu vreau să candidez. Extraordinar, doar vorbisem cu el abia câteva minute înainte. Am greşit, mi-a spus Coposu, că nu m-am ocupat de cei 42 de membri ai Delegaţiei Permanente care decid. Trebuia să le dau o masă, să-i văd etc. Liţi Faina mă urăşte, îmi spune.

Seara sosesc experţii lui Tim Bell din Londra. Le explic puţin cum stau lucrurile.

Importantă a fost şi plimbarea în parc cu Comandorul Nicolae Radu, avocatul Iorgu Grigore şi Gaşpar. Cu mine a fost Gigi Tecuceanu. Delegaţia liberală din Constanţa, cu Preşedintele ei, au trecut din întâmplare pe lângă noi şi m-au recunoscut. Au ţinut să se fotografieze cu mine şi mi-au urat succes la Preşedinţie. A fost singura notă încurajatoare. Eram tocmai în mijlocul unor discuţii decisive, oarecum. Radu sugera să lupt cu armele cu care luptă adversarul. În primul rând în sânul partidului. Sunt denigrat şi minimalizat de concurenţii mei. Să dau şi eu în vileag slăbiciunile lor. Ion Lup, de exemplu, a fost securist, deşi a trecut prin închisoare. Ion Puiu, pe care l-am ajutat atâta, a fost vinovat de moartea lui Gogoneţ, căci el l-a turnat Securităţii, după afirmaţiile categorice ale lui Cicerone Ioaniţoiu. Radu şi Grigore vor neapărat să candidez la Preşedinţie. Chiar dacă Partidul nu mă numeşte. Voi găsi, cu uşurinţă, cele 100.000 de semnături de care am nevoie, pretind ei.

Le-am explicat că aşa ceva nu pot să fac. Dacă PNŢ numeşte un alt candidat, eu mă retrag. Este vorba de Partidul în care m-am născut, care a fost conceput în casa Memorandistului, partidul în care cred, indiferent de slăbiciunile lui de astăzi. Înţeleg să-l servesc, oricare ar fi deciziile conducerii actuale, deşi e provizorie şi nu exact bună. De aceea am respins întotdeauna încercările de a diviza partidul.

Luni, 2 Aprilie 1990

La micul dejun vin şi experţii englezi. Dogaru îmi vorbeşte pe larg despre nevoia de organizare. Are sugestii foarte bune.

La Ploieşti ne aşteaptă o mare mulţime de oameni la intrarea în Institutul Petrolului. Vreo 60 de membri din profesorat şi administraţie. Răspund la întrebări. Rectorul şi unul din decanii prezenţi mă conduc apoi prin diverse laboratoare. O scurtă vizită la Muzeul ceasului. Interesant, dar nu excepţional. Ei pretind că ar fi unicul astfel de muzeu în lume. N-am timp să verific, dar m-aş mira. Masa plăcută, după care mă odihnesc în casa familiei Ştefănescu, vechi PNŢ-ist, familie de fost prefect etc.

Sala, la întrunire, arhiplină. Uşor peste 1.000 de persoane. Vorbesc, pe rând, Gionea, Piţigoi, primul despre Legea electorală, al doilea despre politica PNŢ la învăţământ. Urmează Cicerone Ioniţoiu despre suferinţele în închisori şi organizarea încropită de Penescu şi continuată, în exil, de el. Nu prea exact. A dat mult prea mare importanţă, nemeritată, efectului organizaţiei astfel create. În realitate, cam nimeni nu i-a luat în considerare.

Ion Lup a vorbit lung, foarte lung, despre istoria partidului. Dar bine. Ştie să manipuleze o audienţă, s-o facă să râdă, din când în când. Eu am fost ultimul. M-am concentrat asupra viitorului. Le-am vorbit de cumpăna de ape de la Banff din creierul Munţilor Stâncoşi ai Canadei. Dacă votăm Frontul nu ne mai putem întoarce la democraţie. Precum şovoiul din dreapta al pârâului, care merge spre Pacific nu se mai poate vărsa în Atlantic.

Conferinţă interesantă de presă şi o cină bună de

vreo 60 de persoane.

A fost un triumf personal. Indiscutabil pe mine m-au vrut. La cină am stat între Gionea şi Lup. Primul e categoric de partea mea. Lup mi-a sugerat să ne facem per tu. Am acceptat. Dacă-l numesc pe el candidat, eu îl voi servi, i-am zis. „Oricare am fi ales, Preşedintele va putea numi un Vicepreşedinte”, mi-a zis.

Este asta în Legea electorală? „Nu, dar se poate crea”, a fost riposta lui.

N-am reacţionat, pentru că nu-mi dau seama cum s-ar putea crea un astfel de post în mod legal. Un lucru e sigur. Oricare din noi ar fi ales Preşedinte, şi chiar dacă postul de Vicepreşedinte s-ar putea crea, el ar trebui atribuit unui om mai tânăr.

Channel 4 de la TV engleză a filmat totul. Ei mă vor însoţi peste tot. Vor să realizezve un film documentar al campaniei mele electorale. Situaţie paradoxală: partidul nu şi-a desemnat candidatul, dar campania electorală continuă.

Marţi, 3 Aprilie 1990. Din nou la Bucureşti

La şedinţa de dimineaţă, adică micul dejun, echipa începe să devină reală. Vine şi Lupoi. Doru Braia a fost arestat, bătut şi expulzat din România, ieri după-amiază. Dăm un comunicat de presă din partea UMRL.

Atât Pompiliu Groza, cât şi Bani Ghika, au vorbit foarte frumos despre mine la şedinţa Delegaţiei Permanente PNŢ. Petrina a fost cel mai contra mea. L-a susţinut pe poetul Ioan Alexandru, din branşa lor „creştină”. Înţelept, Cornel Coposu a amânat luarea deciziei până după ce toţi candidaţii la Preşedinţie ne putem prezenta în faţa lor. Şedinţa va avea loc Vineri 6 Aprilie.

Cu Gigi la Minodora Ilie, la Primărie, dar rămân numai cu ea. A vorbit cu Iliescu. Într-adevăr au avut o înţelegere Câmpeanu şi Iliescu. Să se susţină reciproc, Iliescu la Preşedinţie şi Câmpeanu Prim-Ministru. Anunţându-şi candidatura, Radu a călcat-o în picioare.

Iliescu îmi propune mie o înţelegere. Dacă încerc să

devin Preşedinte, nu voi reuşi, şi voi rămâne fără nimic. Dacă accept să candidez pe lista PNŢ de la Cluj-Turda, pot să am orice post vreau. Preşedintele Senatului, sau al Camerei Deputaţilor. Frontul, evident, va da Prim-Ministrul ţării. În tot cazul, Iliescu vrea să mă vadă, îmi spune Minodora. O rog să-l informeze că decizia mea depinde de decizia partidului meu. Dacă sunt numit, voi candida şi perspectiva că voi fi sigur învins nu mă deranjează. Atâta timp cât alegerile sunt cu adevărat libere, eu îl voi servi pe viitorul Preşedinte al României, oricare ar fi el. îl voi servi pe el, pe Iliescu, dacă poporul îl vrea. Am destule de făcut. Am cărţi de scris. Îmi va fi mai uşor s-o fac, dacă rămân cetăţean de rând, i-am spus. Dacă Iliescu tot vrea să mă vadă, eu îi stau la dispoziţie.

Cu John, Jane şi Stewart, de la Channel 4, televiziunea britanică, la

Galaţi.

S-a înscenat o diversiune. S-au pus afişe, azi dimineaţă, care au indicat o a doua sală pentru „întâlnirea cu Ion Raţiu”.

Am plecat cam târziu din Bucureşti şi ne-am mai şi încurcat puţin pe drum. Ne-am oprit la un restaurant la marginea Buzăului şi am mâncat, la restaurantul „Brotăcelu” în aer liber, mititei, făcuţi la grătar în faţa noastră. Am băut vin alb, uşor, şi apă minerală. La mesele vecine ţărani simpli, agricultori. Foarte plăcut. Dar, din cauza aceasta, nu ne-am mai dus la sediul UMRL, cum ne înţelesesem. Ne-am dus direct la sala indicată pe afiş. Vreo 60 de oameni, într-o sală mare, pe trei sferturi goală. Abia m-am instalat la masa de pe podium, că vine, agitat, un membru UMRL, să mă lămurească şi să-i lămurească pe cei prezenţi că „întâlnirea” are loc, de fapt, într-o cu totul altă sală.

Aventură adevărată. În fine, ne-am dus unde trebuia. Enescu vorbea sălii despre UMRL-România. Sunt bine primit, dar sugerez ca el să continue. Mihai Tusak, Preşedintele UMRL Galaţi, începe să mă prezinte foarte elocvent şi poetic, cum se cuvine unui moldovean. Sosesc

şi cei de la TV. Şi mi se dă cuvântul. Extraordinar. Sala mică, arhiplină

— Vreo 300 – 350 de persoane – era divizată, aveam impresia. Întrebările, primele întrebări ostile. Cred că i-am dezarmat. I-am făcut să râdă şi la urmă am fost înconjurat de un val de simpatie. Marea majoritate oameni tineri.

Sediul UMRL încăpător. Fosta Securitate. Ne-au servit de-ale mâncării şi băutură. De-acolo la cină, un restaurant pe un vapor ancorat permanent pe Dunăre. Prea multă mâncare. Altfel căldură, afecţiune, sentiment de sprijin total din partea lor. Mi-am luat două garoafe cu mine, care mi-au fost prezentate de două frumoase tinere la intrarea pe vapor.

Când am sosit la hotel mi s-a spus că e semn rău. De ce? am întrebat. Trebuie să fie fără soţ. Cu soţ înseamnă moarte!

Nu mai scap de ameninţări. Nu sunt superstiţios.

Miercuri, 4 Aprilie 1990

Luăm micul dejun tot pe vasul ancorat pe marginea Dunării. Ca să ajungem acolo mergem de-a lungul falezei. E plină de statui moderne. Am identificat-o pe cea a lui Ingo Glass. Echipa de la „Canalul 4” ne-a fotografiat, pe mine şi pe Gigi Tecuceanu, discutând în jurul ei. E impresionantă şi plină de semnături din toată lumea, zgâriate pe vopseaua roşietică ce acoperă structura de oţel.

Iniţial, iactul fusese construit, în Anglia, pentru un prinţ indian, prin 1926 – 28. Avea numele de „Nahlin”. Dar nu i-a plăcut şi l-a refuzat. A rămas în patrimoniul statului. După război, Regina Angliei l-a dat cadou Regelui Mihai. După abdicare, „Luceafărul”, căci aşa fusese rebotezat, urma să plece, plin, în exil. A fost oprit însă la Sulina şi declarat, cu tot ce era în el, proprietatea statului. Acum are numele de „Libertatea”.

Zi frumoasă, soarele încă jos la orizont, strălucitor, reflectat de apele Dunării, ce curge maiestuos spre mare. Spre Apus, în sensul fluviului, portul. Nenumărate vase, de toate soiurile, mai ales mineraliere.

La Bucureşti, „biroul” meu plin de lume. Ioan Moise îmi aduce invitaţia Timişoarei să devin cetăţean de onoare a oraşului-erou, ca apoi, să mă proclame Primar de Onoare. Facem planul. El ne va lua cu maşina de la Cluj. Recepţia va avea loc când sosim la Timişoara, Sâmbătă seara.

Cu Sedan (PNŢ) facem planul pentru Duminică. Vor pregăti o coroană de flori pe care o voi depune la cenotaful eroilor. Va urma o adunare de masă, dimineaţa la orele 11.00. La 5.00, adunarea UMRL, urmată de o conferinţă de presă şi, seara, voi da eu un banchet pentru 100 de persoane.

Au venit marinarii, conduşi de Gheorghe Dorneanu. El vrea să facem un fel de târg. Să vorbesc de ei, acum, şi ei să susţină, public, candidatura mea la Preşedinţie. N-am acceptat. „V-am dat dovada că acţionez imediat. Am aranjat ca cel numit de voi, suferind, să meargă la Centrul de Cancer din Bristol şi să stea acolo timp de două săptămâni. Vă promit că, după ce voi fi numit candidat la Preşedinţie, atunci voi vorbi şi de problemele marinei comerciale. De Dumneavoastră şi de semnăturile ce-mi puteţi obţine, e nevoie acum, până la 16 ale lunii, cel mai târziu”.

L-am văzut şi pe Mircea Todor, cu care am fixat programul pentru Cluj.

Val-vârtej la aeroport, s-o primim pe Elizabeth. Ea sosea de la Savannah prin Geneva. „Canalul 4” a filmat totul, inclusiv discuţia noastră în maşină, de la Otopeni la hotelul Intercontinental.

Cina cu Elizabeth şi Nicolae. La Geneva, Elizabeth a fost primită la aeroport de Ianacopulos, dusă la Versoix, unde a stat de vorbă cu Regina Ana şi cu Principesele Mărgărita şi Sofia. Regele a apărut şi el, câteva minute. Au vorbit de Fundaţia ce au înfiinţat pentru dotarea de spitale în România. I s-a cerut să contribuie. Îmi va comunica totul, le-a spus.

Joi, 5 Aprilie 1990

Manevre în culise. Aud că Matei Boilă e contra mea.

Adrian Sârbu, de la PNŢ, e pentru mine şi contra aripii „PCR”-iştilor din rândurile noastre: Petrina, Iftine Pop, Suianu şi Negară. Văluşescu o trimite pe Antigona Grecu. Klaps vine personal. Găseşte că şansele mele s-au îmbunătăţit.

La I.O.R. E prima dată că mă adresez muncitorilor. Sunt mulţumit, deşi am fost oarecum atacat prin întrebări „impertinente”. Cam o mie de oameni. Voiau să ştie ce pot face pentru ei în mod practic. L-am contactat imediat pe Antony Pilkington. Ei (Pilkington, familia lui Elizabeth) au o poziţie importantă în lume în domeniul sticlei industriale.

Vineri, 6 Aprilie 1990

Mă scol pe la 5.00 dimineaţa.

Îmi sistematizez gândirea, scot şi două citate din Eugene Brote, referitor la respectul nostru faţă de drepturile tuturor cetăţenilor ţării, a ungurilor în special.

Pupi Groza vine să mă ia. Încă nu terminasem şedinţa noastră de dimineaţă (eechipa campaniei electorale). Vine însoţit de Marian de la Cluj. Ni se alătură şi alţii şi mergem, pe jos, la sediul partidului. Mare mulţime. Sunt primit, ca de obicei, cu aplauze în curte. Stăm de vorbă în camera lui Coposu. Vine şi el vreun sfert de oră mai târziu.

Curând după 10.00 mergem în sala de întrunire. Coposu face apelul Delegaţiei Permanente. Sunt 68 prezenţi. Dă, apoi, cuvântul candidaţilor, în ordine alfabetică. Vorbeşte întâi Ion Lup. Bine. După el, Lupan. Mai bine, elegant, poetic chiar, urmat de Nor care-i face un adevărat panegiric al realizărilor lui. Foarte elocvent, a făcut o impresie favorabilă, realizările şi importanţa scrierilor lui Lupan fiind exagerat prezentate.

Mi-a dat mie cuvântul (Vezi notele mele). După mine a urmat Petrina care a citit adresa lui Ioan Alexandru. Frumoasă, dar… cineva din fundul sălii, nu mai ştiu cine, a zis tare: „Ce, alegem pe Papa?”. Coposu a invitat pe toţi cei prezenţi să pună întrebări candidaţilor.

Mie mi-au pus următorii:

Liti Faina 1) A plecat IR în Anglia numit de Tilea, cel care a rupt Partidul? 2) A cerut (la BBC) armatei române,

care lupta în Rusia, să depună armele? 3) A fost IR exclus din Partid de Nicolae Penescu? 4) A refuzat IR să semneze reconstruirea partidului în exil pe care am iniţiat-o? 5) A avut IR relaţii extraconjugale? 6) A refuzat IR să publice un articol al meu în care condamnam „Declaraţia celor 6" făcută la Budapesta de Kome, Berindei, Ariadna Combes etc…?

Nor: Care va fi rolul armatei? Va apăra integritatea ţării şi va lupta pentru realipirea Basarabiei la patrie?

Antoniu: 1) L-a finanţat IR pe Faina? Şi cât? 2) Care este atitudinea lui IR în problema monarhică?

Ilie Păunescu a început prin a declara că e bine să se ştie tot ce am făcut, şi bine şi rău. Tot se va afla, de acum încolo. Întrebarea afirmativă. Nu ştiam că IR a fost unul din cei 2 co-fondatori ai *Amnesty International*. Trebuie să spunem lumii acest lucru.

Victor Isac: Câte PNŢ-uri erau în exil?

Simu: Avem mijloace materiale, ce ne poate da IR?

Vetisan: Nu transpiră în întrebările domnului Faina relaţii de ordin personal? Dar de putere?

Popovici: Care a fost rolul lui Tilea şi relaţiile lui cu Maniu în timpul şi la sfârşitul războiului?

În răspunsurile mele am fost franc, fără ocolişuri şi precis. Am descris cum am fost numit în Ministerul de Externe şi trimis la Londra, că n-am cerut niciodată depunerea armelor, ci, dimpotrivă, am explicat şi justificat de ce lupta armata română împotriva Rusiei. Am povestit episodul excluderii mele de Nicolae Penescu, Ghilezan, Contele de Gatterburg şi George Serdici de Golobârdo. Am explicat de ce n-am socotit nici înţeleaptă şi nici utilă ultima lui încercare de a reconstrui Partidul („Era a şaptea11) şi am arătat că n-am dat curs numirii mele ca purtător de cuvânt PNŢ, ca să nu creez încă un nou grup. Ion Puiu a protestat imediat. Eu nu i-am trimis împuternicirea lui IR din partea mea. Am făcut-o din partea Partidului.

În ce priveşte legătura mea extramaritală… am început. Proteste din toate părţile sălii. Chiar am auzit. „Şi

Ştefan cel Mare a avut mulţi copii…”. Tot Ion Puiu a zis: E intolerabil să discutăm viaţa privată etc. Eu sunt gata să vă dau toate amănuntele. Cum a spus domnul Păunescu: Toate se vor afla de acum încolo… Nu m-au lăsat să explic. Categoric, nu. În ce priveşte „Declaraţia Celor 6”, la Budapesta, eu am condamnat-o la posturile de radio. La BBC, VOA şi Europa Liberă. Am răspuns apoi lui Nor. Da, armata română va apăra frontierele României. Dar noi suntem semnatarii Acordurilor de la Helsinki. O schimbare de frontieră nu poate să aibă loc fără acordul părţilor contractante, direct interesate.

Lui Păunescu i-am răspuns că nu vreau niciun merit special din succesul Amnesty International. Toţi cei care ne-am dat mâna la Apelul iniţial pentru fondare trebuie să fie trataţi pe picior de egalitate. Să nu fiu descris, deci, în calitate de co-fondator, adică unul din doi, ai acestei instituţii.

Le-am explicat că revista *Boardroom* a trebuit să scoată – la cererea mea – expresia de *co-founder* cu care m-au onorat când m-au prezentat pe mine pe coperta lor din Martie, a.c. I-am dat lista PNŢ-ului în exil în răspunsul meu la întrebarea lui Victor Isac. Am remarcat cum Cornel Coposu a adăugat listei 7 organizaţii PNŢ; „şi multe altele”. Ioaniţoiu, lângă care stăteam pe scaun, a zis: Şi totuşi, noi am avut o organizaţie PNŢ în exil. M-am întors spre el, şi am zis: Dintre toate, cea a domnului Ioniţoiu a fost cea mai reală. L-am asigurat pe Simu că-mi voi asuma toate cheltuielile necesare pentru campania electorală la Preşedinţie.

Când m-am referit la Popovici, am vorbit de marele patriot Viorel Tilea, „de care m-a despărţit un singur lucru: De ce s-a rupt el de Maniu, omul care a înfăptuit idealul bunicului său?!” Şi am confirmat că Tilea a fost acceptat de Maniu în ultima fază a războiului şi că el, Tilea, a jucat un rol important, alături de Gafencu şi de Creţianu, la Conferinţa de Pace din 1946/7, de la Paris. Cu totala aprobare a lui Maniu.

Cât despre întrebarea lui Vetişan, am zis, nu cred că

este semnificativă. Mai bine să n-o discutăm. (Aprobare generală). Vetişan indica, pe bună dreptate, că e vorba de un resentiment de ordin personal.

Să nu uit, am răspuns şi întrebării lui Antoniu: îndată ce Faina a sosit în exil, m-am repezit să-l văd în Germania. I-am dat ceva bani. Vreo 200 – 300 de dolari. Nu-mi aduc aminte exact. Dar i-am dat după aceea 10.000 de franci francezi şi 1.200 de dolari, când a venit în România. În ce priveşte chestiunea monarhiei, eu am adoptat în întregime poziţia partidului nostru: Dacă naţiunea îl vrea pe Rege, eu sunt de acord.

Şedinţa a fost suspendată după aceea. Am petrecut vreo jumătate de oră în curte etc. până ne-au convocat din nou. Interesantă scenă. Coposu la mijloc. Flancat de Diaconescu la dreapta, şi Lupu la stânga. Coposu citea voturile, unul după altul. Citea, adică, singurul nume neşters de pe buletin. Primul vot a fost pentru Lupan. Al doilea şi al treilea pentru Ioan Alexandru. Apoi, au început, multe, tot mai multe pentru mine. Presărate cu altele.

Rezultatul final: 44 pentru mine, 15 pentru Ioan Alexandru, 7 pentru Lup şi 3 pentru Lupan.

Prietenii mei îmi făceau semne din sală. Coposu, cred, a fost mulţumit. Lup şi Lupan, eleganţi. Ieşiţi pe culoar i-am spus lui Liţi: Să ştii că nu sunt supărat. E bine că am vorbit deschis. (De fapt, el n-a fost loial. Dar n-are importanţă. Mi-a dat, într-adevăr, şansa să explic tuturor ce s-a întâmplat în exil.)

Am băut un pahar de vin alb în biroul lui Nor şi am plecat la hotel pe jos. Înconjurat de susţinătorii şi prietenii mei. Toţi care au putut. M-au felicitat. În curte era o mare mulţime. Aplauze şi îmbrăţişări. Sunt sigur că bucuria a fost autentică.

La hotel, alte celebrări. Au deschis o sticlă de şampanie. Interviuri cu Judah de la *Times* şi o tânără pentru o revistă spaniolă, *EFE*, cred!? întrerupt, apoi, de nenumărate ori de telefoane, inclusiv de la BBC.

Sâmbătă, 7 Aprilie 1990

Sosim la Cluj cu trenul de noapte: eu, Elizabeth,

Nicolae şi Gigi. Ne aşteaptă vreo 5 PNŢ-işti, inclusiv Puiu Boilă. Şedinţă dimineaţa, multă lume la sediul nostru. În mijlocul ei vine şi Ion Lup, de la Bucureşti. Conduită impecabilă faţă de „alesul Partidului îmi aduce numai laude.

După-masă şedinţă de Comitet. Ei se tot certau între ei. Cine să fie pe listele candidaţilor şi în ce ordine. Toţi vorbeau deodată. Cu spiritul blândeţii, le-am explicat regulile democraţiei. Cel mai greu a fost să-i fac să mi se adreseze mie, adică Preşedintelui. Niciodată unul altuia. Dar am reuşit. Am stabilit listele şi ordine prin vot secret.

La conferinţa de presă multă lume. Am atacat dezinformarea şi falsul practicat de ziarele Frontului. Se face mare vâlvă mai ales în jurul întâlnirii între mine şi Ministrul ungur Hodicska. Se afirmă, de asemenea, că soţia mea e unguroaică etc… Dau faptele. Indic „greşelile" făcute de falsificatorii scrisorii „semnate11 de mine şi de Doru Novacovici. „Noi am publicat-o fără comentarii", a fost reacţia ziariştilor, pentru că noi nu avem experţi care să ne arate că e vorba de un fals. Extraordinar! Metode balcanice.

Duminică, 8 Aprilie 1990

Mare slujbă greco-catolică în Piaţa Libertăţii (fostă Unirii) în faţa statuii lui Matei Corvinul. Tertulian Langa a oficiat, asistat de un sobor de preoţi. Foarte impresionant, mai ales văzută din locuinţa doctorului Paţiu, de la etajul întâi. Chiar alături de fosta casă a doctorului Stanca, tatăl lui Zoe.

Gheţie îmi cere 350.000 de lei, pentru punerea la punct, cu vorbele lui, a „Discursului de la Blaj", al lui Simion Bărnuţiu. Îmi dă şi o introducere pe care eu urmează să o semnez. Nici prin minte nu-mi trece s-o fac. Stilul este foarte întortocheat. E imposibil să-l amendez. Ar trebui să rescriu introducerea eu însumi. Dar n-o voi face dacă nu-şi moderează pretenţiile. 80.000 – 100.000 de lei ar fi normal. Hai să zicem că am merge până la 150.000 de lei. Dar nu mai mult. Îi explic lui Mihăilescu că eu nu pot să-mi dau numele unei astfel de mistificări a publicului.

Mai curând sau mai târziu se va afla de acest lucru. Nimeni nu mă va ierta şi duşmanii politici mă vor ataca.

După-masă la „Vatra Românească”, împreună cu câţiva din şefii PNŢ-işti. Urma să dureze o oră, o oră şi jumătate. A durat 4. Ei sunt foarte naţionalişti şi îngrijoraţi de propaganda şovină maghiară din străinătate. Unii din ei m-au acuzat, chiar, că eu aş fi pentru unguri şi pentru independenţa Transilvaniei. Cred că i-am liniştit. Avocatul Cârlănaru m-a prezentat foarte frumos, ca „venit din istorie, nu din Anglia”.

A vorbit de Gh. Raţiu, ambasadorul lui Mihai Viteazul, de semnatarii unirii cu Roma, de preotul Nicolae Raţiu, care l-a îmbrăţişat pe Horia, pe roată, şi de Basil Raţiu, prepozitul Blajului în 1848 şi, evident, despre Ioan Raţiu şi formarea „Partidei Naţionale” în 1881, ca urmare a înţelegerii dintre conducătorii români cu ocazia Congresului ASTREI. Renée mă primeşte cu aceeaşi afecţiune pe care întotdeauna mi-a arătat-o. Mi-a dat portretul lui Ion Codru Drăguşanu. Mi-a făcut mare plăcere.

Luni, 9 Aprilie 1990

Dau două interviuri: la Televiziune şi la Radio. Gigi zice că toată lumea, în studio, aşteaptă cu sufletul la gură răspunsurile mele.

Cărbunarii ne duce cu maşina. Frumoasă regiune. Drumul duce la sudul Munţilor Metaliferi. Nu intrăm în Deva. De la Arad mergem repede şi ajungem la Timişoara pe la 7.20 seara. Exact cum fusese programat. Deşi vremea era proastă, ceaţă şi frig, o mare mulţime ne aşteaptă la intrarea în Timişoara. Preşedintele Magheţ (PNŢ) şi alte somităţi. Prieteni de-ai lui Mircea. Ne dau o frumoasă cină la Hotelul Continental şi mi se ia un interviu la Radio. Postul TV Canalul 4, din Londra, e aici şi filmează de zor.

Marţi, 10 Aprilie 1990

Ziua începe cu un mic dejun de lucru. Echipa s-a înmulţit acum la 14 oameni. Urmează o discuţie cu Oficiul de Turism. Va trebui să-i ajut să dezvolte o *leisure*

industry. John Beckwith mi-ar putea fi de mare folos.

La Catedrală ne aşteaptă un preot. Intrăm. E foarte frumoasă, terminată în 1936. Afară, în faţa unei imense troiţe de lemn, depunem două coroane şi se rosteşte o slujbă pentru morţi. Tot timpul suntem filmaţi.

Urmează o discuţie la oficiul de turism. De astă dată, cu reprezentanţii Societăţii „Timişoara" şi mulţi gazetari. Răspund la întrebări vreo 2 ore şi jumătate. La sfârşit, tinerii care voiseră un dialog pe tema „Proclamaţiei" lor, s-au anunţat că vor veni şi ei – cu întreaga lor organizaţie – la adunarea în aer liber de mâine. Păcat că plouă.

Dau un interviu exclusiv gazetarului de la *Neue Banater Zeitung*. Apoi Televiziunea din Arad şi Radioul Timişoara vin la mine la hotel să-mi mai ia interviuri. Scriu, la repezeală, o notă introductivă pentru *Moscow Challenges îne World* în limba română. O publică Ioan Iancu.

Primesc tot felul de oameni care solicită să mă vadă. Ai mei, însă, Nicolae şi Gigi, au început să-i îndepărteze pe indezirabili. Altfel ar fi imposibil să răzbesc.

La 5.00 p.m., la Librăria Eminescu, unde se lansează cartea mea, *România de Astăzi*. În stradă, o mare mulţime de oameni, deşi plouă, dar nu tare. Înăuntru absolut ticsit.

Magheţ, Preşedintele PNŢ de aici, rosteşte vreo câteva cuvinte. După care Mircea Stănescu Bellu vorbeşte despre carte mai bine de o jumătate de oră. Mult prea lung. În fine, îmi vine şi mie rândul.

Le mulţumesc că au venit. Laud cuvântarea, amplă şi favorabilă cărţii şi mie personal. „Are doar un singur cusur. Acum că ştiţi ce conţine, n-o s-o mai citiţi". Le promit să le vorbesc mâine, la mitingul public. Păcat că plouă, dar interesul ţării trebuie să primeze întotdeauna. Şi ţara are mare nevoie de ploaie, le-am zis.

La hotel, după ce am primit lume multă la sediul PNŢ. E în curs de reparare, căci abia l-au primit. Iarăşi interviuri şi cina, toţi împreună. John şi Stuart filmează din nou discuţia în jurul evenimentelor ce aveam în fiecare seară. Nicolae, Gigi şi cu mine.

În timpul cinei l-am avut pe John lângă mine la masă. Am discutat diverse planuri. Cum trebuie să mă prezint electoratului. Ideea lui Cârlănaru e acceptată: „Raţiu nu vine de la Londra. El vine din istorie”. Cealaltă idee rămâne de încercat. E vorba de o declaraţie ce mi-a făcut-o unul dintre interlocutorii mei, astăzi: „Dumnezeu ne-a dat Revoluţia. Providenţa ni l-a adus pe Ion Raţiu acasă”.

După ce toţi mă lasă, în fine, să mă culc, pe la 11.30 p.m. John bate la uşă. *I must tell you something, în private with nobody around. Tim Bell had dinner with Margaret Thatcher. She sends you her good wishes & wants you to have complete victory.*

Miercuri, 11 Aprilie 1990

La Episcopul Nicolae Corneanu. Palat frumos. Justifică, oarecum, pasivitatea ierarhilor ortodocşi. Vorbim de bisericile din exil şi de „preoţii” misionari. Îmi dă cadou o frumoasă Biblie cu textul original în litere chirilice şi transliterarea lor. La Universitate doar profesori, în frunte cu Rectorul Todoran. Amestecaţi. La Institutul de Arhitectură am fost într-o sală mare. Vreo 500 de persoane. Mai ales tineri. Cred că i-am cucerit, mai ales că a trebuit să răspund unor întrebări destul de grele.

Interviu cu Geier L. de la *Neue Banater Zeitung*. Voia să-mi atragă atenţia asupra nedreptăţii comise împotriva saşilor şi şvabilor noştri. Din 1945 – 1950, nu mai puţini de 100.000 au fost deportaţi în Rusia. În 1952 alţi 20.000 au fost duşi şi lăsaţi în Bărăgan.

La 5.00 seara, pe balconul din Piaţa Unirii. Să tot fi fost 15.000 de oameni. Nu ştiu cât de mult am reuşit să-i inspir. Expertul nostru englez pare mulţumit. *It was great*, mi-a zis. Mulţi alţii, la fel. Gigi spunea că ar fi trebuit să le vorbesc mai mult de ce-i doare. De suferinţele şi sacrificiul lor. Poate are dreptate. Au scandat tot timpul „Ra-ţiu, Ra-ţiu” şi „Domnul Raţiu, preşedinte41. Ai mei au distribuit cocarde, au lipit afişe, au distribuit baloane. Toate cu inscripţia „Votaţi Raţiu

Preşedinte”.

Seara am dat o masă pentru 80 de persoane. Alese de

Preşedintele PNŢ, dar invitaţi de mine. Am ţinut ca printre ei să fie şi reprezentanţii minorităţilor. Au venit. După felul întâi, m-am dus de la masă la masă. Am ciocnit un pahar cu fiecare invitat, dar numai după ce am stat de vorbă cu mesenii vreo 10 minute. La masa unde era Tökes şi şeful comunităţii maghiare m-am oprit mai mult. Le-am atras atenţia să nu facă greşeala din 1946, când *MADOSZ*-ul a votat pentru Groza. Numai sub un regim cu adevărat democratic vor avea drepturi egale, le-am zis. Şi le-am amintit că UMRL i-a apărat întotdeauna pe cei persecutaţi, indiferent de naţionalitate. Pe el, pe Tökes, în special.

Am vorbit la telefon cu prof. Mihăilescu şi am căzut de acord să scoată cartea despre Simion Bărnuţiu, iar Chindriş să primească

— De lei. Nimic mai mult. A acceptat. Îi trimit, prin Cârlănaru, o scurtă notă introductivă, semnată de mine. Mihăilescu vrea ca eu să apar pe copertă. „Asta va vinde cartea”, mă asigură. Oricum, eu cred că prefaţa scrisă de Chindriş să rămână aşa cum este, semnată de el. Nu de mine. Cârlănaru îmi cere 14.000 ca să lucreze, trup şi suflet, de-acum încolo, pentru campania electorală. Nicolae, cum am aflat mai pe urmă, îi dăduse deja 4.000 de lei. Cam lacom, dar cred că poate fi util.

Joi, 12 Aprilie 1990

Cu avionul la Bucureşti. Din păcate ceaţă şi nori. Foarte rău mi-a fost dat să văd pământul.

Mare forfoteală în casa din str. Armindenului, No. 4. Abia ne mutasem.

Dogaru îmi aduce alţi susţinători. Confederaţia Frăţia, Sindicatul învăţământului Preuniversitar şi Academia de Ştiinţe Agricole şi Silvice.

Vineri, 13 Aprilie 1990

Foarte mulţi la şedinţa de dimineaţă. Ghika vorbeşte foarte mult. Se fac diverse sugestii în legătură cu adunarea semnăturilor pentru candidatura mea (Dogaru responsabil). Numesc pe Tana Roşca Stănescu Press oficer. Nu-mi place cum decurge întrunirea. Ghika găseşte nod în papură peste tot.

Facem un lung interviu pentru BBC în biroul meu. (TV – Nightline?!)

Cei din Partidul Naţional Român vin să-mi vorbească şi să mă adopte candidatul lor la Preşedinţie: Ion Di Cesare, Constantin Cătănescu şi Ion Soflete.

La orele 12.00 la PNŢ. Şedinţa însă nu începe decât foarte târziu. Ion Puiu e foarte dificil. Coposu propusese să-i onorăm pe cei căzuţi în Revoluţie. Puiu, nu, nu, trebuie să-i onorăm pe toţi cei care au fost victimele comunismului din 1945 încoace. Discuţie nesfârşită. Dau să plec. Coposu mă opreşte. În fine, discutăm finanţarea campaniei electorale. Puiu vorbea de 5 milioane de lei. Alţii de 30 de milioane. Le-am spus că eu voi cheltui direct pentru partid 10 milioane, dar voi finanţa complet campania la Preşedinţie de care va beneficia şi partidul. Căci este una şi aceeaşi. Mă va costa cel puţin 200 de milioane de lei. După asta i-am lăsat.

Întrunire cu „Occident 16 – 22 Timişoara-Bucureşti”: Silvia Bădescu şi Radu Vlad. Ea locuieşte la Paris. Vor să organizeze ceva de 1 Mai, în Cişmigiu. Mă fac membru de onoare.

Silvia Stevens, recomandată mie de ambasadorul Stork (olandez), vine să mă vadă din partea lui Peter Benenson. Îi dau un interviu şi accept sugestia lui Peter să pornim o nouă campanie *contra torturii*. Trebuie să aştepte până după alegeri. Fie că voi fi ales, fie că nu, voi susţine această nouă iniţiativă, de care, de altfel, Peter mi-a vorbit deja acum vreun an.

La Sectorul 1, la sediul PNŢ-cd. Mă duce Truţia acolo şi mă primeşte Bani Ghika. Atmosferă plină de entuziasm. Cred că încrederea în victorie ce le-am arătat, le-a folosit. Adevărat tonic, de care aveau nevoie.

Bertie Way nu e mulţumit de cum merg lucrurile. Vrea să ne debarasăm de George Dicu şi de Ion Ghika. Primul e cu totul neacceptabil. Ghika va înlătura pe mulţi prin comportarea lui. Şi mulţi ne vor părăsi din cauza lui.

Sâmbătă, 14 Aprilie 1990

Conferinţă de Presă pentru candidatura Silviei

Bădescu şi a lui Radu Vasile, pentru Parlament.

Vorbesc Sectorului 2 (Kaps). Entuziasm. Ion Lup mă susţine. La fel Diaconescu. Nor îmi dă o icoană pictată de el.

Masa la Lupoi. De-acolo ne urmăreşte o maşină de securişti. Mi-a dovedit-o Lupoi, conducându-şi maşina foarte dibaci.

Învierea la Biserica Sfântul Silvestru, lângă Grădina Icoanei. Părintele Galeriu, cu un sobor de preoţi, foarte impresionant. Principesele Silvia şi Irina lângă noi, pe scaunele rezervate la dreapta altarului. Le-am strâns mâna etc. dar n-am făcut caz de ele. Viza Regelui a fost anulată, deunăzi, în ultimul moment. I-au făcut cel mai mare serviciu. Înainte nimeni nu vorbea de el, sau de monarhie. Acum, da. Foarte multă lume. Slujba, după înviere, după „Christos a înviat”, afară în aer liber. Toată piaţa plină. Au fost şi Iolanda Străinescu, George Ross şi încă vreo câţiva din străinătate. Am fost însoţiţi de Marinescu (P. Tănăsescu) şi Grama (Uniunea Creştin-Democrată) şi de alţii.

Duminică, 15 Aprilie 1990

Sf. Paşti. Cu Mircea Enescu la Spitalul de Copii din str. Caraiman. Directorul Dr. Octavian Popescu. Mai ales pentru canceroşi. E foarte slab dotat, deşi, la origine, a fost creaţia Rockefeller Foundation.

Masa la Pusă, ca să-i fac plăcere Elizabethei. Îmi telefonează Ion Puiu să-mi spună că s-au furat peste 20.000 de semnături pentru Preşedinţia mea, de la sediul PNŢ!!! mai rar auzi de aşa ceva. îl trimit imediat pe Gigi Tecuceanu să se ocupe el de problemă. Îi dau puteri depline să întreprindă ce e necesar ca să completeze suta de mii necesară.

Luni, 16 Aprilie 1990

Toată ziua, ieri, necazuri. Să încropim o soluţie pentru criza de semnături. Doar o singură notă bună. Reuşesc să vorbesc cu Frank Silverts, de la Foreign Relations Comettee a Senatului american. Îi transmit salutări lui Claiboume Pell, Preşedintele Comitetului şi îi

cer ajutor la supravegherea alegerilor. Foarte prietenos. Îmi promite că va face tot ce-i cer.

Azi mă scol la 4.30 a.m. Pregătesc materialul pentru Conferinţa de Presă şi pentru campania electorală. Îi scriu şi lui Jimmy Carter să-i cer să supravegheze alegerile.

Pe la 7.45 vine echipa Canalului 4 de la televiziunea britanică. Filmează un lung interviu cu Mark Almond. Fac o baie, în pripă, şi ajung la sediul PNŢ pe la 10.30 a.m. Lămurim problema semnăturilor. I-au alertat pe toţi. Atât în Bucureşti, cât şi în provincie. Ne-am face de râs în lumea întreagă dacă ne-am împotmoli chiar acum, ca ţiganul la mal.

La Conferinţa de Presă enorm de multă lume. Aproape 400, în sala cea mare a Hotelului Bucureşti. Le spun chiar, că adunarea aduce mai mult a întrunire politică decât Conferinţă de Presă. Dau cuvântul celorlalte partide şi organizaţii care susţin candidatura mea. Încep cu Ion Lup şi termin cu Pupi Truţia. Toţi vorbesc bine. Îi sărut pe fiecare în parte. Apoi, răspund întrebărilor. Multe şi interesante. Inclusiv de la corespondentul TASS, despre Basarabia şi Bucovina de Nord şi a relaţiilor cu ţările vecine. Mare entuziasm. De nenumărate ori se ridică întreaga audienţă în picioare. Lup şi ceilalţi, încântaţi de reuşită.

Depunem pe PNŢ-işti la sediul lor şi ne oprim la Intercontinental să luăm masa. Era deja ora 14.15. Eram cu Gigi. La ieşire, un mare grup de oameni adunaţi. M-au recunoscut. M-au făcut să le vorbesc. Mi-au dat un megafon. Le-am spus să nu le fie frică. Să voteze potrivit conştiinţei, fiecare în parte. Vom birui, le-am spus.

Acasă nou interviu, de Paşte, cu Diaconescu şi Lup. îl facem de două ori. Prima dată, prea solemn. A doua oară bine, cu mulţi tineri şi tinere în spatele nostru. Ciocnim ouă roşii.

Îl angajez pe Igor Butnaru să ia conducerea *Românului Liber*. Acum câştigă 8.000 de lei pe lună. Îi ofer 15.000. Să facem un ziar care să le bată pe toate celelalte. îl pun în legătură cu Dinu Mussulis care tocmai a sosit cu

Nicolae şi cu maşina lor plină cu calculatoare.

Marţi, 17 Aprilie 1990

Survine o schimbare. Urma să-i dau un interviu de 20 de minute lui Stark, la TV, astă seară. Coposu îmi telefonează. Să vin imediat la sediul PNŢ. Facem interviul 4 inşi: el, Diaconescu, Lupu şi eu. N-am avut încotro. M-am dus. Nu mi-a plăcut rezultatul. Eu am vorbit de reconciliere cu foştii comunişti; nu de răzbunare, nici chiar împotriva securiştilor care n-au comis crime ce le pot fi direct atribuite. De asemenea, pentru o refacere rapidă a economiei naţionale.

Ar fi fost mai bine să insist să fac singur programul, sau deloc. Era greu să-i refuz. Era din timpul alocat partidului, nu mie, în calitatea mea de candidat la Preşedinţie.

Sunt foarte deprimat. Abia de avem 15.000 de semnături. Cum putem ajunge la 100.000? De asemenea, nu găsesc contractul original de închiriere a casei. Cum a dispărut? E un mister.

Tipografia e instalată. Săptămâna viitoare putem să publicăm ziarul.

Miercuri, 18 Aprilie 1990

Am dormit bine. Mă scol odihnit şi plin de dorinţi de luptă. Miron Ioanid vine să mă ajute. E un foarte bun prieten al meu de la Craiova. Se va ocupa el să-mi pună casa la punct. Un alt prieten, Călin Dar a, tot de pe vremea serviciului militar la Şcoala de Artilerie, a fost la mine, ieri, să-mi ofere serviciile. Locuieşte în apropiere. Se va ocupa de grădină.

Gaşpar îmi aduce aminte de discuţia cu Ministrul Transportului Maritim, Plăviciosu. Uite, Roman a vorbit la Televiziune cu reprezentantul Mercedez Benz. Lumea vede şi aprobă. Ar trebui ca şi eu să fac ceva pentru flota comercială română.

Mi-a plăcut un citat, adus mie la cunoştinţă de Mihail Montanu, fost FSN-ist, care vrea să ne ajute: „Centralismul creează apoplexia centrului şi paralizia periferiilor”.

Toată dimineaţa telefonez, unul după altul, tuturor

organizaţiilor PNŢ de judeţ. Să-i fac să strângă semnături. Merg la sediul PNŢ. Le vorbesc de seriozitatea situaţiei. Le cer să pună toţi umărul. Adusesem camionul nostru cel mare. Am încărcat patru mese, am găsit voluntari şi i-am trimis, conduşi de Lupoi, să se plaseze în centre de mare circulaţie. Să strângă semnături. Îl dau afară pe Dogaru şi cer tuturor să nu-i mai dea nicio listă de semnături.

Ion Puiu încearcă să se bage pe fir. îl resping politicos, dar ferm. Dau eu instrucţiuni tuturor şi sunt ascultat.

După terminarea operaţiilor de încărcare a meselor, găsirea de voluntari etc... mă duc la biroul lui Puiu. Îmi spune că Stănculescu îmi cere să-l primesc. Ne e un bun prieten, mă asigură Puiu. Dar cum stau cu Timişoara? A fost, sau nu, Stănculescu care a dat ordinul să se tragă.

Minodora Ilie, la noi, acasă. Îmi confirmă că Dogaru e un mic escroc, cu cazier penal şi că se punea la cale un atac în presa Frontului. Să se arate, cu fotografie, cine e în jurul lui Ion Raţiu. Trebuie să scriem noi de el. Noi să-l denunţăm fără întârziere.

Importantă întrevederea cu Verestoy Attila, pe care mi-l aduce Ion Lup. Discutăm despre Târgu Mureş şi-l citez pe memorandist, despre faptul că şi noi, şi secuii suferim la fel. Sistemul e de vină, etc. De pe vremea proceselor urbanale.

Au început să vină semnăturile. Vreo 9.000, numai astăzi. Abia aştept să vedem ce ne vine din provincie. Sunt mai liniştit, mai ales că s-a prelungit prezentarea listelor până Duminică, 22 Aprilie, orele 18.00.

Joi, 19 Aprilie 1990

Aceeaşi poveste. Interviuri, vizite – nenumărate vizite – ale celor care dau buzna peste tine. Ion Mitroi, Ardeleanu şi Marinescu de la Partidul Ţărănesc vor bani! îmi promit 15.000 de voturi (semnături pentru Preşedinţie). Ion Ghika mă ia în grădină şi-mi arată o înţelegere semnată cu un grup de asociaţii care mă asigură de 150.000 de semnături. Abia seara târziu, când merg la culcare, Nicolae îmi spune că-mi cer 1, 8 milioane

lei şi 25.000 de dolari ca să mi se livreze. De necrezut!

They're bustards", *zice Nicolae*. *They collect names & signatures for you &, then, they will noi deliver without you paying for them*. *I understand Puiu does the same*. *He has a lot of signatures*, *it seems*. (Sunt oameni de nimica", zice Nicolae. „Ei adună nume şi semnături pentru tine şi, apoi, nu ţi le dau dacă nu plăteşti pentru ele Mi se spune că şi Puiu face acelaşi lucru. El are multe semnături, se pare".)

Sunt contra acestui procedeu. Dar au ei, într-adevăr, atâtea semnături adunate deja? Mă îndoiesc?

Ambasadorul Franţei, Jean-Marie Le Breton, vine să mă vadă, la cererea lui. Să ne cunoaştem. Stă 45 de minute. Facem un tur de orizont. Politică internă şi externă. Îi explic cum văd eu situaţia şi care sunt puterile mele, dacă sunt ales. După plecarea lui pregătim un comunicat de presă. Apoi un film pentru televiziune. Trebuie să-l fac de vreo 4 ori, până ce rămân relativ mulţumit.

Seara la o recepţie-cină, la Ambasada Germaniei. Ne primeşte Ambasadorul şi doamna Terfloth. Deputatul Klaus Franke mă ia într-o cameră separată. Vorbesc de nevoile noastre. Maşini, automobile, maşini de scris şi de copiat. Sute. Apoi hârtie. Rabinul Rosen îmi spune că pleacă la Londra. George Weidenfeld îi publică memoriile. îl rog să-i transmită salutări din partea mea. A rămas surprins să audă că Lionel Bloch e român. Evident, auzise de Lionel, care-l atacă întotdeauna. Pe bună dreptate, bineînţeles. „Am înţeles, mi-a zis Rosen. Bloch a adăugat un „1", la începutul numelui". Aşa e. Rabinul e un tip scund. Solid făcut, cu barbă mare, albă. Faţă rotundă, ochi încercănaţi. „Comunitatea noastră nu trece mult peste 20.000, dar menţinem instituţiile. Cam jumătate sunt în Bucureşti. Restul în ţara întreaga", m-a informat.

Fulger din Germania, revenit acum în ţară, critică ce am publicat în ultimul număr din *Românul Liber*. El face parte din „Uniunea

Democrat-Creştină", care susţine Preşedinţia mea.

Grama îmi cere bani. Îi promit şi lui.

Vorbesc şi cu Celac, într-un grup mai mare de oameni. Mă aduce Coposu acasă, în maşina lui.

Radu Câmpeanu a fost şi el la recepţie, dar n-a stat mult.

Secretarul comercial Jürgen Mertens vorbeşte foarte bine româneşte.

Deprimat, mai ales după ce-mi spune Nicolae, mă duc la culcare cu gândul că va trebui să abandonez lupta. Sârbu de la PNŢ – om de omenie, cinstit, hotărât de partea mea – nu crede că vom putea aduna şi prezenta la timp cele 100.000 de semnături. Rămân calm. Voi face tot ce-mi stă în puteri, dar, dacă nu reuşim, voi accepta inevitabilul. Am destule de făcut tot restul vieţii mele.

I-am dat lui Miron Ioanid 5.000 de lei, să-mi găsească de ce am nevoie în casă.

Vineri, 20 Aprilie 1990

Ghika îmi spune că Nicu Stănescu a renunţat la candidatură în favoarea mea. El reprezintă Partidul Unităţii Democratice. Are 200.000 de semnături. Te pomeneşti că vrea să le vândă. Târgul sugerat de Ion Ghika a fost semnat din partea PNŢcd de Ion Simion, secretar general adjunct şi de Ion Itu, din partea grupului ăsta, de penticostali, adventişti etc. Ghika e furios împotriva PNŢ-iştilor. Peste tot ne bagă beţe în roate. Nu vor să colaboreze cu UMRL-ul. Ne sabotează.

Ion Puiu la mine. De-ale lui. Vrea să-l văd pe Stănculescu. Ar fi de partea noastră.

Duminică, 22 Aprilie 1999

Azi, la orele 18.30, mi-am depus candidatura la Preşedinţia României.

Ieri, dis-de-dimineaţă, am plecat cu Gigi etc. la Galaţi. La PNŢ, apoi şedinţă bună într-o mare sală a sindicatelor, conferinţă de presă, cină – pe care eu am dat-o la vreo sută de persoane. Azi dimineaţă o nouă adunare publică PNŢ şi întrunire cu şefii portului Galaţi, la sediul UMRL. Totul a decurs excelent de bine.

Ajunşi înapoi la Bucureşti, tocmai se termina marea

adunare PNŢ din Piaţa Aviatorilor. Lupoi mă sfătuia să nu mă duc. Nicolae spunea da. Abia am apărut pe marginea Pieţei, că lumea m-a înconjurat şi a început să strige Ra-ţiu, Ra-ţiu. Apoi, Raţiu Preşedinte.

M-am urcat pe podiumul improvizat şi le-am vorbit. Entuziasm de nedescris. Mi-am cerut scuze pentru întârziere, dar a trebuit să mă înscriu la Colegiul Alegerilor ca să poată să voteze pentru mine, le-am spus, aşa în glumă. Şi i-am asigurat de victorie. Au venit mulţi cu mine, până la poarta casei mele. Scandându-mi numele fără încetare. La urmă le-am mulţumit că m-au însoţit. Au cântat „La mulţi Ani!”

Mă aşteptau Coposu, Ionuţ Gherasim şi Sârbu. Aflu buna ştire că aveau toate semnăturile şi că le pregăteau sub supravegherea lui Grigore. Ceremonia a fost impresionantă, simplă.

Sârbu mi-a prezentat candidatura în numele PNŢ. Eu am semnat acceptarea mea, în trei exemplare. Acolo în faţa lor. Erau 7 în total. Le-am strâns mâna celor 6 bărbaţi. Eu am fost crescut să sărut mâna doamnelor, i-am spus, când am fost prezentat singurei doamne.

Am dat interviuri. La BBC, la *Daily Telegraph* şi la Radio Bucureşti.

Make me fit to ser-ve my people (Fă-mă, Doamne, capabil să-mi servesc neamul), a fost rugăciunea ce am rostit, seară de seară, toată viaţa mea de om matur. Poate bunul Dumnezeu îmi va da prilejul s-o fac.

Luni, *23 Aprilie 1990*, *Braşov* întorşi la hotel de la marea adunare din piaţă, am găsit bujorii cam pleoştiţi. Mi-au dat un mare buchet când am sosit azi dimineaţă. Femeia i-a pus într-o vază. Dar cu apă rece. Cam frig aici la Braşov. I-am pus îndată în apă fierbinte. Abia aştept să văd dacă-şi revin.

Eu am venit mulţumit. Piaţa a fost arhiplină. Vasta majoritate, cu siguranţă peste vreo 12.000, era cu mine. Dar unii strigau-tot timpul Iliescu. Am vorbit, totuşi. Stimulat de atmosferă. Cred că am reuşit să mă fac auzit. La Conferinţa de presă a fost chiar mai bine. O sală mare,

la hotelul Carpaţi, arhiplină. Am răspuns la tot felul de întrebări de la

— La 8.30 p.m.

De acolo la cina pe care eu am dat-o. Circa 100 de persoane. Nici primarul şi nici Preşedintele CPUN n-au venit. Şi n-a venit nici Directorul I.C.A., continuatoarea Industriei Aeronautice Române (I.A.R.). La I.C.A. am fost azi dimineaţă. Am vorbit întâi cu direcţia fabricii de planoare, moto-planoare şi elicoptere. Directorul, un om tânăr, foarte bine. La fel, Preşedintele sindicatului, Lucian Beştea. Din partea noastră Alexandru Herlea (Dicu) şi Ion Varlam au pus toate întrebările. Eu am ascultat. Am făcut, apoi, un tur al fabricii. Într-un colţ erau mai mulţi muncitori. I-am agrăit. Am început o discuţie foarte satisfăcătoare pentru mine. Pe urmă m-am prezentat în faţa muncitorilor. Vreo 300, poate chiar 400, căci erau foarte mulţi în picioare, la spate, şi chiar urcaţi pe mese, acolo, în cantină. N-au fost toţi cu mine. Dar, mi s-a spus pe urmă, că şi cei puţini, montaţi dinainte contra mea, m-au găsit „om simpatic41.

De fapt, ziua a început cu o vizită la Biserica Sf. Nicolae, unde e statuia lui Coresi şi la Biserica Neagră. Splendidă. Cred că e cea mai frumoasă construcţie gotică din tot sud-estul Europei. Impresionantă colecţia de covoare orientale şi multe alte obiecte unice. Pastorul lutheran a fost plăcut impresionat că i-am vorbit nemţeşte.

Mi-am exprimat regretul că saşii au părăsit România în mare număr. „Am aşteptat prea mult schimbarea. Şi a venit prea târziu”, mi-a zis. Mare păcat.

„Casa Mureşenilor” e bine pusă la punct. Iacob Mureşan, întemeietorul *Gazetei de Transilvania*., Andrei, al cărui tablou trona în salonul nostru la Turda, al doilea Iacob, compozitorul etc… toţi apar în această restaurare. Aşa ceva trebuie să fac şi eu pentru Familia Raţiu.

Marţi, 24 Aprilie 1990

La Buzău, FSN-ul a organizat să fiu huiduit, atacat şi ameninţat să fiu de-a dreptul linşat. Amănuntele au fost date presei, din ţară şi din străinătate.

Cristian Tiberiu Popescu, purtătorul meu de cuvânt pentru presă, la un moment dat mi-a zis: „Vom fi norocoşi dacă scăpăm cu viaţă”.

S-au discutat tot felul de alternative. Să ne scoată cei de la Poliţie. Inclusiv un elicopter, ceea ce am refuzat categoric. Am rămas tot timpul absolut calm. M-a surprins chiar. Bună experienţă.

Miercuri, 25 Aprilie 1990

Interviuri cu AP, Reuters, AFP, BBC limba română şi Vocea Americii, direct cu Washington. De asemenea, cu Alee Russell de la *Daily Telegraph*. Despre cele întâmplate, ieri, la Buzău.

Alarmaţi, soţii Mussulis şi Mihai Leu vin să mă vadă. Tipografia e gata, dar n-au cerneală, hârtie şi nu li se dă electricitate decât cel mult 2 ore pe zi. Le spun că pot să meargă la Londra să scoată următorul număr, imediat, acolo. Nicolae crede că problema va fi rezolvată faia întârziere. Nicoleta însă m-a informat că unul din mecanicii cane lucrează la încălzirea noastră centrală a auzit o convorbire între directorii Teatrului Naţional din care reiese că mi se vor pune tot felul de beţe în roate ca să nu pot scoate ziarul la timp.

Seara, târziu, mergem toţi la cină. E ziua de naştere a lui Mihai Leu. Când întreb unde e maşina noastră, aflu că a distrus-o idiotul care m-a adus de la Buzău. Cine i-a dat cheile să utilizeze maşina? Eu mi-am dat seama, deja ieri, că nu ştie să conducă bine.

Ca să mi se umple paharul amărăciunii, Laurenţiu Babchiu vine cu Daniela Georgescu să-mi afirme că i s-a oferit să mă omoare contra unei plăţi de 500.000 de lei. Oferta vine direct de la Iliescu, bine ştiut fiind că el a fost mercenar, mi-a afirmat Babchiu.

Joi, 26 Aprilie 1990

Conferinţă de presă. Foarte multă lume. Am arătat că 4 din cele 5 condiţii pentru acordarea de ajutor economic României nu sunt îndeplinite.

N-am fost la înălţime. Coposu a venit peste mine, dimineaţa, tocmai când îmi rezervasem o oră să mă

pregătesc. M-a ţinut atâta timp încât am putut să mă uit la notele mele doar în maşină, în drum spre Hotelul Intercontinental, unde a avut loc conferinţa.

Am vorbit prea monoton, prea încet. Doar în perioada de întrebări şi răspunsuri m-am trezit puţin. Dar a fost prea scurtă, căci introducerea mea a fost prea lungă.

Seara vine Dinu. Îmi spune că Horowitz vrea să mă ajute, cu o contribuţie, *după* ce îl numesc ambasador la Londra!? Omul e caraghios. Mă miră că Dinu s-a gândit că eu aş putea lua în considerare o astfel de propunere.

Acum am nevoie de ajutor. Acum se văd prietenii: cei care acceptă riscul că nu voi fi ales şi totuşi vor să-mi dea sprijin. O dată ce sunt ales, sugestia lui Horowitz e un târg. Adică să-i vând, pe bani peşin, postul de ambasador la Londra. Cantitatea de absurd din lume e inepuizabilă.

Vineri, 27 Aprilie 1990

Înregistrăm primul film pentru TV. îl reface de nenumărate ori. Mai ales din cauza lui Mircea Ploaie, cel care mi-a distrus maşina. În cele din urmă acceptăm versiunea, deşi trebuie să tăiem ultima frază, distrusă de nepriceperea ăstuia.

Zbora de la „alianţa muncitorească Libertatea” îmi spune că ei vor să ceară ca să avem un candidat unic împotriva lui Iliescu. Pe mine. Foarte bine, dar Câmpeanu nu va accepta aşa ceva.

Horowitz, care a sosit la Bucureşti cu Dinu Daponte, aseară, îmi spune că Ministrul însărcinat cu afaceri de la Ambasada SUA locuieşte în casa familiei lui de pe vremuri. îl cheamă Napper şi e total pentru Iliescu. Halal sprijin pentru democraţie. Horowitz spune că poate să-mi ofere o scrisoare de credit la Companie Generale. Un milion de lire sterline e o sumă prea mare pentru mine, îmi spune. Să zicem 1, 5 milioane de dolari. Dar îi vrem bani peşin, aici, nu prin scrisoare de credit. Uite ce a trebuit să distribui astăzi. Şi-i dau lista, care arăta 4.500 de dolari şi 351.000 de lei. Se va mai gândi. Nu cred că va reveni.

Dinu a venit cu tot felul de idei. Să publicăm *Românul Liber* în Bulgaria. De ce nu? Mai bine în Ungaria,

aş zice. Nicolae e de părere că e mai bine să-l publicăm la Londra.

Sâmbătă, 28 Aprilie 1990

E prima zi ceva mai bună, după dezastrele din ultima vreme. S-a dat aseară, chiar de două ori, mesajul meu la Televiziune. Astăzi am dat un interviu, cam la fel, dar mai amplu, şi la Radio. I-am dat şi lui Grama, de la Uniunea Democrat-Creştină, 2000 de dolari.

Eugen Zaharia îmi telefonează din Germania. Vrea să strângă voturi pentru mine. Ar trebui să facem acelaşi lucru în Franţa, Austria, Ungaria şi SUA. Astea sunt ţările care au mulţi cetăţeni români cu drept de vot.

Necaz cu serbarea proiectată pentru Blaj. Nu se va ţine. Blăjenii n-o vreau. Liţi Faina e contra. PNŢ, aici la Centru, n-o vrea. Puiu Boilă mă informează că localnicii sunt timoraţi. Muncitorii îi ameninţă să atace Câmpia Libertăţii, dacă îndrăznim să punem piciorul acolo. Cum le-am dat deja 180.000 pentru tipărirea cărţii lui Chindriş (*Cuvântarea de la Blaj* a lui Simion Bărnuţiu) şi i-am promis lui alţi 150.000 când va fi gata, cred că banii se vor cheltui cam degeaba. Numai la o mare adunare, acolo la Blaj, s-ar fi putut lansa o carte despre Simion Bărnuţiu. Sper că prezenţa mea va recupera puţin situaţia. Dar mari speranţe nu-mi fac.

Michael şi Veronica Atkinson ne invită la un pahar de vin. Îi explic situaţia cum o văd eu. Şi-i arăt optimismul meu. Că am o şansă.

I-am notolacing any beâs (Nu fac niciun pariu.), reacţionează el. Eu ştiu, însă, că el îl favorizează pe Câmpeanu dar crede că Iliescu va câştiga Preşedinţia.

Sugerez lui Mihăilescu să facem o demonstraţie la Turda, la mormântul lui Mihai Viteazul. Sigiliul lui e şi emblema noastră, a UMRL-ului. Va fi în judeţul nostru. Lumea va putea veni acolo din toate părţile. Şi nu trebuie să fim foarte mulţi. Să se dea la televiziunea locală. Asta e important.

Duminică, 29 Aprilie 1990

Valuşescu găseşte „catastrofală” situaţia PNŢ. Pune

vina pe Petrina, Suianu şi Diaconescu „care a reapărut după o absenţă totală de 15 ani”. Mă imploră să am grijă.

Partidul Naţional Român – Ion di Cesare, Preşedinte şi Ion Albeanu

— Mă susţin la Preşedinţie.

Seara la Constanţa. Cinăm la „Calul Bălan” din Neptun. Plin de tineret. M-au primit cu afecţiune şi aplauze. Am dansat şi eu, invitat fiind de tânăra pe care am cunoscut-o la Galaţi – şi era la Neptun cu prieteni veniţi pentru weekend. Nu-mi amintesc numele ei, din păcate.

Luni, 30 Aprilie 1990

La Eforie vedem toate noile hoteluri dar stăm mai mult la Costineşti, la tabăra tineretului. A fost foarte bine. Am împărţit baloane, am dat autografe şi am înregistrat filme.

Seara la Ginny Carson Young, Consulul General SUA. Recepţie pentru Richard Schifter. I-am spus că impresia aici e că ei susţin Frontul şi pe Iliescu. I-am povestit cum stau lucrurile şi ce am păţit la Buzău. Nu părea deloc impresionat. Mi-a plăcut Alan Green, ambasadorul SUA, William Ross Newland III, primul secretar şi Gordon Heliwig, Viceconsulul. Tinerii vorbesc bine româneşte. Courtney Kennedy, fata lui Robert şi Ethel Kennedy, e aici să ajute. M-am înţeles foarte bine cu ea. Am vorbit de Jack (John F. Kennedy, fostul Preşedinte) şi de Stas Radziwiłł.

Revenit acasă, discut mai pe larg situaţia noastră cu Petrina şi Iftene Pop. Ei nu sunt prieteni, după câte îmi dau seama.

Cina cu Bertie Way, Nicolae, Dinu Daponte şi Elizabeth la Intercontinental. În Piaţa Universităţii o mare mulţime de tineri, deşi ploua încontinuu.

La Ginny Young acasă am discutat mult şi cu Pantelie Cornel, şi mai ales cu Teodor Mărieş, despre „Alianţa” Grupul Independent pentru Democraţie, Mişcarea 21, „16 – 21” (Grupul pentru Dialog Social şi Liga Studenţească). Sunt hotărâţi să stea în Piaţa Universităţii, până cade guvernul.

Marţi, 1 Mai 1990

Interviuri. Silvia Bădescu îmi aduce doi deputaţi francezi (RPR) şi doi gazetari (*Le Figaro* şi *France Soir*). Díaz Reunion, proprietarul ziarului mexican *Excelsior*.

Tănăsescu mă asigură că ungurii din Harghita vor vota pentru mine şi Generalul Kosteal (ungur) îmi povesteşte viaţa lui şi comploturile ţesute între ei (Iliescu era într-unul din cele două grupuri) contra lui Ceauşescu.

În mijlocul dimineţii, înregistrăm un nou mesaj de-al meu, adresat tinerilor. Am terminat peroraţia mea citând inscripţia de la intrarea la tabăra tinerilor din Costineşti: „La Costineşti tristeţea e strict interzisă”. Şi am adăugat: „În România ce vom crea fericirea va fi obligatorie”.

Dinu mi-a dat un raport amănunţit asupra activităţilor lui. S-a căzut de acord să se înfiinţeze o bancă comercială, guvernul român luând 20% din acţiuni. Urmează să se acorde băncii licenţa de funcţionare.

Cristian Popescu îmi dă tot felul de indicaţii, despre ce ar trebui să vorbesc la interviul proiectat cu Emanuel Valeriu pentru mâine. Avem apoi o discuţie în patru: Bertie, Nicolae, Doina şi cu mine. Îmi pun întrebări „dificile”. Discutăm răspunsurile posibile.

Miercuri, 2 Mai 1990

Interviul cu Emanuel Valeriu şi Victor Ionescu. A durat o oră. Cred că a mers destul de bine. Susţinătorii mei, care au fost prezenţi, socotesc că am fost „excepţional”. În fine. Întotdeauna poate să fie mai bine. Poate n-am fost destul de incisiv la fiecare întrebare. Dar am dat răspunsuri precise, nu evazive.

Restul zilei, ca de obicei. Interviuri, întrevederi, nenumărate telefoane insultătoare. Tot voci de femei, de o vulgaritate rară.

Elizabeth s-a dus la Spitalul de psihopaţi Gheorghe Marinescu. La ieşire, cele două maşini în care au fost acolo, au fost atacate de un grup de oameni, conduşi de o infirmieră în uniformă, cu o rangă de fier. Au spart ferestrele şi parbrizul maşinii lui Călin Dar a, camaradul meu de la Craiova, care a însoţit-o. Am dat totul presei. Am

cerut şefului Poliţiei Bucureştiului să investigheze agresiunea şi să *identifice* pe agresori. Mai ales pe infirmieră, care să fie interogată, ca să ştim cum s-a organizat acest atac împotriva unei opere de caritate.

Ion Brătianu nu vrea să facă declaraţie publică în sprijinul Preşedinţiei mele. Găseşte tot felul de scuze. Pe de altă parte, Bichi Apostolescu îmi telefonează să-mi spună că partidul lor, „Liberal al Libertăţii", a votat azi după-amiază să mă susţină. Preşedinte este Bogdan Dumitrescu, un om tânăr şi, se pare, foarte bine.

Generalul Stănculescu mi-a telefonat. Fixăm un rendez-vous, aici la mine, la Armindenului, Nr. 4, Luni 4 Mai, la 5.00 p.m.

Joi, 3 Mai 1990

Reprezentanţii Partidului Libertăţii şi Demnităţii Naţionale vin să-şi dea adeziunea la candidatura mea. Preşedinte e un om bine, tânăr, Constantin Cărbunaru. Scot ziarul Naţiunea. Suferă şi ei de lipsă de fonduri. Mişcarea Ecologistă mă face membru de Onoare, în urma discuţiilor ce am avut la Ginny Young, Consulul General SUA, deunăzi cu Preşedintele lor, Toma George Maiorescu.

Ion Lup şi Diaconescu vin să-mi propună, drept tactică, să nu mai ţinem alegeri prezidenţiale. Numai parlamentare. Toţi cei 3 candidaţi la Preşedinţie să ne retragem. Probabil şi Câmpeanu se va retrage, dacă mă retrag eu. Iliescu însă nu, ceea ce îl va arăta în faţa ţării că el ţine neapărat să rămână Preşedinte. Dacă acceptă, şi toţi ne retragem, atunci Preşedintele, potrivit propunerii noastre, va fi ales de Parlament.

Eu accept orice decide Partidul nostru. Dar, după mine, noi n-avem mare şansă să câştigăm majoritatea absolută în Parlament. Probabil Frontul va câştiga o majoritate relativă, poate chiar absolută. Dar noi avem o bună şansă să capturăm Preşedinţia, dacă ajung pe locul doi, în prima rundă. Dacă Parlamentul îl alege pe Preşedinte, e aproape sigur că Iliescu va deveni Preşedinte. Dacă eu ajung Preşedinte, eu nu pot să numesc pe orice Prim-Ministru, atât timp cât Frontul are o

majoritate absolută. În formula actuală, deci, avem o şansă la Preşedinţie şi la formarea noului guvern.

În formula propusă de dumneavoastră acum, ne tăiem noi înşine, orice şansă. Cam acestea au fost cuvintele şi argumentarea mea. Dar în cursul conversaţiei nu, aşa, dintr-odată. Ion Lup, a înţeles. Ai dreptate. Aşa e. Aşa trebuie să mergem.

La prânz, Andrei Bărcan mă duce la Rompres. Vreo 10 gazetari, inclusiv directorul general. Le dăm platforma mea politică: libertate, prosperitate, demnitate. La cererea lor, apoi, le povestesc viaţa mea răspunzând la întrebări. Nu le-am ascuns nimic. Le-am spus că adevărata educaţie politică mi-am făcut-o în pat, când eram bolnav. Atunci i-am citit pe Toynbee, Burkhardt, Oswald Spengler etc…

Am discutat şi ideile mele politice şi analiza mea din *Moscow Challeges The World*. Cred că i-am convins că sunt un om cult, gazetar autentic din înclinaţie. Ceea ce le-a plăcut. Suntem, doar colegi!

La 6 seara, Minodora Ilie îi aduce pe Sorin Butnaru, Preşedinte CPUN Bucureşti şi pe Octav Stănăşilă, Ministrul adjunct al Educaţiei. Caută să obţină colaborarea mea ca să ieşim din impasul actual. Să încercăm un dialog. Le-am vorbit de agresiunile ce se fac împotriva noastră. Nici nu auziseră de atacul împotriva Elizabethei în cursul vizitei ei de ieri, la Spitalul Gheorghe Marinescu. Le-am citit ce s-a publicat în *AZI*, atât despre acest atac, cât şi despre „faptul” că nu sunt din familia memorandistului Dr. Iuliu (sic) Raţiu. Extraordinar!! I-am asigurat că nici dezinformarea şi nici atacurile nu mă vor intimida. După vreo oră de discuţii am fost de acord să se între într-un dialog. Ei se tem că alegerile vor fi boicotate. Eu voi urma linia Partidului meu, le-am spus. Dar o declaraţie-instrucţie fermă din partea lui Iliescu, ca să se oprească agresiunile din partea Frontului, şi o amânare a alegerilor, să zicem cu o lună, ar putea duce la o situaţie mai bună. Voi cere neapărat ca să nu mi se mai pună beţe în roate cu ziarul. Să pot să-l public. Pe la 8.45 seara se dă interviul, timp de o oră, cu Emanoil Valeriu şi Victor Ionescu. Eram vreo 18

în jurul televizorului. I-am observat pe ceilalţi, şi m-am bucurat de ce am văzut. Şi, apoi, au izbucnit spontan în râs, de mai multe ori şi în aplauze. Sunt sigur că n-au făcut-o doar ca să mă flateze. A fost o zi arhiplină.

Vineri, 4 Mai 1990

Dau un interviu lui George Pană, care-mi telefonează de la Melbourne. Cer tuturor românilor din Australia să mă voteze. L-am cunoscut când am fost acolo, anul trecut. Pe soţia lui, care e scriitoare, o cheamă Irina Grigorescu Pană.

Serghei Mesaroş şi Alexandru Grigorescu, de la Gruparea

Democratică de Centru, vin să mă vadă. Vor să le public ziarul. Spun DA, dacă voi putea să pun tiparniţa, în funcţiune. Ei sunt pentru alianţă, îmi spun, dar nu se pot pronunţa pe faţă acum. Abia dacă se ajunge la a zdoua rundă, atunci mă vor susţine pe faţă. Sunt dezamăgit. Ei consideră că toate partidele care m-au susţinut pe faţă, n-au nicio greutate. Ei sunt mult mai importanţi.

Conferinţa de presă n-a fost rea, dar nici prea reuşită. Se pare că gazetarii au fost informaţi că nu se mai ţine, sau că se ţine la Hotelul Bucureşti.

Nu m-am dus la match-ul „Cupa Davis", România-Anglia, cum fusese programat. S-a dus Elizabeth cu Anthony şi Margaret Godson, de la Ambasada britanică, adică No. 2. N-am făcut-o, pentru că situaţia prezentă e gravă. Corturile au fost *livrate* la manifestanţi.

Mi-a luat un interviu Martin Bell de la BBC, apoi alţii de la *Die Welt*, *Le Monde*, *Figaro* şi l-am avut la masă pe Christopher Walker de la *Times*. Alee Russell de la *Daily Telegraph* şi Tim Judah au fost la conferinţa de presă. M-am plâns peste tot că nu mi se permite să-mi public ziarul. Ministrul Culturii, Pleşu, ne-a informat chiar astăzi că trebuie să scoatem tipografia noastră din subsolul Teatrului Naţional. Ne-a dat 30 zile s-o facem.

M-am plâns la Ministerul Comunicaţiilor de felul în care telefonul meu e complet blocat. Injurii şi înjurături, care mai de care. De o obscenitate dezgustătoare. Şi sună

fără încetare, i-am spus. Ministrul era plecat, dar Ministrul adjunct, Andrei Chirică, a luat măsuri şi mi-a trimis nişte ingineri să-mi verifice şi FAX-ul. Am cerut, de asemenea, să-mi dea o linie directă cu Occidentul. Mi-a promis, dar nu cred că se va executa. Instrucţiunile de a mă bloca vin de sus de tot. De la Iliescu?

Sâmbătă, 5 Mai 1990

Suntem foarte îngrijoraţi. Camionul cu materialul nostru publicitar, afişele etc., n-a sosit încă. Ne e frică să nu fi fost oprit înadins la frontieră, sau dirijat, în mod intenţionat, greşit.

Interviuri. Fotografii pentru *Paris Match*.

Mergem apoi la match-ul de dublu, Cupa Davis. Sunt primit cu flori şi mi se cer multe autografe. După al 3-lea „ghem" plecăm să înregistrăm adresa mea către naţiune: muncitorilor. Text mult prea lung pentru cele 3 minute alocate nouă. În sfârşit, după mai multe încercări reuşim. Dar nu perfect. Păcat.

În fugă la Băneasa. Plecăm la Târgu Mureş. Decolajul întârzie puţin din cauza unei furtuni. În biroul şefului aeroportului, Dl Sandu, toată funcţionărimea vine să mă vadă, rând pe rând.

De la Târgu Mureş mergem cu maşinile noastre la Odorhei. În avion mi s-a ataşat un domn înalt, distins, cu păr alb, creţ, tăiat scurt. îl cheamă Doja-Fodoreanu. Mi-a arătat fotografia lui Lani (Sabău) la vârsta de 75 de ani şi 50 de ani de preoţie. Aceeaşi pe care o am şi eu în Chaletul „Lani" din Zermatt. El, Lani, de care s-a îngrijit în ultimele lui zile, i-a inspirat dorinţa de a studia problemele memorandistului Ioan Raţiu. Fodoreanu nu ne e rudenie, dar tot de lângă Turda e.

Am notat că multe sate aveau deja denumirea în două limbi. Câteodată cea românească deasupra, alteori pe dos. Am văzut doar un singur sat indicat numai în ungureşte.

În Bodogaia / Also Bodog Falva, am văzut o mireasă în alb. Trecea drumul. Am oprit autobuzul. Am trecut drumul şi i-am dat 1.000 de lei, explicându-i cum am putut, în ungureşte, că e un obicei şi că-i doresc multă fericire.

Au venit toţi din jur la mine. Au insistat să beau un pahar de vin tare, foarte bun. Pe urmă a trebuit să mă duc unde era ospăţul. Cred că era sau în sala de cultură sau în sala cea mare a şcolii. Vreo 300 de oameni aşezaţi la masă. Le-am spus că aş dori să le vorbesc în ungureşte, dar că am cam uitat. Am vorbit însă cum m-am priceput în ungureşte. Pe urmă le-am mulţumit şi am luat-o din loc, însoţit de căldura şi prietenia promovate de gestul meu spontan.

Seara, cină la Odorhei. Frumos oraş. A venit şi Preşedintele CPUN, Kolumbăn Găbor. Am stat până după 11.00 seara.

Duminică, 6 Mai 1990

Am vizitat biserica franciscană, liceul Petru Groza, pe care-l vor reboteza Tamăsi Aron, mi-a spus Directorul Kovács Árpád, am asistat la slujba catolică într-o biserică arhiplină, am avut o şedinţă cu CPUN-ul local, la care gazetarul Verestoy mi-a pus tot felul de întrebări şi am vorbit în marea lor sală de întruniri. Să tot fi fost vreo 800 de persoane.

Din nou cu maşinile la Miercurea Ciuc. Masă cu notabilităţile şi întrunirea publică în marea piaţă a oraşului. Vreo 3.000 de oameni, mi s-a spus. Le-am spus şi lor o frază în ungureşte, cum am făcut-o şi la Odorhei. A stârnit mult entuziasm şi aplauze, dar şi fluierături. Am aflat pe urmă că au fost din partea moldovenilor transplantaţi aici de Ceauşescu.

Înainte de adunare m-au dus la o frumoasă catedrală închinată Maicii Domnului. Se spune că e făcătoare de minuni şi te urci pe o scară în dosul altarului ca să te rogi ei. De ambele părţi ale statuii vezi plăci de marmură, ofrande din partea celor care au considerat că rugăciunea lor a fost ascultată. M-am rugat şi eu. *Make me fit to serve my people*, am zis, şi i-am cerut să-mi încredinţeze soarta naţiunii, dacă mă socoteşte că merit această mare responsabilitate.

Conferinţă de presă şi cină pentru notabilităţile locale. M-am înţeles bine cu secuii. I-am găsit un popor cald, deschis. Deloc cum mi-am închipuit înainte de a-i

cunoaşte. Le-am vorbit pe şleau. Să recunoască, o dată şi pentru totdeauna, că Transilvania e pământ românesc, şi că noi trebuie să le recunoaştem drepturi absolut egale, din toate punctele de vedere.

Luni, 7 Mai 1990

Adunare cu notabilităţile oraşului şi CPUN. Vizită la Troiţa pentru victimele Revoluţiei. Depun coroana special pregătită din partea mea. Multă lume priveşte ceremonia. Am stat drepţi, respectuos. Dar la sfârşitul minutului de reculegere, mi-am făcut cruce. Să se vadă că sunt creştin. Au respectat silenţiul, marea majoritate. Dar la plecare am auzit voci: „Unde ai fost la 22 Decembrie?" şi „Pleacă de unde ai venit întoarce-te în Franţa".

La hotel, masă pentru notabilităţi. Dar înainte de masă ne-am oprit la sediul partidelor, căci toate sunt în aceeaşi clădire. Le vorbesc despre cumpăna de ape de la Banff şi importanţa alegerilor care vin. Înapoi la Primărie. Dialog cu reprezentanţii marilor industrii de aici. Cea mai mare e de îngrăşăminte artificiale. Le explic absurditatea ideii lui Roman de a trece treptat la privatizare prin crearea de monopoluri autonome pentru industria grea. Tot felul de întrebări. Le-am răspuns, direct, cu soluţii practice.

După masă m-am odihnit puţin. Cum am aflat după aceea, organizatorii au trebuit să schimbe locul întrunirii de două ori, ca să-i deruteze pe FSN-işti. Voiau să împiedice adunarea. Aşa m-am trezit într-o piaţă mare. Am vorbit de pe balcon. Vreo 3.000 de persoane. Chiar la mijloc, un grup compact de vreo 3 – 500 de oameni au strigat tot timpul: „Nu te vrem" etc... „Iliescu". Un mare placat negru declara din mijlocul grupului „Vatra e cu FSN". M-a surprins. Am căutat să-i liniştesc. Le-am arătat ce caraghioşi sunt, cum presa mondială îi vede şi-i condamnă pentru că neagă democraţia. Pentru că demonstrează că nu sunt civilizaţi; nu sunt în stare să asculte şi-i împiedică şi pe ceilalţi să asculte. N-a fost chip. Au urlat tot timpul. Calm, mi-am rostit cuvântarea. Le-am spus care e programul meu. Am vorbit şi aici în

„ungureşte”: Kedves *barătoim, akartam volna Magyarul es beszelni, de reg ota nem gyakorâltam a magyar njelvei* (Iubiţi prieteni, aş fi dorit să vă vorbesc şi în ungureşte, dar de mult n-am mai practicat această limbă.). Şi am continuat în româneşte. Le-am spus să voteze după conştiinţa lor şi le-am repetat că eu nu m-am convertit la democraţie pe data de 22 Decembrie anul trecut.

Poliţia m-a dus printr-o poartă din dos, direct la aeroport. Acolo mi s-a prezentat un document adresat Ministrului Chiţac, în care laud organizarea întrunirii, „care a mers perfect, fără niciun incident”. Aşa ceva nu semnez. Daţi-mi o foaie de hârtie şi vă scriu eu cum au mers lucrurile. L-am lăudat pe Colonel, care a reuşit să mă protejeze împotriva unei bande de FSN-işti care au făcut tot posibilul să împiedice întrunirea. Le-am cerut să-mi facă o fotocopie. Un ofiţer mai tânăr s-a oferit să meargă în oraş pentru aceasta, căci aeroportul n-avea maşină de copiat. Nu mi-a adus-o.

Am dat două interviuri. Primul, unei gazetăriţe din Budapesta despre voiajul meu în secuime. Al doilea, programului „Panorama” la postul TV din Budapesta. Au vrut să ştie mai ales poziţia mea faţă de „Vatra Românească”. Am evitat s-o condamn. Am vorbit de drepturi absolut egale pentru toate naţionalităţile sub Preşedinţia mea şi de faptul că eu condamn, fără nicio rezervă, şovinismul oriunde şi de oricine s-ar practica. Le-am citat cuvintele lui Ioan Raţiu în timpul proceselor urbanale.

În avion, Adrian Vasilescu, de la *Adevărul* îmi ia un interviu. M-a ascultat peste tot, astăzi, şi se întreabă de ce imaginea mea în ţară nu este justă. Din cauza Dumneavoastră, i-am răspuns. Din cauza dezinformării. Din cauză că nu mi s-a permis să înfiinţez un post de TV şi altul de radio, iar tipografia, gata instalată, cu contract în toată regula, a fost interzisă să funcţioneze chiar de Ministrul Culturii. Am mai discutat mult. El consideră că *Adevărul* e acum un ziar independent. „Să vedem ce veţi scrie despre acest interviu, i-am zis. Până acum aţi scris

tot felul de bazaconii despre mine”.

A fost şi un alt gazetar, care mi-a cerut un mesaj pentru ziarul său, *Libertatea Tineretului*, sau aşa ceva, din Craiova. Le-am vorbit despre minunatul lor oraş, unde mi-am făcut serviciul militar la Şcoala de Ofiţeri de Rezervă de Artilerie. Şi le-am dorit succes.

Acasă, toată lumea încântată. A sosit camionul cu materialul publicitar. Afişele sunt foarte bune. La fel şi pliantele. Coposu vine curând. Liţi Faina a murit. Dumnezeu să-l ierte. Cartea Popeştilor e gata. Vor 60% din încasări după acoperirea cheltuielilor de producţie, pe care eu trebuie să le avansez. Îi dau 400.000 de lei. Îi dau şi 10.000 de dolari pentru PNŢ.

Partidele l-au somat pe Iliescu să oprească agresiunile şi să amâne alegerile.

Cina cu Elizabeth şi Nicolae. E ziua lui de naştere. A împlinit 42 ani. Îmi este de mare folos.

Marţi, 8 Mai 1990

Zi supraîncărcată. De notat vizita la Casa Armatei, aranjată de Stănculescu, Ministrul de Resort. Ne-am înţeles, cred. Întrunirea a fost cu vreo 20 de ofiţeri superiori. Mi-au pus întrebări. Am răspuns. Armata să menţină integritatea ţării şi ordinea în stat. Să nu se amestece în politică.

Interesant că Stănculescu a dat la Televiziune tocmai schimbul de idei, unde s-a declarat de acord cu mine.

Miercuri, 9 Mai 1990

Filmăm toată dimineaţa. După-amiaza vine Diaconescu cu Sârbu să semnez o declaraţie că mă retrag de la alegerile prezidenţiale, dacă ceilalţi doi candidaţi fac acelaşi lucru. Câmpeanu în Declaraţia lui, a sugerat că Parlamentul ar putea alege pe Preşedinte. Eu nu accept acest lucru. S-ar putea, foarte uşor, să fie o cursă. FSN, plus PNL, ar avea cu siguranţă o majoritate în Parlament. Dacă Radu Câmpeanu s-a înţeles cu Iliescu, retragerea noastră, a celor trei, mă va elimina pe mine, şi ei doi îşi vor împărţi rolurile: unul va fi Preşedinte, celălalt Prim-Ministru. Coposu e sigur că nu există un asemenea

complot. Toţi ai mei sunt absolut hotărâţi contra Declaraţiei.

O accept totuşi, modificând-o în aşa fel, încât, dacă Iliescu şi Câmpeanu sunt înţeleşi între ei, eu voi putea totuşi să repudiez renunţarea mea şi să insist la ţinerea alegerilor şi la candidatura mea.

Ion Ghika a dus declaraţia mea în Piaţa Universităţii. A fost citită înainte de cea a lui Câmpeanu, cum a fost şi la televizor. A fost primită de „golani" cu mare entuziasm.

A fost o delegaţie UDMR la mine, formată din Domkos Geza, Szocs Geza, Balázs şi Bodo Bama. Cred că sunt bine dispuşi faţă de mine.

Joi, 10 Mai 1990

Ungurii au revenit azi dimineaţă. Aceiaşi. Cred că s-au lămurit de sentimentele mele.

Iarăşi nenumăratre interviuri. Discut platforma economică cu Dicu. Nu mi se pare bună. Mult prea detailată. Înregistrez, însă, pentru TV, 3 minute pe această temă. Până şi Ion Oroveanu m-a aplaudat. Îmi place omul acesta pentru că e un critic foarte sever. Dacă ceea ce filmăm are cea mai mică greşeală, insistă să o facem din nou.

Vine Minodora Ilie cu Dumitru Croitoru. El e Director al învăţământului şi Preşedintele Sindicatului din Ministerul lor. Ea vrea s-o ducă pe Elizabeth la un spital de handicapaţi nevăzători şi la şcoala lor. Mă asigură că a făcut propagandă în toată ţara pentru mine. Prin şcoli, universităţi etc. L-a văzut pe Iliescu, care e „încântat", spune ea, că eu am apărut primul la TV cu propunerea să ne retragem toţi 3 din lupta pentru Preşedinţie. El nu se va retrage. Şi comentează Minodora: El vă va numi într-un post foarte important – Preşedintele Constituantei sau al Camerei – şi probabil, şi dumneavoastră veţi face acelaşi lucru. N-am comentat. I-am pomenit, apoi, problema ce avem cu tipografia. Nu atât Pleşu, cât Hegediis e cel care ne opreşte să o utilizăm. Minodora crede că ea poate să ne rezolve problema. Să o facă!

La Ambasada americană ne primeşte Napper,

Ministrul, căci Punch Green, ambasadorul, a fost rechemat pentru consultări. E semn bun, totuşi. Ginny Young, consulul general, mi-a vorbit. Foarte prietenoasă. Recepţia a fost dată în onoarea „National War Collège Group”. Am vorbit cu mulţi din ei.

De acolo la Ambasada italiană. Banchet în onoarea Ministrului de Externe. Stăm de vorbă cu el în cerc restrâns: Coposu, Diaconescu, el şi eu, plus câţiva adjuncţi. Îi explicăm agresiunile împotriva noastră. Şi Radu Câmpeanu prezent, cu Dina. Ne-au fotografiat împreună, strângându-ne mâna, Radu şi cu mine.

Reîntors acasă, văd filmul interviului cu Ion Iliescu. Mie mi s-a părut anost. Dar sunt, evident, subiectiv. De altfel, Valeriu şi Ionescu, n-au insistat asupra trecutului lui comunist. Au vorbit mai ales, de situaţia prezentă. Cum va ghida ţara, ca s-o scoată din grava criză economică în care ne găsim, n-a explicat.

Ştefan Isărescu îmi telefonează să-mi spună că Bush nu mă poate primi. Jim Baker ar face-o. Nu mă interesează.

Vineri, 11 Mai 1990

În avion spre Oradea Mare. Am văzut Negoiul în toată splendoarea lui, acoperit de zăpadă.

Szocs Geza călătoreşte şi el cu noi. Îmi spune că şi Iliescu a primit delegaţia maghiară. N-au rămas satisfăcuţi. Radu Câmpeanu s-a eschivat, pledând că n-are când să-i primească. El avusese mulţi susţinători printre liderii noştri, mi-a spus Szocs, dar aseară au cam tăcut. Adunarea noastră a decis să nu votăm pentru Front, astfel, să ne ghidăm fiecare după conştiinţa noastră. Cred însă că Radu Câmpeanu a pierdut acum foarte mult.

Tocmai am urcat în avionul ce ne-a fost trimis special de la Bucureşti. E un Antonov 24 şi are echipaj militar. Suntem 9 oameni din echipa noastră.

Iată cum au mers lucrurile. La sosire, primire caldă, multe flori, primarul şi prieteni de partid, inclusiv Viorel, omul nostru.

Mergem la CPJUN. Întâlnire cu somităţile oraşului, cu reprezentanţi ai întreprinderilor şi sindicatelor, plus

membri din administraţaia locală şi PNŢ-işti. Întrebări la care răspund. Totul merge excelent. De acolo la catedrala ortodoxă. Mă primesc 4 preoţi, dar episcopul nu apare. La biserica catolică în care se face şi slujbă greco-catolică mă primeşte Vasile Hosu, care va fi sfinţit episcop prin 24 – 25 Mai, deci după alegeri. Episcopul Tămâianu a murit acum câteva zile. Preotul Mârţ e romano-catolic. Casa lui. Era emoţionat. Am vorbit de calvarul bisericii noastre şi despre ce am scris eu în toţi aceşti ani, în *Eastern Churches Quarterly*, *The Tabiet* etc… şi am pomenit şi de proclamaţia Papei din Ianuarie 1982.

Trebuie să intrăm în posesia bisericilor şi instituţiilor noastre, ne-am spus.

La noul episcop Tökes László. El e calvinist. E temporar instalat într-o casă parohială, dar a făcut deja primii paşi să intre în posesia Palatului episcopal. Martin Bell de la BBC apare cu echipa lui. Ne ia un interviu împreună. Suntem fotografiaţi împreună etc.

Mergem şi la episcopul catolic. Un om foarte civilizat. îl cheamă

Tempify. Ne-a dat un pahar de vin bun, dar a oferit de toate: ţuică, whisky, campari etc… I-am sărutat inelul, spunându-i că sunt credincios catolic. Imediat şi, cred, instinctiv, mi-a sărutat mâna. M-a luat prin surprindere. L-am îmbrăţişat. Vorbea mai puţin bine româneşte decât Tökes, dar absolut curent. Mi-a plăcut omul.

Ne-am dus la Băile Felix. Am aşteptat o delegaţie condusă de Gilbert Jaegek, Preşedintele Comitetului belgian pentru refugiaţi. A fost o greşeală. În loc de a începe masa la orele 13.00, am început-o abia la 14.40. Eu m-am odihnit într-o cameră, dar toţi ceilalţi au trebuit să aştepte. Au venit deci, împreună cu Tökes şi cu mai mulţi alţi unguri, din Ungaria. Masa s-a desfăşurat bine, dar încet. Vreo sută de invitaţi.

La 3.40 Kocsis vine să-şi ia rămas bun, căci ei aveau alt program. M-am folosit de ocazie, să dau un interviu la „News at 10”. Am spus totul pe şleau. Sfârşitul interviului a fost cam înecat de un mare strigăt de masă. Probabil că

cineva a câştigat proba de 100 metri înot, am glumit eu. Tehnicienii de la TV au vrut să înregistreze, din nou, ultima întrebare. Abia am început să răspund, un alt strigăt. Mi-am dat seama că e vorba de un protest contra prezenţei mele la Felix. Ne-am mulţumit cu ce am înregistrat. Fără explicaţii, i-am lăsat să tragă ei concluziile.

Strigătele au continuat. Au devenit vacarm. Au început, apoi, să scandeze „Iliescu", „Jos Raţiu". Gigi, îngrijorat, îmi spune că nu mai mergem la Oradea să mă odihnesc la hotel, acolo, înainte de adunarea publică. Stăm pe loc, mi-a zis. Am acceptat şi m-am culcat. Afară se scandau sloganuri contra mea tot timpul. Am adormit.

Pe la 16.55 mă scoală Gigi. Au făcut un plan ca să ieşim pe o uşă laterală. Ne va aştepta un ARO la vreo 15 metri de ieşire. Aşa am făcut, îndată ce am apărut afară din hotel, mai mulţi indivizi au alergat spre mine, strigând în gura mare. Am ajuns însă în ARO, cu Gigi, cu Moise şi Sămuilă, cei doi ofiţeri însărcinaţi cu securitatea mea şi cu lt. colonelul Strava, Comandantul Poliţiei Municipiului.

Ajunşi la Casa Culturală din Oradea, mare mulţime de oameni. Între timp a tunat şi fulgerat, furtună adevărată, ploaie mare. Atunci s-a comis greşeala capitală. Au fost invitaţi să intre în sală, ca să-i scape de ploaie. Peste o mie au intrat unde nu încăpeau decât 800. Cel puţin de două ori mai mult au rămas afară. Era deja vacarm. S-au spart ferestre. I-au scos din nou afară. Eu sosisem între timp şi am intrat pe poarta laterală. Voiam să ies pe balcon. Oamenii mei de securitate erau hotărât contra. În sala în care am intrat m-a interpelat un „artist-cântăreţ", să-i răspund cum am vândut planurile lui Antonescu, de la Cotitura Donului şi de la Stalingrad, englezilor?! Cum am aflat mai târziu, un ziar local, *Phoenix*, a publicat, cu data de ieri, un interviu cu Onaca, care a afirmat că eu am fost agent al Serviciului Secret englez din 1937, că am făcut bani pe pielea românilor etc…

În fine, am acceptat să plecăm când mi s-a spus că este un mare pericol ca lumea să se încaiere. Dacă iese cu

moarte de om? Care va fi consecinţa? Ne-am dus direct la aeroport. A trebuit să aşteptăm vreo două ore, căci n-aveam loc în cursa obişnuită. Ni s-a trimis un avion militar de la Bucureşti.

În timp ce aşteptam sosirea acestuia, iarăşi am insistat să se verifice situaţia. L-am trimis şi pe Viorel să vadă cum stau lucrurile, căci tare doream să mă întorc, să le vorbesc oamenilor, totuşi. Răspunsul lor, când s-au întors, a fost categoric. Acum sunt mult mai mulţi. Au început să se bată între ei. Nici vorbă de întoarcere. Un gazetar era cu mine. I-am dat un amplu interviu. Sper că-l va publica înainte de alegeri.

Am abordat în sfârşit, avionul la 8.50 seara. Numai noi. Eram nouă, în total. Foarte mâhnit. Mai ales că nu m-am adresat mulţimii. N-am avut nicio secundă sentimentul fricii. A fost ca la Buzău. Cei din jurul meu, foarte agitaţi. În ce mă priveşte, parcă nu mi se întâmpla mie. Curios! Nu e vorba de curaj. N-am avut, pur şi simplu, senzaţia că mi se poate întâmpla ceva grav.

Sâmbătă, 12 Mai 1990

Iarăşi interviuri. Reuters, Judy Dempsey de la *Financial Times*, David Page, de la NBC, Alina Ungureanu de la *Tineretul Liber* etc. etc…

Minodora Ilie a venit. Vizita Elizabethei ieri, la şcoala de nevăzători, a fost un mare succes. O vrea pe Elizabeth Preşedinte de Onoare a Organizaţiei Femeilor din România. Minodora e Preşedintă. Iarăşi îmi spune că Iliescu vrea ca eu să accept un post important după alegeri. N-am reacţionat. Dacă ar merge spre democraţie, da. Dar eu vreau să câştigăm alegerile. Adunarea lui Câmpeanu a fost un eşec. Aici, în Piaţa Aviatorilor. Vreo 5.000 de oameni.

Seara la sediul PNŢ. Emil Ghilezan a venit şi el cu Melio Colombo, fost Prim-Ministru al Italiei, fost Ministru de Externe, acum Preşedinte democreştinilor din lumea întreagă.

Kaps e agitat. Crede că va fi un dezastru la alegeri. Ar trebui să le boicotăm. Ar fi o mare greşeală. Trebuie să

intrăm în Parlament. Câţi om fi. Să luptăm acolo pentru democraţie, chiar dacă Frontul şi Iliescu câştigă atât majoritatea absolută în Parlament, deci şi în guvern, cât şi Preşedinţia.

Duminică, 13 Mai 1990

Mă scol bine odihnit. Îmi pregătesc cuvântarea pentru marea adunare PNŢ de astăzi. Dar schiţez doar punctele principale. Pregătesc, apoi, textul ce trebuie să înregistrez pentru Televiziune, în cadrul programelor de 3 minute ce mi se acordă. Aici încep dificultăţile. Întâiul e prea lung. Apoi, asta nu merge. Ba, aia. Când am socotit eu că totul a mers perfect, tehnicienii n-au fost de acord. Cum filmăm în faţa ferestrei, nişte trecători din stradă au apărut în film. Cam iritat, a trebuit să abandonez încercarea. Am dat un interviu însă la FR2 – (televiziunea franceză).

Ne-am dus cu toţii, pe jos. Piaţa Aviatorilor nu e departe. Mare mulţime de oameni. Aproape de zece mii îmi închipui. Când m-au văzut apropiindu-mă, m-au dus în alai. Peste tot portretele, placardele şi baloanele mele. Galbenul predomina, mai bine zis, domina piaţa. Mare ovaţie când am apărut la tribună. Tocmai vorbea Melio Colombo. Ne-am îmbrăţişat când a terminat. Au vorbit, apoi, doi deputaţi britanici Paul Howell, Bryan Cassidy, şi unul suedez. Toţi au cerut mulţimii să mă voteze Preşedinte. Au vorbit mulţi alţii, după aceea.

După Coposu, Diaconescu mi-a dat mie cuvântul. Ion Puiu voia însă, să vorbească el. A urmat o altercaţie, pe care am curmat-o luând eu microfonul: Să-l ascultăm pe eroul nostru Ion Puiu, am zis. A vorbit. Prea lung. Şi n-a zis nimic de mine. L-am îndemnat şi pe Klaps să vorbească. El a fost scurt şi la locul lui.

Mi-a venit, în fine, mie rândul. Am mulţumit mulţimii şi colegilor de la conducerea Partidului pentru marea onoare ce-mi fac numindu-mă candidatul lor la Preşedinţie. Restul, ideile mele cunoscute şi o mică glumă la adresa lui Iliescu. Am o noutate pentru dumneavoastră. Eu nu am încredere în Ion Iliescu. Şi, cum am spus-o foarte solemn,

s-a declanşat un hohot de râs şi furtunoase aplauze, subliniate de obişnuitul: Jos Iliescu. Am încercat de două ori să închei. De două ori mi s-a cerut să le mai vorbesc încă.

Toată lumea mulţumită, entuziastă. M-au dus într-un adevărat alai, acasă, în strada Armindenului. Câteva sute de oameni, care nu încetau să strige: „Raţiu Preşedinte”. Le-am vorbit de la balcon. M-au chemat de cel puţin 8 ori. Am ieşit şi cu Elizabeth şi, apoi şi cu Nicolae. Au cântat „La mulţi Ani” şi „Deşteaptă-te Române”. Au dansat Hora Unirii în stradă. Am făcut şi noi o mică horă pe balcon. Minunată atmosferă.

Dau imediat un interviu lui Edward Bishop de la *Daily Telegraph* şi un altul francezilor. De data asta TF1.

Masă frugală – piftie – cu Elizabeth şi Nicolae.

O frază mi se tot învârteşte în cap: „Drepturile democratice nu se cerşesc. Trebuie să lupţi pentru ele”. Ar fi bine să o utilizez cândva. La o ocazie potrivită. Am spus aşa ceva unui tânăr gazetar, acolo, la tribună, după ce mi-am terminat cuvântarea. Mă întrebase ce voi face dacă FSN-ul şi Iliescu vor câştiga alegerile. Voi rămâne aici şi voi lupta pentru democraţie, i-am răspuns.

Zi memorabilă şi pentru că seara PNŢ a dat un banchet în onoarea lui Melio Colombo, la Hotelul Flora. Am început lângă el, la masă, dându-mi-se oarecum locul de frunte. Dar, curând, am făcut ceea ce fac întotdeauna în asemenea ocazii: am tot schimbat locul ca să vorbesc cu toţi cei prezenţi. Cred că i-am convins – căci toţi şefii partidului nostru erau de faţă – să nu boicotăm alegerile. Indiferent câţi vom fi aleşi, vom avea o reprezentanţă în Parlament. Şi de-acolo vom avea o altă audienţă şi în ţară şi în străinătate.

Guvernul actual, dacă va fi ales, ceea ce toţi au ajuns, acum, să creadă, n-are soluţii pentru criza economică prin care trece ţara. În această perioadă ne vom reorganiza Partidul. Vreau să-l facem eficace, stil occidental, cu reprezentanţi în fiecare sat *fără excepţie*. Şi totul pe calculator. Să ne formăm echipe de studii, să elaborăm

proiecte şi programe; poziţia noastră ca Partid în toate problemele naţionale.

M-au ascultat. Până şi Diaconescu a fost de acord.

Luni, 14 Mai 1990

Ion Florea vine din partea manifestanţilor din Piaţa Universităţii. Nu vor ceda, deşi Iliescu a declarat că-i mătură de-acolo cu forţa pe ziua de 18 Mai, când decretul-lege cere sistarea oricărei activităţi politice; două zile înaintea alegerilor.

Venera Barna, din Constanţa, îmi cere să mă duc la pocăiţi, Joia viitoare. Să mă ridic şi eu, când se pune întrebarea: „Cine este pentru Christos?" Astfel voi câştiga votul tuturor „fraţilor", cel puţin 800.000 de oameni. Am asigurat-o că eu cred deja, că sunt credincios adevărat. E bine să se ştie şi de noi, a fost reacţia ei. Mă voi mai gândi.

A venit, apoi, delegaţia Senatului francez: Jacques Golliet, Husson Roger, Henri Revol, Serge Vincon şi Catherine Bougenaux.

La 5.00 seara vorbesc reprezentanţilor sindicatelor PNŢ. Sala arhiplină. Încântaţi de performanţa mea.

Interviuri cu Antenne 2 şi Channel 4, din Londra, pentru „News".

Călin Dar a însă, mi-a făcut o foarte mare bucurie. I-a adus pe foştii mei camarazi de arme de la Şcoala de Ofiţeri de Artilerie de Rezervă de la Craiova. Pe Ilie Limbăşeanu, Ion F. Georgescu, Nicolae Haraga, Petru Marinescu, Cristian Dumitrescu şi Constantin Ghighilicea. Am stat de vorbă, ne-am fotografiat, am băut un pahar împreună şi am mâncat un grătar excelent pregătit de Călin Dar a. O adevărată mărturie de prietenie, apreciere a faptului că m-am întors în ţară şi de solidaritate. Niciunul din ei n-a fost membru de partid. Niciodată. Dacă mă întrebi ce am făcut toţi aceşti ani, răspunsul meu e că AM TRĂIT. Fără ca să mă compromit vreodată, mi-a zis Bebe Haraga.

Ziua a fost însă marcată de ultima mea conferinţă de presă. Exact la ora 12.15 am intrat în sala arhiplină de la Athénée Palace. Am fost răspicat. Am declarat alegerile şi mai ales campania electorală lipsită de cel mai elementar

element al democraţiei. N-am avut posibilitatea să arătăm platforma noastră politică. A mers bine.

Marţi, 15 Mai 1990

Înregistrăm pentru TV – Programul care începe: Peste câteva zile veţi alege, în mod liber pentru prima dată – 45 de ani. A treia înregistrare a fost viu aplaudată de toţi cei prezenţi. Când te gândeşti că am făcut-o cel puţin de 8 ori, alaltăieri, şi de fiecare dată i s-a găsit un cusur!!

Închiriem un avion. Plecăm la orele 13.00 la Cluj. Vin şi gazetarii cu noi. Jumbo Turnbull din echipa de la BBC vine şi el. Ne primeşte o mare mulţime de prieteni chiar pe „tarmac" şi mulţi alţii la ieşirea din aeroport. Mergem direct la televiziunea şi radioul clujean. La TV doar

— Minute. La radio vreo 12. Totul merge perfect.

În drum spre piaţa din faţa Bibliotecii Universitare începe o ploaie torenţială. Mai rău ca la Oradea. Ploua foarte tare şi când am ajuns în clădirea casei de cultură. Am aşteptat vreo zece minute, dar degeaba. Ploua fără încetare. În piaţă însă, jos, multă, foarte multă lume. Cu umbrele, dar şi fără. Manolescu voia să mă prezinte. Am decis să ies pe balcon. Fără nicio introducere le-am spus: Dacă voi staţi în ploaie ca să mă ascultaţi, apoi şi eu vin în ploaie să vă vorbesc. Şi am început îndată ce ovaţiile cu Raţiu-Preşedinte s-au mai potolit. Era şi un grupuleţ FSN-ist. Dar vasta majoritate a celor cca. 10.000 de oameni au fost pentru mine.

Totul a mers bine. Ploaia a încetat. Lumea a umplut piaţa, venind din toate părţile. Spre sfârşit a ieşit şi soarele. I-am întrebat, pe rând, dacă ei cred că eu am vândut Ardealul, că sunt căsătorit cu o unguroaică, că vreau să măresc serviciul militar la 3 sau 5 ani, şi că eu aş fi fost agent secret al Intelligence Service din 1937 (acuzaţia lui Onaca). După fiecare întrebare a venit un mare val de NUUU şi „Jos comunismul 14. Am respins şi acuzaţia că aş aduce şomaj în ţară şi le-am exprimat hotărârea mea de a merge rapid către prosperitate şi demnitate. N-a fost adunare populară. A fost o celebrare. Un adevărat triumf, portretul meu, afişele şi baloanele

galbene peste tot.

Am ieşit din nou pe balcon. Lumea s-a întors şi mari urale au răsunat. Şi au început să cânte „Iancule mare, Iancule tare, cu noi să fii44, în timp ce eu am coborât. La poalele scărilor mă aştepta Doina Cornea. Nu mă mai cunoşti, mi-a zis. Cum să nu te cunosc. Te iubesc, draga mea, şi am strâns-o în braţe. Voia să mă reţină, dar n-am stat. Maşina era afară, gata să plece imediat ca să nu avem nicio surpriză. Ne-a condus un ofiţer de Poliţie. La aeroport, alţi doi maiori. Le mulţumesc tuturor. Într-adevăr totul a mers perfect.

La Bucureşti mă aşteaptă o altă bucurie. „Timişorenii41 au reuşit să publice cartea mea *Moscova sfidează lumea*. E bine prezentată şi introducerea, scrisă de Ciomagă, excelentă. Cred că nu exagerez când spun că această etapă din campania electorală a fost un adevărat triumf. Bătrânul Memorandist, tata şi chiar şi Viorel Tilea ar fi fost mândri de mine. Orice s-ar întâmpla, de acum încolo, pot să spun că mi-am îndeplinit rolul de a fi un inel într-un lung lanţ de servitori ai neamului meu.

Miercui, 16 Mai 1990

Iarăşi interviuri. Toată ziua. Channel 4 – din Londra, olandezii, finlandezii şi nu mai ştiu cine.

La biserica Sf. Visarion. Părintele Dimoftache, la 90 de ani, remarcabil. Voce splendidă, chiar dacă se mişcă foarte greoi. Barbă splendidă, absolut albă. Slujbă pentru toţi cei care au murit sub urgia comunistă. Foarte frumoasă, mişcătoare. Cor splendid. La sfârşit mi s-a adresat mie direct: Excelenţă, aici s-au rugat lui Dumnezeu, Goga, Iorga… etc. A vorbit frumos, direct şi s-a rugat pentru o conducere a ţării creştinească. Mi-a vorbit şi de redecorarea bisericii şi de nevoia de a pune noi trepte de piatră la intrare. I-am promis că voi face-o eu. Să-mi trimită, doar, socoteala.

Am mâncat ceva, frugal, apoi i-am primit pe reprezentanţii „National Republican Institute for International Affairs”: Deborah Hanger şi Robert Henderson. Probleme cu ziarul *Românul Liber*, publicat în

Bulgaria. A sosit, dar n-a fost acceptat la vamă la Călăraşi. Am căutat să-i vorbesc lui Iliescu la telefon. N-am putut. În fine, am vorbit cu un domn Paşcu. I-am lăsat un mesaj, dar n-a revenit.

Programul nostru, de 3 minute, a intrat la TV, astă seară. Păcat că România a fost scrisă „RomXnia”. A mai fost o greşeală, dar nu gravă. Numele Sergiu Celac s-a scris „SERGUI”. Când am văzut filmul, prima dată, nici n-am observat greşelile.

Copiii de jur-împrejur s-au adunat în faţa casei noastre. Li s-au dat baloane, bineînţeles. Nu ştiu care din ei a început-o, dar nu mai conteneau „Raţiu Preşedinte, Raţiu Preşedinte”, strigau tot timpul. Televiziunea olandeză tocmai îmi lua un interviu. Ca să fac liniştea necesară, m-am dus pe balcon, să le mulţumesc etc. Nici vorbă. Mai abitir strigau „Raţiu Preşedinte”. Când au înţeles cei de la televiziune, au filmat toată scena. Am ţinut şi eu după aceea să mă duc în stradă. Erau mulţi, cel puţin 30, cam între 6 – 11 ani. I-am strâns în braţe, le-am dat mâna, i-am sărutat pe cei mai mici. Mai mare entuziasm nu puteam să-mi doresc. Păcat că n-au drept de vot, dar părinţii lor vor auzi. Şi, e interesant, pe aici, în cartierul ăsta, majoritatea locuitorilor sunt, sau au fost, membri ai protipendadei comuniste!!

Am tot aşteptat să aud de la Iliescu (Paşcu sau Bujor fiind consilierii lui) în chestia cu *Românul Liber*, tipărit în Bulgaria şi care nu mai soseşte. Nimic. Noi am depus plângeri atât la Iliescu, cât şi la Roman.

Joi, 17 Mai 1990. Ziua marii dezbateri televizate

Mă scol devreme. Citesc diverse note şi sfaturi, din toate părţile. Vine Varlam, personal, să-mi dicteze câteva întrebări ce ar trebui să-i pun lui Iliescu. Apoi o lungă discuţie cu Bertie Way şi Nicolae, după care mănânc ceva şi mă duc să mă odihnesc. De obicei, îndată ce pun capul pe pernă, eu adorm. Nu de data asta. Îmi trec prin minte tot felul de fraze şi posibile răspunsuri la cele mai complicate întrebări. Totuşi am rămas întins vreo 2 ore, fără întrerupere.

A venit, apoi, Nicolae şi mi-a adus textul înregistrat pe bandă, al rezoluţiei prezentate, ieri, în Parlamentul European. Fifi i-a citit-o la telefon. Dacă va fi adoptată, România nu va primi ajutor economic, dacă alegerile nu vor fi libere. Şi mi-a dat cifra cât câştigă şomerul belgian, în comparaţie cu salariatul român. Luând ca bază 2.500 de lei pe lună, la schimbul oficial, belgianul ia 10.000 de lei, iar la negru 40.000 de lei.

Am sosit cu câteva secunde înaintea lui Radu Câmpeanu. Era flancat de doi ofiţeri şi de alte 6 persoane din suita lui. Ne-am strâns mâna. La câţiva paşi ne-au luat în primire Emanoil Valeriu şi Răzvan Theodorescu. Ceva mai încolo a venit şi Victor Ionescu. Am intrat cu toţii în studioul lor mare. Pe o estradă 3 fotolii şi, în faţa lor, la vreo 6 metri, şi jos, o masă cu trei scaune. Ne-au machiat, a venit şi Iliescu, care, afabil, mi-a spus că a auzit că l-am căutat la telefon, şi-am aşteptat să treacă minutele.

Pe la 7.50 ne-am instalat. Noi, candidaţii, în fotolii. Gazetarii la masa lungă, din faţa noastră. Exact la 8.06 p.m. a început Răzvan Theodorescu. „Moment istoric, prima alegere în istoria noastră, istorică dezbatere, unică etc”. Nu mai termina cu istoria. Dar n-a fost rău.

Au început, apoi, întrebările. La mijloc era Iliescu, la dreapta Radu Câmpeanu şi eu la stânga. Mă bucur să mă găsesc la stânga Dumitale.

— Am spus, râzând. Două ore şi 40 de minute a durat dezbaterea. E, evident, înregistrată, aşa că n-o mai descriu. Remarc, doar, că pe ce trecea timpul tot mai doritor deveneam să-mi confrunt ideile cu ale lor. Când am terminat ne-am strâns mâna. La ieşire, ne-au fotografiat gazetarii, împreună, dar nu pozând. În grup, aşa cu mulţi alţii în jurul nostru. Pe drum, omul meu de pază m-a felicitat. Acum ştiu că meritaţi să fiţi Preşedinte.

Acasă, jubilare. Care mai de care. Praf i-aţi făcut: La urmă, Câmpeanu parcă nu mai era concurent. Iliescu vi se adresa Dumneavoastră. Iliescu vorbeşte în sloganuri învăţate pe de rost. Etc…

Am cinat cu Elizabeth şi Nicolae. Nu eram obosit, dar

m-am culcat.

Nu însă fără să-i las un cuvânt, la telefon, lui Bani Ghica, să-i mulţumesc pentru ajutorul ce mi-a dat ca să fiu ales candidat de către Delegaţia Permanentă a PNŢ. El se culcase. Am vorbit cu nepotul lui.

Interesant că 3 din cei menţionaţi în filmul nostru de aseară mi-au telefonat azi dimineaţă. Nici nu erau prea supăraţi. Mi-au explicat, doar, că ei nu au făcut parte, cu adevărat, din nomenclatură. Că au fost tehnicieni. Fie. Ca să-i împac, le-am trimis, prin Ciomaga cartea mea, *Moscova sfidează lumea*. E vorba de Teofil Pop, Adrian Georgescu şi Mihnea Marmeliuc.

A doua oară când s-a dus Ciomaga la A. Georgescu, era şi Jimmy Carter acolo, pretinde el. Venind vorba de mine, Carter i-ar fi spus: „John Raţiu, OK”. Abia aştept să-l revăd pe fostul preşedinte.

Vineri, 18 Mai 1990

Interviuri: RFE, Satoka Akio (Japonia), SKY, Pierre Benoist (Franţa), Independent, ABC, Israel şi King Yung II (Coreea), spaniolii etc.

La orele 14.00 urma să avem întâlnirea în Parlament cu National Democratic şi Naţional Republican Institutes for International Affairs. Ambele au venit să discute cu cei 3 candidaţi la Preşedinţie cum s-au desfăşurat alegerile. Radu Câmpeanu n-a venit. Mă întreb de ce? Scuza lui nu e valabilă: i-a venit fiul de la Paris.

Printre cei prezenţi, cei trei şefi ai Delegaţiei Internaţionale de Observatori pentru alegerile din România: Joseph I. Lieberman, Senator, Roy Hattersley (Anglia) şi Harrison Schmidt (fost senator SUA). Ăştia, plus Iliescu şi cu mine, ne-am aşezat pe estrada Parlamentului. Vreo 70 de persoane, membri ai delegaţiei, au fost în aula Parlamentului.

A vorbit întâi Iliescu: Au fost, regretabil, incidente, dar el a fost atacat tot timpul, FSN a fost atacat etc. Când mi-a venit rândul am zis: N-a existat deloc libertate de expresie, cu excepţia dezbaterii din seara trecută… Am dat dovezi: circulaţia ziarelor, agresiunile, cele două asasinate

la Bacău, experienţa mea şi a Elizabethei, oferta mea TV, Radio, ziar.

Am stat de vorbă, cu toţi, după aceea, până a terminat presa cu luatul fotografiilor, filmat etc… L-a întrebat Hattersley pe Iliescu, de ce nu permite Domnului Raţiu să publice ziarul. Cu zâmbetul lui fix: Pentru că ar fi un avantaj pentru Dumnealui, pe care noi nu-l avem, pentru că

Domnia Sa are bani. Extraordinar tupeu. Va trebui să aibă dreptul să-l publice, dacă e democraţie, i-a zis nu numai Hattersley, dar şi Lieberman. Vom vedea, după alegeri, a fost răspunsul lui Iliescu.

Nenumărate telefoane toată ziua ca să mi se arate simpatie, aprobare şi admiraţie pentru dezbaterea de aseară. Doar Bertie Way are reţineri: *80% right. But you looked like three civilised gentlemen having a chat* in a *London Club. I was praying to hearyou wade into Iliescu.* (A fost 80% bine. Dar arătaţi ca trei domni civilizaţi, stând de vorbă într-un club londonez. Mă rugam la Dumnezeu să te aud agresându-l pe Iliescu.)

Poate are dreptate. E greu să-mi dau seama. Dacă aş fi făcut-o, mi-aş fi consolidat şi strâns rândurile celor care mă susţin deja. Poate aş fi influenţat pe câţiva, dar nu mulţi, din cei nedecişi. Dar, de schimbat opinia celor care sunt pentru Iliescu nu cred că aş fi reuşit s-o fac. Şi *pe ei* trebuie să-i câştig. Căci ei sunt majoritatea ţării, din păcate.

Comportându-mă elegant, atacându-l elegant dar ferm şi arătându-le că eu ştiu cum să duc ţara la prosperitate, am sentimentul că, poate, poate, o să le schimb ideile greşite. Doar Dumnezeu ştie! în orice caz, violenţa, nici chiar cea verbală, nu e în natura mea. Ar fi fost falsă. Dacă am fost convingător, se datorează doar faptului că am fost eu, autentic, aşa cum sunt. Nu după cum m-au instruit alţii.

Cei din Piaţa Universităţii – „golanii” m-au aplaudat tot timpul. Programul a fost transmis, acolo, pe un mare ecran.

Aflu că n-a fost Jimmy Carter, ci un asistent al lui, cu care a vorbit Ciomaga. Sunt furios. Nu se poate avea, oare nicio încredere în oamenii ăştia?! I-am cerut să facă o dezminţire, dar la mare lucru nu foloseşte!

Sâmbătă, 19 Mai 1990

Mai rău ca oricând. Din interviuri n-am mai ieşit. Sunt toate încrustate în condica mea de zi, aşa că nu le mai menţionez aici.

Grama şi Fulger de la UDC au venit să mă felicite pentru confruntarea de la TV de alaltăieri. Le-am mulţumit pentru sprijinul lor foarte categoric în cele 3 minute alocate lor. Au fost eleganţi. M-au declarat drept singurul Preşedinte valabil la ora aceasta.

Ştire bună: Institutul Politehnic, de aici, a pus o bandă mare, citându-mă: „Nu ne omorâţi zeul viitorului”. Senatorul francez André Bettancourt vine să-şi prezinte omagiile lui.

Lungă discuţie cu Thoamas A. Christensen, din partea Comunităţii Europene. I-am explicat cum s-au desfăşurat lucrurile până acum în campania electorală. O coaliţie cu Frontul va fi posibilă sub Preşedinţia mea. Dar eu nu voi participa într-o coaliţie sub Preşedinţia lui. Pentru bunul motiv că el nu vrea şi nici nu ştie cum s-o facă, chiar dacă ar vrea să instaureze o adevărată democraţie în România, i-am declarat la întrebarea directă ce mi-a pus.

Lucru curios. Cristian Popescu mi-l aduce pe Petre Motoi din Constanţa. El are două filime care arată complotul în care şi Comandorul Nicolae Radu era implicat. Într-unul din ele se referă chiar la mesajul ce mi-a trimis printr-un tânăr din Belgia. Cu 5 zile prea târziu. Motoi îmi cere să-i dau indicaţii dacă vreau, sau nu vreau ca ambele filme să fie transmise la TV. Unul din ele a fost deja prezentat „golanilor41 din Piaţa Universităţii. Faceţi ce vreţi. E adevărat că Radu m-a contactat, dar e prima dată că aud că Ion Iliescu era şi el amestecat în acest complot. Cât despre transmiterea filmelor la TVR, eu n-am nicio putere, le-am spus. Popescu e de părere să nu se mai

dea din nou în Piaţa Universităţii. Numele meu nu trebuie asociat nicicum cu cel al lui Iliescu.

Mă întreb dacă Radu Nicolae n-a fost doar unul din cei care m-au dus cu vorba?! Ca să întârzii cu obţinerea cetăţeniei („recunoaşterea44 ei, e mai corect zis) şi a domiciliului în România. Mi-au tot promis, marea şi sarea. Dar n-au obţinut nimic pentru mine. Poate ăsta e motivul pentru care nu mai dă pe la mine în ultimul timp. Pentru că mi-am rezolvat problemele de unul singur.

Aflu, dezgustat, cum cocardele, cărţile chiar şi afişele mele, pe care le-am dat PNŢ-ului, sunt vândute pe bani. Eu voisem ca ele să fie distribuite tuturor sediilor partidului, în ţara întreagă. Se pare că Ion Puiu a „prezidat44 asupra acestei operaţii. Telefonez imediat la Centrul PNŢ. Toţi sunt plecaţi, dar reuşesc să vorbesc cu Ion Manea, care-mi confirmă că acest lucru se întâmplă. Ruşinos. Sunt indignat. După ce le-am dat atâta ajutor şi atâţia bani!

Duminică, 20 Mai 1990

Baia noastră are pereţi de marmură şi e pardosită cu frumoase pătrăţele de faianţă. Din, păcate, când au vopsit tavanul alb, au stropit cam peste tot. Vopsea de ulei. De spălat, imposibil. Cum e prima zi că-s liber dimineaţa, de când ne-am mutat aici, m-am pus în genunchi şi am ridicat pată cu pată toată stropitura. Arată splendid! Mi-a dat mare satisfacţie. „Dacă te-apuci de-o treabă, trebuie s-o faci bine”, i-am spus Elizabethei, când a râs puţin de mine: Aşa-ţi începi tu ziua alegerilor!?!! N-a fost uşor. Mi-au trebuit vreo două ore.

Astă noapte am citit un excelent articol despre străbunicul meu, Ion Codru Drăguşanu. Mi l-a trimis autorul, Mircea Popa, cu o frumoasă dedicaţie. A fost publicat în *Revista de Istorie şi Teorie Literară* (Tom 27, 1, 1978). Scoate în evidenţă nu numai talentul lui de scriitor, ci şi ideile lui avansate, de adevărat democrat şi republican. Cred că ar trebui să-l citez mai des în cuvântările mele.

Secretara lui Nicolae soseşte de la Londra. Îmi aduce scrisori cu bune urări de la Fifi, David şi Eve (Pilkington)

care îl semnează şi pe Godfrey, bineînţeles! Dar ideea cu siguranţă a fost a ei. De asemenea, un FAX de la Rupert Allason, care mi-a făcut mare plăcere: *Many congratulation on a well fought campaign and your magnificent eforts to overcome such appaling odds. From Rupert NIKKI and all your friends în Zermatt and Westminster*. «*Good luck*!»" (Multe felicitări pentru o bine-cunoscută campanie electorală şi pentru minunatul tău efort de a învinge un îngrozitor handicap. De la Rupert, Nikki şi de la toţi prietenii tăi din Zermatt şi Westminster – Parlamentul Marii Britanii.)

Am dat nişte interviuri, azi dimineaţă: irlandezii, Monte Carlo, grecii etc.

Masa cu Elizabeth şi Nicolae. Iar interviuri; la Televiziune, mai ales.

Pe la orele 3.00 p.m. ne-am dus pe jos până la Centrul de Votare Nr. 82, din Str. Grădina Bordei, Nr. 2. Vreo 40 de oameni, printre care, majoritatea gazetari, mai ales de la diverse posturi de televiziune. Coadă mare, când am ajuns. M-am înşiruit ca toţi ceilalţi. Am stat de vorbă cu oamenii dinaintea mea. Fotografii nu mai conteneau. După vreo jumătate de oră, de activitate fără întrerupere din partea fotografilor şi a gazetarilor care-mi luau interviuri, a venit un membru al Centrului de Votare. Vă rugăm să veniţi, fără ca să mai aşteptaţi. Nu, fac cum face toată lumea. Doar aşa e drept. Am mai discutat. Mi-a cerut să vin pentru că tot centrul de votare e plin de fotografi care mă aşteaptă. Prezenţa lor încetează grozav votarea. Vă rog să veniţi.

Am întrebat pe cei din faţa mea, dacă-mi permit s-o fac. Răspunsul aproape unanim, DA. Dar nu tocmai.

În sala de votare, o adevărată baterie de fotografi şi aparate de televiziune. Unii peste alţii. Trei rânduri: în picioare, pe scaune şi pe mese. M-am legitimat, mi-au dat buletinul de vot şi o ştampilă. În cămăruţa cu perdea am votat pentru prima dată în viaţa mea. Am avut un sentiment de satisfacţie, deşi îmi dau seama că şansele de a avea alegeri cât de cât libere sunt aproape nule.

Întoarcerea acasă, un fel de marş triumfal. Fotografii, televiziunea, reporterii, m-au însoţit.

Sculptorul Ioan Pampu îmi aduce un panou cu Sf. Ion, cioplit în lemn, ca o icoană. A venit cu fetiţa lui pe care am sărutat-o. Când copiii scandau în gura mare, „Ra-ţiu Preşedinte", deunăzi.

Mi-a făcut mare plăcere.

Corneliu Coposu a venit cu Lupuţiu. L-am felicitat căci e ziua lui de naştere şi i-am dat *Moscova sfidează lumea*. Încântat de felul cum m-am prezentat la dezbaterea cu Iliescu şi Câmpeanu la TV. Toţi cu care a vorbit au avut aceeaşi apreciere, mi-a spus.

După miezul nopţii se dau primele rezultate după un sondaj făcut de o societate germană, la ieşirea din centrele de votare: Iliescu are 38%, Câmpeanu 11% şi eu 6%.

Toată lumea e teribil de deprimată. Dau două interviuri la ITN şi la TV română. Resping cifrele. Dacă se dovedesc corecte, atunci e vorba de o fraudă masivă, de un furt al alegerilor.

Luni, 21 Mai 1990

Iarăşi interviuri. Vine o delegaţie parlamentară belgiană, adusă la mine de ambasadorul Belgiei la Bucureşti, Jan Hellemans. Prezenţi: domnii Destoulle, de Cooman, Fălise, Wintoens, Scharf, Domnul şi Doamna Van Rompuy şi domnul Geeraets.

Dau un interviu şi lui John Simpson de la BBC şi celor de la CNN. Plec, apoi în grabă în Piaţa Palatului. Acolo dăm interviuri. Radu Câmpeanu şi cu mine, francezilor. Antenne 2 şi FI 3. Am notat că Radu n-a fost categoric în a declara că nu va lua parte într-o coaliţie cu Iliescu. Eu am dat un interviu şi canadienilor, în franceză şi în engleză.

Înainte de asta – la ora 12.00 ca să fiu exact – m-am dus la reşedinţa ambasadorului american. Guvernatorul Garry Carruthers (New Mexico) a dat o conferinţă de presă. A găsit alegerile bune, şi-a exprimat bucuria să vadă că România se îndreaptă spre democraţie şi a salutat spiritul democratic al poporului român. Peste 90% au votat. Dacă 70% votează în America e cu totul excepţional.

Mulţi gazetari m-au recunoscut. M-au filmat, mi-au pus întrebări. Ceea ce a spus Domnul Carruthers, le-am declarat, e un non-sens. Nici campania electorală şi nici alegerile n-au fost complet libere.

După interviurile mele în Piaţa Palatului, acolo pe gazonul unde şi-au instalat corturile posturile de televiziune franceze, lumea care se strânsese în mare număr, în afara gardului viu, m-a aplaudat. M-am dus să le strâng mâna. Toţi s-au îmbulzit. Mare entuziasm. Ceea ce m-a mişcat a fost întrebarea ce mi s-a pus de atâtea ori: Nu ne părăsiţi?!!

— Am asigurat că stau aici să luptăm până la urmă. Până când? m-au întrebat, cu insistenţă. Până împământenim democraţia în ţara noastră, le-am spus. Sosit acasă, am ştiri mai bune. Numărătoarea voturilor arată o proiecţiune de 66%, 18% şi 16% pentru mine. Dacă voturile pentru Iliescu continuă să scadă, atunci se va ajunge la o a doua alegere prezidenţială. Întrebarea se pune dacă, sau nu, pot eu să ajung să fiu al

— Lea în cazul acesta.

La 5.00 p.m. Conferinţă de Presă, la Athénée Palace. Enorm de multă lume. îmbulzeală extraordinară. Arătăm filmul pregătit special în cursul prânzului, în care văd nenumărate neregularităţi, inclusiv construirea de urne de vot. Voiau gazetarii să ştie de ce urnele nu erau goale şi legitim făcute pentru centrele de votare. Foarte multe urne umplute de cu seară apar în timpul zilei în centrele de votare. Am repetat porţiunea filmului şi le-am atras atenţia asupra unor detalii. Am tradus cuvintele distinct audibile. Ai noştri sosiseră tocmai când încărcau nişte urne, afară, în stradă. Au alertat Poliţia. Imediat discuţia a început. Ce facem? Le ducem înăuntru. Le băgăm în curte. Şi aşa au făcut. După sosirea Poliţiei atelierul a fost inspectat. Foarte mult material disponibil pentru construirea de multe urne, peste tot.

Comentariul meu, adresat gazetarilor: Dacă operaţia a fost legitimă, de ce au oprit-o? De ce n-au spus, pur şi simplu, că e nevoie de noi urne la secţiile de votare, cutare

şi cutare. De ce n-au continuat să le livreze? Urnele erau sau pline cu buletine de voturi false, sau urmau să fie duse pentru a fi umplute cu voturi pentru Front, şi apoi livrate Centrelor Electorale pentru a fi numărate.

Alte neregularităţi: mai mulţi în aceeaşi cabină, membri ai Comisiei de votare, cu banderola FSN, sau cu trandafirul FSN pe piept, arătând unor femei mai bătrâne cum să voteze, chiar în cabină, nici măcar cu perdeluţa trasă. Alte cabine înfăţişate cu mai multe perechi de picioare distinct vizibile sub perdeluţa trasă; mormane de buletine de vot pe podea, într-un colţ al camerei, aşa că oricine putea să ia din ele etc. etc… şi un ţăran care zicea: De ce să votez? Ăştia-s toţi comunişti.

Fraudă masivă, le-am declarat gazetarilor, dacă cifrele indicate de sondajul firmei germane se dovedesc corecte. Le-am făcut câteva calcule simple. Mie mi se atribuie 6% din voturile exprimate. Partidul meu a primit 4, 5%, UDMR (maghiarii) au votat solid. Au 6%. Ecologiştii au obţinut 5%. Nici unii nici alţii n-au avut candidat la Preşedinţie. Dintre cei 3 doar eu am făcut campanie electorală în secuime. Am fost foarte bine primit de secui şi în discuţii deschise de liderii lor, ecleziastici şi laici, la Odorhei, Miercurea Ciuc şi Târgu Mureş. Le-am adresat câteva cuvinte şi în ungureşte, ca să le arăt că le înţeleg păsurile şi limba. Le-am declarat că sunt pentru principiile enunţate la 1 Decembrie 1918 de Iuliu Maniu, care garantează absolută egalitate de drepturi. Ecologiştii, la rândul lor, au acceptat faptul că am apărat, în articolele mele, Delta Dunării, de exemplu, şi am condamnat poluarea la Turda, Copşa Mică, Galaţi, Ploieşti, etc. Şi, în general, a râurilor şi fluviilor noastre. Deci, atât ungurii, cât şi ecologiştii care m-au făcut membru de onoare al organizaţiei lor erau bine dispuşi faţă de mine. Apoi, Proclamaţia de la Timişoara a strâns nu mai puţin de 6 milioane de voturi. Eu am declarat că susţin această Proclamaţie. Şase milioane reprezintă cam 30% din electorat. Dacă aş fi primit doar jumătate din voturile ungurilor şi numai jumătate din cele ale ecologiştilor, mi-ar

fi dat alte 5, 5%. Dacă aş fi primit numai un sfert din voturile semnatarilor Proclamaţiei, aş fi avut alte 7, 5%. În total, deci, 4, 5% + 5, 5% + 7, 5% înseamnă 17, 5%, nu 6% cât mi se acordă de sondaj. În plus, eu sunt susţinut de mai multe alte partide minore. Toate s-au declarat pentru Preşedinţia mea. Un total de cel puţin încă 2, 5%.

Unde au dispărut toate voturile astea?

Un domn Mailat a luat cuvântul. A fost prezent la Timişoara, când am fost eu acolo. Iliescu şi Roman nici nu pot să îndrăznească să vină la Timişoara. Câmpeanu a primit o foarte bună recepţie. Pentru Domnul Raţiu a fost un entuziasm extraordinar. Acum s-a anunţat că Iliescu a primit, la Timişoara, 57%, Câmpeanu 30% şi Raţiu 11% din votul timişorenilor. Asta-i imposibil, a spus Mailat.

Foarte multe întrebări. Am atacat declaraţiile lui Carruthers care s-a referit la alegerile noastre, calificându-le *the process was solid, we are very encouraged by what we ve seen, we are very proud to have been here at these free elections şi, ultima perlă*: *This was a good election. Between 90 – 95 percent of the people turned out to vote. They waited, patiently, somefor 4 hours, or more. Ifwe get anywhere* ne-ar *70% of the people to voie in the United States, we think it extremely good*. (Desfăşurarea a fost solidă. Suntem încurajaţi de ce am văzut. Suntem foarte mândri c-am fost prezenţi la aceste alegeri libere – şi, ultima perlă. Au fost bune aceste alegeri. Între 90 – 95% din electorat a votat. Dacă în jur de 70% din electorat votează în Statele Unite, noi considerăm rezultatul extrem de bun.)

La ieşire dau mai multe interviuri, aşa, în fugă. Unor unguri din Timişoara le spun că voi lupta pentru drepturi egale şi dacă nu sunt ales Preşedinte, potrivit tradiţiei familiei mele.

La întoarcere un taxi ne face semn să ne oprim. Îl cheamă Nicolae Lef. În chioşcul din grădina noastră îmi explică cum el a făcut parte din al 2-lea guvern format în timpul Revoluţiei, primul fiind făcut de Verdeţ, la orele 12.00 în ziua de 22 Decembrie. Abia al 3-lea a fost făcut de

Iliescu. Cer amănunte, şi-l pun pe Cristian să stea de vorbă cu el.

Coposu mi l-a trimis pe Victor Ionescu şi pe Dorin Marinescu. Doi tineri deştepţi, plini de informaţii asupra acţiunii Securităţii, care a înfiinţat o „Reţea pentru dezagregarea partidelor şi organizaţiilor democratice (inclusiv UMRL)". Şi asta trebuie luată cu prudenţă. Prea sunt mulţi cei gata să furnizeze informaţii esenţiale, numai de ei deţinute. Adevărată boală.

Duşmanu Petre, Preşedinte, şi Maria Predescu, Secretar General al Partidului Creştin şi al Libertăţii, vin să mă asigure de sprijinul lor.

Seara, la 9.15 Păltin Nottara. Ne ducem în Piaţa Palatului. „La 5" face o discuţie de o oră, transmisiune directă. Urma ca cei 3 candidaţi să ia parte. Iliescu n-a venit. În locul lui l-au adus pe Antohi de la Dialog Social. Sufla un vânt siberian. Har Domnului, Elizabeth insistase să-mi pun o vestă de lână. Discuţie bună, despre revoluţie, despre alegeri şi despre viitor. Radu Câmpeanu, ca de obicei, vine, fără ca să spună, prea mult. Când a venit întrebarea, dacă, sau nu, acceptăm să intrăm într-o coaliţie cu Frontul, Radu iar a scăldat-o: Cu o majoritate covârşitoare, de aproape 90%, Iliescu n-are nevoie de o coaliţie!

Eu am răspuns textual: Eu doresc o coaliţie, pentru că vreau o reconciliere reală a întregii naţiuni. Dar numai dacă eu sunt Preşedinte. Resping categoric să colaborez cu Iliescu ca Preşedinte. Eu aş duce România la o democraţie adevărată. El nu doreşte şi nu ştie cum s-o facă; chiar dacă ar dori-o. Hohote de râs.

La ultima întrebare, „Ce-mi doresc pentru România anului 2000", am răspuns: în tinereţea mea eram fericiţi. Din cauza multor încercări prin care naţiunea a trecut, toţi aveam bucuria de a trăi. Trăiam în prezent. Nu în trecut şi nu în viitor, cum am descoperit, apoi, că se întâmplă în Occident. Vreau ca poporul român să-şi recâştige această bucurie de a trăi. Pentru anul 2000 vreau dreptate socială (justiţie socială).

Spontan, au izbucnit aplauze susţinute. Mulţimea care făcuse un cerc în jurul nostru, a dat năvală, apoi, să ne ia autografe. Mai ales pe bancnote şi pe cocardele „Eu votez pe Ion Raţiu Preşedinte”.

Iarăşi mi-au cerut – mulţi, foarte mulţi – să nu-i abandonez, să nu plec din nou în Occident. Întotdeauna mă mişcă profund când mi se cere asta.

Giuglea îmi telefonează din Turda. Mi-a povestit cum a decurs vizita lui Iliescu, la Turda. Adunarea a fost în Piaţa din faţa statuii. El era în balcon. Un ţigan s-a urcat pe statuie, a pus o funie în jurul gâtului, ca pentru a-l spânzura pe memorandist şi a făcut gesturi obscene, vârându-i degetul în gură. Iliescu şi anturajul lui râdeau din toată inima foarte amuzaţi. Giuglea a încercat să-mi asigure şi mie un balcon la banca de-acolo. I s-a refuzat.

Azi a primit o înştiinţare că trebuie să abandoneze sediul PNŢcd pe care-l are în Piaţa Mihai Viteazul de la întreprinderea Comercială de Stat pentru Mărfuri Industriale. E foarte îngrijorat. Autorităţile au început să-şi arate colţii.

Marţi, 22 Mai 1990

Nicolae e îngrijorat. *The re will be a crack-down. That’s why îney announced, last nighi. Thai the landslide is greaâer înan anticipated.* (Va fi o represiune. De aceea au anunţat, aseară târziu, că majoritatea – alunecarea de teren – a fost mai mare decât s-a anticipat.)

Iarăşi interviuri. Cel mai important e cel dat lui Mihai Pruteanu care transmite la VOA sub numele de Rosetti. M-aţi mişcat până la lacrimi, mi-a spus când mi-am terminat peroraţia. Nu grozavă, dar am subliniat faptul că trebuie să luptăm ca să ne cucerim drepturi democratice.

„Golanul” Florea vine să mă vadă cu Gigi. Am refuzat să dau orice, tocmai pentru ca nu numva să pot fi acuzat vreodată de complicitate.

La 6.00 seara la UMRL. Multă lume. Toţi confirmă că rezultatele alegerilor au fost măsluite. Acolo unde au putut funcţiona observatori eram invariabil, al 2-lea. Le-am vorbit. I-am încurajat şi cred că am reuşit să-i fac să

accepte că lupta noastră e dreaptă. Trebuie să mergem înainte. Să luptăm pentru democraţie. Am terminat spunând că, în ce mă priveşte, adrenalina abia a început să mi se verse în sânge. Ciulei Enescu a intervenit. Asta-mi aduce aminte de o anecdotă. Doi exploratori, unul francez, celălalt englez, au căzut în mâna unui mic trib de canibali. Şeful lor purta joben. Probabil aparţinuse ultimei lor victime. Cunoştea, deci, ceva din obiceiurile albilor. Înainte de-a vă omorî, care e ultima voastră dorinţă? Francezul, calm, resemnat, zice: Vreau să fumez o ţigară, în linişte. Şi o fumează, tacticos, în văzul tuturor.

Dar, Dumneata? îl întreabă şeful pe englez.

Vreau să-mi tragi o palmă, a venit răspunsul.

O palmă? zice şeful tribului, contrariat.

Da, o palmă, răspunde englezul.

Dac-aşa vrei, bine, şi-i trage englezului zdravăn peste faţă.

Englezul pune mâna în buzunar, scoate un pistol, îl ucide pe loc, şi începe să-i împuşte pe ceilalţi, până s-au răspândit ca potârnichile.

Bine, măi. Dac-aveai un pistol încărcat, de ce n-ai tras din capul locului? l-a întrebat francezul.

Nu fusesem suficient de provocat, a venit răspunsul.

Ne-am despărţit, cu toţii, plini de voie bună, înţeleşi să facem un Congres al filialelor din România, cât mai curând posibil, la Constanţa. Codruţ Popa merge să pregătească lucrurile, fără întârziere.

Miercuri, 23 Mai 1990

Interviurile continuă, dar mai puţine. Doi medici din Târgu Mureş, Dr. Florea Dana şi Dr. Jimboreanu Ovidiu, sunt foarte îngrijoraţi. Ei au scos ziarul *Glasul Mureşului* în care i-au atacat pe cei din „Vatra Românească”, organizaţi în Partidul Uniunii Naţionale a Românilor din Transilvania. Sunt conduşi de securişti şi de oameni din fosta nomenclatură, mi-au zis. Acum se consideră în mare pericol. Ei se vor răzbuna pe noi, mi-au spus. Vor să-i ajut să plece în străinătate. Nu pot să fac aceasta. Regret foarte mult, dar eu invit, cer tuturor românilor patrioţi să

vină în ţară, nu să plece. Trebuie să luptăm pentru democraţie. A venit şi un ţigan, preşedintele Partidului Progresist al Romilor. îl cheamă DUMITRU Alexandru. Civilizat, de altfel, vrea bani, să-i ajut să organizeze festivaluri muzicale, căci au mulţi lăutari. N-au fonduri.

Ştirea proastă e că mi s-a telefonat, alarmat de la UMRL, că a venit o familie să ceară sediul din str. Gen. Praporgescu. Ceva mai târziu, aud că şi sediul central PNŢ va avea aceeaşi soartă. Li s-a cerut să-l evacueze.

Gigi Tecuceanu mă ţine la curent. El ar vrea să plec din Bucureşti, mâine toată ziua. „Golanii14 sunt împărţiţi în două tabere. Unii vor să atace, mâine, Televiziunea. Alţii vor să continue ocuparea Pieţei Universităţii. Doina Cornea va vorbi în contra oricărei violenţe. Dar, probabil, nu va reuşi să-i înduplece pe cei hotărâţi să atace. De aceea e mai bine să nu fiţi aici, îmi zice Gigi. Vi se va pune în cârcă această acţiune. Dumneavoastră veţi fi acuzat că aţi instigat-o şi finanţat-o.

Absurd. Eu sunt total împotriva oricărei violenţe. Dacă plec din Bucureşti se va spune că am făcut-o tocmai ca să acopăr „complicitatea" mea. De altfel trebuie să apar la conferinţa de presă PNŢ, la Hotelul Bucureşti. Va avea loc la orele 12.00, la amiază.

Da, dar Televiziunea e foarte aproape de noi aici, la Armindenului, şi FSN-iştii sunt alertaţi că „golanii" pregătesc ceva. Au schimbat deja gărzile la Televiziune. Cu trupe speciale. Dacă se întâmplă ceva, s-ar putea să fim atacaţi, aici.

E un risc pe care trebuie să-l luăm, i-am răspuns. Nu vreau să am nimic de-a face cu nicio acţiune violentă. Ar fi negarea întregii mele vieţi.

Joi, 24 Mai 1990

Am dormit bine, fără întrerupere până la 6.00 dimineaţa.

Ideile încep să mi se clarifice. Dacă sunt ales în Parlament şi dacă pot să scot ziarul, fără probleme prea mari, voi denunţa, acum, ilegalitatea alegerilor, dar voi accepta, apoi rolul de opoziţie în Parlament. Va trebui să-

mi iau o casă la Cluj, poate şi la Turda.

La 8.00 dimineaţa a venit poetul Ion Iuga. El vrea să înceapă o editură „Capricorn”. Îi dau un mesaj pentru scriitorii români, în care-mi exprim regretul că n-am putut participa la ultimul lor Congres. Ei au o adunare azi dimineaţă, a poeţilor şi mâine, a prozatorilor.

Victor Mitraşcă îmi descrie situaţia deplorabilă a PNŢ-ului la Turda. Giuglea va pleca. E un oarecare Udrea care vrea să devină acum preşedinte, cu tot preţul. Îi sfătuiesc să aibă răbdare până vin şi eu acolo. Rămâne de văzut dacă mă lasă să devin deputat de Cluj. Dacă da, voi veni la Cluj şi la Turda, ca să ne organizăm cum trebuie. Atunci să-i punem pe cei 400 de membri PNŢ, ce avem înscrişi la Turda, ca ei să aleagă conducătorii. Abia aştept.

Oprea Elena din Hăşnaş, jud. Arad, îmi povesteşte situaţia de la ei din sat. Femeie simplă, entuziastă, plină de încredere în mine.

Minodora mi-a vorbit din nou de colaborare cu Iliescu. Vrea să obţin din partea lui Klaps un loc în Parlament. Klaps e de acord. El tot nu voia să-şi menţină locul. Doar să facă act de prezenţă şi, apoi, să părăsească ostentativ.

Vineri, 25 Mai 1990

Foarte deprimat. Numai ştiri rele. E clar că nu voi obţine mandat la Cluj. Pleacă Elizabeth şi Nicolae la Londra. Scriu lui Margaret Thatcher şi lui Chuck Percy.

Coposu vine pe la 9.30 seara. Tocmai terminam masa. Discutăm situaţia politică în general. Rămâne să decidem dacă intrăm în Parlament sau nu. Avem doar 10 locuri, în total. Şi un loc pe ţară. Eu exprim din nou credinţa mea că ar fi bine să definim poziţia noastră de pe băncile Parlamentului. Părerile sunt împărţite, a fost reacţia lui Coposu.

Gheorghe Stănescu îmi aduce un portret pe care mi-l dăruieşte. Nu acceptă niciun ban. Din admiraţie pentru Dumneavoastră, mi-a zis. E pe sticlă, ca icoanele. Nu e grozav, dar e un gest semnificativ.

Doina Bâscă îmi spune că Radu Câmpeanu va intra în

coaliţie ca Prim-Ministru. Lucru confirmat, de altfel, şi de ceea ce i-a spus Radu lui Coposu: „Intrăm în coaliţie în anumite condiţiuni”.

Ieri am avut conferinţă de Presă PNŢ, Coposu, Diaconescu, eu. A încheiat Lup. La Hotelul Bucureşti. Foarte multă lume.

M-am dus, apoi, la mormântul eroilor. Am depus o coroană de garoafe roşii. O tânără m-a invitat insistent, să mă duc la coliva unui tânăr, care tocmai ar fi împlinit 20 de ani. Am îmbrăţişat-o pe mama decedatului. Mi-au dat un pahar de vin. Am luat colivă şi am acceptat flori: două garoafe, din partea unor fetiţe. Una albă, cealaltă roşie. Un copilandru, de vreo 12 ani, mi-a oferit un trandafir roz. Simbolul FNS-ului. Hai să te sărut şi pe tine, i-am spus şi am acceptat trandafirul. Să ştiţi că acest gest va fi comentat favorabil peste tot, mi-a spus „securistul” meu în maşină, când am plecat.

Mi-a făcut mare plăcere să citesc cele două articole scrise de Patrick Leigh Fermour pentru *Weekend Telegraph* (12 şi 19 Mai). Excelente, ca de obicei. Sunt foarte flatat de pasajul inclus de el: *The only political figure I had met before was Ion Raţiu, who had been President of the World Union of Free Romanians ever since the county became comunist. Refusing to adopt any nationality but Romanian, although he had been based în London for many years, he is back* în *România now, leader of the National Peasant Party – one of the important historical groupings to re-emerge – and a candidate for the Presidency. He seemed a bulwark of sanity in a world where slander, rumour and death threats abound.* (Singurul personaj politic pe care l-am cunoscut dinainte a fost Ion Raţiu, care a fost Preşedintele Uniunii Mondiale a Românilor Liberi, după ce ţara a devenit comunistă. Refuzând să adopte vreo altă naţionalitate decât cea română şi, deşi centrul lui de activitate, de mulţi ani, a fost Londra, Ion Raţiu e acum în România, e lider în Partidul Naţional Ţărănesc – unul dintre renăscutele formaţiuni istorice importante – şi candidat la Preşedinţie. Raţiu mi s-

a părut o stâncă de sanitate într-o lume în care calomnia, zvonurile şi ameninţările cu moartea, abundă.)

Sâmbătă, 26 Mai 1990

Tizul meu, Ioan Raţiu, vine din Cluj. Cartea *Moscow Challanges The World* se vinde la 150 de lei; cocarda la 25 de lei. I-am dat 5 plicuri cu câte 15 dolari fiecare pentru tipografii care au tipărit pe Simion Bărnuţiu.

Lungă discuţie cu Ion Puiu în chioşcul din grădină. Vrea să-i ajut pe „golani" cu bani. Spun că n-o fac. Să ne întâlnim regulat, în viitor. El are simţul, pulsul naţiunii. Eu nu. După câtă reclamă ţi-am făcut... etc... Nu i-am spus că cei mai apropiaţi prieteni ai mei consideră că el m-a sabotat, sistematic. Neagă că el a vândut cărţile, insignele, pungile, afişele mele pe bani. Uneori la exorbitant de mari preţuri. Vrea să mă gândesc la organizarea PNŢ. De acord, e absolut necesar să se facă acest lucru.

Se confirmă că am fost ales deputat la Cluj. Era cam în dubiu.

Doina Hossu a fost la mine. Ea mi se pare foarte serioasă, capabilă. Vrea să ajute şi ea la organizarea PNŢ. Ea scoate revista *Renaşterea* şi face parte din „Alianţa anticomunismului". Ţine foarte mult să se facă trierea membrilor PNŢ. Are dreptate.

Alex. Herlea merge la Paris. Simina Mezincescu în Elveţia. Trimit mesagii lui Novacovici şi Regelui.

Delegaţie care merge la Chişinău. Le dau o mulţime de exemplare *Moscow Challenges The World*.

„Grupul de Veghe" din Piaţa Universităţii vin şi ei să mă vadă, 9 la număr. Totul se destramă acolo. N-au nicio şansă. Declaraţiile făcute de Margareth Tuttweiler, la State Departament, sunt foarte clare. Alegerile n-au fost corecte dar guvernul SUA recunoaşte noul guvern şi-i cere să meargă spre democraţie. Atât. Un fel de a-şi spăla mâinile.

Har Domnului că am putut să rezist. Nu le-am promis nimic tinerilor.

Duminică, 27 Mai 1990

Cei din Arad vin să mă vadă. Situaţia PNŢ acolo e foarte serioasă. Preşedintele Ştefănuţ îşi face de cap.

Lorena Sava a fost aleasă secretar, dar e, acum, dată afară.

Gheorghina Stănescu vine cu soţul ei Adrian şi cu Măciucă Ion. Îmi confirmă cum Cristian Duma e agent FSN. I-am găsit prin hărţile lui 4 legitimaţii sub diferite nume şi una ca membru CPUN, pe numele lui adevărat. De asemenea, liste întregi ale participanţilor în Piaţa Universităţii. A fost o noapte rece, furtunoasă. Trebuie că a fost foarte greu pentru ei. Dar tot acolo sunt. Mi-e milă de ei. De făcut nu pot face absolut nimic.

Joia trecută am trimis prin Nicolae scrisori pentru Margaret Thatcher şi Chuck Percy. Să le spun că a fost vorba de o fraudă masivă la alegeri şi că voi rămâne în România să lupt pentru democraţie. Azi dimineaţă Nicolae îmi spune la telefon că scrisorile erau în geamantanul lui. Încă tot nu i-a sosit la Londra. Luase Lufthansa. Cu alte cuvinte, n-a livrat scrisoarea la Downing Street şi nici n-a pus la poştă pe cea adresată lui Charles Percy.

I-am telefonat ambasadorului britanic, Michael Atkinson. *We are both grass-widowers* (Suntem amândoi văduvi de iarbă. Expresie pentru atunci când soţiile sunt plecate.), m-a întâmpinat, când am sosit la câteva minute după aceea. Discuţia a fost foarte interesantă şi la obiect. I-am dat copia scrisorii către Margaret Thatcher. Cu anexele respective. De asemenea, o copie a articolului din *AZI*, organul FSN, în care se arată că la secţia 782 Bucureşti, eu am avut mai multe voturi decât Iliescu, Câmpeanu fiind al treilea. Va trimite totul la Londra prin curierul diplomatic, care, din nefericire, pleacă numai Joia viitoare. L-a impresionat faptul că aşa de multă lume a ţinut să voteze. „Românii vor democraţie”, a zis.

El îi crede pe actualii guvernanţi când spun că trebuie să exportăm spre Soviete şi spre lumea a treia. I-am demonstrat, fără ca să-l conving în întregime, că trebuie să ne specializăm în aşa fel încât să putem concura pe piaţa mondială. Atunci leul va deveni valută forte, i-am spus, cum a fost leul-aur, dinainte de primul război mondial.

I-am prezis că Radu Câmpeanu va intra într-o

coaliţie. De asemenea ungurii. Eu ar trebui să intru în guvern. Poate ministru al Comerţului Exterior, mi-a spus Atkinson. L-am asigurat că n-am nicio intenţie să fac compromisuri. Voi continua să lupt pentru o adevărată democraţie. Iliescu n-o poate aduce, i-am zis. Era îngrijorat de soarta celor din Piaţa Universităţii. De asemenea, de tipografia mea. Are opinie bună despre „Dialogul Social": Pleşu, Sora etc... Ce vor? mă întreb. Nici nu-l susţin din plin pe Iliescu şi nici nu ies împotriva lui sau pentru mine.

I-am pomenit de îngrijorarea Elizabethei. Să am o viză de intrare în Anglia pe paşaportul meu românesc. Îmi va da el formularul necesar, ca să-l completez: And I have to ask you for 800 lei. Şi a adăugat: *Incidentally, did you have the money backfor îne Romanian Ensemble who performând at the London Paladium*? *It was quite a tidy sum. Someting like 42.000 lei. It was approved, so you should have had it back*. (Şi trebuie să-ţi cer să-mi dai 800 de lei. Apropo, ai primit banii înapoi, cei pentru ansamblul românesc care au performat la London Pavilion. A fost o sumă respectabilă. Circa 42.00 lei. S-a aprobat, aşa că ar fi trebuit să-i fi primit.)

M-am plimbat prin cartier, azi după-amiază. Aici locuieşte nomenclatura. Casa lui Ceauşescu e enormă, cu teren vast în jurul ei şi cu un fel de popicărie pe malul lacului, de cealaltă parte a străzii.

Luni, 28 Mai 1990

De la Partidul Unităţii şi Demnităţii Naţionale vine Cărbunaru; de la Uniunea Democrată a Romilor, altul. Apoi Sanda Budiş şi Mircea Todor din Cluj. Îi dau o scrisoare către Szocs Geza, să-i mulţumesc pentru ajutorul ce mi-au dat ca să fiu ales deputat de Cluj. Se pare că lipseau vreo 2000 de voturi şi a fost UDMR care mi le-a oferit din restul lor.

Masă excelentă cu Loraine Percy la Restaurantul Bucureşti. I-am trimis prin ea tot materialul pentru Chuck Percy. Între timp aflasem că Nicolae a reuşit să-şi găsească geamantanul. Deci scrisorile către

Margaret Thatcher şi Chuck Percy au fost livrate. I-

am explicat Lorainei îngrijorarea mea în ce priveşte atitudinea Americii. Ne-au abandonat Sovietelor? în schimbul retragerii lor din Angola şi Nicaragua? E posibil că şi Afghanistanul a fost abandonat în acest târg.

La sediul PNŢ. Intrăm la redacţia ziarului *Dreptatea*. Bădăran, Marian Bălaşa, Eugen Mihăescu şi Amelia Neacşu. Toţi vor să mă vadă mai des. Îmi chiar reproşează că-i ocolesc.

Şedinţa Biroului Partidului a început la 5.30 şi s-a terminat la 9.00 p.m. Mai toţi au dorit să vorbească. I-am notat în condica mea, pe o foaie volantă, pe care am lipit-o, apoi, ca să nu se piardă. Am decis să ne luăm locurile în Parlament. Categoric contra au fost doar Ion Puiu, Klaps şi Bărbuş. Primul e un caz trist. Atitudinea lui n-are nici în clin, nici în mânecă cu politica. Se complace în postura de martir. Evident, tot respectul meu pentru suferinţele lui, dar trebuie să ne îndeplinim rolul ce ne revine în conjunctura politică actuală.

De acolo la Bani Ghica, Graţiela ne-a primit foarte bine. A fost şi Viorel cu mine. Ne-au dat nişte ţuică bună şi un vin petillant. Mi-a făcut legătura, la telefon, cu Mihai Rădulescu, cel care a scris articolul din *Dreptatea* despre genealogia familiei Raţiu.

Marţi, 29 Mai 1990

Nicolae Radu mă asigură că postura ce am adoptat eu e cea mai bună. Silviu Brucan, Petre Roman şi Sergiu Celac sunt oamenii KGB-ului. Armata şi Poliţia, mai ales elementele tinere sunt cu noi. Ei rămân pe poziţia restaurării unei monarhii constituţionale. Se aşteaptă la o serie de greve, de acum încolo. Să acţionez prin UMRL. PNŢ nu este agreat în ţară. Militam e un mare patriot, îmi spune. Vrea să-i dau xeroxuri pentru Iaşi, Constanţa, Deva, Timişoara.

Sorin Roşca Stănescu şi Băcanu vin să mă vadă. Vorbesc de un post de televiziune independent pe care ei l-ar putea monta cu Berlusconi. Să o facem împreună, le-am zis. Eu cu olandezii mei etc. Dau, apoi, un interviu lui Roşca. La Minodora Ilie, care mă aşteaptă afară în stradă.

Vrea să fie ridicată în grad. Să devină Ministru adjunct al Educaţiei. „Şedinţă” foarte plăcută cu Preşedintele CPUN-Bucureşti, Butnaru. Acum vom fi colegi în Camera Deputaţilor. Mai avea şi alţi asistenţi pe lângă el. Le-am dat o mică lecţie de democraţie. Cum inamicii politici pot să fie prieteni, sub titlu personal.

La Ministrul Educaţiei, Mihai Sora, cam încuiat. I-am vorbit însă, despre nevoia de a avea o oră de religie pe săptămână. Nu era încântat. Ridica problema acordării de statut privilegiat religiei majoritare. Nicidecum, se poate avea ora de religie, aceeaşi pe toată şcoala. Aşa se vor găsi suficiente săli şi pentru religiile minoritare, căci instrucţia religioasă nu depinde de vârstă. Adventiştii sau lutheranii, de pildă, pot să aibă un grup mic, pentru toate vârstele, într-o sală disponibilă pentru că, să zicem, ortodocşii au mers în alte clase. În teorie, pare destul de complicat. În practică va fi foarte simplu pentru că preoţii, sau pastorii respectivi îşi vor da toată silinţa ca totul să funcţioneze bine.

Minodora îmi spune că Iliescu nu se simte deloc sigur. FSN-ul începe să se destrame, oarecum, pentru că e format din tot felul de oameni, nu numai din foşti comunişti. El ar vrea colaborarea mea, poate chiar la Preşedinţia Camerei. Deputaţii s-o ceară, nu el. Asta pare să fie lozinca. Câmpeanu va fi făcut Preşedintele Senatului. Asta e sigur.

La ieşire mă aşteaptă Cătălin Croitoru. El e Preşedintele Sindicatului învăţământului pe universităţi. A fost pus în disponibilitate. Sunt şocat. Doar sindicate libere ne trebuie, nu roboţi. Va trebui să ridic cazul lui în Parlament.

Miercuri, 30 Mai 1990

Cu Minodora Ilie şi ing. Voiculescu la Dinu Opreanu. Ultimul e un om foarte important în industria construcţiilor. E în puterea lui să ne ofere spaţiu adecvat pentru tipografia noastră. îl socotesc potrivit, deşi nu ideal. Voiculescu ne arată, apoi, un loc viran ce putem obţine pentru o societate străină, contra chirie. Să construim

acolo ceva impresionant. Sunt de acord să-l luăm. S-ar putea construi un întreg complex. Hotel, fundaţie, palatul *Românul Liber*, editură şi bineînţeles, tipografia. E foarte bine situat, tocmai în faţa ministerelor, alături de bulevardul Victoria Socialismului. Ca să am o privelişte mai bună, m-am urcat pe un parapet, după ce am trecut printr-o fâşie de noroi, căci a plouat tare ultimele zile. Pământ bun, românesc, am zis, cu ghetele complet acoperite de noroi.

Sosiţi acasă, am reintrat în şuetă. Nu mai prididesc. Cum îmi era foame, m-am dus în bucătărie. N-am vrut s-o las pe Lili să-mi facă grătarul. Totdeauna-l face prea mult. Tocmai întorsesem carnea pe cealaltă parte, când a început să danseze podeaua sub picioarele mele. Dar tare, nu legănat. Din toate părţile. Cutremur. E cutremur de pământ. Îmi dădusem deja seama ce se întâmplă. E prima dată că trăiesc aşa ceva. M-am postat şi eu sub o uşă, căci nu acolo se prăbuşeşte plafonul în primul rând. Afară în curte. Trebuie să ieşiţi afară. M-am supus. Dar, din nou trebuie să o spun, fără nicio emoţie. Doar că totul era extrem de interesant. N-a durat prea mult. Dar au avut dreptate. După vreo câteva minute, când eram deja cu toţii în curte şi eu în grădină, s-a mai mişcat pământul dar, de astă dată, nu violent. M-am întors în bucătărie, şi mi-am terminat de gătit friptura. Tot prea făcută. Dar nu din cauza lui Lili, de astă dată.

Vreo oră mai târziu s-a anunţat la TV că a fost un cutremur de ordinul 6.50 – 7 grade pe scara Richter.

Am vorbit cu Aurelian Ionaşcu. E paralizat, dar m-a urmărit tot timpul la televizor. E foarte încântat de mine, mai ales de felul cum m-am comportat la dezbaterea în trei (la 17 Mai). Pe Renée eu am chemat-o. Şi toţi ai ei au votat cu mine, mândri de felul cum mi-am condus campania electorală.

Mariana, secretara mea, îmi spune că o femeie i-a telefonat acum vreo zece zile să-i spună că vom avea un cutremur şi că în 3 zile, 3 săptămâni sau 3 luni (sau ceva cu 3) după aceea Ion Iliescu va fi asasinat din cercul lui de

susţinători. Azi, aceeaşi femeie i-a telefonat, după cutremur.

Vezi că am avut dreptate, i-ar fi spus. Azi e 30. Deci cu 3.

Joi, 31 Mai 1990

E ora 3.20 noaptea. Iar am avut un cutremur. Ferestrele au zăngănit. Nu ştiu ce forţă a avut, dar a fost suficient ca să mă trezească. Nu i-am dat mare atenţie. Bombardamentul de noapte, la Londra, în toamna anului 1940, a fost incomparabil mai rău. Şi tot dormeam liniştit, noapte de noapte, în patul meu.

La 7.00 dimineaţa am auzit la Radio Bucureşti că şi acest cutremur s-a ridicat la gradul 6 pe scara Richter. Deci tot serios a fost.

Toată dimineaţa extrem de iritat. Am dat un document unei tinere să-l traducă în limba engleză. Sub orice nivel. Totală pierdere de vreme. Trebuie să rescriu eu în întregime, căci n-am pe nimeni capabil aici să scrie bine englezeşte.

Iarăşi interviuri. Mai ales că *România Liberă* a publicat un interviu de-al meu, semnat de Roşca Stănescu, asupra atitudinii mele, acum după alegeri. Toţi vor să ştie dacă voi colabora sau nu, cu guvernul

FSN-işt.

La PNŢ, la şedinţa Biroului Central. O pierdere de vreme catastrofală. Timp de patru ore am luat decizia doar asupra a trei puncte din ordinea de zi: 1) Să facem o Comisie care să elaboreze un proiect de Constituţie, care să fie al nostru. Am reuşit să introduc şi numele lui Aurel Chira, pentru că Lup îl cunoaşte ca eminent jurist; 2) Să constituim o Comisie care să elaboreze Statutul partidului nostru; 3) Să discutăm gravele acuzaţii care se aduc tineretului PNŢ – ramura Rădoi (creştin-democrată). Au făcut chefuri, au sedus fete tinere, chiar acolo, la sediu, unde dormeau claie peste grămadă, noapte de noapte, şi că au furat multe aparate de birou, xerox, fax (10 aduse de noi din Anglia), un televizor în culori etc…

PNŢ-iştii suntem 13 în Parlament, mari şi tari: ARAD

– Petru Ştefănuţ, BIHOR – Ţepelea, BRAŞOV – Adrian NICOARĂ, BUCUREŞTI – Ion Diaconescu, Constantin Constantinescu-Klaps, Nicolae Ionescu-Galbeni, CARAS-SEVERIN – Nichita Dumitrescu, CLUJ – Ion Raţiu, HUNEDOARA – Ioan Alexandru, PRAHOVA – Vasile Gionea, SIBIU – Petru Maior, TIMIŞ – Valentin Gabrielescu. Toţi deputaţi. Avem un singur Senator, la BUCUREŞTI, pe Caius Iacob.

Vineri, 1 Iunie 1990

Florea Nadoleanu merge la Budapesta să facă greva foamei pentru televiziune şi ziar aici. Băiatul lui, Marian, face greva foamei acum. aici, în Piaţa Universităţii.

Îi comunic lui Howard Steers de la Ambasada SUA exact care este situaţia tipografiei şi a ziarului. Asta, la cererea lui. *This is the area where we can be active. And about an independent televizion channel.* (Acesta e domeniul în care putem fi activi. Şi în ce priveşte un canal de televiziune independent.) I-am pomenit că voi începe să creez eu întreprinderi particulare la care toţi muncitorii să fie acţionari.

Mai puţine interviuri. Cel mai important cu Mititelu, de la BBC. Am declarat clar, că eu nu voi intra în niciun fel de coaliţie cu guvernul format de FSN.

Mi-a făcut o bună impresie Gheorghe Pompiliu. Ar putea să-mi fie util, ca cercetător. I-am cerut să-mi sugereze două mici întreprinderi – una în Cluj şi una în Turda – pe care aş putea să le organizez eu aşa, ca să dovedesc valabilitatea ideilor mele. Adică să-i fac pe muncitori acţionari etc…

Minodora Ilie, Butnaru şi Carmen Firan vin să mă vadă. Voiau să afle despre tipografia mea şi dacă pot să tipăresc şi publicaţia ei. Tatonări. Carmen e, se afirmă, foarte aproape de Ion Iliescu. E scriitoare. Explicaţii idioate, de ce Pleşu nu m-a lăsat să utilizez tipografia.

Seara am discuţie serioasă cu Rodeanu, Grigore, Dragoş Şerban şi Codruţ Popa. Le explic că scopul meu principal e politic şi cultural. Numai în al 3-lea rând, economic.

Era necesar pentru că Rodean insista ca toată aparatura noastră tehnică – în special calculatoarele – să fie sub controlul societăţii „I.R.”, adică al lui. Există un contract semnat de el care demonstrează că tipografia aparţine societăţii „Regent House Properties Ltd.”, dar mă întreb dacă este sau nu valabil.

Aflu că Ploaie, cel care a distrus maşina noastră (Ford Sierra), a dispărut cu o cameră de luat vederi etc… Toată lumea pare să fure, aici. E de necrezut. Aflu, de exemplu, că fetele care primesc un salariu mai mult decât dublu faţă de media salariilor astăzi, vin abia câteva ore pe zi. Astăzi, n-au venit deloc. Voisem să-l fac pe Viorel Delcă un fel de Office *Manager. Îi* vorbesc în felul acesta, după ce Nicolae a fost de acord s-o fac când am vorbit cu el, la telefon.

Mariana Stavilă, secretara mea, care este, sunt sigur, leală mie, îmi spune că îşi dă demisia. Abia după lungi discuţii reuşesc să o fac să-mi dea explicaţii. Toată lumea trage foloase de pe urma mea. Dar o fac neloial. Doar Gigi Tecuceanu pare autentic devotat mie. Viorel e un adevărat „bişniţar”. Numai de asta vorbeşte. Cum să facă mici afaceri. Trebuie să am grijă.

Sâmbătă, 2 Iunie 1990

Recepţie şi masă rotundă în Casa lui Titulescu pentru Max Ambiihl, reprezentantul lui Giscard d’Estaing pentru Mişcarea Europeană. Au luat pe rând cuvântul, după Ambiihl, Radu Câmpeanu, Coposu, Cunoscu etc. Am vorbit şi eu despre absenţa elveţienilor în toţi anii în care am luat parte activă în Comisia Est-Europeană a Mişcării Europene sub preşedinţiilesenatorului belgian de la Vallée Poussins, Sir Edward Beddington-Behreus şi Lordul St. Oswald. Am încheiat: Eu locuiesc de ani de zile în Zermatt. 1 August, Ziua independenţei Elveţiei din 1291, e celebrată acolo cu mare fast. Procesiuni pe stradă, petrecere cu tot felul de mâncări calde şi reci vândute din corturi special amenajate, muzică populară elveţiană şi cuvântări. Scurte, dar în toate cele 4 limbi ale Elveţiei şi în engleză. În ultimii ani însă, am remarcat că s-a adăugat şi… japoneza. Eu

sper că nu peste mulţi ani se va adăuga şi limba română. Toată lumea a râs cu poftă. Ambiihl, care aparţine Partidului Socialist, crede că Elveţia va deveni membră a Comunităţii Europene în anul 2000, cel mai târziu. Seara cină în onoarea lui Ambiihl la Hotelul Intercontinental, dat de noi, de PNŢ.

Ieri s-a decis suspendarea comitetului judeţean PNŢ din Cluj. Se tot ceartă între ei şi Puiu Boilă face nişte gafe extraordinare. Ion Lup a fost însărcinat să rezolve situaţia.

I-am dat un interviu lui Stoian despre postul de televiziune independent ce vreau să înfiinţez. Confirm, de asemenea, că mi-au dat autorizaţia să scot *Românul Liber*, numărul pe Iunie, tipărit la Sofia, din vama de aici. îl vom pune acum pe piaţă. Scriem pe 3 rânduri, cu litere foarte mari:

ALEGERILE AU FOST MĂSLUITE

Un basarabean, pe nume Viorel Tutunaru, îmi cere să-i ajutăm. Le-am promis că le vom trimite *Românul Liber*. Avem vreo câteva sute de mii de exemplare rămase din luna Mai.

Partidul Socialist elveţian e condus de Jean Ziegler. Nu e comunist, cum este adeseori acuzat. E profesor de sociologie şi e contra băncilor. Obţine cam 18% din voturi, mai puţin de cele 25% în alegerile precedente. „Verzii" iau 7%. Partidul Popular Agrarian, 12%, Radicalii, 35% şi Democraţii-Creştini restul. Am vorbit şi de tragedia doamnei Elizabeth Kopp, prima femeie din Consiliul celor 7 care guvernează Elveţia. A trebuit să-şi dea demisia pentru că a făcut o indiscreţie a secretului de stat ca să-şi protejeze soţul.

Mi-a plăcut Dr-ul Corneliu Zeana, preşedintele Mişcării Europene din România, cardiolog. E pe jumătate macedonean, şi sălişţean după mamă. Are bune legături cu Nifon (Episcopul ortodox) şi aprobă reinstalarea Patriarhului Teoctist. Explicaţia acestuia: Dacă soborul a decis să mă re-instaleze, e inspiraţie divină. E voia lui Dumnezeu. Ar fi fost mult mai decent să rămână călugăr „după ce l-a felicitat pe Ceauşescu pentru măsurile luate

contra timişorenilor”, îmi spune Zeana.

La întrunirea PNŢ, la sediu, după masa rotundă cu Ambiihl. Cornel Coposu a primit vizita unui Colonel de Securitate, care a vrut să rămână anonim. I-a dat înstruncţiunile primite pentru alegerile din 20 Mai 1990, deja de la 2. IV. 1990.

— Fără coordonate;

— Fost colonel contrainformaţii;

— Pensionat 1986 (informatician);

70%

8%

22%

— Rechemat în Ianuarie

FSN

UDM

Partide + independenţi unguri, liberali, ecologişti, romi, PNŢ

— Persoane din conducere

N.B.: Singura greşeală s-a făcut cu romii. Ei au votat trandafirul, nu numai la Preşedinţie, ci şi la Cameră şi Senat. Din prostie, n-au realizat că aveau partidul lor la ultimele două.

Duminică, 3 Iunie 1990

Vine Gicu Pop. Şi-a înfiinţat societatea „Anglo-Română, Corp”. Prima cu capital în întregime străin. Stănculescu e bun prieten al lui. Vrea să-i publicăm la tipografia noastră ziarul armatei. Se pare că ar avea foarte bune sentimente pentru mine. El e un fel de arbitru. Armata îi este leală.

Seara vin soţii Ilie. Rămân cu Minodora în chioşcul din grădină. Aţi fost formidabil. I-aţi dat toate răspunsurile cum trebuie. Ei acum nu mai vor să mutaţi tipografia. Şi-au instalat între timp sistemele lor de detectare. Preferă să fiţi acolo sub ochii lor. Trebuie să vă mutaţi, însă. O să vi se ofere un minister. Nu important. Nici Externele şi nici Internele. Pe de altă parte, mulţi FSN-işti v-ar accepta acum să fiţi Preşedintele Parlamentului. De altfel, ei au început să se separe în mai multe tabere. Ea, Minodora,

vrea neapărat să fie făcută Ministru adjunct al Educaţiei.

Luni, 4 Iunie 1990

Sosim la Cluj cu trenul de noapte. Ne aşteaptă Puiu Boilă, Victor

Marian şi încă vreo câţiva, deşi trenul a avut o oră întârziere. Mergem direct la restaurantul hotelului Transilvania, de pe Cetăţuie. Vagoanele astea de dormit, clasa I, sunt jalnice. Nu au nici apă caldă şi nici lumină la pat. Călătorii, care fac acest traseu regulat, vin cu becul lor în buzunar!

După micul dejun mergem cu toţii la Prefectură. Ne aşteaptă primarul judeţean, Ranga, şi cu un viceprimar. Vine, apoi, şi Senatorul Moţiu ales pe lista AUR, adică (Vatra Românească), acronim pentru Asociaţia Unită a Românilor. El e profesor universitar la cristalografie. Mai puţin de o jumătate de oră mai târziu soseşte şi un judecător de la Tribunalul Cluj, doamna Valentina Deleanu, preşedinta Biroului Electoral. Urmează o scurtă ceremonie. Vorbeşte de alegerile libere, primul Parlament, datoria de a ne servi ţara şi judeţul etc…

Răspund notând că am devenit deputat pentru circumscripţia electorală Nr. 13. Trebuie să vă spun că am părăsit ţara acum 50 de ani, la 13 Aprilie 1940. Dacă n-aş fi făcut-o atunci, probabil astăzi nu m-aş mai număra printre cei vii şi, aproape sigur, nu aş fi devenit acum deputat de Cluj, precum mi s-a permis să fiu. Am încheiat promiţând că voi servi judeţul, Clujul, locurile mele natale, unde am copilărit şi petrecut anii studenţiei, cu toată energia; că eforturile mele vor fi neprecupeţite, între timp venise şi un viceprimar ungur, Somagy, care m-a informat că ei au 3 deputaţi la Cluj (UDMR). Unde am ajuns!

„Certificatul 1 meu de deputat mi-a fost prezentat într-un plic roz. Cel al senatorului Moţiu în unul albastru. Sper că n-are semnificaţie politică, am zis spre amuzamentul tuturor. Ba, poate că da. Al meu denotă, probabil, situaţia actuală, a adăugat Moţiu.

A venit şi Lia Gherasim. Ne-am dus cu toţii s-o conducem acasă. Ion Lup i-a explicat situaţia creată de

Puiu Boilă, în special. Mandatul lui e să-l suspende, cu întreg Comitetul lor, până la alegerea unui nou Comitet de către reprezentanţii PNŢ din toate centrele-oraşe şi sate din judeţ.

La sediul PNŢ, multe probleme. Puiu nici nu vrea să audă. Petrina să mă suspende pe mine. El, securist. Eu, nepotul lui Maniu, fost la Canal... Era furios, plin de indignare. Pregătise o contestaţie şi o respingere a deciziei Biroului Central PNŢ, semnată de Corneliu Coposu, Ion Diaconescu şi Petrina. Am discutat mult. În cele din urmă s-a găsit soluţia ca eu să fiu Preşedinte, el, Puiu Boilă, Vicepreşedinte. Şi să pregătim Congresul PNŢ pe judeţ, cât mai repede.

Lup încântat de rezultat.

Le-am dat o masă, lor şi lui Victor Marian. Prea copioasă. Puiu a încercat să promoveze şi ideea organizării Partidului pe întreaga Transilvanie de la Cluj. I-am declarat categoric: Eu sunt pentru descentralizare, dar nu pentru regionalism. Maniu întotdeauna a regretat, cel mai mult, desfiinţarea Consiliului Dirigent. Noi trebuie să ne administrăm noi înşine în Ardeal, a fost reacţia lui Puiu. Nu ştiu cât de adevărată e afirmaţia lui.

Ilie Făgădar îmi aduce o cerere de la Asociaţia Sportivă Sticla „Arieşul”, Turda. Vor să-i înzestrez cu echipament de fotbal. Preşedinte e Liviu Bozdoc, descendent de-al lui Bozdoc, care era procuror, dacă bine-mi aduc aminte. Sau aşa ceva.

Situaţia PNŢ, la Turda, e gravă. Doar Mitraşcă Victor şi Coţa Ivan ar părea să fie oameni de treabă. Giuglea şi-a dat demisia. Pe urmă şi-a retras-o. Acum situaţia e foarte neclară. Dar el a fost închis pentru luare de mită!

Marţi, 5 Iunie 1990

Florea Nadoleanu merge la Budapesta să facă greva foamei acolo, pentru un post de TV şi Radio independent. Fiul lui face greva foamei aici, la Bucureşti, pentru acelaşi lucru.

Interviu cu Owen Bennett-Jones de la BBC. Discutăm situaţia economică din România.

Simina Mezincescu îmi aduce mesagii de sprijin şi admiraţie din partea Regelui şi a restului familiei regale. Regina şi Principesa Mărgărita voiau să ştie dacă Elizabeth a primit scrisoarea lor de mulţumiri. (Ea le dăduse ceva bani pentru Fundaţia Principesei Mărgărita.) Regele vrea să vină aici prin 20 Iunie. Să vină cu un ARO cu 4 uşi. Să aibă înregistrare românească. Mai are nevoie de $1.500. Ni-i cere împrumut. Am acceptat. Vrea să sosească pe la 20 Iunie.

Ioana Iancu de la Editura Signata vine de la Timişoara. Îmi dă toate explicaţiile în mod satisfăcător. Îi dau o nouă prefaţă („Cuvânt înainte41) pentru ediţia a 2-a. Şi 600.000 de lei avans pentru cheltuielile de producţie (*Moscova sfidează lumea*).

Consilierul britanic Bob House îmi aduce banii pe care i-am avansat pentru vizele românilor care au dat spectacolul de la London Pavilion.

Mi-a făcut plăcere să scriu noua prefaţă. Am pus la îndoială procentajul foarte scăzut ce mi s-a acordat la alegeri. Dacă nu foarte subtil, elegant, sper!

La recepţia Ambasadorului american Punch Green pentru Senatorul Christopher Dodds (Dem. Connecticutt). Foarte multă lume. Vorbesc cu cei din Comisia Electorală, în frunte cu Zămescu. Toţi foarte prietenoşi. Mai ales doamna judecător al cărei nume îmi scapă acum. Lungă discuţie cu Emanuel Valeriu. Voia să ştie dacă sunt disponibil pentru o coaliţie cu FSN-ul. Problema nu se pune, i-am spus. A insistat. Tot nu i-am răspuns direct. L-am autorizat să le transmită salutul meu şi că voi susţine în Parlament toate măsurile care vor duce ţara spre o democraţie adevărată.

Discuţia cu Christopher Dodds a fost cum nu se putea mai bună. I-am cerut sprijin pentru ziarul şi postul de TV independent ce îmi propun. *You've got two friends now în Washinghton*, mi-a zis referindu-se la Chuck Percy. (Acum ai doi prieteni în Washington.) Alee Mally mi-a prezentat-o şi pe Ruth Hansen care ia postul de şef al desk-ului românesc la State Departament. Cu Alee trebuie să pun la

punct câteva programe pentru a dezvolta iniţiativa particulară în România.

Mulţi alţii au venit să mă vadă, să-mi vorbească, să-mi strângă mâna. Ginny Young, Consulul General al Statelor Unite, mi-a zis, când i-am spus imediat pe nume: *You're a true politician*. *You remember names*. Adevărul e că n-am o memorie foarte bună pentru nume. Mai ales aici, de când m-am întors în România. Mii de oameni, aş putea zice zeci de mii, au venit în orbita mea în aceste aproape cinci luni. Cum aş putea să le memorez numele? Imposibil. Pe-al ei, însă, l-am reţinut.

Adrian Manolache, Vicepreşedintele Partidului Ecologist Român, vrea să stăm de vorbă. De acord. Acad. Cajal, Vicepreşedintele Academiei Române, vrea să-mi vorbească. De acord. Etc. etc.

O seară de satisfacţii. Morale, bineînţeles. Dar bine venite.

Doina Bâscă mi-a dat o carte minunată, *The Silk Road, by Land and Sea*. Condiţii tehnice splendide. Probabil că au publicat-o japonezii. E cadou de ziua mea de naştere.

Miercuri, 6 Iunie 1990

Împlinesc 73 de ani.

Remus Murzea, de la Alianţa Evanghelică – baptişti, adventişti, penticostali etc. 45.000 de evanghelişti au votat cu dumneavoastră. Unde au dispărut aceste voturi?

S-a constituit, Luni la Cluj, un comitet PNŢ care să pregătească alegeri pe judeţ. A fost decizia luată la şedinţa de după masă, după ce m-am întors la Bucureşti. Puiu Boilă a fost făcut Preşedinte de onoare. Votul secret a dat 15 membri în acest comitet pregătitor al alegerilor. În fruntea listei, cu 31 de voturi fiecare, am fost eu şi Ion Boilă, medicul, fiul lui Zachi. Numai Victor Marian din vechiul comitet a fost ales.

Marinei Raţiu vine să-mi ceară ajutor ca să primească o viză pentru America. Îi dau un To whom it may concern şi un mic bilet pentru Ginny Carson Young. Marinei şi Ioan Raţiu, amândoi vor să cutreiere satele în

numele meu. Sunt de acord. Trebuie să ne pregătim terenul. Călin Dar a şi Miron Ioanid stau cu mine când luăm masa; la un pahar de vin bun, adus de Marinei Raţiu într-o damigeană. Mi-a făcut mare plăcere să ne uităm la fotografiile manevrelor din Caransebeş, cu şcoala de la Craiova, în vara anului 1939.

Numai necazuri după-amiază. Mariana Stavilă face o criză de nervi, pentru că Viorel a insultat-o, şi-şi părăseşte postul. Sunt dezolat. Mi-a fost de mare folos. Sper că va reveni. În ea am absolută încredere. (Şi pleacă tocmai astăzi, când venise, dimineaţa, cu fata ei, Corina, să mă felicite de ziua naşterii.)

Am primit flori. Multe, multe flori. E ca o florărie la noi în casă. De asemenea, telegrame şi telefoane.

Mare scandal la sediul PNŢ. Tinerii din jurul lui Ion Puiu au ocupat clădirea în timpul nopţii şi au organizat un „putsch”. Rădoi e şeful lor. Au dat un anunţ la radio. L-au făcut pe Ioan Alexandru Preşedinte etc... Au avut loc ciocniri. Lăzărescu însă îmi telefonează să-mi spună că Dreptatea *a* putut să fie scoasă; apare un comunicat semnat de Coposu şi Lup, că grupul tinerilor a fost cenzurat pentru indisciplină, incorectitudine şi imoralitate. Criza, deci, pare rezolvată.

Seara, la Athénée Palace, ai mei îmi dau o cină festivă. Am fost vreo 20 de persoane. Mi-au oferit multe cadouri etc. M-am simţit destul de prost însă, pentru că Mariana n-a fost cu noi. Cred în lealitatea lor, dar mă întreb în ce măsură sunt ei în stare de adevărat devotament. Şi după aceea?!

I-am lăsat să petreacă mai departe, pe la 11.30 p.m.

Am primit de la Mya, sora mea, o cărticică de rugăciuni pe care mama a trimis-o tatii, cum scrie ea, din „Sibiu anul îngrozitor 1915”: „Iubite Guşti, scrie Mama, închină-te Maichii Prea Curata Născătoare de Dumnezeu cu credinţă. Ea te va ocroti şi te va feri de toate relele, şi-ţi va ajuta întru toate. Roagă-te la Ea şi crede în Ea”. Şi semnează EDrR.

E prima dată că am ceva de la ea; că văd scrisul ei de

mână!!

Joi, 7 Iunie 1990

Mariana n-a venit la lucru. Va trebui să mă descurc fără ea. Regret.

Nagy Rozalia vine cu una din cele 3 fete ale ei. Vrea să înfiinţeze „Societatea simpatizanţilor domnului Ion Raţiu”. E din Topliţa. Îi dau tot sprijinul. Să vedem ce vor putea face şi care va fi reacţia în ţară, mai ales printre unguri. Eu trebuie să câştig voturile lor la alegerile viitoare.

Ion Ghika îmi aduce pe un căpitan Constantinescu Liviu de la Institutul de Fizică Atomică, care-mi afirmă convingerea lui că noi, românii, avem arma atomică. După el, cutremurul din 1977 a fost declanşat de o explozie subterană atomică în Transfăgărăşan. Încep să fiu imun la senzaţional.

Ion Lup îmi confirmă că, la Cluj, Comitetul provizoriu PNŢ este următorul: Ion Raţiu, Preşedinte, Dr. Ion Boilă, Dr. Bogdan Cerghizan, Şerban Olteanu, Liviu Conarovici şi Victor Marian. Deocamdată avea probleme pentru că Puiu Boilă nu vrea să dea cheile sediului.

Vineri, 8 Iunie 1990

Accept să finanţez cumpărarea navei „Codlea”. Va fi rebotezată Ion Raţiu. E pentru transportul de turişti etc. pe Dunăre. Omul cheie e Căpitanul navei, Ivan Mărgulescu. E un risc. Dar nu prea mare.

Cu Paul Lăzărescu la sediul PNŢ. Ne întâlnim deputaţii aleşi: Gionea, Diaconescu, Ţepelea, Klaps, Gabrielescu, Ionescu-Galbeni, Ştefănuţ, Nicoară, Maior, Dumitrescu şi eu. Doar poetul Ioan Alexandru lipseşte şi senatorul Iacob. Ion Lup participă la întrunire tot timpul. Diaconescu citeşte un fel de rechizitoriu pe care trebuie să-l prezentăm în Parlament. Să cerem invalidarea alegerilor etc. Toţi vorbesc. Aştept. La urmă le spun că eu aş proceda alt fel. Că apreciem faptul că FSN a declarat că merge spre democraţie – ceea ce vrem şi noi

— Şi să le promitem că-i vom sprijini. Dar că-i vom ataca dacă introduc măsuri necorespunzătoare acestui

înalt scop. M-au ascultat. În cele din urmă, am adoptat un text prezentat de Ţepelea. Mult mai bun, mult mai moderat. Voi avea multe probleme cu colegii mei în Parlament. Nu s-a discutat deloc problema liderului parlamentar PNŢ. Diaconescu a luat conducerea fără nicio discuţie.

Sâmbătă, 9 Iunie 1990

Pe la 8.40 sosesc la sediul PNŢ. îl iau pe Petru Maior din Sibiu cu mine în maşină. Multă lume, coadă lungă, la intrarea în Parlament, acolo lângă Patriarhie. Mulţi mă recunosc şi mă salută. Klaps ne aşteaptă. Pe urmă vin şi ceilalţi. Formalităţile de înscriere destul de anevoioase, dar nu excesiv de lungi. Ni se face o poză şi carte de identitate, tipic americană, cu un lănţişor ca s-o poţi purta la gât. Sunt recunoscut şi tratat cu respect peste tot. Trebuie să facem coadă de trei ori ca să completăm formalităţile de înscriere, etc. Prima dată am acceptat oferta unui deputat FSN-ist, necunoscut mie, să fiu propulsat în fruntea cozii. Toată lumea a acceptat, chiar a încurajat acţiunea. Pe urmă am refuzat. Mulţumesc, dar rămân cu colegii mei, căci eram un grup de vreo şase PNŢ-işti.

Vechiul Parlament, elegant, dar cu totul nepotrivit condiţiilor actuale, arhiplin. Rândurile scaunelor foarte strânse. Nu microfoane, nu sistem de votare electronic, nicio tehnică modernă. Şi scaunele teribil de neconfortabile. Cum o să putem să aţipim în ele din când în când?!

Preşedintele de vârstă, René Radu Polierat, un liberal născut în 1910, deschide Parlamentul cu o cuvântare, cam lungă, dar bine pusă la punct. Trecem, apoi, la primul punct din ordinea de zi: actul preliminar Norme Preliminare de constituire. Ni se distribuie fiecăruia. Şedinţa se întrerupe o oră ca fiecare grup să se constituie şi să ia poziţie faţă de acest document, pregătit, bineînţeles, de FSN. Înainte de a părăsi sala, mă uit la galerii. Noi eram în rândul al 3-lea. În galerie, direct în spatele meu, i-am văzut pe Michael şi pe Virginia Atkinson. Mă salutau cu efuzie.

Ni s-au dat, nouă, PNŢ-iştilor, camerele 35 – 36 de la subsol. Ne-am formulat obiecţiunile şi am căzut de acord ca Ţepelea să le prezinte în Cameră. Am trecut apoi la alegerea Preşedintelui grupului parlamentar PNŢ. Nu mai e nevoie. Coposu mi-a indicat să iau eu conducerea, a zis Diaconescu, care din tot începutul ne dirija pe toţi. Nimeni n-a reacţionat. Poate e mai bine să votăm. E foarte simplu, am zis. Toţi au fost de acord. Am împărţit o foaie de hârtie în 12 bucăţele egale şi le-am împărţit. Am căzut de acord să scriem doar un nume. Cel care iese al doilea devine, automat, Vicepreşedinte. Nicoară soseşte şi el, tocmai când a început colectarea voturilor. Scrie şi el un nume, repede, şi se dă citire. Rezultatul: 7 pentru mine, 5 pentru Diaconescu. I-am oferit imediat mâna. Mi-a strâns-o, dar era furios. Mi-am făcut un inamic, mi-am zis. Adevărul e că nu mi-a fost nicicând prieten. El e unul din cei care mi s-au opus întotdeauna. De aceea n-am fost cooptat la conducere. De aceea nu mi s-a oferit niciun post la conducerea partidului.

În cursul dezbaterilor am luat şi eu cuvântul. Se vorbea prea mult şi nu la obiect şi se făceau retrimiteri, fie la articolul în discuţie, fie la amendamentele prezentate. Confuzie totală. Am cerut şi eu cuvântul. Ca să mă duc la tribună a trebuit să intru în culoarul central. Petre Roman era în scaunul prim al aceluiaşi rând, de partea cealaltă a Camerei.

Sunt Ion Raţiu, reprezint Circumscripţia Nr. 13, Cluj, pe lista PNŢcd, am început. Intervenţia mea e exclusiv în legătură cu procedura ce trebuie urmată. Orice amendament sau rezoluţie trebuie întâi pusă la vot, după terminarea discuţiei asupra ei. Dacă e respinsă, se pune la vot articolul respectiv în întregimea lui. Este singurul fel de a proceda în mod democratic. Şi am plecat imediat. Am fost aplaudat din toate părţile sălii. Prima mea intervenţie, deci, a fost tehnică, scurtă, şi bine primită. E de bun-augur.

L-am dus pe Petru Maior cu maşina până la mine, ca să-i arăt unde locuiesc, şi-am dat instrucţiuni şoferului meu să-l ducă la Hotelul Flora, unde stă. Cred că vom

putea lucra bine împreună.

Curând începe meciul de fotbal România-uniunea Sovietică. Câştigăm cu 2-0. Toţi ai mei încântaţi. Grupul nostru a început, deci, cu două surprize, căci ieri, favoriţii, Argentina, a fost bătută de echipa Perú-ului. Antrenorul echipei noastre, lenei, s-a exprimat foarte înţelept, moderat şi într-o românească aproape fără nicio umbră de accent străin. Vorbeşte, poate, mai bine româneşte decât mine, sau de cum vorbesc eu englezeşte. Remarcabil om. Mi-a plăcut enorm prezenţa şi atitudinea lui în cursul scurtului interviu, imediat după meci.

Seara, pe la 8.40 vin 3 evanghelişti să mă viziteze: Nancy McKenzie, din Maryland şi doi români, Elena Bogdan şi Victor Negară. Le-am vorbit de Vasile Taroş, Preşedintele lor, care m-a asigurat că Alianţa Evanghelistă pe mine m-a votat ca Preşedinte al Ţării. Frauda comisă e evidentă. Ei sunt foarte disciplinaţi. Ar fi trebuit să am, numai de la ei, cel puţin 400.000 de voturi, mi-au spus. Nancy vrea să ajute ţara. Familia ei este în afaceri şi ar putea plasa comenzi de ţevi plastice de tot felul.

Duminică, 10 Iunie 1990

Îi prezint pe Romulus Murg, Elizabethei. Afirmă că are o cură pentru diverse boli, inclusiv pentru cancer. Îi las împreună căci vine Florian Rădulescu. Îmi aduce scrisoarea ce au trimis ziarului *AZI* ca să respingă afirmaţia că eu am fost legionar în tinereţe. E semnată de Gabriela Teodorescu-Catona, Aurel Chira, Râul Petrescu şi Florian Rădulescu, toţi colegi de an cu mine, la Facultatea de Drept din Cluj, 1934 – 1938. N-au publicat-o, încă, deşi a fost expediată la 29 Mai. Îi dau instrucţiuni lui Grigore să o ducă personal la redacţie. Şi dacă n-o publică în ciuda intervenţiei noastre, să o publicăm în *România Liberă* şi în *Dreptatea*. Şi, în final, să dăm redacţia ziarului *AZI* în judecată pentru calomnie. Sunt foarte îngrijorat. Cel care a insistat, în primul rând, să plasăm tipografia în subsolul Teatrului Naţional, a ţinut să-mi vorbească strict confidenţial. Mi-a „demonstrat” că Grigore a fost securist. Că a fost prieten cu Mariana Stavilă. Interesant că, după

alegeri, şi unul şi altul au decis să mă părăsească. Explicaţiile ce mi-au dat n-au fost convingătoare. Deci, şi-au îndeplinit misiunea! Asta pare să fie concluzia. Nu mai ştiu ce să cred. Intrigi peste tot.

Luni, 11 Iunie 1990

Ionel şi Lia Jovin la mine. Le dau *Moscow Challenges the World* pentru care este mare cerere. Ionel îmi sugerează să iau conducerea PNŢ. De asemenea, să mă plasez în Parlament în banca I, ca să fiu văzut lider al Opoziţiei.

Marţi, 12 Iunie 1990

Vizită la Vicarul Patriarhiei, Episcopul Nifon, la Antim. Merg cu Doina Bâscă. Suntem foarte bine primiţi. Preşedintele Mişcării Europene în România e prezent. De fapt, el a organizat întrevederea. Discuţie susţinută timp de o oră. Preoţii sunt de acord, Biserica Unită trebuie să reintre în drepturile ei, dar o *restitutio in integrum* nu e posibilă şi să iau notă de protestul episcopului ortodox al Europei Occidentale împotriva articolului scris de Radu Roşeanu în *Românul Liber*. Îmi dă o copie. Mi-a fost expediată pe ziua de 5 Martie. Roşeanu a dat lista preoţilor „securişti" din lumea liberă. Nifon s-a referit la cazul Părintelui Găină din Melbourne, care i-a dat în judecată pe cei care l-au scos din biserică. A câştigat procesul şi, acum, aceştia trebuie să-i plătească 52.000 de dolari. Mi-a vorbit şi de preotul ortodox misionar din München, care e gata să ridice problema în instanţele judiciare germane şi cele internaţionale, dacă e nevoie. El se simte calomniat.

I-am mulţumit pentru sprijinul preoţimii ortodoxe, l-am asigurat că la noi în familie n-a fost nicio deosebire între uniţi şi ortodocşi, mama mea, nepoata lui Ion Codru-Drăguşanu fiind ortodoxă. Băieţii au fost botezaţi după Tată, sora mea după Mamă, deci ortodoxă şi ea. Cât despre preoţii misionari, mi-am exprimat dorinţa mea fierbinte să se ajungă la o veritabilă reconciliere naţională, pe toate planurile.

În holul din faţa sălii de primire neaşteaptă Daniel, noul ales Mitropolit al Moldovei. Înalt, ascetic, foarte

tânăr. Mi-a făcut o bună impresie. Nu cred că era acolo din întâmplare. I-am vorbit şi lui de reconciliere şi amândoi ierarhii şi-au exprimat admiraţia lor faţă de felul cum am vorbit în discuţia celor trei candidaţi la Preşedinţie, la 17 Mai. Mi-a plăcut mult biserica Antim. Ctitoriă de Antim Ivireanul, în 1713, are fresce latine. Cele bizantine au fost deteriorate pe la sfârşitul secolului.

Miercuri, 13 Iunie 1990

Azi dimineaţă, la orele 4.00, „forţele de ordine" au curăţat Piaţa Universităţii. S-au efectuat peste 100 de arestări.

Nadoleanu Florea vine să-mi spună că a fost la Budapesta. Nu i s-a dat voie să facă greva foamei, „ca să nu se creeze un conflict diplomatic". Vrea să meargă acum în Austria, fiind ajutat de Nicodim Sica din Perth (Australia). Îmi cere să-i schimb ceva lei căci are nevoie de valută. Nu schimb niciodată. Nimănui. Dacă dau, dau pentru că vreau s-o fac. Aşa cum ţi-am dat dumitale, când ai venit la mine pe ziua de 5 Iunie.

Toată ziua ciocniri cu Poliţia şi securiştii, care au reapărut în civil, în cele din urmă Piaţa Universităţii a fost reocupată de studenţi. Ai mei au filmat scenele. Prost, dar avem un documentar. În Piaţă, studenţii au dat foc camioanelor şi autobuzelor pe care Poliţia le-a răsturnat ca să o blocheze, din ambele părţi ale şoselei. S-au dus la Ministerul de Interne şi la Poliţie. Au dat foc clădirilor şi de acolo s-au dus la Televiziune. Au intrat cu forţa, au spart geamurile, au răvăşit birourile etc. Timp de 2 ore, seara, Televiziunea a fost întreruptă. Când a reînceput difuzarea.

Emanuel Valeriu şi Răzvan Theodorescu au explicat evenimentele. „Legionarii4 au atacat. Ca în Decembrie. Şi au prezentat un tablou cu totul diferit de ce au văzut oamenii mei, şi în general cei care au fost de faţă.

Eu sunt atacat mereu că i-am finanţat pe cei din Piaţa Universităţii. Chiar astăzi *Dimineaţa* atacă violent pe „Mister Raţiu".

Sandu Pobereznic vrea să mă duc la Puşa. S-ar putea ca FSN-iştii să vină să mă atace, să dea foc casei, sau să

mă aresteze. Nu accept. Nici Elizabeth nu intră în panică.

Pe la 1.00 noaptea s-au auzit împuşcături, îmi spune Elizabeth când a venit să se culce la 2.30 a.m.

Joi, 14 Iunie 1990

Eu dormeam, căci m-am culcat pe la 11.30 p.m.

Grigore şi Dragoş Şerban sunt tot treji. Vor să stea aşa, de pază, toată noaptea.

Am ţinut să-mi notez toate astea. Mă culc acum, din nou.

E ora 9.50 a.m. Am sosit în apartamentul lui Dan Stoica, în Drumul Taberei.

Ziua a început rău. În timpul nopţii am scris în jurnalul meu până după ora 3.00 dimineaţa. Apoi m-am culcat din nou. Cum Elizabeth nu poate să suporte musculiţele şi ţânţarii, răspândise un insecticid foarte puternic şi rău mirositor. Ferestrele erau închise, obloanele trase. Am dormit tun.

La 7.30 a.m. bate Sandu Pobereznic la uşă. Trebuie să ne grăbim. Sediile PNŢ şi PNL au fost distruse în timpul nopţii. Dumneavoastră sunteţi cel vinovat. De aceea au cerut greviştii înfiinţarea unui post independent de TV. Dumneavoastră, i-aţi plătit pe manifestanţii din Piaţa Universităţii. Aşa se afirmă peste tot. Cel puţin 7.000 de mineri, înarmaţi cu securi şi ciomege merg peste tot. Vor veni şi aici. Nu mai puteţi sta.

Am discutat alternativele. Să mergem la Puşa, la nepoata mea.

Telefonează-i lui Michael Atkinson, i-am spus lui Elizabeth. Vezi dacă poate să mă primească pentru câteva minute. Mi-am împachetat ce era mai important. Condicele mele de zi, cu toate angajamentele ce am avut aici, aproape de la început. Apoi, cutia cu bani, câteva documente, jurnalul meu de zi, necesarul meu, *The Oxford Dictionary* şi cartea mea de adrese. M-am dus cu ele la ambasadorul britanic, care-mi este vecin. Erau la micul dejun. Mi-au oferit o ceaşcă cu cafea. Eu beau ceai. Aşa m-am obişnuit în Anglia, le-am zis. Le-am explicat cum stau lucrurile. Da, va accepta cele două mici bagaje. Au

discutat, între ei, unde să le pună, etc. Pentru că şi ei au personal românesc şi n-au casă de fier în locuinţă. Le-am spus însă că am şi bani, dar n-am spus câţi. Ar trebui să fie vreo… Şi am plecat mai liniştit. În acest timp, ai mei au strâns câteva documente şi dosare ce au putut din biroul meu şi le-au încărcat în camioneta albastră, cumpărată de la Sandu.

Am luat, în bagajul meu, şi fotografia lui Iuliu Maniu cu Vaida-Voevod, când erau tineri studenţi la Viena, dar, din nefericire, am uitat să iau miniatura lui Ion Codru-Drăguşanu. Renée (văduva Doctorului Profesor Universitar Titus Turcu, fratele mamei mele) mi-o dăduse, spre marea mea bucurie. Dar n-am uitat să le spun băieţilor să ia şi pictura cu flori făcută de mama în 1911, semnată GENI. După mine, e foarte bună.

Întors la Armindenului nr. 4, toţi sunt foarte alarmaţi. Rodeanu tocmai se întorsese de la Teatrul Naţional. Acolo, dezastru. Au intrat peste tot minerii. Au distrus tot ce le-a căzut în mână. În special, bineînţeles, tiparniţa mea. Iscoadele mele s-au întors şi ele. Mare mulţime se adună la capul metroului din Piaţa Aviatorilor. Trebuie să plecăm la reşedinţa ambasadorului britanic. Îi explic situaţia. Scot ceva bani din servieta mea şi „Titlul meu de voiaj”. Paşaportul meu românesc e la Ambasada britanică. Godson vine şi el. Michael îi cere să-mi dea o viză imediat. Valabilă, doar, pentru o singură intrare, dar asta nu mă supără. Important e să pot pleca, legal, din România, dacă e cazul.

Veronica Atkinson foarte alarmată. E gata s-o accepte pe Elizabeth. Ziua Reginei. Vor veni şi membri din Guvern. Va fi o bună ocazie să le vorbesc. Veronica (o fi Virginia, nici nu mai ştiu, căci n-o cunosc prea bine), reacţionează: Va fi imposibil. Dacă vin aici… Abia am trecut peste amintirea Revoluţiei din Decembrie, când reşedinţa noastră a fost complet distrusă. E imposibil să rămâneţi aici. Am acceptat, bineînţeles. Rodean era afară. Foarte aferat, cu ochi mari, speriaţi. Pe mine mă caută peste tot. Să rămân aici. Îi explic. E imposibil. Nici pe mine nu mă acceptă, îi spun.

Ne strânsesem toţi în faţa reşedinţei. Ce facem? îl văd şi pe Dan Stoica. Venise să-mi spună că se răspândesc foi volante semnate

Mihai Băcanu. Eu apar Preşedinte şi Radu Câmpeanu prim-ministru, într-un Guvern ce se va forma după lovitura de stat.

Deci, totul e clar. Mai ales că s-au dat la Radio şi alte dezinformări grave, foarte dăunătoare. S-ar fi găsit droguri, arme, bombe incendiare etc. în beciurile PNŢ. Astfel acţiunea de distrugere executată de mineri apare ca o reacţie justificată a celor care „vor să apere Revoluţia44. Şi la Radio s-a afirmat că legionarii au fost conducătorii manifestaţiei şi tulburărilor de ieri.

E clar acum şi de ce *Azi* şi *Dimineaţa*, mai ales, dar şi alte ziare guvernamentale m-au atacat sistematic. De ce au afirmat, prin articole scrise de un oarecare Nemoianu şi de profesorul universitar Iosif Pop. Primul afirmă sub semnătura lui că i-am fost camarad „întru Legiune44, şi al doilea, că am fost legionar pentru că am făcut parte din Comitetul Centrului „Petru Maior44, în întregime format din legionari.

Pop (cel care m-a atacat în presă ca legionar), îmi spune Chira (Aurel Chira, jurist eminent, fost coleg de an cu Ion Raţiu, 19341938, decedat), a fost cu doi ani mai mare ca noi. Înainte de a publica scrisoarea deschisă ce mi-a adresat în ziarul *Azi*, Pop i-a telefonat, sperând, bineînţeles, că va găsi în Chira un susţinător al afirmaţiilor lui. Chira a fost să mă vadă, ieri seară. L-a apostrofat pe Pop şi i-a explicat ce bine mă cunoaşte etc… Pop n-a ţinut seama de nimic şi şi-a publicat minciuna.

Viorel Delcă, constănţeanul, va rămâne în casă. Va căuta să-i convingă pe mineri, dacă vin, că el îndeplineşte rolul de a apăra casa din ordinul lui Voican. Viorel e ofiţer de marină. Deci, plauzibil oarecum, căci nu e în interesul lui Iliescu să fie distrusă casa mea. Chiar dacă au instrucţiuni precise în acest sens.

Cineva a avut ideea bună să mă duc la prietenul meu Călin Dar a. El locuieşte în împrejurimi. Rodean a intrat în

una din casele din strada care se deschide chiar în faţa reşedinţei. A fost respins. De altfel, nu ştiu cum i-a vorbit femeii care i-a deschis uşa. Nu-i aveam nici adresa şi nici telefonul. Viorel s-a dus la el cu maşina, urmând să-l aşteptăm.

Între timp, au început să se adune câţiva cetăţeni în stradă. A venit şi o camionetă, deschisă la spate. De două ori a trecut pe lângă noi. Foarte probabil că m-a recunoscut. *Cu siguranţă* m-a recunoscut, ar trebui să scriu.

Michael Atkinson opreşte maşina cu steagul *Union Jack*: Cred că ar fi înţelept să plecaţi de aici cât mai curând, mi-a spus. Avea dreptate. Ne-am urcat în două maşini şi am luat-o spre Herăstrău. Între timp toate celelalte maşini, de obicei parcate în faţa casei mele pe ambele părţi ale străzii, au dispărut.

Greu de decis. Unde să mergem? Mică discuţie. Veniţi la mine, îmi spune Dan Stoica. Pe drum mi-am scos papionul. Dar lumea tot m-a recunoscut. Aici sunteţi sigur. Toţi de pe aici au votat pentru dumneavoastră, mi-a spus Dan. Şi mai toţi sunt PNŢ-işti.

În apartamentul lui de la etajul 8, mare dezordine. îl pun pe Dragoş Şerban să telefoneze corespondentului AP de la Intercontinental. Obţine ocupat. Reuşeşte însă legătura cu John Rogers de la Reuters.

Îi fac o declaraţie scurtă: Mă găsesc în România. Tipografia mea a fost distrusă. Sediile partidelor la fel. *A dastardly act* (un act abominabil) am zis. Negarea democraţiei. Eu i-am declarat lui Iliescu că-l voi susţine în toate acţiunile care vor promova democraţia în România, dar că voi denunţa ceea ce o neagă. Am terminat cred cu vorbele. *Ibecame a refugee tofight totalitarism of the right. I continued tofight the totalitarism of the left. Iwill continue tofight for democracy, as long as I live*. (Am devenit refugiat ca să lupt împotriva totalitarismului de dreapta. Am continuat să lupt împotriva totalitarismului de stânga. Voi continua să lupt pentru democraţie cât voi trăi.) *Thank you* Mr. Raţiu, mi-a zis. M-a întrebat unde mă

găsesc. I-am spus că nu-i pot da adresa.

Ne-am urcat în maşini. De data aceasta mi-am scos şi haina. Am îmbrăcat o scurteică de piele, de-a lui Dan. Am găsit şi şapca lui Mihai Leu, pe care o lăsase acolo. O uitase, de fapt. Trebuie să-mi ascund pletele albe.

Scriu toate astea sus, deasupra Câmpulungului Muscel. Sunt aşezat pe iarbă, pe un versant pieziş al muntelui. La vrea 500 – 700 de metri, pe o potecă, ce o ia la stânga de la şoseaua principală. Mi-am găsit un loc potrivit, la umbra unui copac. În faţa mea, o privelişte încântătoare. De o frumuseţe rară. Suntem în regiunea subcarpatică. Munte peste munte, toţi împăduriţi, se ridică pe cealaltă parte a văii. Şi cu cât te apropii mai mult de orizont, cu cât cresc munţii în înălţime.

Am colindat lumea. Am văzut multe, excepţional de frumoase peisaje la munte. În Canada, în Munţii Stâncoşi, cu gheţarii lor spectaculoşi, la Banff, de exemplu. Sau la lacul gheţarului Louise. În Noua Zeelendă, în jurul muntelui Tasman, sau la Milford Haven, unde am coborât din nori, într-un mic avion de 4 locuri, fără niciun radar sau alt aparat de bord, pentru a putea şti cât de aproape eram de munţi la coborâre nu aveam decât instinctul pilotului. Mă întorc aici, la stânga, şi număr până la opt. Apoi pierd înălţimea, rapid, până ce ajung la 12 şi gata, terenul de aterizare trebuie să fie în faţa mea, mi-a explicat, după aterizare, pilotul. Fusese mare as în aviaţia britanică, în „Bătălia pentru Anglia”, în 1940. Şi în acest golf, în Insula de Sud a Noii Zeelande, peisajul de munte e pur şi simplu grandios. Dar frumuseţea peisajului, acum, ce se întinde în faţa ochilor mei, e mai impresionantă. În Elveţia, ţară ce o cunosc poate mai bine decât oricare alta, multe locuri sunt fantastic de frumoase. Evident, eu sunt subiectiv. Pentru mine, însă, ceea ce văd eu acum nu poate fi întrecut. Munţii sunt mai domoli, dar, în succesiunea lor, mai strânşi între ei. Lumina se îmbină şi se împleteşte cu umbra oarecum mai armonios.

Ce dureros, mi-am zis. Ţara asta, atât de frumoasă, atât de înzestrată de Dumnezeu cu bogăţii naturale, ce a

devenit?! Nimeni nu e fericit. Toată lumea suferă. Atât oprimatorii, cât şi oprimaţii. Atât nomenclatura, cât şi vasta majoritate a gloatei. Căci întreaga naţiune a devenit o gloată sub comunism. Li se spune ce trebuie să facă, cum să se comporte, ce trebuie să creadă, cum să voteze!

Iată unde a dus comunismul. Aşteptam să se întoarcă Sandu. S-a dus la un prieten de-al lui care a locuit în Anglia vreo trei ani. Lucrează împreună la dezvoltarea afacerii POBERTOM. El e omul de legătură la uzinele unde se fabrică automobilele de teren ARO. Să vadă dacă putem sta la ei vreo noapte, două. Până trece furtuna dezlănţuită de venirea minerilor la Bucureşti.

Vineri, 15 Iunie 1990

Am ajuns la Opran acasă pe la 3 p.m. La telefon, nevasta ambasadorului Atkinson îmi confirmă că Elizabeth tocmai plecase spre aeroport. La vreo 10 minute după plecarea voastră, au sosit minerii. Au intrat, peste gard, în grădină. Au stat mult acolo, mi-a spus Veronica. Vorbesc apoi la telefon cu Petre Roman. Tipografia nu a fost distrusă, îi spun. Am trimis pază pentru casă. Doar suntem vecini, mi-a zis primul ministru. Mă întorc atunci, acum, şi ne vedem, mâine, în Parlament, a fost reacţia mea.

Conversaţie foarte plăcută, foarte civilizată. Când l-am asigurat că niciodată nu i-am susţinut, că nu le-am dat niciun leu manifestanţilor din Piaţa Universităţii, reacţia lui Roman a fost pozitivă: Mă bucur că-mi declaraţi acest lucru. Băiatul dumneavoastră a declarat că aţi fost ridicat de la domiciliu şi dus la o destinaţie necunoscută şi că tipografia a fost distrusă. N-am fost deloc în legătură cu el. Nefiind în stare să mă găsească, căci numai el poate să ne telefoneze, noi nu, e clar că din îngrijorare a spus ce a spus. Dar din bună credinţă. De asta sunt sigur, a fost reacţia mea. I-am promis că voi ţine seama de asigurările ce-mi dă, în ce voi spune presei la prima ocazie.

Ne-au servit o masă foarte bună şi am privit, întristaţi, cum echipa Camerunului ne-a bătut cu 2 – 1, la Campionatul Mondial de Fotbal.

Târziu, ne telefonează Mihai Leu. Au distrus totul.

Casa e un dezastru, ne-a spus. Ce facem? i-am întrebat pe ai mei. Diverse alternative. Înclinau să stăm acolo, la Câmpulung, cel puţin peste noapte. M-am gândit să merg direct la Cluj, căci între timp se anunţase că Parlamentul se întruneşte abia luni dimineaţă şi eu trebuia să fiu la Cluj, pentru sfinţirea episcopului greco-catolic Henţiu, duminică dimineaţă. S-a sugerat, de asemenea, să mergem la Timişoara. Acolo vom fi în siguranţă. De acolo putem trece, clandestin, frontiera, la nevoie. Am respins ultima sugestie. Dacă noi, românii, liderii, nu îndrăznim, cum s-o facă poporul? Trebuie să luptăm pentru democraţie. Cu orice risc. Am decis, deci. Ne întoarcem acum, le-am zis.

Am plecat pe la 8 seara. Am ajuns pe la ora 23.00. Doi indivizi, cu pistol la brâu, în faţa casei. N-au vrut să intre în casă, deşi i-am invitat insistent.

Jalnic. Vandalism pur. Tot discutam dacă să dorm sau nu în casă şi vine Rodean. Ne-au înconjurat din toate părţile. Se referea la mineri. Au început să escaladeze gardul spre grădină. Ne-am refugiat pe acoperişul bucătăriei ca să ieşim prin spate.

Intraseră. Strigăte. Dragoş Şerban, cu o rangă de fier în mână, s-a repezit spre vreo cinci mineri, tăind aerul. Aşa s-au retras. Dragoş a tras zăvorul spre curtea casei. Bătălie mare, strigăte. Rodean sare.

Sandu Pobereznic sare. Eu rămân pe acoperiş. Îi prind pe toţi. Pe Mihai Leu l-au prins în casă, căci el nu a îndrăznit să iasă pe fereastra de la etaj, ca să ajungă pe acoperişul unde ne refugiasem. Rămas singur, m-am întins în umbra casei. Poate nu mă găsesc, mi-am zis. Dar asta nu se poate, tot eu mi-am dat răspunsul. Pentru mine au venit, nu pentru a-i mei. Nu voia mea, ci voia Ta să fie, Doamne, mi-am repetat nemuritoarea frază de acceptare a puterii divine, a sorţii.

Bineînţeles, m-au găsit. „Criminalule… etc…”, mi s-au adresat, strigând. Aveau tot felul de „arme”: sârmă împletită, cabluri, ciomege. Nu sunt criminal. Uitaţi-vă la mine. Arăt eu a criminal? Nu-l lovi, a spus unul dintre ei, când un altul era să mă plesnească. Eram calm. Dacă mi-a

venit ceasul, aşa să fie. M-au ajutat să cobor, „încet, încet”. Da, sunt cam bătrân, le-am zis. „Ia mai las-o”, a vociferat unul dintre ei.

M-au trecut din mână în mână. De două ori, până am ajuns la pământ. Erau încântaţi. Jubilau. M-au prins. Afară, în stradă, mulţi. I-am văzut şi pe ceilalţi. Pe Dragoş, Sandu, Mihai – el era cu mult înainte, fiind capturat primul – pe Rodean. Nu m-au lovit. M-au busculat. Când am sosit în stradă, unde erau parcate camioanele minerilor, m-au tras ba într-o parte, ba în alta. Senatorul Dan Iosif a insistat: „Trebuie să-l duc la Guvern”. Minerii erau decişi să mă ducă cu ei, la Târgu Jiu. Să mă judece acolo. Sau să mă căsăpească pe drum.

„Eu am instrucţiunile mele. Lasă-mă! Trebuie să-l duc la Guvern”. Au căzut de acord, în învălmăşeală. Doi mineri s-au suit cu noi trei, în aceeaşi maşină, unul în poalele celuilalt, la dreapta mea. Au vorbit tot timpul. Erau băuţi.

Nu mai descriu celelalte amănunte. Cazimir Ionescu, unsuros şi fals, ca de obicei. „Noi regretăm cele întâmplate. Dar pe mineri nu-i poţi opri. Ei au venit spontan la Bucureşti”. Michael Atkinson mi-a cerut să-l chem la telefon. Era după miezul nopţii. Mi-au dat voie s-o fac. I-am telefonat lui Celac, imediat ce am fost sigur de fapte, mi-a spus ambasadorul britanic.

Am fost duşi acasă, Dragoş şi cu mine, pe la 1.00 dimineaţa. Am stat mult de vorbă pe Strada Primăverii. Noi venisem în două maşini de la Guvern, din Piaţa Victoriei. Pe Primăverii am găsit o altă maşină de Poliţie care patrula cartierul. Toţi cu *talkie-walkie*. Minerii puteau să se întoarcă oricând. Erau peste tot. Nimeni nu-i mai putea controla. Alternativele examinate: întoarcerea în clădirea Guvernului, hotel, la nepoata mea, Puşa Dan, sau la mine acasă. Am optat pentru ultima, în cele din urmă. În faţa casei, mare mulţime de poliţişti în uniformă. Vor sta toată noaptea, m-au asigurat. Am lucrat până la 4.30 dimineaţa, ca să aranjez lucrurile, cât de cât, în dormitorul meu. Dragoş m-a ajutat tot timpul. Obosit, am adormit tun,

până la 7 dimineaţa. Eram în halat când a venit televiziunea BBC. Toată ziua am dat interviuri.

De multe ori, m-am întrebat ce trebuie să fac. Mihai Leu vrea să plece. Nu-l mai ţin nervii. Aranjez să vină consulul britanic Hulse, să-l vadă. Îi dau 150 de dolari lui Mihai, căci i s-au luat toţi banii. Salvează ce poate din bagajul lui, dar hainele i-au fost tăiate, rupte, intenţionat. Pleacă pe la 4.00 p.m. Sandu se gândeşte şi la Maria. Să cerem trei bilete la avion. Cât mai curând. Mă gândesc şi la nepotul meu, la Dragoş. Dacă-l lăsăm aici, viaţa lui va fi foarte grea, chiar în pericol. Am putea merge cu un ARO până în Banat şi să trecem acolo, clandestin, frontiera. Avem pe cineva care ştie cum s-o facem. La UMRL: Dacă plecaţi, s-a terminat cu democraţia în România, mi-a spus Grigore. Acum trebuie să fim tari. Să nu dăm înapoi. Ei vor ceda.

Cu avionul vine şi Gigi de la Londra. M-am bucurat să-l văd. „Securiştii" noştri – Theo şi Marius – încuie uşa. Vor să-mi vorbească în linişte.

Au auzit că îi vor concedia. Aţi făcut mare greşeală, când aţi acceptat acest lucru. Noi am fost angajaţi de Nicolae. A mers bine cu Gigi. Acum Sandu nu mai vrea să lucreze cu noi. Nu trebuia să acceptaţi trecerea staţiei de amplificare demonstranţilor din Piaţa Universităţii. Nici n-am ştiut că s-a făcut acest lucru. Da, dar dumneavoastră vi se va reproşa. Nu lui Gigi. Nu altuia. Ei vor să-i ţin mai departe potrivit înţelegerii cu Nicolae. Interesant că Marius, de obicei foarte tăcut, ia rolul de purtător de cuvânt în ocazii ca acestea. Nu sunt înamorat de ei şi primesc mulţi prea mulţi bani. În fine, *a necessary evil*, *it seems*! (în fine, un rău necesar.)

Seara vine şi Viorel Delcă cu maşina ce o luase aseară. Ne povesteşte cum, ca ofiţer, le-a explicat minerilor că îi vor face rău lui Iliescu dacă mă omoară. Dar de asta am venit aici, a ripostat un fel de conducător al lor, şi dădeau cu toţii cu barele lor de sârmă de oţel cu răsunet de caldarâm. Venise şi Doina Bâscă cu comunicatul

PNŢ. De asemenea, Ştefan. Apoi Cristian Ionescu şi

nevasta. I-am cerut şi lui să pregătească o declaraţie a mea. A venit şi Mariana Stavilă, cu flori şi îmbrăţişări. Şi Lili, sora lui Rodean, începe să facă puţină curăţenie în bucătărie şi cămară. O să fie greu. Mai greu, de acum încolo. Nu condamn pe nimeni, dacă vrea să se retragă. Mihai Leu a plecat. Eu vreau să rămân, oricare ar fi consecinţele.

Michael Atkinson a venit să mă vadă. Am discutat mai ales posibilitatea ca eu să fiu arestat. Să-mi pregătesc apărarea. Să-mi iau avocaţi buni. S-a discutat cu Waldegrave şi posibilitatea ca să mi se dea azil la ambasada britanică. Nu văd cum, pentru că eu sunt decis să accept să mi să facă proces şi să fiu acuzat de crime de drept comun. Dacă noi, liderii, nu acceptăm lupta, cum s-o facă alţii. Când a sosit Atkinson, tocmai vorbeam cu Nicolae la telefon. SUA, Marea Britanie, Uniunea Europeană, toate vor suspendarea acordării de ajutor economic României.

Trebuie să ne ţinem tari.

Sâmbătă, 16 Iunie 1990

M-am sculat la 5.00 dimineaţă. Aici, la Pusă, unde m-au adus Gigi, Dragoş Popescu, şoferul şi Dragoş Şerban, aseară. Am auzit şi povestea celor întâmplate lui Dănuţ joi seara. Un miner i-a pus chiar cuţitul la beregată ca să afle dacă eram sau nu în casă. Am văzut trei. Pe Raţiu nu l-am văzut. I-a restituit actele, cartea de identitate etc. Dar nu cheile maşinii. A trebuit să vină acasă pe jos. Şi e departe. Avea alte chei, însă.

Toată dimineaţa, interviuri. Pe la 1.30 îmi telefonează Iliescu. Mă invită. „Veniţi acum, dacă vreţi”. Cei de la Channel 4 şi alţi gazetari erau prezenţi. Peste o oră vă convine? Perfect. Gazetarii mi-au cerut voie să vină cu mine. N-am acceptat. Mă aşteptau la sediul Guvernului în Piaţa Victoriei. M-am dus cu Sandu şi cu Gigi şi cu Cristian Popescu, consilierul meu de presă, care intră cu mine la Iliescu.

Am stat până la 4.00 p.m. Discuţie amplă. „Eu vă stimez, domnule Raţiu, de aceea v-am invitat”. Apoi,

„Arătaţi bine!” etc. Voia neapărat să-mi arate că am făcut declaraţii incorecte presei. Avea teamă de depeşe. S-a referit, în special, la declaraţia lui Nicolae că am fost răpit şi dus la o destinaţie necunoscută.

Eu am fost gazetar, domnule Preşedinte. Oricât de obiectiv ar fi, gazetarul poate să schimbe sensul lucrurilor. Chiar neintenţionat. Declaraţiile mele făcute presei au fost întotdeauna corecte. Am arătat cele două versiuni ale evenimentelor din 13 – 14 iunie. Dumneavoastră afirmaţi că studenţii şi manifestanţii, pe care i-aţi scos în dimineaţa zilei de 13 cu brutalitate din Piaţa Universităţii, au dat foc autobuzelor Ministerului de Interne şi Poliţiei. Aţi mai răspândit informaţia că eu i-am plătit pe manifestanţi, care erau conduşi de elemente legionare şi, în ultimele 3 – 4 săptămâni afirmaţi în ziarele dumneavoastră – *Dimineaţa*, *Azi*, *Adevărul* – că eu am fost legionar în anii studenţiei. Versiunea manifestanţilor e alta. Dumneavoastră aţi creat provocarea, scoţându-i cu forţa din Piaţă. Ei au căutat să se întoarcă acolo în timpul zilei. Au fost opriţi de Poliţie şi de oamenii dumneavoastră care au dat foc autobuzelor şi clădirilor, ca astfel să „justifice” represaliile la care v-aţi dedat. I-aţi adus pe mineri etc. Eu nu pot să afirm categoric care este versiunea corectă. Ştiu doar precis că versiunea dumneavoastră este complet falsă în ce mă priveşte. Eu n-am dat niciun leu manifestanţilor şi n-am fost niciodată legionar. Trebuie să se instituie o comisie parlamentară care să facă cercetări minuţioase ca tot adevărul să fie dat în vileag. Cei vinovaţi să fie aspru pedepsiţi. Dumneavoastră aţi arestat peste 200 de manifestanţi în ziua de 13. Câţi mineri aţi arestat în ziua de 14?

A zâmbit cu zâmbetul lui şiret.

Am trecut în revistă atacul împotriva mea. Poliţiştii în uniformă din faţa casei mele n-au reacţionat când le-am spus că sunt deputat, că am imunitate parlamentară. Le-am cerut să intervină, să-i oprească pe minerii care mă duceau spre autobuzul lor. A fost deci coliziune.

„Asta, nu”. Atunci, ce-a fost? Iarăşi zâmbetul lui şiret.

Aş putea să vă dau în judecată, i-am spus. „Cum, pe mine?” Da, ca autorul moral, instigator al distrugerii locuinţei mele şi pentru atentat la viaţa mea. De data asta am spus-o râzând, şi toţi au înţeles bine implicaţia.

La un moment dat, a avut o interesantă peroraţie ca să demonstreze că el nu ne-a atacat niciodată în campania electorală. „Ştiţi care a fost diferenţa dintre dumneavoastră şi mine la alegeri?” Da, dumneavoastră le-aţi câştigat şi eu nu. Cum aţi făcut-o, e altă poveste. Toată lumea a râs. El îl avea pe Bujor şi pe alţi doi consilieri. Pe urmă şi-a dezvoltat teoria. M-a asigurat că vrea democraţie. Am cerut respectul unei opoziţii puternice. A fost de acord, dar nu mi-a spus cum o s-o facă.

Ar fi trebuit să-i cer, formal, să mă lase să-mi fac postul independent de televiziune. Regret că n-am făcut-o. Şi n-am obţinut nici asigurări că presa va fi liberă.

Cristian Popescu a fost încântat de felul în care a avut loc discuţia. Eu nu. Victorie morală am avut, cred. Dar n-am cerut şi n-am obţinut lucruri precise: ziar, post de televiziune, daune pentru pagubele ce am suferit şi pază masivă, permanentă.

La ieşire mă aşteptau reporterii. Le-am făcut o declaraţie în sensul celor discutate. N-o să-l mulţumească nici pe Iliescu şi nici pe prietenii mei, pentru că îi dau din nou o şansă lui Iliescu să demonstreze că vrea democraţie în România. N-o merită. Şi e evident că nici nu vrea să o instaureze. El vrea să păstreze puterea în mâinile lui. Atât.

Duminică, 17 Iunie 1990

L-am văzut pe Michael Atkinson aseară. Îmi spune că Punch Green, ambasadorul SUA, se întoarce astăzi din Washington. Va trece să mă vadă, mai spre seară.

Am venit la Cluj cu avionul de cursă. Am aterizat aici, la aerodromul din Someşeni, pe la 9.15 dimineaţă. Sunt cu Viorel Delcă şi Doina Bască. Ne aşteaptă doi Raţiu – Ioan şi Marinei, tatăl Cameliei

— Şi ne duce la el acasă, unde mâncăm şi nişte slănină afumată cu roşii.

Sosim la Stadion pe la 10.40, unde se găseau, aş zice

vreo 14.000 – 15.000 de oameni. Mă aşază în tribuna oficialităţilor. Slujba era în toi. Interminabilă. îl hirotonisesc episcop pe George Guţiu. A făcut 17 ani de puşcărie sub comunişti. Are 67 de ani, mi se pare.

Cam plouă. Nu tare, mărunt. La o distanţă de 3 kilometri, pe cât îmi dau eu seama, ploua tare. Chiar furtună, căci mulţumită întârzierii bubuitului după fulger mi-am dat seama de distanţă. S-a mai luminat cerul, dar tot în nori a rămas soarele. Corul bun. Multă lume m-a primit cu aplauze şi entuziasm. Pe la prânz m-am ridicat în picioare şi m-am apropiat de balustrada ce separa tribuna oficială de restul stadionului. Imediat au dat năvală peste mine. Mic şi mare voiau autografe. M-am executat, până mi-a venit vorbă – chiar de la episcopul Todea – că mă roagă să nu întrerup slujba.

Am vorbit cu Lia Gherasim, cu Nelu Boilă. Cu mulţi alţii. Chiar şi cu Puiu Boilă, pe care l-am sfătuit să accepte comitetul provizoriu al organizaţiei judeţene PNŢcd şi să le dea banii ce i-au mai rămas.

S-a făcut târziu. Am socotit că nu e bine să stau la banchet. Îmi pare rău, căci aş fi vrut să transmit salutările mele Sfântului Părinte, la Vatican. Episcopul venit a fost tot polonez şi a rostit predica în poloneză. Todea e orator. Vorbeşte bine, inspirat. Dar mult prea lung, pentru mine.

Înapoi, la Marinei, ne dă o masă fata lui, Lăcrămioara. La rândul ei are tot o fată – Ioana – de vreo 7 ani, foarte drăguţă.

Sunt în avionul L-AR pe care l-am închiriat ca să ajung din nou la Bucureşti astă seară. Cât aşteptam avionul în casa lui Marinei, mi-am dat seama ce important e să fiu doar prezent. Se zvoniseră tot felul de lucruri.

Zi sacrificată. Mulţi bani cheltuiţi, dar cred că foarte mulţi au fost fericiţi să mă vadă. Mulţi dintre ei credeau că am plecat din ţară, după agresiunea minerilor. Mulţi au venit, cu lacrimi în ochi, să mă îmbrăţişeze, să mă sărute. Sute de mâini mi-au fost întinse, atât în tribună, în drum spre locul meu, cât şi la plecare.

Adunare la Liviu Petrina, la 6 seara. Ne întâlnim,

acolo, imediat după întoarcerea mea la Bucureşti. Coposu, Klaps şi mulţi alţii. Îi avertizez că aş putea fi chemat de urgenţă. Abia am comparat câteva note şi chemarea mi-a venit. Gigi Tecuceanu îmi cere să nu stau la Petrina care e compromis, se pare justificat. Nu ştiu exact de ce. Dar s-ar putea să fie arestat dintr-un moment într-altul. Şi n-ar fi bine să fiu găsit la el acasă când se face descinderea Poliţiei. Klaps, şi el, mă ia la o parte. Trebuie să ne întâlnim la 7.30 Ia el acasă, în Aleea Caragiale, nr. 8, *fără Petrina*. Doi senatori unguri au fost bătuţi de mineri. Când s-au plâns Poliţiei, iar au fost bătuţi. Vor protesta mâine în Parlament. Apoi, s-ar putea să se retragă întreg UDMR-ul şi să boicoteze şedinţele de acum încolo. Vor sprijinul nostru. Gigi vine cu maşina. Plec. „Se va încerca să vă invalideze alegerea în Parlament”, îmi spune.

La Klaps, aşa cum se convenise, eram toţi liderii prezenţi. Inclusiv şase dintre deputaţii noştri. Discuţii lungi. Cădem de acord asupra textului scrisorii de protest pentru Televiziune şi asupra poziţiei ce trebuie să luăm în Parlament. Nu ne retragem. Îi vom susţine pe unguri, dar numai implicit, vorbind de atacurile împotriva liderilor noştri, Coposu şi eu, şi împotriva sediului nostru din Capitală. Ciorna textului e scrisă de Ţepelea. O amendăm şi adoptăm. Sunt ales, după o scurtă discuţie, ca eu s-o prezint de la tribuna Parlamentului. Dobrescu a sugerat să o facă Diaconescu, pentru că e vorba de mine personal în text. Ceilalţi nu au fost de acord. Textul să fie modificat. Să zic „Coposu şi eu însumi am suferit” etc… Accept onoarea. Îmi dau seama că, din păcate, Diaconescu e foarte gelos pe mine. E a doua oară că sunt preferat lui, de majoritatea conducerii partidului.

Se ridică problema excluderii mele din Parlament pentru că am cetăţenie dublă. Dobrescu are un document redijat de un mare jurist ca să dau răspunsul potrivit, bazat pe legile noastre. Cetăţenia dublă e acceptată. Le scot şi eu o copie din buzunar a aceleiaşi „opinii”. Nu e cazul, le spun. Eu nu mi-am pierdut niciodată naţionalitatea şi nici cetăţenia română, pentru că n-am

renunţat niciodată la ea şi niciodată n-am cerut o altă cetăţenie. Deci problema nu se pune aşa. În legea engleză eu am fost, chiar întotdeauna, domiciliat în România, centrul preocupărilor şi al activităţii mele. Ştefan Mamulea a fost tot timpul prezent. Ne întoarcem acasă la 10.15 p.m.

Mă aşteaptă majoritatea colaboratorilor mei. I-am numărat: 12. Cu mine, eram 13. Gigi mă informează că s-a cerut mandat ca domiciliul meu să fie percheziţionat. Procuratorul general, Bobu, ar fi refuzat. Toţi, însă, vor să nu dorm acasă noaptea asta. S-ar putea să se încerce ceva care să zădărnicească validarea mea ca deputat. Ca să nu obţin, formal, imunitate parlamentară. Ezit: Faceţi mult prea mult caz de pericolul în care m-aş găsi. „Da, aşa credeţi? îmi zice Gigi. Citiţi asta". Şi-mi dă un fluturaş în care sunt atacat ca inamic al poporului, străin, legionar etc. Şi se cere expulzarea mea din ţară. Tot ezit. N-o să facă aşa ceva, tocmai acum, în preziua investiturii lui Iliescu în funcţia de Preşedinte al ţării, îmi spun.

Mănânc ceva, căci aveam timp până Ştefan Mamulea pregăteşte declaraţia ce urmează să o citesc în Parlament. Stau cu Harry. A fost în SAS. Mi l-a trimis Nicolae ca să mă apere. E bun prieten cu Julia Pilkington şi cu soţul ei, Orick Bashirov, arheologul. Şi el e de părere că trebuie să plec. Puşa e gata să mă găzduiască. Sosim pe la 12.30 noaptea.

Luni, 18 Iunie 1990

E ora 7.05. M-am trezit curând după 5.00. De atunci am cântărit puţin lucrurile şi mi-am făcut însemnările întrerupte ieri, când am aterizat la Băneasa.

În faţa intrării în clădirea Parlamentului, lângă Patriarhie, dau un amplu interviu echipei tv – ITN.

Când mă înregistrez, la intrare, Gheorghe Răducanu e şi el acolo. Reprezintă Uniunea Democrată a Romilor. Sunt foarte prost reprezentaţi, căci au votat „trandafirul", peste tot, nu numai pentru Preşedinţie. Adică au votat pentru FSN şi nu pentru candidaţii lor la Cameră şi la Senat. S-au păcălit ei pe ei înşişi. Mi s-au plâns că au fost bătuţi şi maltrataţi de mineri. Dacă l-aţi votat pe Iliescu… Dacă mă susţineaţi pe mine ar fi fost altfel. Mi-a spus ce

mult admiră familia lui cartea mea Moscova *sfidează lumea*. *Mi*-a adus-o, în cursul zilei, să-i dau un autograf.

Decanul de vârstă René Polierat a vorbit foarte bine. Moderat, înţelept. A fost ales Dan Marţian, dar s-a făcut o spărtură în FSN, pentru că 92 de voturi au fost date lui Adrian Severin. Şi noi l-am votat, la sugestia lui Geza Domokos, care mi-a confirmat că cei din sediul lor, din str. Herăstrău, au văzut cum toată ziua s-au cărat lucruri din casa mea. Asta, joi 14 iunie, după ce a fost vandalizată de mineri.

Dan Lăzărescu, pe care şi noi l-am propus, pe lângă PNL, a primit abia 9 voturi. Deci nici membrii partidului său nu l-au votat toţi. De altfel, a fost o candidatură simbolică. Tot în acest sens, am anunţat că PNŢ depune candidatura mea ca vicepreşedinte şi a lui Vasile Gionea, ca secretar. N-am nicio şansă pentru că nu întrunim numărul cerut de mandate, căci reprezentarea la aceste funcţii – trei vicepreşedinţi şi patru secretari – se face pe bază proporţională. Deci, doi vicepreşedinţi şi doi secretari vor fi numiţi de Opoziţie împreună, dacă reuşesc să creeze o coaliţie suficient de mare. Noi nici n-am încercat s-o realizăm. Candidăm, deci, doar simbolic.

Înainte de a se trece la constituirea organelor Parlamentului s-a dat cuvântul celor care au înaintat moţiuni în legătură cu evenimentele din 13 – 15 Iunie. Mi-a venit rândul. Am vorbit limpede, răspicat şi foarte ferm. Am pomenit despre intrarea cu forţa în locuinţa lui Coposu şi despre pagubele create acolo, şi de vandalizarea locuinţei mele.

Îndepărtându-mă de text, am zis: Şi, dacă mi se permite o paranteză… Eu am obiceiul, când apar la o ocazie festivă, cum e cazul acum, în faţa acestei auguste Camere, am obiceiul să pun o cămaşă albă. Îmi cer iertare. N-am putut s-o fac, pentru că toate cămăşile mele albe mi-au fost furate!

Râsete peste tot şi aplauze.

Şi, poate vă interesează…

Proteste… aprobări etc…

„Să-l ascultăm pe domnul Raţiu”.

Mă bucur, domnule Preşedinte, căci e un fel de indicaţie cum ar trebui să ne conducem dezbaterile… Interesant că minerii au demonstrat o subtilitate sartorială, sau, poate, o compasiune pentru mine. Şi, după o mică pauză: Mi-au lăsat toate… papioanele!

A fost o adevărată izbucnire de râsete în întreaga sală. Mi-am zis că cel mai bine la ora aceea era să creez destindere. Era o mai bună bază pentru dezbatere şi conciliere, decât o ambianţă încordată.

Întors acasă, văd trei mari maşini americane parcate în faţa ei. Pe Punch Green îl găsesc în micuţa noastră cameră de mixaj. Acolo ne făceam filmele în timpul campaniei electorale. A văzut totul. S-a edificat. I-am explicat de ce n-au distrus biblioteca de sticlă din biroul meu şi nici aparatura mea electronică, Apple Machintosh şi IBM. La întrebarea mea directă, mi-a confirmat că l-a văzut pe Ray Seitz. Nu există nicio înţelegere între Bush şi Gorbaciov. România n-a fost „cedată” sferei de influenţă sovietică.

La plecare Punch Green mi-a zis: *What are we, a couple of millionaires, doing în this country*? (Ce căutăm noi, doi milionari, în ţara asta?) *I am spending money* (Eu cheltuiesc bani), i-am răspuns, râzând.

Marţi, 19 Iunie 1990

Toată ziua în Parlament. Candidăm şi noi, PNŢ-iştii, simbolic. Eu pentru postul de vicepreşedinte şi Gionea pentru acela de secretar al Camerei Deputaţilor. Am primit 34 de voturi; Gionea, 37. Deci şi alţii ne-au votat, căci noi suntem abia 12, cu totul. Atât Radu Câmpeanu, la Senat, cât şi Quintus, la noi, la Camera Deputaţilor, au fost aleşi vicepreşedinţi. Cu votul FSN-iştilor, evident.

Poetul Ioan Alexandru s-a întors din Basarabia şi Cernăuţi. „Toată lumea mă întreabă despre dumneavoastră”. Îmi dă lista conducerii Republicii moldoveneşti: preşedinte Mircea Ioan Snegur, vicepreşedinte Ion Hadârcă, prim-ministru Mircea Druc, ministrul Cultelor Ion Ungureanu. Redactorul de la

Literatură şi Artă, Nicolae Ungureanu. Radio şi TV Matei Valeriu, Leonida Lari, Grigore Vieru şi Mihai Cimpoi, care a venit de la Moscova căci este deputat şi în Sovietul Suprem. Toţi mi-au transmis salutări. Mi-a făcut mare bucurie, căci aici n-am decât dezamăgiri şi grave probleme.

În timpul când se numărau voturile, şefii grupurilor parlamentare

— Suntem opt – s-au adunat sub preşedinţia lui Dan Marţian. E vorba de constituirea Comisiei Parlamentare de anchetă asupra evenimentelor din 13 – 15 Iunie. Am cerut ca FSN-ul să rămână în minoritate. Numai astfel se va linişti opinia publică internaţională şi cea din interiorul ţării, am zis. Domokos Geza a cerut paritate, deci fiecare grup parlamentar să aibă exact aceeaşi reprezentare în Comisie. N-a fost chip. Atât Marţian, dar mai ales Dumitru, au insistat să se respecte principiul proporţionalităţii. Adică, pe bază de complicate, dar exacte calcule (algoritm), FSN să aibă peste 2/3 din totalul membrilor.

În cele din urmă s-a căzut de acord să avem 15 membri: 8 FSN şi câte unul din fiecare celelalte grupări. Cum în Senat s-a căzut deja de acord să fie 5 FSN şi 3 din celelalte grupări, vom avea o comisie parlamentară formată din 13 membri FSN şi 10 ne-FSN işti. Nicio şansă ca să se ajungă la concluzii obiective. FSN-iştii, pur şi simplu, nu vor semna aşa ceva.

Miercuri, 20 Iunie 1990

Dick Clerk, fost senator de Ohio, Senior Fellow of the Aspen Institute for Foreign Policy and Defence, vine să mă vadă. Îi explic situaţia. Îi cer sprijin moral. Avem o mare bătălie în faţă.

La depunerea jurământului lui Ion Iliescu, întâmplarea face ca Petre Roman şi cu mine să stăm unul lângă altul în balconul Ateneului. Frumoasă sală, îi spun. Când a fost construită? E prima dată când o văd. În 1881. Ziua Regatului. Sper că Iliescu nu intenţionează să fondeze o dinastie. Nicio şansă. Pe urmă, examinând bolta Rotondei, am văzut că, de fapt, a fost inaugurată în 1888.

A fost extrem de prietenos. Am venit – căci eram înconjurat de PNŢ-işti – ca să demonstrăm că respectăm unitatea statului român. Dar eu nu mă ascund după deget. Sunt încântat că ambasadorul SUA n-a venit la ceremonie în mod ostentativ, ca să condamne ce s-a petrecut săptămâna trecută. Am vorbit mult împreună. Am ascultat, apoi, ceremonia, jurământul, cuvântarea lui Iliescu.

Când a terminat, toată lumea s-a sculat în picioare şi a aplaudat. Eu nu. Nu e din lipsă de curtoazie, i-am spus lui Roman. Nu mă scol, pentru că n-a spus adevărul despre evenimentele de săptămâna trecută.

La ieşire, toate televiziunile, corespondenţii de radio şi de presă, la mine au venit. Le-am spus că mi-au plăcut sentimentele şi programul exprimate de Iliescu. Mai ales pasagiile despre drepturile omului. Dar dacă afirmaţiile lui despre cum s-au desfăşurat lucrurile în zilele de 13 – 15 Iunie, reprezintă dovada sincerităţii şi obiectivităţii lui, atunci mă văd nevoit să nu am încredere în el. Dar, vreau să accept că e de bună credinţă. De dragul ţării. De dragul viitorului poporului român. Dar acum vreau fapte, nu vorbe. Şi am repetat că voi sta în România să lupt pentru democraţie. Am repetat că nicăieri şi nicicând democraţia n-a fost instaurată fără luptă.

Pură coincidenţă. Spre sfârşitul cuvântării lui, Iliescu l-a numit pe Petre Roman prim-ministru. Aplauze. S-a sculat în picioare. Când s-a aşezat din nou pe scaun, era, evident, încântat. I-am întins mâna şi l-am felicitat. Curios, dar sunt primul să te felicit, i-am spus. I-a plăcut.

La orele 4.00 p.m., la Cameră. Discutăm regulamentul. Merge încet. Intervin doar de două ori. Scurt, precis. Să le dau experienţa mea, în Occident, în problemele de procedură. M-au aplaudat deja la prima intervenţie. Dar la a doua, când m-am referit la audierile din Congresul American despre acordarea Clauzei naţiunii celei mai favorizate, m-au aprobat din plin şi FSN-iştii. Klaps a remarcat chiar: „Să ştii că-ţi câştigi simpatizanţi în Cameră”.

Joi, 21 Iunie 1990

Am introdus o moţiune: Nu numai Guvernul şi grupurile parlamentare, dar şi deputaţii, în mod individual, să aibă dreptul să prezinte un proiect de lege în Parlament.

M-am folosit de ocazie ca să explic marea discuţie din secolul trecut, în care Edmund Burke a jucat un rol hotărâtor. Deputatul, odată ales, nu reprezintă numai circumscripţia electorală care l-a trimis în Parlament, nu numai partidul pe lista căruia a candidat, ci şi conştiinţa sa. Alegătorii i-au dat mandat pentru că au încredere în judecata lui. El trebuie, deci, să rămână de sine stătător, ca om.

Am fost încântat când şi FSN-iştii au votat pentru mine în mare număr. E o mică victorie.

A venit Elizabeth. Mi-a adus două cămăşi albe. Stăm la hotel (Intercontinental). Gicu Pop vine la noi la masă. Nu îl înţeleg. Îmi spune că el mă „apără" faţă de toţi cei din „guvern", pentru că sunt un „bun român". Drăguţ din partea lui. Condescendent. Dar mă bagă în aceeaşi ciorbă cu Iliescu, cu Radu Câmpeanu. Probabil că aşa e, dar eu nu vreau să fiu asemuit nici lui Radu Câmpeanu şi, cu atât mai puţin, lui Iliescu. Ei vor puterea. Eu vreau să servesc naţiunea. Ei au avantaje de pe urma activităţii lor politice. Eu fac sacrificii enorme. L-am tot întrebat ce ar trebui să fac acum. Nu mi-a dat un răspuns, deşi am formulat întrebarea mea în zeci şi zeci de forme diferite.

Vineri, 22 Iunie 1990

Începem la 8.20 în Parlament şi terminăm la 10.15. Mă duc cu Petru Maior şi Ţepelea să depunem o frumoasă coroană de flori la Cimitirul Eroilor. Azi s-au împlinit 6 luni de la Revoluţie. Timişorenii, bineînţeles, consideră ziua de 16 decembrie, drept Ziua Revoluţiei. La 22 decembrie a căzut Ceauşescu. Asta e diferenţa.

Dau interviuri televiziunii australiene, la sediul partidului şi seara, o tânără americancă, Carolina Salguero, îmi ia multe fotografii, tot la sediul PNŢ, pentru magazinul LIFE.

Elizabeth mi-a adus şi o scrisoare din partea lui George Serdici. A văzut şi el programul la televizor, cu

casa noastră distrusă. Nu casă, propriu-zisă, ci tot interiorul ei complet vandalizat.

„Îţi scriu aceste rânduri pentru ca să ştii că suntem niţel îngrijoraţi”.

Omul ăsta n-are nicio consistenţă în comportarea lui. După ce m-a atacat ani de-a rândul, şi foarte vulgar, cu înjurături de mamă etc., acum vrea să fim prieteni. „Când vii din nou la Londra, poate eşti drăguţ şi-mi telefonezi. Poate putem dejuna împreună”, îmi scrie!?

Sâmbătă, 23 Iunie 1990

Vorbesc cu Petre Roman despre Minodora Ilie. O recomand ca ministru adjunct la Educaţie. „O să introducem sistemul occidental, cu un deţinător al portofoliului”. În orice caz, mi-a promis că va ţine seama de recomandarea mea. „Vreau s-o cunosc, bineînţeles”.

I-am comunicat totul Minodorei. Am luat masa cu Michael şi Veronica Atkinson. A fost şi Marry Younger, deputat, fost ministru. Ea se ocupă de „copiii dezavantajaţi”. (*Deprived children*). Sunt gata să construiască peste o sută de case de lemn, fiecare pentru 6 copii, plus „părinţii adoptivi”, cu condiţia ca Guvernul să aprobe un schimb favorabil pentru lira sterlină. L-a văzut pe Roman chiar astăzi.

Gicu Pop îmi explică că societatea „Associated Aerospace” de sub conducerea lui Sir Geoffrey Pattie e gata să comande 50 de avioane Rombac!!! Guvernul însă le-a indicat precauţie în urma evenimentelor din 13 – 15 iunie. Acelaşi lucru şi fabricii Rover care ar vrea să construiască Landroverul lor aici în România.

Sergiu Celac i-ar fi spus că are de numit 84 de ambasadori. Pentru Londra m-ar fi vrut pe mine. L-am asigurat că nu mă interesează. Un altul potrivit, zice Gicu, ar fi dr. Ioan Paşcu, economist. El însă nu e disponibil pentru că a devenit consilier personal al lui Iliescu.

Miercuri, 27 Iunie 1990

Alaltăieri şi ieri în Parlament. Aseară trăgeam la sorţi locurile Opoziţiei. PNŢcd cădem ultimii. Nimic de făcut. Vom fi cam la fundul sălii.

Astăzi dau delegaţie lui Ion Diaconescu să se ocupe de participarea noastră în Comisiile parlamentare.

Dau 6 exemplare din *Moscova sfidează lumea*, în româneşte, bibliotecii Camerei. Le semnez pe toate. Dan Marţian, preşedintele Adunării Deputaţilor, îmi cere să-i dau în scris notificarea că voi lipsi câteva zile din Parlament. O fac foarte succint.

Plec la Berlin. La aeroport (Otopeni) nu-mi deschid bagajele, dar îmi pun întrebări. „Ce vrei, doar ştii că e deputat, domnul Raţiu!" îi spune colegul. „Toţi trebuie să fim egali. De aceea am făcut revoluţia", răspunde al meu ritos. Ai absolută dreptate, i-am spus şi i-am strâns mâna. Încruntarea i-a dispărut de pe faţă.

E prima dată că utilizez un paşaport românesc. Avantajul e mare. M-a costat biletul vreo 900 de lei. N-am făcut coadă, nimic. La fel la paşapoarte. M-au invitat să trec imediat peste coadă şi mi-au adus paşaportul, gata marcat câteva minute mai târziu, acolo unde eram, în sala de aşteptare. Multă lume a venit să-mi ia autografe. Ceea ce s-a întâmplat şi în avion. De asemenea, la sosirea în Berlinul de Est.

Eram într-un avion rusesc, al liniei Interflung. Deci patru oameni la o masă, doi câte doi, faţă în faţă. Lângă mine l-am avut pe gazetarul japonez Toru Yasui de la *Nion Dempa News* şi în faţă pe Victor Mavrodineanu cu prietena lui nemţoaică, Astrid Hensel. El face filme pe cont propriu la München. Ea locuieşte în Berlin. Discuţie interesantă. El s-ar întoarce în ţară, „dacă democraţia ar avea o şansă". Opinie deprimantă, dar pentru moment justificată.

Vorbesc cu Nicolae. Mă informează că Richard Lewis de la Comisia Europeană merge la Bucureşti cu o misiune formată dintr-un deputat italian şi unul din Luxembourg. Soseşte duminică şi se întoarce luni.

Joi, 28 Iunie 1990, Berlin

Scriu versiunea mea a evenimentelor 13 – 15 Iunie. I-o trimit prin fax lui Nicolae, după ce vorbesc cu el la telefon. Vorbesc şi cu Dinu Daponte. Să pregătească tot ce e necesar pentru stabilirea băncii şi să examineze din nou

înfiinţarea postului nostru de televiziune.

Îmi cumpăr nişte cămăşi de la supermarketul Wertheimer. Găseşti de toate. Marfa debordează. Prosperitatea e de necrezut.

Seara, prima adunare a organizaţiei „The Cercle". A fost înfiinţată de Pinay, fostul prim-ministru francez şi e condusă acum de Julian Amery, care m-a invitat şi pe mine.

Participanţi interesanţi, aşezaţi la diverse mese mici. La a mea, Frank Steele cu soţia (el e bancher), Ted Shackley cu soţia (el e petrolist, face afaceri cu Polonia şi Ungaria), Fatima Garlani care reprezintă gruparea roialistă din cele şapte care luptă în Afghanistan împotriva omului Moscovei, Năjibulah, şi I.W. Landon (general, acum la pensie). A vorbit Jürgen Aretz, ministru adjunct la Interne, despre unificarea Germaniei. Foarte bine, dar nimic special. A pomenit determinarea lor de a rămâne în NATO, de frontiera cu Polonia, dar şi de drepturile minorităţii germane în oraşe în care acum 45 de ani aveau o majoritate zdrobitoare.

Au luat cuvântul şi Bruce Anderson, redactorul-şef de la *Sunday Telegraph*, ambasadorul Bach, care e şi secretarul grupului „Winston Churchill", sosit aici direct din Moscova, unde a văzut o slăbire a sprijinului de care s-a bucurat Gorbaciov. Apoi, ambasadorul Venezuelei, al cărui nume îmi scapă, Vicontele Cranbome, deputatul german Ortwin Lowack şi James Lucier, american mi se pare.

Vineri, 29 Iunie 1990, Berlin

Dumitru Cucu la micul dejun. Vrea să lucrăm împreună. Îmi multiplică Cartea Albă şi Post Scriptum-ul ce am pregătit despre alegeri şi evenimentele de la 13 – 15 Iunie. El colaborează foarte bine cu fiul meu Nicolae. Paler, Ana Blandiana şi alţii au fost aici. Păcat că nu i-am văzut şi eu.

Dimineaţa, la Primăria Berlinului Occidental. Eberhard Diepgen ne vorbeşte despre unificarea Capitalei şi a ţării. Foarte convins că totul va merge bine şi că inflaţia va fi neglijabilă. Poate 1 – 1, 5%.

Masa în Berlinul de Est. Ne vorbeşte Dr. Lassing. Muzeul Pergamon şi Iştar (Babilon) excepţional. Mai ales ultimul, cu faianţă colorată.

La prânz am stat lângă Lordul Thomas de Swinnerton. E istoric, şef al „Think Tank”-ului doamnei Thatcher ani de zile. Acum e activ în Camera Lorzilor.

Prin Julian Amery mă împrietenesc cu Cranbome. E moştenitorul Marchizului de Salisbury. Are 43 de ani. Îmi place omul.

Nouă întrunire în Primăria Berlinului de Est cu Elmar Pieroth, coordonatorul problemelor economice şi financiare inevitabile acum cu unificarea Germaniei.

Şi el foarte bine. Atât Diepgen, cât şi Pieroth pot să-mi fie de foarte mare folos.

Facem turul Berlinului de Est cu autobuzul. Clădiri impunătoare. Toate cam dărăpănate, iar casele particulare într-un hal fără de hal. Unele mai rău decât cele din Bucureştiul vechi.

După-amiază vorbesc eu, urmat de Vane Ivanovic. Discuţie animată. Foarte multe întrebări. Sper că voi putea obţine ajutor.

Sâmbătă 30 Iunie 1990, Berlin

Karl Heinz Narjes, fost vicepreşedinte al Comisiei Europene arată dificultăţile integrării cu multe amănunte şi cifre precise. Fritz Ermarth, de la CIA, susţine importanţa ideii democratice. Vorbeşte Cranbome ca să respingă ideea că socialismul nu mai există. Şi mulţi alţii. E cu adevărat un grup extrem de interesant.

Pentru mine ziua a început cu micul dejun. Klaus Rettel, şeful administrativ al Partidului Creştin Democrat, aici în Berlin, mi-a indicat că sunt gata să ne ajute. I-am vorbit în special despre un post independent de televiziune.

După masă James Lucier, directorul Comitetului Pentru Relaţii Externe (Republican) al Senatului, ne-a arătat intenţia Statelor Unite de a-şi micşora activitatea şi de a se concentra asupra emisferei occidentale. O re-definire va cea loc, cu siguranţă, o dată ce, după 1992,

Europa Occidentală se va afirma aşa cum este. Adică cea mai mare putere din lume.

La masă l-am avut pe Charles Pasqua musafir. M-a întâmpinat cu vorbele: „Vă cunosc de la televiziune. Aţi condus o campanie electorală foarte curajoasă”. Vorbeşte bine. Amuzant. Adevărat corsican. Acceptă să vină în România oricând îl invităm. Ne-a explicat cum vor alege candidatul la Preşedinţie, de acum încolo.

Ultimii au fost sud-africanii Rae Killin şi A.E. van Njekerk. Problemă eternă. Bruce Anderson a intervenit foarte tare ca să critice viteza cu care se transformă apartheid-ul. Discuţia personală ce am avut cu Ermarth, de la CIA, şi cu Nicholas Elliott – separat şi confidenţial, bineînţeles – mi-a dat speranţe.

La masă, Kata Eszterhazi, nevasta lui I.W. Landon, s-a aşezat lângă mine. Ne-am înţeles foarte bine. Îl cunoaşte foarte bine pe Paul Odescalchi. I-am spus că Elizabeth stă cu ei pentru nunta fetei lor şi că Nina ne e bună prietenă. Bob Knight, avocat din New York, mi-a vorbit foarte pozitiv despre impresia eroică ce dau eu Occidentului, care trebuie valorificată pentru binele României şi al democraţiei în general.

Duminică, 1 Iulie 1990

Fatima Garlani a vorbit despre Afghanistan. Kabul rămâne în mâna lui Năjil pentru că nu există un singur lider al celor şapte grupuri de luptători pentru libertate. Pakistanul doreşte să con troleze mişcarea, ceea ce nu convine majorităţii afghanilor. Tatăl ei conduce grupul promonarhist.

S-a făcut un tur de orizont. Castro nu mai are mult până ce va fi înlăturat. Poate cu vărsare de sânge, dar Moscova nu mai are interesul să-l susţină cu atâţia bani; ceea ce nu-şi poate permite, în tot cazul. Menghistu are şi el o problemă. Va fi răsturnat. S-a căzut de acord ca următoarea întrunire a „Cercle”-lui să aibă loc la Washington, între 29 noiembrie şi 2 decembrie a.c.

După cina de seară, a vorbit generalul Cane (Kahn) care comandă garnizoana franceză aici, la Berlin. A fost

foarte bine, foarte realist.

Vorbesc la telefon cu Regina Ana şi cu Regele Mihai. Le explic situaţia din ţară. Îmi mulţumesc pentru că am protestat că li s-a anulat viza de intrare în ţară. La rândul meu, le mulţumesc pentru mesajele de simpatie şi sprijin ce mi-au transmis prin Simina Mezincescu şi prin Elizabeth. Îi spun Regelui că sunt atacat sistematic în presa guvernamentală că aş fi fost legionar şi că s-ar putea să se pregătească un proces împotriva mea. În care caz, sper că va vorbi pentru mine.

Luni, 2 Iulie 1990, Londra înainte de masă vine Lionel Bloch. Aranjăm problemele Fundaţiei Raţiu. Vreau să se plătească toţi banii care se datoresc Fundaţiei de la înfiinţarea ei. După cât îmi amintesc, e vorba de 60.000 de lire sterline pe an. Vreau, de asemenea, să fac un nou „covenant" pentru Fundaţie, pe o durată de 4 ani.

Telefonez, apoi, lui Harley Balzer în Washington şi-l pun în legătură cu Lionel. Discută cele de cuviinţă ca să se poată pomi acţiunea necesară pentru înfiinţarea Catedrei de studii româneşti la Universitatea din Georgetown.

Masa cu Dinu Daponte şi Nicolae. Dinu e gata să pornească Banca de Investiţii din România. Va avea un capital de 5 milioane de dolari, din care statul român va deţine 20%. Restul să fie al nostru, al societăţii Hayworth. Eu ar urma să găsesc cei 4 milioane de dolari de care are nevoie. Să-i punem împreună, i-am zis. „Eu fac treaba. Tu aduci banii. Aşa ne-a fost înţelegerea", a fost reacţia lui Dinu. Nicidecum. Mergem jumătate, jumătate. „Şi lucrul, munca mea?!" Bine, dacă insişti să fie remunerată special, să pui mai puţini bani decât mine, dar de pus trebuie să pui. Altfel nu merg.

Ne-am tot învârtit în jurul problemei. În cele din urmă, i-am dorit succes, să facă totul cu alte instituţii financiare. Cum e, de pildă, Morgan Grenfell şi nu mai ştiu care, căci a menţionat mai multe. Nu-mi place schema lui. El vrea să finanţeze activitatea Guvernului cu bani occidentali. „Dacă n-o facem noi, o fac francezii şi italienii", m-a „ameninţat". Să fie sănătoşi. Eu nu vreau să

ajut Guvernul ăsta. După mine, banca trebuie să finanţeze, direct, doar întreprinderi private. Să demonstrăm aşa viabilitatea privatizării, în mic. Atunci meritul e al nostru. Al ideilor noastre. Şi nu va consolida Guvernul ăsta comunist.

Marţi, 3 Iulie 1990, Londra

La Foreign Office, la 10.00 dimineaţă. În biroul lui Alain Lidington, asistent special al lui Douglas Hurd. Era şi un alt expert, consilierul Maurice Frager, şi apoi, din partea Foreign Commonwealth Office, Christopher Hulse şi Robin Hoggard. Le-am explicat situaţia. Le-am dat Cartea Albă, cuvântarea mea din Parlament din 18 Iunie şi *România – an assessment*, versiunea lărgită a „post-scriptum”-ului pregătit de Cristian Popescu. De data aceasta n-am avut nicio dificultate. I-am reamintit lui Hulse că, la ultima noastră întrevedere, el credea că Frontul va duce ţara la democraţie. Nu mai e cazul. Ar fi o adevărată tragedie dacă Occidentul ar repeta greşeala făcută cu Ceauşescu, le-am spus. Să nu se mai convingă pe ei înşişi că dorinţa lor e o realitate. Ei vor să vadă democraţie în România. Dar nu Frontul va aduce-o. Şi, cu siguranţă, nu Iliescu. M-am declarat susţinător al ajutorului umanitar de care avem mare nevoie în România. Nu însă de ajutor economic. Dacă se dă ţării, adică Guvernului, regimul actual, nedemocratic, va fi consolidat. Şi nu se va obţine nicio schimbare reală. Birocraţia şi corupţia se vor întări. Le-am vorbit de ziar şi de postul de televiziune.

La masă m-au invitat fetele de la Blenheim Estates, Susan şi Helen. Afacerea lor merge bine. Nicolae îmi atrage atenţia asupra unui articol în *Evening Standard*, în care Sandu Pobereznic s-a prezentat ca mare antreprenor de construcţii şi că el a pus la punct scoaterea ziarului nostru în România. El a obţinut noul local, a semnat contractul etc. Nu e de mirare că nu prea are admiratori printre ceilalţi membri ai echipei mele.

Gorbaciov spune răspicat la Congresul partidului comunist din URSS că, dacă situaţia economică nu se

îmbunătăţeşte în timp de doi ani, îşi va da demisia. Ligaciov a fost mai aplaudat la acest congres, decât oricare alt lider.

Să nu uit. Ieri dimineaţă am dat un interviu la ITN. Tot în legătură cu promisiunea lui Petre Român că ceea ce s-a întâmplat la 1415 Iunie, nu se va repeta niciodată. Imposibil de crezut. În România nu există democraţie, a fost comentariul meu. Nicolae mi-a obţinut textul interviului.

Mandela e în Anglia. Mult mai important decât un lider român! Nici Margaret Thatcher şi nici Douglas Hurd nu m-au primit. Pe Mandela, da.

Miercuri, 4 Iulie 1990

Toată ziua la aeroportul Heathrow. Zborul nostru TAROM amânat, oră după oră. În cele din urmă a fost anulat. Pierdere de vreme enormă, cu repartizarea şi cazarea pasagerilor la hotelurile din apropierea Aeroportului.

După vreo 2 ore abandonez ideea şi mă întorc acasă. Seară plăcută cu Elizabeth, dar m-a întristat faptul că echipa engleză de fotbal a fost învinsă de cea a Germaniei, prin tragerea de la llm. Meritau să câştige, cred, deşi şi germanii au jucat foarte bine.

Joi, 5 Iulie 1990

Cam acelaşi lucru. Ar fi trebuit să decolăm la 11.00 a.m. Am decolat la 14.19. Mă întreb de ce aceste enorme întârzieri.

Stewardesa mi-a reţinut un loc foarte bun lângă fereastră, unde am loc pentru picioare. Deci mă bucur totuşi de un tratament privilegiat! Acelaşi lucru la paşapoarte, când am sosit la Otopeni. Mi l-au luat imediat, ducându-mă la un ghişeu neutilizat. Gigi m-a primit cu cei doi băieţi, Marius şi Teo. Pe ei i-am trimis să aducă bagajele. Noi am plecat imediat cu Nicu, şoferul nostru, la volan. La vamă nu mi-au inspectat nimic.

Sârbu de la PNŢ mă aştepta acasă. „Situaţia e dezastruoasă în partid. Nu mai daţi nimic. Coposu e plecat în străinătate, la Bruxelles. Trebuie să facem ceva. Altfel

dispărem”. Grigore mă informează că şi liberalii s-au rupt: Câmpeanu şi ceilalţi. Probabil e o acţiune de fărâmiţare totală a Opoziţiei. Nu numai în Parlament, ci şi în afara lui. Dar şi de lipsă de coeziune în interior.

Am călătorit cu Ilinca Bossy, Sally Laird şi Stephen Davies. Ea are un plan de publicare de cărţi didactice pentru învăţarea limbii engleze. Negociază cu Ministerul Educaţiei. Sally e Directoarea „Central East European Publishing Project”. Organizaţia e ataşată la St. Antony’s College, Oxford. În fine, Stephen, care şi-a luat un doctorat în România, despre epoca fanariotă, are acum o societate proprie. Îi spune „Dragoman Sound Guides”. Om interesant. Cunoaşte bine istoria noastră, mai ales între anii 1711 – 1821.

Un israelian, Efri Pedatsur, şi un palestinian, acum în Liban, fac afaceri cu România. Şi ei au căutat să-mi vorbească şi să mă pompeze. Am fost politicos, dar n-am angajat o discuţie. Caramitru mi s-a prezentat. El e mare mahăr al FSN. Nu ştiu exact ce şi cum.

Interesant, însă, ce idei circulă. Un inginer, de vreo 35 – 38 de ani, mi s-a declarat adept etc… Era cu soţia, cu mama lui şi cu un băieţel de 6 ani, care are mâna dreaptă nedezvoltată. Aşa, rămasă chircită. Lucian îl cheamă. Au fost la Oxford la un mare specialist care-l va opera peste vreo 3 – 4 ani, mi-au spus. „Poporul român n-a înţeles ce propuneaţi la alegeri. Nimeni nu înţelege privatizarea. Să vie Regele. Pe el îl vor accepta”.

Merg cu Gigi la cină, la hotelul Bucureşti. O masă mare de tineri nu departe de a noastră. Vine o fată frumoasă să mă asigure de admiraţia lor etc. Merg şi le strâng mâna. Erau vreo 20.

Sir James şi Lady Ackers îmi trimit o notă: „*Sir J & L.A., from England present their compliments and best wishes*. „Mă duc şi la masa lor să schimbăm câteva cuvinte. El face afaceri în România.

Duminică, 8 Iulie 1990

De când am venit, numai probleme.

PNŢ. Sunt şi astăzi diverse adunări. Comploturi. Un

grup, care pretinde că are asentimentul a 12% din delegaţii PNŢ pe judeţe, vor înlăturarea multora din conducerea actuală. Pe Coposu vor să-l reţină ca un fel de consilier onorific. Dar pe Klaps, Bărbuş, Diaconescu etc. pe toţi îi vor înlăturaţi. Eu nu sunt vizat. îl vor pe Ioan Alexandru preşedinte. Informaţiile astea îmi vin prin Cristian Popescu şi Doina Bâscă. Secretarul adjunct al partidului, Sârbu, însă, are alte idei. Evident, nu ştia de aceste „comploturi". El vede o reorganizare cu mine şi Coposu, co-preşedinţi şi înlăturarea celorlalţi bătrâni. Cum a fost pe vremea când Maniu şi Mihalache conduceau împreună partidul. El vrea sprijinul meu pentru „Federaţia Asociaţiilor de întrajutorare AGRONOM". O va înregistra chiar luni, 9 Iulie.

Grama, de la UDC (Uniunea Democrat-Creştină), vine şi el. „Ion Puiu a venit să facă o alianţă cu noi", mi-a spus. Dar nu se grăbeşte. Toate partidele din Opoziţie, cu excepţia liberalilor, se vor apropia de UDC. „Este cea mai mare structură politică în Occident, azi". După el, Puiu şi Rădoiu i-ar aduce 50.000 de tineri. „Dar Puiu e un smintit", a adăugat. PNŢ-ul şi nici PNL-ul nu mai au credibilitate. Patriciu, care a fost dat afară din PNL, a înfiinţat „Partidul Liberal al Tineretului".

Grama ţine foarte mult să nu se afle că i-am dat nişte bani.

Discut cu Doina Bâscă. Planuri cu ziarul. Ţin mult să reuşească.

Cei doi „securişti" ai mei, Teo şi Marius, sunt adevăraţi mercenari. Vor foarte mulţi bani. Pretind că fiecare dintre ei ar fi îndreptăţit la 1625$ pe lună. Am să le ofer 500 la fiecare şi bună ziua.

Îmi reorganizez puţin, ce am putut salva după vizita minerilor.

Astăzi vine Iosif Urcan. E originar din Turda. Discutăm problemele locale. În ordinea priorităţii: 1. Controlul poluării; 2. Casa de cultură, care trebuie terminată; 3. Băile trebuie dezvoltate. Nămolul e mai bun, mai sărat decât cel de pe Litoral; 4. Exploatarea apei

minerale Bor sec.

Au idei foarte precise, el, Romulus Marta şi Sabin Sasu. Îi spun să vină cu propuneri concrete. Vreau să-i ajut.

Petrina şi Iftene Pop îmi pun o bandă. Primele trei minute e retractarea la Televiziune a acuzaţiilor aduse lui Petrina. Apoi o jumătate de oră discuţie între Petrina şi Voican, care i-a sugerat să mă expulzeze imediat. „Mandatul lui n-a fost validat... Ce perspective politice aveţi cu domnul Raţiu? E bătrân. Sacrificaţi-l. Cauza este el. El e inspiratorul şi autorul moral" (al manifestaţiilor din Piaţa Universităţii şi al zilei de 13 Iunie). Mi-au promis să-mi dea o transcriere a pasajelor respective.

Vorbind de partid, mi-au spus că ei patru sunt solidari: Ioan Alexandru, Suianu, Iftene Pop şi Petrina.

„Dacă ne mai atacă Klaps, noi plecăm. Şi cu noi, vor pleca foarte mulţi. Căci suntem mulţi".

Luni, 9 Iulie 1990

Îi concediez pe cei doi securişti, Teo şi Marius. Le dau 500 de dolari fiecăruia. Generos, dar nu voiam să le dau prea puţin. Chiar şi aşa, nu m-ar surprinde dacă ar încerca să se răzbune pe mine.

De la 12.00 încolo, în Parlament, până seara târziu. Obosit mort, nu prea dorm bine. Prea mulţi ţânţari. Trebuie să dorm cu geamurile închise. N-am încotro!

Marţi, 10 Iulie 1990

Dimineaţa, la Comisia Drepturilor Omului, Cultelor şi Minorităţilor. Discuţie aprigă între reprezentanţii AUR şi minoritari, pe chestia vicepreşedinţilor. Prea mulţi minoritari: un ungur, un neamţ şi un lipovean. Am intervenit şi eu ca să-i acceptăm. Petru Maior a fost cel care a declanşat discuţia, de fapt. Deşi vorbeşte foarte bine ungureşte, sau, poate, tocmai de aceea, e foarte pornit contra ungurilor. N-are nicio încredere în declaraţiile lor de loialitate faţă de statul român.

La prânz, la Gerry Falwell, la Intercontinental. El e baptistul care predică la televiziune în Statele Unite. Are un succes enorm. Strânge sume enorme. Predică pe 8

canale de televiziune şi are Universitatea lui. I-am descris situaţia din România. I-am povestit ce s-a întâmplat la 13 – 15 Iunie. M-a întrebat ce poate să facă pentru noi. Roagă-te lui Dumnezeu, i-am răspuns. Şi ajută-ne cum poţi. Cu de toate. Ne-am fotografian împreună. Eram cu Paul Lăzărescu, redactorul de la *Dreptatea*, Doina Bâscă, Ştefan Mamulea şi Victor Găetan. Era înconjurat de mai mulţi români baptişti. Faliwell e mai înalt ca mine. Bine făcut. Va predica astă seară aici, la Bucureşti.

Când am sosit la Parlament, l-am văzut pe Năstase, noul ministru de Externe. Ne-am strâns mâna şi l-am felicitat. Vrea neapărat să-mi vorbească, mi-a spus.

La şedinţa din Parlament m-am folosit de orice ocazie să vorbesc despre practica parlamentară în democraţiile occidentale. Prezenţa la dezbaterile Camerei este facultativă. Numai la vot trebuie să fii prezent. I-am făcut să râdă, căci m-am plâns. Scaunele sunt neconfortabile şi rândurile prea strânse laolaltă. Nu poţi să dormi, le-am spus. Le-am vorbit de spiritul ce se degajă din apartenenţa la acest club select. Cât de important este ca oamenii să se cunoască şi să se aprecieze reciproc peste ideile de care sunt animaţi şi indiferent de partidul căruia-i aparţin.

Şedinţa preşedinţilor celor opt grupări parlamentare. îl propun pe Râul Petrescu consilier pentru redactarea Constituţiei şi pe Vasile Gionea din partea PNŢcd. Mă duce, apoi, maşina lui Stănculescu la Ministerul Apărării. Victor Stănculescu era încă cu Iliescu. „Cinci mitropoliţi au fost în audienţă. Toţi au ţinut să vorbească”. Şi a continuat să se scuze pentru întârziere.

Am\ost foarte direct. De ce m-au ales pe mine, singurul om politic a cărui casă a fost vandalizată? Ce vrea Iliescu? Agresiunea împotriva mea m-a făcut cunoscut în toată lumea. Ce vrea acum? Să mă facă martir, şi erou? I-am vorbit şi de cei 100.000 de dolari ce mi-au fost furaţi. A dat un telefon lui Ursu, noul ministru de Interne. 20.000 de dolari i-au fost înmânaţi de unul dintre mineri. Ursu vrea să-mi vorbească. Stănculescu e de acord că întreaga acţiune a fost o înscenare.

Ce va face Iliescu dacă regimul comunist se prăbuşeşte în Rusia, sau dacă Gorbaciov este susţinut din plin de occidentali, care-i vor cere ca preţ abandonarea influenţei Moscovei în Europa Răsăriteană? Se va putea el menţine, singurul şef neocomunist în întreaga Europă? Până şi Bulgaria s-a schimbat şi Albania e în curs de schimbare. Vrea el să ajungă la stâlpul infamiei? „I-am spus că dacă-i invită pe mineri a treia oară, Armata nu va mai sta la o parte", mi-a declarat Stănculescu.

Când îmi aşteptam maşina, în faţa Parlamentului, pe la 6.10 p.m., Măgureanu a venit să mă vadă. A fost vădit flatat că i-am rostit imediat numele când m-a întrebat dacă ştiu cine e. „Şi ştiţi ce sunt acuma?!" Da, şeful Securităţii. „Nu trebuie să rostim cuvântul ăsta, şi mi-a explicat etc. E SRI". L-am întrebat de ce această campanie contra mea în ziare, ca să mă facă legionar, că am finanţat demonstraţiile din Piaţa Universităţii etc. Ca să fiu eu autorul loviturii de stat? l-am întrebat. Când a protestat, i-am zis: Am înregistrat pe bandă o conversaţie, care afirmă clar că ăsta a fost scopul. „A cui?" A lui Voican. Foarte clar. Voia ca eu să fiu ţapul ispăşitor. „Dacă o ai, fă-o publică". Mă voi gândi. Şi el vrea să mă vadă. „Dar numai noi doi, discret". De acord.

Miercuri, 11 Iulie 1990

La prima şedinţă a Constituţiei. Prezidează Bârlădeanu cu Dan

Marţian şi Radu Câmpeanu, în marea sală construită în timpul lui Dej.

Cuvântările, nu prea interesante. Liber-schimbistul nostru a mai reuşit să meşteşugească nişte fraze frumoase. Are talent. Altfel, destul de previzibil şi anost. Dar s-au perindat mulţi la tribună. Evident, voiau să se asculte şi să fie văzuţi la televizor. După o scurtă pauză am votat Regulamentul de funcţionare. A fost puţină dezbatere ca să avem vot secret, când votăm ansamblul Constituţiei, măcar. Diaconescu a vorbit în sensul ăsta. Bineînţeles, n-am reuşit. Pentru mine nu e important. Eu sunt chiar gata să se voteze nominal. Dacă nu e o Constituţie bună, voi

vorbi împotriva ei, pe faţă. Şi tot pe faţă sunt gata să votez împotriva ei.

Am sosit, cu o mică întârziere, la Comisia Afacerilor Externe. Tot Bârlădeanu prezida. Vreo 40 de deputaţi şi senatori erau deja adunaţi. M-am dus direct la Bârlădeanu şi i-am strâns mâna. În sfârşit, ne cunoaştem. Era vorba că am încheiat un acord secret acum vreo câţiva ani. Dar până acum n-am avut onoarea. A spus şi el ceva, să confirme că nu ne-am cunoscut niciodată.

Klaps s-a supărat că nu l-am numit pe el în Comisia de redactare a Constituţiei din partea PNŢ. Îl numisem pe Vasile Gionea, aşa cum ne înţelesesem.

La 5.30 p.m. la noul ministru de Externe, Adrian Năstase. Sunt primit de tot biroul lui. Strâng mâna fiecăruia şi simt simpatia de care mă bucur. Facem obişnuitul tur de orizont. Legături strânse cu Europa. Vom găsi sprijin în „brâul latin" (Spania, Franţa, Italia). Situaţia nu e excelentă, dar se va schimba până-n septembrie. „Vom da semnale că mergem spre democraţie", a zis. I-am indicat ce semnale ar trebui: eliberarea imediată a celor arestaţi la O Iunie şi rearestarea, numai după ancheta parlamentară, a celor vinovaţi; înfiinţarea postului de televiziune independent şi să mă lase să-mi public ziarul. La sugestia mea a reluat ideea schimbării şi retragerii securiştilor din diplomaţie. A început s-o facă, treptat. Are mare nevoie de diplomaţi calificaţi. „Maliţa ar fi bun, dar l-a servit pe Ceauşescu". Legături cu America Latină şi cu piticii puternici din Extremul Orient: Hong Kong, Taiwan, Coreea de Sud şi Singapore. Relaţiile cu China sunt foarte bune. Trebuie întărite. Importăm mai ales bumbac de acolo şi produsele noastre fabricate sunt acceptabile. Nu se va urmări obţinerea Clauzei Naţiunii Celei mai

Favorizate din partea SUA, iar Uzina nucleară de la Cernavodă se va realiza cu Canada. Va înfiinţa un institut ai Drepturilor Omului şi a acceptat sugestia mea de a se crea un Ombudsman.

Mi-a vorbit despre propaganda şovină maghiară şi-şi dă seama de pericolul ce ne paşte.

Nu ne dorim democraţie şi nu ştim să respectăm drepturile minorităţilor, iar Transilvania aparţine altei tradiţii. „Cred că toţi vrem să apărăm Transilvania. Contez pe ajutorul dumneavoastră”, mi-a zis. De altfel, s-a arătat tot timpul extrem de doritor să discute cu mine.

El vede o realiniere a puterii. Rusia propriu-zisă, fără statele periferice ale Uniunii Sovietice şi Germania Unită. „Ca întotdeauna, ele se vor înţelege şi vor colabora”. Nu ca la Rapallo, în 1925. Nu state ostracizate, care se împrietenesc, i-am zis. „Vor fi cele mai puternice în Europa”, a fost reacţia lui. Cum ne afectează pe noi? „Trebuie să mergem spre o Europă Unită” şi a repetat ideea avansată de mine în timpul campaniei mele electorale. Să mergem toate statele foste comuniste împreună spre Europa. Suntem în pericol să rămânem pe drum, aşa cum mergem acum.

La plecare, îl aştepta şi Stark în anticameră. Şi din nou tot cabinetul. Am vorbit de *Moscova sfidează lumea*. „O am şi eu. Păcat că n-o am aici să vă cer un autograf, mi-a zis Năstase.

Armata n-a prea fost afectată de comunism, i-am spus, provocator, căpitanului care m-a condus la maşină. „Ba da, a fost. Primeam ordine. Trebuia să le executăm”.

Un tânăr din Dej, turdean la origine, Ioan Colceriu, vrea să-l ajut să-şi perfecteze o invenţie. Îi spune: „Vehicul inerţial cu recuperare de energie cinetică”. Ar merge pe şine şi ar funcţiona perfect oriunde sunt dealuri, fără niciun fel de carburant etc... Ideea e interesantă. Se apropie de „perpetuum mobile”, i-am spus. Nu ştiu cine spunea că românii au dat un mare număr de căutători ai acestei iluzii. „Nu chiar. Invenţia constă în înmagazinarea şi conservarea energiei create când vehiculul merge în vale”. Nu vrea nici să-l perfecţioneze, nici să-l vândă Occidentului. De ce n-o facem aici, la noi în ţară?

Ne-am înţeles să-mi dea copii după calculele şi desenele lui, să le trimit fratelui meu Mircea. Dacă el e de acord, îl voi susţine. Va fi nevoie de mulţi bani, bineînţeles.

Joi, 12 Iulie 1990

Vine maiorul Ilie Ion, de la Procuratura Militară. Vrea o Declaraţie de la mine asupra celor petrecute în ziua de 14 Iunie. Asistă şi Ciomagă, parte din timp. Se anunţă Brucan. Îl trimit pe Costache pe scara din dos şi-l primesc pe Brucan cu Răsvan Măgureanu. Îmi propune să formăm o Comisie Naţională Neguvernamentală pentru investiţii în România. Radu Câmpeanu este deja de acord. Noi să formăm un trio, eu fiind preşedintele Comisiei. Văd ce vrei să cumperi, dar ce vinzi? l-am întrebat. A explicat, coerent de altfel, că Guvernul n-are nicio şansă să restabilească încrederea Occidentului în România. „Aveţi o şansă unică să prestaţi un serviciu mare ţării”. Mi-a dat să înţeleg că cei de la Guvern sunt de acord. A subliniat că e iniţiativa lui. În afară de noi trei să mai fie doar oameni din afară, bine cunoscuţi: Ion Ţiriac, George Pop, Stoleru, Georgescu-Roegen, Anghel Rugină şi alţii. Să dăm o conferinţă de presă. Să mă gândesc, i-am răspuns. „Faceţi-o repede, căci e urgentă problema”. Am râs. Eu sunt ardelean, gândesc foarte încet, n-am agilitatea minţii dumitale.

L-am întrebat însă, de ce, dintre toţi conducătorii politici români, mie mi s-a făcut „onoarea” de a fi ales victimă a mineriadei. Numai casa mea a fost vandalizată. Şi mi s-au furat şi 100.000 de dolari. „Trebuia să ai carte de credit”, mi-a zis. Dar a condamnat „poziţia” celor care au făcut acţiunea.

La Măgureanu, şeful Serviciului Român de Informaţii, în birourile lui din clădirea Parlamentului. (Se vor muta de acolo.) îl întreb şi pe el de ce am fost ales ca victimă a minerilor. N-a răspuns. I-am explicat cu câtă grijă clădirea în care locuiesc n-a fost distrusă. Sticla intactă peste tot. Doar portretele mele oficiale şi pictura mea pe sticlă complet distruse. „Vă vorbesc acum ca ardelean…” e felul în care începe, vrând să fie convingător, să mă câştige de partea lui. „Dumneavoastră sunteţi acela care l-aţi ales pe domnul Iliescu preşedinte. Cu prestigiul dumneavoastră, nepotul memorandistului, primul ardelean candidat la cea mai mare magistratură a poporului român, ar fi trebuit să

câştigaţi. Dar l-aţi atacat pe domnul Iliescu, aţi atacat comunismul. Toţi foştii membri şi familiile lor l-au votat pe el. Să se apere. Şi mai are foarte mulţi oameni care-l iubesc în ţară”.

Nu m-aţi lăsat să explic ţării ce vreau, cine sunt, cum sunt. În schimb, m-aţi denunţat, atacat, prezentat drept moşier, străin de ţară, aducător de şomaj, vânzător de ţară, spion occidental, legionar. Şi câte şi mai câte. De ce nu mi-aţi dat voie să public ziarul meu? Să am un canal de televiziune? Doar ai fost prezent când am avut înţelegerea cu Iliescu să o fac. I-am şi prezentat cererea, formală, şi a acceptat-o dându-ţi-o dumitale pentru execuţie. De ce nu s-a ţinut de cuvânt? De ce nu ne-aţi dat casa în care eu şi soţia mea am fi dorit să locuim? Păcat că am pomenit casa. Asta i-a dat şansa să nu răspundă la întrebările cu ziarul şi tv. „Am fost foarte jenat. Mai mult ca oricând în viaţă…” etc., dar nu mi-a dat o explicaţie concludentă.

Restul conversaţiei s-a concentrat pe două subiecte:

— Să public tot materialul incriminant despre cele petrecute la 14 – 15 Iunie. „O să vedeţi dosarul nostru, din care va rezulta că s-a încercat o lovitură de stat”. A fost de acord deci, să public conversaţia Petrina-Voican. Eu i-am spus că e vorba de Voican, dar nu l-am pomenit pe Petrina.

— Să aduc contribuţia mea atât de necesară ca să se refacă imaginea României în Occident. N-a spus-o, dar era vorba de ajutor economic din Occident. Ei îşi dau acum seama că eu am mare influenţă. Nu numai potenţial, ci efectiv.

La 14.00 vine Chivulescu cu doamna Berechet, care trăieşte în Elveţia. El e cumnatul lui Velţian. Îmi spune că nevasta lui Velţian a decedat. Foarte optimişti, amândoi. Ţara a început să înţeleagă. Occidentul la fel. Un gazetar francez, Castex, a scris un articol extraordinar, sub titlul „Cea mai mare minciună a secolului”.

La ora 5.00 p.m. precis apar la ministrul de Interne, Viorel Ursu. Aceeaşi poveste. Acceptă plângerile mele asupra pagubelor cauzate mie şi banilor ce mi s-au furat. Remarcă doar că cei nedreptăţiţi nu se adresează

autorităţilor imediat. Pentru că nu au încredere că autorităţile le vor face dreptate. Nu credeţi? Este normal după atâţia ani de comunism! Să nu comparăm situaţia din ţara noastră cu cea din Anglia. Dar şi noi avem un sistem de legi, o legalitate a noastră. Peroraţii. Eu nu pot să cunosc ce s-a petrecut în toţi aceşti ani, mi-a sugerat. Ba da, i-am răspuns. Dacă-mi citiţi cărţile, veţi vedea că sunt complet la curent cu situaţia. E adevărat însă că am rămas surprins şi îndurerat. Omul e corupt. S-a petrecut ceva în sufletul românului. Ethosul lui a fost alterat… M-a asigurat că dreptate se va face. Toţi vor fi pedepsiţi. Vă fac o propunere. Dacă vă aduc o bandă care-l incriminează pe un important membru al Guvernului, îl veţi pedepsi? „Mărturia înregistrată pe bandă nu e admisibilă în instanţele din România etc…”. Partea cea mai mare a conversaţiei a fost consacrată rolului meu în ţară.

„Să nu fiţi un Cato. Să fiţi părintele neamului. Aveţi admiratori în ţară. Dar, mai ales, aveţi o poziţie în Occident. Puteţi face foarte mult pentru ţară. În Occident sunteţi bine cunoscut etc.”

Aceeaşi poveste. Parcă s-au înţeles. Toţi vor să ajut Guvernul actual să-şi schimbe imaginea. Dar nu schimbându-se el, ci ca eu să afirm pentru uzul Occidentului, că s-a schimbat.

Toate se leagă între ele, în ultimele zile. Caricatura care a apărut în *Adevărul* din 8 Iulie e grăitoare. Să fi primit ei toţi, ordin de sus? Sau toţi gândesc la fel?

Încep să înţeleg şi să-mi explic o serie de lucruri. Oamenii aceştia au un trecut în comun, mici sau mari compromisuri. Pe mine nu mă percep ca fiind de-al lor. Nici chiar cei care sunt de aceeaşi parte a baricadelor cu mine. Gândul acesta îmi dă târcoale, dar eu prefer să-l alung.

Vineri, 13 Iulie 1990

Plimbare în Parcul Herăstrău cu Artur Silvestri. El e responsabilul pentru publicaţiile lui Iosif Constantin Drăgan din România: *Naţiunea* (50.000 ex.), *Mileniul III* şi *Dacia Literară* (ambele cca.

— Ex.). Are şi o Editură, *Europa Nova*. Voia să ştie

dacă pot să conteze pe sprijinul meu, dacă se desprind de Drăgan. „S-au ivit unele divergenţe”, mi-a spus. M-a asigurat că vor avea o linie independentă şi nu mă vor ataca. Negocieri sau formă mascată de şantaj? Tot ce mă interesează e să mă prezentaţi aşa cum sunt. Cu toate tarele mele, a fost reacţia mea. Îi voi susţine, dar nu pot s-o fac priblic, atâta timp cât Drăgan e redactor-şef sau Director al publicaţiilor. „S-ar putea să fie îndepărtat. Publicaţiile se autofinanţează”.

Toată dimineaţa, adevărată procesiune de oameni. Ţurcanu, noul purtător de cuvânt al PNŢ în locul lui Gabrielescu, are interesante sugestii de afaceri aici. Ca să vezi, cu Nissan, din Spania! Trebuie să-l întreb pe Taila. (Octav Botnar, concesionar unic Nissan în Marea Britanie, foarte bun prieten al meu.)

Eram la masă. „Ţi-am adus o scrisoare de la primul ministru”, mi-a zis Michael Atkinson. L-am invitat să stea jos, să ia un pahar măcar. De altfel, trebuie să-ţi vorbesc. Pleacă, astăzi, la Londra şi nu se întoarce decât la 20 august. I-am povestit cum au decurs întrevederile mele cu membrii Guvernului în ultimele zile. Scrisoarea de la Margaret Thatcher e excelentă. Nu putea să fie mai bună. N-am s-o public, cred!

„Poţi s-o laşi aşa ca lumea s-o vadă. (*You can leave it lying about*.) E de acord că eu pot să fac mult pentru România în Occident. Îmi dă telefoanele lui în România.

Doina Bâscă îi aduce pe Victor şi Eleonor Gaetan. Vin cu băieţelul lor. Îmi transmit invitaţia pentru ROMFEST-ul ce pregătesc. Nu s-au ţinut de cuvânt. Au inversat titlurile. „Festivalul Românilor de Pretutindeni”, care trebuia să apară ca frontispiciu, a fost pus în litere mici sub ROMFEST ’90.

Victor îmi confirmă că s-au distribuit peste un miliard de dolari în România. Beneficiari: „Frăţia”, „Dialog”, 22, „Eminescu”, „Agora”, *România Liberă* şi Biblioteca pentru Democraţie. Toţi sunt disidenţi, a zis Gaetan. Nu tocmai. Dar, în fine. De ce nu ni s-a dat şi nouă ceva?

Sâmbătă, 14 Iulie 1990

Obişnuitele vizite. De remarcat cea a Episcopului (Hosu?), care o protejează pe sora Ionela, „făcătoare de minuni”. A venit cu Părintele Danca Dionisie. Ei vor să cumpăr o casă la Breaza, lângă Câmpina, pentru copii. Mă va costa 8.000 $. Va rămâne proprietatea mea, însă.

Prin Eugenia Chicoş localizez, în fine, unde sunt calculatoarele noastre împrumutate UMRL-ului Bucureşti. Sunt la Liviu Tăutu şi Daciana Osipov. Gigi Tecuceanu găseşte aparatele la redacţia ziarului „Frăţiei”, *Argument*. Aceştia au primit sume importante de la National Endoument Democracy, prin sindicatul AFL-CIO. Au avut, totuşi, neobrăzarea să încerce acapararea aparaturii noastre. Şi asta, după ce eu le indicasem că suntem gata să pregătim zaţul ziarului lor, contra cost. Nu numai atât. Au utilizat aparatele noastre ca să concureze cu noi pe piaţă. Deci aparatele noastre de aici concurau cu aparatele noastre deţinute ilegal de ei. Lipsa de corectitudine e de-a dreptul şocantă.

La plimbare în Parcul Herăstrău. Gigi îmi spune: „Nu regretaţi că v-aţi întors în România?” Nu aşa se pune problema. Îi spun că viaţa mea e mult mai bună în Occident. Ceea ce am făcut, trebuia făcut. Noi, românii, trebuie să ne sacrificăm pentru binele neamului. Regretul meu e că Elizabeth e descumpănită, acum. Pentru ea e foarte greu să accepte să trăiască în România, în condiţiile acestea. „Dar chiar dacă aţi fi fost ales preşedinte, tot greu ar fi fost pentru ea”.

Seara, la Ambasada Franţei. Enorm de multă lume. E seara Bastiliei. N-am intrat. M-am întors la clădirea Radioului şi am făcut masa rotundă cu Chebeleu din partea Ministerului de Externe şi cu Mititelu (Cristofor Mureşan), moderator fiind Adrian Velicu. Ultimii doi, în studioul BBC, la Londra.

A mers bine, cred. Evenimentele din 13 – 15 iunie n-au fost cauza ostracizării României. Ele au fost ultima picătură care a revărsat paharul, am zis, în esenţă.

Duminică, 15 Iulie 1990

Bani Ghica m-a văzut la televizor în Grecia. Era acolo

invitat de Chrisoveloni. „Erai în pijama, în mijlocul dezastrului. Asta ţi-a trebuit. Cât te costă voiajul în România?”, m-a întrebat cu un zâmbet pe buze, căci eu îl priveam amuzat în timp ce vorbea. Milioane, i-am spus. „Şi tot mai ţii”. Nici vorbă, i-am spus. Trebuie să luptăm. E mai greu pentru Elizabeth. „Săraca de ea!”

Gaspar a venit pe la prânz. „V-am spus noi, când aţi venit. Ăştia sunt răi. V-am spus să aveţi grijă să nu vă otrăvească. Sunt în stare. Pe mine mă urmăresc pretutindeni. Acum, când am venit aici, au fost după mine”.

Zi bună. Pregătesc o cuvântare pentru Parlament. Şi mă ocup, puţin, de corespondenţă, deşi am lucrat toată ziua.

Luni, 16 Iulie 1990

Cei din axa „16 – 21” vor să părăsească ţara: Ioan Neamţiu, Dumitru Jamea şi Petre Moraru. Vor ca eu să-i ajut. Le spun că nu pot. Eu m-am întors aici şi-i sfătuiesc pe toţi bunii români să se întoarcă. Aici trebuie să luptăm.

Simina Mezincescu vrea 2300 de dolari pentru maşina pe care a adus-o Regelui. Va veni în august în România.

Col. Valentin Popescu a fost de faţă la şedinţa organizată de

Stănculescu la Casa Armatei. „Ar fi trebuit să ne întrebaţi ce vrem noi. Ce probleme avem”. Altfel, le-a plăcut cum m-am prezentat. Ar fi vrut ca întregul film să fie dat televiziunii. Nu numai micul extract. Nicolae îmi telefonează. Margaret Thatcher e de acord să public scrisoarea ce mi-a trimis-o, cu excepţia a doua fraze în care vorbeşte de instrucţiunile ce a dat Ambasadorului britanic de la Bucureşti. Sunt încântat.

Fusesem, de fapt, împreună cu Comandorul Radu Nicolae şi cu Gaspar. Le-am comunicat şi lor această bună ştire. Comandorul „ştie” că FSN-ul se va împărţi în trei:

— Neoliberalii, cu Petre Roman în frunte;

— Partidul Democrat Agrar cu Surdu în cap;

— Partidul Social Democrat cu Iliescu, Brucan şi

ceilalţi. Liberalii lui Radu Câmpeanu vor fi anihilaţi, iar PNŢcd va rămâne „o emblemă, o relicvă”. Toată această operaţie s-ar face sub direcţia unui grup compus din Iliescu, Roman, N.C. Dumitru, Surdu, Măgureanu etc. Nicolae Radu vrea să-i facilitez un contact la cel mai înalt nivel occidental pentru trimisul organizaţiei lor. Am s-o fac, deşi eu nu mai am încredere în eficacitatea lor.

Marţi, 17 Iulie 1990

Aurora Sasu şi Felicia Roseanu vin imediat după ce am terminat întrevederea cu Eastwood şi încă o persoană. Ei vin de la Paris. Au legătură cu Navlomar. Sunt avocaţi. I-am dat numele lui Plăviciosu. Aurora lucrează la Radio Cluj. Felicia e secretara Asociaţiei Românilor Greco-Catolici. Mi-a vorbit de Augustin Ciungan, Vicarul nostru, aici la Bucureşti. I-am cerut să-l contacteze. Vreau să fac o sfeştanie în casa asta.

Toată ziua dificultăţi. Tot n-am reuşit să obţin autorizaţia lui Roman pentru tipografia mea. Lefter, prim-consilierul lui, găseşte cele mai puerile scuze. Birocraţia pre şi postrevoluţionară: fata lui e în toiul examenelor (!!), peste câteva zile se va putea ocupa şi de această problemă.

Dau un lung interviu lui Mărculescu de la *România Liberă* şi un altul pentru Televiziunea de la Cluj. Îmi spune că va fi programat acest film şi la Chişinău.

Apare astăzi în *Dreptatea* comunicatul meu de presă că donez salariul meu de deputat „şcolii de ambliopi”. Am anunţat acest lucru pentru că deunăzi am fost atacat că am uitat promisiunea mea să donez în întregime toată remuneraţia mea, în caz că voi fi ales preşedinte. N-am zis niciodată nimic despre ce aş primi în caz că aş fi ales deputat, dar nu mă deranjează. Ar fi ridicol să reţin 10.000 de lei pe lună, când cheltuiesc peste 250.000 pe lună cu întreţinerea prezenţei mele în România: casă şi personal.

Baricada publică o foarte reuşită caricatură. Un căţeluş urinează pe un trunchi de copac pe care se găseşte afişul FSN cu trandafirul. Cetăţeanul spectator zice: „Şi pe ăsta îl plăteşte domnul Raţiu”.

Miercuri, 18 Iulie 1990

În Parlament vine Radu Nicolae. El e preşedintele Comisiei de Anchetă asupra evenimentelor din 13 – 15 iunie. Mai este cineva cu acelaşi nume – Comandorul de Marină. „El e Nicolae Radu”. Sunt mulţi români astăzi care au nume de familie exact ca un oarecare nume de botez. Interesant că fenomenul în Statele Unite este exact pe dos. Nu-l cunoscusem înainte decât din vedere. I-am dat cererea mea să fiu audiat şi i-am spus că mai mulţi din apropiaţii mei doresc să depună mărturie.

Diaconescu şi Gionea citesc cuvântarea ce propun să fac asupra proiectului de Lege asupra schimbărilor unităţilor economice de stat. Primul îmi atrage atenţia că PNŢ acceptă regiile autonome. Virgil Madgearu a fost cel care a dezvoltat teoria acceptabilităţii acestora, deşi operau întotdeauna deficitar. Doar monopolurile de sare, tutun, chibrituri etc. erau profitabile. Schimb în locul potrivit cuvântarea. Nu PNŢcd, ci eu, Ion Raţiu, fac analiza şi atrag atenţia asupra diferitelor aspecte ale chestiunii.

Abia întors acasă, vine Gaspar. KGB şi chinezii, în special, vor să consolideze puterea lui Iliescu aici, la noi în ţară. E vorba de forţele anti-Gorbaciov. Când trupele sovietice se vor retrage din Cehoslovacia şi Ungaria, vor face-o prin România. Vor lăsa aici cuiburi de oameni bine pregătiţi pentru acţiune de forţă şi subversiune. Printre acestea – şi cu ajutorul lor – cei veniţi şi cei aflaţi deja în ţară, membri ai Securităţii, vor fi consolidaţi. Negrii şi arabii lui Ceauşescu, care vorbesc bine româneşte. Se vor organiza incendii şi alte acţiuni împotriva Guvernului. Vina va fi pusă pe mine, personal. Se vor înscena procese. Trebuie să fiu gata să plec pe loc, când va veni momentul. Toată lumea vede numai comploturi, dacă se poate la scară mondială.

Larry Napper mă primeşte imediat. La el acasă, căci locuieşte lângă Televiziune. Le povestesc cum mi s-a indicat de Năstase, Ursu şi Măgureanu – chiar şi de Stănculescu – că aş putea ajuta la restabilirea unei bune imagini a României în străinătate. Şi le-am dat amănuntele informaţiilor primite de la Gaspar. Vor transmite informaţia

la Washington. „Am nevoie de binocluri infra-red şi de camere de luat vederi în timpul nopţii”, mi-au zis. Eu nu mă amestec în aceste operaţii. Eu lupt deschis, pe faţă. Cu armele democraţiei. Tot ce pot să fac e să vă pun în legătură cu ei. Să vă întâlniţi undeva, în Europa: Viena, Paris, oriunde. Le-am explicat, de asemenea, planul lui Brucan. Ce părere au ei? Ar fi bine să accept preşedinţia acestui trio, cu Brucan şi Radu Câmpeanu?

Politica noastră de diferenţiere înseamnă, astăzi, susţinerea guvernelor care merg spre democraţie, îmi spune diplomatul american. De aceea Punch Green nu s-a dus la inaugurarea lui Iliescu.

La 4 iulie, niciun membru al Guvernului n-a venit la recepţia dată de Ambasada americană. Numai generali etc…

Joi, 19 Iulie 1990

Vorbesc în Parlament. Definesc poziţia PNŢ, dar, mai ales, a mea personală, faţă de Legea pentru schimbarea statutului unităţilor economice de stat. M-au ascultat cu atenţie.

Ieri a apărut şi interviul meu în *România Liberă* în legătură cu scrisoarea ce mi-a trimis-o Margaret Thatcher. Azi a fost reprodusă cu „entele”, în facsimil, în *Dreptatea*.

Seara, cină la Doina Bâscă. Cu Doina Cornea şi fiul ei Juhas. Dă o impresie de mironosiţă. Are un zâmbet sau semizâmbet, permanent. Mi-a vorbit ca şi cum guvernanţii de astăzi ar putea să mă atragă într-o formă de colaborare. Cred că va accepta să-şi dea numele ziarului nostru, cum doreşte Doina Bâscă. Eu nu sunt tocmai sigur că e bine aşa. Ea e membră a Grupului de Dialog Social. Menţionez că intelectualii nu pot să rămână pe tuşă, la infinit. Cornea îl socoteşte pe Paleologu, fostul ambasador la Paris, lider potenţial al „partidului” intelectualilor!!!?

Vineri, 20 Iulie 1990

Fac cunoştinţă lui Ungureanu, ministrul Culturii în guvernul

Republicii Moldoveneşti.

AZI mă atacă pentru cuvântarea mea din Parlament.

Nu pentru ultima. Pentru cea în care sugeram că prezenţa în Parlament ar trebui să fie facultativă.

S-a încercat să-i ia pe unguri prin surpriză, astăzi, cu o moţiune despre predarea istoriei etc… în şcoli, în limba română. Am rămas şocat. Slavă Domnului, s-a obţinut amânarea dezbaterii. Când se va dezbate problema, trebuie să iau şi eu cuvântul.

Altfel, dimineaţa parlamentară a constat dintr-o discuţie puerilă, total depăşită de stadiul actual al cunoştinţelor ştiinţei economiei, în jurul felului în care trebuie organizate regiile autonome, bineînţeles. N-am intervenit. Tăvălugul majorităţii copleşitoare FSN se afirmă, articol cu articol. Chiar şi împotriva micilor amendamente sugerate de Opoziţie. Adeseori de Gionea, care-l relua pe Madgearu, PNŢ-istul nostru din anii ’30. Cum a explicat el, ieri, că, cu regret, nu poate să fie de acord cu colegul său Ion Raţiu. Îi voi lăsa să continue această discuţie, după mine, sterilă. Voi lua mai târziu cuvântul, ca să atac întreaga idee protecţionistă.

La Doina Cornea cu Doina Bâscă. Mă avertizează ca nu cumva să sugerez Grupului de Dialog Social o colaborare sau o încorporare în PNŢ. Nu vor aşa ceva. Ei se consideră mult superiori „politicienilor”. Cum a spus pictorul Sorin Dumitrescu. „Puterea noastră aparţine unei alte lumi. Ca a lui Christos, dacă vreţi. Din ea ne inspirăm”.

Doamna Celac (Mariana) a vorbit de incompatibilitatea dintre omul politic şi adevăratul intelectual. Am respins ideea. Le-am dat exemple. Din cauza vicisitudinilor istoriei noastre a fost o dedublare. Şincai, Maior, Micu Klein, Văcărescu şi generaţia de la ’48, apoi Bălcescu, toţi au fost scriitori nu numai oameni politici. Le-am vorbit şi de strămoşul meu direct Ion Codru-Drăguşanu, Peregrinul Transilvan, care, întorcându-se acasă, a fost deputat în Dieta Transilvaniei. Şi care a scris foarte frumos.

Sâmbătă, 21 Iulie 1990

Cu avionul la Cluj. Gigi trimite un ARO la Turda. De

asemenea, un Renault la Cluj cu Nicu şi cu cei doi băieţi. Face asta fără să mă întrebe. Mare plictiseală.

La Cluj suntem aşteptaţi la aeroport de foarte multă lume. Masa o luăm la Ursu Raţiu. Simpatic om. Drăguţă familie.

Şedinţa la sediul PNŢ. Întâi cea de comitet. Au nevoie de un cotidian. E important. Apoi, o mică instruire. Vreo 40 de oameni. Le vorbesc. Îi îmbărbătez. Nelu Boilă e vicepreşedinte. Vorbeşte şi el. Buduşanu se ridică şi-l atacă. Pe el şi pe ceilalţi Boileşti. Îi calmez pe toţi cum pot mai bine. Multă discuţie. Unde mergem mâine. Eu vreau să mergem la Târgul Vitelor de la Muntele Găina. Ceilalţi se opun. Rămâne totul nedecis. Diverse alternative.

Cu Doina Bască la Doina Cornea. Ea nu mai vine. Diverse scuze. Hurezeanu de la RFE urmează să-i ia un interviu, mâine. E o justificare.

Cina la „Ursu" Raţiu. Soţia lui îmi spune „tata Raţiu". Fata lor, Lăcrămioara, îmi spune „unchiule". Fetiţa ei, Ioana, care are abia 7 ani, îmi tot dă flori…!

În timpul cinei un vecin ungur vrea să mă cunoască. Vine, apoi, şi soţia lui, Ildiko. Foarte emoţionaţi. Îmi spun că au votat pentru mine, ca şi toţi ceilalţi unguri de pe strada lor, deşi, de la centru, le-a venit indicaţia să-l voteze pe Câmpeanu.

Duminică, 22 Iulie 1990

Sosim la Turda curând după orele 9.00 dimineaţa.

La sediu aflăm că Giuglea a sustras sume importante şi că n-a mai făcut absolut nimic, de la alegeri încoace. Avem confirmarea că ARO i-a fost predat, aşa cum aranjasem la telefon. Decidem să mergem la Cheile Turzii.

Mergem, în mic alai, pe jos, de-a lungul Pieţei Mihai Viteazul. Ne oprim la „catedrala" ortodoxă. Mă închin şi stăm vreo 10 minute. Sosiţi pe trotuarul vis-à-vis de casa părintească, îmi vine mesajul preoţilor. Slujeau doi. Voiau să-mi vorbească. M-am întors şi i-am vizitat în altar. Nimic deosebit. Voiau doar să-şi exprime bucuria să mă vadă, sprijinul lor etc…

Tot pe jos, până la statuie. E înconjurată de arbori.

Nu se mai vede. Perspectiva trebuie schimbată radical. Diverşi oameni vin să-mi vorbească. Inclusiv un ţigan care locuieşte într-o parte a casei noastre. Voia să ştie dacă vreau să-mi redobândesc casa. L-am asigurat că nu. Deocamdată.

Iar la sediu. Iar pe jos. Slujba greco-catolică începuse deja la orele 10.00. În faţa bisericii romano-catolice. Slujeau trei preoţi.

Am stat şi noi, în spatele lor. Vreo 10 minute. Enoriaşii dădeau răspunsurile. Am cântat şi eu.

Toată ziua la Cheile Turzii. Am intrat, nu de la cabană, ci din celălalt capăt. Pe jos. Aveam pantofi noi, cu talpă de piele, fără călcâi de cauciuc, nici măcar parţial. Alunecau teribil pe pietrele lucioase. Dar am reuşit să fac tot traseul fără nicio problemă. E un adevărat spectacol. Mi-am adus aminte de fiecare pod, de fiecare cotitură şi de fiecare băltoacă ce se formează, ici colo, în Valea Hăşdăţii. Peştera Balica, peretele de stâncă, pietrişul în avalanşă… De toate mi-am adus aminte.

Sosiţi la cabană, am aşteptat să vină maşinile cu mâncarea. Mulţi au venit să-mi vorbească. Făgădău, Cadar şi mai ştiu eu cine. Trif, de exemplu. Toţi descendenţi de-ai familiilor ce-mi fuseseră bine cunoscute. Au întins pături pe iarbă. Am început să mâncăm, tocmai când începuse şi să picure, mai susţinut.

Retraşi la restaurantul de jos al cabanei, am avut o masă bună şi excelentă atmosferă. Le-am explicat de ce trebuie să avem încredere, de ce suntem îndrituiţi să fim optimişti. Le-am cerut să mă ajute să organizăm un partid puternic, să avem un reprezentant PNŢcd în fiecare sat şi comună. Toţi vor schimbarea lui Giuglea. Taici Mezei s-a ţinut la o parte până acum. Har Domnului, şi-a schimbat atitudinea. În el aş avea încredere. M-am bucurat, în mod special, că au venit aşa de mulţi tineri şi bătrâni să mi se prezinte şi să-mi vorbească. Toţi să-şi exprime susţinerea ce mi-au dat la ultimele alegeri, sau să-mi spună că am avut dreptate. „Iliescu ne-a minţit, aşa cum aţi spus dumneavoastră la 17 mai”. Cam ăsta a fost mesajul ce mi-a

parvenit în ureche. Asta am reţinut.

Întorşi la Cluj, luăm cina în trei: Doina Cornea, eu şi Doina Bâscă. În camera acesteia, căci Doina Cornea a preferat să nu apară în restaurant.

O întrerupere de vreo 20 de minute, când l-am primit pe Mihăilescu, la mine în cameră. A sosit un transport de ajutoare din Anglia, împreună cu *Românul Liber*. Am dispus ca medicamentele, maşinile de scris, să fie date turdenilor. Dar să se facă propagandă. Să audă turdenii că au primit de la mine: ambulanţa, 100.000 pentru echipa de fotbal „Arieşul", bani daţi lui Giuglea, cărţi, ziare, materiale publicitare pentru campania electorală etc... Autoturismul ARO a sosit ieri şi a fost predat lui Giuglea. Le-am pus în vedere, însă, că este cadoul partidului. Deci se va preda preşedintelui, care va dispune de utilizarea lui.

Discuţia cu Doina Cornea a durat de la 8.30 până la 12.00 noaptea. Cu întreruperea deja indicată, ne-am înţeles. Avem aceeaşi atitudine. Înregistrăm un interviu comun cu Doina Bâscă. Am vorbit de „dăruire". Asta trebuie să facem. Să ne dăruim. Doina Cornea a reluat ideea şi a susţinut-o puternic.

Luni, 23 Iulie 1990

La întreprinderea „Someşul". Au 4.000 de muncitori, mai ales femei. Directorul mi-a făcut o impresie excelentă. La fel, preşedintele sindicatului. E o filatură de lână, bumbac, fire sintetice etc. pentru confecţionarea de articole finisate. Cam 50% pentru export. Sunt gata să ajut la privatizarea întreprinderii. Ar fi vorba de o investiţie de circa 200 de milioane lei în valută. Bună întrevedere.

La partid am o discuţie concludentă cu un francez. E contactul lui Puiu Boilă. Cu el vrea ca noi să facem o bancă populară. Îi prezint lui problema întreprinderii „Someşul". Să aducă el materii prime contra articolelor finisate. Ar fi interesant dacă reuşeşte.

Avionul ne zgâlţâie foarte rău.

Marţi, 24 Iulie 1990

Parlament. Teribil de cald. Corneliu Mănescu, preşedintele Comisiei Afacerilor Externe, cere – fără ca să

fie prezent măcar – să se reducă numărul membrilor. Klaps protestează violent. Vicepreşedintele Timiş, împăciuitor. Va căuta să-l accepte pe Klaps şi pe al doilea reprezentant al grupării unde sunt ecologiştii şi agrarienii.

Plec din Parlament câteva minute înainte de 8.00 seara, deşi şedinţa nu fusese încă terminată. Acasă Gigi Tecuceanu îmi confirmă că Brucan vine peste câteva minute.

„Nu eşti om politic, spre marele meu regret”, îmi spune Brucan. Era ultima lui reacţie. Încercase, de altfel, să mă convingă să lansăm „apelul” împreună cu el şi cu Radu Câmpeanu. I-am vorbit de ataşamentul meu real ideii democratice. Să ne dea nişte semnale că vor să meargă spre democraţie. Atunci aş avea conştiinţa împăcată. Aş putea să notez, public, acest lucru. Dar aşa? Aici nu există democraţie şi nu am niciun motiv să cred că Iliescu şi Roman vor să meargă spre democraţie. Mi-a spus că acum este poate ultima mea şansă să fac ceva pentru poporul român. „Iliescu a făcut trei mari greşeli: 1. A introdus săptămâna de 40 de ore, fără ca s-o pregătească. Oamenii nu se schimbă aşa de uşor. I-a făcut să nu mai lucreze… 2. A permis ca oricine să poată deţine valută. Toţi ţiganii au câţiva dolari, măcar în buzunar, şi 3. A dat o amnistie aşa de largă, că ţara e plină de borfaşi”.

El, Brucan, nu e contra Frontului. E contra conducerii lui. Nu-i place o conducere în mâna a doi oameni.

Se făcuse orele 9.00 seara. L-am condus pe Brucan până la poartă şi i-am dorit succes şi l-am rugat să-i transmită acelaşi lucru şi lui Radu Câmpeanu.

În Parcul Herăstrău, Radu Nicolae şi Gaspar ne aşteptau. Radu vrea legătura cu americanii. Pe francezi nu se poate conta. Ei îl vor susţine pe Roman. Prevede schimbări radicale. Au nevoie de aparatura ce mi-au indicat deja. Presa americană, îmi spune Radu, va da publicităţii disensiunile din Guvernul actual. Va fi o luptă pentru putere. Măgureanu va fi cu Iliescu. Noi să nu avem încredere în Stănculescu. Care, în cele din urmă îl va

susţine pe Iliescu. Roman va utiliza circuitul israelian şi evreii din Occident. Cu sprijinul lui Mittenând. „Ei” sunt bine organizaţi. „Ei” au nevoie doar de asigurări că familiile lor vor putea emigra în Occident, dacă va fi nevoie. Mi-a vorbit mult de Militaru. „În care se poate avea încredere. E un foarte bun român”. Îmi sugera, apoi, că Hurezeanu, de la Europa Liberă, are un rol în serviciile de inteligenţă străine. Nu ştie exact ce.

Miercuri, 25 Iulie 1990

Lucrez două ore înainte de a ajunge la Comisia Parlamentară asupra evenimentelor din 13 – 15 iunie.

Am aşteptat mai bine de o jumătate de oră până s-au întrunit: Radu Nicolae, Dr. Gh. Munteanu, Solcanu şi Mircea Cupşa. Toţi senatori FSN. Apoi, Nicolae Olteanu, deputat FSN – Argeş.

!

Îl aveam pe Viorel Delcă cu mine. Timp de trei ore, le-am depănat experienţa noastră. Am stabilit că, în opinia mea: 1. Atacul asupra mea şi a casei mele a fost premeditat, bine plănuit şi executat sub imperiul unor directive precise, date la faţa locului de „alţii”, pretinzând că sunt mineri. 2. Că au vrut sau să mă omoare, sau să mă sperie aşa de tare, încât, scăpat cu viaţă, aş fi plecat din ţară imediat. (De aceea n-au distrus aparatura supertehnică de calculatoare. Odată plecat, sau decedat, ar fi fost a lor, pe gratis) 3. Că eu am fost singurul om politic aşa „onorat”. De ce? am întrebat. Urmează să le dau o listă a pagubelor ce am suportat, cu preţurile de cost, precis indicate. Apoi o copie a scrisorii lui Mărgărit, care confirmă cazarea şi hrănirea minerilor pe cheltuiala statului.

Pe la 12.50, în clădirea principală a Senatului. Şedinţa Comisiei Parlamentare pentru Afacerile Externe. Corneliu Mănescu prezidează. Îmi strânge mâna când intră în sală. Numai mie. De ce? Eram aşezat aproape de el prin forţa lucrurilor. Acolo găsisem un loc liber, căci şi eu sosisem în ultimul moment. De fapt credeam că era coada mesei. Discuţiile, nu prea interesante. Completarea

Biroului Comisiei şi câteva poziţii minore de adoptat. M-am bucurat să-l văd pe Chebeleu reprezentant permanent, pe lângă Comisia Parlamentară a Ministerului Afacerilor Externe.

La încheierea şedinţei, Mănescu a venit la mine. „Avem o cunoştinţă în comun”. Trebuie să fie multe în lumea politică din Occident, i-am răspuns. „Nu, nu. E Tutu Georgescu. L-am cunoscut bine pe Gogu”.

Întors acasă, am luat masa în fugă, asaltat fiind de oameni, fără întrerupere. În faţa Parlamentului un deputat îmi spusese zâmbind: „Ştii care e ultimul banc?”

???!

„De unde vine a manipula?”

???!

„Money vine de la Raţiu. Restul, de la Iliescu!”

Trebuie să spun că m-a amuzat enorm. Pe urmă şi alţii m-au acostat cu acelaşi banc. Gigi Tecuceanu mi-a amintit că după ce am fost „arestat” de mineri, circula bancul.

„De ce l-au prins minerii pe Raţiu?”

???

„Pentru că nu avea ADIDAS torsion”.

O reclamă în vogă la televizor.

Necazuri, interviuri, probleme. Aici, la Cluj şi la Turda. Dar s-a întors Elizabeth şi sunt încântat. Ea îmi spune că la Otopeni, a fost întâmpinată în englezeşte: *We are very glad to see you back, Mrs. Raţiu*! („Suntem foarte bucuroşi să vă vedem din nou aici”.)

Excelentă scrisoare de la Chuck Percy. Trebuie să-l văd când mă duc la Washington.

Ieri am fost cu Ion Diaconescu la Primăria Bucureştiului. Minodora Ilie ne-a prezentat lui Ştefan Ciurel. Simpatic om. Va avea un cuvânt de spus în problema clădirii ce ne-a fost dată pentru tipografie.

Joi, 26 Iulie 1990

Vorbesc în Parlament. Nu voiam s-o fac, dar trebuia ca cineva să explice implicaţiile articolului 23 din Legea privatizării întreprinderilor de stat. Din nou, am avut

acelaşi sentiment. Lumea m-a… ascultat.

Ziua a început la 7.30 a.m., când a venit Oprean la mine. Vrea să facă o societate mixtă de construcţii. Sunt de acord. El să aibă 49%, eu, sau cel pe care-l numesc eu, 51%. Urmează să investesc 2 milioane de lei.

Seara vine caricaturistul Octavian Mardale la mine, cu o tânără, Anca Boca. Mi-a adus caricatura publicată în ziarul *Caţavencu*.

Marius Raicu, dar mai ales soţia lui, Mihaela, m-au impresionat foarte mult. Ea a plâns de emoţie când m-a văzut. Eugen Cândea, Mihai Ţuchel etc. vin cu idei bune. Toţi vor ajutor pentru a demara economic.

Vineri, 27 Iulie 1990

Cu Victor Marian, care-mi aduce tot materialul de care am nevoie pentru filatura „Someşul" din Cluj. Descoperim că lui Făgădaru-i dădusem 100.000 de lei pentru echipa de fotbal „Arieşul".

Şedinţă comună a Parlamentului. În Sala Palatului, Petru Maior mă propune ca eu să fiu preşedintele Comitetului de 25 de membri care vom participa la Uniunea Interparlamentară şi la alte organizaţii internaţionale. A vorbit neaşteptat de bine. Interesul ţării, să voteze fiecare după conştiinţă etc. A fost ales Viorel Faur, istoric, FSN-ist din Bihor. Bârlădeanu a utilizat o şmecherie ca să evite un vot secret. L-a pus la vot pe Faur. Fiind ales, nu mai era nevoie să mă pună şi pe mine. Am căzut, deci, fără vot.

După masă, la Cameră. Apoi la recepţia dată de ambasadorul O'Connor al Perú-ului. Am vorbit cu ambasadorii Venezuelei.

Mongoliei, Norvegiei, Finlandei şi cu însărcinaţii cu afaceri ai Austriei şi Suediei (Lindgren?). Lui Punch Green, ambasadorul! SUA, i-am spus: Ai intrat în istoria poporului român pentru că nu

te-ai prezentat la inaugurarea lui Iliescu. Evident, a fost încântat.

I;

Sâmbătă, 28 Iulie 1990

Vorbesc în Parlament în legătură cu legea pentru adoptarea Convenţiei EUTELSAT. Încep printr-un scurt citat din Eminescu: *Altul este al tău suflet*.

Alţii ochii tăi acum.

Numai eu, rămas acelaşi.

Bat mereu acelaşi drum.

Şi am pus întrebarea cheie: Poate o persoană română, fizică sau juridică, să închirieze serviciile de telecomunicaţii asigurate prin satelit, fără necesitatea unei aprobări prealabile din partea Guvernului? Am povestit păţaniile mele cu încercarea de a înfiinţa un post de televiziune independent. Au răspuns ministrul Chirică şi Dan Marţian, preşedintele Camerei. Neconcludent. Alte amânări până adoptăm o nouă lege etc… Am fost însă, aplaudat. De două ori: după recitarea versurilor şi la sfârşitul intervenţiei mele. De altfel, tot mai mulţi membri ai Parlamentului vin să-mi vorbească şi să-mi ceară autografe pe cărţile mele. E un fel de a „vota” pentru mine, cel puţin. Un semn că apreciază contribuţia mea politică, căci cărţile mele sunt strict politice.

Am avut şi alte minunate satisfacţii. Un anonim îmi lasă un plic în Parlament. Găsesc doar bileţelul acesta înăuntru:

„Este un lucru extraordinar să ai putere şi astfel pe cât posibil să-ţi ajuţi semenii.

Vă mulţumesc pentru tot ce a făcut domnia voastră”.

Vasile Gionea îmi vorbeşte de o studentă în ultimul an: Sorina Şincanu, Şoseaua Iancului 4… Se roagă în fiecare seară pentru sănătatea domnului Raţiu şi i-a pus poza în loc de icoană. O întâlnesc, împreună cu el. În faţa Bisericii de la Patriarhie. Fata, enorm de emoţionată. Îi dau cartea mea (Moscova *sfidează lumea*) *cu* dedicaţie şi o îmbrăţişez.

Marian Bia, originar din Iara, deputat FSN din Turda (Cluj), îmi cere autograful pe carte. Stăm de vorbă. Potenţial, e un sprijinitor al meu. Câţi or fi ca el? M-a contactat pentru că voia să-i dau un autograf pe cartea mea (*Moscova sfidează lumea*). M-am executat. îl caut pe

Petre Roman la telefon. E plecat în străinătate. Iliescu îmi răspunde. „Să ne vedem marţi dimineaţă”, îmi zice.

Duminică, 29 Iulie 1990

Vine Pupi Truţia. Pune vina pe Dinu Daponte. Era vorba de

— De tone zahăr din Brazilia. „Am cheltuit o grămadă de bani degeaba”.

Silviu Brucan publică o carte, *Democraţia în România începe cu democraţia în FRONT*. Titlul e totul. Argumentare slabă, neconvingătoare. În concluzie, afirmă că toţi românii sunt afectaţi de faptul că „două generaţii” n-au cunoscut deloc democraţia. „Poate dl Raţiu, care a trăit cinci decenii departe de ţară, să fie imun la aceasta. (Toţi suntem marcaţi de moştenirea ceauşistă.)”.

Luni, 30 Iulie 1990

În Parlament, de la prânz încolo, legiferăm salarizarea primarilor şi prefecţilor, a judecătorilor etc. Şi adoptăm Legea contra speculei. Până astăzi încă n-am adoptat o singură lege care să poată scoate ţara din marasmul economic în care se găseşte. Privatizarea a încetinit. Am adoptat legea prin care toate transferurile de proprietate de la începutul anului 1989 şi până astăzi sunt nule şi neavenite. Se spune că s-a introdus contra acaparării de terenuri în secuime de către ungurii din Ungaria, dar mai ales din Occident!

Delegaţie din Sibiu – Marinescu Valeria. Ei sunt contra lui Petru Maior.

Seara vine Coposu la mine. Îmi face un fel de raport al voiajului său în străinătate, la Bruxelles, Luxembourg şi Paris. Nu suntem acceptaţi în Uniunea Europeană Creştin Democrată din cauza lui Franke, care e căsătorit cu o unguroaică. El e adjunctul lui Fischer, secretarul Comitetului pentru Relaţiile Străine CDU. Căutăm să-l influenţăm direct pe cancelarul Kohl şi pe consilierul său, Egor Kleptsch. Coposu are relaţii foarte bune cu italienii: Colombo, Orsini şi Andreotti.

Vrea să reorganizeze partidul. Să mă facă pe mine vicepreşedinte responsabil cu Relaţiile Externe. Sunt însă

obiecţii, îmi spune, pentru că nu le-am dat destui bani. Ei se aşteptau la 10 milioane de lei şi au primit abia 3 milioane. De fapt, eu am cheltuit direct pentru partid cca. 5 milioane şi apoi o sumă enormă pentru campania prezidenţială, de care, bineînţeles, a beneficiat şi partidul.

Discutăm problemele ce trebuie să ridic când îl văd mâine pe Iliescu.

Marţi, 31 Iulie 1990

Cu Cristian Popescu şi Gigi Tecuceanu la Ion Iliescu. E instalat în Palatul Cotroceni. Am înregistrat tot pe bandă. Voi putea scoate un ziar, Nicio dificultate. Cu televiziunea e mai complicată problema. Iliescu nu crede că ar putea fi cu totul independentă. „Va fi televiziunea lui Raţiu". Nicidecum, i-am spus. Va avea un consiliu de administraţie şi un comitet de redacţie. În ţările democratice cel care furnizează finanţele nu are control. Autoritatea televiziunii independente e de sine stătătoare.

Am discutat problema în amănunt şi am rămas înţeleşi că-mi va da un răspuns înainte de plecarea mea în străinătate. Propunerea mea e să-mi dea o licenţă de emisie pentru Canalul 3, pe un an de zile. Guvernul să aibă reprezentantul lor în Consiliul de Administraţie. Evident, dacă postul nu rămâne absolut independent, licenţa nu va fi reînnoită la expirare.

La ieşire am dat un interviu pentru Radio.

În Parlament, după terminarea programului legislativ, banca ministerială plină. Urmează mai multe interpelări. Ţepelea pregăteşte în grabă două întrebări. Unde e Securitatea şi dacă se mai ascultă în mod secret. Şi a doua, ce s-a făcut cu bunurile partidului comunist şi cu fondul „Libertatea". E vorba de fonduri foarte mari.

A răspuns Ursu, din partea Ministerului de Interne. A scăldat-o. Noi trebuie să continuăm.

Atât Lăzărescu, cât şi Polierat mi-au vorbit de o colaborare mai strânsă.

Seara dau o cină celor 12 deputaţi PNŢ, la restaurantul Bucureşti. Klaps vine cu Silvia Bădescu şi Piţigoi.

Atmosferă foarte plăcută. Multă lume din restaurant vine să-mi vorbească.

Miercuri, 1 August 1990

Zi deprimantă. La Banca Comerţului Exterior fac aranjamente satisfăcătoare. Plasez 50.000 lire sterline la o dobândă de 14%. Pe o lună, cu reînnoirea plasamentului în mod automat pe încă o lună.

Dau Doinei Bâscă 17.000 lei şi 100 dolari pentru biletul de avion la New York şi să aibă ceva bani de buzunar când soseşte acolo.

Pupi Grozea vine să-mi vorbească despre partid. Coposu e singurul care poate să-l conducă. Accept să fiu vicepreşedinte? Eu nu vreau niciun post. Vreau doar să servesc. Aşa cum am făcut-o şi până acum.

E clar că trebuie să avem un Congres al partidului. Să-l ţinem în noiembrie.

Joi, 2 August 1990

La Minodora Ilie, la Primărie. Îmi aminteşte de nevoia de a obţine voturile foştilor comunişti, adică membri de partid, cum e cazul ei. Sunt, în marea lor majoritate, oamenii cei mai calificaţi astăzi, pentru că au deţinut, şi majoritatea deţin şi astăzi funcţii importante în administraţia de stat şi în întreprinderile industriale, comerciale sau agricole. Deci oameni calificaţi. Reprezentanţii lor se vor întâlni, acum, la Căciulata. Vor forma un nou partid, Partidul Umanist Democrat. Vor sprijinul meu. Nu pe faţă. Sprijinul meu moral. Ei mă vor pe mine preşedinte. Voi rămâne în PNŢ, orice s-ar întâmpla, i-am spus. Sigur că da. Nici nu voim să ne susţineţi pe faţă. La alegeri, sau după alegeri ne vom uni, sau vom face o coaliţie. Ei mă vor pe mine preşedinte, dar mă dau imediat la o parte ca să vă fac dumneavoastră loc, dacă aşa va fi bine, a declarat Minodora.

Ne-am dus apoi la Marinache. El e fiul lui Ion Mihalache. Şi-a schimbat numele în timpul prigoanei. E bătrân, nu de ani, dar fiziceşte. Îi tremură mâinile şi merge cu greutate. Nu ştiu exact cât şi cum a suferit ca să ajungă aşa. Dar mintea-i e absolut lucidă. A analizat situaţia

partidului. L-a analizat pe Coposu. Corect, după părerea mea. Apoi pe ceilalţi. „Domnule Raţiu, de mult am vrut să vă cunosc. Să stăm de vorbă. V-am urmărit la televizor. Avem nevoie de dumneavoastră. Trebuie să deveniţi preşedintele partidului nostru. N-avem altă alternativăz1 Am vorbit mult. I-am declarat şi lui că eu nu vreau nicio poziţie de conducere. Eu sunt mulţumit să servesc. Mi l-a citat pe un mai ştiu cine: „Cu cât vrei o poziţie de conducător cu atât şansa de a fi ţi se îndepărtează. Cu cât n-o cauţi, cu atât mai mari şansele de a o avea”. Marinache socoteste că trebuie să accept vicepreşedinţia partidului. „La Congresul partidului vei fi ales Preşedinte”.

Cu Doina Bâscă şi cu Cristian Popescu. Plănuim ziarul. Să-i spunem *România*, dacă ni se permite.

Vineri, 3 August 1990

La Minodora Ilie, la Primărie. Primarul Ciurel ne primeşte după ce termină de dat un interviu Televiziunii Române. Îi arăt ordinul scris, cu data de 15 iunie, ca edificiul în care urmează să mutăm tipografia să fie demolat. Nu e nevoie de mare explicaţie. Ciurel se execută şi scrie imediat, cu mâna lui, că demolarea nu poate fi începută înainte de 31 decembrie 1993. Deci am trei ani. Corespondentul postului de Radio Bucureşti era prezent. Mi-a luat imediat un interviu.

La Ambasada americană ne aşteaptă consilierul politic Adrian Flore, la poartă. Abia instalaţi, vine Punch Green. Foarte cordial: *How are you*, *Ion*? îi explic situaţia. Menţionez întrevederile ce am avut cu Stănculescu, Ursu, Năstase şi Măgureanu şi, în amănunt apoi, discuţia mea cu Iliescu. Nu ştia că Marian Munteanu a fost pus în libertate, astăzi. „Am cerut acest lucru, când ne-am văzut deunăzi”, îmi spune Punch. Trebuie să-ţi fiu recunoscător. Punerea lui în libertate e rezultatul eforturilor noastre, ale tuturor. (I-am spus asta, pentru că şi noi i-am cerut lui Iliescu s-o facă! De ce să nu-i atribui lui meritul.) Va comunica la Washington dorinţa mea să fiu primit la nivel cât mai ridicat. Evident, posibilitatea ca Bush să mă vadă nu există. „Jim Baker e foarte ocupat cu invazia Kuweitului de

către Irak. Ray Seitz e probabil omul cel mai potrivit", mi-a zis. Sunt mulţumit, dar voi încerca, totuşi, să-l văd pe Bush.

Înainte de plecare îi zic: N-aş vrea să se interpreteze greşit, dar cred că ar fi bine să merg la Moscova. N-am vrut s-o fac fără să vă informez. „E normal. Aveţi doar o frontieră comună de o mie de mile şi mai bine". *You credentials are well estabilisched. There is no possibility of misinterpretation*, a adăugat consilierul politic. (Poziţia dumitale e bine definită. Nu există nicio posibilitate de a vă interpreta greşit.)

Acasă dau un telefon la Ambasada sovietică. Ambasadorul e în vacanţă la Moscova. Sosesc la prânz cum se convenise. Sunt primit la poartă şi condus imediat la însărcinatul cu Afaceri, Pozduiakov.

Prezent la întrevedere, Maleşev, consilierul-şef al Consulatului şi Vladimir Sprâncean. Ultimul, evident secretar, căci lua note tot timpul.

— Gigi Tecuceanu era cu mine.

N-am fost niciodată în Uniunea Sovietică. Am fost cam prin tot restul lumii. Vreau s-o văd. Apoi, ca om politic doresc să-i cunosc pe liderii sovietici. La sugestia lui am căzut de acord că ar fi bine să fiu invitat în mod oficial. „Să vedem cum. Poate din partea Parlamentului, din moment ce sunteţi deputat". Mă gândeam să intru prin Vladivostok, să văd lacul Baical, deci Irkuţia, Samarkand, Moscova, Leningrad şi Kiev, înainte de a mă întoarce în România. „Un program care va dura cam mult". Cu avionul ar merge repede!? „Chiar şi aşa...". Ne-am înţeles să ne concentrăm asupra vizitei politice. Va transmite totul la Moscova.

Am discutat situaţia din URSS. „Dificilă, dar Gorbaciov câştigă. Mai este şi problema etnică, nu numai cea economică, mi-a zis. România are o bună şansă. Mai bună ca celelalte ţări, pentru că procedează mai încet. În tot cazul Uniunea Sovietică nu se amestecă în treburile interne a nici unuia din statele est-europene", a continuat el. Fără ca să-l contrazic, i-am arătat, treptat, că politica economică a actualului regim n-are nicio şansă de reuşită.

Mă întreb dacă a înregistrat dezacordul meu total cu vederile lui. Poate am fost prea subtil. Dar nu cred, căci vorbeşte bine româneşte.

Am vorbit şi de Margaret Thatcher şi mi-a confirmat că a văzut dezbaterea prezidenţială din 17 mai, la televizor. De altfel, toţi trei o văzuseră.

După o jumătate de oră m-am sculat şi i-am mulţumit pentru promptitudinea cu care m-a primit la această primă luare de contact. Tot Gigi Tecuceanu a fost însoţitorul meu.

Înainte de masă BBC World Service îmi ia un interviu.

Laura Kome la prânz. Îmi vorbeşte mult. Reacţiile i se par în general foarte favorabile mie. Nu toate, dar mulţi îi spun că, la început au fost împotriva mea. Acum s-au schimbat. Îi impresionează, în special, faptul că eu nu am nimic de câştigat. „Are curaj, omul, în orice caz”, e comentariul cel mai obişnuit.

În drum spre aeroport, am avut pentru prima dată sentimentul că merg în străinătate!! Deci perioada de aclimatizare s-a săvârşit. Bine, rău, aşa cum e. Asta e ţara mea.

În sala de aşteptare diplomatul american Curry, cu barbă mare şi ochelari, s-a aşezat lângă mine. L-am cunoscut când l-am văzut pe Ray Seitz, la State Departament, în ianuarie. Curry se ocupă de problema drepturilor omului. Schimb util de vederi, dar nimic excepţional.

La îmbarcare mi-au dat tratament special. Multă lume m-a recunoscut şi a ţinut să-mi vorbească. „Notorietatea” nu mă supără, dar nici nu mă încântă. N-ai un moment liber, căci nu poţi să bruschezi oamenii.

Înainte de Belgrad, am trecut Dunărea. Face tot felul de zvârcoliri, meandre, şi înainte şi după Belgrad. Casele sunt mici, uniforme, în toate satele şi orăşelele din jur. Au acoperişuri roşii, de ţiglă şi sunt spoite alb. Fiecare cu ograda ei. Nu mare, dar destul să

500.1 se dea individualitate. Din aer dau impresie de curăţenie şi prosperitate. Când am ajuns în munţi peisajul

e remarcabil. Coamă după coamă, înzăpezite. Munţi după munţi, acoperiţi de gheţari. Frumos. Crestele sunt paralele. Mă întreb unde suntem?!

Belgrad – Paris, în linie dreaptă, pe unde trece lanţul alpino-carpatic? Căci nu-mi închipui că Alpii Dinarici au creste cu zăpadă eternă. În avion aceeaşi solicitudine şi atenţie. Un tânăr, apoi Michael Nalpas, gazetar de provincie, din Marcq en Baroeul. În fine, doamna Margareta Suciu, din Deva. Toţi vin să-mi vorbească sau să-mi ia un interviu. Ea locuieşte acum la Paris şi e prietenă cu Celestin Duca. Cel care a devenit membru UMRL împreună cu Liţi Faina.

Îi ascult pe toţi. Toţi au ceva interesant să-mi spună. Chiar şi atunci când îmi trebuie multă răbdare până ajung să descopăr esenţialul valoros.

Sâmbătă, 4 August 1990, Paris

Piaţa nu funcţionează în rue St. Charles. E vacanţă. Cumpăr, totuşi, nişte paste, carne ett. din prăvălii. E remarcabil câtă diferenţă între lumea de aici şi a noastră, acolo, sub egida Răsăritului. Trebuie că a fost un adevărat blestem asupra poporului nostru. Cu bogăţiile noastre naturale, cu inteligenţă înnăscută a cetăţeanului de rând, cum e posibil să avem o viaţă atât de săracă şi anevoioasă?

Toată dimineaţa, după ce mi-am făcut cumpărăturile, am reparat lucruri. Un scaun la masa din bucătărie. Un alt scaun-tamburină, căci cineva i-a rupt o cariatidă laterală. Şi mai ales uşa frigiderului. Un fel de soluţie à la Heath Robinson. Probabil nu va da rezultate satisfăcătoare. Dar m-a amuzat. Iată ce fac eu în vacanţa mult aşteptată. În plus, am spălat masa de pe terasă. Era de o murdărie nemaipomenită. Şapte luni de zile!! Construcţiile în fostul teritoriu André Citroën avansează rapid. E clar, acum, că mare parte din priveliştea nestânjenită ce aveam spre Sena va fi blocată de un mare şi înalt hotel. Au terminat deja fundaţia din beton armat.

Mănânc bine. Îmi gătesc singur un somon şi pulpe de găină. Păcat că noi, românii, nu ştim să facem un vin tip „Sancerre”.

La orele 12.00 exact, Regele îmi telefonează, aşa cum îi indicasem Principesei Elena. Ne-am înţeles să merg să-l văd, marţi la ora

12.16. p.m.

Saddam Hussein declară că trupele lui se vor retrage din Kuwait, că se găsesc acolo doar la cererea comitetului de eliberare. Reacţia marilor puteri foarte anevoioasă. îl condamnă, dar nu prea. Trebuia să-l ameninţe cu represalii armate! Aşa, Hussein îşi va consolida autoritatea asupra Kuweitului. Şi vom asista pe urmă la alte agresiuni, la alte aventuri. Interesant că Iordania s-a pronunţat deja: „Acţiunea Irakului a fost justificată”?!?

Vintilă Corbul, fostul meu camarad la Craiova, acum scriitor recunoscut, în ţară şi aici, îmi vorbeşte tare urât de români. „N-au nicio demnitate. Fiecare după interesul lui meschin. Un oarecare, Virgil... a organizat o asociaţie de sprijin a democraţiei româneşti cu Iliescu în frunte. S-a recomandat ca scriitor. Eu n-am auzit niciodată că există. A strâns mulţi români în jurul lui. Un altul, Dan Dima, se laudă că ţi-a dat maşină de scris, de copiat, ordinator cu ecran, hârtie etc”. Toate sunt inventii. N-am auzit niciodată de existenţa lui, am ripostat. „Eu mă feresc de români. Nu merită”. Şi a continuat pe tonul ăsta. Aici e tragedia. Cei buni, când pot, se dau la o parte. Cei răi domină elementele active. De aceea trebuie să continuăm lupta, să ne angajăm în politică.

Varlam, şi apoi, Herlea, mă pun la curent cu ce se petrece aici. Radu Câmpeanu e complet desconsiderat. Tocmai pentru că l-a felicitat aşa de tare pe Iliescu la instaurarea lui. Ionescu-Quintus a făcut o impresie detestabilă la Paris, unde a susţinut nevoia de ajutor economic României. Ambii sunt consideraţi „colaboraţionişti”. Varlam l-a atacat pe Câmpeanu şi în scris. Varlam mi-a dat şi un

„Contra-proiect de Constituţie”, redactat de el. Tocmai astăzi îl terminase de scris.

Organizaţia ACCEI (Association pour la coordination et cooperation en Roumanie) a fost formată în februarie.

Filoti e preşedinte. Vintilă Brătianu, Emil Ghilezan şi Gabriel Bădărău sunt personalităţile care-i dau legitimitatea „istorică”. Cuvântul de ordine, aici, e opunerea totală oricărui ajutor economic României.

Îl găsesc pe Steffie la Londra. M-a văzut la televizor. Preocuparea lui rămâne centrată asupra problemelor lui. Restul nu-l prea interesează. Îmi povesteşte cu lux de amănunte intrigile şi aranjamentele financiare ale familiei. Toată discuţia asta s-a desfăşurat, cu lux de amănunte, atunci când i-am spus că, în România se încearcă eliminarea mea fizică. Fie că mă căsăpesc, fie că mă forţează să iau din nou calea exilului. „Ne găsim în aceeaşi situaţie, a fost reacţia lui. Şi pe mine vor să mă elimine”. Şi mi-a dat amănuntele. Curios, toţi aceşti tineri sunt egoişti. Se gândesc la interesul lor personal, în primul rând. Eu nu cred că sunt aşa. Soarta neamului meu primează. Sau, poate, m-am convins cândva, că în felul acesta, servindu-mi neamul, mă servesc pe mine, în primul rând!! Oricare ar fi explicaţia, lupta ce mă aşteaptă în România e parte din destinul meu. E bine că am venit la Paris, să fiu singur-singurel, astăzi. Am citit, am dormit şi am cugetat, cum spunea Maniu. „El nu citea; el cugeta”, a fost felul în care mi l-a descris Ionel Jovin.

Căldura e aproape insuportabilă. Am toate ferestrele şi uşile deschise, ca să creez un curent de aer în apartament. Fără prea mare reuşită. Tot la 2 – 3 ore mă scufund în vana de baie plină cu apă rece ca să mă răcoresc. E mult mai cald decât la Bucureşti. Dar nu avem ţânţari aici, har Domnului!

Construirea complexului André Citroën a avansat enorm în aceste luni. Din păcate, văd că se construieşte chiar în faţa clădirii noastre un bloc de birouri. După înălţimea macaralelor e clar că ne va bloca mare parte din priveliştea de care ne-am bucurat toţi aceşti ani. Sper că nu în întregime. Vederea deasupra Senei va fi distrusă. Asta e sigur. Nu s-a întâmplat! Ce ne va rămâne spre Sud-Vest e greu de ghicit şi foarte puţin spre Vest-Nord-Vest. Vederea e excelentă spre Invalides, St. Sulpice, Notre

Dame, Pantheon şi Montparnasse.

Când voi mai avea plăcerea să stau aici? Mi-am rearanjat unele din tablouri, ca să fac loc celor două Victor Brauner, florilor pictate de mama mea, surprinzător de bine pentru o pictoriţă amatoare, vedere deasupra Senei pictată de Valentin Popa la cererea mea, ţăranul albastru de Bernea şi Icarus în cădere al lui Ion Vlad. Plus o acuarelă, cu o pădure al lui Sigfrid.

Tare-mi plac tablourile mele. Am răsfoit prin cataloagele picturii lui Grigorescu. Şansele ca tabloul ce am cumpărat la Bucureşti, cu 2.500 de dolari, să fie un Grigorescu autentic, nu sunt mari. Dar e un tablou din acea perioadă. Semnătura e cam grosolană şi nu e în roşu. Grigorescu semna în roşu, migălos şi subţire. Altfel, atmosfera dansului şi casa din spate ar putea să fie ale lui. Lipseşte însă delicateţea cu care Grigorescu picta aijiănuntele imaginilor.

Duminică, 5 August 1990, Paris

La biserica noastră din rue Ribera. Slujeşte părintele Goia, cu un tânăr preot basilitan din Cluj. Răspunde un mic cor, mai ales de fete, din Cluj. Ei se găsesc aici într-o excursie. Vor vizita şi Londra. O lună întreagă. La sfârşitul slujbei au cântat Ave Maria. Foarte frumos, cu o solistă contralto. Mi-a plăcut. I-am sărutat pe toţi, la „paharul” oferit de părintele Cosma. O mică ciocnire cu legionarul Rotariu. De obicei nu-i răspund. De data asta, când apela la unirea tuturor forţelor contra comunismului, i-am spus să vină în ţară. Acolo se dă lupta. Şi am criticat ROMFEST-ul, care va avea loc acum, în august, la Washington. De ce n-au făcut invitaţiile aşa cum convenisem. Nu în numele ROMFEST, ci din partea tuturor organizaţiilor româneşti, în ordinea alfabetică. Şi să nu-i mai spunem ROMFEST, ci „Festivalul românilor de pretutindeni”.

Înainte chiar decât ora convenită – 1.00 p.m. – vine Henri Weill, de la TV 5. Luăm masa împreună la „Le Hameau d’Auteuil”, lângă staţia de metrou Mirabeau. Discuţie lungă, excelentă. Întorşi la mine acasă, reuşesc să vorbesc cu Doru la Bucureşti. Marian Munteanu a dat o

conferinţă de presă după eliberarea sa. A declarat că niciodată nu m-a atacat. Deci ceea ce s-a publicat în *Adevărul* a fost un fals atribuit lui.

Câteva minute mai târziu, au venit tehnicienii Canalului 5 şi au înregistrat un interviu de 11 minute. Sunt mulţumit. Sper că şi ei.

La Ribera, azi dimineaţă, au fost Catona şi Racoviţan. Ultimul e purtătorul de cuvânt al „Vetrei Româneşti”. „AUR nu mai există”, mi-a spus. E o ruşine că ungurii au devenit al doilea partid în România, a adăugat. E vina voastră că aţi fărâmiţat opoziţia faţă de Front, a fost riposta mea. Va intra în legătură cu mine. Monseniorul Cosma, la sfârşitul slujbei, s-a referit la mine şi la lupta ce duc eu în România. La mare recunoştinţă nu mă aştept. Dar îmi face bine să aud astfel de aprecieri. „Ga-ga, cum e, bătrân cum e, Monseniorul Cosma are multă înţelepciune”, îmi spune cineva.

Inginerul de la TV 5, specialist la sunet, mi-a reamintit că a fost la mine în casă la Bucureşti, în ziua de 14 iunie. Sper că va mai reveni, i-am spus, dar nu în circumstanţe similare.

Nu mai e aşa de înăbuşitor de cald, astăzi. Stau în salonul nostru, cu fabuloasa privelişte deasupra Senei, şi mă gândesc. E, oare, posibil să smulgem poporul român din ghearele Orientului? Acum ne-a dominat şi ne domină Rusia. Prin comunismul lor, Iliescu şi cei care-l susţin, nu fac altceva decât să-şi salveze şi consolideze principiile şi să evite, eventual, soarta ştreangului. Toţi sunt vinovaţi. Ei au adus ţara la dezastrul în care se găseşte. Dar cum putem să-i facem pe români să înţeleagă situaţia? E foarte greu. Dacă aş şti cum, aş deţine piatra filosofală.

Am vorbit cu Peter Johnson şi cu Arthur Butler la Londra. Ei sunt cei care mă ajută cu ediţia în engleză *The Free Romanian*. Apoi, am vrut să-i mulţumesc lui Marie-Lize Ruheman pentru scrisoarea ce a scris, şi a fost publicată în ziarul *Times*. Am găsit-o doar pe Sanda Cantacuzino, mama Marie-Lizei. Conversaţie lungă. Mare plăcere. Mi-a povestit cum s-a naţionalizat moşia lor de

lângă Bacău. Amănunte interminabile. Interesante, de altfel. I-am propus să le sorteze. Mai ales că îmi comunică că are un caiet, jurnal de zi din acea perioadă. I-am spus că eu organizez o editură şi că sunt gata să public lucruri interesante.

Aici mi-a făcut o mare bucurie: „Viorel (Tilea) mi-a spus, când ne-am cunoscut, că are un nepot remarcabil. Care va avea un viitor excepţional. Se va putea avea încredere în el", şi-a reamintit Sanda. Nu ştiu dacă am reprodus exact cuvintele Sandei. Cred că aproape. Am vorbit mult cu verişoara mea Ileana Tilea. E clar că ea admiră ceea ce fac. Am încurajat-o să se ocupe de problema copiilor orfani din România.

Elizabeth mi-a telefonat. Totul merge bine la Bucureşti. A cumpărat ceva mobilă şi, mâine, va merge să cumpere covoare, scoarţe. Vrea să cumpere nişte tablouri. Accept, deşi preţul e mare. De ce nu? îmi zic.

Luni 6 August 1990, Paris

Prinţesa Mărgărita îmi telefonează să mă invite la masă. Vine ea să mă ia de la gara din Geneva când soseşte TGV-ul din Paris.

TV 5 dă interviul meu la ora 1.00 p.m. Atât Tutu, cât şi Vintilă Corbul îmi telefonează. Sunt încântaţi de cum am pus eu problema.

Am vorbit cu Doina Bâscă azi dimineaţă la telefon. I-am cerut să scrie în *Dreptatea* despre declaraţiile lui Marian Munteanu. Este important să se ştie că el nu m-a atacat niciodată şi că ceea ce s-a publicat în *Adevărul* a fost o invenţie.

Marţi, 7 August 1990

La Geneva mă aşteaptă Regina Ana. Prietenoasă, dar nu prea. Conversaţie susţinută, însă. Când sosim la ei acasă, în Versoix, Regele şi Prinţesele au venit toţi afară în curte să ne întâmpine. El n-avea cravată, Mi-am scos-o şi eu pe a mea. Era cald, aşa că am stat în cămaşă tot timpul. Deci de la 11.30 până la 2.45, când Principesa Mărgărita m-a dus la gara din Nyon. La despărţire am sărutat-o pe amândoi obrajii.

Conversaţia n-a lâncezit nicio clipă. Le-am dat toate amănuntele evenimentelor din România, răspunzând la toate întrebările lor. Au primit ARO-ul. Mi-au mulţumit. El vrea să-l conducă singur şi să facă prima escală lângă Timişoara. Are acolo ceva susţinători. A amânat însă *sine die* proiectata vizită de Sf. Maria Mare.

Iată punctele mai importante:

22.16, Va veni în România când va socoti el că e un moment propice. Eu am refuzat să-i dau vreun sfat în această chestiune. În tot cazul, publicul trebuie pregătit şi educat. Rolul monarhiei în istoria neamului nu e cunoscut.

22.17, Coposu i s-a părut timorat „din cauza lungilor ani de închisoare”, mi-a spus. Prea bună impresie n-a făcut.

22.18, A fost contrariat de faptul că m-am dat la o parte de la conducerea UMRL. „Deci Novacovici e preşedinte interimar”, mi-a zis nedumerit. UMRL era doar legat de numele meu. Am rămas surprins. Eu nu ştiusem că m-aş fi dat la o parte.

Ajuns acasă, la Zermatt, mă aşteaptă Ioana, Alexandru, prietena ei, Christine cu fetiţa ei tot de 4 ani şi cu o altă fetiţă, fină de-a Ioanei.

Citesc ziarul *România Liberă* pe Iulie-August şi descopăr şmecheria lui Dorn Novacovici. Pe ultima pagină se publică un Anunţ că, fiind deputat şef al grupului PNŢ din Parlament, „Domnul Ion Raţiu a luat decizia de a investi până la viitorul Congres Mondial al UMRL, în funcţia de preşedinte interimar, pe dl Doru Novacovici”. Mussulis îmi explică cum s-au petrecut lucrurile. Novacovici a venit la Londra şi ei trei au decis numirea lui Doru Novacovici. Mussulis şi Nicolae fiind siguri că eu am fost cel care luasem decizia. Doru le-a dat textul unei scrisori despre care pretindea că eu i-am dictat-o la telefon. Au trimis-o tuturor membrilor Comitetului Coordonator. Au publicat, deja, reacţia pozitivă din partea lui Alexandru Mircea Munteanu şi a lui Liviu Cosma din Venezuela.

Extraordinar. Mie nu mi-au spus absolut nimic de

toate astea. Au pus ştampila cu semnătura mea pe scrisori, fără ca să-mi dea măcar de ştire. Vorbesc cu Radu Roşeanu. El e indignat. Ceruse lui Novacovici să se convoace Comitetul Coordonator pe ziua de 6 iulie. A refuzat. Totul era împotriva Statutului. În absenţa preşedintelui girează unul dintre vicepreşedinţi, nu se numeşte un preşedinte interimar. Novacovici vrea, pur şi simplu, să-şi asigure succesiunea. Va trebui să acţionez cu multă grijă şi fără ca să produc o ruptură cu Novacovici.

Miercuri, 8 August 1990, Zermatt

E clar că Hussein nu cedează presiunilor, deşi Bush e decis să-l înlăture. A început izolarea economică a Irakului. Toată ziua, acasă cu ceilalţi. Aseară, Gherman şi Martha Zumtangwald, la un pahar de vin, sunt plini de complimente la adresa mea. M-au văzut la televiziune. Sunt foarte mândri că suntem prieteni. Şi alţi localnici m-au văzut. Am devenit un „Einheimischer" de care se mândresc. Nu stric㠖 Scriu Reginei să-i mulţumesc pentru ospitalitate şi-i trimit două flori. Floarea Reginei, bineînţeles. Frumos presate.

Joi, August 1990

Schiez. Îmi face mare plăcere căci nu mi-am pierdut tehnica. Dar obosesc uşor. De trei zile n-am mai luat medicamentul COR-DARONE, pentru că inima îmi bătea perfect normal. Sus, la munte, iregularitatea a reapărut, dar nu alarmant. E greu de ştiut dacă e bine, sau dacă nu e bine să iau acest medicament. Doctorul Nixon e contra. El vrea să mă odihnesc. Să dorm cel puţin 8 ore pe zi. Zece ar fi mai bine.

Radu, săracul, încetase să mai ia medicamentele când a murit.

Sunt afară pe terasă. Adevărata pace în acest colţ al lumii. Gândul întotdeauna mă frământă. Cum putem şi noi, românii, să ajungem să avem o viaţă fericită, cu îndestulare, fără ură, fără nicio violenţă? Gânditu – s-au minerii, măcar un moment, că ceea ce făceau nu este admisibil? Mi-e teamă că nu! De aceea avem un drum atât de lung de parcurs.

Vorbesc din nou cu Roşeanu. Pobereznic şi el îmi telefonează. Le cer să fie înţelepţi. Să nu-l punem pe Novacovici pe banca acuzaţilor.

Roşeanu avea totală încredere în el, îmi spune. Acum, nu mai are deloc. Pobereznic nu-şi putea explica de ce nu-i vorbisem deloc de această problemă la Bucureşti!? Când a sosit la Londra a găsit scrisoarea lui de preşedinte interimar. Asta l-a nedumerit.

Vineri, 10 August 1990, Zermatt

Dinu Daponte vine la prânz şi stă până la 6 seara. Discutăm atât problema furnizării firmei „Someşul" din Cluj cu materii prime, cât şi Banca pe care vrea s-o înfiinţeze în România. Voi garanta plata în devize a costului materiilor prime, dar nu-mi iau niciun angajament în ce priveşte găsirea de fonduri pentru asigurarea capitalului social de care Banca are nevoie.

Banca Română de Comerţ Exterior va investi 20% din capital. Restul va fi oferit de diverse bănci occidentale şi mie mi se vor oferi aceleaşi condiţii de investire.

Problema de căpetenie, care trebuie rezolvată, este cum se va face distincţia între interesul poporului român şi interesul Guvernului actual neocomunist. Eu nu pot participa, în niciun fel la consolidarea regimului actual.

L-am condus la gară. La întoarcere îl găsesc pe Olivier Grivat de la *24 Heures* la poarta chilet-ului (casa noastră din Zermatt). Îi dau un interviu amplu. Mă fotografiază pe balconul nostru cu Matterhom-ul în spate.

Luni, 13 August 1990

Tocmai m-am urcat în trenul care mă duce, de aici, din Brig, la aeroportul din Zürich.

Am fost la schi de două ori. Mi-a făcut mare plăcere. Cu o mică excepţie. Coborând de la Cima di Jazzi trebuie că mi-am smucit cumva braţul stâng la o întorsătură. Am simţit o durere ascuţită, dar mare grijă nu mi-am făcut. Numai, mai târziu, când am examinat nodul ce mi s-a format în partea exterioară a bicepsului, m-am întrebat dacă nu cumva mi-am rupt un tendon. Sper că nu, căci masând locul dureros, „nodul" se diminuează. Mi-ar părea

tare rău dacă ar trebui să abandonez şi schiatul. Cel mai mare regret al meu e că am abandonat tenisul acum 20 de ani.

Trenul e acum în mişcare. Cam zgâlţâie, nu e ca TGV-ul.

Scena politică e dominată de criza din Orientul Mijlociu. Aseară, Saddam a făcut un pas de la care nu mai poate da înapoi. A lansat un apel la războiul sfânt contra „infidelului", contra Occidentului. E echivalentul modern a desfăşurării steagului verde al Profetului.

Am plecat din chiletul nostru cu inima grea. Poate n-o să-l mai văd niciodată. Dar mi-a făcut mare plăcere să-l cunosc ceva mai bine pe Alexandru. E foarte deştept, sfătos, şi plin de vioiciune, de şarm. E un copil excepţional de reuşit. I-am spus Ioanei că ţin neapărat să înveţe româneşte, că mă voi îngriji de el, dar numai cu condiţia asta. Trebuie să fie în stare să vorbească bine, curent, limba română. Patriot nu-l pot face şi nici nu vreau să-l influenţez. Dar să

7.1 se dea ocazia să-şi cunoască originea. Pe urmă va fi treaba lui. S-a oferit să vină la Washington să mă ajute cu contactele mele acolo. Sper că va face-o.

Bună conversaţie cu Stroescu. Facem şi un lung interviu. Ne înţelegem, de asemenea, ca să transmită conversaţia Voican-Petrina, în care primul cerea ca eu să fiu făcut ţap ispăşitor. Stroescu vrea ca, de acum încolo, să mă sune tot la 2 – 3 zile. De asemenea, să-i trimit sugestii prin mesager, ori de câte ori doresc să se adopte o atitudine specifică. Dacă reuşim să punem la punct o astfel de colaborare, consecinţele ar fi enorm de importante. S-ar putea coagula o opoziţie autentică în jurul meu, ca port-drapel.

În avion, deasupra Atlanticului. Masă bună. Servicii excelente. E doar un avion de linie elveţiană. Şi elveţienii, chiar dacă n-ar fi încântaţi să fie aşa identificaţi, sunt cei mai buni chelneri din lume.

E un adevărat miracol. Oricând zbor deasupra Atlanticului, mintea-mi e extrem de fertilă. Oceanul nu e

complet acoperit de un covor de nori albi, sau cenuşii. Ceea ce e regulă, dacă judec după experienţa mea. E doar estompat. Şi pe alocuri, mari spărturi albastre: apele oceanului.

De ce n-am luat cuvântul când Petru Maior a propus Constituantei ca eu să fiu preşedintele Comisiei parlamentare pentru Afacerile Externe? De ce? Timid n-am fost. Ideea m-a preocupat chiar în timpul şedinţei. Totuşi, nu am făcut-o. Poate e bine aşa. Poate ocazia se va ivi şi contribuţia mea va fi mai bine gândită, şi, sper, mai eficace.

Trebuie neapărat să amenajez o casă capabilă să primească nu numai Corpul Diplomatic, ci şi conducătorii de astăzi ai României.

Primul pas e ziarul. Al doilea, postul de televiziune independent. Dar, şi în perioada în care va trebui să lupt pentru aceste mijloace de comunicare, nu mai e permis să tergiversez. Trebuie să acţionez. Să-i dau drumul. Chiar dacă totul e imperfect. Rezultatele vor veni. Sunt sigur. Riscul de căpetenie e că voi deveni prea influent. Ceea ce va putea aduce exterminarea mea fizică. Dar, acest risc nu e nimic nou pentru mine. L-am acceptat când m-am întors în ţară, şi, mai ales, când am acceptat să candidez la Preşedinţie. Situaţia nu trebuie niciodată dramatizată. Dar riscul e real. Iliescu n-are nicio intenţie să abandoneze puterea. De-abia s-a instalat la Cotroceni, restaurat de Ceauşescu, pentru uzul său personal. Îi place „palatul”. E îndrituit să spună că e dreptul lui să fie acolo. N-a primit el votul a 86% din electorat? Cum a făcut-o, e altă problemă. Dar lumea întreagă ştie că el e alesul poporului.

În ordinea de priorităţi:

’1. Legături vizibile pentru guvernanţii de astăzi (Iliescu, Roman etc.). Că eu am legături solide cu Occidentul;

Bază electorală puternică în judeţul Cluj (Turda);

Echipă de lucru, pe subiecte, pentru a demonstra incapacitatea regimului actual de a aduce prosperitatea în România.

Masa a fost bună. Am dormit bine. Acum ne apropiem de coasta americană. E prima dată că voi pune picior în Statele Unite ca reprezentant ales al poporului român. Să vedem ce voi putea realiza. Sunt, însă, plictisit că eu n-am fost încă niciodată ajutat în mod oficial de americani. Alţii au fost. Dorin Tudoran, cu „Agora" lui.

„Frăţia" de la sindicatul CIO-AFL, „Dialogul Social" etc. în total, sume mari au fost distribuite. Nu mie, însă, şi nu acţiunilor legate de mine. Poate asta e o tărie. Pentru că pot realiza ceva, fără ajutorul lor. Dar aş avea nevoie de el.

Întotdeauna mi-a plăcut peisajul ăsta, unde cerul şi oceanul se împletesc prin şuviţe albe-albăstrii, într-un azur subtil nuanţat. Îmi aduce aminte de pictura mamei, care picta şariota mânată deasupra norilor. Nimeni nu mi-a explicat niciodată, ce, exact, exprima ea. O fi fost legenda soarelui, purtat în galop, în jurul pământului? Sau ce altceva? Era deasupra marilor uşi, cu sticlă aburită, ce despărţeau sufrageria noastră festivă de odaia Picăi. Unde-o fi acum, dacă mai există? Am însă două din tablourile ei. Ambele cu flori. Cel de la Paris reprezintă floarea-soarelui. Pictat în 1911, semnat Geni. Deci, avea atunci, 21 de ani. Mi-a dat-o familia lui Radu, după moartea lui.

A doua pictură e la Bucureşti. O am de la Pusă şi aşa a vrut soarta ca s-o salvez de urgia minerilor. De fapt, crezusem că a fost şi ea distrusă, ca să descopăr că o dădusem, înadins, să fie evacuată, împreună cu mare parte din arhiva mea, înainte de plecarea noastră la Câmpulung Muscel.

La aeroportul din Savannah ies din avion cu părinţii lui Albert Scardino. Mare bucurie. Aflu că Albert a intrat în politică la New York şi funcţionează pe lângă primarul oraşului. În drum spre distribuirea bagajelor mă aşteaptă ai mei: Nicolae, Fifi, Dănuţ şi Rex. Toţi cu tricouri galbene cu inscripţia:

NU UCIDEŢI ZEUL VIITORULUI

Televiziunea locală şi corespondentul *Savannah Morning News* au înregistrat scena.

Marţi, 14 August 1990, Savannah

Savannah Morning News publică un mare şi corect articol despre mine, cu fotografie cu tot. Mi-a făcut mare plăcere.

Issărescu îmi confirmă ştirea că şase senatori merg în România: Dole (Kansas), D'Amato (New York), Gary (Utah), Connie Mack (Florida), Don Nicknel (Oklahoma) şi Steven Syms (Indiana).

Doamna Valmy va merge cu ei. Ea ar dori să ajungă ambasador SUA în România. Tot ea a dat o masă mare în onoarea lui Radu

Câmpeanu. Trebuie să-i văd, oarecum. Ei sosesc la Bucureşti pe data de 31 august. Eu trebuie să fiu la Londra joi, 30 august. Deci imposibil să fiu cu ei la Bucureşti.

Vineri, 17 August 1990 în avion Savannah – Washington.

Mi-a făcut bine statul în Savannah. Am luat prânzul cu Ray Forker şi cina cu ai mei (Nick, Fifi, Dan şi Rex) la restaurantul Esposito unde servesc raci de mare şi crevete, proaspăt fierte, aşternute pe ziare. Când termini masa, se împăturesc ziarele peste rămăşiţe şi, gata, totul e din nou curat.

M-am simţit foarte bine. Rex, care e mai în vârstă decât Dănuţ, e o fată foarte drăguţă.

Postul de televiziune din Savannah WTOC mi-a luat un interviu şi l-au transmis ieri la ora ştirilor de seară. (Theresa Minor)

Situaţia în Orientul Mijlociu se agravează. Regele Hussein n-a cedat presiunilor lui Bushei n-a promis să închidă portul Acaba tuturor mărfurilor destinate Irakului. M-ar surprinde, totuşi, dacă s-ar ajunge la un război.

Încercările mele de a-mi stabili un program pentru Washington n-au prea dat rezultate. Voi fi primit la State Departament, dar nu la un nivel important.

Miron Butariu îşi exprimă admiraţia pentru tot ce am făcut. Mă informează că Emil Onaca a fost într-un azil de nebuni de mai multe ori. La Spitalul… Belle View" din New York. Prietenul lui, Anton Drăgan, poate să-mi dea

amănuntele. M-a sfătuit să-l contactez prin Părintele Sassu, de la Biserica Sf. Dumitru.

La Washington nu prea reuşesc să fac contact cu multă lume. Frank Sieverts, secretarul Comitetului pentru relaţiile externe ale Senatului, vine la mine în casa lui Gail Percy Davis din Georgetown, unde stau. Îmi explică situaţia. Există fonduri importante pentru sprijinirea democraţiei din Europa Răsăriteană. După el, ar fi foarte important ca eu să-i lămuresc pe senatorii care merg la 31 august în România. Dar s-o fac acolo, la Bucureşti.

Niciun semn de la Doina Bâscă, deşi am lăsat vorbă celor care iau mesajele la numărul meu.

Vorbesc cu Părintele Calciu şi cu George Cucu. Le doresc succes, dar de participat, nu pot să particip la ROMFEST-ul lor.

Sâmbătă, 18 August 1990

Am citit bună parte din *Satanic Verses* a lui Salman Rushdie, aseară. Ca să treacă timpul. Am mai şi aţipit, din când în când. Curând după miezul nopţii, m-am culcat.

După multă bătaie de cap şi nenumărate telefoane am descoperit că avionul cu care venise Doina la New York, direct de la Viena, a avut mare întârziere. Pe urmă şi microbuzul din New York la Washington a mers foarte prost. Au sosit foarte târziu şi au fost găzduiţi la Victor Gaetan. Cu ea e şi Mihai Cârciog, cel de la *Expres*, şi soţia lui. I-am invitat pe toţi la masă. Pe urmă pot să meargă la ROMFEST-ul lor.

Am mâncat bine la Clyde’s.

Cu maşina şi, de la Dupont Circle, cu metroul până la congresul ROMFEST, ce a avut loc în sala de convenţii de la Holyday Inn. Când am intrat în sală am fost imediat recunoscut. Viu aplaudat, fotografiat. Ceilalţi patru, cu care am venit, au dispărut. Am înaintat, încet, pe aleea centrală şi am dat să mă aşez undeva, unde era un loc liber.

Halmaghi prezida. A întrerupt şedinţa. „Suntem fericiţi să-l vedem pe Iancu Raţiu în mijlocul nostru. Iancu Raţiu e deputat de Cluj şi, cum toţi o ştim, a fost candidat

la Preşedinţia României”. A mai continuat. A vorbit de activitatea mea din exil şi de întoarcerea mea în ţară. A pomenit şi de ataşamentul meu pentru democraţie, „care nu e întru totul justificat” etc.

Mi-a dat cuvântul.

Am cerut dăruire. Întoarcere acasă. Suntem aici, în exil, pentru lupta care *acolo* trebuie să se dea. Drepturile democratice nu se cerşesc. Nu se oferă cadou, pe tavă. Trebuie să luptăm ca ele să devină o realitate. Altfel nu le putem câştiga. Am vorbit şi de inspirata acţiune a tuturor forţelor de Opoziţie de la Cluj, din 9 august: PNŢcd, PNL, UDMR, PSD, UMRL – mai ales UMRL –, Forumul Independent Român (Brucan) şi AUR-ul. Toţi, împreună, au manifestat ca „Forumul Democratic Antitotalitar Român” să fie sub egida simbol a Doinei Cornea.

Rostirea mea a fost bine primită. L-am ascultat, apoi, pe Ioan Alexandru, poetul şi colegul meu din Parlament. A vorbit foarte înflăcărat. Bine. Patetic, emotiv. Deloc stilul meu. Dar a plăcut foarte mult. A fost întrerupt de nenumărate ori cu aplauze susţinute.

A urmat, apoi, un profesor Rusu. Foarte bine. Contribuţie solidă despre nevoia la care m-am referit eu: studii aprofundate asupra măsurilor ce trebuie să luăm pentru a redresa situaţia României.

N-am mai stat. Am dat, însă, două interviuri la ieşirea din sală: primul, corespondentului ziarului *Universul Liber* din New York (Buhoiu) şi al doilea, lui Puşcaşiu pentru VOA. (Vocea Americii.)

M-am întors singur acasă, cu metroul şi de la Foggy Bottom am luat un taxi. Pe la 7.25 vine şi Doina, adusă de Radu Eugene Ivan. Până se schimbă ea pentru Balul ROMFEST-ului, stau de vorbă cu Ivan. Om interesant. Venit din ţară acum 10 ani, a reuşit deja în afaceri. E din Sălişte. Vrea să lucreze cu noi.

S-au dus la bal împreună. Eu am ţinut, expres, ca apariţia mea la ROMFEST să fie minimă. Chiar cât am făcut, nu sunt sigur că a fost bine!!!

Luni, 20 August 1990

Ieri, Duminică, am avut o zi foarte liniştită. Am citit ziarele, Doina s-a dus la ROMFEST. Citesc *Versetele Satanice*.

Seara, Alexandroaie de la Europa Liberă o aduce pe Doina de la ROMFEST.

Şi-au cam dat poalele peste cap. Au vorbit de români „verzi", adevăraţii patrioţi etc. Halmaghi a făcut o figură tristă. Noroc că a fost şi Vişoianu acolo. În felul acesta nici eu nu voi fi acuzat că m-am dat cu ei.

La 7.15 p.m. exact, vine Harley Balzer să ne ducă cu maşina la ei la cină. Casa lor e în Maryland, la vreo 15 minute de aici. Foarte plăcut. Multă discuţie politică. Alfred Friendly, de la *Washington Post*, extrem de bine informat. Le-am povestit cum merg lucrurile în România. Sunt lămuriţi. Harley îmi dă toate amănuntele în legătură cu Catedra „Ion Raţiu" de Studii Româneşti (Romanian Studies). El şi Margie, care e născută Mandelstam, au fost la noi la Londra şi au admirat ce am creat acolo. S-a înţeles foarte bine cu Lionel Bloch. I-am povestit cum am organizat ceremonia pentru victimele fascismului în România, în 1971, cu ajutorul lui Lionel.

Astăzi a fost o zi extrem de plină.

La 10.30, la Walter Raymond, directorul adjunct al USIA. Mi-a dat multe informaţii utile. Promisiuni nu mi-a făcut. Să iau legătura cu „International Media Fund". I-am vorbit de Chuck Percy şi de

Dan Tara. El i-a menţionat pe prietenul meu Jimmy Goldsmith şi pe Rupert Murdoch. USIA ne va putea ajuta cu pregătirea şi instruirea personalului de care avem nevoie. I-am cerut să ne ajute cu mărirea capacităţii tipografiei noastre, aşa ca să putem publica şi în culori. Am subliniat importanţa unui post de televiziune independent. A fost de acord. De aceea am vorbit de toate aceste organizaţii şi personalităţi. Mi-a plăcut omul. Era secondat de Lisa Ellis care lua note.

Masa cu Nadia Duik Karatnycki. Ea nu poate face mare lucru, după cât mi-am dat seama. Mi-a confirmat că Băcanu a primit vreo de dolari; că Dialogul Social,

„Agora”, „Frăţia” toţi sunt beneficiari ai ajutoarelor NED. Nu ei vor schimba regimul. Partidul nostru trebuie ajutat. Îmi sugerează să intru în legătură cu ambasadorul Rob Barry de la State Departament şi cu „Agency for International Development”. Să-l contactez, de asemenea, pe Soros, ungurul milionar foarte activ în acest domeniu. Mă întreb dacă ne-ar ajuta şi pe noi, nu numai pe polonezi, cehi şi unguri, bineînţeles.

La orele 3.00 exact vine Pacepa cu soţia. Pe faţă, e foarte pentru mine. „Singurul care poate face ceva…”. Avusese speranţe cu Radu Câmpeanu. E acum complet decepţionat.

Ce trebuie făcut?

Să se arate adevărata faţă a celor de la Putere. Iliescu a făcut parte din cei patru ingineri pregătiţi la Moscova; împreună, deci, cu Andrei Ştefan, Burtică şi Pacoste. De aceea a fost înlăturat de Ceauşescu. Nu voia rival. Petre Roman, fost amant al Zoei Ceauşescu şi al lui Carmen Dumitrescu. Acum n-a uitat-o pe Zoe. A pus-o în libertate.

Să arătăm ce se întâmplă în celelalte ţări vecine: Polonia, Cehoslovacia, Ungaria etc.

Să arătăm că FSN n-are nici program şi nici structură;

Să luăm contact cu serviciul de spionaj. Pe vremea lui se ocupa aproape exiclusiv de spionaj economic în Occident.

Cina la Churck şi Loraine Percy. Ca să mă ajute mi-au sugerat să intru în legătură cu Churck Savit, prieten de-al lui Gail, care administrează „Mellow Press”, şi cu Joe Allbertton, care este preşedintele Băncii Riggs şi interesat în televiziune. Nu vede nicio soluţie fără ca să se facă dreptate şi arabilor din Palestina. Mi-a arătat o scrisoare de la Henry Kissinger, care-i aplauda atitudinea.

Marţi, 21 August 1990

Steffi îmi telefonează din Formentor. Are iar dificultăţi financiare. Vrea să-l ajut. L-am trimis la Bain McIntyre. Să necogieze cu el.

Îmi telefonează Ed Feulner. Era în Chicago şi se întoarce abia la 28 august. Îi explic că am nevoie de tipografie şi de post de televiziune. Îmi cere să-i fac o notă în acest sens.

Masa la cantină, la *Washington Post*. Cu Stephen Rosenfeld şi Mary McGrory. Ea merge în România. Le-am dat mai multe exemplare din *Dreptatea*, inclusiv cel în care s-a publicat articolul lui Bill McPherson, care e acum în România şi scrie o carte despre situaţia de acolo. Le-a plăcut pagina 4. Le-am dat şi numărul Iulie-august din *Românul liber*. Şi le-am dat o caricatură cu Saddam Hussein care se îneacă într-o mare de ţâţei. Stephen mi-a cerut permisiunea s-o publice. Sigur că da, va indica însă autorul: Alee Macri, caricaturistul de la *Dreptatea*. Le-am vorbit de frauda masivă, de la alegeri etc. Cred că s-au lămurit.

„Mai este antisemitism în România?”, m-a întrebat Stephen. I-am explicat că sovieticii au fost primiţi cu flori când au ocupat Basarabia. De către evreii de acolo. Că a fost antisemitismul Gărzii de Fier în anii ’30, mai ales, că nu mai există astăzi. Bineînţeles, Stephen e evreu şi lucrează pentru un ziar care, în ultima analiză, este evreiesc. Indiscutabil, evreii au o mare influenţă în mass-media americană.

Alexandroaie, Arachelian şi fiul acestuia vin la noi, la orele 4.40 p.m. împreună cu Doina, mergem la Vişoianu. Mă primeşte cu afecţiune. Lung interviu cu Vişoianu, făcut de Televiziunea Română, RFE şi *Dreptatea*. Despre experienţele personale ale lui Vişoianu în legătură cu 23 august 1944. Eu am stat deoparte. Interesant, deşi nu precis în amănunte. Asta, în bibliotecă, sau, biroul lui. Ne-am aşezat, apoi, cu toţii pe sofaua din salonul lor şi am fost fotografiaţi împreună. Am vorbit de Ialta şi de târgul Churchill-Stalin cu cele 90%-10% din 8 octombrie 1944. Aici am intervenit şi eu. Ne-a oferit un pahar de vin. Am vorbit puţin despre Rege. Numai noi doi, Vişoianu şi cu mine. E de acord că nu e bine să meargă în ţară fără ca să i se pregătească sosirea. „Nu ştiu cine îl sfătuieşte”, mi-a

spus. Ionel Styrcea, cred eu.

„Principesa Ileana merge acum în ţară cu Mărgărita”, m-a informat.

Am luat cina cu Doina la Blues Jazz Alley, aici, în Georgetown, aproape de intersecţia Wisconsins Ave şi „M” Street.

Miercuri, 22 August 1990

La „Center for International Private Enterprise”. Mă primeşte Steve Rogers. Bărbos, roşcovan, îmi face impresia unui om în care se poate avea încredere. O aduce pe Ilka Schoelimann în birou. Ea e „program assistant”. Le explic ce vreau să fac cu „Someşul” la Cluj şi cu Oprean la Bucureşti. Mergem, apoi, împreună la William Archey, vicepreşedintele International Division US Chamber of Commerce şi cu Thaddens C. Kopiński, director Europa Centrală şi Orientală.

La State Departament m-a primit Ruth Hanson, împreună cu Curtis Kamman şi cu James R. Hooper.

La *Washington Times* m-a primit pe lângă Arnaud de Borchgrave, David Jones (Deputy Foreign Editor), Andrew Borowiec (Chief Foreign Correspondent) şi Martin Sieff, care mi-a luat un interviu şi la Bucureşti.

Tot la Departamentul de stat i-am văzut pe Keith Smith şi Jeremy Curtin. Ei lucrează sub ambasadorul Robert Barry care se va ocupa de „International Media Fund”. Ei sunt oamenii care îmi dau o şansă să înfiinţăm un post de televiziune independent.

Seara la Gabriela Lăzărescu Rhodes şi soţul ei, la un grătar de mititei. L-am cunoscut pe ungurul Csongos de la UPI.

Plecăm însă, devreme, curând după 10.10 p.m., pentru ca Doung Col şi Wallace E. Haines Urman să fie aduşi la noi acasă de Radu Ivan. Ei fac parte din organizaţia aceasta esoterică „Fellowship”. Au legături în cercurile cele mai influente din toată lumea. Aflu că Doung îl cunoaşte foarte bine pe Chuck Perly, care şi el face parte din organizaţie. Se întâlnesc o dată pe săptămână la micul dejun şi o dată pe an la un „mare” mic dejun, la care

întotdeauna participă şi preşedintele SUA. Mă sfătuiesc să iau legătura cu Dr. Aloins Moch, ministrul de Externe austriac (pe care-l cunosc bine de la organizaţia „CERELE”), care este preşedintele Uniunii Democrate Europene.

Joi, 23 August 1990

Cu Doina la agenţia Washington Post – Los Angeles Times.

Discutăm posibilitatea ca noi să lucrăm cu ei în viitor. Vom face o încercare imediat prin Mihai Leu şi, dacă merge, ne-am înţeles ca după o perioadă de probă, să ne abonăm la serviciul lor.

Mary-Beth, secretara lui Frank Sieverts, mă primeşte în biroul ei la Comitetul „Foreign Relations” al Senatului. Lucrez acolo, fără întrerupere până la 4.00 p.m. Îmi fac toate scrisorile de mulţumiri celor care m-au primit aici şi trimit un fax lui Nick Minden la Lausanne. El îmi sugerează să cer să mi se acorde un împrumut de 200 milioane de dolari pentru PNŢcd. Dobânda ar fi fost derizorie, 3%, şi capitalul nu ar trebui restituit. Doar dobânda ar fi fost să fie plătită timp de 10 ani minimum, 20 de ani maximum, potrivit înţelegerii. Răspunsul, din păcate, a fost negativ pentru că nu sunt la putere. „Încearcă să faci ceva cu guvernul de la Bucureşti”, mi-a sugerat Nick. Nici prin minte nu-mi trece.

„De ce nu, dacă îi convingi să ai o influenţă asupra felului în care banii sunt întrebuinţaţi”. Pentru asta va trebui să ajung la Bucureşti să văd ce pot să fac acolo. În tot cazul, nu vreau să consolidez Guvernul.

Vineri, 24 August 1990

Îmi uitasem, ieri, umbrela în clădirea Dirksen (a Senatului). Ne-am dus acolo, Doina şi cu mine, ca s-o luăm. Am intrat apoi în rotonda principală a Capitoliului. Am admirat tablourile, începând cu debarcarea lui Columb. Lume multă, forfoteală. Americanii au un adevărat cult pentru istoria lor. Am ieşit, apoi, pe terasă şi am admirat „Mall”-ul. Obeliscul lui Washington se vedea bine, deşi era ceaţă, dar templul lui Lincoln abia se distingea în

depărtare.

Ruth Hansen şi Jim Hooper de la State vin foarte punctual. Le dăm un pahar de vin şi o masă la Clydes. Am insistat să ne ajute în mod practic. Situaţia politică se dezvoltă de la sine. Trebuie să dovedim că privatizarea funcţionează şi să înfiinţăm un post de televiziune independent. La plecare s-a menţionat şi eventualitatea refugiului în ambasada lor. *We have thougt of that and we'd look after you*, a fost comentariul lui Hooper. (Ne-am gândit la asta şi ne vom îngriji de dumneata.)

Am vorbit cu Yvonne Zecca de la Annanberg Communications. Nu pot face nimic pentru televiziune. Ei dau doar consultaţii.

Liviu Turcu, securistul, a venit să mă vadă la orele 4.00 p.m. A stat până la 5.30 p.m. Mi-a vorbit fără întrerupere. De ce am eşuat la alegeri:

Ţinuta vestimentară – papionul;

Am apărut paternalist – m-am adresat publicului cu „copiii mei";

Avem securişti în PNŢ – Petrina, Şuianu şi Iftene Pop. Cu ultimul a fost coleg la Naţiunile Unite;

N-am prezentat privatizarea bine. Şomajul. Ei sunt profesionişti. Au ştiut cum să mă atace. N-am răspuns. Mare greşeală.

El afirmă că-i cunoaşte pe toţi cei din jurul lui Iliescu şi Roman: Năstase, Paşcu, Secăreş, Virgil Măgureanu (care a fost cu doi ani înaintea lui la Academie) şi Dan Marţian (care a fost ministrul tineretului comunist).

Turcu are 42 de ani. M-a întrebat dacă cunosc programul economic elaborat de Postolache?! Acesta ar fi specialistul lor.

Turcu a „defectat" în ianuarie 1989. Şeful lui, Stamatoiu, era imediat sub Vlad, iar Vlad răspundea direct lui Ceauşescu. Deci el a fost pe o pârghie foarte importantă, direct sub Ceauşescu.

O ultimă critică. Ziarul *Românul liber* e foarte slab. Trebuie să-l îmbunătăţim.

Cină la familia Percy. Mama lui, care are 98 de ani, a

venit şi ea. Mâncare excepţională chinezească.

Discutăm interviul, la TV, al senatorului McGovem. Chuck e de acord că ar *fi* trebuit să se convoace o conferinţă la care să se discute toate problemele Orientului Mijlociu, inclusiv Israelul şi Palestina.

Sâmbătă, 25 August 1990

Cei de la State Departament îmi dau o masă excelentă la unul din restaurantele din faţa Herritage Foundation. Cred că i-am convins că e esenţial să ne susţină partidul şi pe mine personal. Am dezvoltat teoriile mele.

Cină la domnul Nicolae Filipescu. El e un tip foarte bine. Profesor la Universitatea George Washington, obstetrician.

Duminică, 26 August 1990

Ziua întreagă acasă. Am mâncat prânzul în grădină. Cu soţii Balzer am avut o bună discuţie, ieri, în problema Fundaţiei mele şi a Catedrei „Ion Raţiu" de Studii Româneşti, la Universitatea Georgetown.

Seara ne-am plimbat. Portul e foarte frumos. Puţină ceaţă. Peisaj plăcut, estompat. Un cârd de gâşte, în formaţie caracteristică de „V", cu braţele inegale. Iahturi multe şi, din când în când, autobuzul acvatic, plin de turişti. Eram la o masă pe terasa a treia. Deci vedere excelentă.

La întoarcere am descoperit că nu aveam cheia casei. Voi fi pierdut-o, sau n-o luasem de acasă. Soţii Percy foarte săritori. Să stau la ei peste noapte. Nici prin minte nu-mi trece. M-am descurcat. Am găsit un lăcătuş gata să vină. A sosit la 11.30 p.m. Au lucrat aproape o oră. Era cu soţia lui, franţuzoaică. Ambii specialişti. În fine, au reuşit să deschidă.

Luni, 27 August 1990

Sunt în avionul British Airways spre Londra.

Ziua a început bine. Au venit cei doi de la Allbritton Communications. Ei cred că ne trebuie 20 de milioane dolari ca să înfiinţăm un nou post de televiziune în România. Nu 7 milioane, cât am indicat eu. Au devenit

foarte interesaţi când le-am sugerat că Guvernul american ar putea să garanteze o porţiune a investiţiei. Cât mai ridicată, bineînţeles. După ei a venit Keats, australianul de la UPI. „Veniţi tocmai bine, ne-a zis. Începem în octombrie difuzarea ştirilor direct prin satelit. Puteţi să le aveţi direct pe ecranul calculatoarelor voastre. Costul e de 200 de dolari pe Iună". Doina, entuziasmată: „Dar să facem legătura şi cu *Washington Post*. Ne-ar fi foarte utilă". Are dreptate, dar obţinerea ştirilor va costa prea mult, în felul acesta.

După masă vin Wallach şi Karin Clark, de la Partidul Democratic. Karin vorbeşte româneşte. Îi critic pentru atitudinea lor împotriva partidelor şi pentru grupul Dialogului Social, Frăţia etc. Democraţie fără partide nu se poate. Loraine a venit cu şoferul lor chinez. Le-am predat casa. Vorbisem cu Wade şi Gail la telefon.

Nouă zile, rupte din calendar. Cât am realizat rămâne de văzut. Probleme, însă, voi avea. Cu siguranţă.

Miercuri, 29 August 1990

Sunt în avion spre Frankfurt, de unde iau un altul, tot Lufthansa, spre Bucureşti.

Ieri, la Londra, am discutat situaţia UMRL cu Doru Novacovici. Mi-a făcut teoria chibritului. Că el a făcut totul cu „împuternicitul meu, Nicolae". Degeaba i-am atras atenţia că eu n-am împuternicit pe nimeni şi că în niciun caz, n-aş fi nesocotit statutul UMRL. A protestat, s-a plâns, m-a asigurat că a anunţat „numirea" lui de preşedinte interimar numai pentru binele meu etc. Şi, dacă eu tot obiectez, îşi dă demisia. A fost o greşeală. Eu nu mă supăr. Cred că ai făcut-o pentru a-mi fi util, dar tot greşeală rămâne. Trebuie s-o corectăm. Foarte greu să discuţi cu el. Abia deschizi gura şi sare peste tine.

L-am muştruluit şi pe Mussulis. Cum ai putut publica că eu am decis numirea lui Novacovici ca preşedinte interimar, fără ca să mă întrebi? „Mi-a spus că dumneavoastră i-aţi dictat textul comunicatului. Eu am publicat exact ceea ce mi-a dictat el, crezând că vine de la dumneavoastră prin el".

Sandu Pobereznic a venit cu Peev, cel care face vânzarea cumpărarea camioanelor ruseşti. El poate să facă şi cumpărarea materialului de care are nevoie filatura „Someşul”. Dacă obţine toate aprobările necesare eu sunt gata să avansez banii.

Un tânăr gazetar de la *European* mi-a luat un interviu. Apoi, o echipă de trei tineri de la televiziunea BBC.

Cina cu Graham Bowes şi David Bates, la restaurantul *Caprice*. I-am dus la mine sus, să vedem ştirile BBC. N-au dat interviul cu mine, din păcate. Programul a fost complet dominat de situaţia din Orientul Mijlociu. Saddam Hussein a decis să dea drumul tuturor femeilor şi copiilor. Numai bărbaţii vor rămâne acum ostatici.

Joi, 30 August 1990

Sosim la Frankfurt cu mare întârziere, ieri, la prânz. Avionul spre Bucureşti plecase deja. La început am fost extrem de plictisit. M-au găzduit aici, la aeroport, în hotelul Sheraton. Foarte confortabil. Am dormit aproape toată după-amiaza, am cinat şi iarăşi am dormit până azi dimineaţă, la 7.30. Un total de vreo 10 ore. Ceea ce e foarte bine pentru inima mea.

Telefonez lui Coposu, azi dimineaţă. Mi se spune că e în baie. Las mesaje peste tot că trebuie neapărat să ne vedem astăzi după-amiază, sau seara. Sora lui îmi spune că are un angajament la 7.00

p.m. cu nişte prieteni, pe care nu-l va putea schimba.

Punch Green era în şedinţă. A venit, însă, la telefon, Larry Napper. Echipa Dole a Senatului soseşte la Bucureşti mâine dimineaţă la 9.45. Şedinţa cu şefii partidelor va avea loc la reşedinţa ambasadorului Green, la orele 3.30 după-amiază. Din partea PNŢcd a fost invitat Coposu. Eu voi fi binevenit.

Reuşesc să-i vorbesc şi lui Corneliu Coposu. Îi explic situaţia. Să-i dau un telefon îndată ce sosesc şi va veni el la mine să vorbim. La 7.00 seara are deja o întâlnire cu „nişte prieteni” americani, aşa cum mi-a spus deja sora lui.

Nick Minden mă găseşte la telefon. De la Lausanne. Îmi spune că n-au mai rămas decât 100 de milioane dolari, dar trebuie să ne grăbim. E esenţial să obţin acordul autorităţilor ca acest „împrumut" să fie distribuit de autorităţi de comun acord cu mine. Deci, să avem două semnături. El a vorbit cu Temeşan de la Banca Română de Comerţ Exterior. Tot ce a primit e o confirmare că discuţiile au fost începute.

Chem numărul de telefon al lui Iliescu, la Cotroceni. Nu primesc niciun răspuns. Din păcate, nu mai am timpul necesar să-i telefonez lui Roman. Poate e mai bine aşa. Decât să încep o colaborare pe care aş putea-o regreta pe urmă.

Îl găsesc însă pe Ciumpi Enescu. Discutăm situaţia creată de publicarea anunţului cu numirea lui Novacovici preşedinte interimar. Şi el e contrariat de ce nu *l-am* informat. Cum puteam s-o fac. Nici eu n-am ştiut nimic de acest lucru. Doru Novacovici a făcut-o de unul singur şi s-a acoperit, spunând că avea acordul lui Nicolae, fiul meu!!? Vom publica nu o dezminţire – ca să nu-l dezavuăm pe Novacovici – ci o lămurire, o clarificare. El mă va reprezenta doar în activitatea din exil. De altfel, de acum încolo, centrul activităţii UMRL trebuie să fie în România.

Am rămas înţeleşi să ne vedem cât mai curând ca să pregătim bine Conferinţa conducătorilor filialelor din România, care va avea loc la Sibiu, la mijlocul lunii septembrie.

Alte probleme la aeroport. Mi se face un adevărat interogatoriu, când am împachetat bagajul, dacă tot conţinutul îmi aparţine? Când l-am împachetat? S-a mai atins cineva de el, de atunci? Cine sunt? etc. De ce nu mă întrebi câţi dinţi mi-au mai rămas în gură? i-am spus râzând, dar şi iritat. Nu mulţi, ţi-aş răspunde. Ceea ce a produs destinderea scontată.

Avionul PANAM şi el are întârziere pentru că trebuie să aşteptăm vreo 70 de pasageri care vin de la New York.

În fine, iată-mă instalat la clasa I. E exact ora 13.00. Teoretic ar fi trebuit să decolăm la 12.15. Dar sunt

mulţumit. Mi-au oferit un pahar de şampanie. Abia aştept să facem escala la Praga. N-am mai fost acolo de aproape 60 de ani. Eram elev la Cluj şi mare cercetaş sub prof. Goia. Corturile noastre au fost instalate în Parcul Vista, Viste, cam aşa ceva. Era marea jamboree de la Praga. Toate amintirile ce mi-au rămas sunt superlative.

Ieri am trăit o zi tristă, plină de îndoieli. Dar am dormit mult şi bine.

Amintirile pozitive din copilărie sunt, în multe privinţe, salutare. De altfel, îmi dau seama că tăria mea lăuntrică – dacă i se poate spune aşa – se datorează naturii. Nu unui act de voinţă al meu. Desigur, aprecierea raţional-intelectuală joacă un rol. Dar secundar. Instinctiv, eu ştiu că cele mai adânci dezamăgiri, cele mai profunde căderi, sunt numai trecătoare. Că sunt rezultatul unei aprecieri subiective, denaturate a realităţii.

Am plecat cu regret, dezamăgiri, probleme, de la Washington şi Londra. Acum, aşteptând decolarea acestui avion, din Frankfurt, încep să am speranţe. Din păcate, căpitanul avionului tocmai anunţă că bagajele încă n-au sosit. Va trebui să mai aşteptăm vreo 15 – 20 de minute până la decolare. Doar Bunul Dumnezeu mai ştie când se va termina această odisee, începută luni seara, la Washington.

La orele 3.00 p.m. aterizam în Praga. M-au intrigat malurile abrupte ale fluviului Vltava, foarte evidente când ne apropiam de aterizare. Şaptezeci şi patru din pasageri au rămas aici. Nimeni n-a abordat, aici, avionul pentru Bucureşti. Am început să fiu recunoscut, deşi nu port papionul meu obişnuit. Un domn Şapiro – „înainte mă chema Şapira” – a venit să-mi vorbească. Locuieşte în Florida. „România trebuie să devină din nou ce a fost. Parisul Orientului”.

Mircea Toma de la *Caţavencu* îmi ia un interviu. Vorbesc mai mult despre un post de televiziune independent. M-am dus la ROM-FEST ca să fac act de prezenţă, dar eu nu sunt pentru ei. Patrioţi români sunt şi ei, dar nu reprezintă lupta pentru democraţie. UMRL o

face în exil. Soţia lui Mircea Toma, Nicoleta, a ţinut să vină să mă vadă. Fată drăguţă, subţire, distinsă.

Guvernul ăsta nu mai poate să supravieţuiască. Se vorbeşte deja despre Mihai Botez. El ar putea să-l înlocuiască pe Roman. Aristide Buhoiu i-a luat un mare interviu în *Universul Liber*. M-ar bucura. Cu Mihai Botez m-aş înţelege bine. Numirea lui ar deschide cu totul alte perspective.

M.L. Burke (Nick) s-a şezat, apoi, lângă mine. Născut la 1925, emigrat în America în 1939. Vorbeşte încă bine româneşte, dar conversaţia noastră, e în engleză. E bun prieten cu Pat Hillings (asociatul lui Dick Nixon). Face mari afaceri cu România. Plin de simpatie, admiraţie. Ce vrei!!

Seara, cina cu Marie, prietena lui Elizabeth din Bristol, care a locuit aici la noi, împreună cu Hugh şi Phoebe Boyle.

Vineri, 31 August 1990

Zi plină de dezamăgiri. George Paler vine să-mi dea legitimaţia soţiei lui, Georgeta Valentina Paler, deputat ecologist. Ea a plecat în America unde îşi va lua un doctorat. Îmi cere s-o predau lui Cevdarie sau lui Tudor Marius, ca unul din ei să prezinte demisia ei din Camera Deputaţilor. Dacă va fi atacată, mă roagă să iau şi eu cuvântul şi s-o apăr. E bună româncă. Ea crede că va putea face mai mult pentru România, studiind în Occident.

Corneliu Coposu e punctual. Mare surpriză să-l văd exact la ora 10.00. Îi explic ce am făcut în America. Îi aduc aminte că mi-a cerut bani, când ne-am văzut ultima dată şi că mi-a propus să devin vicepreşedinte, responsabil cu problemele externe. I-am zis: Eu nu ţi-am cerut niciodată absolut nimic. Tu mi-ai oferit. Am lucrat cât am putut mai bine. Mai ales în relaţiile cu Occidentul şi cred că am fost foarte eficace. La Bruxelles (EEC) mai ales, în Anglia şi America. Acum toţi prietenii şi colaboratorii mei mă asaltează. N-am fost numit nici în Comitetul Coordonator şi nici responsabil pentru externe.

M-a întrerupt: „Dar ai fost pus în locul cel mai.

important. Privatizarea e problema de căpetenie. Tu eşti în fruntea Departamentului de Studii şi Doctrină pentru Strategia Reformelor Economice. Comitetul Coordonator e un fel de grup fără răspundere de resort. Doar nu vrei să fii şi tu printre cei bătrâni!?”

Dar şi eu sunt bătrân. Prietenii mei nu înţeleg că eu n-am fost inclus acolo.

A tot vorbit. Fără nicio noimă. Era jenat, dar a ascuns-o destul de bine. L-am întrebat: Tu ce ai face în locul meu? Nu mi-a răspuns. A făcut o lungă şi încâlcită divagaţie. Ba că sunt acuzat de asta şi de aia. Că nu le-am dat 100 de mii de dolari cum le-am promis; că nu vorbesc de PNŢ în interviurile mele; că sunt vedetist.

Am să-ţi dau o listă cu banii pe care i-am cheltuit cu partidul. „Ştiu. Peste 100 milioane de lei. Mi-ai spus”.

Pe urmă am discutat ce atitudine trebuie să luăm la întâlnirea cu americanii. Eliberarea deţinuţilor din 13 – 15 iunie, daune şi reparaţii pentru pagubele ce mi s-au pricinuit, televiziune independentă.

A venit Părintele Cătălin din Roma. Mi-a arătat multă afecţiune.

Reuşesc să vorbesc cu Iliescu şi cu Roman despre cele 100 milioane de dolari oferiţi prin Nick Minden. Ambii încântaţi. Acceptă ca eu să fiu co-semnatarul pentru utilizarea fondurilor. Curând după aceea, îmi telefonează Voloseniuc, directorul Băncii Comerţului Exterior. Mă înţeleg cu Minden asupra textului ce trebuie să-i parvină ca să poată obţine fondul.

Sosesc la timp pentru întrevederea cu senatorii americani conduşi de Bob Dole (i-am notat în carnet la timpul său). După o mică introducere Dole ne dă cuvântul printr-o primă întrebare declarativă: „Acum aveţi dreptul să vă manifestaţi public!?” Da şi nu, i-am răspuns eu imediat şi i-am explicat că aşa ceva nu există în România. Orice manifestaţie neviolentă ar trebui să fie permisă. Nu e cazul. Deunăzi s-a anunţat chiar că demonstraţii şi adunări publice nu mai pot să aibă loc decât numai în anumite locuri, prin parcuri. I-am arătat, apoi, situaţia

adevărată, şi i-am citat cele cinci puncte din declaraţia comunităţii europene care sunt nesocotite. Primele patru, total!!

Ne-au întrebat dacă am aproba statutul de naţiune cea mai favorizată, dacă lucrurile rămân cum sunt. Tot eu am răspuns. Noi avem mare nevoie de ajutor economic umanitar, dar acordarea Clauzei ar consolida regimul. „Cine este de aceeaşi părere?”, a întrebat unul din senatori. Toţi au fost de acord. Doar Cunoscu a spus că ar aproba acordarea Clauzei, dacă s-ar declara public că se face mulţumită cererii făcute expres de Opoziţie. Mi s-a părut o mare greşeală.

Întors acasă, alte dezamăgiri. Unele mai mici, altele foarte mari. Aflu că Făgădaru, căruia i-am dat 100.000 de lei pentru echipamentul necesar echipei de fotbal Arieşul, n-a făcut absolut nimic. I-am telefonat. A recunoscut. I-am cerut să-mi aducă mâine banii. Şansele sunt nule. Gigi îmi aduce ştirea că ne-a venit hârtie pentru gazetă din Franţa. Enorm de scumpă şi taxă vamală exorbitantă.

Am vorbit cu Jovin, cu Pitu şi Dana Pop şi cu Bani Ghica. Să mă mai remontez puţin. Ei sunt prieteni adevăraţi. Vorbesc de eroismul meu etc. Numai erou nu mă simt!

Amărât, mă voi duce să mă culc.

Sâmbătă, 1 Septembrie 1990

Ionel şi Lia Jovin, la mine. Total indignaţi de ce a făcut Coposu. Îmi aduce mai multe caricaturi făcute de Dragoş oamenilor politici dintre cele două războaie mondiale. De asemenea, copia unei scrisori ce Varlam i-a trimis-o lui Coposu. Foarte critică.

În timpul mesei vine şi Bubi Truţia. Şi el şocat de ce s-a făcut la PNŢcd.

Seara, d-na Frătoaica Carmen îmi vorbeşte de dosarul autentic al Revoluţiei. Soţul ei Gheorghe, şi Popescu Dorin l-au întocmit sau au acces la el. De aceea, sunt acum persecutaţi şi vor fi alungaţi din Ploieşti, unde locuiau. Se gândesc să dispară în Occident pentru un an, doi.

Preşedintele Partidului Progresist al Romilor Spoitori, Dumitru Alexandru, vine cu vicepreşedintele său, să-mi declare loialitate „eternă”. Aflu că ţiganii sunt împărţiţi în cinci partide şi două Uniuni. Mi le-am însemnat pe toate în agenda de zi.

M-am dus cu Cristian Popescu, la Congresul gazetarilor. Prezida Băcanu, secondat de Roşca şi de încă doi. Roşca-Stănescu m-a salutat public. Mari aplauze când m-am ridicat în picioare. Şi multe interviuri pe culoare.

Duminică, 2 Septembrie 1990

Dumitru Grigoraş din Adelaide, Australia, vine cu Gajban Cecilia, vara lui de aici. E prieten cu Bob Hawke, zice, şi poate să-mi aducă sprijinul lui.

Fata lui Mircea Fodoreanu, vărul meu din Turda, vine cu băiatul lui Viki Fodoreanu. De asemenea, fata şi nepoata ei. Deci toţi rude de sânge. Ei locuiesc la Brăila.

La masă, Bani Ghica. Îmi place omul ăsta foarte mult. Discutăm situaţia partidului. Şi el e indignat. N-are soluţie.

Mergem la Pitu Pop şi Dana. Nicu Hodoş era şi el acolo. Era ceva mai tânăr decât noi la Cluj, dar a fost în aceeaşi baterie cu mine la Craiova. Aceeaşi discuţie. Toată lumea indignată de ce face Coposu. Nimeni nu oferă o soluţie. Eu rămân la ideea că trebuie să resping, în scris, numirea mea ca şef al strategiei economice.

Victor Marian a venit de la Cluj. Mâine va avea şedinţa secretarilor PNŢ pe judeţe. Va protesta. Cum se poate ca judeţul Cluj să nu aibă pe nimeni în Comitetul Coordonator?!

Întotdeauna îmi place să-l văd pe Pitu, dar bea mult prea mult, săracul.

Gaspar vine cu vestea proastă că sunt pe lista celor care urmează să fie eliminaţi. Nu vrea să mă înspăimânte, îmi zice, „dar să ştii că ăştia sunt diabolici. Trebuie să-ţi asiguri o pază bună”.

Luni, 3 Septembrie 1990

Gigi are confirmarea că suntem supravegheaţi tot timpul. Două maşini, una din ele parcată lângă Parcul Herăstrău. Fotografiază cu obiectiv telescopic pe toţi cei

ce intră şi ies de la noi din casă. I-a fotografiat şi el pe ei. Tot el îmi dă vestea proastă că Comandorul Radu Nicolae e categoric: soţia lui Viorel Delcă e securistă. Ştie Viorel asta? Oricum, nu putem continua cu un asemenea risc în casă.

Finalizez scrisoarea către Corneliu Coposu în care-i mulţumesc pentru numire, dar o refuz. Am făcut-o cât am putut mai elegant.

În fine, dăm în judecată pentru calomnie şi defăimare următoarele publicaţii: *AZI*, *Independentul* din Craiova şi *Phoenix* din Oradea.

Interviu cu Alee Russell de la *Daily Telegraph*. Descopăr că vorbeşte româneşte, spre marea mea bucurie.

La 6.00 seara, la şedinţa Comitetului UMRL. Vorbeşte Mircea Enescu. Despre situaţia actuală din ţară şi dă amănunte despre noile filiale recent înfiinţate. Vorbeşte, apoi, despre Conferinţa de la Păltiniş pe care toată lumea o susţine. Când ajunge să vorbească despre Conferinţa proiectată de Doru Novacovici pe data de 1 – 4 Noiembrie la Bucureşti, încep să se exprime îndoieli. Ce scop se urmăreşte? Putem, oare, să pregătim o astfel de conferinţă de anvergură într-un timp atât de scurt? Cine va face munca zi de zi?

Organigrama, foarte judicios întocmită de Enescu, indică peste o sută de voluntari necesari pentru această Conferinţă. „Pur şi simplu nu-i avem. Majoritatea membrilor sunt în câmpul muncii. Prea mult timp liber n-au”.

Le explic şi eu cum stau lucrurile şi de ce a trebuit să neglijez activitatea UMRL. Am găsit înţelegere şi foarte multă simpatie. Se decide ca să nu mai ţinem această conferinţă, pe care Doru o voia cu participarea filialelor UMRL din lumea întreagă. Doru a cerut o audienţă la Petre Roman. O voi susţine. Eu nu vreau ca el să fie dezonorat în niciun fel, deşi el a convocat această conferinţă, fără ca să mă consulte şi pe mine.

Acasă găsesc maşina mea cea mai bună, nouă-nouţă, complet distrusă. Bineînţeles Nicu, şoferul, spune că n-a

fost vina lui. Dar niciodată nu mi-a plăcut cum conduce. Mult prea repede, nervos şi totdeauna iritat de ceilalţi conducători auto de pe drum. E a doua maşină nouă ce mi s-a distrus de când am venit în ţară. Har Domnului, că nimeni nu a fost ucis în acest teribil accident. Maşina e ca o armonică!

Victor Marian, secretarul PNŢcd Cluj, vine la orele 8.00 p.m. exact, cum convenisem. L-am invitat la masă.

Şedinţa delegaţilor organizaţiilor judeţene PNŢ a început la orele 13.20 şi s-a terminat la 7.30 seara. De la conducere au fost Diaconescu, Lupu, Ţepelea, Piţigoi şi nu mai ştiu care. Coposu n-a fost prezent. Marian le-a spus-o pe şleau. Cum de judeţul Cluj n-are pe nimeni la conducerea partidului? La Cluj eu am fost cel care le-a făcut activitatea posibilă. Noi, Clujul, am realizat Forumul tuturor forţelor de Opoziţie, mulţumită ultimei mele vizite la Cluj, când m-am întâlnit cu Doina Cornea. Deşi nu m-a numit, a indicat că eu sunt cel care le-a dat foarte mulţi bani şi lor, şi la centru. În tot cazul, ne-am prezentat bine la Cluj. Am fost cei mai disciplinaţi. Raportul nostru a fost amănunţit şi documentat.

Mi-a vorbit de demisia lui Nelu Boilă. I-am telefonat imediat. I-am indicat că în politică aşa e. Şi eu am avut dezamăgiri profunde. Şi eu am fost atacat şi tratat rău pe nedrept. Dar am înghiţit. S-o facă şi el. L-am implorat să-şi retragă demisia. Să mă aştepte. Să stăm de vorbă, poate chiar sâmbăta asta. A acceptat.

Victor a fost foarte impresionat de scrisoarea mea către Coposu. O va da tuturor ziarelor locale pentru publicare.

Convorbirea cu Marian m-a făcut să mai uit de toate necazurile mele. Tot sacrificiul, toate problemele ce se ivesc, totul trebuie acceptat. E drumul cel bun pentru ţară. Trebuie să luptăm.

Azi dimineaţă am dictat vicepreşedintelui Băncii Române de Comerţ Exterior textul faxului ce trebuie să transmitem lui Nick Minden la Lausanne. A revenit pe la 5.30 p.m. să mă invite să merg mâine la Bancă. Voia să ştie

originea celor 100 milioane de dolari oferiţi la 3, 5% dobândă pentru o perioadă între 10 – 20 de ani, fără replătirea capitalului.

It's clean money, i-am spus. Le era frică să nu se expună la vreun efort şi să nu piardă prestigiu. (Sunt bani curaţi.)

E mai important pentru mine ca eu să nu pierd din prestigiu, i-am zis. Am vorbit englezeşte, căci cunoaşte limba foarte bine.

Marţi, 4 Septembrie 1990

Inginerul Valentin Popescu, cel cu nava „Transilvania", vine la Armindenului 4. Ei sunt acum gata să demareze cosocietatea lor pe acţiuni. Preţul vaporului a scăzut la 1, 4 milioane lei. Vor să-l reboteze „Ion Raţiu". N-am nimic împotrivă, dar nu e necesar, îi spun. Eu tot îi voi ajuta să-l cumpere şi exploateze. Pentru turism şi pentru marfă pe Dunăre. Ei sunt bazaţi la Turnu Severin. Îi spun însă că n-are niciun rost să înceapă operaţiunea acum. E prea târziu. Până se finalizează totul, ne apucă iarna. A acceptat în final şi vor cumpăra vaporul abia la începutul primăverii anului 1991.

La Banca Română de Comerţ Exterior mă primeşte Dan Pascariu şi, curând după aceea, preşedintele Vasile Voloşeniuc. Discutăm amănuntele tranzacţiei propuse de Nick Minden. Ei nu vor să dea mandat în alb, aşa, oricui. Lungă discuţie. Convorbire cu Nick Minden, în care se precizează că suma totală de 100 milioane de dolari, minus 5% este plătibilă pentru *joint account* la Société de Banque Suisse, care să aibă semnătura Băncii în numele Guvernului şi a mea. Banii vor fi utilizaţi pentru telecomunicaţii, televiziune şi şosele, în această ordine. Stabilim că până la utilizarea lor, banii vor *fi* investiţi. Utilizarea acestor dobânzi, minus cei 3, 5% plătibili iniţial, se va face iarăşi de comun acord. Ar putea să formeze subiectul unui codicil.

Pe la orele 4.00 p.m., Pescariu îmi confirmă că au trimis faxul.

Vine Doina Bâscă, proaspăt sosită din America. Plină

de ştiri.

Mai ales de la Eve Garrison, care a ţinut-o toată după-amiaza ca să-i dea sfaturi cum să procedeze. Să semneze un contract cu mine, la caz că mă curăţ peste noapte; să-l ţină constant informat pe ambasadorul SUA etc. Radu Ivan i-a dat planurile unui post de televiziune oferit Egiptului prin organizaţia „Fellowship" (Wallace Haines, Doung Coe, Chuck Percy etc.). Deci, de la ei am putea obţine ceva.

Doina n-a reacţionat favorabil scrisorii mele către Coposu, în care am refuzat oferta lui.

„Nu, pentru că e o ruptură: ei şi noi", mi-a zis.

Gigi, după plecarea Doinei, mi-a atras atenţia că ea e, în primul rând, pentru Coposu.

Doina mi-a adus *The European*, săptămânalul lui Bob Maxwell, „îţi fac mare curte. Uite ce mare articol au scris despre dumneavoastră". E interviul dat lui Roman Rollnik imediat după sosirea mea de la Washington, marţi dimineaţă, 28 august. Mi l-a luat la Arlington House, în baie, la mine, în timp ce mă rădeam.

Au sosit Prinţesele Ileana, Mărgărita şi Sofia. Ileana e la Mănăstirea Pasărea. Celelalte două, la Simina Mezincescu.

Nick Minden îmi telefonează seara târziu. Îmi confirmă că a primit faxul de la Banca Română de Comerţ Exterior, dar el are nevoie de o semnătură din partea Guvernului. Îi cer ca el să dea un răspuns în acest sens, tot prin fax. Am pierdut deja enorm de mult timp cu treaba asta. Am obţinut acordul lui Iliescu şi al lui Roman. Instrumentul lor e banca. Dacă vrei altceva, descurcă-te singur.

Miercuri, 5 Septembrie 1990

Lisbeth-Christine Stanei din München îmi propune un interviu şi Justine de Lacey mi se impune. Fără nicio reticenţă. Aş spune, chiar, cu o impertinenţă crasă. Dar am rezistat. Când a auzit că principesele vin la mine la cină, m-a pisat o jumătate de oră să o invit şi pe ea.

Între timp s-a întâmplat ca Nicolae să-mi telefoneze

din Londra. M-am folosit de ocazie să-i cer să informeze presa că, din nou, sunt ameninţat să mi se interzică publicarea ziarului. Cu o jumătate de oră mai înainte, Rodean m-a informat că a fost căutat la tipografie. Un general, pe nume Mircea Zice, i s-a prezentat. I-a spus că edificiul aparţine Armatei şi l-a somat să-l părăsească până pe data de 15 septembrie. L-am informat pe Nicolae, de asemenea, că am aprobare scrisă de la Roman, prim-ministrul României, că putem utiliza edificiul pentru tipografie. La 31 iulie, Iliescu m-a asigurat că nu mi se va pune niciun obstacol ca să public ziarul şi am obţinut din partea primarului Ciurel asigurarea că edificiul nu va fi demolat în următorii trei ani. Avem, bineînţeles, un contract în toată regula cu Opran de la întreprinderea „Carpaţi" ca să utilizăm clădirea pentru tipografie.

Să vedem ce va apărea în ziare.

Dau un interviu lui Stoian, la BBC, ca să vorbesc despre numirea mea ca purtător de cuvânt al marinarilor grevişti din Constanţa. De asemenea, despre situaţia din Parlament şi despre felul în care am respins numirea mea ca şef al Departamentului strategiei economice PNŢcd pentru ţară.

Lui Stark îi dau un interviu la Televiziunea Română despre felul în care funcţionează Camera Deputaţilor. L-am felicitat, dar l-am şi criticat pe Dan Marţian pentru felul cum conduce dezbaterile. Ca şi cum am fi şcolari. Rolul lui e să fie imparţial şi nu să-şi exprime opiniile personale.

Săracul Ioan Opriş din Sighetul Marmaţiei. A venit, recomandat de Ion Lup. Să-mi ceară bani şi sprijin pentru studii în străinătate. Am refuzat net. I-am arătat simpatia mea şi l-am sfătuit să-i spună lui Lup să-mi telefoneze el, direct. Sunt poate peste o mie de oameni care mi-au fost trimişi de corifeii partidului – Coposu, Puiu, Lup, Klaps şi alţii – şi pe toţi i-am ajutat cu zeci de mii, chiar sute de mii de lei. Cu toate acestea sunt acuzat că nu le-am dat destui bani!! Omul n-a meritat această ieşire a mea. Dar partidul, mai ales Lup, cu siguranţă a meritat-o.

După masă a fost Viorel Faur şi Liviu Mureşan la

mine, preşedintele şi secretarul general al Grupului român pentru Uniunea Interparlamentară. Voiau să ştie care este deosebirea între acest grup şi Comisia Parlamentară română pentru afacerile externe. Ambele reprezintă Camere ale Parlamentului Român. Drept să spun, le-am zis, nici eu nu ştiu deosebirea. Decât că gruparea noastră are menirea să-şi croiască legături cu toate parlamentele lumii. Cum nu suntem prea mulţi, ar fi bine să ni se permită să facem parte din cel puţin două grupări de prietenie bilaterală: anglo-română, franco-română, nigeriano-română, sau neo-zeelandezo-română.

Ne-am înţeles şi am căzut de acord că ar fi bine ca purtătorul de cuvânt al Parlamentului român să vorbească una din limbile de circulaţie. I-am asigurat, după ce mi s-a indicat că aş putea eu să îndeplinesc acest rol, că voi găsi întotdeauna modalitatea să fac auzită atitudinea guvernamentală română, nu numai cea a partidului meu.

La cină Principesele Mărgărita şi Sofia, plus Andrew Kelly şi doi români, Romulus Corneanu şi Petrică Danciu.

Mâncare excelentă, atmosferă chiar mai bună, dacă se poate aşa ceva!! Le-am explicat, dar numai implicit şi după cină, la un pahar de porto, că Regele trebuie să decidă singur dacă şi când să se întoarcă în ţară.

Au stat de la 8.00 seara exact, până la orele 11.40. S-a vorbit foarte deschis şi interesant.

Joi, 6 Septembrie 1990

Delegaţie de cinci oameni din Suceava. Să-i ajut să meargă la lucru în Canada sau orisunde. Să câştige ceva bani. Vor veni în ţară, cu siguranţă.

Şedinţa începe la 11.20 la Senat. Preşedinţia e luată de Corneliu Mănescu. Bine, calm. Are prestanţă. Intervin şi eu în dezbatere. Problema de căpetenie: cine să fie trimis să reprezinte România în străinătate şi cine ia decizia. S-a vorbit mult. S-a decis, în cele din urmă, pe la orele 14.20, să se formeze o subcomisie care să stabilească anumite reguli. Să nu i se spună nici Regulament de funcţionare şi nici Directive. Noi suntem legaţi de felul în care atribuţiile noastre au fost definite de cele două Camere ale

Parlamentului, fiind, doar, Comisia parlamentară pentru afacerile străine. A vorbit şi Viorel Faur. Cam lung, dar bine.

Subcomisia e formată din: cei doi secretari FSN, Popescu Aurică (Senat) şi Rădulescu Cătălin (Cameră). Apoi, Buduruja Măricel, FSN, Polierat Radu René, PNL, Nica Cornel, Partidul Agrar, Mureşan Liviu, FSN, Raţiu Ion, PNŢ.

A venit Pupi Grozea la mine acasă. Mi-a vorbit foarte mult să mă convingă să nu se mai publice scrisoarea în *Dreptatea*. Să mă convingă că postul ce mi s-a dat e cel mai importantă. N-am acceptat. Şi n-am acceptat nici intervenţia, la telefon, a Doinei Bâscă. Şi ea voia să mi-o retrag.

Sunt încântat s-o văd pe Elizabeth.

Recepţie mare la Intercontinental dată de Frankfurt Bukarest Bank, AG. Ne-a primit Dr. Günther Schmitt – Weyland, preşedintele băncii venit special din Germania. A fost încântat să constate că vorbesc bine nemţeşte. Am vorbit mai ales cu cei de la Banca pentru agricultură: preşedintele Ruşinaru, Stănel Ghencea, Irina Luca. Apoi cu cei de la Banca pentru Mica industrie şi libera iniţiativă, Emil Radu. De asemenea, ministrul subsecretar de stat Petru Rareş, de la Agenţia pentru încurajarea investiţiilor străine în ţară. În fine, cu consilierii lui Iliescu: Mircea Paşcu şi alţii.

În timpul zilei mi-a venit şi scrisoarea către Nick Minden, semnată de Pescariu şi de mine. Iar pentru Guvern semnează Dijmărescu. Am vorbit cu Pescariu şi cu Voloşeniuc la recepţia Băncii. „N-avem nimic de pierdut. Încercarea moarte n-are”.

Vineri, 7 *Septembrie 1990*

Şedinţă a subcomitetului Comisiei Afacerilor Externe, la Senat. Ni s-a dat acolo şi o cameră a noastră, pentru viitor. Stabilim competenţa noastră şi anumite reguli de procedură. Totul va trebui supus, bineînţeles, Comisiei întregi.

Doamna Bampu îmi aduce un mare portret în care

sunt înfăţişat după fotografia de pe coperta revistei *Boardroom*. Nu-mi place. Nu vrea să-mi spună cât vrea pe tablou. După insistenţe, însă, Viorel Delcă află că vrea 900 de dolari. Am să renunţ la el.

Vine şi Doina Bâscă. Îmi aduce *Dreptatea* de mâine, cu scrisoarea mea publicată pe pagina 4. „Nu-mi place că aţi spus că sunteţi prea ocupat. Că de aceea nu acceptaţi poziţia ce vi s-a conferit”. Poate ai dreptate. Poate am făcut o greşeală. Dar nu cred. Politica e plină de surprize. Să vedem!

Seara la Hotelul Continental. Gigi a dat o masă mare. Peste 40 de persoane. Mai toţi cei asociaţi cu mine, într-un fel sau altul. Plus o prietenă de-a lui, fată frumoasă, Andreea. La început eram enorm de obosit. Încetul cu încetul, însă, m-am refăcut. Am dansat. Fotografii, multe fotografii. Nişte evrei vânjoşi, şi alţi turişti m-au invitat să mă fotografiez cu ei. Toţi vorbeau româneşte. Am acceptat. Jan Auerbach din Brooklyn, New York, mi-a trimis o sticlă de şampanie şi m-a asigurat că „toţi studenţii de la stomatologie m-au votat pe mine preşedinte”. O tânără, Mariana Vătafu, m-a invitat la dans, aşa cum se face în România, schimbând parteneri. Elizabeth mi-a spus pe urmă că partenerul ei dansa foarte bine.

Azi, după şedinţa subcomitetului m-am dus la Radu René Polierat. A venit, separat, şi colegul nostru, deputatul liberal Radu Ciuceanu. El e în Comisia de Anchetă. Mi-a confirmat că banii mei s-au găsit. Au şi numele celor care-i deţin. Trei generali: Take, Cristescu şi Rozoleanu. Unde am ajuns!?

Mi-a cerut să intervin pe lângă Coposu. Ca să-l oprească pe PNŢ-istul Ticu Dumitrescu, care face tot ce poate ca să distrugă Asociaţia Foştilor Deţinuţi Politici.

Sâmbătă, 8 Septembrie 1990

Am plecat cu puţină întârziere de la Băneasa. La Cluj ne-a aşteptat multă lume cu flori etc.

Direct la „Ursu” Raţiu (Marinei). El e în America, la fata lui, în Los Angeles. „Vulpea” şi Lăcrămioara au fost printre cei care ne-au aşteptat la aeroport. Ne-a dat un mic

dejun copios şi ne-am retras într-o cameră din una din cele trei case mici ce ei au, una lângă alta, acolo la marginea Clujului: Nelu Boilă, Victor Marian, Cerghizan, Cosmovici.

A vorbit mai ales Nelu. S-a plâns că organizaţia de partid n-are conducere fermă. Implicit şi explicit critică la adresa mea pentru că trimit instrucţiuni şi dau mandat direct prin „Ursu" sau Cerghizan. De aici tot felul de certuri. Cerghizan s-a apărat liniştit, dar foarte bine. El mă informează că Boileştii de fapt mă critică şi Nelu e foarte ambiţios. El ar vrea să fie preşedintele organizaţiei. I-am împăcat, în cele din urmă. Să rămânem uniţi, măcar până la alegerile pe judeţ, care vor avea loc pe 21 octombrie. Am decis să-l excludem din partid pe Buduşan şi să-l menţinem pe Hossu, în funcţia de secretar plătit al sediului, deşi el a făcut nişte nereguli financiare în favoarea lui.

Am reuşit s-o împac şi pe doamna Lupşa, care nu voia să abandoneze camerele ce are la subsol. Partidul vrea să facă un sediu pentru tineret acolo. Posibilităţile sunt excelente. Loc destul, neutilizat. Ar putea să realizeze un adevărat club, care să aibă şi rentabilitate. Doamnei Lupşa i se va da o cameră la etaj. Ne-am sărutat şi toată lumea a fost mulţumită. Ca în Caragiale.

Primesc delegaţii şi dau interviuri. Celor care fac greva foamei pe problema admiterii la Universitate (Facultatea de Medicină şi Stomatologie), unii care vor să facă acumulatoare (Klein), celor de la „Someşul" (Leanca) etc. Fără întrerupere până pe la 4.00 după-amiază.

Descopăr atunci că mi-a dispărut acest jurnal de zi. Am fost literalmente disperat. Am atâtea note importante şi multe secrete încrustate aici. Când ne-am dat jos din avion, Stewartul mi-a cerut permisiunea să ne fotografiem împreună cu soţia şi copiii lui, care-l aşteptau. „Vulpea", ca să-mi fie de folos, mi-a luat documentele şi acest jurnal, căci scrisesem în avion – ca de obicei – şi le aveam în mână. N-am vrut să mă despart de ele, dar, la insistenţa ei, am făcut-o, spunându-i: Dacă le pierzi, să ştii că te omor! râzând, bineînţeles. Când am descoperit lipsa, am dat

alarma. Agitaţie multă. Căutăm peste tot. În cele din urmă ne dăm seama că de la „Vulpe”, hârtiile mele au ajuns la „Lăcrămioara41, care le-a uitat în taxiul cu care venise de la aeroport la casa în care locuieşte mătuşa mea, Renée Turcu. De ce acolo? Pentru că-i adusesem un aparat de televiziune de la Bucureşti.

Mi-am continuat activitatea de deputat. Am văzut multă lume. Am stabilit cu Puiu Boilă să facem Banca Albina. Nu i-am promis nimic în ce priveşte o tipografie, decât că voi ajuta şi eu. L-am văzut pe Marino şi am dat un interviu unui gazetar italian.

Între timp toată lumea în căutarea acestui jurnal de zi. „Vulpea11 s-a dus la Turda, căci de acolo era taxiul. A găsit documentele şi mi le-a adus, dar nimic altceva, nu jurnalul de zi. Am insistat. Enormă emoţie. Gigi şi Cristian Popescu merg din nou la Turda. Eu neconsolat. Târziu, pe la orele 11.00 seara, îmi telefonează Gigi. L-au găsit. Fusese lăsat în taxi, şoferul închipuindu-şi că era un caiet de şcolar al copilului său! Mare uşurare.

Epuizat, stors de orice vlagă, în fine, mă duc la culcare. „Oamenii politici se nasc în vremuri grele, tulburi. Ei se aşteaptă să nu reuşească. Dar speră să se înalţe”, a scris Winston Churchill în cartea lui, *The Great Contemporanes*. Şi continuă: „Perseverarea într-o direcţie politică, ce apare multora, şi uneori chiar lui însuşi, ca fără viitor, cere tărie de caracter excepţională, grefată pe o personalitate plină de sensibilitate şi demnă mândrie”.

E foarte greu să te ridici pe asemenea culmi, când totul pare pierdut, şi în van.

Duminică, 9 Septembrie 1990

Plecăm pe la 9.00 dimineaţa în mai multe maşini.

În satul Coruş ne primeşte familia Damian. Gospodari cu vază. Casă frumoasă, grajd etc. Mă pun la curent cu problemele lor. Vin şi vecinii. Se întinde o masă. Ţuică, mezeluri, pui fript. Atmosferă extraordinar de prietenoasă.

De acolo la Sălişte a Nouă. Am intrat în biserica lor arhiplină. Dar e foarte mică. Din lemn. Adusă din Bobâlna, în bucăţi. Preotul Cosma, de 84 de ani. Vorbeşte frumos.

Fruntaşii satului spun că am venit să aduc şi eu o contribuţie, căci vor să construiască o biserică nouă, mai încăpătoare. Ce au acum e o bijuterie şi vor păstra-o.

Le-am dat 20.000 de lei.

În timp ce mâneam în casa lui Viorel Bindos, Mihai, cel care-i antrenează la carate pe băieţii care-mi asigură paza, mi-a făcut o boacănă enormă. Un adevărat dezastru. A luat maşina lui Marinei Raţiu, cu aprobarea Lăcrămioarei Raţiu, ca să-i facă plăcere fetiţei ei. E greu de ştiut exact ce s-a întâmplat. După spusele fetiţei, Mihai a condus prea repede. Cu o singură mână. Maşina nu era bună, asta e adevărat. Dar o explicaţie satisfăcătoare n-am primit. A intrat într-un stâlp, a distrus, se pare, complet maşina şi micuţa, săraca de ea, a fost tăiată deasupra sprâncenelor şi în jurul gurii. Probabil va fi desfigurată toată viaţa. Consecinţele pot să fie grave. Gigi Tecuceanu s-a ocupat de criză. Competent, socotesc eu. Noi nu aveam nicio idee de toate astea. Stăteam de vorbă în casă. Am mâncat ceva slănină bună cu nişte ardei verzi şi mezeluri. Ne-au dat şi un pahar de ţuică de care abia de m-am atins. Am vorbit mult cu Părintele Cosma, sfinţit preot de episcopul Ion Suciu la Blaj. E unul din preoţii noştri uniţi, trecut la ortodoxie.

Gigi a mers la spital să-i coasă faţa fetiţei şi l-a liniştit pe Mihai, care „voia să-şi taie venele, aşa era de disperat”, mi-a relatat el. Situaţia e gravă şi pentru că el e şoferul, sau paza mea. Dacă se află, se va face vâlvă în ziare. Cum va acoperi reparaţiile, asigurarea? Care vor fi cheltuielile la spital? Va trebui, apoi, să acopăr o operaţie plastică pentru fetiţă, la timpul său. Numai complicaţii. I-am tot aşteptat pe Gigi şi pe ceilalţi la sediul partidului cum ne înţelesesem. Eram programaţi să plecăm spre Turda, cu echipa de fotbal „U” la orele 14.00. La 14.45 ne-am decis să nu mai aşteptăm.

La Turda ne aşteptau toţi în faţa sediului partidului. E la etajul restaurantului principal din centrul oraşului. Elizabeth îmi pomenise ceva de accident înainte de plecarea noastră de la Cluj, dar abia atunci, la Turda, mi-

am dat seama că s-a petrecut ceva serios.

Camera sediului e frumoasă, mare. Dar nu grozavă. Şi e una singură. Le-am aprobat utilizarea a 8.000 de lei pentru mobilier. Le-am cerut însă să indice în documentaţia PNŢ-Turda de unde vin toate aceste ajutoare. De exemplu, nu se spune nicăieri că ARO-ul ce au este donaţia pe care i-am dat-o lui Giuglea. Nu apare nicăieri.

Meciul de fotbal Universitatea Cluj-Potaisa, cum i se spune clubului născut din cenuşa „Arieşului", a fost amical. Le-am adresat câteva cuvinte la microfon, le-am vorbit de tradiţiile turdenilor, de victoria repurtată în 1961, când echipa turdeană a învins Rapidul din Bucureşti pentru a câştiga Cupa României. Mai important, le-am anunţat că dau 100.000 delei pentru echipament şi am amintit că le-am dat deja prin Ilie Făgădaru, care, sunt sigur, am zis, că fiind de omenie, le va transmite şi această sumă. Măcar aşa sper că unul din nenumăraţii oameni care m-au înşelat şi exploatat de când am revenit în ţară, va fi pedepsit, moraliceşte cel puţin. Le-am predat banii, acolo, la centrul terenului. Ne-am fotografiat cu oficialităţile, cu echipele şi am dat pasa de începere a jocului.

Am primit adevărate şi, evident, sincere ovaţii.

Cina la Hotelul Transilvania (Belvedere) cu Nelu Boilă, Victor Marian, Bogdan Cerghizan şi Cosnarovici. Ne-am înţeles ca să se împartă rolurile în mod precis: Operaţie foarte greu de realizat, pentru că fiecare, dar mai ales Nelu, vrea să vorbească numai în mare, principii, scheme fabuloase etc. Eu vreau realizări mici, precise, concrete.

Nelu să se ocupe de organizarea intelectualilor şi muncitorilor, în municipiu şi în celelalte oraşe.

Cerghizan acelaşi lucru la sate.

Victor Marian, pe lângă secretariat, să facă legăturile de afaceri cu societatea. „Someşul", în primul rând. De asemenea, cu Robert Klein, cel cu acumulatoarele.

Cosnarovici, cu tineretul. Să bată fierul cât e cald. Să organizeze sediul şi clubul tineretului în subsolul clădirii

evacuate de doamna Lupşa. Să i se amenajeze, bine, o cameră la etaj.

După masă în Parlament, după ce dau un interviu lui Aurelian

Pavelescu şi Dan Ţânţu de la revista *Europa*.

Marţi, 11 Septembrie 1990

Toată ziua în Parlament. Seara la Senat. Subcomisia pentru afaceri străine a Parlamentului întreg. Stabilim metodele prin care ne îndeplinim atribuţiile.

Miercuri, 12 Septembrie 1990

Ambasadorul Filipinelor, prinţesa Alicia Ramos, îmi face o vizită de curtoazie. Femeie tânără, frumoasă, inteligentă. După obişnuitul tur de orizont al situaţiei politice din România, mă asigură de interesul ce ne poartă. Filipinele sunt îndatorate României şi vor plăti în produse alimentare.

La Ionel Jovin. L-a vizitat Coposu chiar azi dimineaţă. „El vrea să mă introducă în Comitetul de Conducere, dar e depăşit. Ţine la tine”, îmi spune Ionel. Îmi oferă vila lui de la Sinaia. Are 7 camere. Ar trebui însă, s-o pun la punct. Reparaţii, mobilier etc. Dar nu vrei s-o laşi fiului tău?

„El are proprietatea de aici. Nu-i mai trebuie altă bătaie de cap”.

Vine Băcanu, cum ne-am înţeles. Pledează pentru ARD (Alternativa Română pentru Democraţie). Să semnăm 200 de persoane, indiferent de unde provenim. Toate partidele şi toate organizaţiile să fim reprezentate. Să ne pregătim pentru noile alegeri pe liste unice.

Tipografia lui a sosit la Constanţa. Cumpără acum camioane, ca să asigure distribuirea ziarelor. Vrea să-i vorbesc lui Coposu.

La 5.00 şedinţa grupului pentru Uniunea Interparlamentară (UI), sub conducerea lui Viorel Faur. A condus bine. Toţi parlamentarii să se înscrie pe grupuri de prietenie bilaterală. Vom începe cu cele 8 ţări cu care avem deja legături. Să ne înscriem doar la un singur grup. În etapa a doua să luăm în considerare toate cele 33 de ţări din cele 113 membre ale UI şi să ne exprimăm

opţiunile. Ar fi de dorit ca astfel de grupuri de prietenie să se stabilească cu fiecare stat membru al UI. Discuţia s-a învârtit în mare parte în jurul problemei: Cum ne prezentăm în această activitate a UI. Mulţi, în frunte cu deputatul liberal Botez, au pledat pentru diversitate: de a ne înfăţişa, deci, aşa cum suntem. După el, suntem ostracizaţi pentru că am pretins că totul e perfect în România, ţară absolut democrată. Alţii, FSN-iştii, au militat pentru o reprezentare monocromă, de dragul patriotismului!!

Am plecat la 8 fără 10 minute, explicând, într-o notă trimisă lui Faur, că am musafiri la cină. Ceea ce e adevărat, pentru că soseşte Dinu de la Bruxelles.

Abia sosit acasă, vin doi de la Procuratura Generală, Olteanu Ionel şi Ivan Virgil. Îmi atrag atenţia asupra unui articol din *România Mare* a lui Vadim Tudor. Aş fi mituit Procuratura. Ceea ce fac ei e mult mai grav decât calomnia. Se încadrează în Codul Penal la articolul 238 ca „ofensă adusă autorităţii”. Eu, ca deputat, şi ca fost candidat la Preşedinţie, reprezint o demnitate şi autoritate în ţară, îmi spun. Le-am promis că voi trece la acţiune.

Cina cu Dinu decurge foarte plăcut. Corneliu Coposu vine cu Lupuţiu. Vorbim de invitaţia ce mi-a trimis-o Iliescu, de a mă duce să-l văd. Să cer sediu pentru partid şi pentru redacţia *Dreptatea*. Îi pomenesc că i-am propus împrumutul *No pay back* (nerambursabil) de 100 milioane de dolari, pentru telecomunicaţii, televiziune şi amenajarea de drumuri. N-a reacţionat. Deci acceptă să fac acest lucru. I-am indicat, bineînţeles, că nimic nu se va putea face fără semnătura mea. Acceptă şi sugestia ARD a lui Băcanu. Şi el, Coposu, îşi asumă paternitatea ideii cu strângerile rândurilor. Râde de Câmpeanu, pentru că la început respinsese ideea, dar când a văzut că s-a făcut la Cluj, a fost pentru. A insistat, chiar, că el a lansat ideea. De fapt, realizarea a fost la Cluj, în urma discuţiei ce am avut cu Doina Cornea. Manifestaţia de la Cluj, din 6 august, a fost repetată, se afirmă, deja în 11 oraşe. N-are importanţă a cui a fost ideea fost. Să facem liste unice la alegerile

viitoare. E tot ce ne trebuie. E de acord, de asemenea, să accept să-i reprezint pe marinarii care vor privatizarea celor trei mari întreprinderi.

În încheiere, îi spun că nu-mi voi putea îndeplini sarcina de partid dacă nu iau parte la şedinţele lor. Măcar în ce priveşte problemele de Afaceri Străine şi de Economie.

„Am primit protestul tău subtil. Te asigur că eu am vrut să intri în conducere. Ceilalţi n-au vrut. S-au ridicat unul după altul, pentru că nu ţi-ai ţinut promisiunea de a da până la 100 de milioane lei. Dar 20 de milioane ţi-au fost furate. Cel puţin! Te-ai înconjurat de oameni necinstiţi. Îţi promit solemn că te voi aduce la conducere foarte curând. Am eu un plan precis".

Am mai vorbit de Ticu Dumitrescu, pe care-l apreciază mai mult decât pe Ciuceanu. „E un om integru, serios". Ciuceanu mi se plânsese că Dumitrescu distruge Asociaţia Foştilor Deţinuţi Politici.

După plecarea lui Cornel, Dinu, care asistase la ultima parte a conversaţiei noastre, explodează: „Metoda ta poate să fie bună, subtilă. Eu aş fi fost brutal. I-aş fi spus că toţi trebuie să se dea la o parte, să-ţi lase ţie locul să organizezi partidul pentru binele ţării. Să ştii că imaginea ta devine tot mai impresionantă în Occident".

Nu e felul meu, i-am replicat. Eu vreau să menţin unitatea partidului. Dacă-i „pensionez11 pe aceşti „eroi11 ai partidului, e sigur că partidul se va fărâmiţa şi mai mult decât o face deja.

Joi, 13 Septembrie 1990

Notez doar evenimentele cele mai importante. În Parlament, un deputat FSN-ist vine să-mi vorbească. „Iar v-am atacat în *AZV*. Şi-mi dă ziarul. Îl citesc. E o transcriere adecvată şi favorabilă mie a ceea ce am spus eu în Parlament, când l-am apărat pe Keynes şi am demonstrat că nu poate fi vorba de un antagonism alb-negru. Capitalist sau comunist (Socialist). Că e un adevărat evantai, cu toată gama intermediară între dictatorul economic al unei economii dirijate şi sistemul

laissez-faire, de absolută permisivitate, care, de fapt, n-a existat niciodată. I-am mulţumit. Omul se apropie de mine. Nu ştiu de ce.

La orele 13.00, la Iliescu. Ne-a făcut să aşteptăm vreun sfert de oră. Eram cu Cristian Popescu şi Gigi Tecuceanu. M-a primit foarte cordial. Am înregistrat toată convorbirea. I-am dat o copie după articolul semnat de Peter Johnson din 1986, în care spuneam că el trebuie să fie succesorul lui Ceauşescu. Şi i-am mulţumit pentru că nu ne mai plictisesc la Cluj. Că nu ne mai cer să vacăm sediul PNŢ. I-am dat, apoi, amănuntele presiunilor ce am la tipografie (gen. Mircea Zice etc.) şi am discutat propunerea lui Nick Minden. Cei 100 de milioane de dolari să fie utilizaţi pentru telecomunicaţii, televiziune şi drumuri, şosele etc.

I-am cerut, de asemenea, eliberarea tuturor deţinuţilor de la 1315 iunie, restituirea banilor ce mi-au fost furaţi şi obţinerea casei Ghica pentru redacţia ziarului *Dreptatea*. Am notat, mai ales, ce am cerut eu. El nu s-a pronunţat definitiv asupra postului de televiziune, deşi l-am somat s-o facă.

Petru Maior e foarte dezamăgit de Coposu. Am avut o lungă discuţie.

Cristian Popescu mă face să-i ascult o analiză a situaţiei într-o plimbare în Parcul Herăstrău. Gigi era prezent. Cristian vrea să lansez o Uniune Naţional Creştin Democrată, acum. După Congresul PNŢ va fi prea târziu, pentru că acolo voi fi marginalizat şi, dacă voi face-o după aceea, toată lumea va zice că o fac din această cauză. Acum însă, eu urmez tradiţia partidului nostru şi vreau unitatea lui, unirea tuturor forţelor PNŢ-iste. Toate cele patru fracţiuni să se unească.

Seara, la Teatrul Naţional. Andrei Şerban a prezentat trilogia antică *Medeea*, *Elena*, *Electra*. Excepţional de frumoasă.

Cină cu ai mei la Intercontinental. Acasă mă aşteaptă Peier, Sandu Pobereznic şi Ciomaga. Peier îşi pierde firea. Îi strâng mâna şi-i declar că sunt de acord să nu mai

pierdem vremea.

La orele 6.00, punctual, înainte de teatru, a venit Sergiu Celac să mă vadă. A fost acreditat şi acceptat ambasador la Londra. Vrea ajutorul şi sfatul meu. L-am asigurat că voi acţiona ca patriot român şi că, sper, el va reprezenta întreaga Românie şi nu numai pe preşedintele Iliescu, al cărui reprezentant oficial va fi.

Între timp, venise Marinescu cu un mare grup de susţinători ai „instituţiei" lor pentru întreprinderile private. Am stat de vorbă şi cu ei.

Dan Marţian îmi telefonează. Îmi cere să fac parte din delegaţia de 10 care reprezintă Parlamentul român la Strasbourg (CSCE) şi Paris între 26 septembrie – 2 octombrie. Accept în principiu. Trebuie să-l consult şi pe Coposu, dar nu-l găsesc la telefon.

Vineri, 14 Septembrie 1990

Cu 6 maşini, conduşi de Mircea Enescu pentru Conferinţa Filialelor UMRL din România. Încercăm să mergem prin Transfăgărăşan. Suntem însă opriţi pe drum de mai multe maşini. Şoseaua e blocată de zăpada recent căzută. Ne-am oprit la Biserica Domnească din Curtea de Argeş. O doamnă Teodorescu, extraordinar de erudită şi entuziastă, ne-a dat amănunte interminabile. Extrem de interesant, dar n-aveam timp. În cele din urmă, am reuşit s-o opresc. Interiorul e remarcabil. Construcţia e, s-ar putea zice, unică. Splendidă. E, probabil, prima biserică autentic românească în stil original bizantin. E interpretarea românilor, cu sau fără experţi din Constantinopol. Dar e o creaţie românească de la mijlocul sec. al XIV-lea. Care dintre Basarabi a fost ctitorul ei, nu se ştie nici acum cu exactitate. Dar asta nu e atât de important. Ca estetică, Biserica Sf. Nicolae e unică.

Mi-a plăcut vizita la biserica Meşterului Manole. Era plină, căci era Sf. Cruce. Am reuşit să ajung la icoană. M-am închinat. Am stat puţin. Stareţul a venit după mine. Voise să rostească câteva cuvinte despre mine, mi-a spus. În orice caz, m-am bucurat de solicitudinea lui. Am scris în condica de la intrare. Sper că nu rău. Ceva despre, datoria

noastră faţă de naţiune.

La Sibiu, ne-am oprit la sediul UMRL. Trei camere, încă goale. Dar au primit o tipografie din Germania. Îmi plac cei care o conduc.

Drumul spre Păltiniş, pe Valea Oltului până la Sibiu, şi apoi, prin adevăratul spaţiu mioritic, pur şi simplu fantastic. Elizabeth a comentat chiar cât de excepţional de frumoasă e această regiune carpatică. Pacea şi armonia ce degajă.

Peste 100 de oameni la recepţie şi cină. Vorbeşte preşedintele Suceveanu şi Mircea Enescu. Apoi îmi vine mie rândul. Le vorbesc de importanţa luptei pentru realizarea democraţiei – a adevăratei democraţii. I-am făcut să râdă şi să mă aplaude cu autentic entuziasm, îmi confirmă Elizabeth, care este criticul meu cel mai aprig.

Mă simt bine, mulţumit de afecţiunea cu care sunt înconjurat. Scriu toate astea în vila lui Nicu Ceauşescu, care mi s-a alocat mie şi echipei mele. Ce ciudate sunt căile istoriei!

Sâmbătă, 15 Septembrie 1990

Şedinţa începe pe la 9.30 dimineaţa. Într-o sală de gheţar. Am stat acolo cu o mică întrerupere de vreo 15 minute, până la orele

13.30.

O filială după alta şi-a făcut raportul. Foarte interesant şi instructiv. Toţi mergem apoi la mormântul lui Dinu Noica. Multe lumânări, slujbă simplă, frumoasă Părintele Valeriu, tânăr, tip de ascet. Mi-a plăcut.

Masă comună. Reîncepem conferinţa pe la 4.45 p.m. Terminăm cu rapoartele, ultima filială înfiinţată acum câteva zile fiind cea din

Turda.

Discuţie liberă. Se limpezesc unele idei preconcepute. Se elimină temeri. Vorbesc, apoi, Novacovici, Damian Vasile şi Mircea Enescu. Fac ultima cuvântare, după ce stabilim că lăsăm conferinţa tuturor membrilor UMRL din ţară pentru primăvara viitoare. Subliniez rolul important ce trebuie să joace UMRL în

România. Tocmai pentru că nu luptă pentru putere. Pentru că dă, nu primeşte şi nu cere.

Cină mare, festivă. Lumea încropeşte un cor, condus de clujeni şi de focşeneanul Petre Georgescu. Cântă „Iancule mare, Iancule tare”.

Elizabeth şi cu mine ne-am retras la 11.30 p.m. Au rămas toţi acolo cântând. „Nu plecăm acasă până nu ne îmbătăm!”

Seară foarte plăcută, după o zi remarcabil de pozitivă, serioasă.

Duminică, 16 Septembrie 1990

Interviuri cu Radio România şi *Dimineaţa* din Sibiu. Mi-a plăcut cel de-al doilea, mai ales. O discuţie, aş putea spune filosofică, despre „mitul Raţiu” care se creează. Nici nu-mi dădusem seama că este cazul şi nici acum nu sunt convins. Dar e interesantă ideea. Tineretul, mai ales, îmi conferă motivaţia de a restaura nu numai prosperitate în ţară, dar şi fericire şi iubire în ţară.

La 11.30 exact sosim la Prefectura judeţului Sibiu. Pe drum însă, ne-am oprit la o nuntă la Răşinari, aşa cum promisesem socrului mare. Ca să urăm tinerilor miri viaţă lungă şi fericire. Sunt amândoi studenţi la Medicină veterinară. Gospodărie frumoasă, mare. Le dau 10.000 de lei cadou. La Muzeul Octavian Goga n-am putut intra. Era închis.

La Prefectură ne aşteptau prefectul, deputatul Petru Maior şi alţi câţiva notabili. Discuţie foarte plăcută. Vine şi Doru Novacovici cu Damian Vasile. Mergem cu toţii la mormântul lui Ion Codru-Drăguşanu în cimitirul bisericii „din groapă”. Neglijat. Vorbesc cu preotul Aurel Răduleţ. Biserica e ctitoria lui Hagi Constantin Pop în 1789. Îmi promite să se ocupe de mormânt.

De acolo mergem cu toţii, prefectul N. Nan şi subprefectul Macarie Popa, la mormântul memorandistului. Am aprins lumânări şi la unul şi la altul.

Călătorie minunată. Ne oprim la Schitul Cornet, pe malul

Oltului. Ctitorie din 1666. Apoi la mănăstirea Cozia.

Extraordinar ce bine e prezervată această frumoasă biserică ce dăinuieşte de mai bine de 600 de ani. Numai în pronaos a rămas pictura originală de la sfârşitul sec. al XIV-lea. Restul e de pe vremea lui Constantin Brâncoveanu.

Am luat masa cu toţii – eram opt – la un restaurant din Călimăneşti.

Seara, la Bucureşti, îl chem pe Cristian Unteanu, purtător de cuvânt al Guvernului. Roman mă invită să devin unul din patronii unui Comitet de binefacere pentru copii şi handicapaţi. Îl găsesc pe Coposu. E de acord să accept atât propunerea lui Dan Marţian, cât şi pe cea a lui Roman. Marţian îmi propusese să reprezint Parlamentul român la Strasbourg şi Paris, între 26 septembrie şi 2 octombrie. „Ei vor să ne atragă. Să demonstreze Occidentului că se înţeleg cu Opoziţia. Trebuie să avem grijă, dar, sigur, e bine să mergi. Altul mai potrivit nu e în Parlament”.

Mi-a cerut să-i vorbesc lui Petru Maior. Să nu mai insiste să-l dea afară pe Dej eu şi grupul lui din PNŢ.

Luni, 17 Septembrie 1990

Interviu cu Eva Erikson din Stavanger, Norvegia. I-am spus că am cumpărat un vapor acolo, prin anii ’60. Gicu Pop vine să-mi propună să lucrez cu Mânzatu şi Patriciu. La telefon Mânzatu vorbeşte de un „Forum”, ca şi cum ar fi fost ideea lui.

Şedinţă de Comitet în Casa Republicii. Cu Petru Maior. Cum n-avem cvorum, amânăm şedinţa, la sugestia preşedintelui, turcul Achim. Maior îmi dă toate amănuntele disputei lui cu grupul Dejeu. Printre ei şi Boitoş, care mi-a afirmat că Maior m-a boicotat în timpul alegerilor. Va fi greu să găsesc o soluţie.

La orele 5.00 p.m. exact sosesc la sediul Guvernului în Piaţa Victoriei. Vorbesc cu Teoctist, cu ministrul Educaţiei lângă care sunt plasat şi cu Răzvan Theodorescu, şeful Televiziunii, la dreapta mea. Vine Roman, strânge mâna tuturor. Eram vreo 15. Îmi mulţumeşte că am acceptat să patronez acest Comitet de Binefacere pentru

copiii orfani şi handicapaţi. După o scurtă introducere, neinspirată, căci n-are talent oratoric, dă citire listei patronilor. Am notat că numele meu a fost al treilea. După Mihai Drăgănescu, preşedintele Academiei şi Andrei Şerban, regizorul revenit în ţară după vreo ani de mari succese în Occident. După el a vorbit Tomescu, secretar de stat la Ministerul Sănătăţii. Sunt 9420 de copii orfani. Au fost aproape 11.250. Mulţi au fost adoptaţi în străinătate, în Franţa, în special. Din celelalte nume citite am reţinut pe Elina Cârje, Augustin Buzura, Cristian Ţopescu, Ion Ţiriac, Lia Manoliu, Daniela Crăsnaru şi pe ceilalţi, deja menţionaţi aici.

Seara vine Coposu cu Lupuţiu şi Gabrielescu. Discutăm mai ales Comisia Parlamentară de Anchetă (evenimentele din 13 – 15 iunie). Coposu va fi audiat mâine. Eu voi urma după aceea. Nicolae Radu, preşedintele Comisiei, vrea să trimită la Strasbourg un raport care să exonereze Guvernul. Gabrielescu n-are nicio intenţie să cedeze. El vrea tot adevărul.

Elizabeth le serveşte o cină foarte simplă. Somn pane şi struguri pentru desert.

Am fost întrerupţi de două ori. Întâi de Phillips de la Bulk Shipping care vine cu Gaspar. Greva a fost declarată de sindicatele marinarilor din Constanţa. Bulk Shipping e gata să investească sume importante pentru a privatiza întreaga flotă comercială românească. Îmi pare rău că marinarii n-au ascultat de mine. Acum va fi mai greu, într-un sens. Dar mai uşor dacă s-ar apela la mine, nu ca purtător de cuvânt al marinarilor, ci ca arbitru în dispută.

Primul secretar de la Ambasada sovietică, Popov, îmi telefonează. Vadim Zagladin, consilierul lui Gorbaciov, preşedinte al Comitetului Sovietic pentru Securitatea Europeană şi deputat, va veni în România. Mă invită la ceai joi, 20 septembrie.

Marţi, 18 Septembrie 1990

Dinu Daponte îmi aduce amănuntele Băncii „First Private Investment Bank & Trust of România”. El va reţine 20% „Founders Shares”. Vor fi *A Shares* şi *ordinary shares*.

Mie îmi oferă ultima categorie. Îi spun că e zgârcit, „ca întotdeauna”. Râzând, bineînţe-Ies, dar e adevărat. El ştie prea bine că eu nu vreau nimic personal.

ci pentru activitatea mea politică de dragul democraţiei.

Ion Mânzatu vine cu Dan Enescu, consilierul lui. Partidul lui, r Republican, s-a unit cu Uniunea Republicană (Ioana) şi cu Partidul! Naţional Republican (Chiseliţă din Cluj) şi se „întăreşte pe zi ce [trece”. Vrea să ştie atitudinea mea faţă de „Formula Roman”. Un [neoliberalism de centru dreapta. Roman are sprijinul Franţei şi „al celor care stau în spatele ei”. Stoleru a fost aici. Vor da tot ce-i trebuie lui Roman să-şi consolideze puterea. De aceea, restricţiile impuse de Comisia Europeană au fost ridicate. El e pentru această formulă. Tinerii liberali, cu Patriciu, sunt şi ei de acord. Mă voi gândi, i-am spus.

Dinu Daponte mi-a vorbit în acelaşi fel. Atât britanicii, cât şi olandezii, care erau cei mai hotărâţi, au fost de acord să ridice obiecţiile şi restricţiile faţă de guvernul României.

La recepţia de la Ambasada Chiliană. îl informez pe ambasador că am petrecut câteva zile minunate în insula Robinson Crusoe (Mas aâierra, mas a Fuera). „Noi le spunem Islas San Fernandez”, a fost reacţia lui. Ceea ce eu ştiam prea bine.

— Am avut o discuţie foarte interesantă cu ambasadorul Olandei, care a venit să mă informeze că Peter Benenson va vizita, curând, România. împreună au fost la mine la Fundaţie la Londra, unde au fost primiţi de Nicolae. Michael Atkinson, Punch Green şi Jin Qing, ambasadorul Chinei, m-au invitat la ei să stăm de vorbă. Năstase, ministrul actual de Externe, extrem de curtenitor. L-am salutat şi pe Radu Câmpeanu şi pe a lui soaţă. Maiorul (colonelul?) Cristian Popescu, de la CADA, s-a ţinut scai de mine. Vrea să mă ajute să programez materialul meu informativ pe calculatoare. Ofertă tentantă, dar, aşa va avea informaţii depline despre activitatea mea.

Miercuri, 19 Septembrie 1990

La Constanţa. Portul e paralizat de grevă. 22 de vapoare imobilizate. Vreo 30 sindicalişti adunaţi în sala lor de şedinţă. Fusesem aduşi acolo, prin aranjament prealabil. Am fost aşteptaţi la intrarea nr. 1. Altfel, nimeni nu putea intra în Port.

Discuţiile au durat vreo trei ore. I-am ascultat pe toţi. În general au dreptate. Vor aplicarea legii şi o administraţie eficientă. Nu cer sporire de salarii. îl atacă pe Plăviciosu şi pe şefii celor trei armatori: NAVROM, PETROM şi ROMLINE. Nu numai că mă acceptă ca adevărat prieten. Îmi cer să accept să devin director General al Marinei Comerciale Române. Ceea ce refuz, imediat, bineînţeles.

Interviuri la TV şi Radio. Masa la Institutul de Marină, unde şi-a făcut studiile şi Viorel Delcă. Mihalcea de la *România liberă* mă găseşte gâfâind la masă la Institut şi se instalează acolo. Îmi ia un interviu, printre îmbucături. I-am admirat tehnica. Bun gazetar, căci nu voisem să dau, încă, nimic presei. Ar fi bine să vorbesc, mai întâi, şi cu armatorii.

Sosim pe la 8 seara la Bucureşti. Ajungem însă la timp la Teatrul Naţional, după pauză. Piesa scrisă de Caryl Churchill e bună. E prima despre Revoluţia din decembrie. Toţi actorii sunt englezi. În cursul discuţiei ce a urmat i-am felicitat pentru felul în care au reuşit să redea atmosfera revoluţiei româneşti.

Mircea Enescu m-a aşteptat să-mi spună că Novacovici s-a purtat abominabil. A obţinut un sediu pentru UMRL de la Roman. Damian i-a adus osanale insinuând că Roman i-a oferit lui Dorn un post în Guvernul său. La rândul lui, Novacovici le-a atras atenţia că el ar putea să-i dea pe toţi afară din UMRL.

Joi, 20 Septembrie 1990

Suntem lăsaţi ţuţ. UDMR, PNL şi Ecologiştii fuseseră de acord să se abţină de la vot. Ca şi noi, PNŢcd. Legea societăţilor comerciale nu e capabilă să atragă investiţii masive de capitaluri din Occident. Noi ne ţinem tari pe

poziţie. Ungurii sunt primii care cedează. Pe urmă vin ecologiştii, care spun că fiecare e liber să-şi urmeze conştiinţa. PNL anunţă, prin Vaida, că se abţin. Se produce comoţie. Eu citesc poziţia noastră. Se urcă şi Ionescu-Quintus la tribună. Cere amânarea votului şi o suspendare a şedinţei de 10 minute. A durat aproape o jumătate de oră. Revin în sala de şedinţe şi tot Vaida anunţă că votează pentru lege. Aplauze generale FSN iste. Se trece la vot. Vasta majoritate pentru. Nimeni contra. 12 abţineri. Noi, 9 PNŢed-işti şi trei ecologişti.

Iată că acum am luat conducerea Opoziţiei în mod neechivoc. Sunt mulţumit. Sunt sigur că Guvernul nu va reuşi să atragă investiţiile de care are nevoie pentru a redresa economia naţională. Numai noi, PNŢcd, am rămas pe poziţie. Le-am spus acest lucru.

Ceaiul la Ambasada Sovietică. Mă primeşte Vadim Zaglodan, ambasadorul Bogdanov şi primul secretar Popov. Ultimul la intrarea principală din şoseaua Kisseleff. Mi-am permis să vă aduc o fotografie, pentru că ştiu că sunteţi foarte aproape de preşedintele Gorbaciov. Doamna Thatcher îl apreciază în mod deosebit. Şi i-am dat fotografia mea cu ea. Cea în culori, care e, într-adevăr, impresionantă. În timpul discuţiilor i-am indicat că aş dori să fiu invitat în Uniunea Sovietică. Eu sunt neimportant. Dar nu sunt modest. Aş fi încântat să fiu primit la cel mai înalt nivel posibil. Zâmbind, bineînţeles. Am discutat situaţia din România, din Uniunea Sovietică. Tur de orizont internaţional, cu referinţă la situaţia favorabilă URS S-ului în urma invaziei în Kuweit etc.

La sfârşit, mă sfătuieşte să merg la Moscova în decembrie sau ianuarie. Vremea e mai bună atunci. Adevărată iarnă rusească. Cum mi-a spus Cristian Ionescu mai târziu: „A făcut-o cu dichis. Toată lumea se aştepta ca Iliescu să cadă până atunci”.

I-am vorbit de Titulescu, de tradiţia PNŢ şi, la cererea lui, de felul cum m-am opus Germaniei hitleriste şi legionarilor în 1940.

Plăcut om. Deştept foc. Am vorbit franţuzeşte. Ne-a

oferit caviar, şi, după puţină insistenţă, am acceptat un pahar de şampanie şiceaiul.

Cred că impresia a fost pozitivă şi de o parte şi de alta.

Pe la 9.30, azi dimineaţă, am ieşit din Parlament. M-am dus la Michael Atkinson.

„Da, am retras, parţial, obiecţiile noastre. Vom semna tratatul comercial şi vom uşura cotele pentru schimb de mărfuri. Altfel ne menţinem poziţia. Noi suntem corecţi, dar francezii n-o fac. Ei fac mari eforturi să-şi consolideze poziţii avantajoase comerciale. Noi va trebui să dăm măcar nişte burse în Anglia. Prin British Council", mi-a spus. Să facă să funcţioneze programul PHARE.

Vineri, 21 Septembrie 1990

La tipografie cu Doina Bâscă. Nu-mi place atitudinea ei. Găseşte tot felul de cusururi. Ba că lipseşte asta, ba că aia nu e bine. E adevărat, n-am instalat macara deasupra tiparniţei şi n-avem maşină de ambalat. Sala pentru calculatoare s-ar putea să nu fie suficient de bine încălzită cu radiatorul existent etc. Dar suntem mult mai bine instalaţi decât am fost la Teatrul Naţional. Şi-apoi tonul face muzica. Prea vorbeşte repezit. Trebuie s-o învăţ să asculte şi să adopte un ton mai molcom.

La şedinţa celor 10 parlamentari care mergem la Strasbourg şi Paris: Bârlădeanu, Corneliu Mănescu, Bransch, Baranyi, Săvulescu, Bălănescu, Liviu Mureşan, Golu şi eu. Săvulescu, liberalul, e tare sfătos. Vorbeşte tot timpul. Va vorbi la coşul trei. Bălănescu la coşul 1 şi eu la coşul 2 – Economic. Discutăm amănunte organizatorice.

Greva se desfăşoară rapid la Constanţa. Aseară vine Gaspar la mine. Armatorii mă aşteptaseră joi să trec şi pe la ei. Le-am telefonat azi dimineaţă. I-am telefonat şi lui Plăviciosu. Ne vom întâlni mâine. Toată lumea e de acord ca să intervin în această dispută.

După masă vine doamna Roşeanu şi, după aceea, Mircea Enescu. Amândoi îmi vorbesc de isprăvile lui Novacovici. A semnat o înţelegere cu Guvernul ca să se dea două ore la Televiziune pentru UMRL. De asemenea, a

primit promisiunea unui sediu A semnat „preşedinte interimar”.

Enescu îmi comunică şi o ştire bună. La Ploieşti s-a organizat un Forum. Cu toate partidele istorice şi UMRL. Primul preşedinte şi aici, ca şi la Cluj, a fost ales preşedintele filialei UMRL de acolo.

Scriu lui Liviu Cosma, Jimmy Crăciun şi Feliciei Călugăru să le explic situaţia. Le cer să-mi trimită prin fax respingerea autonumirii lui Novacovici ca preşedinte interimar. Le voi da lui Gigi să le ducă la Londra pentru expediere rapidă.

Îi las şi o scrisoare lui Dragoş Şerban să-i spun că trebuie să-şi găsească un alt post.

Sâmbătă, 22 Septembrie 1990

La Constanţa. Ne primeşte Plăviciosu. Îmi explică situaţia Portului şi a flotei. Nu acceptă nicio critică. Sunt 28.000 de oameni afectaţi pe platforma Portului Constanţa. Greva nu e legală, spune el. Trecem cu atenţie la examinarea celor 18 cereri şi doleanţe ale greviştilor. Numai 7 din ele prezintă dificultăţi. Celelalte pot fi acceptate foarte uşor. Restul sunt negociabile. Cu excepţia demiterii a 19 oameni din structura conducerii. „Nomenclaturiştii”, cum spun greviştii.

Întrunire mare cu directorii celor trei societăţi de navigaţie: NAVROM, ROMLINE şi PETROMIN. Sunt dotate respectiv, cu cca. 800.000, 700.000 şi 4.200.000 tone dw.c. c.c. Toţi trei sunt comandanţi de marină. Le pun întrebări. Mă edific. De la această întrunire, la care au participat vreo 30 de bărbaţi şi o singură femeie, la grevişti. Iarăşi o discuţie amplă, după care mergem la prânz. Sindicaliştii Dorneanu, Marin Popa şi Mărculescu ar fi vrut să merg cu ei. Eu dorisem însă, să-i pot vorbi lui Plăviciosu, aşa că acceptasem invitaţia lui.

Ne-am întors, deci, la birourile Comandaturei Portului. Am căutat să-l conving pe Plăviciosu să accepte demiterea celor vinavaţi. Nici vorbă. „Toţi sunt integri. Nou numiţi. Demitem pe unul, demitem pe toţi. Eu nu accept să fim cenzuraţi de un om needucat. Noi suntem

toţi cu diplome universitare. Nu numai marinari de profesie”. Se referea la Dorneanu, căci Marin Popa are şi el studii universitare.

Plăviciosu îşi cere scuze. Nu poate veni la masă că soţia lui are ziua de naştere, sau aşa ceva. Mergem la restaurantul Intim, căci la Club luau masa sindicaliştii. Cei trei comandanţi, directori ai celor trei societăţi maritime, Cristian Popescu şi eu. Era şi un al şaselea, dar nu-mi mai aduc aminte ce funcţie avea.

I-am părăsit exact la 2.50 p.m. pentru că doream să fiu punctual la întrunirea cu sindicaliştii. Cer şedinţă secretă. Le sugerez să accepte concesiile care, de fapt, împlinesc revendicările lor, plus privatizarea. Adică problema demiterii conducerii să nu se mai pună acum. Odată societăţile privatizate, noii armatori nu vor păstra aceeaşi conducere. E sigur că-şi vor pune oamenii lor. Marin Popa era gata să accepte. Dorneanu, însă, nu. Adevărat sindicalist, înalt, solid, cu mustaţă stufoasă „pe oală”. Vorbeşte bine. Comandă atenţia tuturor prin forţa personalităţii lui.

La discuţiile generale, cu toată lumea, cu tot comitetul greviştilor

— Vreo 26 de persoane am fost împreună cu deputatul liberal Roşculeţ şi cu cel FSN-ist, Ion Georgescu.

Greva rămâne solidă, dar îi sfătuim pe grevişti să accepte invitaţia ministrului Doru Pană.

Duminică, 23 Septembrie 1990

Doina Bâscă a venit devreme. Am plănuit împreună repartizarea camerelor la tipografie. Vorbesc cu Râul Petrescu şi, apoi, cu Florian Rădulescu. Primul e foarte ocupat cu redactarea unor proiecte de legi etc. Deşi pensionar, are şi astăzi un post plin. Florian însă nu. Acceptă să intre în organizaţia mea. Să fie ochiul meu, managerul întregii operaţii de publicare a ziarului, tipografie şi editură de cărţi. Aranjăm să vină după masă la orele 3.00.

Se făcuse 12.30, când mă sună Marin Popa. Erau cu toţii la Ministerul Transporturilor. Aşteptau să intre la

ministru, la Doru Pană. Neştiind că vor veni la Bucureşti, eu îi invitasem – pe Doina şi pe Cristian – să ia masa cu mine. Să-i fac să se înţeleagă şi să lucreze împreună la ziar. Mă cheamă să vin imediat la minister. Mă schimb şi, fuga, acolo, lângă Gara de Nord. Ministrul Pană mă invită la el în birou. Dorneanu şi Marin Popa erau deja cu el. Stabilim procedura şi greviştii pleacă să-şi adune forţele. Rămaşi singuri, împreună doar cu consilierul lui, Bunea, Doru Pană îmi cere opinia. Cred că toate revendicările sunt, sau justificate, sau negociabile. Nodul gordian însă e demiterea întregii administraţii de vârf, a „nomenclaturii44, cum spun ei, a fost răspunsul meu.

După câteva minute intrăm în sala mare. Doru Pană mă invită să stau cu el pe podiumul prezidenţial. Declin, cu cuvintele: Iau loc alături de colegii mei din Parlament. Şi m-am aşezat lângă Roşculeţ şi Ion Georgescu, în şirul întâi al meselor. Rând pe rând, purtătorii de cuvânt ai celor 21 de sindicate intrate în grevă au luat cuvântul. Şi-au spus păsurile. Şedinţa a continuat fără întrerupere până la

Abia atunci, s-a făcut o pauză.

Popa şi Dorneanu m-au luat la o parte. Voiau să ştie ce se va întâmpla cu privatizarea. Am pe cineva gata să vină s-o facă? I-am asigurat că da, gândindu-mă la Bulk Shipping şi la discuţia cu Phillips. I-am sfătuit să accepte nu demisia, ci suspendarea conducerii, instituirea unei anchete şi pedepsirea vinovaţilor. Ei să fie daţi afară. Şi au plecat.

Seara, am luat masa, în fine, devenită cină, cu Doina Bâscă şi Cristian. M-au aşteptat, deşi eu îi sfătuisem la telefon, pe la orele 3.00 p.m. să n-o facă. I-am făcut să se apropie, oarecum. Dar Cristian tot nu e pentru ea. Mă întreb dacă e vorba doar de ambiţia lui. El l-ar vrea pe Budeanu redactor-şef. Dar cred că el ar vrea să fie director. Director, da, dar nu la ziar. Director de presă, al meu, personal.

Îi dau Doinei ce am scris eu despre Aurelian Ionaşcu (Dascălul meu de la Cluj, profesor de Drept Civil.). Să se publice în *Dreptatea*.

Lucrez de zor la cuvântarea mea pentru coşul 2 la Conferinţa CSCE.

Luni, 24 Septembrie 1990

Unteanu îmi telefonase de la o întrevedere cu Dorel Şandor, secretarul de stat la Departamentul Structuri Socio-Politice. Îmi explică cum sunt organizaţi în acest foarte important „Consiliu pentru Reformă, Relaţii şi Informaţii Politice". Alăturez notele ce mi-am făcut.

Întors acasă, vine Corneliu Coposu. Nu merge la New York, la Naţiunile Unite. Merge doar Achim. La Congresul Partidului Conservator a fost singurul om politic român invitat. Ar fi pe ziua de 12 octombrie. „Dacă te primeşte Margaret Thatcher, e bine. Dar mi se pare că e o invitaţie din partea Partidului". Am transmis însă o întrebare la Londra, prin ambasadorul Atkinson. Ne-am înţeles. Dacă-l primeşte Thatcher, merg şi eu cu el. Dacă nu, nu cred că e important să meargă.

La şedinţa Delegaţiei Parlamentului Român la Strasbourg şi Paris. Ne exprimăm toţi opinia. Eu sunt singurul care declar că nu voi interveni în niciun fel pentru a fi primiţi în Consiliul Europei. Dar nu voi vorbi contra.

Nicolae Radu şi Sergiu Cunoscu vin să ne dea informaţii despre ancheta evenimentelor din 13 – 15 iunie. Nimic nou. Apă de ploaie. Doar că Radu mi-a afirmat că minerii ar putea să vină din nou. Sunt alarmat. Aşa ceva e absolut de neconceput într-o democraţie.

Televiziunea ne ia interviuri. Declar acest lucru. Seara, însă, pe la 10.00, când au transmis programul, au tăiat această parte. Au dat numai reacţia mea la comunicatul PNŢcd, că cei care merg la Strasbourg o fac doar în numele lor personal. Mă surprinde că Puiu Coposu nu mi-a pomenit de acest comunicat când ne-am văzut.

Dorneanu îmi telefonează. Greva a încetat la ora 02 a.m. pentru navele în marş şi cele în porturi străine şi la orele 16.00 în Portul Constanţa. Au acceptat condiţiile exact aşa cum i-am sfătuit eu. Cu Comisia de anchetă şi suspendarea conducerii până la privatizare etc. L-au făcut pe Doru Pană cetăţean de Onoare al Constanţei. Redactăm

un comunicat de presă, care nu mă mulţumeşte întocmai. Dar trebuie să spun că eu n-am fost delegat de Parlament, ci cerut de grevişti. Aşa am mediat, cu tact şi în surdină. Aşa ar trebui să reiasă, dar e greu să dai expresie acestui lucru fără a o spune. Căci nu e bine să se ştie că eu am fost acela care a oferit soluţia. Ea trebuie să apară ca ieşită din negocieri.

Marţi, 25 Septembrie 1990

Ne întâlnim toţi parlamentarii, consilierii de la Externe, Petricu şi cei 10 parlamentari în Salonul prezidenţial al aeroportului

Otopeni. Spaţios, foarte elegant. Acum un an ar fi fost de neimaginat să ne găsim aici. Conversaţii cu diverşi membri ai delegaţiei. Mai ales cu Mănescu, Bârlădeanu, Bălănescu. Prezent şi Dan Marţian. La plecare ne fotografiază tot grupul, cu mine între Bârlădeanu şi Marţian.

În avion scriu aproape tot timpul. Echipajul îmi cere autografe. Mă copleşesc cu dovezi de simpatie. Asta mă bucură. Tineretul mă apreciază.

La sosire suntem primiţi din partea Protocolului Consiliului Europei şi de consulul român Pop. Bârlădeanu, Mănescu, Săndulescu şi cu mine suntem cazaţi la Hotelul Hilton. Ceilalţi, la alte hoteluri mai mici. După formalităţile de înregistrare, ne primeşte doamna Lalumiere, secretar general al Consiliului. Pe toţi, deşi iniţial era vorba să primească doar doi dintre noi. Apoi patru. Dar am insistat.

Bârlădeanu a vorbit bine. Delegaţia reprezintă tot evantaiul politic din România. Toţi cerem ca şi România să fie invitată ca observator la şedinţele Consiliului. Eu nuanţez atitudinea mea.

N-avem încă democraţie, dar vrem să fim acceptaţi căci se va putea lucra mai bine dinăuntru decât din afară pentru a o împământeni în ţara noastră. Asta ca o reacţie la explicaţia pe care a dat-o doamna Lalumiere. Am pomenit că locuinţa mea a fost vandalizată. Ea a arătat că şi Consiliul Europei vrea ca România să intre în Europa, dar e nevoie de fapte care să dovedească democratizarea

ţării, nu numai vorbe. „Cele întâmplate la 13 – 15 iunie au fost un şoc pentru noi”, a declarat ea. Deci intrarea noastră să fie condiţionată de dovezi şi amânată până la acea dată.

În numele PNŢcd, eu accept această interpretare a situaţiei, am ţinut să precizez.

La 5.00 ne întâlnim cu H. Klebes, din partea CSCE. Ne informează că participăm ca membri deplini ai „dimensiunii parlamentare” ce urmează să fie constituită. Se pun bazele Adunării Europei. „Păcat că parlamentarii din Statele Unite nu vor fi prezenţi. Preşedintele Bush a sugerat înfiinţarea acestui instrument politic, în iulie, la Londra. Ei nu pot să vină, însă, pentru că e ultima şedinţă a Congresului în actuala sesiune şi trebuie să voteze nenumărate legi. Canadienii, însă, vor veni”, ne informează H. Klebes.

Ne întâlnim, apoi, grupul românesc, în camerele alocate nouă. Bârlădeanu vrea să insistăm ca să fim şi noi invitaţi ca observatori. Noi suntem singura ţară din Est neinvitată. Bulgaria şi Uniunea Sovietică sunt invitate. Noi, nu. De asemenea, Israelul şi Vaticanul sunt invitate ca observatori. Noi, nu. Toţi discută. Toţi sunt pentru noi eforturi din partea noastră. Să se facă audieri aici, acum. Să le demonstrăm de ce trebuie să fim şi noi invitaţi de Consiliul Europei. Toţi vorbesc. Mai ales sfătosul Săndulescu şi Bârlădeanu. Ambii sunt cu totul pentru acest lucru. Eu mă retrag într-o tăcere absolută. Cred că e bine ca aceste audieri ale Consiliului Europei să se facă la faţa locului, în România. Numai aşa îşi vor putea da seama câtă „democraţie” există la noi.

Şefii delegaţiilor – deci Bârlădeanu de la noi – se vor întruni mâine dimineaţă. Atunci se va decide situaţia. Eu sper că nu vom fi acceptaţi. Presiunea ca democratizarea să înainteze va fi, astfel, mult mai mare. Dar nu mă voi opune acceptării noastre. Nu voi pleda pentru ea, în niciun caz, aşa cum am declarat ieri la Bucureşti.

Cina, seara, cu Păunescu (Ilie) de la *Dreptatea*. La un excelent restaurant din cartierul Petit Paris, lângă râu.

Foarte pitoresc, casele în stil „Tudor”, adică vechi alsacian, care se aseamănă celui englez din vremea Tudorilor.

Păunescu scrie un reportaj pentru Europa Liberă despre cele petrecute. Mă bucur că se marchează astfel punctul meu de vedere. Că se evidenţiază faptul că eu am fost singurul care am acceptat ca intrarea noastră în Consiliul Europei, ca invitaţi speciali, să fie condiţionată de noi dovezi că mergem spre democratizare.

Miercuri, 26 Septembrie 1990

Moment istoric. Deschiderea „dimensiunii parlamentare” a celor 35 state (semnatarele Textului de la Helsinki) o face An dres Bjorck, preşedintele Consiliului Europei. Vorbeşte italianul, după care Laptev (URSS) introduce secţia I, adică problemele politice şi de securitate. Timpul fiecăruia e limitat la 7 minute. Din cei 41 oratori înscrişi, vorbesc 28, mi se pare. Restul îşi vor depune cuvântările ca să fie înscrise în registrul oficial.

La orele 6.00 p.m., exact, se trece la Punctul II – Problemele economice. Vorbeşte Unland (Germania Federală). Mie îmi vine rândul foarte repede. Eram al cincilea, însă doi din cei dinaintea mea nu erau în sală când au fost chemaţi.

Am fost ascultat cu multă atenţie. Mai ales de doamna Lalumiere. Sir Geoffrey Finisberg, liderul grupului parlamentar britanic, a venit imediat la mine. „Ai vorbit superb”, mi-a zis, şi mi-a reamintit că ne cunoaştem de la o cină dată de verişoara mea Stanca (Lipton) Mulţi alţii au făcut acelaşi lucru. Lorzii Newall şi Makie, laburiştii Tony Banks şi Bruce George. Apoi Keith Speed, Johnston Smith şi alţii. Toţi colegii mei români m-au felicitat, fără nicio rezervă, pe cât mi-am putut da eu seama. Bârlădeanu, în special.

Am dat interviuri lui Hurezeanu şi gazetarilor de la *AZI*. Mi-au vorbit deputatul francez Baumel, George Sutra de Germa şi alţii.

Mergem cu toţii la recepţia dată nouă de Primarul Strasbourgului. Acelaşi lucru. Mulţi, foarte mulţi au venit să mă vadă. M-au văzut la televiziune, mi-au spus.

Ambasadorul britanic, Noel Marshall, voia neapărat să ştie ceva despre viaţa mea. Descoperim că şi el şi-a făcut studiile la Cambridge şi a fost şi el în Colegiul St. John's. Dar şi-a luat BA-ul în 1956!

Iarăşi am stat de vorbă cu Catherine Lalumiere. A înţeles perfect poziţia mea. Posibilitatea ca România să fie şi ea invitată ca observator special la Consiliul Europei nici nu se mai pune.

Venim la hotelul nostru. Bârlădeanu are un apartament cu o sală mare. Coman aduce snişte vin negru. Foarte bun. Săndulescu şi Bârlădeanu beau şi ei câte un pahar. Petricu şi un alt consilier, şi ei tot aşa. Medicul nostru, care e tot timpul cu Bârlădeanu, nu bea deloc. îl bem noi, Corneliu Mănescu şi cu mine. Vorbim de posibilitatea unei coaliţii ca ţara să iasă din impasul actual. Eu ascult, mai degrabă. Nu mă pronunţ.

Petricu pregăteşte un comunicat de presă. Insist ca să adauge cuvintele „cât mai curând posibil", când a dictat că „în unanimitate am cerut să ni se dea statutul de invitat special ca celelalte ţări din Europa Centrală şi Orientală".

Joi, 27 Septembrie 1990

La Punctul III – Drepturile Omului – vorbeşte Săndulescu. Bine. A arătat că drepturile omului încă nu sunt cu totul respectate la noi în ţară şi a terminat cu o peroraţie lirică pentru acceptarea României cu statut de invitat special la Consiliul Europei. Mie nu mi-a plăcut solicitarea. Trebuia doar să spună clar cum stau lucrurile şi să-i lase pe ascultători să tragă concluzia. Dar aşa sunt liberalii ăştia. Susţin, de fapt, poziţia Guvernului Roman.

Baranyi a vorbit şi el, în nemţeşte. A fost cam şovin. Nu s-a ţinut de înţelegerea convenită. S-a referit la dubla asuprire la care cei peste 2 milioane de unguri au fost supuşi sub Ceauşescu. S-a referit la revoluţie cu cuvintele: „N-a fost un accident că a început la Timişoara, din cauza persecuţiilor unui preot maghiar". Şi a vorbit de multe alte nedreptăţi care trebuie corectate, mai ales în ce priveşte educaţia în limba maghiară. N-a pomenit că ea e complet liberă în şcolile primare şi secundare, implicaţia fiind că

tot sunt oarecare probleme. „Cea mai importantă chestiune este reintroducerea limbii maghiare în universităţile româneşti”, a zis.

După masă suntem audiaţi de Comitetul Consiliului. Exact 25 de minute. Au vorbit Bârlădeanu şi Săndulescu, care a făcut greşeala să pună el întrebări retorice. Poate e mai bine aşa. Ne va fi refuzat statutul de invitat special. La ieşire i-am vorbit deputatului englez Atkinson. Democraţie la noi încă nu există, i-am spus, după ce i-am dat amănunte.

Seara îi invit pe toţi la Restaurantul „Les Tanneurs”. Stăm până târziu. Întorşi la hotel ne urcăm în camera-salon a lui Bârlădeanu. Numai noi şi Corneliu Mănescu. Continuăm discuţia începută ieri. „Ne trebuie o coaliţie. E singurul fel în care se poate scoate ţara la liman”. Nu exact aceste cuvinte, dar amândoi au susţinut acelaşi lucru. Mănescu îmi spune că el e gata să facă o campanie electorală pentru mine. Crede în mine. În capacitatea mea şi în patriotismul meu. El şi Bârlădeanu au fost cei care au insistat ca eu să fac parte din această delegaţie.

Vor explora posibilităţile unei coaliţii după întoarcerea în ţară.

N-am reacţionat în niciun fel. Dar nu văd nimic rău dacă ni se face o astfel de propunere. Vreau să spun, nouă, PNŢ-ului.

Vineri, 28 Septembrie 1990

Vorbim grupul întreg cu Noerens, cel care a făcut raportul despre România. Şi-a adus aminte de campania electorală, când i-am fost prezentat. „Am văzut afişele dumneavoastră peste tot. Foarte frumoase”. După discuţii, ne-a spus: „În tot cazul, aveţi o ţară foarte frumoasă”.

Da, ţara e frumoasă. Numai Guvernul e rău. Am râs cu toţii.

Ne-a primit şi preşedintele Bjorck. Au vorbit Bârlădeanu Săndulescu, pentru acordarea statutului de invitat special imediat. Bârlădeanu: „Poate domnul Raţiu vrea să ia cuvântul”. De fapt nu voiam. Dar nu mai puteam să refuz. Poziţia mea, cred, este bine cunoscută. Am dat

interviuri şi în presa occidentală şi la televiziune. La noi încă nu există democraţie. Dar noi dorim să fim acceptaţi cât mai curând posibil. Guvernul nostru trebuie să aducă reformele care să ne califice.

A mai vorbit şi Bârlădeanu şi, apoi, Baranyi. Ambii pentru acceptarea noastră imediat.

Bjorck a explicat că el a militat pentru „Parlamentul Europei”, bazat pe cele 35 de state CSCE, tocmai pentru ca ţările noastre să fie incluse în Europa, fără excepţie.

Concluzia mea: dacă nu vom fi acceptaţi acum, vom fi acceptaţi foarte curând. După proxima vizită pe care Consiliul va face-o în România. Acceptăm o invitaţie la cină din partea unui tânăr, Micioiu Mircea Marius. El studiază politologia. A făcut un film de 13 minute despre Revoluţia din Timişoara. L-am vizionat. Cina a avut loc într-un mic restaurant italian de lângă impozanta Catedrală. Într-una din micuţele şi îngustele străzi laterale. Atmosfera foarte prietenoasă, deşi restaurantul era foarte modest. Servea, mai ales, pizza.

Săndulescu, Mănescu şi cu mine ne-am întors acasă, la Hotelul Hilton, devreme. Săndulescu s-a dus să se culce. Noi doi am stat de vorbă încă vreo oră la mine în cameră. Urează să se reconstruiască un partid comunist. Nu crezi? Cu cine? a fost replica lui Mănescu. Şi a continuat: Ăştia sunt toţi ieşiţi din joc”.

Vor avea o conferinţă, Frontul. Să vedem ce va ieşi. Ce ideologie, ce structură, ce program.

Sâmbătă, 29 Septembrie 1990

Iarăşi la Consiliul Europei. Nimic interesant. Luăm, doar, decizia de constituire a Adunării Europei. În franceză şi în engleză.

Întorşi la hotel, bem o sticlă de vin, Mănescu şi cu mine. Un *Chablis* bun. Mănescu povesteşte: „Apostol era desemnat succesor al lui Dej. Asta, când era pe moarte. S-a dus Chivu Stoica la el să-l întrebe dacă vrea să fie secretar general sau preşedinte, rămânând ca Maurer să fie prim-ministru. Ceauşescu ar fi răspuns. Să lăsăm ca Biroul să decidă. Fiecare a înţeles în felul lui. Chivu Stoica

a înţeles că va fi o împărţire a puterii. Ceauşescu, că el o s-o aibă în întregime. Aşa s-a făcut ca Maurer să-l propună secretar general. Ca să împartă puterea, nu ca s-o concentreze în mâna unui singur om. Am lucrat foarte bine cu Maurer. El prim-ministru, eu la Externe, începând din 1961. Prima deschidere a fost cu Austria...". Şi mi-a dat Mănescu multe amănunte din acea perioadă.

„Bârlădeanu e un om foarte serios. El are un mesaj pentru Mittenând de la Iliescu: Vrea neapărat să facă ceva pentru ţară. Şi eu cred că Iliescu e un om cinstit. Un patriot. Dar nu-mi plac oamenii din jurul lui: Secăreş, Bujor etc". Şi iarăşi a venit cu ideea lui: „Trebuie să avem o coaliţie".

Dar Roman n-o vrea, chiar dacă Iliescu ar dori-o.

„Roman e un tip napoleonian. El vrea să controleze totul".

La 5.30 p.m. cobor în holul hotelului. Erau deja adunaţi cei de la ARFOR (Amicale des Français Originalres de Roumanie). Horaţiu Borza, care a fost coleg cu fratele meu Mircea, la liceu, e preşedintele organizaţiei. Doi vicepreşedinţi, Jean-Jacques Plimbert şi Michael Tanoux şi Anne-Marie Cassoly, profesoară la Universitatea de aici îl acompaniau. Din partea noastră, Săndulescu, Bălănescu, Mureşan şi Consulul de aici.

Au vorbit în această ordine. Mai ales despre propaganda antiromânească făcută atât de eficace de unguri. „Ei finanţează, de la Budapesta, cel puţin 80 de organizaţii de exilaţi", ne informează Mureşan.

Ineficienţa organelor româneşti a fost relevată de un alt vorbitor. Bucureştiul, pur şi simplu, nu reacţionează la iniţiativele celor care vor să ajute din străinătate. Borza o spune pe şleau. E greu să ne ajute, pentru că în România nu există democraţie. Franţa este gata să garanteze investiţii franceze în România, dar nu se găsesc investitori. Nimeni nu are încredere în guvernul actual.

Eu n-am luat parte la discuţie. Am ascultat. Au stat la taifas mai bine de trei ore. După plecarea lor, m-am plimbat puţin. La întoarcere, i-am găsit pe ai noştri la un

pahar de bere. „De ce aţi fost atât de tăcut? Nu vă simţiţi bine?”, m-a întrebat Săndulescu. Eu nu vreau să intru în aceste discuţii. Cred că mi-am exprimat clar poziţia încă de la ultima noastră şedinţă, la Bucureşti. Eu nu pot să pledez pentru acordarea statutului de invitat special. Dar nu pledez nici contra. M-am ţinut de acest lucru.

Toată lumea e de acord că imaginea noastră aici, în Occident, e proastă. Mă bucur că, în sfârşit, îşi dau seama de acest lucru. Pentru noi, în România, viaţa s-a schimbat aşa de mult în bine, comparat cu ce era sub Ceauşescu, că noi uităm că pentru cei de aici, ce s-a întâmplat şi se întâmplă în România e o negare a democraţiei, le-am spus.

Duminică, 30 Septembrie 1990

Masa cu Philip Williams de la Bulk Ocean Shipping şi Robert Baines de la Antrak Group. Într-un alt restaurant din oraşul vechi. Ne-am înţeles. Să începem cu vapoarele care sunt în stare de plutire. O societate mixtă pentru fiecare. Pavilion de convenienţă. Recondiţionarea să fie capitalul social. Să fie stabilită în mod obiectiv de experţi nemţi internaţionali. 5% din acţiunile părţii occidentale să fie rezervate obiectivelor de interes naţional românesc, potrivit indicaţiilor mele. Eu nu vreau niciun beneficiu personal. Robert Baines are legături impresionante în lumea financiară. Îl cunoaşte pe Jacob Rothschild şi Eddie s-a căsătorit cu mătuşa lui. îl cunoaşte şi pe Jimmy Goldsmith etc. Ca să valorificăm întreaga flotă românească, vom avea nevoie de sume importante.

Seara la Horaţiu Borza. Are mai mulţi invitaţi. Dar, mai întâi, un interviu doamnei Monique Wagner, venită special înaintea celorlalţi invitaţi. Ea scrie la *Dernières Nouvelles d’Alsace*. M-am bucurat să-l cunosc pe Pierre-Henri Imbert, cel care a scris raportul despre România. El e Directeur adioint des Droits de l’Horame la Consiliul Europei. E căsătorit cu o româncă foarte simpatică şi inteligentă.

„Nu înţeleg cum raportul meu, strict confidenţial, a ajuns în 48 de ore pe masa lui Petre Roman!?”, mi-a spus. Noi toţi l-am avut la Bucureşti, l-am informat.

Un profesor de la Universitatea de aici, Alexandre Chabert, îmi atrage atenţia că şi la mine, la Londra, trebuie să avem un spion al Bucureştiului. Noi ne-am cunoscut la Soultzmatt, în 1986. De atunci el primea *Românul liber*. Dar numele-i era scris Chambert. Recent a început să primească şi *Tribuna României* de la Bucureşti. Dar tot pe numele Chambert, nu Chabert cum îl cheamă. Quod erat *demonstrândum*.

Profesoara Cassoly şi un profesor de origine română, Stănescu, au completat masa. Foarte bună, chiar copioasă, cu multe şi variate vinuri.

La sfârşit, Horaţiu a vorbit de familia noastră, căci Radu îi spunea că suntem înrudiţi. De copilăria şi tinereţea noastră, de casa din vie, unde jucam ping-pong, de statuie etc. Emoţionant, deşi a făcut-o oarecum formal. În picioare şi cu paharul în mână.

Luni, 1 Octombrie 1990

Pierre-Henri Imbert îmi atrage atenţia că Jean-Pierre Fourre, deputatul socialist francez, a înaintat un amendament la rezoluţia asupra României. S-a referit la unanimitatea parlamentărilor români în a cere recunoaşterea statutului de invitat special la Consiliul Europei. I-am dat în scris că nici eu personal şi nici Partidul Naţional Ţărănesc Creştin Democrat nu cerem ca acest lucru să fie făcut acum, imediat. Trebuie să ia notă de acest lucru. Dezbaterea asupra României a suscitat mare interes. S-au înscris nu mai puţin de 21 de amendamente asupra rezoluţiei. Raportor a fost olandezul Noerens şi şef al comisiei, elveţianul Sager.

Noi toţi am privit dezbaterea de la balcon, cu bilet de vizitatori. Au fost 9 cuvântări. Majoritatea, pentru acceptarea noastră imediat. Dezbaterea asupra amendamentelor a fost amânată pe mâine.

În tren spre Paris discuţie interesantă cu Mănescu şi Mureşan. Abia acum îmi dau seama că Mureşan e omul lui Roman, pe când Mănescu şi Bârlădeanu sunt cu Iliescu.

Am uitat să notez. Azi, prânzul ne-a fost oferit la Restaurantul Consiliului European de Liviu Bota, Senior

Advisor to the Under-Secretary General la Naţiunile Unite. El e angajat de ONU, la Geneva. Ca atâţia alţii, s-a comportat excepţional de curtenitor faţă de mine. De fapt, nu înţeleg de ce. El e înalt funcţionar al ONU. Nu depinde nicicum de România. Mi-a vorbit de Louis Joanet, care e aproape de Rocard (Primul-ministru Michael Rocard).

Marţi, 2 Octombrie 1990

La Ambasada din Paris. E un mic palat. Construit de Napoleon al III-lea pentru una din metresele lui. Titulescu e cel care a cumpărat imobilul. Mănescu a fost ambasador aici timp de 5 ani.

„Nu e o casă confortabilă", mi-a zis.

Întâi au venit reprezentanţii grupului de prietenie franco-română al Senatului, Jean Puech şi Josselin de Rohan. Erau toţi adunaţi când am sosit şi eu. „Aşa e domnul Raţiu. Întârzie. Cum a întârziat şi la alegeri", m-a întâmpinat Săndulescu când mi-am exprimat scuzele de rigoare. Discuţie bună. Mi-am spus cuvântul şi eu.

La 11.30 au venit şi cei din Adunarea Naţională: François Massot, Pierre Lequiller, Jean-Pierre Michel şi Michel Jaquemin.

Masa dată de firma Valmon în elegantul restaurant „Le Doyen". Hugo Râmniceanu e Preşedintele Director General. De origine română. Maurice Bidermann face cămăşi. E proprietarul firmei „Arrow" din America, printre altele.

După masa la Preşedintele Comisiei Afacerilor Străine din Adunarea Naţională, Michel Vauzelle.

Miercuri, 3 Octombrie 1990

La Laurent Fabius, preşedintele Camerei. La ieşire, fostul ambasador la Bucureşti, Le Breton, mă opreşte în stradă. Acum a fost numit la Lisabona.

După masă, la Alain Polier. Eu am sosit primul. M-a primit Monique Badenes. Prietenă de-a lui Coposu. Ea reprezintă „Le Centre des Democrates-Sociaux". Preşedinte e Pierre Mehaignerie.

Cina la restaurantul Drouant, în camera unde se decide decernarea Premiului GONCOURT. Sală ovală cu

fotografii, portrete în ulei şi un bust al marelui om. Plus lucrările lui într-o vitrină. E dată de firma Bouygues. Preşedintele Director General e Jean Pierre Combot. Alex Missirliu e manager la ei. Vor construi un mare centru la Bucureşti. Cum am sosit ultimul şi cam târziu, căci nu găsisem un taxi, Săndulescu m-a tachinat că apar întotdeauna „în vedetă”. Înainte de cină a fost Novacovici la mine. Aceeaşi teorie. Trebuia să se intituleze Preşedinte interimar, pentru că era nevoie de titlu când s-a dus cu Nicolae la Bruxelles. N-are dreptate. Putea s-o facă perfect de bine ca secretar general şi, dacă era absolută nevoie de semnătura mea, are o ştampilă. Deci putea s-o aplice.

În tot cazul l-am liniştit şi nu cred că va crea probleme.

Joi, 4 Octombrie 1990, Paris

Sosesc la timp pentru Conferinţa de presă. Începe la 10.30. Vreo 40 de persoane. Vorbeşte Bârlădeanu, Săndulescu. Când îmi trece mie microfonul, eu declar că prefer să răspund la întrebări. Vorbeşte Bălănescu şi Teaci.

Prima întrebare adresată mie: „Cum mă simt alături de comuniştii din nomenclatură, pe aceeaşi platformă cu ei?”

Excelentă întrebare pentru care sunt recunoscător. Nu sunt pentru ei, am denunţat alegerile drept frauduloase, dar am acceptat să facem parte din Parlament. O facem ca să luptăm pentru democraţie, dinlăuntru, nu din afară. Noi suntem în Opoziţie faţă de Guvern.

Cea mai marte parte din întrebări mi-a fost adresată mie. Am vorbit clar, fără înconjur. În România nu există încă democraţie, încă nu mi-am putut publica ziarul, n-am putut înfiinţa niciun post de televiziune, casa mi-a fost devastată etc. Dar în Parlament putem lua cuvântul.

Novacovici a fost primul să-mi spună: „Aţi vorbit excelent”. Mănescu m-a felicitat. Eu vreau adevărata reconciliere, i-am spus. Să ştii că voi merge aşa cum am vorbit. Se referea la sugestia lui că ne-ar trebui o coaliţie.

Mâncare şi băutură pentru toţi participanţii. Mi-am

luat rămas bun de la colegii mei.

Ghika a căutat să-mi obţină o viză pentru Franţa. Imposibil. Ieri am luat prânzul cu Ioana şi cu Alexandru, acolo unde-mi place mie, în restaurantul La Rotonde de la Muette. Alexandru e foarte drăguţ. Ioana trece printr-o perioadă dificilă.

Vineri, 5 Octombrie 1990, Londra

Toată ziua la birou. Cu Iain McIntyre (Bank of Scotland) mă înţeleg imediat.

Doctorul Drue Nixon mă găseşte în bună stare fizică, sănătos. Aritmia mea nu e gravă. Orice medicament aş lua va avea efecte nedorite, nocive. Mai bine să nu iau nimic. Să mă odihnesc mai mult. Asta-i tot.

Dobre, care a cerut azil politic acum 5 zile, vine să mă vadă, trimis de Dan Stănescu. A funcţionat la Ambasadă, ca economist. A plecat pentru că, la adunarea din 23 septembrie li s-a cerut să susţină FSN-ul şi să acţioneze împotriva exilului. Celac a participat la această „şedinţă". Vreo 40 – 50 de refugiaţi din Londra au participat şi ei. Însărcinatul cu Afaceri, Nicu Bujor, a prezidat. Securiştii Purcea şi Cimpoieşu, care e şi consul, l-au ameninţat că-l vor „trimite pachet" în ţară, sau undeva în Africa. Aceasta, pentru că el a protestat. „Nu trebuie să-i susţinem pe FSN-işti", ar fi spus. După afirmaţiile lui, el, Dobre, ar fi condus greva minerilor din 1977. Aşa a ajuns să fie un favorit al lui Măgureanu, pe care, de fapt, îl cheamă Astalos Imre. Vrea să-l ajut. Zice că n-are bani.

Seara la Polish Hearth. Vreo sută de oameni. Printre ei preşedintele Poloniei în exil, Richard Kaczorowski. Prezidează Lordul Bethell. Mă prezintă Zbiszek Racieski, extrem de frumos. Le descriu situaţia din ţară aşa cum este. Fără exagerare. Întrebări cu duiumul. Am remarcat prezenţa lui Brian Crozier, David Floyd şi mulţi alţii. Peter Blaker, Bernard Braine, Lubo Sire etc. mi-au scris să-şi exprime regretul că n-au putut să vină. Rostko Marcetici a încheiat şedinţa, aducându-mi adevărate elogii. M-a tratat de erou etc. care-şi sacrifică o viaţă de confort ca să lupte pentru democraţie în ţara lui, riscându-şi chiar viaţa.

La cină am vorbit cu însărcinatul cu Afaceri, Nicu Bujor. Mi-a spus că Dobre a plecat cu nişte bani sustraşi din gestiunea Ambasadei. Vreo 2800 de lire sterline. Şi mai e dator cuiva cu încă vreo 700 – 800 de lire sterline. Nu ştiu ce să cred. A acuza pe cineva, care cere azil politic, de furt etc. e o procedură obişnuită la comunişti.

Sâmbătă, 6 Octombrie 1990

Cu Sandu Pobereznic la Bruxelles. Ne aşteaptă Damian Vasile la aeroport. Încurcă ieşirea din oraş şi ne trezim că mergem direct spre Antwerp. Adică exact în direcţia opusă. Rezultatul: ne-au trebuit patru ore şi jumătate în loc de două până la Paris. Dar n-am avut niciun control al paşapoartelor la frontieră. Am intrat în Franţa fără viză valabilă. Cea de pe paşaportul meu de refugiat expirase la septembrie, iar cea de pe paşaportul meu diplomatic menţiona doar o singură intrare. Şi pe asta o utilizasem când am aterizat la Strasbourg cu delegaţia de parlamentari şi gazetari, la 25 septembre.

Şedinţa Comitetului Coordonator a avut momentele ei dificile. Dar cred că s-au liniştit spiritele. Nu mai publicăm nimic în chestiunea postului inventat de Doru Novacovici şi mergem înainte.

s-a acordat însărcinarea să meargă înainte cu televiziunea în România, dar să nu mai figureze nicăieri ca preşedinte interimar sau *ad interim*. S-a decis să facem Congresul la 3 – 5 mai 1991, la Paris şi să cooptăm în Comitetul Coordonator pe Ion Ghika, Nicolae Raţiu, Florica Enescu şi Dan Sireteanu (cel care a organizat întrunirea de la Păltiniş).

Doru venise pregătit cu multiple delegaţii de la membrii Comitetului Coordonator. Eu am adus doar două scrisori. De la Jimmy Crăciun şi Felicia Călugăru. În ambele cazuri delegaţia dată lui Doru e revocată.

Duminică, 7 Octombrie 1990, Paris

Zoe Storm aici. Doina Bâscă îmi spune la telefon că Hurezeanu dăduse la început ştirea că toţi parlamentarii români au mers cu pălăria în mână să cerşească statutul de invitat special la Consiliul Europei. Mare consternare la

Bucureşti. Dar pe urmă, s-a dat din nou la Europa Liberă poziţia luată de mine. Iar Ilie Păunescu a adus textul cuvântării mele. (Ea nu primise scrisoarea mea.) Din om criticat am devenit „erou”.

Luni, 8 Octombrie 1990, Paris

Doru la cină. Cred că ne-am înţeles. I-am atras atenţia asupra încercărilor pe care le face Guvernul să ne dezbine. I-am povestit cum Răzvan Theodorescu mi-a vorbit de insomnia lui din cauza lui Roman. Insomnie care l-a făcut să propună ca să se dea UMRL-ului două ore de televiziune. „Aşa s-ar rezolva problema”. Doru mi-a povestit cum au fost primiţi la Externe de Dohotaru cu o masă copioasă, cu ministrul de stat Vătăşescu, care i-a spus că s-ar înscrie şi el în UMRL.

La masă a fost şi Nicolae Mareş (consilier) şi ei doi, Doru şi Damian, plus Dumitrescu şi Gigi Avramescu. Au stat mult de vorbă cu Roman şi s-au înţeles.

Au semnat hârtia, înţelegerea fiind că televiziunea nu se face din banii mei. Să nu ne lăsăm manevraţi ca să devenim un mijloc de a obţine sprijin pentru Guvernul actual, mai ales printre românii din străinătate. Nu astea au fost exact cuvintele mele, dar ăsta a fost sensul. I-am vorbit şi despre discuţia ce am avut cu Şandor, care sugera acelaşi lucru. Sper că Doru a înţeles.

Marţi, 9 Octombrie 1990, Paris

Citesc comunicatul propus de Doru. Vrea să pregătească un nou statut pentru Congresul viitor. Şi include fraza: „Comitetul Coordonator a decis ca până la viitorul Congres funcţia de preşedinte interimar să fie executată de domnul Doru Novacovici pentru relaţiile cu factorul extern”.

Tocmai lucram la amendarea acestui comunicat. Am moderat cererea de propuneri adresată membrilor pentru modificarea Statutului, nu pentru un nou statut etc. Îmi telefonează Doru Novacovici. Imposibil să-l conving. Ţine morţiş să includem fraza. Nu cedez. Doar el şi-a inventat postul. Acum vrea să-i dea legitimitate. Aşa ceva nu pot să fac.

Nicolae îmi dă de lucru. Îmi cere să-i vorbesc deputatului Edward McMillan-Scott. La Strasbourg a venit o întreagă echipă românească. Ambasadorul român a fost audiat. Sunt două stagii: Trade & Cooperation Agreement şi, apoi, The Association Agreement. Îi dau amănuntele de care are nevoie.

Vorbesc cu Steven Biller (care se ocupă de „Danes & Brits Exclusively"). El e plin de informaţii şi-mi sugerează să intru în legătură cu Pierre Lelouche, pentru Chirac. Pentru problema românească, cu Harry McCubbin, Ruberto Formigoni, Patricia Rawlings şi Frans Andriessen şi Maria Adelaide Aglietta.

Dau toate adresele lui Nicolae şi-i cer ca el să scrie tuturor în numele meu. Să le ceară să nu aprobe concesii României până când nu sunt îndeplinite cele cinci condiţii impuse de Comisia Europeană. Evident, asta-i va înfuria pe cei de la putere. Dar cum aş putea face altfel?

Coposu a acceptat invitaţia să meargă la Londra, la Congresul Partidului Conservator. Joi dimineaţă va avea loc o dezbatere despre Europa Răsăriteană, la Hotelul Higheliffe din Bovnmouth. Îi cer lui Arthur Butler să meargă acolo şi să-mi facă un raport.

Papa merge în Ungaria la 17 – 20 august anul viitor. Pentru celebrarea zilei de Sf. Ştefan. Nicolae sugerează să-l invităm şi în România. Sau, măcar, să-i primească pe prelaţii noştri uniţi. Bună idee.

Să nu uit. Ion Ghika ne-a informat, în cursul şedinţei de sâmbătă, că „adevăratul câştigător al alegerilor din 20 mai, aţi fost dumneavoastră. Deţin această informaţie de la securişti, de la Bucureşti". O fi, n-o fi, n-are importanţă! Ei vor ca să mă pregătesc să candidez ca independent la viitoarele alegeri. În primul rând, nu ştiu dacă voi mai candida. Apoi, trebuie să rămân în PNŢ.

La 4.30, la Camera Deputaţilor (Assemblee Naţionale). Mă primeşte Jacques Godfrain într-un birou foarte elegant, cu o mare tapiserie în spatele scaunului pe care şedea. „Am fost făcut chestor. Sunt numai trei chestori în Adunarea Naţională". Vreau să mulţumim

oraşului Troyes pentru ambulanţă, îi spun. Îmi dă numele primarului, Robert Galley. Să invităm o delegaţie la Turda şi să organizăm adoptarea, sau înfrăţirea oraşelor. E de acord. Să scriu lui Galley. Îi cer ca Chirac să ne dea o sală pentru Congres, la anul (UMRL). Va face necesarul. Să ne revedem când vin din nou la începutul lui noiembrie. Michel Roussin e director de cabinet al lui Chirac. Mă invită la o recepţie pentru nişte gazetari sovietici. Are loc la 8.00 seara în apartamentul foarte elegant ce-i stă la dispoziţie, într-una din clădirile de la 126 rue de l'Université.

Ruşii foarte interesaţi să vorbească cu mine. „Eşti faimos în Rusia", îmi spune Ghenadi Ciarodeiev. De fapt, ştia de alegeri, mineri etc. Mă văzuseră cu toţii la televizor. Ceilalţi: Maxim Iusim, Vladimir Morozov, Gaiaz Alimor şi Andrei Afanasiev. Mozorov e „capitalistul" lor. Director al unei asociaţii de întreprinderi. Se pare că merge foarte bine de când au devenit independenţi de stat.

Ciarodeiev şi Iuşim mi-au propus să le dau de ştire când vin la Moscova. Vor să publice un portret al meu în *Izvestia*, unde lucrează amândoi.

Miercuri, 10 Octombrie 1990, Paris

Rescriu comentariul şedinţei Comitetului Coordonator. Las afară numirea lui Novacovici de preşedinte interimar pentru factorul extern.

Nick Minden mă asigură că voi primi formularul care trebuie completat ca să primim cele 140 milioane de dolari. I-am spus că el trebuie să-l aducă la Bucureşti, personal.

Iucăl îmi aduce textul interviului ce mi-a luat deunăzi. Tocmai îmi citea întrebarea dacă Regele Mihai l-a văzut pe generalul Stănculescu.

„Dacă ar fi fost regizat totul, nu putea să fie mai perfect", mi-a zis lucăl când m-am întors în salonul unde erau instalaţi când mi-a telefonat Regele.

I-am povestit Regelui cum au mers lucrurile la Strasbourg şi Paris. Şi, bineînţeles, l-am întrebat de Stănculescu. „Ştiu că a fost în Elveţia. Nu m-a contactat",

mi-a răspuns.

Principesele Sofia şi Elena vor veni la Bucureşti. Mă vor căuta. Mi-a confirmat că Mărgărita şi Sofia le-a povestit cum le-am primit când au fost la Bucureşti ultima dată.

Iucăl, impresionat, m-a întrebat ce şanse are Regele. N-am vrut să-i răspund pentru publicare. Pentru că, astăzi, şansele lui nu sunt mari. Dar, dacă s-ar scrie şi vorbi despre monarhie şi cum a prosperat poporul român sub ea, lucrurile s-ar putea schimba. În politică totul e posibil. Deci nu e exclus ca Regele să fie chemat, la un moment dat, ca o soluţie de compromis.

Vine Doru Novacovici. Mâncăm împreună. Acceptă modificările ce am adus eu comunicatului. Insistă, însă, să reintroduc fraza cu numirea lui de „preşedinte interimar pentru factorul extern”. Refuz. Cu multă diplomaţie, cred. Dar nu cedez, deşi discuţia a durat cel puţin două ore.

De altfel, sunt îngrijorat, i-am spus. Faptul că ai trimis copie după acordul ce ai semnat cu Roman pentru televiziune ne face un rău imens.

Pentru televiziune au manifestat şi au făcut greva foamei cei din Piaţa Universităţii. De aceea am fost eu acuzat că-i finanţez. Acum nu mai avem acest argument împotriva regimului. Şi încă nu ştim dacă ni se va da dreptul să facem o televiziune independentă. Mi-a descris apoi, în amănunt, planurile lui. Are nevoie de 2 milioane de franci francezi pentru echipament şi cca. 40.000 de franci pe lună pentru cheltuieli. Speră că va putea să amortizeze în timp de un an, din venitul reclamelor. După el, numai şapte minute de reclamă pe oră şi emisiunile vor avea la început numai o singură oră.

Iarăşi revine la fraza lui tăiată de mine, dar îşi dă seama că sunt absolut hotărât. În cele din urmă, acceptă. „Să ştiţi că sunt foarte supărat că n-aţi publicat textul înţelegerii mele cu Roman”, mi-a zis. De împăcat, nu l-am împăcat, dar am rămas înţeleşi să mergem înainte împreună.

Să facem un Congres de pomină la anul. Tot cam

supărat, mi-a zis la plecare: „Ar trebui să fiţi ministru de Externe tot timpul. Diplomaţia e atuul dumneavoastră”.

Joi, 11 Octombrie 1990, Paris

Îl rog pe Arthur Butler să meargă la Congresul Partidului Conservator – el e deja acolo – la şedinţa de dimineaţă. Apare şi Corneliu Coposu printre alţi lideri din Europa Răsăriteană.

La aeroport sunt ca de obicei tratat cu multă deferenţă. Îndată ce m-a zărit, doamna Columb m-a agrăit, mi-a luat bagajele, mi le-a înregistrat etc…

Însărcinatul cu Afaceri, cu alţi trei membri ai Ambasadei, la îmbarcare. În avion multă lume a venit să-mi vorbească. Printre ei, Stelian Tănase, redactorul-şef al revistei *22*. Mai mult mi-a vorbit doamna Bădescu, care s-a aşezat lângă mine. Mi-a vorbit de charisma pe care n-o are Coposu şi pe care eu o am fără niciun efort. „Cu el nu putem câştiga alegerile”. Are dreptate. I-am atras atenţia că eu nu intru într-un complot. Acelaşi tratament elegant la sosire.

Iau cina cu Reli şi Gigi. Am numai ştiri proaste. Complicaţii peste tot.

Vineri, 12 Octombrie 1990

Zi neagră. Întâi, asaltat de oameni, inclusiv de un tânăr ofiţer de aviaţie de la Sibiu, originar din Turda. De aceea a venit la mine. Se simte ameninţat cu moartea pentru că cunoaşte anumite amănunte compromiţătoare pentru Securitate. El a fost cel care a descoperit că un „accident” de elicopter a fost cauzat de gloanţe trase asupra lui. Toţi au murit.

Bondor mi-a adus textul cuvântării lui la Asociaţia Foştilor Deţinuţi Politici. El sugera ca eu să fiu preşedinte de onoare, pentru că eu am fost cel care a obţinut, prin americani, eliberarea tuturor deţinuţilor până la data de 23 august 1964. „Nu mi-au dat voie să vorbesc. Conducătorii Asociaţiei sunt legionari”.

Discuţie lungă cu Doina Bâscă. „Cu Rodean eu nu lucrez. Cât timp e el la tipografie, ea nu va funcţiona niciodată. El a fost pus acolo să împiedice publicarea

ziarului. Nici cu cei de la *Arte 26*. Ăştia sunt foşti colaboratori”.

Rodean vrea să publicăm două numere din revista lor. Tot facem o probă. Trebuie s-o facem ca să fim siguri că merge bine tiparniţa. Eu voi apărea ca Director fondator. Accept, dar cu condiţia ca, după aceea, să plătească.

Şedinţă mare cu toţi oamenii-cheie – Rodean, Nick, Caramitru.

Popescu, Gigi, economista şi avocata Diculescu. Cădem de acord că e mai bine să constituim societăţile în aşa fel ca eu să apar ca parte românească, împreună cu unul sau altul din colaboratorii mei. Să se facă pe baza Legii 96. Când noua Lege a societăţilor comerciale va intra în vigoare, le vom transforma în societăţi pe acţiuni. Le voi da şi lor acţiuni, ca toţi să participe la beneficii.

Lungă discuţie cu Cristian Popescu. El e total contra Doinei. Pe lângă faptul că nu se înţelege cu nimeni din organizaţia noastră, se afirmă că ea a fost informatoare înainte de Revoluţie. I-am cerut fapte. Nu are.

Gaspar, când a venit să mă vadă, joi seara, imediat după întoarcerea mea în ţară, mi-a vorbit tot astfel, plus faptul că ar avea o legătură mai veche permanentă cu un medic. E doar normal, pentru o femeie tânără şi frumoasă, i-am zis. M-am culcat devreme, epuizat. Nu fizic, numai moral.

Sâmbătă, 13 Octombrie 1990

Zoe Storm îmi telefonează din Germania. Da, e posibil să se aranjeze ca eu să fiu primit de Gorbaciov când merg la Moscova. Dar neoficial. Să fie doar o vizită privată. Cea oficială să fie la nivelul meu de lider parlamentar.

Coposu mi-a lăsat o notă ce confirmă că atitudinea mea la Strasbourg a fost aprobată de conducerea PNŢ. Nota mi-a fost adusă de Ilie Păunescu. El ţine mult ca să-i tipărim gazeta de doctrină pe care vrea s-o scoată. Asta, ieri după-amiază.

Azi vine Mircea Enescu. E furios că s-a decis ca viitorul Congres al UMRL să aibă loc la Paris. I-am explicat

că eu am propus să fie în România. Am rămas într-o minoritate de 1. I-am descris şedinţa Comitetului Coordonator. I-am spus că Novacovici şi Damian Vasile s-au opus propunerii mele ca el să fie cooptat. Dar că toţi au acceptat-o pe soţia lui şi pe Suceveanu pe care tot eu l-am propus. Ne va scrie ca să protesteze. Vor face-o şi alte filiale din România, pentru că ei nu-şi pot permite să trimită delegaţi la Congres, dacă se va ţine la Paris. Ei cer un Congres în România. Le-am promis că voi circulariza scrisorile lor tuturor membrilor Comitetului Coordonator, care acum sunt 15 la număr. Le vom cere opinia, şi eventual, o nouă şedinţă extraordinară pentru a schimba decizia luată la 6 octombrie.

Dacă nu putem schimba hotărârea, atunci voi închiria eu două avioane ca să facilitez transportul a vreo 250 – 300 de oameni. Fiecare din ei va putea să aducă cinci delegaţi. Deci cei din România ar putea să aibă peste o mie de voturi.

Florica Enescu nu voia să accepte cooptarea ei în Comitet. „Am insistat să accepte, ca să avem un vot în plus”, a adăugat Enescu.

Teofil Popescu vine cu mandat de la conducerea Partidului Ţărănesc Republican să-mi ofere preşedinţia. În termeni extrem de măgulitori. Ei au două publicaţii, opt organizaţii judeţene, oameni tineri, hotărâţi. Dar nu vor să fuzioneze cu PNŢcd. Mă voi gândi, i-am spus.

Valentin Gabrielescu a venit să-mi vorbească despre Ion Hotnog care afirmă că oamenii mei – Tecuceanu şi Cristian Popescu – i-au dat bani pentru manifestaţiile din Piaţa Universităţii. Total neadevărat.

Masa cu Florian Rădulescu. El nu poate să mă ajute imediat. Are probleme cu fata lui. A lăsat-o bărbatul. Are copil mare. Trebuie s-o ajute să-şi găsească locuinţă etc. Mi-a vorbit de un prieten al lui în care aş putea avea toată încrederea.

Pe la 3.15 vine Doina Bâscă. Stă până la 9.45. Lucrăm toată după-amiaza. Facem planurile ziarului. În amănunt. Numeşte personalul de angajat, redactorii,

corespondenţii în străinătate etc.

Luăm cina în patru. Cu soţii Cristian Popescu. Discuţie bună. Nu prea aprofundată. Vreau să-i pun împreună. Să se tolereze reciproc, căci e prea mult să le ceri să se iubească!

Duminică, 14 Octombrie 1990

Nelu Boilă a venit special de la Cluj. Vrea să publicăm, sub semnătura mea şi a lui, un Memorand Român 1990. În problema româno-maghiară. Să obţinem vreo 50 de semnături. Apoi să deschidem o listă pentru altele. Textul nu e rău. Mă întreb dacă e oportun. Vreau ca Doina Cornea să semneze. îl voi pregăti pe ordinator, în tot cazul.

Eu sunt om disciplinat. Vreau să-l discut cu Coposu. El e şeful meu, i-am zis.

Nelu mi-a făcut adevărate declaraţii de admiraţie etc. Cu mine vrea s-o facă şi să mi-l însuşesc (Memorandul). Mai ales faţă de Coposu, „care întotdeauna ezită etc.”

Luni, 15 Octombrie 1990

În Parlament. Le spun că mi-a lipsit atmosfera Camerei. Mari aplauze. Am respins, apoi, amendamentul lui Borbély Emo ca ajutorul de şomaj să fie dat celor care nu-şi găsesc loc de muncă în domeniul corespunzător pregătirii lor, în judeţul lui. Adică să poată sta pe loc, pe socoteala statului. Evident, „pentru a ţine secuimea acolo unde e”. Noi aplauze.

„Ai câştigat alte trei procente de popularitate”, mi-a zis Klaps când m-am întors în banca noastră.

Presa FSN-istă mă clasează deja al treilea în popularitate în ţară. După Iliescu şi Roman.

concediez pe Nicu, cel care mi-a distrus una din maşini. E extraordinar. Nu există absolut nicio integritate la oamenii ăştia. Găsesc aproape toate sticlele de băuturi goale şi aflu că „s-au consumat” 70 kg de carne într-o săptămână!! Degeaba le spun că trebuie să fie cinstiţi. Cum au ocazia, fură. Sunt tare mâhnit.

Vorbesc cu oamenii-cheie. Cu fiecare în parte. Obţin de la Rodean, Doina Bâscă, Caramihai asigurarea că vor

lucra împreună. Cristian Popescu nu e de acord cu decizia mea s-o numesc pe Doina Bâscă redactor-şef. „Veţi vedea dumneavoastră”.

Inspectez tipografia. Arată bine.

Marţi, 16 Octombrie 1990

Henry mi-a adus, ieri, un Mercedes. E frumos, alb, motor diesel.

Dimineaţă la şedinţa Comisiei Drepturilor Omului. Discutăm drepturile inculpatului. N-avem tradiţia *habeas corpus*. Arestatul nu poate fi deţinut mai mult de 30 de zile, care pot fi prelungite de judecător tot cu 30 de zile, dar nu mai mult de şase luni, în total. Prea mult, a fost comentariul meu. Poate ar fi trebuit să încerc adoptarea sistemului şi instituţiei anglo-saxone, *habeas corpus*.

La tipografie. La parter totul arată bine. Lucrul e terminat. Se lucrează acum la etaj. Rodean e sigur că nu vom fi împiedicaţi să scoatem ziarul.

Trimit un mesaj lui Gorbaciov prin ambasadorul sovietic Bogdanov. Îl felicit pentru că i s-a decernat Premiul Nobel pentru Pace.

O delegaţie de la Piteşti (PNŢ) îmi aduce un mare şi frumos buchet de garoafe galbene (culoarea mea electorală), cu o panglică marcată „încredere, Stimă, Respect. Pentru Domnul Preşedinte PNŢcd”.

Vasian de la Cluj. Discutăm formarea Băncii de la Cluj.

Miercuri, 17 Octombrie 1990

Liga Româno-Elenă din Tulcea vrea să le fiu preşedinte de Onoare. Un domn, Perpicidis Constantin, e preşedintele lor.

Joi, 18 Octombrie 1990

La şedinţa comună a celor două Camere. Roman face raportul situaţiei economice, după care se discută raportul pe care l-a făcut Vătăşescu, săptămâna trecută. Mă înscrisesem şi eu la cuvânt. Am renunţat însă, pentru că e mai important să vorbesc la şedinţa în care se va dezbate raportul lui Roman. Săptămâna viitoare.

Corneliu Mănescu a venit să se aşeze lângă noi. Eram

cu Diaconescu. De vorbit, n-am putut vorbi. Dar am apreciat gestul. Ţepelea a remarcat, referindu-se la Mănescu şi la mine: „Ar trebui să fiţi în rândul întâi, unde vi s-au rezervat locuri”. E absolut neimportant, a fost reacţia mea. Adevărul e că parlamentarii îşi vor liderii în faţă. Ar trebui să mă conformez, deşi mi-e total indiferent unde stau. Cum spunea Churchill: „Oriunde mă plasezi, acolo e locul de onoare”. Asta, drept replică la scuzele gazdei că nu l-a pus la dreapta ei.

Mi s-au luat imediat interviuri: *Caţavencu*, *România Liberă*, *Tribuna Economică* (sau aşa ceva) şi TVR. Le-am spus tuturor că sunt flatat. Programul lui Roman e, în mare, programul economic propovăduit de mine. Ceva mai timid însă. Mi-am arătat îndoiala în ce priveşte capacitatea lui de a-l realiza.

Printre cei care au luat cuvântul după Roman, a fost şi Gabrielescu. Foarte bine, s-a dat la Vătăşescu fără niciun ocol.

Toată după-amiaza şi seara succesiune de oameni. Enescu îmi aduce copia scrisorii trimisă mie la Londra şi lui Novacovici la Paris, ca să protesteze împotriva ţinerii Congresului UMRL la Paris în mai anul viitor. Trebuie să aibă loc în România. Vine şi Damian Vasile. Nici nu vrea să audă de aşa ceva. S-a decis la şedinţa Comitetului Coordonator. Acum nu mai putem schimba. Trebuie să-i informăm pe toţi membrii Comitetului de această cerere, a fost reacţia mea.

George Raţiu din Trenton a venit să mă vadă. Din nefericire l-am ţinut să aştepte aproape o oră. A plecat fără ca să-mi vorbească, căci avea alt rendez-vous la Ambasada SUA.

Vineri, 19 Octombrie 1990

Cu avionul la Cluj. Elizabeth, Cristian Popescu şi Gigi cu mine. Echipajul m-a invitat la postul de comandă. Am văzut, pentru prima dată din cabină, Sinaia, Predealul, Piatra Craiului, Braşovul şi Poiana Braşovului, Foarte frumos. Spectaculos.

Ca de obicei, multă lume la aeroport. La sediu,

audienţe. Apoi la Liceul Gh. Bariţiu. M-au primit şcolarii cu ovaţii. Erau în curte când am intrat cu maşina. Directoarea, doamna Crişan, mi-a explicat că vor să redobândească edificiile liceului şi să-l refacă aşa cum era: un centru de cultură, liceu teoretic, până la 18 ani. Acum e amestecat. Mai mult tehnic, mai mulţi profesori şi profesoare prezente. De acolo, încet, încet, la Episcopie. Guţiu şi vicarul, Tertulian Langa, au plecat azi dimineaţă cu maşina, în Cehoslovacia. Nunţiul papal în România, Bukovsky, îşi sărbătoreşte înscăunarea de arhiepiscop, în oraşul său natal.

Mi-a vorbit avocatul eparhiei, Olteanu şi Matei Boilă şi alţii, inclusiv o maică foarte inteligentă. Vor restituirea bisericilor episcopale, mănăstireşti, schitului şi ale protopopiatelor. Sunt 77 la număr. Nouă au fost deja restituite: la Timişoara şi Lugoj, de exemplu. În total, noi, greco-catolicii, avusesem 2500 de biserici. Biserica Ortodoxă nu vrea să restituie decât bisericile aparţinând parohiilor unde majoritatea enoriaşilor sunt greco-catolici. Arhiereii noştri vor *restitutio in integrum*. Deci, impas complet.

Iarăşi la sediu şi masă la Hotelul Sport. Cina în camerele alocate mie în sediu.

Sâmbătă, 20 Octombrie 1990

Audienţe dimineaţa. La Liceul Gh. Bariţiu, la ora 10.00 a.m. Numai foşti absolvenţi, 21 la număr. Au vorbit tot despre aceeaşi problemă. Mi-am luat angajamentul să mă ocup de ea.

La sediu, şedinţa judeţeană a PNŢ. Iarăşi ciocniri. Între Nelu şi Cerghizan. Am aplanat lucrurile cum am putut. Ne-am înţeles în cele din urmă. Scurtă şedinţă cu tineretul PNŢ. Le-am dat 50.000 de lei. Să achiziţioneze un televizor color şi un video.

După masă, la Renée Turcu. E încântată de cadoul nostru, dat ei la începutul lui septembrie. „Mi-a schimbat viaţa”, mi-a zis. Are şi un receptor parabolic pe casă, aşa că prinde şi programul SKY.

Cina, tot la hotelul Sport cu Mira, Mya şi Rica. (Mira,

fiica lui Eugen Tilea, descendentă directă a memorandistului. Mya, sora mea. Rica, fiica adoptată de Titus Turcu, deci verişoară primară de-a mea.). Mya vrea să recupereze casa şi s-o transforme în muzeu. Ideea e bună. Trebuie să strângem exponate. Ea crede că Flaviu Sabău ne poate ajuta. E de meserie.

Un tânăr încruntat mă apostrofează: „Eu pentru dumneavoastră am venit în România, din Anglia”. Am rămas surprins. Nu l-am văzut niciodată în viaţa mea. Gigi s-a dus la el, după aceea. Săracul, e dezamăgit. Parcă eu aş fi de vină că în România nu există democraţiei!

*

Duminică, 21 Octombrie 1990

A început şedinţa pe la 9.30 a.m. În aula Bibliotecii Universităţii.

Victor Marian şi Sălcudeanu şi-au prezentat rapoartele. Primul ca secretar general; al doilea, ca trezorier. Au vorbit 23 de înscrişi dinainte. S-a procedat apoi la alegerea a 27 de membri ai Comitetului Judeţean. Ceilalţi 23, până la cifra de 50, sunt membri de drept. Totul s-a desfăşurat în absolută armonie şi corectitudine. S-au mai agitat, când Nelu, când Puiu Boilă, dar i-am liniştit de fiecare dată.

Rămaşi numai cei 50, din cei 114 delegaţi cât am participat la Conferinţă, ne-am ales Biroul Judeţean PNŢ. Discuţia mare a fost în jurul alegerii vicepreşedintelui. Au fost propuşi Nelu Boilă şi Mircea Mihăilescu. Voturile 5 şi 4. Mihăilescu s-a abţinut. Eu nu m-am declarat. Dar Nelu a perorat şi, apoi, a votat pentru Mihăilescu.

Ar fi fost o greşeală să-l declar ales pe Nelu. Discuţii. Dar într-un spirit de generozitate din partea amândurora. În cele din urmă, soluţia s-a găsit alegându-i pe amândoi vicepreşedinţi cu drepturi egale. L-am făcut pe Vlad preşedintele de onoare, alături de Puiu Boilă şi am constituit un Comitet de Consilieri în frunte cu Adrian Marino. Am răsuflat uşurat. Totul s-a terminat fără niciun incident şi toţi par mulţumiţi. Cerghizan a fost ales Secretar General adjunct, ceea ce e foarte bine. îl va

seconda pe Victor Marian.

Vineri seara, Doina Cornea mi-a vorbit agitată. Să nu cumva să semnez Memorandul scris de Nelu Boilă în problema relaţiilor româno-maghiare. „Ar fi un dezastru. Vom fi acuzaţi de şovinism în străinătate”. O asigur că şi eu vreau să evit acest lucru.

Renée Turcu îmi spune că a fost prezentă când Pica (sora mea. A murit de septicemie galopantă la 21 de ani, în 1935.) şi-a dat sufletul. „A fost o femeie excepţională, lină”, a caracterizat-o Renée.

Luni, 22 Octombrie 1990

Suntem în avion spre Bucureşti, Elizabeth şi cu mine.

Sunt mulţumit de rezultatele obţinute la Cluj. Trebuie să revin cât mai des. E aşa de mult de făcut.

La urcarea în avion mi-a vorbit un ungur, lenei. A fost la Gh. Bariţiu cu doi ani în urma mea, îmi spune. Vorbeşte perfect româneşte. Gavra, deputatul AUR şi Ailenei, senatorul FSN. Apoi Vaida, deputat liberal şi alţii în acelaşi avion. E zborul parlamentărilor, căci şedinţa începe, de obicei, luni la orele 14.30.

Ne apropiem de Otopeni. Ceaţă. În timpul iernii va trebui să iau trenul. E mai sigur.

În Parlament cer să se facă un recensământ al populaţiei cât mai curând posibil.

Seara vreo 25 de intelectuali la noi acasă. Am fost asigurat că floarea gazetarilor a fost prezentă. Invitaţiile au fost lansate de Doina Bâscă, cu ajutorul lui Stoica, în special. Alătur lista celor prezenţi. Discuţii interesante, mai ales despre ziar şi televiziune. Ziarul poate să iasă, oricând. N-avem asigurată, însă, sursa de informaţii. Cea de la *Washington Post* ne e disponibilă la Londra. „Modern”-ul de recepţionare e deja aici, dar legătura trebuie perfectată. Cea de la UPI întârzie. Încă n-avem receptorul parabolic.

În timpul şederii noastre la Cluj, s-a publicat primul număr al revistei *Arte 26*. De asemenea, o foaie de reclamă pentru tipografia noastră, care a fost răspândită la Târgul Internaţional de mostre. S-a dat şi la televizor acest lucru.

Arată foarte bine.

Marţi, 23 Octombrie 1990

În Parlament merg cu Ioan Alexandru şi Gabi Ţepelea la Dan Marţian. Cer să-mi dea voie să ridic problema alarmei basarabenilor. Ei au lansat un apel să fie ajutaţi, căci ruşii au înfiinţat două republici independente: „găgăuză", şi „transnistreană". Ambele de limba rusă. Intenţia e clară. Vor să sfârtece cât mai mult teritoriul României.

„Trebuie să mă consult. Are implicaţii internaţionale". De aceea am venit să vă vorbim. Nu să ridic problema, fără ca să ştiţi despre ce este vorba.

Ministrul Dohotaru vine să mă vadă. Vrea sfatul meu. El se ocupă de diaspora românească. Nu ştiu ce să vă spun, ce să vă sfătuiesc. Diaspora este împărţită în două. Cea mai mare parte este de formaţiune democrată, strânsă în jurul UMRL. Una mai mică, dar bine organizată, e de provenienţă legionară. Horia Sima e bătrân, dar grupul de la Hamilton, *Cuvântul Românesc*, e format şi din oameni tineri. Toată diaspora e contra regimului de aici. I-am explicat că nu vor să se întoarcă în ţară. E mai bine acolo şi nu vor să susţină pe faţă acţiunile ţării, ca nu cumva să se interpreteze că susţin regimul Iliescu. Se vorbeşte de 800.000 de noi refugiaţi. Deci, tineretul ţării pleacă. „În primele două luni au plecat 350.000 şi au venit 250.000, îmi spune Dohotaru. E adevărat, foarte mulţi au plecat după alegeri, dar nu ştim câţi vor rămâne acolo, permanent. Paşaportul e valabil pe 5 ani. Viaţa nu e uşoară nici acolo, dacă nu eşti încadrat". Are dreptate, într-un fel. Exodul masiv e însă real.

Doina Bâscă îmi aduce invitaţia ce mi-a fost trimisă la sediul PNŢ. Era de la Ambasada SUA pentru Alfred Sykes (ministrul Comunicaţiilor) şi Janice Obuchewski (subsecretar de stat la Comerţ). E ridicol. Ar fi trebuit să mi-o dea. Au ţinut-o la ei, fără ca să mă informeze.

La recepţia lor, care a avut loc vineri seara, s-a discutat postul de televiziune. Telefonez ambasadorului să-mi cer iertare că n-am apărut. Punch Green, afabil, ca

întotdeauna. La fel şi Michael Atkinson, care tocmai dădea o cină pentru 18 persoane în onoarea lui Celac. El pleacă la Londra să-şi ia postul în primire.

Lucrez la raportul Roman. Va trebui să iau cuvântul în Cameră, joia viitoare. Comunic lui Mandulea că nu pot să merg la întrunirea „Forum" de la Cluj din cauza aceasta. Atât Doina Cornea, cât şi Adrian Marino, ţin foarte mult să fiu şi eu prezent.

Miercuri, 24 Octombrie 1990

Îmi exprim Doinei Cornea regretul că nu pot să fiu şi eu cu ei astăzi şi mâine pentru manifestaţia Forum. Sunt cu trup şi suflet alături de voi, i-am spus. A insistat mult să merg şi eu, dar a înţeles când i-am spus că trebuie să răspund lui Roman în Parlament.

La şedinţa Comisiei Parlamentare pentru Afacerile Externe. Ridicăm şi problema creării republicilor „găgăuză" şi „transnistreană" şi apelul românilor din Moldova Socialistă. Se discută mult. Klaps cere ca dezbaterea să fie stenografiată (ceea ce se face) pentru că unii membri au sugerat să nu facem nimic pentru a nu supăra Kremlinul. În cele din urmă, propun eu un text pentru o declaraţie a Parlamentului României. Este adoptată, cu mici modificări şi unanim. Corneliu Mănescu, ca de obicei, foarte prietenos.

Lucrez până târziu la cuvântarea mea. Mâine, în Parlament. Voi cere demisia Guvernului.

Joi, 25 Octombrie 1990

Mă scol la 5.00 dimineaţa. Revizuiesc cuvântarea. Pe la 7.15 a.m. soseşte Oana ca s-o pună pe calculator.

Trebuia să vină Ion Mânzatu, aseară. N-a apărut.

În Parlament începem cu alte legi, pentru că Roman abia s-a întors din străinătate. Urma ca dezbaterea asupra raportului său să înceapă la orele 11.00. a.m. Când am luat în discuţie declaraţia Parlamentului României, răspuns la Apelul moldovenilor, s-a propus un nou text, nu cel adoptat de noi. Mult subţiat, căci vorbea de simpatia noastră, nu de solidaritatea noastră cu ei.

Foarte multă lume a luat cuvântul în şedinţa plenară,

fiecare cu altă idee, cu altă îmbunătăţire. În cele din urmă ne-am retras în comisie ca să refacem textul. Discuţie interminabilă. Corneliu Mănescu, bun preşedinte, însă cam slab. Dar tolerant, ceea ce e esenţial. Fiecare cuvânt, fiecare virgulă au fost cântărite. A ieşit bine. Tot textul meu, schimbat puţin, e adevărat.

Abia ies de acolo, că Gabi Ţepelea îmi spune că eu urmez să iau cuvântul în plenul Parlamentului.

Ajung gâfâind, cu doar vreo două minute înainte de a fi chemat la tribună. Livrez atacul. Cu calm desăvârşit şi aplomb. Când am terminat, cerând ca Guvernul să demisioneze, tăcere totală câteva secunde. Nimeni nu se aştepta. Au urmat aplauzele de pe băncile Opoziţiei.

N-am mai stat. M-am dus imediat la Ambasada Cehoslovaciei. M-a primit însărcinatul cu afaceri, Josef Zima, şi alţi diplomaţi.

Multă lume. Frumoasă, reşedinţa ambasadorului.

Am vorbit cu Michael Atkinson, generalul Stănculescu, alţi generali, ambasadorii Indiei, Pakistanului, Mongoliei, Nigeriei, Belgiei (Helmans) şi mulţi alţii. M-au încadrat ruşii. Mulţi generali printre ei. Foarte prietenoşi.

Sosesc la Parlament cu câteva minute înainte ca Roman să se refere la atacul cel mai documentat, „de altfel foarte elegant, care a fost al domnului Raţiu”. A respins argumentele mele, dar a acceptat că este rolul Opoziţiei de a cere Guvernului să demisioneze.

Sunt foarte mulţumit. Am înregistrat protestul nostru. Ţara ştie acum că suntem clar împotriva Guvernului şi o ştie de ce. Dacă situaţia economică nu se îmbunătăţeşte, Guvernul Roman va trebui să cadă.

La Ateneul Român. Se celebrează Ziua Armatei. E data eliberării ultimului petec de pământ românesc, la Care II Mari, în 1944. Vorbeşte Stănculescu. Iliescu şi Roman îmi fac semne din loja prezidenţială. Vorbesc cu Punch Green şi, după concert, Iliescu mă salută de departe în mod ostentativ, ca toată lumea s-o vadă. Mă întreb de ce?

Doina Bâscă îmi confirmă că lucrurile au mers foarte bine la Cluj. Doina Cornea a anunţat mulţimii că eu sunt cu trup şi suflet cu ei şi tot Clujul ştie că am cerut demisionarea Guvernului. Toţi sunt încântaţi.

Vineri, 26 Octombrie 1990

Mare criză la Cluj. Întâi îmi telefonează Puiu Boilă. Apoi, foarte alarmată, Lia Lazăr Gherasim. Prefectul Zanc a trimis o echipă să ridice mobila şi covoarele din sediul PNŢ.

Am lăsat un mesaj în biroul primului ministru Roman că doresc să-i vorbesc. Tocmai eram cu cei de la redacţia *Dreptatea*, când mă cheamă Roman. Doresc să spun că eleganţa a fost reciprocă, am început eu. M-am referit la schimbul nostru în Parlament. Vă doresc succes. Dacă reuşiţi, veţi vedea că voi recunoaşte public succesul dumneavoastră. „Sunt convins că veţi fi *fair-play*”, a fost reacţia lui. Am discutat apoi regiile autonome. Mă bucur că nu vor juca un rol precumpănitor. Ele trebuie să apară acolo unde nimeni nu vrea să achiziţioneze întreprinderea la justa ei valoare şi numai dacă e vorba de o utilitate publică, i-am zis. Mi-a dat explicaţii. Am o problemă, i-am zis. Nişte gealaţi au venit să ne ia mobila din sediul PNŢ – Cluj. I-am explicat cum stau lucrurile. Că e vorba de fosta casă ţinută la dispoziţia lui Ceauşescu şi că acolo am dreptul la două camere când mă găsesc la Cluj, în circumscripţia mea electorală. Dacă e nevoie, cumpăr eu mobila. Dar să n-o scoată.

S-a arătat foarte gata să intervină. Nu înţelege de ce?

Poate pentru cuvântarea de ieri, în Parlament. E vorba de prefectul Zanc. „Ştiu prea bine. Doar eu l-am numit”. Să vedem ce va face.

Cei de la *Dreptatea* vor colaborare strânsă. La publicarea ziarului, la crearea unei agenţii, la tipărirea ziarului lor, alături de al nostru. Şi să le asigur clienţi occidentali care să publice reclame în *Dreptatea*.

Accept totul, cu excepţia reclamelor. Ziarul pe care-l voi scoate în curând va avea nevoie de asemenea reclame. Nu văd cum aş putea să pledez pentru două ziare. Altfel,

putem colabora din plin.

Max Bănuş mi-a luat un lung interviu pentru programul lui adresat tineretului la Europa Liberă. Am discutat, apoi, afaceri. Vrea să tipărească publicaţia lui pe rotativele noastre. În cele din urmă va avea rotativa lui, pe care vrea s-o achiziţioneze din Suedia. Vor publica şi o revistă matematică, bilunară.

La cină, Minodora Ilie cu bărbatul ei. Ea ne-a salvat situaţia. Generalul Stan, împreună cu generalul Mircea Zice s-au dus la Ciurel să ceară clădirea unde ne-am instalat tipografia. Ciurel a convocat-o pe Minodora. „Ce mai faceţi, domnule general? l-a întrebat pe Stan. Ultima dată v-am văzut la Ceauşescu etc…”. Aşa i-a luat pe amândoi. De ce să-mi facă dificultăţi. Ei n-au decât de câştigat. Tot în poziţii bune sunt şi astăzi. Dar să nu exagereze. S-au împăcat în cefe din urmă şi s-au despărţit prieteni. Nu ne vor mai face nicio dificultate, căci, altfel, ea va genera o acţiune împotriva lor.

Alt lucru interesant. Petre Roman ţine foarte mult ca eu să fiu prezent la inaugurarea Clubului Dacia pentru oamenii politici, care va avea loc mâine seară, la sediul din str. Kalinin. Minodora a transmis mesajul că m-a înduplecat să-mi schimb planurile şi voi merge la Turda abia mâine seară cu vagon-lit.

Minodora ţine mult să-l văd pe Patriarh. „Mi-a salvat viaţa. Elena Ceauşescu a vrut să mă omoare. Patriarhul a aranjat să fiu trimisă în străinătate, ca să mă scape”.

Sâmbătă, 27 Octombrie 1990

În trenul care ne duce la Câmpia Turzii. Ne cam zgâlţâie. Mai bine abandonez încercarea de a scrie.

Luni, 29 Octombrie 1990

Evenimentele s-au precipitat atât, încât e imposibil să fac mai mult decât să notez absolut esenţialul.

La Câmpia Turzii am fost întâmpinat de toţi cei care contează în organizaţia locală, plus Bogdan Cerghizan.

Micul dejun – copios – la băiatul lui Taici Mezei. I se spune Micu în familie, deşi e mai înalt decât mine. Omul îmi place. E liniştit, inginer la Ceramica. Locuieşte în Piaţă

(Mihail Viteazul, pe vremuri). Intrarea în curte, scările, până la etajul I, lumea a treia. În apartament, însă, relativ confortabil, dar nu mare lucru: baie, bucătărie, toaleta, mai ales, ceva inacceptabil pentru o familie din Occident, care face parte din aşa-zişii „privilegiaţi”.

Sosim la slujbă. Pe jos. Foarte multă lume. Ni se face loc să mergem în faţă. Vreo 20 de preoţi, în frunte cu doi episcopi, celebrează. Impresionant. Mă tot uitam la statuia bătrânului memorandist, aşa cernită cu ciment cum e. Mai şi picura. Cer cenuşiu, chiar tuciuriu. Compact. Deci o boltă cerească bine definită. Rugăciunile, liturghia, corul, foarte bun, cu mici lipsuri. Totul grefat pe oboseala unei nopţi în vagonul de dormit. Spirit rarefiat. Cum scria Julian Huxley. Intonarea rugăciunilor monotone, ore de-a rândul, plus postul etc. inevitabil duce la gânduri rarefiate, la viziuni. Sângele e privat de oxigen. Explicaţia poate fi făcută strict ştiinţific. Oricare ar fi adevărul, fapt este că omul se apropie de eternitate, de Dumnezeu, în asemenea condiţii.

Două ore s-au scurs aşa. Tertulian Langa a vorbit bine. S-a referit la eroii noştri, dându-i loc de frunte memorandistului. După mine, tonul lui nu e prea atrăgător Prea predică. Prea strigă. Sever Mureşan, avocatul, un munte de om. A vorbit bine şi el. A vorbit despre biserica „răţească”. De Basiliu Raţiu: „150 de ani de la înfiinţarea ei din banii lui” etc.

N-am mai prididdit. Toţi să-mi strângă mâna, să mă îmbrăţişeze. M-am dus, totuşi, să mulţumesc coriştilor.

Pe jos, pe podul din faţa casei noastre. Cu maşina, de acolo, la cimitir. Peste aşteptări de multă lume. Mya oficia. Alt parastas pentru „preotul Nicolae şi pentru robul tău Augustin”. Am pus câte o floare pe mormintele mamei mele, Eugenia, surorii mele, Pica, bunicii mele, Ludovica şi tatălui meu, pe a tatălui memorandistului, Gligor şi pe a fiului său Ioan.

Doi preoţi au oficiat. N-au vrut să primească niciun ban.

Masă mare, la Restaurantul BIC. Exact vis-à-vis de

casa noastră. Am stat între episcopul Guţiu şi vicarul Tertulian Langa. Au vorbit mulţi. La urmă de tot, le-am vorbit şi eu. Pentru că au insistat aşa de mult. Despre emoţiile mele. Despre importanţa faptului de a lupta pentru drepturi, cum au făcut generaţii de mocani de-ai noştri. De importanţa de a menţine credinţa, care ne-a dat putere, care „ne-a adus în umbra lui Dumnezeu”.

„Ai vorbit ca un preot, mi-a spus Pusă, care era aşezată vis-à-vis de mine. Păcat că Radu şi Mircea nu te-au putut auzi”.

Seara au dat o cină, tot acolo, după şedinţa PNŢ. Cina a mers bine, fără incident. Dar şedinţa a fost traumatică. Mari atacuri împotriva conducerii cu Ştefan Pop în frunte. Pornite, mai ales de Hodrea şi de Mircea Pop. I-am împăcat totuşi, cred. Dar nu sunt absolut sigur. Dificultăţi vom mai avea.

Trenul are întârziere. Nu mult. Vreun sfert de ceas. În cele din urmă, intrăm în vagonul nostru – nr. 9 – ca să aflăm că nu mai avem paturi! Noi rezervasem locuri de la Cluj. Conductorul pretindea că era îndrituit să le dea altora, pentru că noi nu ne-am prezentat la Cluj. Discuţii etc. la care eu am refuzat să particip. În cele din urmă, cei care, fără îndoială, îi dăduseră ceva pe sub mână, au părăsit cabina noastră. Restul, până la 8, din echipa noastră, s-au descurcat cum au putut. Mai ales la clasa I.

Mare emoţie la Şcoala de ambliopi. Încă tot nu e totul pus la punct.

La sediul partidului Coposu mă felicită pentru intervenţia mea la Strasbourg şi cuvântarea din Parlament. La rândul meu, îl felicit pentru succesul lui la Londra. Margaret Thatcher i-a menţionat poziţia mea de la Strasbourg. „Ar fi fost mai bine, i-ar fi zis ea lui Coposu, dacă nu ne-am fi dus deloc acolo”. Mă îndoiesc că Margaret ar fi luat această atitudine. Ea e luptătoare. Trebuie să intri în luptă, nu să stai la o parte!

Ei, Coposu, Diaconescu etc. vor ca să mă duc cu ei, în delegaţie, la Budapesta. Nu-mi convine. Am prea multe de făcut.

Recepţie la Ambasada Turciei; a 67-a comemorare a proclamării republicii. Ambasadorul Tugay Ulucevik foarte afabil, prietenos. Ar fi încântat dacă aş accepta o invitaţie oficială să vizitez Turcia.

Elizabeth a fost cu mine. Cred că nu exagerez când spun că am fost subiectul unei adevărate efuziuni de simpatie. Printre români şi din partea multor diplomaţi: Punch Green (SUA), Michael Atkinson, Jerzi Bauer (Polonia), Zvi Mazel (Israel), Ulrik Helweg-Larsen (Danemarca), Marko Bello (Albania) şi alţii, ambasadorul Indiei, Pakistanului, Marocului etc.

Am vorbit mult şi cu Kâroly Kirâly şi Szocs Geza. La alegerile viitoare vor vota pentru mine, îmi spun.

Cred că nu greşesc când spun că, în mare parte, popularitatea mi se datorează faptului că am cerut demiterea Guvernului.

Marţi, 30 Octombrie 1990

Interviu cu Carmen Dumitrescu şi deputatul ecologist Antonică Dijmărescu. Facem o discuţe despre cazul familiei Paraschiv. Fetiţa lor are nevoie de o intervenţie chirurgicală etc. Se face deja o colectă ca s-o trimită la Freiburg. Eu m-am oferit să plătesc cât va trebui ca să completez suma necesară.

Vine ambasadorul Franţei, la cererea lui. Renaud Vignal e însoţit de secretarul de presă Pascal Delumeau. Obişnuitul tur de orizont, îi arăt că nu există democraţie, în toate cele cinci condiţii impuse de Comunitatea Europeană şi-i dau exemplul prefectului Zanc, care a încercat să-mi scoată mobila şi covoarele din sediul PNŢ – Cluj. Scopul principal al vizitei lui însă, a fost altul. Voia să mă informeze că Mittenând va veni în România şi să afle reacţia mea.

N-am să ascund că noi suntem dezamăgiţi. În ţară se va interpreta gestul drept o recunoaştere a legitimităţii regimului. Implicit, o recunoaştere că se merge spre o democraţie adevărată. Se va asemăna cu efectul vizitei lui Nixon la Ceauşescu. I-am indicat că, din moment ce sunt decişi să facă această vizită, măcar să n-o facă înaintea

alegerilor locale. A înţeles şi va transmite reacţia mea la Paris.

Vignal e un om înalt, bine făcut, inteligent, simpatic. Se va putea lucra cu el, cred.

Ambasadorul britanic Michael Atkinson vine la cină cu Veronica. Reţin că e dezamăgit: „Noi suntem corecţi. Noi nu dăm recunoaştere completă regimului. Ne ţinem de cele cinci condiţii ale Comisiei Europene şi iată că, în opinia publică, Anglia apare la coadă. Franţa are 23%, SUA 22%, apoi vine Germania, Japonia etc. Şi noi, Anglia, avem de abia 2%". Are dreptate, într-un anumit sens. I-am sugerat să organizăm o Societate anglo-română, aici la Bucureşti. „S-o facem după ce vom obţine clădirea care ne trebuie pe Calea Dorobanţilor, ca să avem acolo sediul British Council", a fost reacţia lui. L-am informat că m-au făcut vicepreşedinte al Grupului parlamentar anglo-român. Nici nu ştiu cine e preşedinte. Un FSN-ist, bineînţeles.

Miercuri, 31 Octombrie 1990

Intervin pentru Iorga ca să i se dea o viză britanică fără întârziere. Michael Atkinson, foarte elegant, îmi promite s-o facă în 48 de ore.

La sediul PNŢ, Mărincuş îmi vorbeşte foarte clar. Trebuie să candidez la preşedinţia partidului. Altfel vom fi distruşi. Pierdem suport peste tot. Mai ales printre tineri. I-am dat răspunsul pe care-l dau tuturor. Nu ridic un deget pentru aşa ceva. Dacă vasta majoritate a partidului, prin delegaţii săi autorizaţi, socoteşte că e bine aşa, voi face-o. Altfel, nu.

Multe interviuri.

Joi, 1 Noiembrie 1990

Avem şedinţa plenară a Parlamentului. Vorbesc miniştrii Dijmărescu şi Stolojan. Primul, bine, dar cu foarte multe lacune. Circulă o hotărâre parlamentară care dă Guvernului puteri depline ca să controleze preţurile în următoarele şase luni. Spun alor mei să votăm contra.

Pe la 11.00 Marţian invită pe mai mulţi deputaţi la o întrunire în pauză. „Greco-catolicii vor să intre cu forţa în Catedrala lor, acum ortodoxă, ne spune. La Baia Mare".

Discuţii. În cele din urmă, se hotărăşte să se trimită o Delegaţie Parlamentară. Toţi cei prezenţi insistă să fac parte din ea. Am mari reţineri.

La o întrunire cu delegaţia Congresului Evreiesc Canadian. Puţină pierdere de timp, dar un rău necesar. „Nu există antisemitism în România. Există anti-antisemitism”, a fost concluzia tuturor.

Întors la Sala Palatului, Dan Marţian şi Bârlădeanu mă imploră aproape să merg la Baia Mare. Am acceptat, deşi mari speranţe nu-mi fac, pentru că şi Petru Maior va face parte din delegaţie. Şi el nu e prea conciliant.

Acasă mănânc ceva repede şi la aeroportul militar de la Otopeni. Am fost primul. Fac cunoştinţa comandantului bazei, col. Gh. Bucşe, a unui general şi a comandantului avionului care ne va duce. Vine şi deputatul Ion Roman, FSN – Cluj. Acolo îi vom găsi pe Gh. Lupuţiu, FSN – Baia Mare şi Ion Ardeleanu, FSN – Sălaj.

M-a amuzat reacţia Elizabethei când i-am spus că trebuie să plec imediat. *Life with you, I must say, is rather interesting*. (Viaţa cu tine, trebuie să admit, e foarte interesantă.)

Zi frumoasă de toamnă. Soare, lumină. Ion Roman pontifica. Ne spunea cum stau lucrurile, ce se poate şi ce nu se poate face, ceea ce nu prea mă încântă. Colegii mei din Parlament prea ştiu totul. Ar trebui să asculte, nu să dea indicaţii şi soluţii preconcepute. Numai după ce-i vom asculta pe toţi, vom putea îndrăzni să sugerăm o soluţie.

Vine cu noi şi un gazetar de la *Dreptatea*. Sosim printre nori şi ceaţă. A trebuit să încercăm de două ori până ce am aterizat.

Ne-a primit vicepreşedintele Senatului, Văsălie Moiş, prefectul Anton Pop, subprefecţii Ioan Dulfu şi Iosif Cobârzei şi secretarul Prefecturii, Ioan Mihăilă. Un timp a stat cu noi şi prefectul de Satu Mare, Cornel Moraru. Am căutat să cădem de acord asupra strategiei de urmat – noi, parlamentarii. Senatorul Moiş şi-a asumat conducerea echipei. Pe bună dreptate, de altfel, şi n-a făcut-o rău.

Mai târziu ne-am prezentat în amfiteatrul Prefecturii.

Plin de oameni. Mici alocuţini ca să explicăm oamenilor de ce am fost trimişi la ei de Parlament. Apoi i-am ascultat. Cu greu i-am făcut să vorbească pe rând. Dar am reuşit. Toţi vor bisericile lor, astăzi în mâinile ortodocşilor. O tânără ţărancă, foarte elocventă. Pleda în plină ignoranţă, dar utiliza cuvinte alese şi potrivite. Mulţi cu lacrimi în ochi. Mulţi agresivi. Le-am promis sprijin şi am plecat.

La episcopatul greco-catolic ne-a primit Episcopul Lucian Mureşan şi fraţii Mesaroş: Alexandru, care e vicar general şi Simion, consilierul. Discuţie lungă, purtată sub impresia inscripţiei din amfiteatrul Prefecturii, care zicea:

Noi de-aicea nu plecăm Nu plecăm acasă Până nu redobândim Catedrala noastră.

Toate argumentele au fost prezentate. În cele din urmă, Moiş a adresat un proces-verbal. Nu ceda nimic episcopul Lucian. Reafirma principiul *restitutio in integrum*, dar accepta formula slujbelor alternative în fostele biserici greco-catolice.

Ploua tare şi era frig. Cum n-aveam palton, Simion Mureşan mi-a dat un splendid suman moroşan. Îi spune nu gubă, ci „gubar”, sau aşa ceva. Am vrut să i-l cumpăr pe loc. Nici vorbă. A acceptat 1.000 de lei „pentru biserică”, dar trebuie să-i dau mult mai mult.

La Episcopia ortodoxă, nimic. Pustie. Mergem la Protopopul Gavril Mociran. Ne-a servit pâine şi slănină şi o ţuică, la toţi. Eram nouă. Am vorbit pe îndelete. Mi-am dat seama că el nu vrea restituirea bisericilor. Ne-a dat amănuntele negocierilor cu greco-catolicii şi pune vina pe ei. „Toţi eram uniţi. Acum au creat dihonie”.

N-a vrut să semneze un proces-verbal, dar s-a exprimat pentru soluţia preconizată de noi. Adică ţinerea de slujbe alternative. Am aranjat să ne întâlnim mâine la Episcopie, cu episcopul Justinian Chira.

Cina la cantina Prefecturii. Stăm la taifas şi la glume, fără sfârşit, până mă ridic eu, obosit, la 2.00 dimineaţa.

Vineri, 2 Noiembrie 1990

Episcopul Justinian Chira vine pe la 9.10. Prea mult cu el n-am putut sta de vorbă, pentru că la ora 10.00 a

trebuit să plece la Dej.

Am pledat cu toţii. Petru Maior, în special, a fost foarte eficace şi la obiect. Moiş, la fel. Înainte de plecare am vorbit şi eu. Episcopul, în replica lui, s-a referit la „Avem doar un singur Ion Raţiu în ţara noastră”, dar etc. Se ascunde în spatele teoriei şi doctrinei canonice ortodoxe, potrivit căreia bisericile aparţin credincioşilor. Şi cum ei au majoritatea numerică astăzi, vor reţine marea majoritate a bisericilor greco-catolice sechestrate de stat în 1948. Circa 2500 la număr.

Pledoaria mea, rostită foarte calm şi încet, a impresionat. Aş fi foarte încântat dacă şi el ar accepta să facă un proces-verbal la fel cu cel făcut la Episcopia greco-catolică. Să exprime doar acordul lui, personal, la micul pas înainte preconizat de noi.

Şoferul Prefecturii mi-a povestit toată viaţa lui, pe lângă un discurs interminabil politic. O oră şi jumătate, până la Dej. Frumoasă ţară. Dealuri, dealuri.

Ne aştepta multă lume. Câţiva mă huleau. Cereau să plec din ţară. Vasta majoritate mă aplauda.

Mi-a dat o masă Comitetul, la un mare restaurant din centru. Am mers pe jos, cu toţii, ceea ce a stârnit mult interes, aplauze şi chiar ovaţii. Pe lângă Simion Rusu, i-am avut şi pe cei doi vicepreşedinţi lângă mine: Dorel Rusu şi Ioan Mâţ.

Adunarea impresionantă. Sala arhiplină. Nu-i ştiu capacitatea, dar au fost 600 de oameni, cel puţin. Le-am vorbit la obiect. Legea 15, regiile autonome, societăţile comerciale şi aşa-zisa liberalizare a preţurilor. Nenumărate întrebări. Am câştigat asistenţa total de partea mea. Mi-a plăcut directorul Combinatului de celuloză şi hârtie, Ioan Ungur. Înalt, spătos, liniştit. Om ce inspiră încredere.

Cu Victor Marian şi Bogdan Cerghizan la Cluj. Ei veniseră, mai mulţi, special la Dej, ca să fie cu mine. Cred că toţi au rămas foarte mulţumiţi de cum s-au desfăşurat lucrurile.

În aeroportul Cluj a venit Nicolici să ne explice de ce au vrut să ne ia mobila din sediul PNŢ. Ridicol. A fost o

şicană. Atât. Dar ne vor lăsa în pace, acum. I-am confirmat şi lui că am primit această asigurare de la Roman personal.

La Bucureşti o văd pe Doina. Tot felul de necazuri. Rodean pune beţe în roate.

Joi, 8 Noiembrie 1990

Am venit sâmbăta trecută cu TAROM-ul la Londra. De atunci, enorm de ocupat, dar am găsit şi momente de odihnă. Apartamentul nostru, aici la Arlington House, e extrem de confortabil. Adevărată plăcere să fim numai noi doi, Elizabeth şi cu mine, fără niciun fel de personal!

Am primit, în fine, propunerea din partea lui Nick Minden. E vorba de 140 de milioane de dolari, dar dobânda e mai ridicată. În loc de 3, 5% e 7, 5%.

Alaltăieri, David Harding, soţul Danielei, a fost condamnat la un an şi trei luni închisoare. Îmi pare rău, dar o merită. N-a fost corect.

M-a convins să-i pun la dispoziţie 50.000 de lire sterline ca să-i investească pentru mine. De fapt, i-a utilizat pentru el. I-a furat, cu alte cuvinte.

Masa cu Brian Crozier şi cu Nicolae. Îmi dă cartea lui despre Gorbaciov. Pe bună dreptate, Brian nu consideră „războiul rece” terminat.

Graham Bowes şi David Walsh la birou. Discutăm „Newco”, în special. Dacă vor ca noi să investim cinci milioane de lire sterline, trebuie să ni se dea condiţii mai avantajoase. Comparabile celor oferite lui John Beckwith.

La Julian Amery acasă. Aflu că va fi invitat de Stănculescu la o vânătoare de urşi. L-a ajutat cu afaceri în Africa de Sud. Julian e, ca întotdeauna, gata să colaboreze cu regimul ăsta. Păcat, dar cred că-l pot influenţa în bine. Dinu Daponte la cină. L-a văzut pe Roman la Bucureşti. E sigur că va putea înfiinţa banca de investiţii. I-am cerut să aibă legături numai cu consumatorul, nu prin Guvern.

Ieri, l-am văzut pe Iain McIntyre de la Bank of Scotland.

Masa la Camera Comunelor cu Peter Blaker, musafir de onoare fiind noul ministru al Educaţiei, Kenneth Clarke. Am vorbit puţin cu el. Peter m-a prezentat în termeni

foarte elogioşi. Toată lumea mă aplaudat.

Lionel Bloch mi-a confirmat că Fundaţia poate să înzestreze Catedra de Studii Româneşti din Georgetown. Sunt încântat.

Sosesc soţii Iorga de la Bucureşti. Aranjez să mergem în oraş seara. Vor sta la Cavendish Hotel, pe cheltuiala mea.

Astăzi iau masa la Brooks's cu Arthur Butler, Brian Jones, Nicolae şi Valeriu Iorga. Îi arătăm clubul (eu şi secretarul Clubului). Bill DeaKin e prezent şi ne oferă un pahar. Nico Henderson mânca singur în sufrageria membrilor. Elegant, se scoală în picioare şi-i vorbeşte lui Iorga în franţuzeşte. Îi explică istoria Clubului etc.

Rămân la Club, după ce pleacă invitaţii mei. Vine Dinu Daponte. Îi vorbesc foarte răspicat. Îi cer să nu fie lacom. Să mergem împreună în toate. Eu nu vreau absolut niciun leu pentru mine. Vei vedea că tot ce realizăm va fi aplicat de mine pentru a-mi servi ţara. Partea mea va fi în întregime investită în opere de caritate. Nimic – dar absolut nimic – pentru mine. Deci, să nu mă excludă, cum m-a exclus în cazul băncii. A făcut-o cu Cooper Lybrand, de unul singur. Nu prin Hayworth, unde avem juma-juma'. Tot ce face în

România s-o facă de acum înainte prin Hayworth. Nu separat. Asta e înţelegerea. Altfel, nu mă mai interesează. I-am spus că am nevoie de proiectul de TV independent şi de proiectul Siemens pentru telecomunicaţii. Îmi vorbeşte de nişte importuri de bere. De acord. Să o facem prin Hayworth.

Joc table cu Tremaine, Hutch, John Miller şi nu mai ştiu cine. Câştig 1450 de lire sterline. Alan Clerk a jucat şi el la ultimele două partide. M-a felicitat pentru activitatea mea în România.

Sir John Page, pe care nu-l cunoscusem înainte, îmi trimite o notă. Să bem un pahar de şampanie împreună. Întrerup jocul. Mă aştepta în sala barului cu Steven Lloyd. Fost deputat, e tatăl lui Nathaniel Page, care merge la Bucureşti secretar prim, la Ambasada britanică.

Vineri, 9 Noiembrie 1990, Londra

La Cromwell Hospital. Mă ţin două ore şi jumătate. Tot felul de radiografii. Fac o transmisie la London Broadcasting Corporation

— În româneşte, pentru consum intern) LBC. Interviu despre România. Merge foarte bine.

Lionel Bloch l-a invitat pe Valeriu Iorga la Clubul Garrick.

Seara dăm un mic cocktail. Sir Bernand Braine, Patricia Rawlings, Sir John Page cu soţia lui, Lady Catherine, căci are un titlu de curtoazie, fiind fată de conte, Steven Lloyd şi soţii Iorga. Foarte reuşit.

Sâmbătă, 10 Noiembrie 1990, Londra

Toată ziua acasă. Arthur Butler vine de dimineaţă. Mai plănuim ceva. îl vom duce la Bucureşti pe prietenul lui. Ca s-o sfătuiască pe Doina. Cu ea vorbisem dimineaţă. E de acord, e chiar încântată.

După-masă vine doctorul oftalmolog. A făcut multă treabă bună în România şi merge din nou la Bucureşti.

A vizitat şi colonia de leproşi de lângă Tulcea. A găsit-o relativ bine organizată.

Duminică, 11 Noiembrie 1990, Londra

Aici totul e dominat de lupta pentru putere. Michael Hazeltine ar trebui să se încumete şi să candideze la preşedinţia Partidului Conservator.

Luni, 12 Noiembrie 1990

La televizor, Patrick McNair Wilson a pledat categoric în favoarea doamnei Margaret Thatcher. Mi-a plăcut cum a vorbit. Aşa ar trebui să dezbatem şi noi problema conducerii partidului. Nu pe şoptite, după uşi închise. Ar fi foarte bine să discutăm totul pe faţă, în public, în ziare şi la televiziune.

Gary Davis a fost la mine, azi dimineaţă, să-şi ofere serviciile. Are o societate de consultanţă, „The Results Partnership”. Da, sunt de acord, dacă reuşeşte să găsească sprijin financiar pentru privatizare. De exemplu, de la „European Bank for Reconstruction”.

Îmi telefonează Jimmy Goldsmith. Foarte prietenos,

îmi menţionează că are rudenii printre români: Berindei şi Cantacuzino. Nu ştiu care, dar sunt autentici. Trebuie să ne întâlnim, îmi spune, îi explic că am speranţe ca opinia publică să se coaguleze în jurul meu în România. Că s-ar putea să-i înlăturăm pe comunişti de la putere. Peste vreun an-doi? Ce facem? Ar trebui să stăm de vorbă, i-am spus. Cu mintea ta fertilă vei avea idei bune. Sunt sigur. Mi-a dat telefoanele lui unde-l pot găsi. La Paris şi Windsor.

Am vorbit şi de Teddy, fratele lui şi de situaţia ecologică dezastruoasă din România. Era la curent. Teddy îi comunicase conversaţia noastră de la Washington. Urmează ca eu să-l contactez. El va fi din nou în Anglia, la începutul lunii decembrie.

Pe Patrick McNair Wilson nu l-a găsit acasă. Wendy îmi spune că o duc bine. Şi-au cumpărat o casă în Picardie. Guy e bine, dar nu e prea mulţumit de postul lui.

Maria Björnsson, scenografă, pe care noi am crescut-o ca pe fata noastră, o bună bucată de timp, vrea să dea o sumă mai mare pentru România. Cam 50.000 de lire sterline. Elizabeth vrea să-i transmită prin „Médecins du Monde”. Sunt tare dezamăgit. Ar trebui să se dea aceşti bani în aşa fel încât să se vadă că vin mulţumită nouă. Să beneficieze Clujul, sau, mai bine, Turda. E foarte greu să argumentezi cu Elizabeth. Ea ţine neapărat ca generozitatea noastră să fie întotdeauna anonimă. Altfel nu e autentică. Altfel are scopuri politice! în fine, ar fi bine să se ştie la Cluj şi la Turda că, mulţumită nouă, aceşti bani vor crea ceva viabil şi util în ţară. Dar nu e absolut esenţial, deşi, în ciuda milioanelor ce am dat deja, lumea tot spune că nu dau nimic.

La urma-urmelor, important e ca ceva să se facă în România.

Elizabeth vrea ca aceşti bani să fie utilizaţi pentru pregătirea surorilor de caritate. După mine, prea vag. Util, da, dar nu vizibil, nu palpabil. Trebuie să recunosc, însă, că, aşa, cum sugerează Elizabeth, generozitatea e absolut autentică. Noi nu vom beneficia în niciun fel, nici măcar indirect, nici măcar din auzite. Doar ţara va beneficia. În

ultimă analiză, poporul.

Marţi, 13 Noiembrie 1990, Londra

Chirurgul Ramsay îmi dă rezultatele analizelor şi radiografiilor. Prostata e mărită. Nu pare itialignă. Nu ameninţă blocarea uretrei. Vrea să mă examineze din nou în luna ianuarie. Dacă e cazul, mă va opera atunci.

La Conferinţa „Starting a Business în Eastern Europe", organizată de Kidson Impery. Mă duc, din greşeală, la sediul organizatorilor din Ravenscount Park. Pierd vreo două ore, în felul acesta. Sosesc, totuşi, la timp să-l aud pe Denis Healey. Vorbeşte foarte bine. Articulează frumos. Are voce bună. Concluziile lui prea pesimiste, dar nu greşite. Am rămas puţin surprins pentru că nu aveam prea bune impresii despre el.

Prânz-bufet. Cu Denis, Gerry Burton şi nu mai ştiu cine. Healey m-a recunoscut imediat. Am avut un util schimb de idei. E bine ca ţările din Estul Europei să se asocieze între ele şi să nu caute să intre în Piaţa Comună, una câte una. Mai bine laolaltă.

Pericolul unui război în Golful Persic e real. Suntem de acord că ar fi un dezastru. Degeaba se vorbeşte de o operaţie chirurgicală pentru a-l înlătura pe Saddam Hussein. Odată ostilităţile armate începute, nu se ştie niciodată cum se vor amplifica şi cum se vor sfârşi. Înaintea mea au vorbit două doamne: Dr. Anna Bramwell şi Kathryn Rae.

Contribuţia mea a fost bine primită. A urmat, după aceea, o discuţie foarte interesantă cu vreo câţiva participanţi pe care îi interesau România, în mod special. Concluzia: nu se poate face nimic cu Guvernul actual.

Dau un interviu pentru BBC (Sanda Obreja) şi unui reporter de la BBC Bristol, în engleză. El va scrie şi un articol despre felul cum se fură ajutorul umanitar pentru România şi cum ajunge, în mare parte, să fie vândut la negru. Spun răspicat că „Relief Fund for România", ceea ce noi, familia mea şi UMRL-ul, organizăm, ajunge întotdeauna la destinaţie. Se va publica, probabil, în Daily *Mirror*.

Seara vorbesc la telefon cu Doru Novacovici. Îmi spune că senatorul Săndulescu este cel care se opune cel mai mult transmisiunilor UMRL la Televiziunea Română. Răzvan Theodorescu şi Bârlădeanu erau gata să semneze, îmi spune Doru. Nu Săndulescu. El e convins că ceea ce Novacovici a propus se bazează pe banii mei. N-a fost chip să-l convingă Doru că nu e aşa. Dar chiar dac-ar fi vorba de o finanţare din partea mea, de ce s-ar opune el, liberalul? Nu suntem, oare, şi noi şi ei, PNL, în Opoziţie? Nu ne trebuie, la fel, un post de televiziune independent?

Mi-a telefonat Adorian. Ungurul care şi-a construit o carieră foarte distinsă în Televiziunea britanică. El a scris ziarului *Times* în favoarea mea, cu ocazia vizitei minerilor, astă-vară. L-am asigurat că eu sunt *ethnic blând*. M-am bucurat să am dovada aprecierii lui pentru ceea ce fac în România.

Deunăzi, a fost la mine Timothy Fytche. Medic oftalmolog, a avut diverse aventuri în România. Inclusiv o vizită la lagărul de leproşi din Tulcea. Cred că am menţionat acest lucru în acest jurnal de zi, dar numele lui îmi scăpase. Acum mi-a adus un articol spre publicare. E bun.

Miercuri, 14 Noiembrie 1990

Cu Nicolae şi Brian Jones la aeroport. Acum sunt în avion. Coadă la înregistrare. Dintr-un grup de 60 de turişti, 11 nu se mai întorc. E un fenomen general. Îşi închipuie că totul e foarte, foarte uşor în Anglia.

A fost o adevărată îmbulzeală. Toată lumea îmi cere autografe. Obligatoriu. Paul Marin, gazetar la televiziune, vine să-mi ceară opinia despre revoluţie. A fost, sau n-a fost o lovitură de stat. Sunt absolut convins că a fost spontană. Dar a fost captată, furată de Iliescu şi de prietenii lui.

Doamna Hoggett mi-a vorbit insistent de Adrian Păunescu, „care mă admiră”. Să mă contacteze. Dar mare încredere nu voi avea în el. Acasă, la Bucureşti, fac o şedinţă cu toţi angajaţii. Se ceartă între ei. Bătălia acum e între Gigi Tecuceanu şi Viorel Delcă. Se acuză reciproc de

lucruri grave. Nu ştiu ce să mai cred. Am nevoie de linişte, nu de probleme! O reţin pe Doina la cină. E gata să-şi îndeplinească sarcina de a scoate ziarul. Ar vrea să-i spună *Corespondentul*. Eu prefer *Cotidianul*. Are prea multe cereri şi oferte de serviciu.

Marius Lupuţiu soseşte pe la 11.30 noaptea. Îmi face declaraţii solemne de loialitate. Invocă pe fiul său, bolnav etc. Noi doi – Coposu şi cu mine – trebuie să mergem împreună. Să ne susţinem reciproc. N-am înţeles exact, de ce aşa de mare urgenţă. Afară de cazul că-i îngrijorează posibilitatea ca eu să candidez împotriva lui Coposu la preşedinţia partidului.

Mă sună, apoi, Corneliu Coposu. Era pe la miezul nopţii. Să ne întâlnim mâine în Parlament, unde va avea loc o şedinţă cu delegaţi ai Consiliului Europei.

Joi, 15 Noiembrie 1990

În Parlament sărbătorim trei ani de la „evenimentele" din Braşov. Ţepelea a vorbit bine în numele nostru. Dimineaţa şi la prânz am plănuit scoaterea ziarului şi distribuirea lui. Cu Doina Bâscă, Brian Jones, Mihai Leu şi Codruţ Popa.

După masă la Parlament pentru o întrevedere cu parlamentarii europeni conduşi de Maria Adelaide Aglietta. Ar fi trebuit să fie şi Henry McCubbin şi Patricia Rawlins printre ei. N-au apărut decât dimineaţă în balconul Camerei Deputaţilor. Au vorbit reprezentanţii diverselor formaţiuni din Opoziţie. Corneliu Coposu a citit o declaraţie foarte bună. Intervenţii interesante au făcut şi spaniolul Juan José de la Camara Martínez şi italianul Marco Panela. Ultimul, mai ales, a insistat că ar fi bine să luptăm pentru democraţie „intrând" în Europa, adică dând curs acordurilor semnate de Comisia Europeană şi România. M-am ridicat hotărât împotriva acestei atitudini. N-avem democraţie, am spus. Dumneavoastră aveţi o problemă morală. Noi nu. Noi vom continua să luptăm pentru democraţie, fie că susţineţi actualul Guvern, fie că nu. Noi nu-l putem susţine, pentru că nu este democratic.

„Ai fost excelent", mi-a zis Coposu, când am terminat.

De altfel, toţi cei prezenţi m-au ascultat cu foarte mare atenţie. Petricu a dat târcoale pe lângă noi. Cum Săndulescu vorbea de vizita noastră, a parlamentărilor români, la Strasbourg şi Paris, a zis: „Dl Raţiu a avut cel mai mare succes, dintre toţi”.

Mi-a făcut plăcere, bineînţeles.

Seara, cu Doina, la avocatul Stoica. Tipicar. Nu ştiu dacă mă va sfătui bine. Dar să vedem. Trebuie să punem toate societăţile comerciale pe o bază bună. Eu le vreau societăţi anonime pe acţiuni. Ei mă sfătuiesc să le facem societăţi cu responsabilitate limitată.

Birocraţia, aici în România, e extraordinară. Sufocă orice iniţiativă Pune doar greutăţi în calea iniţiativei particulare. Dacă n-aş fi aşa de angajat, m-aş lăsa păgubaş. Aşa e de greu să faci ceva.

Vineri, 16 Noiembrie 1990

Adevărată procesiune la mine acasă. Condica zilei are amănuntele.

Doina a lucrat toată ziua cu Brian Jones. La plecare Brian mi-a declarat că are încredere în Doina.

După-masă, la Minodora Ilie. Mergem să-l vedem pe Ciurel. Tocmai şi-a dat demisia. Ne-a arătat scrisoarea ce a adresat lui Roman. Sunt curios să văd dacă va fi acceptată. Minodora nu e îngrijorată. Dacă pleacă, urmaşul lui va fi probabil Voiculescu. Care e bun prieten de-al ei.

Mergem cu Aurelian Muşat să inspectăm o casă pe Kisseleff nr. 37. E dărăpănată. Are nevoie de mari reparaţii. Dar e foarte frumoasă. Aş vrea s-o cumpăr.

Minodora îmi explică cum Coposu i-a înlăturat pe toţi cei care sunt împotriva lui. Din toate sectoarele Bucureştiului. Klaps e total marginalizat, îmi spune. Ăştia erau cei care mă voiau pe mine preşedinte. Minodora vrea ca eu să accept să fiu prim-vicepreşedinte. Cam ce mi-a spus şi Lupuţiu, miercuri, când am sosit de la Londra. Coposu mă va propune şi el va lupta pentru mine. Cel mai opus mie e Ion Diaconescu, se pare.

Am văzut, în fine, filmul manifestaţiei organizate de Alianţa Civică. Trebuie că au fost peste 200.000 de

oameni. Impresionant. Foarte disciplinat. Grupul Dialogului Social a fost partea cea mai importantă dintre organizatori. Apoi cei de la *România liberă*, în frunte cu Băcanu. Ce vor? Spun că sunt apolitici. Noi, PNŢcd, îi susţinem, atât timp cât rămân aşa cum se declară: anticomunişti. Pericolul e tentaţia. Căci şi ei sunt tentaţi de putere. S-ar putea să se transforme în partid. Cum a făcut şi FSN-ul. Dacă-i aşa, iar se încurcă iţele. Intelectualii români într-adevăr n-au nici integritate, nici constanţă şi nici înţelepciune. Acestea, combinate cu nevoia imperioasă de a străluci, de a juca un rol important, îi transformă în autentică frână în calea anevoioasă a propăşirii naţiunii. Ei ar putea să joace un rol important, salutar, chiar, dar se descalifică din cauza acestei nefericite combinaţii de „calităţi”.

Văceanu Ion şi Roşu Stejerel, de la „23 August” – acum i se spune Faur – au venit să-mi vorbească. Au peste 10.000 de membri în sindicatul „Unitatea”, din 19.000 de angajaţi la uzină. Vor să le vorbesc. Cu dragă inimă.

Ştefan Blănaru şi Tâţu George de la Federaţia Liberă a Sindicatelor din Corporaţia meşteşugărească vor să colaboreze cu mine. De acord. Doar tata a fost aşa de activ în Reuniunea Meseriaşilor şi Muncitorilor Români şi, apoi, a Federaţiei acestor reuniuni din Ardeal şi Banat ce-i unea pe toţi cei care căutau să creeze o clasă de mijloc „de limbă şi lege românească”.

Sâmbătă, 17 Noiembrie 1990

Interviu cu Paul Martin de la Canalul 4 din Anglia.

Cezar Ivănescu, preşedintele Societăţii Scriitorilor Români, vine cu Miron Manega şi Salvatore Messina. Ei sunt opuşi Uniunii Scriitorilor Români, care sunt foştii comunişti. Mă vor preşedinte de onoare. Mă voi gândi, le-am spus. Cred că ar fi o eroare să mă opun marii. majorităţi a scriitorilor de astăzi, care, prin natura lucrurilor, au fost membri PCR pe vremuri. Dar cu sufletul sunt alături de cei care n-au colaborat niciodată.

Dan Stănescu îmi cere să-l opresc pe Nicolae în acţiunea ce a intentat împotriva Iolandei. El e bancrutar.

La ce-mi foloseşte să o facem şi pe Iolanda bancrutară? mă întreabă. La nimic, dar n-aţi fost corecţi cu mine. Dacă banca voastră din Berna n-ar fi făcut greşeala să nu ceară executarea garanţiilor ce v-am dat, în timp util, eu aş fi pierdut peste 300.000 de lire sterline. Şi-mi aduc aminte reacţia voastră la acea dată. N-aţi făcut cel mai mic gest, să vă exprimaţi măcar regretul. Ca şi cum mi-aţi fi spus: Treaba dumneavoastră. Pe noi nu ne priveşte. A mai încurcat-o. Tonul face muzica, i-am spus. N-am uitat tonul vostru când am avut această problemă.

În grabă la Ionel şi Lia Jovin. „Iancule, eşti gata să-ţi asumi răspunderea pentru partidul nostru? Lumea te vrea. Cei care se gândesc la ţară şi la trecutul partidului. Coposu e depăşit. Sub el partidul se distruge”.

Am explicat, din nou, atitudinea mea. Nu voi ridica un deget măcar. Dacă, totuşi, mă vor, atunci da. Voi accepta să candidez într-un vot secret. Altfel nu. Dar nu-mi voi depune candidatura şi nici nu voi vorbi cu absolut nimeni de această decizie a mea. Prefer să rămân pe dinafară. După Jovin, se va găsi un grup care să propună candidatura mea. Să vedem.

La 2.15 p.m. vine ambasadorul Greciei, însoţit de Ianis Tunis, să-mi facă o vizită de curtoazie. Le vorbesc întâi de prietenia şi afecţiunea ce leagă popoarele noastre. Chiar perioada fanariotă are aspecte pozitive, le-am spus. Şi Ianis a luat ideea cu plăcere. Ambasadorul mi-a indicat atitudinea pozitivă a prim-ministrului Mitsotâkis faţă de România şi faţă de PNŢ şi PNL. Ne-a indicat că vom primi ajutoare. Am discutat situaţia politică etc.

Ieri, după-amiază, la Primărie, Minodora mi-a vorbit de discuţia ei amplă cu Coposu. El vrea bani. Pentru Congresul partidului. Soluţia e să mă facă prim-vicepreşedinte PNŢcd.

Jovin mi-a spus că Puiu Coposu e bolnav. Fiziceşte, dar, mai ales, moraliceşte. El nu vrea să cedeze preşedinţia nimănui. Minodora îmi confirmă acest lucru. Ceea ce se îmbină perfect şi cu „misiunea” lui Lupuţiu îndată ce m-am întors în ţară.

La conferinţa tineretului PNŢcd. Toţi marii conducători acolo: Coposu, Bărbuş, Manea, Lup, Alexandru şi nu mai ştiu cine. Personal am fost primit cu foarte multă căldură. Toţi voiau să se fotografieze cu mine.

Întrebări şi răspunsuri, după ce fusesem, fiecare din conducători, înconjuraţi de pâlcuri, mai mici sau mai mari. Atât Coposu, cât şi Alexandru, mi-au adus elogii pentru activitatea mea la Strasbourg, Paris, în Parlament etc.

De acolo, la Oana acasă. Vreo 20 de tineri. Mâncare bună. Atmosferă plăcută.

S-a dansat şi am cam fost captat de tatăl uneia dintre fetele care lucrează la calculatoarele noastre şi de un inginer de vreo 38 de ani, care nu putea exprima ce voia. Decât, doar, să-mi explice că el are soluţii pentru problemele ţării. Bunica Oanei, însă, pe care am vizitat-o într-o cameră vecină, a fost încântătoare. Plină de dragoste şi fericire că m-a cunoscut. După aşa succes, n-am mai stat. Am plecat acasă.

Duminică, 18 Noiembrie 1990

Recitesc ultimele însemnări în acest caiet. Vorbesc de la sine. Retrospectiv, ceea ce mă surprinde e calmul cu care am privit evenimentele. Evident, nu mi-am închipuit ce dramatică întorsătură urma. Poate aici a fost norocul meu. Altfel, aş fi intrat şi eu în panică, Doamne Fereşte! în tot cazul, când mi-am lăsat bagajele la ambasadorul Atkinson, am lăsat şi acest caiet. De aceea, ultimele 5 luni au fost notate în caietul găsit din întâmplare în apartamentul lui Dan Stoica.

Azi dimineaţă ajung devreme la sediul social-democraţilor unde are loc Conferinţa Tineretului PNŢcd. Puţină lume la început. Până la urmă vreo sută. Le vorbesc de tinereţea mea, de evenimentele dramatice din vara anului 1940. Analizez situaţia de atunci, efortul meu de a o înţelege etc. Şi, apoi, situaţia de astăzi. Aveam vreo 30 de exemplare din *Moscova sfidează lumea*. Dar trebuie să le cumpăraţi. Eu sunt om de afaceri. Costă însă puţin: 30 de lei. E o bună investiţie, în tot cazul. Ştiu că puteţi să revindeţi exemplarul, chiar aşa cam e alterat de umezeală,

cu 100 de lei. E o primă lecţie a economiei de piaţă!!

Au râs cu toţii.

Sarcina noastră, răspunderea noastră e enormă, am continuat. Trebuie să oferim ţării o alternativă. Noi trebuie să formăm guvernul de mâine. Le-am vorbit de răspunderea noastră, a conducătorilor. Noi trebuie să le dăm materialul de care au nevoie. Să le arătăm programul de guvernământ. Ei trebuie să cutreiere ţara, să explice, să convingă, să-i câştige pe oameni de partea ideilor noastre, de partea democraţiei.

Totul a mers foarte bine. Până când cineva m-a întrebat de Ion Puiu. Cum nu mă simţeam calificat, l-am invitat pe Ion Lup să explice. A fost o mare greşeală. A vorbit 20 de minute. Tot felul de lucruri, încheind cu o explicaţie – de altfel cam inexactă – a istoriei Bisericii Unite. Când vorbea, audienţa se frământa. Au început să vie să cumpere cărţile mele, care erau pe masă. Agitaţie şi zgomot. Să-l ascultăm pe domnul Lup. E doar Secretarul General al Partidului, a spus cineva. S-a oprit vânzarea. În cele din urmă, Lup a terminat. îmbulzeala la cărţi, greu de descris. S-au vândut toate, imediat. Aşa, cu copertele stricate, pocite de umezeală.

Acasă-l iau pe Codruţ Popa la întrebări. De ce a lăsat aceste cărţi să se strice în garajul insalubru din grădină? Şi de ce a dat posibilitatea unui moldovean să vândă vreo 600 de cărţi şi 4.000 de exemplare din

Românul Liber şi să ţină toţi banii. Mi-a dat răspunsul. A fost o greşeală din partea lui că n-a insistat ca omul lui să vândă cărţile etc... el singur. Acesta însă, le-a trecut altuia, care pur şi simplu a fugit cu vreo 25.000 de lei. Apoi bomba. Sunt multe alte lucruri de care doresc să vă vorbesc. Atmosfera aici în casă e imposibilă. Toţi se suspectează. Gigi Tecuceanu o creează. De ce n-am scos a doua ediţie din Moscova *sfidează lumea*? Pentru că Gigi mi-a luat 100.000 de lei ca s-o scot pe prima. Pentru el, personal. Ba l-a pus pe unul, Stoica Daniel, să semneze că el a primit aceşti 100.000 de lei ca „drepturi de colaborator, care mi se cuveneau în urma prestaţiilor

afectate”. Pentru această adeverinţă Gigi i-a dat, tot din banii care mi se cuveneau mie, 5.000 de lei. Codruţ îmi spune că se fură pe toată linia. El preferă să plece. Cum poate explica Rodean o cheltuială de 2.800.000 de lei pentru amenajarea imobilului în care se instalează tipografia şi editura ziarului? E imposibil! îmi declară Codruţ. De asemenea, Ciomagă i-a cerut 25.000, ca bani ce i se cuvin. Când a refuzat, Ciomagă i-a luat direct, de la Iancu, de la Editura lui Iancu, Signata.

Sunt tare mâhnit. Tare aferat. E foarte rău că toţi românii, care pot, mă înşală. Dar şi Tecuceanu?! După ce i-am dat atâţia bani şi totală încredere? E de neconceput.

Luni, 19 Noiembrie 1990

Iarăşi o zi ultraîncărcată. Interviu dimineaţa etc. Apoi cu Florian Rădulescu, Daniel Pintilie, Catherine Adams de la UPI şi Mihai Leu la tipografie. Totul merge bine. Tiparniţa funcţionează. Probleme mai avem, dar nu insurmontabile.

În Parlament Legea anostă a finanţelor publice. Sunt sigur că aş fi putut s-o critic constructiv. Adevărul e că n-am citit nici proiectul de lege şi nici copioasele amendamente prezentate de comisia parlamentară. După pauză, când am dat un interviu corespondentului Stan de la *EXPRES*, deputatul liberal Pedros a condamnat înfiinţarea Partidului Comunist Român. Au urmat alţii la cuvânt. În cele din urmă am cerut să mi se dea şi mie voie să vorbesc. Klaps şi el. Şi alţii. Toţi l-am asaltat pe Dan Marţian. Ca să iasă din impas, a declarat subiectul închis. Râzând, i-am spus: întrebaţi Camera dacă vor să mă asculte. A ezitat. Dar a pus întrebarea. Vastă majoritate pentru mine. A urmat o dezbatere scurtă, dar minunată. Am salutat înfiinţarea PCR. Ei pretind că sunt faza inexorabilă istorică a umanităţii. Altă justificare n-au. Ei pretid că adevăratul comunism n-a fost aplicat. Că a fost vina lui Ceauşescu etc. Adevărul e că ei, comuniştii, ghidaţi de doctrina lor eronată, au adus nefericire şi suferinţă de tot felul. Să iasă la iveală. Poporul român, popor inteligent îi va respinge.

Mari ovaţii. Klaps a început prin a nu fi de acord cu „prietenul meu Raţiu”. Au fost şi alţii. Inclusiv Liber-Schimbistul. Toată lumea s-a simţit bine. Adevărată, şi elegantă, dezbatere.

La Michael Atkinson. Îl pun la curent cu tot ce se petrece în România. Hazeltine şi-a depus candidatura. S-ar putea să câştige. Iliescu e la Paris, la CSCE. Margaret Thatcher n-are o întâlnire cu el în programul ei.

Acasă Petrina şi Iftene Pop. Apoi Dan Grigore, pianistul. Cina cu Doina, după ce ne-am făcut toate planurile cu Rodean pentru publicarea ziarului nostru.

Marţi, 20 Noiembrie 1990

La Dijmărescu. Prezent şi Preşedintele Băncii Comerţului Exterior, îmi spune că Dinu va reuşi să-şi facă Banca. Are aprobarea lui Roman. Prezint propunerea Nick Minden: 140 de milioane de dolari cu o dobândă de 7, 5% timp de 20 de ani, după care datoria se stinge. Rămâne ca ei să-mi dea un răspuns de urgenţă.

Opran mi-i aduce pe fraţii Nasul. Unul din Chicago, celălalt de aici, din Bucureşti. Reprezintă firma Marconi. Le cer o propunere pentru transmiterea telecomunicaţiilor prin satelit. Să punem telefonul, fax-ul, calculatoarele pe circuit amplu internaţional. Asta ar fi unul din proiectele pentru care vor fi alocaţi cei 140 de milioane de dolari. Celelalte două: Televiziunea independentă şi îmbunătăţirea şoselelor.

Ciuli Enescu mi-l aduce pe criticul de artă Radu Ionescu. Socoteşte nivelul revistei *Arte 26* foarte scăzut. N-am făcut bine că le-am dat numele meu. Nu sunt respectaţi şi doi dintre colaboratori – Mircea Deac şi Virgil Mocanu – sunt oameni compromişi ai fostului regim ceauşist.

Cristian Popescu iarăşi o atacă pe Doina Bâscă. Toţi oamenii interesanţi care au venit la cocktailul meu, au venit pentru mine, nu pentru ea. El e convins că Doina nu va putea scoate un ziar cum trebuie. Aceeaşi poveste. Îndată ce dau încredere cuiva, cineva se găseşte să-l atace.

După-masă au dat peste mine, fără ca să se anunţe, Cornel Coposu.

Nelu Diaconescu, Gabi Ţepelea, Lupuţiu şi încă un tânăr. Le-am dat whisky şi şampanie. M-au ţinut aproape două ore la taifas politic. Dar fără niciun obiect, pe cât mi-am putut da seama. Doar să promoveze spiritul camaraderesc, ca să nu zic de clică. Aşa se pare, se face politica aici, în România. După mine, e o pierdere de vreme.

Miercuri, 21 Noiembrie 1990

Margaret Thatcher n-a întrunit majoritatea absolută de care avea nevoie la primul scrutin. Michael Haseltine a obţinut 152 de voturi, destul ca să forţeze al doilea scrutin. Acum vor putea candida şi alţii.

Cu Minodora Ilie să-l cunosc pe noul Primar al Capitalei, Androaie.

La PNŢ. Şedinţă lungă, anostă. Până când Ticu Dumitrescu, de la Asociaţia Foştilor Deţinuţi Politici, face o emoţionantă cuvântare în care cere tuturor deputaţilor să-şi dea demisia din Parlament. Vorbeşte apoi avocatul Andruţa, care se referă direct la cuvântarea mea din Cameră. Mi s-a dat şi mie cuvântul. I-am asigurat că ne-am gândit cu toţii înainte de a intra în Parlament. Am analizat realizările noastre, de atunci şi până astăzi, şi am socotit că am făcut foarte bine. Acum suntem recunoscuţi, atât în Occident cât şi în ţară, drept adevărata Opoziţie faţă de FSN. Noi, şi nimeni altcineva suntem adevăraţii democraţi.

Şedinţa abia a început să fie interesantă şi iată că trebuie să plecăm: Klaps şi cu mine. La şedinţa Comisiei Afacerilor Străine. Le-am vorbit de rostul nostru în Parlament, despre efectul ce avem acolo şi le-am propus să discutăm această importantă chestiune într-o şedinţă separată. Noi vă stăm la dispoziţie. Vom expune de ce noi socotim că jucăm un rol important, pozitiv, acolo. Dar, dacă Partidul socoteşte altfel, sunt sigur că toţi colegii mei vor fi de acord cu mine să ne retragem fără nicio ezitare.

La şedinţa Comisiei a venit vorba de redeschiderea şcolilor româneşti de la Paris şi Roma. S-a vorbit şi de Londra şi Washington, Istanbul, Atena şi mai nu ştiu care capitală. M-am folosit de ocazie să anunţ că am înfiinţat

Catedra de Studii româneşti la Universitatea din Georgetown.

Joi, 22 Noiembrie 1990

Măgureanu explică SRI. Nu rău. A trebuit să-l împingem pe Gabrielescu să meargă şi să vorbească şi el. A făcut-o bine, dar nu-i înţelegeam sfiala. E un munte de om!!

Dana Nagy a venit la prânz. I-am dat o procură să-mi publice *Moscow Challenges the World* în limba maghiară şi italiană.

La orele 3.00 p.m. vine ambasadorul Japoniei, Kayoşi Furukawa, împreună cu primul său secretar, Makanobu Yoshii. Obişnuitul tur de orizont. Exprimă interesul japonezilor în ţara noastră, dar e prea devreme. Ne trebuie mai întâi infrastructura: telecomunicaţii moderne, drumuri şi şosele, în special. Apoi vor investi aici. Nu înainte.

Necazuri cu camioanele pentru distribuirea ziarelor. Le fac cadou întreprinderii „Codpress". Este singurul mijloc de a le importa fără vamă. Sper că nu voi avea probleme cu el din cauza asta.

Margaret Thatcher şi-a dat demisia. Îmi pare rău, dar bine a făcut, în felul acesta Europa va avansa mult mai repede şi Partidul Conservator va avea mari şanse să fie reales la alegerile care trebuie să aibă loc înainte de Iunie 1992, cel mai târziu. Probabil în 1991.

Vineri, 23 Noiembrie 1990

Zi bună. Mă scol la 6.00 a.m. Studiez Legea societăţilor comerciale. Văd o posibilitate de a încadra toate întreprinderile mele în ceva coerent. Codruţ Popa merge să completeze drumul deschis de mine, ieri la prânz. L-am văzut atunci pe Gheorghe Dinu, Şeful Vămii. A reuşit să scoată toate camioanele fără vamă. L-am pus să semneze că ele aparţin societăţii britanice RHP.

Am lucrat fără întrerupere până acum. E ora 23.35. Chiar şi în timpul meselor am lucrat cu unul sau altul. Sunt îndeosebi fericit că am căzut de acord cu avocatul Stoica asupra felului în care trebuie să procedăm. Să vedem dacă nu cumva vom avea dificultăţi. Poate cu Rodean. Pescariu a

venit la orele 8.00 seara. Am discutat „împrumutuldonaţie" US-Arab Fund de 140 de milioane de dolari. Am modificat condiţiile aşa ca să fie acceptabile nouă. M-am înţeles de minune cu el. Sunt fericit că el va fi Preşedintele Băncii Române de Comerţ Exterior, în locul lui Voloşeniuc, care merge să conducă Banca lor din Paris.

La plecare mi-a spus că fetiţa lui, care are 8 ani, e o mare admiratoare a mea. O cheamă Sorana.

Am apărut la televiziune. Discuţie despre apariţia noului Partid Socialist al Muncii. Adică Partidul Comunist. Actorul Bochiţă mi-a telefonat să-mi spună ce mult mă admiră. Atât el, cât şi soţia lui. Tocmai joacă piesa „Neamul Şoimăreştilor".

Sâmbătă, 24 Noiembrie 1990

La Cimitirul Bellu, să marcăm 50 de ani de la moartea lui Virgil Madgearu. Multă lume printre crucile şi pietrele funerare tare înghesuite în jurul mormântului. Zi frumoasă de toamnă. Parastas cu doi preoţi. La vreo zece minute după începerea slujbei soseşte şi Cornel Coposu. Cornel a vorbit bine. Mai ales impresionantă a fost relatarea lui, a înmormântării lui Madgearu acum exact 50 de ani. Pe vremea prigoanei legionare.

Masa cu Doina. Giurescu îmi explică numărul comemorativ al *Românului Liber*, iar Mănescu, heraldistul, îmi aduce o stemă a familiei noastre. Foarte bine făcută. Leopardul cu două capete, cu o sabie şi cu sceptrul ambasadorial. Îl cunoaşte pe Dan Cemovodeanu şi pe Pleşa, cu care a lucrat fratele meu, Radu. Ştia multe despre familia noastră.

Pun la punct contrapropunerea noastră pentru Nick Minden. Aşa cum am căzut de acord cu Pescariu aseară. Mihai Leu i-o transmite prin FAX la Lausanne.

La orele 5.00 p.m., la Hotelul Intercontinental pentru recepţia dată de Fundaţia „Doris" pentru combaterea bolii SIDA. Sunt primit cu mare cinste de cei doi Preşedinţi, Dr. Dumitrescu Magherescu şi Dr. Ivan Gherghina. Mi s-au decernat Diplome de Onoare. Când mi-a venit rândul le-am descreţit frunţile. I-am felicitat că au organizat ceva din

proprie iniţiativă, ceea ce eu pledez tot timpul şi de altfel, nu mă simt singur, pentru că şi eleganta – frumoasa doamna Dichiseanu poartă papion. Ilaritate plină de simpatie. Multă lume a ţinut să-mi vorbească, să se fotografieze cu mine. Mi s-au luat interviuri şi Televiziunea şi-a făcut datoria. Cât vor da, rămâne de văzut. La calculatoare toată lumea lucrează. Ziarul trebuie să iasă la timp.

Un consilier de la Ambasada sovietică, Moraru, îmi vorbeşte îndelung. E basarabean. Românească perfectă. Voia să ştie când mă voi duce în Uniunea Sovietică. Ştia de discuţia mea cu Zagladin. îl va contacta.

Duminică, 25 Noiembrie 1990

La Muzeul de Istorie. Şedinţă PNŢcd pentru memoria lui Virgil Madgearu. Peste 300 de persoane prezente. Ţepelea face pe Preşedintele adunării. Vorbesc Coposu, Ţepelea, Şerban Madgearu, Mircea Ciumara, Radu Vasile, Petrică Iordache, Zăgan şi Şerban

Săndulescu. Mi-a fost imposibil să-i urmăresc, deşi am încercat din tot dinadinsul. Acustica e imposibilă. Ecou şi reverberaţii. Probabil s-ar auzi mult mai bine fără microfon şi amplificator. Îi spun lui Coposu că Iliescu ne-a invitat mâine seară pentru o consfătuire. Mergem împreună. Ca de obicei, foarte multă lume în jurul meu. Directorul Muzeului îmi arată sala cu secţiile Coloanei lui Traian şi comorile de aur din subsol. Numai obiecte de aur şi pietre preţioase. Din antichitate până în sec. 15 – 16. Apoi amestecate până în zilele noastre. Coroanele reginelor Elizabeta şi Maria, de exemplu, şi sceptrul regilor Ferdinand şi Carol II.

Dinu Daponte la prânz. Lucrez, apoi, la ziar; numărul festiv de întâi Decembrie, noua Zi Naţională. Scriu articolul meu de fond.

Nick Minden îmi telefonează. Mă irită omul ăsta. Vrea să-i restitui formula originală, gata semnată. Îi cer să-mi expedieze o nouă copie prin FAX, direct lui Pescariu, la Banca Română de Comerţ Exterior. Ne înţelegem să ceară o prelungire de două săptămâni.

Luni, 26 Noiembrie 1990

Iarăşi vorbesc cu Minden, după ce am discutat problema cu Pescariu. Atât el, cât şi Dijmărescu, vor lipsi din România până pe ziua de 9 Decembrie. Deci prelungirea datei până la care trebuie să ne dăm acordul instituţiei US Arab Fund.

Vizităm tipografia. Tronam pare un om capabil, serios. Îi dau o scrisoare pentru Rodean cu o copie pentru el, ca să ştie că nu accept nicio scuză. Textul ziarului va fi gata mâine dimineaţă. 75.000 de exemplare trebuie tipărite până seara, în aşa fel încât Codruţ să le poată distribui în ţară. Seara şi noaptea să se tipărească restul de 25.000 pentru Bucureşti. Dacă Rodean poate vinde mai multe, să mai tipărească. Pe răspunderea lui însă.

După masa în Parlament. Cineva îmi dă un exemplar din *Scânteia*, nou apărută. O scoate *Caţavencu*. E foarte amuzantă. Scrisă în stilul comunist, îşi bate joc, cu mult umor, de situaţia actuală. Îi ia în răspăr mai ales pe fesenişti. Se referă de mai multe ori la mine, numindu-mă. La 4.30 se ridică şedinţa Parlamentului pentru că nu avem cvorum. Ceaţă mare, deputaţii din provincie n-au putut veni, zborurile fiind anulate.

Klaps îmi vorbeşte foarte deschis. Să nu am nicio încredere în Coposu. Imediat după ce am fost ales Preşedinte al grupului pariamentar PNŢ, Comei le-a spus în şedinţa Comitetului Director că Diaconescu e adevăratul Preşedinte, nu eu. Klaps e subminat. E atacat pentru că are „prea mare putere”, fiind şeful organizaţiei PNŢ-Bucureşti. Dar el e hotărât. Eşti sigur că te ţii?! Cum adică? Trebuie să schimbăm. Pe dumneata te vrea partidul. Te vrea ţara. Ai mare popularitate. Ei nu vor să o utilizeze. Te-au pus egal cu Petrina. Te vom propune preşedinte la Congres. Dar trebuie să te ţii.

Eu nu vreau diviziune în partid. Ideal ar fi ca Coposu să accepte o schimbare. Eu accept să fie el Preşedinte, dar să mi se dea putere executivă, ca să pot face ceva. Să reorganizez partidul.

Nu-i destul. Dumneata trebuie să fii Preşedinte.

Nu voi ridica niciun deget ca să încurajez aşa ceva. Dar, dacă voi fi propus, voi accepta să candidez. Sincer, prefer însă, cealaltă soluţie.

Klaps a ajuns să aibă un adevărat dispreţ pentru Coposu. Mă surprinde. Coposu are multe calităţi, dar, e adevărat, e intrigant şi manipulator. Mi-a venit în minte ce mi-au afirmat Liţi Faina şi Cornel Velţian. „Coposu e un ambiţios. Trece peste orice ca el să fie şef \ mi-au zis. Nu i-am crezut atunci. E clar acum că n-are nicio intenţie să facă schimbările necesare ca partidul să fie transformat într-un instrument eficace de luptă politică. El se complace cu susţinătorii lui. Sunt neeficace, dar cu ei se simte bine, în siguranţă.

După ce-l conducem pe Klaps la el acasă, mă duc la Marius Lupuţiu în str. Transilvaniei nr. 5. Locuieşte cu socrii, nevastă tânără, frumoasă şi o fetiţă de 8 ani.

Cornel Coposu îmi arată scrisoarea semnată de el şi de Cunoscu către Iliescu. Îi cer ca ei să vorbească imediat după el la serbările ce vor avea loc la Alba Iulia, la 1 Decembrie. Argumentarea e perfect justificată.

Mergem în maşini separate la Cotroceni. Când sosim, ei parchează maşina şi Coposu merge pe jos. Eu insist să mi se deschidă poarta. Nicio problemă. Au făcut-o imediat şi am fost dus până la intrarea sălilor pentru recepţii. Impresionant. Vitralii mari, fereşti originale. La recepţie, Dan Marţian şi multă lume, Curând intrăm cu toţii în sala mare. Patru fotolii mari cu o masă, joasă, în faţă. Vizavi 12 fotolii tot aşa de mari, aşezate într-un rând cu încovoieri la capete. Deci un semicerc, dar aceeaşi idee. În spatele acestor scaune tapisate cu spate înalt, foarte frumos sculptate, aşezate în 3 rânduri, ultimul mai scurt căci era în alcov. Păcat că era întuneric afară. Aş fi vrut să văd peisajul din acest alcov, format din patru stâlpi minunat sculptaţi, ca să-l despartă de marea sală. Tavanul, la fel. Splendid. Tot sculptură în lemn, iar candelabrele remarcabil construite din cristaluri de mărimi felurite. Au la bază şi sticlă-cristal colorat, mai ales albastru. Dar, discret, cu bun gust. Nu le-am numărat, dar erau multe.

Orânduite aşa ca să marcheze forma paralelipipedică a sălii.

Când a fost făcută sala asta? în anii ’20 sau ’30? l-am întrebat pe Nicolae Radu, care era lângă mine, în flancul stâng al rândului al doilea. Nicidecum. Recent de tot. În ultimii 8 ani. Înainte era casa pionierilor. Un fel de dezastru.

Iliescu a venit, zâmbitor ca întotdeauna. A strâns mâna fiecăruia din rândul fotoliilor. Cei cu pondere sunt în faţă, i-am spus tare, ca toată sala să audă, când a ajuns la noi, căci, după ce a strâns mâna lui Nicolae Radu, mi-a strâns-o pe a mea şi a lui Coposu, aşezat la dreapta mea. În fotolii erau liberalii, cu Radu Câmpeanu la mijloc şi Săndulescu, ecologiştii cu Preşedintele lor, Bălănescu şi Weber, UDMR-ul cu Domokos Geza. Încadrat de Bârlădeanu şi Dan Marţian, Iliescu l-a plasat şi pe consilierul lui, Secăreş, într-unul din cele 4 fotolii spre care ne aţinteam ochii. N-am numărat. Peste 40 de invitaţi, mi-am făcut eu socoteala.

Lung raport asupra vizitei la Paris. Importanţa semnării pactelor CSCE şi de reducere a armamentelor. Apoi, descriere amănunţită a contactelor cu marii lideri ai lumii. Am stat de vorbă cu prietena domnului Raţiu, cu d-na Margaret Thatcher, mai bine de o oră. A înţeles mai bine situaţia, dar văd că acum a pierdut. Am intervenit: Da, dar a ştiut să vorbească pentru naţiune, deşi naţiunea a respins-o. Toată lumea a înţeles, sper. Lui Iliescu nici prin minte nu-i trece să demisioneze.

S-a referit la „cei care denigrează ţara” în străinătate. Care ne fac atâta rău. Coposu s-a referit mai târziu la acest lucru, subliniind foarte bine, că neîncrederea Occidentului se datorează nu numai celor care „denigrează ţara”, ci faptului că încă nu s-au explicat evenimentele din 13 – 15 Iunie. Ar fi fost bine ca violenţa să fi fost condamnată răspicat de partide. Cum îşi închipuie cineva că noi (n-a zis eu) am fi vrut tul –, burări la 3 săptămâni după victoria noastră la alegeri?;

Au fost mai multe intervenţii. Când am putut s-o fac,

am zis: Cred că am fost primul care am condamnat în Parlament, în mod neechivoc, orice violenţă, în numele PNŢ şi am reafirmat devotamentul nostru faţă de procesul democratic. Poate nu vă mai reamintiţi amănuntele declaraţiilor mele, dar îmi închipui că mulţi îşi vor reaminti de referinţa mea la vizita ce mi-au făcut minerii. Au demonstrat o subtilitate sartorială remarcabilă, am zis, pentru că mi-au lăsat toate papioanele. Prin asociere sper că vă veţi aduce aminte şi de condamnarea violenţei ce, ritos, am făcut cu acea ocazie. Deşi nu mulţi îmi erau prieteni declaraţi, am avut senzaţia că sunt înconjurat de respect, chiar simpatie.

A vorbit, apoi, de planurile pentru sărbătorirea zilei de întâi Decembrie. Să ia cuvântul Preşedinţii celor 8 grupări din Parlament. Au fost unii care au intervenit ca această regulă să fie aplicată cu stricteţe. Alţii au fost contra. Iliescu a decis ca să se lase la latitudinea lor cine să ia cuvântul. În tot cazul, eu nu vreau şi nu pot să vorbesc pentru că voi fi în Muscat. Coposu trebuie şi vrea să vorbească el. Domokos a vorbit foarte frumos. M-am folosit de ocazie să zic: Aş dori să vă relatez un lucru nu îndeobşte cunoscut. Întâi Decembrie a fost o zi mohorâtă. Dar nu frig mare. A doua zi însă totul era acoperit cu zăpadă. Totul alb, curat. Ca şi cum cerul ar fi zis: să uităm trecutul. Să începem o viaţă nouă, bună, fericită.

Toate citatele ce dau acum, 27 Noiembrie, aici în avionul de la Bucureşti la Londra, sunt aproximative. Sensul însă, e corect. Cuvânt cu cuvânt nu pot să redau nimic, căci nu mi-am făcut note. De altfel, acest linţoliu alb, căzut cu totul pe neaşteptate în timpul nopţii de 1/2 Decembrie 1918, a fost şi elementul cel mai important al articolului meu, scris ieri pentru ediţia specială a *Românului Liber*.

La plecare Coposu a vorbit mult cu Iliescu. Eu am aşteptat lângă ei. Ne-au fotografiat pe toţi 3 împreună. Să vedem dacă se va publica. Ca de obicei, Iliescu foarte prietenos când i-am strâns mâna.

Acasă, cina cu Dinu Daponte, Michaloux şi Ricci de la

Paris. Sunt amândoi cam contra lui Novacovici. Se cam ceartă între ei, şi cu Ion Ghika. Ciuli Enescu îmi spune că au venit să facă o donaţie la un orfelinat (spital?) pentru Fundaţia prinţeselor. Nu mi-au spus nimic de asta, a fost reacţia mea. Da, tocmai. Şi tot cu banii dumneavoastră fac donaţiile. Ceea ce, în parte, e adevărat, pentru că Elizabeth le-a dat mulţi bani. Dar or mai fi adunat şi de la alţii.

La subsol, mare forfoteală. Pregătesc ziarul. E ultimul stagiu. Ilie Păunescu era şi el prezent, dar nu ştiu de ce. Le doresc mult succes şi să „nu rămâneţi aici până în zorii zilei".

Dimineaţa, azi, Marţi 27 Noiembrie, începe rău. La plimbare cu Gigi, care îmi afirmă categoric că Popa Codruţ mă fură. Utilizează camionetele mele pentru afacerile lui, nu dă socoteala de bani, a vândut ajutoarele trimise în ţară de Ba hai, a vândut o maşină de copiat celor din Câmpulung, care şi-au făcut un magazin de consignaţie etc. Cu un cuvânt, face bişniţă cu camioanele mele şi pe cheltuiala mea, pe banii mei. Sunt într-adevăr, teribil de mâhnit, cum pot oare să-i fac pe oamenii ăştia să funcţioneze cinstit. Pe cine să cred? Pe Codruţ care-mi spune că Gigi i-a luat 100.000 din venitul cărţii mele *Moscow Challenges The World*, sau pe Gigi care-mi spune toate astea?

La plecare Doina Bâscă îmi aduce „perietura" ziarului. Arată bine. Încântat însă, nu sunt. Prea multă istorie. Nimic din actualitate. Sau foarte puţin. De altfel, Doina m-a supărat aseară. Vine cu o listă a banilor ce a cheltuit pentru scoaterea ziarului. Foarte mult. Asta numai în salarii. Voia să aprob ce a făcut. Nu pot s-o fac. Aşa, la repezeală, mi se pare prea mult. Se ridică aproape de 30 de lei exemplarul. Nu, e doar… Şi e mai puţin decât ia Nick pentru un ziar, mi-a zis. Nu i-am spus că Nick trebuie să facă bani cu aparatura ce are din partea mea. E ridicol ca ea să plătească la fel de mult, sau aproape tot atât de mult celor pe care i-a angajat ca să scoată ziarul tot cu aparatura mea. M-am mulţumit să-i zic: Tu trebuie să

decizi. Eu nu ştiu cât trebuie să le dai. Nu ştiu cât au lucrat şi ce fel de muncă au depus. Dar voi examina conturile mai târziu. Voi trage, apoi, concluziile. Responsabilitatea e a ta. Nu i-a plăcut. Am observat însă că are această tendinţă. E risipitoare.

Miercuri, 28 Noiembrie 1990

Aseară, sosit la Londra, m-am dus la birou. Am reprodus nişte articole, am discutat ziarul cu Mussulis, am dat un interviu la BBC secţia română etc.

Acasă, la Arlington House, văd toată drama alegerii lui John Major la televizor. Impresionant. Mai ales cum Michael Hazeltine şi Sir Douglas Hurd au anunţat că vor vota pentru Major dacă se va ajunge la un al 3-lea scrutin. Adevărată democraţie. Scurtele lor declaraţii au fost excelente. Unitatea Partidului Conservator trebuie păstrată mai presus de orice considerent personal, de dezamăgire, critică, chiar obiectivă şi justificată, etc. Majoritatea celor calificaţi să voteze au decis. Decizia lor trebuie acceptată de toţi. Mai ales de candidaţii învinşi.

Nina Odescalchi la noi. Le arăt ziarul nostru, publicat, sau mai bine zis tipărit chiar astăzi la Bucureşti.

Cină-bufet la deputatul conservator Jonathan Aitkin, în casa lui (8 Lord North St.) lângă Parlament.

Multă lume. Numai cei veniţi din străinătate pentru plecarea noastră la Muscat, azi dimineaţă. Cei din Anglia n-au fost invitaţi. Ambasadorul Bach, Secretarul grupului „The Cercle”, mai mulţi francezi, generalul Stilwell, Lucien, Shackley, Bailey, Lacoste, Steel şi mulţi alţii pe care i-am recunoscut de la ultima întrunire de la Berlin. Discuţii interesante. Cu oricine am vorbit, era clar că ştia cine sunt, deşi am ţinut să-mi rostesc numele de fiecare dată.

În cursul discuţiei serioase ce am avut cu Shakley şi cu Jim Critchfield s-a discutat capacitatea de rafinărie a petrolului, extraordinar de mare în România, ce rămâne neutilizată. Curios, asta i-a interesat în cel mai mare grad. Deci, să realizeze profituri în România, cred că aici e cheia succesului, dacă ajung să fiu un factor determinant. În

orice post, „n-are importanţă, care”. Ceea ce contează însă e să nu se atribuie guvernului actual reuşita eforturilor mele. Asta m-ar transforma într-un colaboraţionist inconştient. Ceea ce e mai rău decât un colaborator pe faţă!

Ted Shackley (former chief of C.I.A. before Turner) îmi spune că ajutorul financiar, masiv, pentru România a fost deblocat. Cheia o deţine Regele Mihai. Nu pentru că americanii îşi imaginează că Monarhia va fi restaurată. Nu, important este faptul că Mihai e considerat drept un om socotit, în care se poate avea încredere.

Plecarea, azi dimineaţă, de la Heathrow, fără incidente. Am scris o notă Margaretei Thatcher, s-o felicit pentru felul în care s-a comportat în criza prin care a trecut. Şi să prorocesc că ei îi va reveni să joace un rol încă mai mare decât cel jucat până acum, dar pe plan mondial.

În avion reînnoim cunoştinţele. Unii sunt cam ursuzi. Poate din reticenţă sau timiditate. Poate, chiar, pentru că n-au prea mare respect pentru un „balcanic”. Dar nu cred. Vasta majoritate sunt extrem de prietenoşi. Avem şi doi miniştri la bord. Pe prietenul meu Alan Clark, No.

la Ministerul Apărării, şi pe Paul Channon, cel din familia Guiness. Şi unul şi altul m-au tratat cu deosebită atenţie şi afecţiune.

E un avion mare: Mcdonell-Douglas. Suntem doar 80 de pasageri. Confort excepţional. Un fel de şuetă. Schimbăm locurile. Vorbim când cu unul, când cu altul. Interesul meu cel mai mare e să obţinem sprijin în Occident. Am vorbit, în special, cu Ted Shackley şi cu Ambasadorul Bach. Mi s-a afirmat că trebuie să-i conving pe Rtihe şi pe Hiiyn ca să obţinem o recunoaştere pentru PNŢcd, din partea Uniunii Democreştine. Ambii germani.

Mi-a plăcut peisajul stâncos al Alpilor Dinarici. E prima dată că-l văd. Apoi Marmara. Am făcut un mare ocol. Ideal pentru mine pentru că am recunoscut insula Prinkipo, unde am fost ca tânăr cercetaş, probabil prin 1931 – 32. Am zburat deasupra palatului, moscheelor,

Cornului de Aur, etc. Înainte de a ateriza pe aeroportul din Istanbul. Mică escală. Pentru realimentare. M-am folosit de ocazie. Am debarcat, doar ca să pun, după atâţia ani, din nou un picior pe pământ turcesc. „Pe asfalt”, m-a corectat, unul din tovarăşii mei de drum. Mucalit, amuzant, dar inexact.

Fatima Gailani e din nou cu noi. Ea reprezintă mujahedinii afghanistani. Cei care nu se pot înţelege între ei. Am discutat mult cu ea. A fost în Pakistan, recent. E convinsă că soţul lui Benazir Butto e vinovat de corupţie. Ea, Fatima, îi socoteşte pe militari necesari în Pakistan. Altfel nu se poate realiza stabilitate. Lumea se aşteaptă ca Benazir să aducă adevărată democraţie. Lumea e dezamăgită. O altă problemă. Benazir vorbeşte limba urdu cu un accent puternic. Foarte des îşi începea discursurile în urdu. Continua în englezeşte, şi termina, din nou, în urdu. Pentru simplul motiv că-i vine mult mai uşor să vorbească în englezeşte. De altfel îmi spunea Fatima, mare parte a claselor educate în acea parte a Asiei preferă să utilizeze limba engleză. Aproape toţi au fost educaţi în şcoli cu limbă de predare engleză, sau chiar în Anglia.

Sâmbătă, 1 Decembrie 1990

În avion. Suntem încă în aeroportul Al Saab. Paul Channon s-a aşezat în faţa mea. Avionul aparţine companiei „Balair”. Sunt vreo 70, nu mai mulţi. Loc destul ca fiecare din noi să se organizeze. Eu mi-am luat două locuri, ca să pot scrie în linişte.

Abia m-am aşezat şi Paul mi-a dat cartea lui John Julius Norwich, *A History of Venice*. Mi-a vorbit aseară, la banchetul de rămas bun ce ni s-a dat de gazda noastră, despre Enrico Dandolo. Voia să mă convingă că am un mare rol de jucat, în ciuda faptului că nu mai sunt om tânăr.

Iată povestea lui Dandolo. Nimeni nu ştie exact ce vârstă avea când a fost ales Doge al Veneţiei la 1 Ianuarie 1193. Se afirma, însă, că avea 85 de ani. Sigur e că era complet orb, ceea ce nu l-a împiedicat să demonstreze o enormă energie şi un curaj cu totul extraordinar. În 1201,

la începutul Postului Mare, 6 cavaleri, conduşi de Geofroi de Villehardsouin, au venit să-l convingă să ajute la montarea unei noi cruciade. A acceptat şi s-a oferit s-o conducă. Multe complicaţii. O mică diversiune, pentru a recuceri Zara, ocupată de Regele Ungariei etc. în cele din urmă s-au dus la Constantinopole să-l pună pe tron pe adevăratul împărat Alexius. Au debarcat pe Coasta de Sud a strâmtorilor şi au cucerit Constantinopolul, atacând prin Galata, la 5 Iulie 1203. La 1 August noul împărat Alexius IV a fost încoronat.

Ultimele 3 nopţi şi două zile au trecut ca prin vis. Un adevărat vis din poveştile arabe, din *o mie şi una de nopţi*.

După aterizare la aeroportul Seeb ne-au dus, în trei autobuze Mitsubishi, la hotelul Al Bustan. Peste o oră de drum. Dacă te uiţi pe hartă, îţi dai seama că Omanul e o ţară întinsă. E îngustă, de-a lungul Mării Arabe, în Golful Omanului, până la strâmtorile Hormuz. Distanţele sunt enorme. Între Salalah, în sudul ţării, nu foarte departe de graniţă cu Yemenul, şi Sofar în Golful Omanului, distanţa e de 1118 km. Şi de-acolo, până în vârful Peninsulei, care aparţine tot Omanului, după o mică întrerupere de teritoriu al Emiratelor Unite Arabe, distanţa trebuie să fie de alţi cel puţin 300 km. De la aeroport până la Al Bustan am trecut prin Mutrah şi Muscat. Era noapte, mai bine zis, întuneric. Şosea excelentă. Lanţ neîntrerupt de iluminaţii. În centrul autostradei, sau pe marginea ei, becuri – milioane de becuri – multicolore. Lanţuri de becuri în culorile naţionale: verde, galben şi cărămiziu, căci nu e un roşu violent. Nenumărate portrete, imagini în motive arabe şi, peste tot, pe fiecare stâlp, imaginea Quabus-ului, cu turban pe cap.

Al Bustan e, posibil, cel mai somptuos hotel din lume. Altul mai somptuos, în tot cazul, eu n-am văzut. N-au cruţat nimic. Candelabre care refractă lumina din sutele sale de cristale, cu gust orânduite. Săli enorme, cu plafon la 60 – 70 de metri deasupra podelei din marmură meşteşugit aranjată. Imaginile se perindă ca într-un caleidoscop. Comparaţia se poate face şi cu telescopul

multicolor cu oglinzi laterale, care dă o imagine feerică copiilor. Nu e telescop adevărat, căci nu vezi la distanţă. Dar bucăţile de sticlă colorată, care se orânduiesc la cea mai mică mişcare – mulţumită oglinzilor, bineînţeles – în imagini simetrice, geometrice, fiecare de o varietate tulburătoare. Esteticul triumfă, chiar dacă baza, originea, e cu adevărat modestă. Ceea ce te face să gândeşti: Forma are, în ultima analiză, mult de spus. Fondul e esenţial, dar forma dă efectul. Ca şi cum ai spune: „Tonul face muzica”.

Trebuie să spun. Începând cu tânărul Wing Commandorul Mohd şi cu reprezentantul Sultanului, Juma Raşid şi Secretarul General la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, Mohd Nasser, care ne-au primit la aeroport, şi până la cei mult mai importanţi, în acest Regat, pe care i-am cunoscut pe parcurs, toţi s-au comportat cu o eleganţă şi solicitudine impecabile.

Joi 29 Noiembrie a început o informată introducere din partea lui Julian Amery şi a Doctorului Franz Josef Bach. Apoi, Consilierul principal al M.S. Sultanului, Dr. Omar Zawawi, a vorbit, într-o englezească remarcabil de frumos pronunţată. Bine. Înţelept. Discuţie generală despre situaţia creată de Saddam Hussein. Nicio concluzie, bineînţeles. Am sugerat şi eu ca să se reexamineze METO sau CENTO, cum i s-a spus, la timpul său, pentru că NATO a fost şi este un adevărat succes. A trecut mult timp până a dat rezultate, dar pericolul comunist a fost respins mulţumită acestei organizaţii. Să se reexamineze METO, să se schimbe ce trebuie schimbat şi, o dată ce pericolul creat de Saddam e înlăturat, să se organizeze securitatea acestei regiuni pe aceeaşi bază.

Prânzul pe terasa hotelului. Privelişte greu de uitat. Albastrul mării, la vreo 200 de metri distanţă, poate mai puţin, te izbeşte, odihnitor, după ce ai traversat verdele bananierilor perfect aliniaţi ce punctează spaţiul nisipos intermediar. Privirea se îndreaptă direct spre Nord. Marea, golful. Doar două corăbii, da-urile tradiţionale. Pe malul mării umbrele mari, dibaci construite, pe un piedestal din trestie. La dreapta, un şir de munţi, abrupţi, colţuroşi – cu

siguranţă imposibil de escaladat. Piciorul acestui lanţ înaintează în mare şi încet, dar foarte treptat, se pierde, după ce formează arcul de răsărit al golfului natural unde e construit hotelul. Căci celălalt arc, la apus, e bine profilat. Stâncile sunt mai joase, mai tocite de vreme. Dar are şi un pinten de stâncă ce se ridică din apă. E aproape un semicerc.

La prânz sunt invitat la masa de onoare cu Generalul Norman Schwarzkopf, Comandantul Forţelor Americane din întreaga zonă, care se extinde nu numai în Orientul Mijlociu, ci şi în Africa, inclusiv Kenya, Etiopia etc... Mi-a făcut o impresie excepţională. Direct, bine informat, inspiră încredere. Înalt, solid construit fără a fi gras, începe să chelească. Inteligent, simţ al umorului. După el, aviaţia lui Saddam va fi anihilată în 5 minute după declanşarea ostilităţilor. Nicio îndoială în mintea lui că Saddam poate să fie distrus rapid, fără dificultate.

Cina în Palatul Sultanului Cabus Bin Said (Qaboos), Bait al Baraka. Toate şoselele iluminate. E a 20-a aniversare de când s-a suit pe tron. Ca să ajungem la Palat, drum privat de vreo 2 – 3 km. Palmieri de ambele părţi tot timpul. Frumos iluminaţi cu becuri mici în lanţ, ca să reliefeze toate branşele de jos ale palmierilor şi cu reflectoare două de fiecare palmier, la bazele tuturor trunchiurilor. Ne-au ţinut aproape o oră în sala de aşteptare. Palatul, de altfel, a fost completat abia acum 2 ani. Ni s-au servit băuturi răcoritoare, dar strict nealcoolice. Din nou la masa de onoare cu Julian Amery, Franz Joseph Bach, André Betancourt, Karl Heinz Narjes, Ardeşir Zahedi, Rae Killen (Ambasadorul South Africa la Londra), Jonathan Aitken şi Alan Clark. Am irosit superlativele. Cabus-ul ne-a primit la intrarea unei săli de mâncare, deschisă de trei părţi şi fără acoperiş la mijloc. Toate edificiile palatului sunt pe un promontoriu de unde, treptat, se coboară la mare. Acolo, pe gazonul bine cultivat, mese peste mese cu de-ale mâncării. Imposibil să guşti tot. Foarte apetisant. Când am ajuns la dulciuri, am numărat până la 80 de feluri şi torte diferite, apoi am

renunţat. Eu i-am şi spus Cabus-ului că nu mănânc aşa ceva niciodată. Chiar el m-a condus să mă servesc cu fructe. Am vorbit şi de corabia „dau” ancorată, jos, pe mare, delimitată în becuri electrice: conturul şi „mast”-urile.

Tot timpul cinei ne-a cântat o orchestră militară. Muzică occidentală, cu cimpoaie scoţiene – Cabus-ul a fost educat la Academia militară de la Sandhurst, ceea ce explică multe. E un om de statură mijlocie. Are ochi negri, inteligenţi, barbă aproape în întregime albă, deşi m-ar surprinde să mi se spună că a împlinit 50 de ani. Imposibil, aş zice.

Omul mi-a plăcut. Dar n-am putut rezista tentaţiei să compar risipa de aici cu Palatul Malacapam din Manila. Şi acolo toate plantele, toţi arborii şi arbuştii erau iluminaţi. Imelda Marcos ne-a spus că palatul e al poporului şi că ei – locuiesc acolo numai ca reprezentanţi ai poporului. Aici, în Oman, lucrurile stau altfel. Totul aparţine Cabus-ului. Inclusiv poporul. E normal ca el să-şi construiască un palat extraordinar. M-am gândit şi la Grenada şi la ce au construit arabii în epoca lor de aur. Sau, poate, asta e adevărata lor epocă de aur!? În tot cazul, risipa şi disparitatea între bogaţi şi săraci nu-mi plac. Oricât de binevoitor ar fi Cabus-ul şi ortacii săi, tot feudalism rămâne. La plecare, lumea, oaspeţii, s-au închinat în faţa lui. A strâns mâna doar câtorva. Mie, printre aceştia.

Ieri, Vineri, mi s-a oferit şi mie prilejul să vorbesc. Am atras atenţia asupra pericolului care planează asupra noastră. Tentaţi de marile avantaje ce pot fi realizate prin investiţie acum, în România, occidentalii fac investiţii prin guvern, oferă guvernului ajutor economic şi credite. Astfel consolidează regimul. Dacă însă o fac pe bază individuală e altceva. Beneficiază numai partenerul imediat român. Individ, întreprindere, sau cooperativă. Cred că n-am lăsat nicio umbră de îndoială. Interesant că Antony Cavendish a venit să mă vadă, la mine, în camerele mele (căci aveam două fiecare: un dormitor şi un salon etc… plus balcon). Mi-a explicat cum a încheiat un contract, în valoare de 500

milioane pentru spălarea cărbunelui. Pe credit făcut cu ajutorul lui Gicu Pop în Africa de Sud.

Tocmai aterizăm la Istanbul. Plouă. Miercuri, la venire, era vreme frumoasă. Am văzut atunci, cu multă claritate tot centrul Istanbulului. Stăm aici abia vreo jumătate de oră.

Dar să continui. Aseară, cină mare la Omar Zawawi. Alt palat. Sala enormă cu masă circulară pentru noi toţi – 70 la număr, plus localnicii

— A fost recent construită pentru nunta fetei gazdei noastre. Orchestră mare. Muzică strict arabă. „Belly-dancer" şi dansuri populare. Bine. Ne-am culcat pe la orele 3 dimineaţa. Ieri s-a discutat Europa. Azi, Africa de Sud, Angola şi Mozambic şi Afghanistanul. Fatima Gailani a vorbit concis, clar, bine. Atât ea, cât şi Zahedi, au pledat pentru restaurarea monarhiei.

Am făcut multe legături foarte valoroase. Cea mai importantă, indiscutabil, e Ted Sackley. El a fost Şeful C.I.A. Înaintea Amiralului Turner. Mi-a declarat că mă va pune în legătură cu cei care mă pot ajuta. Cu fonduri, etc. Acum, în avion, mi-a sugerat cum ar trebui să conduc discuţiile cu ei. I-am invitat să ia micul dejun cu mine la Hotelul Ritz, mâine dimineaţă, la orele 8.30. Am aranjat această întrevedere din Muscat, la telefon. Îi trec pe ceilalţi, aşa cum îmi vin în minte. Fără nicio ordine sau prioritate. Dr. Herbert Kremp, redactorul-şef *Die Welt*. A făcut o conferinţă extrem de interesantă asupra rolului Germaniei unite în Europa, care, curând, va avea o piaţă comună de 500 de milioane de consumatori. Adică după adeziunea ţărilor EFTA şi a Europei Răsăritene. Robert Zolly, elveţian. Locuieşte lângă Zürich.

În petrol, finanţe etc. E gata să mă ajute, mai ales cu găsirea de investitori în România. Acelaşi lucru, poate pe scară şi mai mare e A.J.A. Bryan, din Pittsburg. Are o firmă „Oceanics", e în Consiliul de Administraţie al Societăţii Chrysler etc. Are şi o adresă în Anglia, la Aldershat. Bud Palmer, prietenul Contesei Aline de Romanones, are o casă în Colorado. M-a invitat să stau cu ei la schi. John Pugh, de

la şcoala de surori de caritate din Ţara Galilor. Ar fi foarte util pentru un program în România. Paul Marţi de la „Telmar Productions”, mă poate sfătui cu televiziunea. James Lucien, bineînţeles. El e „Minority Staff Director” al Comitetului Senatului American pentru Afaceri Străine. Albert van Niekerk e ambasadorul Africii de Sud la Bonn. Mă va ajuta cu românii care vor să emigreze. Tânărul Jacques Battistella de la „Aerospaţiale” Paris. Vrea să mă ajute. Hans Graf Hyn, deputat creştin democrat german. Mare expert în problemele comunismului rusesc. La fel Karl Heinz Narjes, fost Vicepreşedinte al înaltului Comisariat European. Michel Roussin, Prefect în Franţa, foarte aproape de Chirac. Iar cu Senatorul André Betancourt m-am înţeles de minune.

Dintre britanici, cu toţi m-am înţeles bine. Cu prietenul meu, Alan Clark în primul rând. Văd că Major l-a menţinut în guvern. A vorbit şi el despre viitorul Europei şi i-a provocat pe americani. Mi-au plăcut deputaţii Paul Channon, care mi-a devenit prieten personal, Jonathan Aitkin şi Anthony Nelson The Earl of Granard a fost în post la Bucureşti, înainte de război şi i-a plăcut foarte mult viaţa acolo. Ambasadorul Sud-African la Londra, Rae Killen, a fost vecinul meu la masa Cabus-ului, Joi seara. Ar trebui să-l menţionez şi pe Sir John Leahy, fost ambasador, Preşedintele Consiliului Franco-Britanic. În fine, să-l menţionez şi pe Jaime Pinto din Portugalia.

Duminică, 2 Decembrie 1990

În avion spre Bucureşti. Cu TAROM.

Aseară l-am avertizat pe Rege că mă voi întâlni, azi dimineaţă, cu doi oameni recomandaţi mie de Ted Shackley, fost Director C.I.A.

I-am văzut azi dimineaţă la Hotelul Ritz la Londra. Am luat micul dejun împreună. Chester Nagle a sosit special de la Washington. Ollie, adevărat reprezentant al aristocraţiei Habsburgice, a sosit aseară din Viena. îl cheamă Alfons Graf Mensdorf-Pouilly şi, îmi spune, e nepotul Prinţului Eszterházy. Are moşie în Burgenland. Se referă la Butthanyi, cu care a pregătit alegerile din

Ungaria. Zice că o cunoaşte pe Margit, dar nu ştie exact cât de înrudit e prietenul lui cu Ivan, soţul decedat al Margit-ei. Am vorbit şi de Heini (membri ai familiei Thyssen-Bornemisza). Zice că-l cunoaşte şi că ştie că el a dat mulţi bani pentru unguri (fără ca să specifice că ar fi fost o donaţie pentru ungurii din Transilvania).

Am discutat problema. Mai întâi cu Ollie, pentru că Chester a venit foarte târziu. Avionul lui din Washington a aterizat cu întârziere. Să organizăm mai întâi partidul. Deci, avem nevoie de o sumă importantă iniţială. Şi acum, repede. Poate 3 – 4 milioane de dolari, le-am spus. Apoi, după ce vom fi pregătit oameni tineri, mai ales în Austria şi Germania, să pregătim alegerile viitoare. Pentru asta avem nevoie de bani serioşi. Să stabilim, să înfiinţăm un post de TV independent. Altfel nu putem pătrunde în casele oamenilor. Aveau ideea că Mihai ar putea strânge bani, prin ei, bineînţeles, dacă îşi dă girul. De pe la casele regale cu care e înrudit. Sunt sceptic. Totuşi să încercăm. Eram îngrijoraţi pentru că timpul ce ne stă la dispoziţie e foarte scurt.

I-am lăsat împreună. M-am dus acasă, la Arlington, pentru că mă aştepta Thompson de la BBC World Service.

Am făcut interviul. Mulţumitor, zic eu. Tocmai terminasem când au sosit şi ei, Chester şi Ollie. (À-propos, Ollie e foarte înalt, 195 cm înălţime. Chester e şi mai înalt. Nu ştiu exact cu cât.)

Am telefonat Regelui. Mi-a răspuns Regina Ana. I-am pus pe amândoi să-l vorbească Regelui. Au făcut-o. Au aranjat să meargă la El acasă, la Versoix, mâine dimineaţă, la orele 11.00.

Mari speranţe nu-mi fac. De unde vor strânge bani? Cine-i va administra? Ce control voi avea eu asupra lor? Ce control va ava Regele? O serie întreagă de întrebări, la care trebuie să găsim răspunsuri.

În avion mi-au dat *România Liberă*. Îmi dau seama că sărbătoarea zilei de 1 Decembrie la Alba Iulia a ieşit cu scandal. Atât Coposu, cât şi Radu Câmpeanu au fost huiduiţi şi fluieraţi. Echipajul de bord m-a invitat la cabina

de control. Au fost de acord că absenţa mea de la festivităţi a fost inspirată. Le-am spus că am fost la Muscat, pentru a discuta şi afla o soluţie fără război, a conflictului din Golful Persic. Ca de obicei, multă lume îmi vorbeşte. Vor autografe. Toţi mă imploră să rămân în România. Curios. Întotdeauna declar categoric că m-am întors acasă pentru totdeauna. Totuşi, le e teamă că îi voi părăsi. Dacă această teamă se datorează faptului că-şi dau seama de cât mai bună şi mai confortabilă e viaţa mea în Occident, atunci e bine. Să înţeleagă că eu fac sacrificii pentru că sunt mândru că sunt român şi pentru că vreau să aduc un aport real la instaurarea democraţiei în România.

Mă duc la Doina acasă. Iarăşi îmi vorbeşte de Rodean. Ea e sigură că el mă fură şi că e securist. Rostul lui e să mă împiedice să reuşesc cu ziarul.

La Alba Iulia lucrurile au mers prost. Coposu, Câmpeanu şi Domokos au fost împiedicaţi să vorbească.

Luni, 3 Decembrie 1990

Şedinţă în Parlament despre cele petrecute la Alba Iulia. Furtunoasă. Am fost şi eu atacat pe nume. De diverşi FSN-işti. Diaconescu a vorbit pentru PNŢ. Bine. Sunt încântat.

Marţi, 4 Decembrie 1990

Ioan Alexandru o prezintă pe poetesa Leonida Lari în Parlament. Ea are un puternic accent basarabean. Chiar greu de înţeles tot ce spunea. Au vorbit apoi, alţii. Mi s-a dat şi mie cuvântul. În această zi, am zis, închinată Sfintei Varvara, doresc să urez din inimă multă fericire tuturor minerilor. Şi multă mulţumire sufletească, prin democraţie şi în ţara noastră. Pe care toţi o iubim. Le doresc o ţară democratică, pentru că sunt absolut convins că din toate formele de guvernământ numai democraţia asigură drepturi egale tuturor cetăţenilor, respect reciproc; pentru că numai democraţia duce la prosperitatea naţiunii întregi. Am primit multe aplauze. Şi critici din partea prietenilor mei. Klaps ar fi vrut ca să-i atac pe securiştii care i-au condus pe mineri. N-am argumentat. E greu să-l fac să înţeleagă. Eu încerc să institui un spirit democratic la

colegii mei din Parlament.

Am plecat, apoi, imediat la recepţia de la Otopeni. Cum am sosit devreme, am ascultat toate explicaţiile tehnice date de British Aerospace. A venit, apoi, Gicu Pop, Stănculescu, Ministrul Dorn Pană, de la Transporturi etc. Bună discuţie cu toţi. Inclusiv cu Michael Atkinson.

Din nou în Parlament. Petru Maior îmi vorbeşte de Coposu. îl urăşte. La fel Klaps, ceea ce nu e nimic nou.

Mă întorc acasă s-o iau pe Elizabeth la recepţia British Aerospace la Hotelul Intercontinental. Foarte reuşită. Din nou cu Stănculescu şi soţia lui. Femeie simpatică. Vorbesc cu Pană. Apoi cu un alt ministru.

Pintilie. Şi cu un al patrulea, al cărui nume îmi scapă. În ascensor, o doamnă cu un băieţaş de vreo 8 ani. Cum te cheamă, îl întreb, punând părinteşte mâna pe capul lui. Bogdan, îmi spune imediat. Ştii cine e domnul? îl întreabă mama lui. Raţiu, zice băiatul zâmbind. Domnul Raţiu, îl corectează mama. Nu, e bine aşa: Raţiu, aşa e la alegeri. Eu am votat Raţiu, îmi spune băiatul, cu confirmări din partea mamei. De aceea n-am învins la alegeri. Doar copii m-au votat! E totuşi semn bun.

Ne-am înţeles cu Stănculescu, să vină la cină. De asemenea, m-am înţeles cu Pană să stăm de vorbă despre valorificarea flotei comerciale româneşti.

Vine Damian Vasile la mine la Parlament. Mulţi români din diasporă au fost invitaţi la Cotroceni. Printre cei din Franţa au fost Virgil Tănase, Kogălniceanu, Cemovodeanu etc. Din Italia, Ghilezan. Toţi au fost şocaţi de cele întâmplate la Alba Iulia, de 1 Decembrie. Vreo 70% dintre ei au învinuit guvernul. Ceilalţi au fost contra lui Coposu şi Câmpeanu personal. Vatra Românească i-a atacat. Erau masaţi în faţa tribunei şi nu i-au lăsat să vorbească. Pe Coposu pentru că a afirmat la Budapesta că Vatra e o organizaţie şovină-fascistă şi pe Radu Câmpeanu, pentru că a obţinut cele mai multe voturi în judeţele din Secuime: Harghita, Covasnaşi Târgu Mureş. Deci voturile ungurilor. Ghilezan însă l-ar fi criticat aspru pe Iliescu pentru cele întâmplate la Alba Iulia.

Vasile îmi vorbeşte de circulara pe care Mircea Enescu a trimis-o tuturor filialelor din România, ca următorul Congres UMRL să se ţină în România. De la Londra, mai târziu, îmi telefonează Nicole, să-mi spună că Doru Novacovici i-a dictat o scrisoare pentru *Românul liber* în care anunţă că în 1991 Congresul va avea loc la Paris. Nu în altă parte, oricine ar spune-o. Evident se referea la circulara lui Enescu. În fine, Damian mă informează că mulţi români care voiau să se înscrie în UMRL merg acum spre Alianţa Civică. Îmi comunică discuţiile avute despre programul TV aprobat pentru UMRL. Săndulescu este contra. Pe faţă.

La Ambasada Franţei mă aşteaptă ambasadorul Franţei. Simpatic, înalt, volubil. El e cel care a venit să-mi facă o vizită de curtoazie, acum vreo 2 săptămâni. Attali, Directorul Băncii Europene pentru Reconstrucţie a sosit cu întârziere fiind reţinut. În timp ce-l aşteptam – a întârziat 45 de minute – am făcut obişnuitul tur de orizont politic cu ambasadorul. A venit şi băieţaşul lui de vreo 3 ani. I-a vorbit în româneşte. Înţelegea. Unde e gura? l-a întrebat. Dar ochii? Băiatul arăta corect cu degetul. Aşa se învaţă o limbă, nu altfel. Pe ambasador îl cheamă Renaud Vignal. Lui Attali i-am vorbit de pericolul de a susţine guvernul cu credite. E o modalitate de a credita piedicile puse democraţiei. L-au impresionat doar cele 5 condiţii Andriessen, care n-au fost îndeplinite. Dar dacă dau credite pentru telecomunicaţii? Da, să dea credite pentru aşa ceva. Să dea credite instituţiilor particulare, dar nu altfel. Să vă dau un scenariu. Acordaţi credite. Se va crea o atmosferă artificială de prosperitate. Se vor anunţa noi alegeri şi comuniştii actuali vor fi realeşi pe încă 4 ani, pe baza noii Constituţii. M-au întrebat cum e Constituţia. Nu ştiu. Se lucrează la ea. Dar e Constituţie republicană. Noi vrem să avem un referendum. România a prosperat sub Monarhie.

A plecat, apoi, pentru că avea deja un rendez-vous cu Dan Marţian şi, apoi, cu Iliescu. Cu Attali a venit şi André W.G. Newburg, american, lucrează pentru Cleary, Bottlieb,

Steen & Hamilton. E foarte bun prieten de-al lui Michael Edwards. După plecarea lui Attali am stat mult de vorbă cu el. Sper că a înţeles situaţia.

Rodica Ciobanu mi-a luat un interviu pentru ziarul Frontului, *AZI*. „Cum se explică creşterea popularităţii dumneavoastră în ultima vreme?”, a fost una dintre întrebări. Aşa o fi? Probabil, dacă şi *AZI o* recunoaşte.

Miercuri, 5 Decembrie 1990

Toată dimineaţa cu Doina Bâscă mai întâi, şi apoi cu avocatul Stoica. După ce am stabilit forma societăţii pe acţiuni în baza Legii 31, care va intra în vigoare la 17 Decembrie, i-am luat unul după altul: pe Codruţ Popa, Ioan Rodean şi ceva mai târziu pe Nick Caramihai. Toţi au acceptat soluţia mea. Codruţ vrea ca să aibă dreptul să care şi marfă în camionetele cu care am înzestrat activitatea lui, iar Rodean a încercat să menţină ficţiunea că toată aparatura i-a fost donată. N-a mers. Avocatul Stoica i-a demonstrat că întreprinderea „IR” devine caducă. Rodean fiind singurul proprietar al ei şi pentru că n-are datorii, poate să facă orice vrea cu utilajul ce are. Deci cu tipografia şi că toate celelalte aparate. Astfel se va putea conforma înscrisului ce a semnat cu Nicolae Raţiu, că totul aparţine societăţii Regent House Properties. În cele din urmă a înţeles că n-are nicio şansă şi a acceptat. Daniel Pintilie lucrează de zor ca să stabilească valoarea capitalului social la întreprinderea „IR”. Nick Caramihai mi-a comunicat că va putea aduce 10 ordinatoare din Germania şi un laser printer. Se va gândi dacă vrea să le prezinte drept investiţia lui în societatea ce formăm, sau dacă se va separa de noi şi va lucra pe cont propriu. Eu aş fi bucuros să am un partener real. Adică să am măcar pe unul din şefii diverselor departamente cu resursele lui proprii, pe care le investeşte. Toţi ceilalţi n-aduc absolut nimic.

Rămâne să stabilesc situaţia cu Paco şi să găsim un nume pentru ziar şi pentru noua societate.

La masă o avem pe Pusă. E gata să preia conducerea casei. Vom stabili amănuntele.

Şedinţa Comisiei de Politică Externă. Oliviu Gherman, Vicepreşedintele Senatului, a făcut un raport asupra participării lui la adunarea NATO de la Londra 28 – 30 Noiembrie. Absolut nerealist. A „demonstrat” că suntem acceptaţi. L-a citat chiar pe Womer!

Senatorul Ioan Baboş a făcut acelaşi lucru despre vizita lui în SUA la Comisia Drepturilor Omului (ONU). FSN-iştii ăştia mint ceva de nedescris şi audienţa, majoritatea tot FSN-istă, îi crede.

M-am dus la recepţia ambasadorului thailandez Praphot Narinthrangura, pentru că London and Edinbourgh Trust construieşte un mare hotel la Bangkok. Nu s-a ţinut, dar cum era să aibă loc în Hotelul Bucureşti, am stat în camera deputatului Nicolae Simescu, singurul ales al Partidului Reconstrucţiei Naţionale. Mi-a făcut o bună impresie. Am fost cu Petru Maior şi nepoata lui. De acolo, Elizabeth şi cu mine ne-am dus să luăm cina la Clubul parlamentar. Iorga ne-a primit cu braţele deschise.

Joi, 6 Decembrie 1990

Bush a cerut convocarea unei Conferinţe pentru Orientul Mijlociu. E parte din efortul de a se găsi o soluţie pentru conflictul Irak-Kuwait.

Silviu Popescu de la CADA (Locotenent-Colonel) mi-a oferit serviciile sale şi mi-a pomenit şi pe alţii în situaţia lui. Căpitanul Stan Valeriu, de pildă. Ei au fost trecuţi în rezervă. Îmi face o analiză a situaţiei. Studenţii, sindicatele, CADA şi Alianţa Civică. Toţi cer demisia lui Iliescu şi Roman. Lipsesc doar partidele din Opoziţie. Iliescu e cu Măgureanu. Roman cu Stănculescu. Iliescu mizează pe un guvern de coaliţie ca să se salveze. CADA îl acuză pe Stănculescu că el a fost cel care a dat comanda să se tragă la Timişoara. I-am mulţumit pentru ofer ta de serviciu. Mă voi mai gândi.

Ion Stan din Săpânţa îmi aduce o glajă de palincă. De la el am confirmarea că ceea ce mi s-a dat la Baia Mare e o „gubă44, sau un „sveter” şi vine din Giuleşti, satul lui Ilie Lazăr. Om simpatic. Ne-am îmbrăţişat.

Cer în scris lui Dan Marţian să-mi dea cuvântul.

Vreau să vorbesc de greva foamei începută de Dumitru Iuga. Roman, Vicepreşedintele, a condus şedinţa Camerei şi nu m-a chemat.

La sediul central PNŢcd. Arhiplin. Le explic de ce nu e bine să ne retragem din Parlament dacă nu întreaga Opoziţie o face. Numai noi? Ar fi o mare greşeală. Ne pierdem platforma de pe care ne putem adresa lumii. Indiscutabil, mă bucur de simpatia oamenilor. A fost şedinţa organizaţiei muncitoreşti.

Vineri, 7 Decembrie 1990

Intervin la Legea care reglementează cumulul de funcţii. Le explic de ce acest lucru nu trebuie reglementat într-o societate liberă. Să lucreze fiecare cum şi cât poate. Şi cât vrea, bineînţeles. Aici am aura unui om foarte bogat. Dar şi eu am avut două posturi pline, două norme, cum se spune aici. Am fost crainic la BBC secţia română şi funcţionar la Pall Mall Depozit şi Forwarding Co. Pentru că la BBC lucram seara şi noaptea, cam din Februarie 1951 până în Septembrie 1957.

Când m-am întors la locul meu, Petru Maior mi-a zis: „Ai o claritate şi o logică excepţională în expunere41. Întotdeauna caut esenţialul şi încerc să-l expun cât se poate mai simplu şi mai direct.

La guvern. Mă primeşte Şandor. Avem şedinţă cu Adrian Severin, care se aşază între mine şi Săndulescu. Ne prezintă planul lor pentru 1991. E un pronostic, nu un plan în sensul comunist. Aşa, ca să existe un punct comun între toate forţele politice din ţară. Iau cuvântul imediat şi aprob această atitudine. PNŢcd va susţine tot ce serveşte interesul ţării, am zis. Mai mulţi au luat cuvântul. Lung. Amănunţit, în domeniul ce-i interesa. Am plecat la 1.30 p.m. M-a condus Şandor până la maşina mea, care mă aştepta afară.

Masa cu Elizabeth şi Pusă. Ne înţelegem ca ea să dirijeze casa noastră. I-am lăsat împreună cu Gigi, ca să-şi definească şi să-şi delimiteze atribuţiile. Trebuie să facem acest lucru. Viorel Delcă a plecat.

A venit Cornel Coposu. A stat vreo oră cu mine. I-am

comunicat, în mare, ce s-a petrecut la Muscat. Mi-a reafirmat că Regele i-a spus că l-a văzut pe Stănculescu. Ar fi o greşeală să se întoarcă acum în ţară. Venirea lui trebuie pregătită. Mie Regele mi-a spus că nu l-a văzut pe Stănculescu şi că acesta nu i-a cerut să-l primească. În fine. Cornel ar vrea să ieşim din Parlament. Dar acceptă că ar fi o greşeală s-o facem numai noi. Ce facem dacă ni se oferă o coaliţie, un guvern de uniune naţională. Sub preşedinţia ta?

Ar accepta, deşi n-o spune pe faţă. De fapt, n-ar fi rău.

Avocatul Ghiga îmi aduce tot felul de amănunte în legătură cu procesul ce urmează să aibă loc, Miercuri 13 Decembrie. Inculpaţi sunt cei care au furat din casa mea. Ne constituim parte civilă. Vom cere 80.000 de dolari care nu ne-au fost restituiţi şi 30.000 pentru restul obiectelor furate din casa noastră.

Doina Bâscă mi l-a adus, ieri, pe Buzinschi, care e de părere că numele meu în ziar ar strica. Bine. Pe cine să-l punem. Pe Buzinschi? A scăldat-o. Asta ar fi vrut, căci tuturor le-a găsit cusur: Doina Cornea, Ana Blandiana, Cioculescu etc. N-are rost să ne ascundem după deget. Toată lumea ştie deja că e ziarul domnului Raţiu. Şi popularitatea dumnealui e în creştere, a zis Doina, deşi nu atât de limpede. Probabil, pentru a-i menaja susceptibilităţile. Buzinschi se vede într-un rol de comandă la acest ziar. Să vedem cum se va înţelege cu Doina. Brian Jones vine acum. Important e să avem expertiza.

O caricatură interesantă a apărut în *OPUS*, unde eu ofer jăratic calului pe care intră Iliescu la Alba Iulia în chip de Mihai Viteazul.

Ziarul *Libertatea* a publicat ieri, sau alaltăieri, fotografia mea îmbrăcat cu „guba” maramureşeană „ca să dovedesc că sunt ţărănist”. Cam aşa era comentariul.

Sâmbătă, 8 Decembrie 1990

Mircea Enescu îmi relatează situaţia creată de Novacovici. I-a trimis o scrisoare datată 20 Noiembrie în termeni foarte duri, dictatoriali. Nu poate fi vorba de nicio

discuţie. Decizia Comitetului Coordonator-UMRL a fost luată la 6 Octombrie următorul Congres va avea loc la Paris la 3 – 5 Mai 1991. Mi-a adus şi nişte ciorne de cum ar trebui să-i răspund. Nu le-am acceptat. Mi-am scris eu scrisoarea, în care am subliniat că, în urma protestelor filialelor din ţară, ar trebui să reexaminăm decizia luată şi, eventual, să facem Congresul în România.

Cristian Popescu a venit şi el cu o scrisoare de protest către TVR, pentru că a mixat prezentarea dezbaterii parlamentare când s-a discutat cazul Dumitru Iuga. Deşi n-am fost prezent la dezbatere, TVR m-a arătat tocmai cu această ocazie. Eu, de fapt, cerusem cuvântul deja pe ziua de 5 Decembrie. Deci, imediat după intrarea în greva foamei a lui Iuga. Nu mi s-a dat cuvântul însă. Când s-a ridicat cazul de către Liviu Mureşan, de la noi a vorbit Petru Maior. Se pare cam slab. N-am acceptat nici ciorna lui Popescu. E mult prea violentă. Am rescris-o în felul meu. Şi totuşi am rămas oarecum nemulţumit. E greu să le faci un proces de conştiinţă celor de la TVR, în cazul acesta. Chiar dacă exact asta voiau să realizeze, eu nu pot să dovedesc că ei m-au arătat la televizor tocmai ca să se vadă că am rămas pasiv în cursul acestei dezbateri. Căci ăsta e sensul protestului meu.

Ioana Brătianu vine să mă vadă. Se întoarce în România în mod permanent. I s-a oferit Vicepreşedinţia PNL. Dar nu vrea s-o accepte, cât Radu Câmpeanu e preşedinte. Ţin foarte mult ca legătura de strânsă colaborare PNŢ-PNL să fie restabilită, mi-a spus. Omul pe care-l respect şi admir cel mai mult în România este Coposu. Şi dintre femei, pe Elizabeth. Fără exagerare. Pe ea o admir pentru că stă aici, şi pentru tot ce face.

La Ateneu de Ziua Naţională, a ţinut o conferinţă. Când a pronunţat numele Regelui, toată audienţa s-a ridicat în picioare.

Un oarecare Dumitru Torja, care mi s-a anunţat din Turda ca să-l primesc, îmi vorbeşte grandios, de un milion şi jumătate de oameni care urmează ordinele mele. Îmi cere bani ca să înceapă „acţiunea”. L-am trimis la

plimbare. N-am dat bani celor din Piaţa Universităţii, cum o să dau acum, unui necunoscut? Şi pentru ce? Eu, doar, sunt democrat. Trebuie să lupt numai cu armele democraţiei. Cu integritatea mea şi cu puterea de a-i convinge pe oameni că eu pot servi naţiunea mai bine decât guvernanţii actuali.

Sculptoriţa Rodica Pamfil, mama lui Paco (Pascal Pamfil, fotograful) a venit să finalizeze sculptura bustului meu. Lucrează în lut. Repede. Nu e rău ce a făcut până acum. A prins sprâncenele şi impresia generală a personalităţii mele, cred.

Duminică, 9 Decembrie 1990

David Stevens îmi telefonează din Arad. E la spitalul de acolo. Au sosit cu două mari TIR-uri, cadouri, de fapt, destinate Spitalului din Botoşani (Dorohoi). Nu mai au motorină şi sunt deja în mare întârziere (3 zile). Am fost de acord să descarce totul acolo, la Spitalul judeţean din Arad. Am vorbit cu Doctorul Ioan Crâşnic şi am căzut de acord cu el să împartă totul cu Doctorul Costin de la Spitalul din Turda. Frăţeşte, i-am spus. Mi-a promis că-l va chema pe Costin să vină la Arad şi să ridice el, de acolo, partea ce revine Spitalului din Turda.

Am reuşit să vorbesc şi cu Nicolae la Londra. L-am informat de toate astea şi i-am cerut facturile originale care atestă că Regent House Properties, Ltd. a fost cumpărătorul aparatelor, maşinilor etc. Deci că e, de fapt, proprietara tuturora.

Avocatul Stoica e foarte îngrijorat. La fel şi Doina Bâscă. Cum am încăput eu pe mâna acestor şarlatani? în fine, până la proba contrarie eu nu-i socotesc şarlatani. Dacă cedează totul noii societăţi comerciale ce vom înfiinţa, problema se rezolvă. Sunt sigur că m-au furat. Sunt însă gata să uit trecutul, dacă, de acum înainte se poartă corect.

Seară plăcută la Teatrul Ţăndărică. Suntem invitaţii ambasadorului Indiei şi ai Doamnei J.F. Ribeiro şi ai Directoarei Teatrului, Doamna Mihaela Tonitza Iordache. Muzică clasică executată de un trio Partho Das şi de

dansatoarea Sarala Kumari. Ambasadorul a venit la noi, m-a prezentat ambasadorilor Poloniei, Thailandei şi Sudanului, care aveau locuri în apropiere. N-am văzut niciun om politic român de prim rang.

Luni, 10 Decembrie 1990

La Parlament îmi vorbeşte deputatul ungur Iuliu Vida, din Şimleu Silvaniei. El vrea neapărat ca eu să fac o vizită în Sălaj. Mulţi oameni mă simpatizează acolo, îmi spune. E judeţul lui Cornel Coposu. Trebuie să am grijă, să nu-l supăr.

Avocatul Ghiga vine să mă vadă. Semnez actul prin care mă constitui parte civilă în procesul cu minerii, cer despăgubiri de 110.000 de dolari (80.000 din cei furaţi, căci 20.000 mi-au fost restituiţi şi 30.000 pentru lucrurile furate sau distruse).

Marţi, 11 Decembrie 1990

Interviuri. Mă văd cu Michael Atkinson. Îi explic situaţia şi discuţiile care au loc pentru un guvern de coaliţie, sau uniune naţională. El îl consideră pe Roman pozitiv. Iliescu va trebui să cedeze. El să fie victima. Îi atrag atenţia că, potrivit regulilor acceptate, acum în vigoare, Preşedinţia trece automat, în caz de vacanţă, Preşedintelui Senatului. Deci lui Bârlădeanu. Mi-a adus formularul necesar pentru un număr nelimitat de intrări în Anglia.

I-am văzut pe Codruţ Popa şi pe Ioan Rodean. Le-am pus în vedere că toate vehiculele trebuie înregistrate pe numele noii societăţi, căreia îi vom spune „PROGRES UL”. Am pomenit, de asemenea, ca nu cumva să se împrumute bani, prezentând camionetele drept garanţie. Şi că înregistrarea trebuie să fie făcută aici, la Bucureşti.

Ambasadorul Jan Hellmans, al Belgiei, a venit să mă vadă. Discuţie plăcută. Se aşteaptă la probleme, acum de Crăciun. îl las cu Cristian Popescu. Plec la Punch Green, ambasadorul SUA. Discutăm pe şleau. *We are businessmen*. *We understand ea ch other*, îmi spune. Grupul celor 24 şi SUA vor ajuta guvernul de aici. Încă nu ştim dacă se va acorda Clauza Naţiunii Celei Mai

Favorizate, mi-a zis. Înţeleg că atitudinea guvernului român în problema Golfului – mai ales că a avut temporar preşedinţia Consiliului de Securitate ONU – merită o recompensă. Dar poporul român va interpreta gestul SUA ca o abandonare. Aşa cum s-a simţit când Ceauşescu a fost susţinut. Noi n-avem astăzi o democraţie în România. I-am povestit cum au încercat să ne ia mobila din sediul PNŢ-Cluj, imediat după ce am cerut demisia guvernului. I-am confirmat că Roman a intervenit personal, la cererea mea, şi numai aşa mi s-a lăsat mobila pe loc. E asta democraţie? l-am întrebat. Brian Flora era cu el. Lua note. Orice ajutor va fi acordat României acum, efectul nu se va simţi decât peste câteva luni de zile. Deci, vom avea o iarnă foarte grea. Cu probleme. Sunt mulţi miniştri tehnocraţi foarte capabili. Lucrurile merg mai bine, mi-a zis. I-am explicat şi lui cum stă problema „sacrificării" lui Iliescu. Bârlădeanu va veni la Preşedinţie. Am vorbit şi de guvern, de uniune naţională. Nu vreau să-mi sacrific principiile pentru care am militat o viaţă întreagă. Trebuie să continui să lupt pentru democraţie.

Eşti gata să găseşti o soluţie de compromis? mă întreabă. Îmi vorbeşte de imperfecţia democraţiei americane: de Nixon, Lyndon Johnson, în Texas etc. Nu compromis. Dar *a haif-way house*, *if you see the difference*, mi-ar fi acceptabilă ca soluţie. Dacă ni s-ar da nişte portofolii importante: Interne, Externe, Apărare Naţională, Industrie şi Comerţ. Mi-a explicat că trebuie să ne unim. Să demonstrăm că suntem o Opoziţie credibilă. Voia să ştie cum stăm cu Alianţa Civică. Le-aţi dat o mulţime de bani. La *România Liberă*, la Grupul Dialogului Social, Sindicatelor etc… Ce-aţi obţinut? Toţi declară că sunt apolitici. Stau pe tuşă. Nu aşa se face democraţie în ţara noastră.

Acasă, alte interviuri. Apoi vine Petrovici, care poate să ne aprovizioneze cu came pentru că e medic veterinar, şi avocatul Ghiga.

Toată ziua Doina şi Brian Jones lucrează la ziar. Cred că-i vom spune *COTIDIANUL*. îl vom scoate pe ziua de 13

Ianuarie. Ar fi greu s-o facem mai devreme.

Ieri seară am fost la sediul PNŢ. Era o şedinţă a Comitetului de Lucru pentru Agricultură. Prezidată de Coposu. Lup voia să ştie dacă mi s-a vorbit de un guvern de coaliţie. I-am răspuns că da, fără să-i dau vreun amănunt. L-am asigurat însă că n-am absolut nicio intenţie să accept să intru în vreo astfel de formaţie, fără acordul partidului.

Trebuie să menţionez: Brian Flora, care ne-a condus până la maşină, pe mine şi pe Mihai, care mă însoţea, m-a întrebat: Ai putea să colaborezi cu Bârlădeanu? Am ezitat. Pe urmă i-am zis: Ne-am cunoscut destul de bine în cursul voiajului la Strasbourg şi Paris. Echipa guvernamentală are mulţi oameni de valoare: Dijmărescu, Năstase şi alţii. Sunt convins că ar lucra cu mine. Ei vor să meargă spre democraţie, dar habar n-au cum s-o facă.

Am primit două scrisori care mi-au făcut mare plăcere. Prima de la Peter Benenson şi a doua de la Aurel Chira. Peter răspunde pozitiv la scrisoarea ce i-am adresat lui Frank Martin, actualul Secretar General al Amnesty International. Pe el îl interesează acum dovada că iradierea nucleară a fost sau este utilizată de Securitate (SRI). Chira îmi scrie de revenirea mea în ţară: „Tu *n-ai avut nevoie de tot zbuciumul prin care ai trecut şi vei mai trece. În fine, au vorbit înaintaşii tăi şi nu te-au lăsat să dezertezi. Şi vei merge înainte şi vei birui. Va veni şi momentul tău. Eu îl simt aproape*".

Şi alte sentimente frumoase, adumbrite doar de fraza: „/Vw ştiu *dacă eu voi mai putea să văd toate cele ce se vor întâmpla, spre bucuria tuturor*". El suferă grav de inimă, se pare.

Miercuri, 12 Decembrie 1990

În Parlament, şefii grupărilor politice ne întrunim ca să discutăm o proclamaţie către ţară. Prezidează Bârlădeanu şi Marţian. Toţi cer modificarea textului care conţinea o confirmare a tot ce a întreprins guvernul şi un apel la calm, linişte etc... Plus o ameninţare, nici măcar voalată, în caz că pacea va fi tulburată. Implicaţia era că

noi, Opoziţia, şi alte formaţiuni politice, sociale etc… am putea fi vinovaţi. Am declarat, clar, că noi suntem contra. Dar am făcut-o numai după ce toţi ceilalţi au acceptat principiul unei asemenea proclamaţii, sub o nouă formulare. Mi-au propus să intru şi eu într-un comitet ad-hoc de redacţie, ceea ce am refuzat. Le-am atras atenţia asupra faptului că nu noi, puterea legislativă, avem datoria de a menţine ordinea publică, ci guvernul, puterea executivă. O astfel de proclamaţie ar da acoperire guvernului pentru tot ce a făcut, pur şi simplu.

După masă, la Comisia pentru Politica Externă. Diverse rapoarte etc. Apoi Szocs Geza descrie vizita lui Tom Lantos în numele Ligii pentru Apărarea Drepturilor Omului Maghiare. Ne informează că au fost 4 premiaţi, printre care şi Borbély Emo şi el însuşi. A făcut, de asemenea, diverse declaraţii, mai ales în favoarea înfiinţării unei universităţi maghiare la Cluj.

Am luat cuvântul. Le-am descris campania şovină maghiară cu ocazia începerii sistematizării satelor, care pretindea că avea ca scop distrugerea culturală şi fizică a populaţiei maghiare din România. Am povestit marea întrunire de pe treptele Capitoliului în Washington, ţinută sub egida lui Lantos şi a Senatorului Bennett în Mai sau Iunie 1988. Ocazie la care Lantos a afirmat că Transilvania nu va fi uitată că aparţine ungurilor etc… şi la care s-a intonat imnul naţional săcuiesc, în fine, le-am vorbit despre audierile Congresului la care au participat László Hâmos, Koszorus şi pastorul Nemeth venit special de la Budapesta, ocazie cu care le-am vorbit şi eu, ca să arăt cât de nejustificată este propaganda maghiară. Am fost viu aplaudat de toată sala. Aveam multe exemplare din numărul special al Românului *Liber*, scos ca să marcăm Ziua Naţională. Toţi mi l-au cerut şi foarte mulţi mi-au cerut o dedicaţie.

Azi am început să înot la piscina Clubului parlamentar „Dacia”.

Joi, 13 Decembrie 1990

La Tribunalul Militar. Inculpaţi sunt lt. col. Nicolae

Ion, şoferul sau plutonierul major Dumitrescu şi un miner. După ce se aprobă filmarea dezbaterilor, se identifică inculpaţii etc... avocatul meu mă constituie parte civilă pentru suma de 110.000 de dolari. 80.000 nerestituiţi din pachetul de 110.000 de dolari ce mi-au fost furaţi şi 30.000 daune, aparate, haine etc., furate sau distruse. Pun, apoi, două întrebări: A fost lt. col. Nicolae ofiţer activ când a comis infracţiunea în domiciliul meu, la 14 Iunie? Şi dacă a venit la casa mea în exerciţiul funcţiunii, sau în timpul său liber? Răspunsul a fost DA, la ambele întrebări.

Consecinţa logică, Ministerul de Interne trebuie citat în proces. Cum îmi spunea Ghiga: Există la dosar declaraţia şoferului că au venit la mine acasă în exerciţiul unui ordin primit. „Securitatea" aparţinea Ministerului de Interne.

Ne dă un nou termen pe ziua de 22 Ianuarie 1991. Mai întâi propuseseră 24 Ianuarie. Da, mie îmi convine. Este exact cu un an de când am sosit în ţară. Da, dar e ziua Unirii Principatelor, a ripostat Preşedintele. Mai bine 31 Ianuarie. Întâmplarea face că abia ieri am primit o invitaţie de a lua parte la un Prayer Breakfast la Washington, la care va participa şi Preşedintele Bush. Aşa am ajuns la 22 Ianuarie!!

Totul s-a petrecut într-o atmosferă amicală. Preşedintele Tribunalului a sugerat chiar că aş putea să-l las pe avocatul meu să mă înlocuiască la Washington. Pe un ton amuzant, bineînţeles. Prefer să merg eu, totuşi! i-am zis.

Interviuri etc. Masă acasă în fugă. Elizabeth pleacă la Zermatt. Eu ajung cam târziu la şedinţa celor două Camere. Tocmai când se citea Proclamaţia. Diaconescu vorbeşte bine, demn. Noi ne abţinem. La vot nimeni contra. Şase abţineri. Nu ştiu cum, căci noi eram 7 deputaţi PNŢcd prezenţi?!

Pe culoar îl întâlnesc pe Radu Câmpeanu. Voia să ştie de ce ne-am abţinut. I-am explicat. Situaţia e gravă. Ce e de făcut? îl întreb.

Guvern de Uniune Naţională. Dar pe Roman nu-l

accept. Trebuie să fie cineva neutru.

Necăzuri cu Nick Caramihai. Pretinde că el e proprietarul ordinatoarelor, pentru că Nicolae, băiatul meu, i le-a donat. Brian Jones lucrează bine cu fetele Doinei. Dar tensiunea e foarte mare.

Seara vine Pescariu (Dan) la mine. Cădem de acord asupra „împrumutului Minden". Îmi cere să-i dau cărţile mele. Pentru el, în englezeşte. Pentru tatăl lui, în româneşte. l-ai pentru fetiţa lui, Sorana, îi trimit o cocardă „Raţiu Preşedinte".

Vineri, 14 Decembrie 1990

Zi extrem de grea. Începe bine, însă. Ajung la Şcoala de ambliopi la 10.45. Am astfel posibilitatea să inspectez instalaţia încălzirii centrale ce am finanţat. Foarte frumos. Mai trebuie să completeze duşurile, dar atât. Cor impresionant şi o piesă de teatru, cam greu de înţeles.

Prânzul cu Dinu Daponte. Repede, repede la Conferinţa Alianţei Civice. Mi se iau interviuri. Televiziunea mă filmează. Începe şedinţa.

E clar că nu vor să-mi dea cuvântul. Popovici, preşedintele adunării, anunţă că s-a cerut tuturor oamenilor politici să nu vorbească. Sora vine lângă mine să-mi explice. Îi spun că n-am venit în calitatea mea de lider PNŢ-ist, ci ca om. Răspunzând invitaţiei lor. Flancat de Băcanu, Dan Grigore, pianistul, şi Dragoş Pâslaru, actor, Popovici cere opinia sălii dacă să-mi dea, sau nu, cuvântul. Prin ridicare de mâini, majoritatea a răspuns DA. Ticu Dumitrescu a strigat în gura mare că e contra, pentru că nici lui Coposu nu i s-a dat cuvântul. Alţii au intervenit în acelaşi fel. Pictorul Dumitrescu etc… Se va spune că am finanţat conferinţa etc. Popovici a pus din nou problema. M-am dus la microfon. Am venit să vă aduc un mesaj. Nu vreţi să mă ascultaţi, renunţ. Şi m-am întors la locul meu. Alţii au vorbit despre alte probleme. La vreo 20 de minute după aceea, un domn al cărui nume nu mi-l reamintesc, a vorbit foarte frumos despre mine şi despre intoleranţa ce se demonstrează. M-am dus din nou la microfon. Am venit cu multă dragoste. Eu sunt pentru unire. Vreau să fiu un

factor pozitiv, nu negativ. Din moment ce s-au exprimat opinii contrarii, renunţ cu dragă inimă. Vă doresc tot succesul. Şi m-am retras în aplauzele sălii.

Brian Flora de la Ambasada SUA mi-a adus-o pe Jeanine Perfit. Ea e de la Comitetul Partidului Republican pentru Afaceri Străine, pentru ajutorarea şi sprijinirea democraţiilor în lume. Lucrează strâns cu N.E.D. O cunoaşte pe Nadia Duik. A fost prezentă la adunarea Alianţei Civice. Voia să ştie opinia mea despre ei. Stau pe tuşă. Spun că nu fac politică. Dar pe ei i-aţi ajutat. Cu bani grei, i-am zis. A stat până la orele 8.00 seara. Tot felul de întrebări. Îi cer să ne ajute. Cu orice. Mai ales cu bani.

De la 8 – 11.45 seara, discuţie cu Rodean, Caramihai, Codruţ Popa. Paco a fost şi el prezent. Cei doi avocaţi Stoica, plus Doina şi Gigi Tecuceanu. Au respins ideea de a avea o societate mare, care să însumeze toate activităţile mele aici. Fiecare recunoaşte că aparatura e a mea, dar vrea să-şi menţină identitatea, ca societate mixtă pe acţiuni, cu participarea utilajului din partea RHP. Fiecare din ei să aducă aportul lui financiar pentru societatea pe care o conduc, fie în numerar, fie prin aparatură.

Doina tare supărată. Plângea aproape. Ăştia sunt securişti, KGB işti. Ăştia caută să vă distrugă. Pentru ăştia aţi venit în ţară. Rolul dumneavoastră nu mai e aici. Mai bine plecaţi. N-am contrazis-o. Am ascultat cu răbdare. Aţi dat astea, aparatele, tipografia oamenilor fără caracter. Nu partidului. S-a dus acasă pe jos. La despărţire, mi-a zis că pot să scot ziarul cu Budeanu, sau cu cine vreau. N-am reacţionat, înseamnă că nu mai vrea să scoată ziarul?

Sâmbătă, 15 Decembrie 1990

La 10.00 dimineaţa, la Casa Armatei. Sunt primit cu ceremonie de Stănculescu şi de o serie întreagă de generali. Din nou Stănculescu îmi spune că trebuie să ne vedem. Şi-a cerut scuze că n-a putut să reacţioneze la telefonul meu după discuţia de la recepţia British Aerospace. Ne-am înţeles. Sunt singur i-am spus. Mâine, oricând.

Au venit, rând pe rând: Iliescu, Viorel Ursu, Ministrul

de Interne, Radu Câmpeanu, Cornel Coposu şi Cunoscu. Apoi Surdu şi câţiva alţii mai puţin importanţi. Măgureanu a stat mult de vorbă cu mine. Să mă felicite pentru atitudinea mea!? Am discutat şi comunicatul american că se vor da ajutoare economice României. Nu ştiam că s-a făcut astă noapte, dar ştiam de hotărârea guvernului american. Punch Green mi-a indicat-o, când l-am văzut deunăzi. Iliescu, ca de obicei, foarte prietenos şi afabil.

Ne-am dus cu toţii în curtea Academiei Militare. Ne-am urcat la tribună. Stănculescu la dreapta lui Iliescu. Apoi, Radu Câmpeanu, eu, Cornel Coposu. La stânga lui Iliescu, un alt general, care a ţinut prima cuvântare, Cunoscu etc. Muzică militară, solemnă. Stănculescu dezveleşte un frumos monument din marmură albă dedicat martirilor Revoluţiei din Decembrie 1989. Are o cruce tăiată într-o lespede înaltă de marmură, în aşa fel că vezi prin ea verdele unor conifere – chiparoşi sau brazi, nu-mi dau bine seama – care formează fundalul de cealaltă parte. Elegant, demn. Îmi place mult. A urmat cuvântarea lui Stănculescu, apoi a lui Iliescu care a vorbit bine. Lung serviciu divin. Cu citirea Sfintei Evanghelii, colivă, parastas în toată regula etc. Când se dă ocazia, preoţii ăştia nu se mai opresc. Era frig. Sufla un vânt aspru. Pardesiul meu e căptuşit, dar nu mă simţeam bine. Cineva vine şi îmi pune o haină militară pe spate. Am răsuflat uşurat.

Trebuia să menţionez că după dezvelirea monumentului s-au depus coroane de flori. Iliescu, apoi alte 7, una pentru fiecare unitate a Academiei, una din partea PNL-Câmpeanu şi alta din partea PNŢcd, PSD şi UDMR. Cunoscu, Coposu şi Domokos au depus-o.

Recepţie în Sala de marmură. Mâncare rece, crenvurşti calzi şi băutură. Iliescu din nou foarte afabil cu mine. Vorbesc cu Căpitanul

Capelan Reymond H. Dressler şi col. Branko Marinovich, americani din partea Ambasadei, şi cu diverşi generali. De asemenea, cu Coposu şi Lupuţiu.

Masa cu Doina Bâscă şi Brian Jones. Ei progresează

cu ziarul în ciuda dificultăţilor. Brian o încurajează. Să nu te dai bătută, îi spune.

Seara la Sinagoga din Str. Sf. Vineri. E foarte frumoasă, cu o boltă înaltă de tot. M-am plasat în prima bancă, între Michael Atkinson şi Liviu Mureşan, liderul FSN în Camera Deputaţilor. După el era Coposu etc. Mulţi diplomaţi. Napper (SUA), de exemplu. Frumoasă ceremonie. Au aprins 5 din cele 8 lumânări, căci e a 5-a zi. E sărbătoarea Macabeilor, a luminii. A vorbit un american din partea Joint-ului. Cor de copii, de adulţi, poezii, ducturi, orchestră şi predica principală a rabinului-şef Moses Rosen. Lungă, amuzantă, din când în când, patetică şi a vorbit dramatic împotriva lui Antonescu şi a reabilitării lui. L-a acuzat de masacrul de la Iaşi, de trenul de tristă amintire, de cei de evrei care au pierit în Basarabia şi Transnistria. N-au fost împuşcaţi, dar n-au putut supravieţui. A înfierat, apoi, şovinismul şi antisemitismul ce-şi ridică din nou capul. L-a pomenit pe Adrian Păunescu, poet talentat.

După Rosen, evreii, astăzi, numără 6 milioane în America, 3 milioane şi jumătate în Israel, 3 milioane în URSS şi câteva sute de mii împrăştiaţi pe tot pământul. Ne pândesc două primejdii: sabia şi dragostea. Cu sabia ne ucid fizic, cu dragostea ne asimilează. Dezlânată, fără nicio formă, cuvântarea, totuşi, a fost interesantă. Iţac Artzi din Tel Aviv a venit să mă vadă. Şi-a adus aminte de cartea mea *Policyfor the West*. Am dat două interviuri. Multă lume, mai ales tinerii, au venit să-mi vorbească cu aprobare şi încurajare pentru atitudinea mea politică.

Duminică, 16 Decembrie 1990

Dimineaţa la „Societatea Ateneul Român”. Balucescu, Preşedinte. Enescu şi Mihăilescu la masa prezidenţială, împreună cu prof. Ion Zamfirescu (de la Liceul Sf. Sava) în vârstă de 84 de ani. Fost membru al Societăţii înainte de război, l-au făcut acum Preşedinte de Onoare. Cuvântări lungi, neinteresante.

Otto Weber mi-a vorbit de alianţa democratică semnată ieri de 6 partide: PNŢcd – Coposu, PNL – Radu

Câmpeanu, UDMR – Domokos Geza, Partidul Ecologist – Weber, Mişcarea Ecologistă – Maiorescu şi

PSDR – Cunoscu. Au cerut lui Iliescu să ceară demisia lui Roman, pentru a se facilita un guvern de uniune naţională. Radu Câmpeanu a vorbit în acest sens la televizor, aseară. Curios că Coposu nu mi-a suflat un cuvânt din toate astea, deşi am fost împreună toată dimineaţa.

Trei tinere studente au venit să-mi vorbească despre Asociaţia Studenţilor Independenţi „Ateneul”. Tinerii sunt cu mine. Asta e adevărul.

Dinu Daponte vine să jucăm table. Pierde 450 de dolari. Dar nu mi-i dă!! Altă dată.

Vin Cristian şi Ileana Popescu să-mi spună că lucrurile merg înspre bine. Foarte favorabil mie, la Alianţa Civică. Au avut grijă ca să le arate cuvântarea mea. Au citit-o Ana Blandiana, Mihai Sora, Mihai Gheorghiu. Toţi au fost impresionaţi. Dacă aţi fi fost lăsat să vorbiţi, ar fi fost o cuvântare în plus. Mai bună decât altele, dar n-ar fi făcut mare impresie. Felul cum v-aţi comportat însă, şi cum aţi renunţat, elegant, să vă adresaţi adunării, a făcut mare impresie. Ticu Dumitrescu şi-a cerut scuze. S-a ales un Comitet Director de 27 de membri şi un Birou Executiv de 11 membri, sub preşedinţia lui Marian Munteanu. Fac parte: Ana Blandiana, Sora, Stelian Tănase, George Navon (marinarul constănţean care a vorbit pentru mine Vineri), George Şerban (cel cu Proclamaţia de la Timişoara), Nicolae Manolescu, Petre Mihai Băcanu, Mihai Gheorghiu şi Doina Cornea. Doar 3 dintre ei sunt contra mea: Stelian Tănase, George Şerban şi probabil, Petre Mihai Băcanu, deşi el pretinde că mă simpatizează.

La orele 5.00 p.m. urma să mă duc să-l văd pe Stănculescu. Aşa ne înţelesesem. Mi-a trimis o notă printr-un plutonier major. Îşi cere scuze, dar a fost chemat de urgenţă etc... Semnificativ? Probabil.

La televizor, adunare imensă la Timişoara. Vorbeşte Cerveni pentru Liberali şi Radu Câmpeanu şi Ioan Alexandru pentru PNŢcd. Mulţi alţii, inclusiv cineva pentru

Partidul Liberal Monarhist. Prea mare entuziasm pentru Mihai n-am observat. „Jos Iliescu” – ăsta a fost mesajul limpede al mulţimii.

Imediat, după o oră întreagă dedicată manifestaţiilor în Timişoara, Iliescu se adresează naţiunii. Arată că are mulţi prieteni în Timişoara de pe când a fost surghiunit acolo de Ceauşescu (deşi nu-l numeşte) şi le aduce osanale timişorenilor pentru că ei au început revoluţia, exact acum un an. S-a potrivit ca nuca-n perete! Evident, el înregistrase cuvântarea lui mai înainte de a fi văzut filmul demonstraţiilor din

Timişoara. A apărut de-a dreptul ridicol.

O oră mai târziu, s-a adresat şi Roman naţiunii: „Pe care o iubesc căci e o naţiune minunată...”. Ne-a dat statistici, în procente. Ca să arate ce mare progres au generat reformele introduse de guvernul lui. S-a referit la Septembrie, Octombrie şi Noiembrie. Exact metoda comunistă. Mai poate convinge pe cineva? mă întreb! A declarat, clar, că nu-şi dă demisia.

Vrea şi Cristian Popescu să joace table. Îi iau şi lui 300 de lei. Două mărţişoare şi două linii la 50 de lei linia.

Am avut noroc la table, dar mă simt foarte vulnerabil. Nu ştiu, exact cum pot să-mi aranjez afacerile în mod constructiv, să-i fac pe oamenii ăştia să lucreze ca echipă! Trebuie să pierd atâta timp ca să-mi aranjez afacerile pe care le-am început numai ca să pot comunica ţării ideile de democraţie ce mă preocupă. Sunt foarte dezamăgit de oamenii ăştia: Rodean, Codruţ Popa şi Nick Caramihai. Sunt fără nicio moralitate. Vor să-mi acapareze tot echipamentul ce am adus în ţară. Evident, am fost rău sfătuit. Trebuia să aduc totul pe numele meu. Eram scutit de impozit ca repatriat. I-am utilizat pe băieţii ăştia pentru că am dorit să mi-i asociez în mod permanent. Acum ei consideră că „donaţiile” ce li s-au făcut doar în mod formal au fost autentice. În ciuda faptului că au dat un contra înscris care să confirme că totul aparţine societăţii Regent House Properties.

Luni, 17 Decembrie 1990

Acum un an s-a tras la Timişoara. Mă duc la Ionel şi Lia Jovin. El crede că eu trebuie să iau conducerea PNŢ. Repet formula mea de totdeauna. Nu voi ridica niciun deget ca să se facă acest lucru. Depinde de voi. Dacă sunt propus pentru Preşedinţie la Congresul PNŢ, nu voi refuza să candidez. Dar nu voi intra în niciun fel de complot. Ghilezan a fost aici. Nu te iubeşte. Dar Ghilezan i-a făcut un adevărat rechizitoriu lui Coposu. Eşti prea bătrân, nu eşti fotogenic, n-ai charismă. Eşti rău organizator. Trebuie să te dai la o parte pentru binele partidului. Aşa i-a vorbit. Mi-a pomenit un mare număr de membri ai PNŢ care mă vor pe mine. Cel mai important dintre ei e Valuşescu.

Mă întorc repede să dau un interviu la „Antenne 2”. Masa cu Puşa. Cred că ea va putea conduce casa. Economista îmi dă un adevărat şoc... Codruţ Popa datorează peste 600.000 de lei şi n-a dat socoteala pentru alte 2 milioane de lei şi mai bine. Şi-acum i-am dat toate camionetele în grijă, adică, formal, în donaţie. Sunt foarte îngrijorat. Poate să dispară, pur şi simplu. Cu camionete cu tot.

La Parlament îmi vorbeşte Klaps. Exact ca şi Jovin: Dar să nu mă laşi baltă. Eu te voi propune. Să nu accepţi vicepreşedinţie sau aşa ceva. Coposu ne-a marginalizat, pe dumneata şi pe mine. Trebuie să fie înlăturat, pentru binele partidului.

La orele 5.00, la ADIRI. E în casa lui Titulescu. Maliţa ne primeşte. El e preşedinte, cred. Dar Dan Lăzărescu a luat preşedinţia de şedinţă. Daniel Nelson, de la Carnegie Foundation, ne-a vorbit despre imaginea României în străinătate, în SUA în special. Foarte bine. Într-o românească pocită, dar perfect inteligibilă. L-am lămurit şi eu în problema creării mai multor partide. Fenomen pozitiv, după el. I-am explicat că s-a ajuns la peste 80 de partide, pentru că oricine a putut strânge 251 de semnături şi-a înregistrat un partid şi, automat, i s-a alocat un sediu şi i s-a dat o sumă importantă de bani. Şi în America aţi ajunge la mai multe partide dacă vi s-ar da astfel de avantaje.

Întrebări interesante.

Am dat un interviu şi lui Dan Cruceru de la *Deşteptarea* din Bacău, iar seara, târziu, vine Oprean de la Câmpulung Muscel. Îmi va restitui multiplicatorul şi-şi va lua în primire pe cel pe care-l avem aici, la noi. Pe celălalt vrea să-l cumpere.

Dau un interviu scris şi ziarului *Brassoi Lapok*, înfiinţat în 1837, ca şi *Gazeta de Transilvania*. Semnează Balázs János, în scrisoarea de acoperire.

Nelson a fost însoţit de Richard Andrew Virden, consilierul Ambasadei SUA pentru presă şi cultură. E recent venit în România.

În timp ce noi eram la ADIRI, şedinţă furtunoasă la Parlament. Ambele Camere împreună. Patriciu îl atacă violent pe Radu Câmpeanu. Şi alţii la fel.

Marţi, 18 Decembrie 1990

BBC World Service dă, la 7.00 a.m., informaţia că „la iniţiativa domnului Radu Câmpeanu, cele şase partide din convenţia Opoziţiei au cerut un guvern de unitate naţională”. PNŢ nu a fost de acord cu această formulare. N-a fost nici la iniţiativa lui Câmpeanu. El a fost, de fapt, ultimul care s-a alăturat convenţiei Opoziţiei. Ca de obicei, Radu îşi asumă merite în goana lui nebună după putere.

Aseară, a fost Karen Clark de la National Democratic Institute la mine. Au deja vreo 16 centre în România. Ei sunt finanţaţi de NED. I-am cerut să ne ajute în calitatea noastră de PNŢcd.

Iuga, de la TVR, continuă greva foamei. Studenţii sunt în grevă, aici, în Bucureşti. Situaţia devine din ce în ce mai tensionată.

Parlament. Klaps iar îmi vorbeşte de organizarea partidului. Îi dau acelaşi răspuns. Decidem cu Ţepelea să dăm la televizor intervenţia mea de săptămâna trecută, când am vorbit de Tom Lantos şi de activităţile lui şovine maghiare din America. Şi să combinăm interviul cu declaraţiile lui Gabrielescu de azi, din Parlament. Facem înregistrarea la mine acasă.

Miercuri, 19 Decembrie 1990

La Comisia de Externe. Redijăm o declaraţie a Parlamentului drept răspuns la Proclamaţia de duminica trecută, de la Chişinău. Ei spun că de oameni au fost în stradă. Mă îndoiesc, dar au fost mulţi. Petricu mă duce într-o cameră separată să mi-i prezinte pe Iurie Roşca şi pe Valeriu Matei. Ambii veniţi special din Chişinău.

La Ambasada maghiară ajung la 10.10 a.m. Coposu şi Lupuţiu erau deja acolo. Curând vine şi ambasadorul, care fusese reţinut în conversaţie. „Telefonul de criză", cum ne-a explicat el pe urmă. Discuţia n-a fost prea interesantă. Voia să ştie poziţia PNŢcd. Noi nu intrăm în coaliţie cu FSN, a explicat Coposu. Ambasadorul ne-a asigurat că, nici vorbă, Budapesta nu încurajează venirea multor unguri în România. De fapt, n-am înţeles de ce era în defensivă!?

Elena Popescu, din Aara Moţilor, merge la Amann, Iordania. Soţul ei e consilier de ambasadă. Ea e istoric. A venit să mă cunoască. Petricu m-a scos din şedinţa Comisiei pentru Afaceri Externe. A ţinut să mă sărute pe amândoi obrajii.

După masă, la Comisia Externă. Năstase dă explicaţii timp de aproape o oră. Adoptăm, apoi, textul ce-l pregătisem în Biroul restrâns de dimineaţă.

Descopăr seara că Rodean m-a furat ca în codru. Are de justificat vreo 3 milioane de lei.

Joi, 20 Decembrie 1990

Încă de alaltăseară am avut lungi convorbiri cu Nick Minden. Ieri ne-am pus de acord cu Pascariu. Azi dimineaţă a sosit faxul de la Minden. Ne-am întâlnit cu Dijmărescu la 11.30. Am căzut de acord asupra textului. A rămas ca totul să fie bătut la maşină pe hârtia Guvernului român.

Astă seară, la 7.10, Dijmărescu şi cu mine am semnat documentul şi am pus iniţialele noastre pe fiecare pagină. Rămâne ca secretarul Guvernului să semneze şi el (Olteanu). Totul va fi, apoi, transmis prin fax lui Minden, comunicându-i că eu voi aduce personal originalul la Lausanne.

Interviuri cu italienii, americanii. Înţelegere deplină

cu Nick Caramihai. A luat „software”-ul nostru şi toate lucrurile într-un birou. Aud că vrea să păstreze şi un ordinator. Să fie sănătos. Nu mă deranjează. Dau instrucţiuni lui Codruţ Popa să aducă toate camionetele aici. Acum distribui gazeta noastră în ţară. Să le verifice, apoi, Mihai, şoferul. Să fie puse la punct ca să funcţioneze bine. Până luni seara să fie toate aici, lângă casa noastră şi Gigi să ţină cheile. Rodean îmi spune că poate să justifice toată suma. Să o facă. Mă îndoiesc că poate.

Cina cu Doina şi Brian Jones. Doina e iarăşi foarte emotivă. Un cor de nouă teologi mă colindă. E prima dată că mi se întâmplă aşa ceva în 50 de ani. Emoţionant.

Vineri, 21 Decembrie 1990

Şedinţă solemnă a Parlamentului, sub conducerea celor doi preşedinţi, Bârlădeanu şi Dan Marţian.

Vorbeşte Iliescu. Mai bine de o oră. Repetă toate poziţiile lui bine cunoscute. Alegeri corecte, minerii au venit de bunăvoie să apere democraţia, şi el vrea să afle cine a comis excesele, totul merge spre bine în ţară etc. Sloganurile şi declaraţiile obişnuite, tipic comuniste. După el, Roman. Mult mai plăcut. Scurt, bine lucrat discursul. Dar aceeaşi temă. Totul merge spre bine. După el a urmat Dan Lăzărescu, ungurii, Surdu, ecologiştii şi nu mai ştiu cine. În fine, mi-a venit şi mie rândul. Am început:

„Domnule Preşedinte, Domnilor Preşedinţi ai Corpurilor Legiuitoare, Domnilor membri ai Guvernului, doamnelor şi domnilor parlamentari.

Sunt profund emoţionat. După atâta amar de vreme am trăit în ţara mea, anul acesta. Aseară, un cor minunat de teologi m-a colindat. Primele mele colinde în 50 de ani.

Doamnelor şi domnilor.

Revoluţia care a început la Timişoara… etc. etc”. E textul aşa cum

Cristian Popescu l-a dat publicităţii. Cu excepţia unei intercalăriiimprovizaţii. Vorbind de crimele comise de comunişti, am adăugat textului: „După ultimele evaluări, peste 100 de milioane de oameni şi-au pierdut viaţa şi peste un miliard au trecut prin închisorile comuniste.

Istoria va înregistra comunismul ca o nebunie a omenirii, precum a fost Cruciada Copiilor sau Florenţa lui Savonarola, când atâtea capodopere au fost distruse”. Şi am terminat cuvântarea, după ce am cerut demisia Guvernului şi îndepărtarea tuturor membrilor fostei nomenclaturi de la conducerea ţării, cu cuvintele: „... iar dumneavoastră vă urez Sărbători fericite şi Anul Nou la mulţi ani!”

FSN-iştii au început să se frământe şi să vocifereze, dar *sotto voce*, de îndată ce am vorbit de cei „peste 100 de mii de manifestanţi la Timişoara”. Când i-am citat pe Leo Amery şi pe Oliver Cromwell şi am terminat cu injoncţiunea „Pentru numele lui Dumnezeu, PLEACĂ”, am stârnit un ropot de aplauze în rândurile feseniştilor. Dar erau aplauze în derâdere. Adică eu să plec. Reacţia m-a descumpănit puţin. Nu mi-a trecut prin cap această posibilă reacţie. Am crezut că am comis o gravă eroare. Totuşi am continuat cât am putut mai bine. N-a fost uşor. Dacă nu s-ar fi întâmplat asta, poate aş fi fost şi mai ritos la sfârşitul peroraţiei mele. Am făcut şi o mică bâlbâială, ceea ce m-a iritat foarte mult. Am zis: „În numele Partidului Naţional Creştin. Naţional Ţărănesc Creştin şi Democrat”, corectându-mă imediat. N-a fost o greşeală gravă, dar aş fi preferat ca ţinuta mesajului meu să fie perfectă. N-a fost!

La prânz şi în după-amiaza zilei nenumărate telefoane, din toate părţile. Vasta majoritate foarte favorabilă. Spre seară am cerut să văd şi eu filmul cuvântării mele. Spre marea mea surprindere şi imensă bucurie, mi-am dat seama că aplauzele, ca formă de derâdere, au întărit de fapt efectul vorbelor mele. Departe de a micşora efectul, l-au întărit în mintea spectatorului. Iată cum o greşeală poate să ducă la un rezultat foarte pozitiv. „Ascunse sunt căile Domnului!”. Alt comentariu e de prisos.

Dar a mi-a telefonat. Camarazii de la Craiova vor să mă sărbătorească. Le-am spus că trebuie să plec în Elveţia. O facem când te întorci, a fost reacţia. Sigur că da.

Ti cu Turcu, Suceveanu, Nelu Boilă etc. mi-au telefonat din provincie. Mare entuziasm pentru cuvântarea mea. Doina Bâscă şi Gigi Tecuceanu, care nu se înţeleg deloc, ambii au venit să-mi raporteze, separat, că la manifestaţiile din oraş se vorbeşte foarte pozitiv de cuvântarea mea.

O dezamăgire, dar nu prea gravă. Tipul care a venit să-mi ofere nişte bani colectaţi în Elveţia pentru ajutorarea copiilor orfani şi handicapaţi mă informează că s-au decis să dea banii Principesei Mărgărita şi Fundaţiei ei. Plictiseală, pentru că indicasem, deja, mai multor potenţiali beneficiari că vor primi ajutoare. Mă voi descurca eu cumva. Foarte bine, i-am spus. Şi eu am dat sprijin financiar Fundaţiei Principesei Mărgărita. Mi s-a confirmat că au avut loc manifestaţii pentru Rege şi că Principesa Mărgărita a apărut la balcon în Hotelul Intercontinental.

Cea mai mare plăcere mi-a făcut telefonul lui Ticu Dumitrescu. Mi-a mulţumit cu efuziuni, dar demn, pentru că i-am luat apărarea în Parlament. Eu nu sunt un om politic, mi-a spus. De aceea, n-a înţeles bine faptul că am „salutat” ieşirea la iveală a PCR-ului, sub formă de Partidul Muncitoresc Român, cu Ilie Verdeţ în frunte”. L-am felicitat pe Cristian Popescu, pentru că ideea de a-l apăra pe Ticu Dumitrescu în cuvântarea mea, a fost a lui. Ecoul va fi mare, m-a asigurat Cristian.

Dimineaţa a început bine. Minerul Dascălu mi-a adus doi brazi frumoşi. Pentru mine şi pentru Coposu. El e cel care voia să meargă în jurul lumii.

Întrunirea conducerii partidului începe la 9.15, în loc de 9.00, cum fusese programată. Coposu a sosit cu întârziere. Cornel ridică, imediat, problema retragerii deputaţilor PNŢ din Parlament. Afirmă că multe organizaţii, inclusiv cea din Cluj, cer acest lucru. Ionescu-Galbeni a luat primul cuvântul. A dat un rezumat al activităţii noastre în Parlament. Concluzia inevitabilă se impunea: e mai bine să fim în Parlament decât în afara lui. Aş fi argumentat şi eu în acelaşi fel, am zis. Dar nu mai e

nevoie. Eu dau toţi banii ce-i primesc – şi alţii în plus

— Şcolii de ambliopi. Şi sunt convins că şi ceilalţi colegi sunt oricând gata să renunţe la salariul lor. Tactic, însă, o retragere numai a noastră ar fi un gest gratuit, neeficace. Dacă însă, întreaga Opoziţie s-ar retrage, atunci da. Ar avea un efect pozitiv. În tot cazul, eu sunt convins că noi toţi, parlamentarii PNŢ-işti, ne vom supune deciziei partidului. Ţepelea a vorbit la fel. De asemenea, Diaconescu. Am discutat şi intervenţia ce urma să fac eu în Parlament. Au fost de acord să cer demisia lui Roman şi a Guvernului, dar nu a lui Iliescu. Galbeni a vorbit logic. N-avem niciun motiv *acum* de care să ne legăm în cazul preşedintelui. Prim-ministrul şi Guvernul sunt responsabili pentru dezastrul economic al ţării. Schimb finalul cuvântării mele în acest sens. Am rămas rău impresionat că Nelu Boilă a vorbit în numele Organizaţiei PNŢ-Cluj, fără să mă consulte. Ca pe urmă, aseară, să mă felicite în termeni ditirambici pentru cuvântarea mea. Dacă nu eram în Parlament ar fi avut ea acelaşi efect? Omul e lipsit de judecată politică. Are doar ambiţie.

Cină rece – mezeluri, brânză, răcituri. Foarte simplă. Brian Jones şi Doina Bâscă îmi arată cum au pregătit gazetarii ca să scoatem un ziar de tip occidental. E clar că vom putea să o facem, o dată ce înlăturăm problemele cu Rodean şi ne înregistrăm Societatea PROGRESUL şi titlul COTIDIANUL.

Sâmbătă, 22 Decembrie 1990

Abia m-am întors ieri din Parlament că-mi telefonează Minden. Sau eu l-am sunat? Nici nu mai ştiu. A primit faxul lui Dijmărescu, dar îmi spune că are nevoie de patru exemplare, toate autentice. Voi încerca, îi spun, dar e bine să facă aranjamente ca să autentifice copii după originalul ce eu îi voi duce personal.

Dijmărescu foarte pozitiv, deşi el a fost în Parlament când am cerut demisia Guvernului. Vreo două ore mai târziu consilierul lui îmi aduce hârtiile, gata semnate. Le semnez şi eu în prezenţa lui, aşa că acum totul e în regulă. Rămâne doar să descriem proiectele ce vom finanţa cu

aceşti bani (140 milioane de dolari). Vorbesc din nou cu Minden şi-i confirm că am găsit un loc în avionul spre Frankfurt al liniei PANAM. De acolo voi lua primul avion spre Zürich, unde el va trebui să mă primească.

Acum sunt în drum spre Frankfurt. De la Zagreb. Altă poveste. Eu reuşisem, prin Dorn, omul meu, să obţin un loc în avionul PANAM ce urma să decoleze la 8.00 dimineaţa, direct spre Frankfurt. La aeroport, mulţime imensă. Cel puţin 200 de oameni făceau coadă. Dar pentru două zboruri. Primul, programat pentru ora 7.40, nu era al meu. Aştept, la coadă, căci sunt democrat. M-a recunoscut Filip Anastasiades, directorul PANAM pentru România şi Bulgaria. M-a luat în primire şi m-a instalat în sala de aşteptare rezervată diplomaţilor. Între timp, se anunţase că avionul de la ora 8.00 va decola abia la 10.00. După vreo trei sferturi de oră, Anastasiades vine să mă ia cu el. Îmi spune că voi pleca cu primul avion. Ceea ce s-a şi făcut, pe la 8.30 a.m.

Escala la Zagreb, scurtă, căci plecasem cu vreo 40 de minute întârziere de la Bucureşti. Se urcă lumea în avion. Consternare. Bucureştiul a îmbarcat şase pasageri în plus. Evident, eu sunt unul dintre ei. Discuţie mare. Cine trebuie să se dea jos? Ce-au făcut, cum au făcut, nu ştiu. Dar, în cele din urmă, plecăm. M-aş fi oferit să mă dau eu jos, dar asta ar fi complicat lucrurile şi mai mult. Şi cum să-mi găsească bagajul?

În timp ce eram în sala de aşteptare a diplomaţilor l-am cunoscut pe Cătălin Tutunaru şi pe reprezentantul lui în România, Cezar Lăzărescu. El fabrică maşini ARO la Câmpulung Muscel ca să le exporte în Statele Unite. Concurentul lui e ISUZU, care se vinde la 16.000 de dolari, pe când pe el îl costă cam zece mii. Deci poate concura foarte bine. Am fost încântat să-l cunosc. Asta trebuie să se facă în România.

În avion vine Daniel Dăianu să mă vadă. El e *Visiting Scholar* la Harvard University. Lucrează cu CIPE. Îi cunoaşte pe Rogers şi pe Norland. A înfiinţat Institutul Român pentru Libera întreprindere. Aine foarte mult la

Vasile Pilat, „un om cu totul excepţional”, îmi spune. De /asemenea, socoteşte că ar fi bine să am legătură cu Alumide Wilkey, un negru foarte activ în afaceri cu Europa de Est. Tipul ăsta de oameni pot să mă ajute dacă aş ajunge vreodată să joc un rol decisiv, să pot îndruma ţara pe drumul sănătos ce trebuie s-o ducă la prosperitatea ce merită.

Schimb avionul la Frankfurt. Întâmplarea face să am imediat o legătură cu un avion Lufthansa la Geneva. Complicaţii, bătaie de cap. Aeroportul e mare. Întâi să-mi cumpăr bilet. Apoi să găsesc poarta zborului. Totul, în mai puţin de 45 de minute. La Comavin, aeroportul Genevei, mă aşteaptă Nick Minden. îl găsesc nu fără emoţii. A trebuit să fac vreo două plimbări la ieşire înainte, ca să mă strige. Ion, îmi strigă un domn între două vârste. There you are, respir eu uşurat. Văd că ai încărunţit devreme îi spun, căci e aproape albit. Sunt blond, îmi reaminteşte, căci aşa mi s-a descris, când ne-am înţeles cum să ne recunoaştem?! N-am râs!!

Ne-am dus la un restaurant în aeroport. Complicaţii imediat. Se pare că pagina 7 din documentul semnat de mine şi de Dijmărescu nu descrie exact proiectele ce intenţionăm să le finalizăm cu banii ce-i obţinem de la „US Aiad Fund”.

Între timp, mi-am pierdut şi ochelarii. În fine, ne despărţim cu înţelegerea că-i voi trimite cât mai curând posibil descrierea succintă a celor trei proiecte: televiziune, telecomunicaţii între diversele centre din România şi autostradă între Oradea – Zalău – Cluj – Turda – Blaj – Sibiu şi, după Călimăneşti, cu şoseaua dublă care începe de la Piteşti. Ca să avem o şosea fără nicio întrerupere, de la graniţa cu Ungaria, până la Bucureşti. *Afreeway*, cum i se spune în Statele Unite.

Elizabeth mă aşteaptă la gară. Tinerii români din Iugoslavia (care vin iarnă de iarnă din Banatul Iugoslav să câştige valută) mă salută.

Duminică, 23 Decembrie 1990

Zi splendidă. Multă zăpadă. Soare. Vorbesc cu

Martha Zumtaugwald. Claudia s-a dus la schi. Toţi par încântaţi să mă vadă. Îmi fac corespondenţa, după ce vorbesc la Versoix. Îmi răspunde Regina. Vă recunosc vocea, îi spun. Şi eu pe a dumitale. Ţi-l dau imediat pe Rege.

„Da, e adevărat că Stănculescu a fost la mine”, îmi confirmă Regele. „Dar eu am păstrat totul confidenţial, aşa cum ne-am înţeles. Acum văd că el a informat lumea”.

„Aţi ajuns la vreo concluzie?”

„La niciuna. A fost o întrevedere de luare de contact”. I-am vorbit de fondul de 125.000 de dolari, colectat în Elveţia, care va veni pentru distribuire, la principesa Mărgărita.

„E o sumă importantă”, a fost reacţia Regelui.

Da, mai ales în România. Numai să fie distribuită bine, pentru că românii se înfruptă din aceste ajutoare.

I-am trimis cartea *Discursul de la Blaj*, textul cuvântării mele la 21 Decembrie în şedinţa comună a Parlamentului şi cele două ediţii speciale ale *Românului Liber*.

Damian Vasile îmi telefonează să-mi ureze Sărbători fericite! şi să mă informeze că el este pentru un Congres UMRL la Paris. Jimmy Crăciun, pe de altă parte, îmi telefonează de la Cleveland. „Eu vreau să ştiu ce doreşti dumneata, domnule preşedinte!”, îmi spune.

Eu trebuie să fiu imparţial. Dar trebuie să ţin seama de dorinţa membrilor şi a filialelor din România. De aceea, cer opinia tuturor membrilor Comitetului Coordonator.

„Fac ce doreşti dumneata”, îmi spune Jimmy.

Nu insist, dar îi dau să înţeleagă că a sosit vremea să avem un Congres în România. În definitiv, acţiunea UMRL vizează împământenirea *Libertăţii* şi *democraţiei* în România. Să-i consultăm pe românii din România, în primul rând. Un Congres la Paris exclude, în vasta lor majoritate, o participare din ţară.

Luni, 24 Decembrie 1990

Demisia lui Şevardnadze creează valuri. Lumea se întreabă dacă Gorbaciov intenţionează sau nu să se

întoarcă la dictatură. În Golf, mersul către război pare inevitabil. Americanii fac declaraţii în acest sens.

La Biserica anglicană serviciul de seară cu colinde. Copii între 8 şi 15 ani citesc din scripturi. Foarte bine. Emoţionant. Stau cu familiile Oppenheim, Dorman şi Peter Green (Marie-Anne, soţia lui, enorm de bogată, a murit de cancer vara trecută. Nici nu ştiam!). Plec devreme pentru că sunt invitat la un pahar de Gil Stavri (Stavrescu), fost coleg cu Radu Tilea, la Sf. Sava. Simpatic om, dar fără greutate. Ea e mult mai bine. Tatăl ei a fost proprietarul revistei *l'Illustration*. El pictează. Fata lor, de vreo 35 de ani, e foarte frumoasă. „Ai putea să fii româncă. Asta e impresia ce faci!", i-am spus. Nu ştiu dacă a fost flatată sau nu. Soţul ei e englez. Locuiesc în Cairo. El e avocat, britanic la origine.

Marţi, 25 Decembrie 1990

Ziua de Crăciun. Pentru prima dată suntem numai noi doi, singuri. Pomul de Crăciun e frumos. Alb şi argint. Nu prea avem lumânări. Doar 12. Le-am aprins aseară. Minunat efect.

Îmi telefonează Ileana şi Stanca. De asemenea Horică, de la Paris, îmi vorbeşte şi Niuţa, care se pregăteşte pentru o carieră academică la Universitate.

Miercuri, 26 Decembrie 1990

O găsesc pe Elizabeth în magazinul MIGRO. Era cu o altă doamnă, englezoaică, Mary?! Mary ne informează că a auzit la BBC ştirea încercării Regelui Mihai de a merge în România.

Întors acasă, la Chalet Lani, telefonez Regelui. Îmi răspunde o voce bărbătească. Îi cer să vorbesc cu Regele sau cu Regina. Vine Principesa Sofia la telefon. Au sosit ieri seară cu un avion particular, la Otopeni. Pe la orele 6.00 p.m. Au fost reţinuţi vreo 20 de minute. Pe urmă au plecat spre Curtea de Argeş, pentru ca Regele „să viziteze mormintele bunicilor lui". La capătul autostrăzii, deci la apus de Piteşti, au găsit drumul barat. Nenumărate vehicule. După o argumentare şi discuţie cam absurdă, au fost readuşi la Otopeni. „O problemă cu viza de intrare", li

s-a spus.

A fost un adevărat convoi. Au încercat să plece de la Otopeni cu avionul privat cu care au venit. A fost imposibil. Li s-a pus în vedere că trebuie să plece, cu toţii, cu un avion militar românesc.

N-au avut încotro. S-au supus pentru că „pericolul era real să se ajungă la o busculadă”, mi-a spus Sofia. Transmite-le admiraţia mea. Să-mi telefoneze, când le convine, i-am spus. Rămân aici, la Zermatt, până după Anul Nou.

Ted Shackley îmi telefonează. E ora 7.50 dimineaţă în Washington. Vrea să ştie dacă pot privatiza o rafinărie de petrol ca să aducem ţâţei din Oman. „Sigur că da”, i-am spus, „dar sunt deja şi alţii care vor să se bage în această afacere”. M-am referit la Gicu Pop, fără ca să-l identific pe nume.

A fost o greşeală din partea Regelui să meargă acum la Bucureşti. *The timing was wrong*. (Nu era momentul potrivit.) E important ca bunii români să aibă curajul să se întoarcă în ţară. De aceea cred că răsunetul acestei încercări va fi favorabil. Ce au făcut prietenii tăi, cu care am luat micul dejun la Ritz, când ne-am întors din Muscat? N-am primit niciun semn de la ei. Şi nici Regele n-a mai avut vreo ştire. E important ca ceea ce se obţine în numele Regelui să fie distribuit prin mine, sau cu indicaţiile mele, Altfel, marea majoritate din fonduri vor fi furate. E trist, dar e adevărat. M-a ascultat.

Max Bănuş mi-a luat un interviu pentru Europa Liberă. Voia reacţia mea la scoaterea din ţară a Regelui Mihai. Am condamnat „acest abuz de putere”. Stroescu a intrat pe fir. A transmis deja cuvântarea mea în Parlament vinerea trecută. Vrea acum să facem un interviu mai amplu asupra perspectivelor pentru viitor. Îmi va telefona.

Teodor Cazaban (Dorel) îmi telefonează de la Paris. Vrea să scrie despre mine în *România Liberă* din Bucureşti. „Radu Câmpeanu a cedat. Intransigenţa e la tine. Aşa te vede lumea de aici”.

Doru Novacovici telefonează. Vrea neapărat să facă

Congresul UMRL la Paris. I-am spus că asta e decizia ce am luat. Acum aştept răspunsurile la scrisoarea mea adresată tuturor membrilor Comitetului Coordonator.

Ted Shackley îmi telefonează din Washington. Va aranja ca cineva să vină să mă vadă la Bucureşti şi altcineva ale, la Zermatt, poimâine. Ei vor să cumpere o societate, o rafinărie de petrol. Să importe, apoi, ţâţei din Oman şi să reexporte produse rafinate. E exact ce trebuie făcut.

Joi, 27 Decembrie 1990

E Sf. Ştefan. Când eram copil, toată Turda venea să-l felicite pe tata. Şi eu eram cel care se îngrijea de băuturi: vin, bere, ţuică etc…

Sunt foarte deprimat. Primesc faxul de la Nick Minden. Pregătesc paginile 5 şi 7 din cererea unui împrumut. Le expediez în patru exemplare semnate lui Al Barton, în New Jersey. Aşa cum ne-am înţeles. O fac prin serviciul elveţian EMS, nu prin DHL. Sper că va sosi la timp. Răspunsul, mi se afirmă, trebuie să sosească cel mai târziu pe ziua de 28 decembrie, adică mâine.

Fac un interviu mai lung despre anul care a trecut şi ce planuri am pentru viitor, cu N. Stroescu, pentru Europa Liberă. Eu nu sunt mulţumit, dar Stroescu pare încântat. Discuţia, sau mai bine zis, conversaţia, a fost prea dezlânată, pentru gustul meu. Am vorbit de toate. De întoarcerea mea în ţară, despre campania de dezinformare împotriva mea, despre frauda electorală. Apoi, ce aş fi făcut eu dacă aş fi fost ales preşedinte. Am menţionat şi situaţia gravă a economiei ţării şi cele două somaţii să demisioneze, ce am adresat Guvernului. În fine, am menţionat ziarul de ştiri, nu de comentarii, ce încerc să scot şi de celelalte eforturi ce depun ca să creez ceva, în mod concret, în ţară. Nu în beneficiul meu, ci al populaţiei întregi. În mintea mea era tocmai încercarea de a obţine fonduri importante pentru „proiectul de comunicaţii” pe care încerc să-l perfectez cu Minden.

Cina la Nick şi Tania. Foarte multă lume. N-am stat mult. M-am întors singur acasă.

Am căutat, astăzi, să iau fie avionul TAROM de duminică 30 decembrie, fie Swissair-ul de luni 31. Imposibil. TAROM-ul e suspendat până pe data de 19 ianuarie anul viitor şi Swissair-ul a anulat zborul de luni, pentru că e ajunul Anului Nou, Sf. Silvestru. Scriu lui Dan Marţian. Îi explic situaţia şi-i cer să prezinte scuzele mele Camerei Deputaţilor. Trimit scrisoarea „recomandat".

Vineri, 28 Decembrie 1990

Vorbim cu Pusă Dan. Probleme la Bucureşti. Apoi cu Gigi. Numai cinci camionete au apărut. Celelalte sunt prin ţară cu afacerile lui Codruţ Popa. Păcat că omul ăsta e necinstit. Nu văd cum l-am putea îndrepta.

TAROM-ul mi-a cerut ca eu să-i reprezint în negocierile lor cu Guvernul, îmi spune Gigi. Să le răspundă că vom sta de vorbă la întoarcerea mea. Îi cer să dea o cheie a casei Pusei, care mi se plânge că nu se simte binevenită în casa din Strada Armindenului.

Declaraţiile mele în legătură cu sosirea şi expulzarea Regelui din ţară au fost bine primite. Purtătorul de cuvânt al Guvernului, Baltazar, a făcut nişte declaraţii foarte violente: „Această familie care a exploatat ţara şi a avut numai dispreţ pentru români etc…"

Frumoase scrisori de la Mircea Sabău şi Liliana Ilica. Îmi vorbesc de admiraţia lor pentru dovada deplină de patriotism ce dau ce dau. Acum nimeni nu mai poate zice ceva împotriva mea. E clar că m-am întors în ţară, făcând imense sacrificii, pentru a-mi servi neamul. Pentru a aduce democraţia în ţara noastră. Le sunt, cu adevărat, recunoscător în sufletul meu. Aveam nevoie de aşa ceva. Am fost atât de deprimat ieri!

Îmi cumpăr un nou costum de schi. Mai mult simbolic. E un fel de implicită declaraţie că n-am îmbătrânit, că mai pot să schiez, că nu mă dau bătut, în ciuda faptului că n-o duc prea bine cu inima. Aritmia e acum permanentă.

Sâmbătă, 29 Decembrie 1990

Întâi a venit Ion Mohan. Doar să stea de vorbă „cu un om important". L-am îmbrăţişat, cum îmi e obiceiul. N-a

trecut mult că a sosit şi Mike Corrie. El e petrolist. A lucrat ani de zile la Shell şi acum face parte dintr-o organizaţie condusă de „faimosul" Deuss, îmi spune. Acesta cumpără şi vinde petrol pe piaţa mondială. Pe cont propriu. Deci nu e doar „oil-broker", cum e organizaţia Albion, la care aparţinuse Nicolae. Corrie e libanez. Vorbeşte englezeşte cu un accent mai pronunţat decât al meu, îmi spune Elizabeth. Dar vorbeşte perfect ambele limbi: engleza şi franceza. Grupul lor ar vrea să intre într-o societate mixtă cu o rafinărie de petrol din România. Ei vor aduce ţiţeiul, probabil chiar din Oman, şi utilajul necesar ca să modernizeze rafinăria. Corrie a venit să mă vadă la sugestia lui Ted Shackley, pe care l-a cunoscut în Vietnam, când Ted era în CIA.

Înregistrez mesajul meu de Anul Nou pentru Europa Liberă.

Seara, cină la soţii Richardson cu Ann Biner-Putnam. Vorbim aproape exclusiv despre România. M-am ales cu o idee bună. Să stimulăm venirea în România a românilor americani. Un fel de *peace corps*. Să fie finanţată de vreo agenţie americană. Să vină tinerii cu contract, pe un an, doi. Ei să stimuleze, prin prezenţa lor, o dorinţă în

România de a aduce democraţia şi la noi în ţară. Prin exemplu viu. Poate John Richardson m-ar putea ajuta în această problemă.

Duminică, 30 Decembrie 1990

Doina Bâscă îmi confirmă că *Dreptatea* a publicat, pe pagina I, cuvântarea mea în care am cerut demisia Guvernului (la 21 decembrie 1990). Ieri a fost mare adunare a conducerii PNŢcd. Klaps a spus-o tare şi răspicat. Eu trebuie să fiu ales preşedinte. Asta nu e bine, a fost reacţia mea. „Marea majoritate vor să vă retrageţi din Parlament. Doar Ţepelea e pe faţă pentru rămânerea noastră". Şi eu sunt convins că e mai bine aşa. Ce efect ar fi avut cuvântarea mea din 21 decembrie, dacă aş fi rostit-o undeva, într-un colţ de stradă? Aşa, în faţa Preşedintelui Iliescu, a întregului Guvern şi a celor două Camere, are alt ecou. Atât în ţară, cât şi în străinătate.

De la Biroul de Presă al MS Regelui mi-a venit, astăzi, deşi e duminică, un comunicat asupra voiajului său în România. Are trei pagini. E plin de amănunte. În total, au stat în România 11 ore şi 40 de minute. Regele şi suita lui au fost trataţi abominabil. Aş vrea să ştiu cine a luat hotărârea. Iliescu sau Roman? Aş înclina să cred că mai degrabă a fost ultimul.

Saddam Hussein vorbeşte de un război sfânt, sub drapelul verde al Profetului!?

L-am citat pe Soljeniţîn despre „Comment reamenager notre Russie?". Cele trei Rusii să rămână împreună. Celelalte 12 republici să stea în Uniune numai dacă vor. Instituţiile Occidentale nu se potrivesc poporului rus. Să-şi dezvolte ei sistemul lor de guvernământ, bazat pe „Zemstve", adică organizaţii locale. „Zemstvele" să numească Consiliul Naţionalităţilor, iar guvernul să fie de experţi. Un sistem curios, autoritar, „bazat pe moralitate1.

Îl citează pe Klucevski: „Bastionul politic nu e solid dacă nu se reazemă pe forţa morală11.

Nixon e mult mai interesat. Îi citesc cartea *în arenă*. Tot în franţuzeşte, pentru că aşa mi-a fost dată cadou de Crăciun. Vorbeşte de momentele cele mai elevate şi cele mai dăunătoare lui prin care a trecut. Vizita lui în China, în 1972, şi Watergate sunt analizate. Apoi discută situaţia mondială în lumina discuţiilor ce a avut cu liderii lumii, după ce a încetat să fie Preşedinte.

Interesant cum vede rolul Japoniei în lumea în care trăim.

Luni, 31 decembrie 1990

Vorbesc cu Chuck Percy. Încântaţi să mă audă. Şi mai încântaţi că voi merge la Washington, ca să iau parte la „National Prayer Breakfast" cu Preşedintele George Bush. Mă invită să stau la ei. Casa lui Gail e subînchiriată până în ziua de Februarie.

Prima dată că facem Revelionul numai noi doi: Elizabeth şi cu mine. Focuri de artificii ca de obicei. Clopotele bisericii. Ningea. Minunată atmosferă. Plafonu norilor de parcă l-ai putea atinge cu mâna. Miliarde de

stele şi steluţe strălucitoare, în toate culorile, produse de focurile de artificii.

Am aprins pomul de Crăciun. E numai verde, alb şi argintiu, ca de obicei. Am băut tradiţionala sticlă de şampanie şi m-am minunat la transformările ce au survenit în ultimul an. „Nu voia mea, ci voia Ta să fie, Doamne!” Ştiu că mă aşteaptă grele încercări. Sunt gata să fiu sacrificat. Dar, mă întreb, sunt oare gata şi capabil să aduc soluţii ţării mele? Sacrificiul e nobil, dar e neeficace. Ceea ce ne trebuie nouă, acum, sunt rezultatele. Trebuie să ieşim din situaţia gravă econoică în care ne găsim.

Nicolae îmi vorbeşte de scrisoarea ce am primit de la Sir Geoffrey Finsberg. Vrea să aibă opinia mea asupra ajutorului economic ce trebuie dat României, din partea Comisiei Europene. „Nu trebuie dat”, e reacţia mea. Simplu şi clar. De altfel, chiar Geoffrey indică în scrisoarea lui că felul în care Regele a fost expulzat la Crăciun îi descalifică pe guvernanţi.